

SPECULUM ECCLESIAE

(Ex codice ms. bibliothecæ monasterii B. V. Mariæ Rhenoviensis (158), quem nobiscum summa humanitate communicavit Reverendissimus Abbas hujus cœnobii. Membranaceus est, in folio minori, sæculi XII, litteris grandibus satis nitide exaratus, mutilus in fine, nunc constat foliis 538. Is qui librum descripsit sensum vix unquam attigit; quare duo verba haud raro in unum contrahuntur, alia dismembrantur. Initio voluminis manus sæculi XVIII hæc adnotavit: « Num. XXXIII. Honorii, ut videtur, Augustodunensis Speculum Ecclesiæ, sive Sermones, script. circa sæc. XII. Ita Reverendissimus Abbas Calmet cum Reverendissimo Coadjutore suo censuit. »)

INCIPIUNT CAPITULA.

(F° 1) In primis invenitur nomen operis et nomen auctoris.

Petitio quoque ad Honorium et instructio loquendi.

I. *Lætentur cæli, de nativitate Domini*, in quo invenies de purpureo circulo circa solem, et quod brutum animal humana voce sit locutum; et evangelium *Exiit edictum* expositum. De fonte olei qui Romæ erupit et in Tiberim cucurrit. Item quid significet quod hodie celebrantur tres missæ. De unicorni, de sancta Anastasia et Eugenia.

Expositio duplex Dominicæ orationis; deinde Fides catholica, cum Confessione. Item qualiter pro Ecclesia et pro omnibus Ecclesiæ gradibus specialiter orandum sit, luculenter instruit.

II. *Justus de angustia liberatus est*. In hoc invenies de Tiberii Cæsaris languore et de ejus per imaginem Domini sanatione; item de Veronica; de beati Stephani corporis inventione; quando etiam sit.

III. *Qui sunt hii qui ut nubes volant*. In hoc invenies de quatuor paradisi fluminibus; item de quatuor animalibus et de quatuor mundi plagis; de quatuor annulis quibus archa portabatur; de virgis et gemmis commutatis; de vidua suscitata et de juvene resuscitato; de vitreo vase fracto et reparato; de veneno quod in nomine Domini [Joannes] illæsus sumpsit et per hoc extinctos resuscitavit; de juvene post latrocinium converso et pastore effecto; et de obitu sancti Joannis quando fuerit.

IV. *Isti sunt sancti*. In hoc invenies de tribus regibus Chaldæis: quomodo persecutus est eos Herodes usque in Tharsum Ciliciæ. De introitu Christi in Ægyptum. De arbore Persico, dæmonibus consecrato, coram Salvatore nostro usque ad terram inclinato. Item de juvene et ejus uxore usque ad

mortem constuprata, et de Gabaonitis. Item quid Lia, quid Rachel significant; et hæc omnia et alia multa de paganis regibus.

V. *Descendi in hortum nucum*. In hoc invenies de Madianitis et de Gedeone et de circumcissione, et quid hæc omnia significant. Item de aquila senescente et de vita sancti Basilii.

VI. *Surge, illuminare, Hierusalem*. In hoc invenies, post multum, evangelium expositum: *Cum natus esset Jesus*. Item de Balaam et ejus prophetia, et quod asina fuit locuta, et alia multa et eorum mysteria. Item de (f° 2) baptismo Christi et renovatione cervi. *Nuptiæ factæ sunt* evangelium etiam est hic expositum. Item unde festum sit ortum. De renovatione serpentis.

VII. *Veritas de terra orta est*. In hoc invenies de porta jugiter serrata, de virga Aaron florida, de nuce, de evangelii expositione: *Postquam impleti sunt*. Item de luminaribus et de puerulo Judæo flammis ejecto et erepto.

VIII. *Lapidem caliginis, etc.* In hoc invenies de visione et sacrificio Abraham et de eorum significatione. Item de visione in uno lecto dormientium, et molentium, et agrum colentium, et eorum mysterium. Item de peregrinatione, et captivitate, et reversione Judaica, et de eorum interpretatione mystica. Item de tribus Sirenibus et earum significatione. Insuper (159) lectionem evangelii de LXX expositum (sic). Postea de S. Sebastiano, de S. Agnete, de S. Vincentio, de S. Paulo, de S. Blasio, de S. Agatha.

IX. *Venite, filii, audite me*. In hoc invenies generales admonitiones ad sacerdotes, ad judices, ad divites, ad pauperes, ad milites, ad mercatores, ad

(158) Catalogus Hœnelii n. 79. *Synopsis omnium manuscriptorum bibliothecæ monasterii B. V. Mariæ Rhenoviensis in pergamen., et eorum quoad Scripturæ ætatem brevis adnotatio, ab illustrissimo Aug. CAL-*

MET anno 1748 conscripta. (Ex cod. San-Gallensi 1505.)

(159) Forte: *in super*, id est, *inde, super lectionem evangelii de LXX^{ma} expositum, sive expositio fit.*

rusticos, ad conjugatos; et de aquila; et præter hæc multa bona exemplaria.

. *Quam magna multitudo.* Hic invenies de scala charitatis, quæ per XV gradus dividitur. Item de duplici timore Domini; et de duobus mandatis, Domini dilectione et proximi, et eorum appenditiis. Item de arbore quæ plantata est secus decursus aquarum. Deinde qualiter dilectio perficiatur; et evangelium de cæco sanato, et de homine divite qui renuntiavit sæculo.

XI. *Quærite Dominum dum inveniri potest.* Hic invenitur de lapsu primi hominis et ædificatione templi Salominis VII annis et eorum mysteriis; et quare quarta feria jejunium inchoamus.

XII. *Sion, quæ habitas apud filiam Babylonis.* Hic invenies post multa de fonte David, qui in ablutione peccatorum patet, sicut in Paulo, sicut in Cypriano, sicut in Theophilo, sicut in Maria Magdalena, in Maria Ægyptiaca, in Thaide. His breviter memoratis, de quodam sene qui magni fuit et singulorum merita per Dei gratiam in aspectu solo recognovit. Item de Jonæ prædicatione, de Moysi, de Heliae, de Danielis; et de Joannis baptismo, abstinentia; et de lectione: *Ecce nunc tempus.* Item unde dies instituti sunt XL; et evangelium: *Cum sederit.*

XIII. *Esto consentiens.* Hic invenitur de tintinnabulo, de panthera, de Hierusalem; et evangelium: *Egressus Jesus.* Item de merope, de ciconia, de Thabita, de Tobia, de Petro thelonario.

XIV. (f° 2 v°) *Loquetur Dominus pacem.* Hic invenies evangelium: *Quidam homo bonum semen seminavit in agro,* et: *Erat Jesus ejiciens dæmonia.* Item de prodigo filio; de apicibus, de bomicibus, de Thaidis conversatione.

XV. *Lætare Hierusalem,* Hic invenies epistolam et evangelium de quinque ætatibus mundi; de Malcho monacho; item de quodam divite defuncto et iterum reverso. Sequitur de Catharina, de S. Mathia, de S. Gregorio, de S. Benedicto; de anniversario S. Mariæ, ubi habes de ejusdem festivitatis nobilitate; de conditione primi hominis, de transgressionem, de lapsu, de reparatione; de Gedeonis vellere; de virga Jesse; de versu: *Ego flos campi;* de porta Ezechielis; de statua aurea; de Daniele in lacum leonum misso et sensu mystico; de Maria Ægyptiaca; de Zozima.

XVI. *Hodie si vocem Domini audieritis.* Ubi habes de duobus terram repromissionis ingredientibus; de hæreticis, de Heliseo et ejus baculo, et de defuncto quem suscitavit. Item de Abel et agno; de Cain; de Noe; de maledictione Cham; de quatuor et quinque regibus; de Loth; de Abraham; de Melchisedech; de Isaac; de hirco; de vitula rufa. Evangelium: *Ascendens Jesus in naviculam.* Item de piscina probatica. Evangelium: *Homo quidam plantavit vineam.* De peccatrice Pelagia.

XVII. *Super aspidem et basiliscum.* Ubi habes de aspide et basilisco, de leone et dracone et eorum

natura. Item qualiter Dominus Lazarum resuscitavit, et qualiter ad passionem venit. De Lazaro quod episcopus postea XXX annis fuerit. Item evangelium: *Cum appropinquassent Hierosolymis,* et: *Ibat Jesus in civitatem Naim;* et eorum mysteria. De quadripertita morte generis humani. Unde dies Palmarum dicitur et colitur. Hæc omnia ofi [olim?] Hic habes de servo Abraham, de connubio Isaac et Rebeccæ, de afflicto populo Judaico sub Pharaone et ejus liberatione; ac profertur de æneo serpente, de XII exploratoribus, et alia quamplurima et eorum mysteria.

XVIII. *Revertar ad Hierusalem cum misericordia.* Hic habes de consecratione chrismatis et olei. De eo quare dicatur dies indulgentiæ quod lavit pedes discipulis. De corpore et sanguine Domini et eius passione et de XXX maledictionibus Judæ. De latronibus, de rege Josia et interpretatione mystica. De Jona, de muliere Samaritana, et horum omnium mysteria.

XIX. *Hæc est dies quam fecit Dominus.* Hic habes laudes, salutem, sequentiam, evangelium *Maria Magdalena.* Item de Josepho, de Samson historia et ejus significat mystica; de leonis, de fœnicis natura. (f° 4) De versu: *Quis est iste qui venit de Edom.* Item de pellicano, et de patrum quodam præcipuo in fornem (sic) lapso et reparato.

XX. *Christus resurgens.* Hic habes de eptacephalo dracone, de corcodrillo, de enidro. Item quotiens ipsa dies Dominus apparuit. Evangelium *Manifestavit se.* Mentio quoque Babylonicæ captivitatis et Ægyptiacæ, et quid signant tres dies ante Pascha. Postea de S. Marco, de inventionē S. crucis et ejus mysteriis et præsagiis. Ibi invenies de rege Constantino, de S. Helena, de S. Alexandro papa. Sequitur de apostolis Philippo et Jacobo. Inde *oculi Domini super justum et semen ejus.* De rogationibus. Ibi habetur triplex impedimentum orationis. Item de muliere in amphora sedente et de duabus alatis. Item evangelium: *Exiit qui seminat.* De instituto Mamerti episcopi et Gregorii. De majori Letania. Item evangelium: *Quis vestrum habebit amicum;* postea de quinque civitatibus subversis. De Abraham, de Loth, de Moyse, de Samuele; de quodam sene qui in prima oratione impetravit quod voluit. De quodam monacho qui obstetit cuidam dæmonio quod misit Julianus orando. Item de quinque necessitatibus. De muliere quæ parit cum tristitia.

XXI. *Elevatus est sol et luna.* Hic habes de triumpho Romanorum regum. De versu psalmi: *Benedices coronæ anni benignitatis.* De ascensionis ejus mysterio. De evangelio: *Recumbentibus undecim discipulis.* De aquilæ volatu. De caradrio et ascensionis Domini loco.

XXII. *Verbo Domini cæli firmati sunt.* Hic habes de operatione sanctæ Trinitatis; de VII diebus festivitatis ejus; de VII mulieribus quæ virum unum apprehenderunt; de VII donis Spiritus sancti; de

bis septenis donis quæ habebimus in corpore et in anima; item quod [*leg. quot*] modis sint hæc olim præfigurata et prænuntiata : in VII lucernis, in VII columnis, in VII oculis, in VII cornibus, in VII naturis columbæ. Item de versu : *Ecce quam bonum et quam.* De lectione dum complerentur. De columbarum olivæ ad archam reportante. De digito Dei, de jubileo, de blasphemia Spiritus; de VI maximis diebus.

XXIII. *Justus ut palma florebit.* Hic habes de palma, de cedro; quod (*sic*) modis, quod (*sic*) nominibus S. Johannes commendatur et honoratur, proinde evangelia ad eum pertinentia; item de tribus ordinibus Ecclesiæ, et de tribus perfectionibus. De obitu S. Joannis evangelistæ.

XXIV. *Ascendes, Domine, super equos tuos.* Hic habes de S. Petro et Paulo, quantæ dignitatis sint ambo; item de Simone Mago; de Materno a beato Petro resuscitato; et de Georgio presbytero similiter per baculum ejus resuscitato; ubi Paulus ad tertium cælum raptus (f° 5 v°) sit. Quod anno revoluto eadem die qua Petrus crucifixus est, decollatus sit: quod lac cum sanguine de cervice ejus fluxerit. Quod Neronem lupi devoraverunt.

XXV. *Justus germinabit sicut lilium.* Hæc et multa alia præclara ad laudem Patris non bene referuntur. Postea habes de Mariæ Magdalænæ conversatione; de versu quoque : *Non coques hædum in lacte matris suæ;* ac de servo vendito ac post septimum annum abire volenti, qualiter subula ejus auris debeat perforari; post hæc de S. Jacobo mira et miranda; de S. Petro ad vers. *ibi invenit.* De Noe, Sem et Jafeth; de VII Machabæis; item de S. Felice et ejus VII filiis; de S. Symphoriano et ejus VII filiis; de S. Sapientia et tribus filiabus ejus. Sequitur de S. Laurentio, de assumptione S. Mariæ. Ibi habes evangelium : *Intravit Jesus;* et de Theophilo, de S. Bartholomæo, de S. Augustino. Ibi habes evangelium : *Homo quidam peregre expositum, et Sint lumbi vestri;* Hermetis etiam martyris habes mentionem. De decollatione S. Joannis Baptistæ, de inventione capitis ejus; de clerico incredulo; de Raab meretrice exploratores reservante.

XXVI. *Egredimur, filie Hierusalem.* Hic invenies multa ad laudem sanctæ Mariæ : de cedro, de stella, de parentibus ejus, de cœlesti nuntio per quem nomen ejus et vita sancta prænuntiatur. Item de ejus infantia; et de Joseph virga; proinde qualiter ejus nativitas cuidam sancto seni revelata sit; de S. Adriano martyre et uxore ejus Natalia.

XXVII. *Radix Jesse qui stat in signum populorum.* Hic habes de Judæo qui domum cujusdam Christiani mortui possedit, apud quem formula S. Crucis inventa est et ludibrio habita. Item de Judæo qui Romam pergens per noctem (159) in antiquo idolorum templo; qui cum signasset se præ timore nimio, nihil ei nocere potuit dæmonum multitudo. Item de

(159) Suppl. *quievit* ex textu.

(140) Ab inde in codicē ms. desunt notæ nume-

A Juliano Apostata, quis fuerit in pueritia. De S. Cypriano mago et de S. Justina. De Costra rege; de Heraclio Romanorum imperatore. De miraculis quæ Hierosolymis facta sunt quando crux suscepta est. De odore suavissimo; de S. Cornelio et Cypriano. De S. Matthia et S. Mauricio. De S. Michael. Evangelium : *Quis ex vobis homo qui habet centum oves.* Hic habes de lapsu primi hominis, de muliere amicta sole; de dracone rufo; de VII viciis principalibus; de tribus partibus Ecclesiæ; de tribus nominibus angelorum; de S. Dionysio, de S. Luca, de Simone et Juda; de omnibus sanctis. Hic habes de S. Maria, de angelis, de patriarchis, de prophetis, de apostolis et martyribus, de confessoribus, de monachis et heremitis, de virginibus; et de versu : *Ecce odor filii mei;* item de versu : *Ecce ponam Hierusalem in laudem pacis,* et reliqua. De Jacob et Lyæ et Rachel connubio, et eorum mysterio. De VII donis Spiritus sancti : *Dilectus Deo et hominibus.* De S. Martino (f° 6), postea de S. Brictio; de S. Cæcilia. Hic habes duo evangelia : *Simile est regnum cælorum decem virginibus.* Item : *Simile est regnum cælorum thesauro.* *Nemo accendit lucernam.* De S. Clemente. Ibi invenitur de ejus patre et matre et filiis ejus Niceta et Aquila. De Simone Mago, de Sisinio, et cætera satis mira de S. Andrea. Hic habes de Job et de filiis et filiabus ejus. *In memoria æterna erit justus.* De S. Nicolao, cujus gesta omni pietate plena secuntur miracula gloriosa. Item de S. Lucia et de S. Thoma. *Multi dicunt : Quis ostendit nobis bona.* Hic invenitur de divite qui induebatur purpura, et interpretatio mystica de VIII pœnis inferni. Item de libro Regum multa. De perdice et ejus significatione. De sancto Paulino præsule venerando. *Beati qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt.* Hic habes evangelium : *Homo quidam fecit cœnam magnam.* De Dina filia Jacob, et de [ejus] curiositate. De S. Alexio.

(140) XXVIII. *Præceptor, per totam noctem laborantes, nichil cepimus.* Ibi sequitur evangelium : *Miserere super turbam.* De X plagis quibus percussi sunt Ægyptii; item de S. Eufrosyna.

XXIX. *Via (141) Sion lugent eo quod non sint.* Hic habes evangelium : *Cum appropinquaret Dominus Hierusalem.* De vitula quæ est agnū enixa. De Tito et Vespasiano. De Helya et Heliseo; de S. Marina et ejus Vita, et quo exitu migraverit.

XXX. *Beatus vir cui non imputabit Dominus peccatum.* Hic habes evangelium : *Duo homines ascenderunt in templum.* Item de præda qua spoliatur Ægyptii. Item de puella pulchra viris capta. De muliere rota innexa; de vulture; de Medusa; de quodam sene qui in heremo parvulum nutrierat. Item de tribus stultis et de eorum actibus mysticis.

XXXI. *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum.* Hic habes evangelia : *Beati oculi qui viderunt quæ,* et : *Exiens Jesus de finibus Tyri.* Item de eorales capitul.

(141) Cod. *Fie.*

qui coronam ex odoriferis floribus consertam vidit in caput suum descendere; et de idiota qui solum *Gloria Patri* solitus erat dicere. Item de musa cujus mentionem habet S. Gregorius in suo XL.

XXXII. *Beati qui audiunt verbum Domini et custodiunt illud.* Hic habes evangelium: *Simile est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filii sui.* De duplici vocatione; de epithalamio harum nuptiarum Salomonis. Item evangelium: *arborem fici p.* De muliere incurvata. De quadam nobili quæ stultam se esse simulavit.

XXXIII. *Beati qui custodiunt iudicium.* Hic habes de duplici iudicio et de duplici iustitia. Evangelium: *Homo quidam erat dives qui voluit rationem ponere cum servis suis.* De David et Uria; de Cambyse et Holoferne; de Judith (fol. 6 v°) vidua; de rege Asuero, de Hester et Mardocheo, et Aman, et horum omnium mysterio.

XXXIV. *Beati omnes qui timent Dominum.* Hic invenitur quæ sint viæ Domini; quod sint tres vitæ vel quæ; item de XVII beatitudinibus; de duobus Christi adventibus; de quatuor Dominicis; quare intermittimus *Gloria in excelsis.* De Henoch et Helya; de Antichristo et diabolo et sanctorum gloria. *Beati sunt servi illi quos cum venerit Dominus.* Hic habes evangelium: *Vigilate quia nescitis.* De quatuor vigiliis. Quot angelici spiritus et animæ sanctorum soli Deo circumscribuntur. Item de quatuor vigiliis præsentis temporis.

XXXV. *Beati mortui qui in Domino moriuntur.*

(142) Lég. ex textu: *De diversis, etc.*

A Hic habes de tribus mortibus. De versu: *Milicia est vita hominis super terram.* De versu: *Homo natus de muliere.* Item de versu: *Melius est ire ad domum luctus.* De i [die] obitus, de VII, de XXX die; item de quodam versis pœnarum (142) generibus. Qualis sit resurrectio mortuorum. De præbytero qui balneare consueverat. De milite capto quem uxor oblationibus suis eripuit. De milite capto quem frater suus presbyter eripuit. *Beati immaculati in via.* Hic habes quæ sint semitæ tendentes in viam caritatis iustitiæ; item quæ sint diverticula ad Satan pertinentia. *Beati qui te diligunt, Hierusalem, et qui gaudent S. p. t.* Hic habes de duabus civitatibus, Hierosolyma et Babylonia, et earum habitatoribus et civibus; de diversis generibus monachorum et canonicorum et consuetudinibus eorum.

XXXVI. *Ferculum fecit rex Salomon de lignis.* Hic habes de viro eodem multa, et de domo quam ædificavit Sapientia. Item de angulari lapide electo pretioso. De evangelio: *Omnis qui audit sermonem meum.* Proinde unde orta sit dedicatio. De tabernaculo quod factum est in heremo. De templo quod a Salomone VII annis ædificatum est. De regina Saba. De Jesu sacerdote magno. De modis et constructione templi et eorum mysteriis. De cinere, sale, vino, aqua, ysopo, savina et de eorum ratione mystica. Quid significet dedicatio. De revelatione S. Johannis. Evangelium *vidit super Hierusalem* et significatione mystica. Item de XII fundamentis ejusdem civitatis. De homine divite qui ecclesiam magno apparatu construxit, et de vidua quæ XXX nummulos dedit.

INCIPIT

SPECULUM ECCLESIAE.

FRATRES HONORIO SALUTEM.

(F^o 8) Cum proxime in nostro conventu resideres, et verbum fratribus secundum datam tibi a Domino sapientiam faceres, omnibus qui aderant visum est non te sed angelum Dei fuisse locutum. Unde et pluri ex fratribus, de verbis tuis compuncti, multum jam proficiunt in timore Domini. Quamobrem te rogamus obnixè ut velis aliqua hujuscemodi ad multorum ædificationem stylo proferre, quatenus tot hominum meritis et precibus juveris in extremis, quot legendo vel audiendo in melius profecerunt ex tuis loquelis.

RESPONSIO HONORII.

Peritissimi pictores Ambrosius et Augustinus, Hieronymus et Gregorius, et alii quamplurimi, mira cœlatura et varia pictura egregie ornaverunt domum Domini; sed quia hæc ob magnitudinem sui decoris hebetudinem nostri sensus excedunt, vel potius quotidiano usu obtrita jam inveteraverunt, injungitis mihi, verendi (sic) fratres, fœdo pictori præclaram picturam illustrium virorum innovare, cum vix valeam splendorem miri atque varii illorum operis considerare. Verumtamen, quia opponitis plerosque novum opus amplecti ardentius, quamvis vetus sit pretiosius, atque plurimos novo vino delectari habundantius, cum vetus sit suavius, obedientia vestra et charitate Christi compulsus, novum ex veteri depinxi opus aspicere volentibus, atque novum potum miscui bibere cupientibus. Ecce secundum priorem formam hanc brevem, sed tamen novam depinxi tabellam, ut quibus non vacat immensitati illorum egregii operis considerando

diutius insistere, eos non pigeat saltem in festis diebus hujus tabellæ aliquam formulam prospicere. Hujus tabellæ sit nomen : *Speculum Ecclesiæ*. Hoc igitur speculum omnes sacerdotes ante oculos Ecclesiæ expendant, ut sponsa Christi in eo videat quid adhuc Sponso suo in se displiceat, et ad imaginem suam mores et actus suos componat.

INSTRUCTIO LOQUENDI.

Cum igitur vis alloqui populum, in primis ori et pectori tuo imprime crucis signaculum, invocans in te gratiam sancti Spiritus (f° 8 v°) per antiphonam : *Veni, sancte Spiritus*, et per versum hymni : *Veni, creator Spiritus*. Deinde invoca Dei Verbum per evangelium : *In principio erat Verbum*, usque *sine ipso factum est nichil* (Joan. 1); et ultimum versum : *et Verbum caro factum est et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratia et veritate* (ibid.) Per gratiam ergo Spiritus sancti accepto in te verbo Dei, in ejus nomine sic humiliter incipe.

DE NATIVITATE DOMINI.

Lætentur cæli et exsultet terra. Jubilent montes A *veni, inquit, vocare justos, sed peccatores* (Matth. 1x). *laudem, quia consolatus est Dominus populum suum et pauperum suorum miserebitur* (Isa. XLIX). Merito jubentur hodie cæli lætari, quia hodie nova luce et novo gaudio meruerunt illustrari. Hodie namque rex cælorum terras sua præsentia visitare et damnum in cælo per ruinam angelorum factum per homines voluit reparare. Unde protinus cæli hilaritatem suæ lætitiæ mundo exhibuerunt, dum mox Regi suo in obsequium clarissimam stellam miserunt. Merito etiam admonetur terra hodie exultare, quia veritas hodie de terra orta (Psal. LXXXIV) venit eam a maledictione liberare et homines de terra progenitos in cælis angelis consociare; quæ nimiam exultationem suam hodie mundo innotuit, dum Deo suo in gremio suo nato, mox de visceribus suis fontem B *nuans videlicet quod ad laudem Domini os gentium debuit aperiri, prius mutum; quæ gentes, videntes stellam, miratæ sunt et se ad offerenda Regi nato munera præparaverunt. Hodie universa creatura ad lætitiæ se erexit, quia Regis cælorum Filius, de palacio cæli hodie in carcerem mundi pro perduto servo veniens, universo orbi gaudium invexit. Merito quidem totus mundus novum hodie induit tripudium, quia consolatus est Dominus populum suum. Populus suus sunt mites, humiles, casti, modesti, misericordes, patientes, Dominum et proximum diligentes. Hii quia fuerant in tristitia quod tandiu dilati sunt a superna lætitiâ, hodie a Domino consolantur, cum non solum paradysi portæ ob inobedientiam clausæ, sed etiam cæli januæ per Christum hodie eis reserantur. Hoc etiam eis per angelum promittitur. Ipse enim, inquit, *salvum faciet populum suum a peccatis eorum* (Matth. 1). Pauperum quoque suorum miserebitur. Pauperes sunt mei consimiles qui mandata Domini facere neglexerunt, et omnibus criminibus tota vita sua inexplebiliter inhæserunt. Hii quia se miseros et a justitia nudos ingemiscunt, a miseria peccatorum et poenarum ab eo liberari toto corde concupiscunt. Pauperes etiam sunt quia se non posse salvari nisi*

sola Domini gratia norunt. Ideo eorum Dominus A miseretur, cum eis spem veniæ pollicetur, *pœnitentiam*, inquit, *agite, appropinquabit enim vobis regnum cœlorum* (*Matth. III*). Festivæ ergo lætitiæ hodiernæ lucis justis et peccatoribus est communis, quia justis corona promittitur, si in justitia perseveraverint: peccatoribus vero venia dabitur, si ab iniquitate ad pœnitentiam convolaverint.

(F° 10 v°) Karissimi, non vobis onerosum videatur si sermo aliquantulum prolixius extendatur. Si quis de alia gente huc adveniens hic habitaret peregrinus, et aliquis superveniret de sua patria sibi cognitus, intente et absque tædio aurem ei præberet quid ei de sua patria et suis amicis vel civibus referret. Omnes estis hic in peregrinatione, et ideo cum magna debetis audire intentione quod vobis de patria vestra cœlesti Hierusalem nuntiatur et de Patre vestro, ac matre ecclesiastica, et civibus vestris angelis et sanctis narratur. Verumtamen quia hodie estis fatigati et quosdam vestrum constringit rigor, cum brevitate volo vobis intimare qualiter in hunc mundum venit genus humanum de potestate diaboli liberare.

Ut refert Evangelium (*Luc. II*), Augustus Cæsar illo tempore Romanum regebat imperium, qui sæditioni omnia regna subjugaverat quæ undique oceani limbus cingens circumvallaverat. Hic edidit edictum ut totus mundus subiret census inscriptum; et tale decretum promulgaverat ut omnis homo in patriam remearet unde generis originem duxerat, et patrimonium quodlibet injuste amisisset, gratis recipere debuisset; ibique quisquis judici provinciæ suæ familiæ genealogiam recitaret, et sic eum cautio scriptoris ad census notaret. Eo tempore quidam de Bethleem, Joseph nomine, fuerat, qui sanctam Domini virginem Mariam, quamvis a pauperibus parentibus, tamen a regali prosapia ortam desponsaverat. Qui ob egestatem de Judea in Galileam commigraverat et in civitate quadam Nazaret ob victus questum commanebat. Universo igitur populo per orbem in terram nativitatis suæ pergente, edicto imperatoris urgente, abiit et Joseph profiteri census cum sponsa sua Maria in Bethleem regis David civitate, eo quod ipse et Virgo descenderint de David familiæ generositate. Cumque in tota civitate nullum esset habitaculum a frequenti undique confluentium hospitem conventu vacuum, ipsi cum essent de inopi tunc temporis parentela, cum hospicium deesset, manserunt in platea. Tunc plenitudo temporis advenit quo Deus de cœlo in terram prospicere decreverat (*Psal. XIII*), et illa nocte beata Virgo sine dolore et absque sorde partum fudit qui totum mundum pugillo concludit. Quem pannus involvens pro temporis necessitate in præsepio reclinaverat, quod forte Joseph vel alii convivantes in platea animalibus sepserant suis, nativitatem (F° 12) mox cœli gratulando nova stella prodiderunt et terra ovando, quia statim fontes olei de abditis terrarum eruperunt. Angeli etiam

cum immenso lumine hominibus apparuerunt et Regem cœli in terra natum, gaudentem ymnum canendo, nunciaverunt. Hæc sunt hujus sacri diei sollemnia, et angelis et hominibus celebria.

Nunc, karissimi, summa brevitate vobis volo mysteria harum rerum reserare. Cur Unigenitus Dei tali modo nos voluerit visitare; quod hic præpotens Rex freno sui imperii omni populo imposuerit, significat quod Rex natus universum mundum loris fidei sub jugum Evangelii trahere disposuerat. Quod autem mundus maxima pace claruit, designat quod vera pax Christus apparuit, qui inimicicias inter Deum et homines dissolveret et humanam naturam ad angelicam dignitatem sanguine suo attolleret. Quod vero omnes patriam repetebant, significat quod cuncti per Christum ad patriam paradysi reverti debebant. Ablatum eis patrimonium redditur, quia amissa paradysi possessio fidelibus per Christum restituitur. Singuli per progenies memorantur, et sic ad censum scripto titulatur, quia fideles qui se originem de paradiso duxisse fide et ope fatentur, hii crismatis unctione ad cœleste regnum a Christo firmari merentur.

Legitur quod quidam interempti sunt qui generationis suæ seriem ignoraverunt, quia videlicet æterna morte intereunt qui Ecclesiæ generandi morem non credunt. Populus denarium Cæsari solvebat in quo ipsius imago et decem nummorum pondus esse debebat, quia omnis qui ad imaginem Creatoris reformari desiderat, oportet ut Decalogum legis implere summopere non differat. Quod Christus nasci voluit in platea, significat quod, propter nos de patria cœli exul factes, venit ad aliena; quamvis omnia essent sua, et ipse venerit in propria, tamen hic mundus, ærumnis plenus, a sua gloria multum erat alienus. In nocte nascitur, quia qui post manifestus venit, nunc occulte veniens Deus non cognoscitur. Pannis involvitur, et nostrum perizoma, de foliis peccatorum consutum, ejus morte dissolvitur. In præsepio, scilicet in pabulo animalium, reclinatur, quia corpus ejus fidelibus ad pastum vitæ datur. Super præsepe asinus et bos stetisse feruntur, quia nimirum gentilis populus qui per asinum, et Judaicus qui per bovem intelligitur, ad commestionem corporis Christi per fidem ducuntur. Stella cæteris clarior fulsit, quia Sanctus sanctorum mundo hodie illuxit. (F° 12 v°) Fons olei in Roma de terra erupit, et in flumen Tyberim larga vena cucurrit, quia fontem misericordiæ munda Virgo hodie produxit qui largiter in humanum genus profluxit. Angeli se cum magno fulgore luminis et miniloga voce laudis hominibus demonstrabant, quia eos ad æternam lucem et perpetuam Conditoris lætitudinem per Regem hodie natum futurum (*sic*) præsignabant. Hæc sunt sacrosancta mysteria quæ hodie in Domino jœcundando cum angelis sancta venerantur Ecclesia. Quod hodie tres missæ celebrantur, significat quod homines per tria tempora, scilicet patriarchæ ante legem, prophetæ sub lege,

fideles sub gratia, per Christi nativitatem salvantur.

Hodie incipit lux diei [prolongari, umbra noctis adprevari, quia profecto splendor æternæ lucis hodie apparens tenebras vitiorum vel peccatorum

Hic fac finem si velis. Si autem tempus permittit, adde hæc

Hæc singularis nativitatis festivitas, karissimi, in primo homine præcessit, qui de munda humo singulariter formatus processit. Qui mox etiam hanc nativitatem prædixit: *Relinquet, inquit, homo patrem et matrem et adhærebit uxori suæ* (Gen. II). Videlicet Christus Patrem reliquit in cælo et matrem Synagogam in terra, et adhæsit uxori suæ, scilicet Ecclesiæ. Hæc quoque a patriarchis præfigurabatur, dum Ysaac ab angelo prænunciabatur et a sterili atque vetula nascebatur. Ysaac est Christus, qui dicitur *gaudium*, qui est plenum gaudium fidelium. Hanc omnes prophetæ multis modis prædixerunt. Hanc etiam ipsæ bestię futuram figuris expresserunt. Unicornis dicitur bestia uno tantum cornu ferocissima; ad quam capiendam virgo puella in campum ponitur, ad quam veniens, et se in gremio ejus reclinans, capitur. Per bestiam hanc Christus exprimitur, per cornu ejus insuperabilis fortitudo exprimitur. Qui in uterum Virginis se reclinans captus est a venatoribus, id est in humana forma inventus est a suis amatoribus. Legitur, karissimi, quia Dei Filius voluit ad nos in carcerem de cælis descendere et de captivitate tyranni redimere. Servitium domini nequissimi, qui sibi servantibus non nisi æterna supplicia dat, summa vi declinate; et Domini optimi, qui sibi servantibus sempiterna gaudia præstat, toto corde vos mancipate.

Deus Pater non habuit nisi unum Filium; et quia noluit eum habere hæredem solum, misit eum pro transfugo servo in exilium, ut ei reverso (fº 14) cum Filio daret regni palatium. Ad hunc omnes toto annisu effugite, huic omnibus viribus servite, ut ista festa temporalia quandoque cum angelis cælestis in secula. Amen.

De sancta Anastasia et Eugenia.

Augeat nobis hujus sancti diei gaudia votiva beata martyr Anastasia. Quæ Romanorum nobilissima fuit; sed cunctas divitias pro Christi amore deseruit, Christianis in custodia tentis adhæsit, quæque

Quæ secuntur in summis tantum festivitatibus debes dicere.

Karissimi, orationes vestras cottidie mane et vespere, et etiam omni tempore potestis, ad Deum (fº 14 vº) facere debetis, per quas cuncta vitæ necessaria et futura gaudia impetretis. Dei sapientia ad homines in carne venit et brevem orationem nos docuit in qua nos omnia præsentia et futura petere

Pater noster et post hæc die eis singula verba usque in finem; postea infer:

Karissimi, hanc orationem ipse Deus composuit, et per hanc, quasi per scalam, ad cæli gaudia scandere docuit. Hujus scalæ latera sunt contemplativa et activa vita, in qua VII gradus petitionum inseruit summa sapientia. In primo gradu stas et ad Dominum clamatis

de humano genere fugavit, et mundum jubare virtutum illuminavit, et eum ad indeficientem lucem vocavit.

necessaria ministrans dedit. Deinde a paganis tentis multisque tormentis affecta, ad ultimum flammis pro Christo est injecta.

Huic hodie additur socia sancta virgo et martyr Eugenia. Cujus pater Philippus a Roma missus patricius in Alexandriam, totam rexit Ægyptum sibi subditam. Filia vero clam palatium ejus reliquit cum duobus sibi familiaribus Proto et Jacincto, monasterium virorum sub virili habitu intravit; in quo postmodum abbas facta, per multa fulsit miracula. Quæ cum a nullo mulier agnosceretur, a quadam matrona ad stupri nefas interpellatur. Cum ipsa refutaret rogantem, accusata est ad judicem, scilicet ipsius patrem. Qui cum omnes Christianos cum ipsa conjecisset in vincula, Eugenia ob stuprum ducitur ad tormenta. Quæ post multa verba cum patre habita ad Christi gloriam, scidit vestem qua erat induta, et apparuit principis filia. Qui mox cum omnibus suis conversus, et post episcopus factus, non multo post super altare, in ipsa missarum celebratione pro Christo est decollatus; accusatricem vero cum omnibus suis devoravit ignis cælestis. Post hæc mater ejus Claudia venit Romam cum filia sua Eugenia, et Avito et Sergio duobus filiis, Proto et Jacincto duobus eunuchis. Avitus et Sergius proconsules sunt effecti, et multi per eos conversi. Multæ vero matronæ per Claudiam, multæ vero virgines per Eugeniã conversæ sunt. Porro cum per Protum et Jacinctum multi militum convertuntur, ob Christi nomen occiduntur. Eugenia vero, post multa certamina et diversa supplicia, hodie Christi victima sanguinis effusione est immolata. Et quia Christus voluit ad terras descendere, dedit hominibus, sed etiam teneris puellis, potestatem cælum ascendere

His et omnibus sanctis vos commendate, ut per illorum merita post hanc miseram vitam exultetis in æterna sollemnitate.

voluit. Hæc oratio comparatur flumini in quo agnus possit ambulare et elephas natate. Hæc talis est ut eam quilibet simplex discere et intelligere valeat et cujusque sapientis ingenium superemineat. Hanc quamvis omnes bene sciatis, nunc eam post me dicere debetis.

Pater noster (Matth. VI). Attendite, fratres, quid dicatis. Deum Patrem vocatis. Deus noluit Dominus, sed Pater appellari a vobis, ut vos fratres esse in eo cogitetis et invicem ut fratres diligatis, et pro hac dilectione hæredes regni ejus fiatis. Si Deus Pater vester est, tunc estis fratres Jesu Christi qui

est Filius Dei. Et si opera quæ Patri vestro placent A ut filii faciatis, hæreditatem absque dubio cum Jesu a Deo percipietis. Deinde dicitis: *qui es in cælis*. Quamvis Deus ubique sit, tamen in sanctis, qui cæli appellantur, familiarius habitat [habitat], quia eos gratia sua largius illustrat. Per hæc verba admonendi rogare ut ipsi cæli statis in quibus Deus velit habitare. Postea dicitis:

Sanctificetur nomen tuum. Dei nomen sanctum semper fuit. Illud nomen quod vester Pater dicitur, petitis tali modo in vobis sanctificari ut per bona opera digni sitis ejus filii vocari. A Christo etiam Christiani dicti estis, et ut in Christo unum corpus efficiamini supplicatis, ut sanctificationem cum eo in regno Patris percipiat.

Unde in secundo gradu positi dicitis: *Adveniat B regnum tuum*. Hoc est ut Deo in vobis regnare per gratiam placeat, et vos regno suo dignos faciat. Deinde tercio gradui gressum imprimitis et dicitis.

Fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra. Hoc est sicut ei complacet in cælo in angelis qui nunquam peccaverunt, ita in terra ei quoque placeat, et nos æquales angelis, ut promisit, faciat. Per cælum etiam justis, per terram peccatores intelliguntur. Rogatis quidem Deum ut sicut ejus voluntas est in justis bona, ita vos a malo ad justitiam convertens, in vobis quoque fiat beneplacita. Hæc tria pertinent ad Deum; (fº 16) quatuor sequentia ad mundum. In tribus petitis cælestia, C in quatuor temporalia. Quartum ergo gradum scanditis et clamatis: *Panem nostrum cottidianum da nobis hodie*. Panis cottidianus est victus humanus. Rogatis Deum ut temporalem substantiam, sine qua non potest humana fragilitas subsistere, cottidie possitis ab eo sine peccato [percipere]. Panis etiam corpus Christi intellegitur, et oratis hoc ut corpore ejus jugiter digni sitis; et, si non vestro ore, tamen per ora sacerdotum cottidie illud digne accipiat. Per panem quoque doctrina spiritualis accipitur, sine qua non plus potest anima vivere quam corpus absque carnali refectione. Petit is quidem Deum ut hanc vobis cottidie impendat, ne humana fragilitas, ad patriam tendens, in via fame verbi divini deficiat.

Quintum gradum comprehendentes dicitis: *Dimittite nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. Si in vobis peccantibus dimittitis, dimittet vobis Deus quæ in eum peccatis. Si vos non remittitis, nec Deus remittet vobis; et his verbis vobis maledicatis, quia Deum ut non dimittat vobis rogatis. Si autem illud reticetis, orationem Dominicam non dicitis, et ideo non exaudiet vos Deus.

Sexto gradu innixi vociferamini: *Ne nos inducas in temptationem*. Deus neminem temptat, cum ipse omnium corda inspiciat. Unusquisque a diabolo temptatur; sed tamen nullus, nisi a Deo permittatur. Et bonum est homini ut temptetur si non per

consensum peccati superetur. Cum enim concupiscentiam vincit, coronam vitæ accipiat (*sic*). Rogatis itaque Deum ut nunquam sinat vos in tantum a diabolo temptari ut per consensum et delectationem peccati possitis superari; et si consenseritis, cito resipiscatis.

In VII gradu clamatis: *Libera nos a malo*. Id est ab inferno et ab omnibus rebus quæ nos ducunt ad voraginem interitus.

Karissimi, hac oratione mundus Deo conciliatur. Corpus nostrum animæ confœderatur. Sunt enim in ea VII petitiones quæ dividuntur in tres et quatuor partes. Per tria Pater, et Filius, et Spiritus sanctus intellegitur; per quatuor vero mundus, qui ex quatuor elementis constat, scilicet ex terra, ex aqua, ex aere, ex igne, accipitur. Tria quoque pertinent ad animam, quatuor ad corpus. Anima est irascibilis, quia indignatur malis; est concupisibilis, quia delectatur bonis; est rationalis, quia discernit bona a malis. Corpus autem constat ex supradictis quatuor elementis. Homo ergo, qui minor mundus dicitur, per hanc orationem Deo conjungitur.

Notare, karissimi, debetis quod hanc (fº 16 vº) orationem a summo cælorum, id est a Deo Patre incipientes, Deum Patrem nostrum dicitis, et usque ad inferni novissima descenditis, dum hanc per *libera nos a malo* clauditis. Quia Filius Dei a summo cælo, id est a Patre ad ima propter nos descendit, orationem nos a Patre inchoare docuit. Quia verones de profundo peccatorum dimersi jacuimus, per hanc scalam tali ordine ad cælum scandere debemus.

Pater noster, libera nos a m-º, id est de hoc in quo jacemus in inferni profundo. *Ne nos inducas in temptationem*, id est ne permittas nos tale crimen committere per quod jure debeamus in infernum incidere. *Dimittite nobis d. n., s. et n. d. d. n.*, id est illa nobis relaxa per quæ itur ad tormenta. *Panem n. c. d. n. h.*, id est doctrina tua nos parce qua bona facere et mala sciamus et possimus devitare. Hæc quatuor pertinent ad activam vitam; tria quæ secuntur, ad contemplativam. Activa vita est quod dilectionem ad proximos vestros habetis, et Christo D in pauperibus vel miseris per eleemosinas servitis. De hac ad contemplativam transire debetis. Contemplativa vita est pro dilectione Dei terrena calcare, assidue orare, sæpe divino servitio interesse, omnia quæ de Deo sunt libenter audire.

In hac positi debetis cum Paulo tertium cælum petere (*II Cor. xii*). Per primum cælum Spiritus sanctus, per secundum Filius, per tertium Pater intellegitur. Hæc in his tribus versiculis accipiuntur. *Fiat voluntas t. s. in et in (sic cod.)*. Hoc est, da nobis in Spiritu sancto tuam voluntatem facere, quatenus nos velis angelis in cælis coæquare. *Adveniat r. t.* Hoc est, quæ docuit Filius tuus, fac nos implere, ut simus digni in regno Filii gaudere. Inde ad fastigium summi cæli pervenientes, magna voce

clamamus. *Pater n. q. in, s. n. t.* Id est qui nos per Filium tuum in Spiritu sancto fecisti coelos, fac nos fide et operatione tuos filios, ut per Filium tuum tu velis in nobis habitare et nobis liceat in te regnare.

Hanc scalam, karissimi, propheta in Spiritu sancto praevidit; dum per hanc Christum ad terras descendere et nos ad coelum per eandem ascendere praedixit. Requiescet, inquit, super eum spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pietatis, et spiritus timoris Domini. Ecce propheta a sapientia coepit, quia Christum a summo coelo ad nos descensurum vidit; in timore finivit, quia nos per timorem de inferno ad coelum ascensurum [*leg. ascensuros*] praevidit. In gradu igitur timoris stamus, cum per timorem gehennae peccata declinamus; in gradu pietatis gressum sistimus, dum bona facere asuescimus; in gradu scientiae pedem ponimus, dum Deo sua et (f° 18) hominibus sua persolvimus; in gradu fortitudinis vestigia solidamus, cum nec per blanda nec per aspera a vero deviamus; in gradu consilii gressum dirigimus, si bonum quod ipsi facere non formidamus, aliis etiam consilium satagimus; gradum intellectus apprehendimus, si mente caelestia et spiritualia inquirimus; demum sapientiae gradum conscendimus, si terrena respicientes, sola caelestia et quae Dei sunt sapimus. Hujus scalae latera sunt duo caritatis praecepta. Nullus potest ad coelum pervenire nisi per hanc scalam velit conscendere.

Modo, karissimi, orationem vestram dixistis: nunc etiam fidem vestram post me dicere debetis. Sicut enim piscis sine aqua non potest vivere, ita nullus poterit salvari sine fide.

Fides catholica.

Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem caeli et terrae et totius creaturae. Et credo in suum unigenitum Filium, Dominum nostrum, Jesum Christum. Et credo in Spiritum sanctum. Credo quod istae tres personae, Pater et Filius, et Spiritus sanctus; una vera deitas est, quae semper fuit sine initio et semper erit sine fine. Credo quod idem Dei Filius conceptus est de Spiritu sancto et natus est de sancta Maria perpetua virgine. Credo quod propter nostram necessitatem captus est, ligatus est, flagellatus est, crucifixus est, et quia mortuus est in humanitate, non in deitate. Credo quod sepultus est. Credo quod ad infernum ivit et eos inde sumpsit qui suam voluntatem fecerant. Credo quod tertia die resurrexit, et post resurrectionem suam comedit et bibit cum suis discipulis ad probandam suam veram resurrectionem; et postea quadragesimo die sursum ad coelos ivit, suis discipulis insipientibus, et ibi sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis, et coaeternus et compotentialis. Credo quod adhuc inde venturus est judicare vivos et mortuos, unumquemque secundum opera sua et secundum ipsius misericordiam. Credo sanctam Ecclesiam catholicam et apostolicam. Credo commu-

nionem sanctorum. Credo remissionem omnium peccatorum de quibus poenitentiam egi et confessionem feci et ultra non iteravi. Credo quod cum isto eodem corpore in quo hodie hic appareo mori debeo, resurgere debeo, Deo rationem reddere debeo de omnibus quaecumque feci, sive bona, sive mala, et ibi retributionem accipio, secundum hoc quod in ultimis inventus fuero. Credo aeternam vitam. Amen.

Karissimi, per hanc fidem oportet nos omnes salvari, hanc debetis omnes scire, saepe dicere, infantibus quos de baptismo levastis docere. Haec est vestrum bellicum signum. (f° 18 v°) Cum diabolo et viciis geritis bellum. Cum hoc audierint signum, mox pavescunt et perterriti a vobis fugiunt. Cum ad supremum scalae ascenderitis de qua prius audistis, et istud signum a vobis clamantibus in caelo cognitum fuerit, mox ingressus caeli ad socios vestros angelos et sanctos patebit.

Fratres, credo vos frequenter confessionem facere sacerdotibus vestris. Sic et facere debetis; sed quia multa sunt quae forsitan vobis in memoriam non veniunt, debetis nunc post me confessionem vestram dicere, ut de his possitis absolutionem accipere. Modo dicite sic:

Confessio.

Abrenuntio diabolo, et omnibus pompis ejus, et omnibus operibus ejus, et confiteor Deo omnipotenti, et sanctae Mariae, et sancto Michaheli, et omnibus angelis ejus, et sancto Johanni Baptistae, et omnibus prophetis Dei, et sancto Petro, et omnibus apostolis Dei, et sancto Stephano et omnibus martiribus Dei, et sancto Martino, et omnibus sacerdotibus Dei, et Benedicto et omnibus confessoribus Dei, et sanctae Margaretae et omnibus virginibus Dei, et sanctis istis et omnibus sanctis, et tibi sacerdoti, et omnibus christianis meis qui me hodie vident vel audiunt, omnia peccata mea quae unquam commisi ab illa hora cum primum peccare potui usque in hanc horam, qualicumque modo fecerim, scienter aut nescienter, sponte vel coacte, dormiendo vel vigilando, mecum vel cum alio aliquo, quae nunc possum recordari aut non rememoravi. Confiteor Deo quod nunquam ita complevi sicut jure debui et bene potui. Statim ut ad illam aetatem perveni qua peccare potui, averti me a Deo et a mandatis ejus, et abnegavi Deum per mala opera, et rursus sponte mancipavi me in potestatem diaboli, quem prius abnegavi per omnem spurciam, et hactenus servivi ei toto studio. Sanctas domos Dei non tam sedulo quaesivi quam debui; quando autem quaesivi, non fui ibi cum tali disciplina, tali intentione quali jure debui. Quicquid ibi de Deo audivi, aut irrisi, aut non credidi, aut facere contempsi. Dominicos dies et alios festivos dies non ita vacavi neque honoravi sicut jure debui. Corpus Domini non tam frequenter accepi sicut debui; quando autem accepi, non tam digne observavi sicut jure debui. Decimam vi-

tæ (?) meæ et harum rerumquæ (sic) mihi Deus dedit non ita persolvi sicut jure debui. Patrem et matrem et dominum meum nunquam ita amavi, neque ita honoravi, nec eis (f° 20) ita subditus fui sicut jure debui. Omnes Christianos meos non ita amavi, nec eis subditus nec fidus extiti sicut jure debui. Episcopo meo, sacerdoti meo et aliis Dei doctoribus non fui ita obediens ubi me docuerunt, sicut jure debui. Sanctis noctibus et noctibus jejuniorum et alio illicito tempore non ita observavi me cum conjugee mea sicut jure debui. Omnia vota quæcumque vovi Deo irrita feci. Omne quod bonum fuit odio habui et eos qui bonum fecerunt aut inde locuti sunt odio habui. Omne quod malum fuit et feci et dilexi, et omnibus malum facientibus consensi et eos dilexi. Peccavi in homicidiis perpetratis et consiliatis. Multum deliqui in fornicationibus, in adulteriis, in incestibus, in bestiali fornicatione, in omni pollutione et omni immundicia qua se homo coinquinare potest, coinquinavi corpus meum et miseram animam meam mecum et cum omnibus qui mihi consentire voluerunt. Peccavi in perjuriis, in furtis, rapinis, falsis testimoniis, detractionibus, conviciis, commensationibus, ebrietatibus, maleficiis, fraudibus et omnibus peccatis quibus homo peccare potest. Peccavi ultra omnes homines verbis, factis, cogitatione, voluntate. Hoc confiteor Deo et istis et omnibus sanctis, et precor Dei clementiam ut mihi præstet tempus et inducias ut ita possim emendare

A quo ejus gratiam valeam invenire. Et precor sanctam Mariam et omnes sanctos Dei ut dignentur pro me intercedere et adjuvare apud misericordiam Dei, ut de omnibus peccatis meis mihi det indulgentiam, et amodo a peccatis custodiat, et post hanc vitam in consortium illorum perducatur. Et volo Deo promittere quod peccata amodo volo devitare in quantum possum præ fragilitate mea, et in quantum me dignatur roborare sua misericordia. Et volo hodie dimittere omnibus qui in me peccaverunt ut etiam ipse mihi dimittat innumerabilia peccata mea.

B Karissimi, secundum hanc confessionem quam fecistis et secundum hanc sponsonem quam Deo sponpondistis (sic), volo ego verba dicere, Deum autem rogo opera facere.

Indulgentiam et absolutionem de omnibus peccatis vestris per intercessionem omnium sanctorum tuorum (sic) tribuat vobis Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, et custodiat vos amodo et a peccatis et ab omnibus malis, et post hanc vitam perducatur vos in consortium omnium sanctorum suorum. Amen.

Fratres, ista confessio tantum valet de his peccatis quæ sacerdotibus confessi estis vel quæ ignorantibus gessistis. Cæterum qui gravia crimina commiserunt et pœnitentiam inde non egerunt, (f° 20 v°) ut sunt homicidia et adulteria pro quibus instituta est carina (145), nichil valet ista confessio. Ideo moneo vos ut peccata quæ publice fecistis, publice inde pœni-

(145) De verbi *Carrina* significatione hæc habet C Du Cange: « 1° *Carena*, vox formata ex quadragesima, vel ex quarentena, quadragesimæ pars. Charta Amedei comitis Maurianensis ann. 1254: *Donamus eidem domui per totam terram nostrum pedagium, ledam, et careterram omnium rerum suarum, ita quod nemo de nobis aliquam exactionem..... capere præsumat.* * Eo fortasse spectat vox *Caria*, interredit. comit. Namur. ann. 1264 ex reg. sig. *Papier velu in Com. comput. Insul., foll. II r°.* Et si alicuius *le Carin el castiel de Namur.* Unde *Carinlier* forte appellatus qui ejusmodi exigendæ præstationi præpositus est. Lit. remiss. ann. 1384 in reg. 126, chartoph. reg. ch. 56: *Gilet Germain tanneur demourant à Chartres et maître des Carinliers de la dite ville et banlieue de Chartres.* Si tamen ibi legendum non est, *Corniliers* vel *Tarinliers*, notione æque mihi ignota.

« 2° *Carena*, *Carrina*, quadragesimale jejunium seu publica pœnitentia ab episcopo clericis et laicis, aut ab abbate monachis indicta, qua quis jejunare spatium XL dierum tenetur. Joan. de Janua: *Carena et publica pœnitentia, et quadragesima idem sunt. Qui igitur istam primam facit XL diebus non intrat in ecclesiam et lanea veste indutus; ab escis et potibus qui interdicti sunt, a thoro, gladio et equitatu istos supradictos dies abstinet. In tertia autem et quinta feria, et Sabbato aliquo genere leguminum ac oleribus, pomis vel piris, vel pisciculis, cum modica cervisia utatur temperate.* Hæc omnia probantur Extra De homicidio. Burchardo lib. XIX, cap. 5, *Carrina* (alias *Carina*) est dierum XL continuorum jejunium in pane et aqua, Pœnitentiale ms.: XL dies in pane et aqua, quod in communi sermone *carina* vocatur, cum VII sequentibus annis pœniteas. Concilium Moguntinum: *In dedicationibus ac ordinum temporibus relaxari Carenas, et pœnitentes introduci omnino vetamus.* Petrus Damiani lib. II, ep. 7: *Præter illas quadragesimas quæ scilicet a Patribus institutæ sunt.....*

C alias occulte carinas celebrat. Idem lib. IV, epist. 17: *Juxta carinæ regulam inclusionem custodiae carceralis indiximus.* Et lib. V, epist. 8: *Ecce, inquit, peregrinando carina, ecce nova pœnitentia..... hæc hactenus inaudita.* Reynerus contra Valdenses cap. 5: *Publicas pœnitentias, ut carenas, reprobant, maxime in feminis.* Cæsarius Heisterbach, lib. IV, cap. 57: *Miles quidam..... tempore quodam quadragesimali carenam fecit apud nos.* Lib. V, cap. 42: *Cum alter miles quidam, suscepta carena, tempore capituli generalis Cistercium ire proponeret.* Alanus de Insulis in Pœnitentia: *Solennis (pœnitentia) est quæ pro majoribus criminibus vel notariis, vel pro his criminibus quæ quis confessus est, vel de quibus quis convictus est, infligitur, quæ carena solet appellari; et sicut est de majoribus, sic ad majores prælatos Ecclesiæ pertinet hanc infligere.* Infra: *Queritur autem quomodo intelligendum sit, quod dicitur de injunctione solemnibus pœnitentiæ, « Fac tres annos in pane et aqua, et fac tres quadragesimas in singulis annis: » an intelligendum sit quod jejunare debeat omnem diem vel inter diem et diem? Ad hoc sic respondemus: Non altiori intellectui præjudicantes, quod canonicæ censuræ rigor ostenditur, quando in pane et aqua jejunare per tres annos præcipitur, quod a quibusdam sic intelligitur, ut per tres annos non tota hebdomada comedatur panis et aqua, sed tantum per tria illa jejunia supradicta, etc.* Summula Raymundi ord. Prædicat:

*Matronæ juvenes possunt explere carenas
In domibus propriis, etc.*

** Charta Gotfridi comitis de Habisburch ap. Kopp. Init. Fœder. Helvet., num. 7: *Ut reconcilietur Ecclesiæ propter homicidium quod patraverat, religiosus dominabus..... prædium x jugerum..... concessit, hoc addito, ut eadem sorores..... unam carrinam de injuncta sibi pœnitentia subportarent.] Adde sy-*

tentiam suscipiatis; quæ autem occulte commisistis, occulte presbyteris vestris confessionem inde ante faciatis quam ad corpus Domini accedatis, quia qui indigne accipit, cum Juda mortis Domini reus erit. Et si vobis hujuscemodi corpus damus, ita facimus quasi quis furenti gladium præbeat ut cor suum cum illo transfigat.

Quia Deus, karissimi, voluit vos hodie in suo servitio hic congregare, non debetis hic otiosi stare, sed pro vobismetipsis et pro tota Ecclesia sancta Dei orare, ut Deus omnipotens dignetur eam pacificare, adunare, regere, ab omni malo custodire. Et cum sponsus ejus Christus, qui eam cruore suo desponsavit, cum omni cœlesti exercitu advenerit ut sponsam suam Ecclesiam de hac Babylonica peregrinatione perducatur in Patris sui civitatem, ut omnes cum ea comitemini in cœlestem Hierusalem. Amen.

Deinde debetis pro domino apostolico preces effundere, qui caput est Ecclesiæ et a quo cuncta Ecclesiæ judicia debent procedere, ut Deus omnipotens eum talem faciat qui Ecclesiæ doctrina, moribus et vita digne præesse valeat et ipse cum ea in ultimis ad perennia gaudia perveniat. Amen.

Exinde debetis Deo supplicare pro episcopo nostro, et pro omnibus presbyteris, et pro omnibus qui constituti sunt in sacris ordinibus, qui debent esse speculum Ecclesiæ, ut Deus omnipotens Spiritum suum in eos mittat; cui hoc eis inspirare placeat ut quæ populo verbis prædicant, ipsi operibus impleant, et cum eo in novissimo die vitam æternam percipiant. Amen.

Post hæc oportet vos pro rege nostro rogare, quem Deus voluit suum equivocum in terris habere, ut Deus clemens ei suum auxilium impendat, quo Ecclesiam ita regat atque defendat, ut post istud temporale regnum a Rege cœlorum perennem regni coronam percipiat. Amen.

Deinde convenit vos postulare pro omnibus duci-

bus et comitibus et omnibus iudicibus Ecclesiæ, ut, quia scriptum est iudicium sine misericordia ei qui non fecit misericordiam, Deus omnipotens eis illam mentem tribuat, qui populum sibi subjectum misericorditer tractare conentur, quatenus a misericorde iudice Deo misericordiam consequantur. Amen.

Exinde condecet vos clementiam Dei implorare pro omnibus qui sæculo renuntiaverunt, pro monachis, pro monialibus, pro inclusis, pro solitariis et pro omnibus qui aliquod votum Deo fecerunt, ut pius Deus eis conferat ita propositum suum implere quatenus post hanc (f° 22) vitam mereantur promissum præmium obtinere. Amen.

Postea debetis pro iter agentibus Deum exorare, aut qui Hierosolimam aut Romam petierunt, vel Sanctum Jacobum, aut alia sancta loca visitaverunt, ut Deus vota illorum suscipiat et eos incolumes amicis suis cum pace restituat. Amen.

Dehinc oportet vos misericordiam Dei flagitare pro his qui navigant pro Ecclesiæ necessitate, ut Deus eos ab omni tempestate protegat et prosperum iter eorum faciat et salvos eos cognatis et amicis reddat. Amen.

Deinde debetis pro infirmis cogitare qui non valent hodie ecclesias visitare, ut sanitati et incolomitati restituantur, et in hac vita emendatis delictis, in æterna post recipiant [recipiantur]. Amen.

Exinde moneo vos Deum poscere pro his qui sunt in peregrinatione, pro captivis, pro vinculis, pro incarceratis, vel in aliqua angustias constitutis, ut misericors Deus unicuique secundum suam necessitatem subveniat et secundum suam misericordiam de malis eripiat et eis omnia quæ sunt bona tribuat. Amen.

Deinde debetis pro omni populo Christiano precibus insistere, quatenus eos Deus ab omnibus malis et ab omnibus hostibus animæ et corporis custodiat et ad perpetuam pacem perducatur. Amen.

nodum Salegunstad., cap. 17, 18, 19; Ughellum tom. IX, p. 287; Hermannum Stangefolium in Westphalia lib. II, p. 101; Baron. ann. 1095, num. 46, et Filesacum De quadrages. Christi, cap. 3. [*** *Karena*, *Karrina*, quam ultimam vocem apud Ekkehardum convicium significare Caugius scribit in *Carina*, I; sed malim huc trahere eum Arnio apud Pertz vol. II Scriptor., p. 456, not. 55.]

« In Chronic. Alberici., apud Leibnit. in Access. hist., p. 550: *Carena vocatur intrans quadragesima*. Hujus medium tempus ad Dominicam quartam refertur in lit. remiss. ann. 1576 ex Reg. 110, Charoph. reg. cap. 199: *Le samedi veille du Mi-quaresme*, etc. Apertius rursus in aliis lit. ann. 1402 ex Reg. 157, ch. 529: *Le dimanche que l'on chante en sainte église: Lætare Hierusalem, que l'on dit la Mi-Karesme*, etc.

« *Carena* est etiam remissio seu indulgentia ejusmodi XL dierum, quæ a summo pontifice vel ab episcopis indulgetur. Inscriptio ann. 1225 in ecclesia SS. Vincentii et Anastasii ad Tres Fontes Romæ, ex Panvinio de 7 Ecclesiis p. 411, *septem annis et septem carinea remissionis confessi criminis solutionisque detur ei*. Lambert., monach. Trevir., De in-

vent. corp. S. Mathiæ, cap. 4, § 20; *Iste Eugenius papa et Adalbero archiepiscopus Trevirensis contulerunt ad dedicationem monasterii nostri.... XVIII carenas. Num. 21: Contulit I annum indulgentiæ, et IV carenas*. [* Chronicon collegiæ S. Stephani tom. II Rerum Mogunt. pag. 545; edit 1722: *Hæ sunt gratiæ archiepiscopales et episcopales datæ benefactoribus fabriæ ecclesiæ S. Stephani Mogunt... Item de episcopis et Romanis pontificibus bis mille dies et centum carenas, per quas animæ fidelium debent tormentari et puniri in purgatorio*.] Adde Browerum in Antiq. Fuld. p. 122, 155. [* Ludewig. Reliq. mss., tom. I, p. 586.] [** Et Chart. Ulrici episcop. Raceburg. ann. 1280 ap. Wesphal. Monum. Cimbric. vol. II, coll. 49. Alias ap. Guden. Cod. dipl., vol. III, pag. 1116, 1118, 1129]

« *Quadragesima*, idem quod *carena*, indulgentia XL dierum. Vide Bullam Urbani II papæ apud Baron. ann. 1195, num. 16.

« 5° *Carena* pro *carina*. *Alvus* seu fundus navis, Gall. *carène*. Pluries legitur in Informationibus civitatis Massill. pro passagio transmarino, e cod. ms. Sangerman. — Du CANGE *Glossarium* nov. edit., p. 178. »

Nunc, karissimi, oportet vos orare pro his qui maxime vestra indigent oratione, pro his scilicet qui mortui sunt, qui nec vel bonum vel malum facere possunt; quia sicut aqua super illum si effundetur qui in igne ureretur, ita gaudent illi cum orationes aut elemosinas post eos mittitis, et in primis unusquisque vestrum pro patre, pro matre, pro conjuge sua, pro filiis, pro fratribus, pro sororibus, pro cognatis et amicis suis, deinde pro omnibus qui vobis hæreditates suas reliquerunt, aut qui vobis aliquod bonum impenderunt, aut se in orationes vestras commendaverunt, et pro omnibus quorum corpora hic requiescunt et omnibus fidelibus defunctis, ut Deus omnipotens, qui voluit Filium suum pro eis mori, dignetur eas hodie per vestras orationes ab omni pœna et dolore absolvere et in æterna paradysi amœnitate collocare. Amen.

Si nimius algor hiemis, aut magnus calor æstatis impedit, vel aliquod impedimentum obvenerit, tunc jam dicta omittite, et finito sermone hanc fidem eis prædicas: Credo in Deum patrem, et cætera ut in Psalterio continentur. Mox subsequere hanc confessionem

Quia hoc ita credo, ideo confiteor omnipotenti et omnibus sanctis Dei quia peccavi nimis omnibus modis, verbis, factis, cogitatione, voluntate, et omni iniquitate, ideo precor omnes sanctos ut dignentur

Ad omnes sermones debes primum versum explanare. Si ecclesia est in honore sancti Stephani, poteris de eo sermocinari.

Justus de angustia liberatus est et tradetur impius pro eo (Prov. xi). Beatus Stephanus, karissimi, cujus hodie festa celebramus, de angustia hujus miseræ vitæ liberatus est; et Paulus, qui tunc erat impius, pro eo ad angustias tolerandas est traditus. Christus namque bonus pastor, qui de cœlis venit ad terras perditam ovem quærere et inventam propriis humeris ad gregem cœlestis curiæ revehere (Luc. xv), per ovem lupum cepit, et eum non solum ovem, sed etiam ovibus pastorem præfecit. Stephanus enim ut ovis erat mansuetus, Paulus sævicia ut lupus inquietus. Sed cum ovis occubuit, pastor pro ea lupum restituit. Paulus quippe pro grege Christi post sanguinem suum fundebat qui prius in nece Stephani consentiebat; et quem olim cum impiis repudiat, cum hoc nunc in gloria sanctorum tripudiat. O quam dulce, karissimi, consortium sanctorum, quam delectabile contubernium beatorum! ubi nullus de sibi illata injuria quærat ultionem, nullus qui intulit injuriam de consorte timet improprietatis confusionem. Nunc enim Paulus de lapidatione Stephani non verecundatur, sed Stephanus de Pauli salvatione et consortio gratulatur. Ad hanc gloriam impulit Paulus Stephanum lapidando, ad hanc traxit Stephanus Paulum orando. Fertur de eis quod ambo fuerunt collegæ Hierosolimis sub magisterio Gamalielis, (fº 24) Stephanus indigena, Paulus advena, ambo nobilitate et sapientia eximie pollentes, sed moribus multum inter se differentes. Stephanus mansueti animi et patientis, Paulus ferocis atque ferventis, Stephanus lenis et blandus in verbis, Paulus nimius et vehemens in eloquiis acerbis. Stephanus legem et prophetas spiritualiter dixisse sen-

Fratres, quia Scriptura dicit: *Qui pro alio rogat seipsum liberat*, rogo vos ut velitis etiam crare pro me misero qui præ omnibus hominibus vestris precibus præcipue indigeo, ut clemens dignetur hodie sacrificium Ecclesiæ de manibus meis suscipere et me ipsum sibi sacrificium efficere, et omnia peccata mea in hac vita possim emendare et post mortem vobiscum in superna gloria exultare. Amen.

Nunc, karissimi, corda vestra et manus ad Deum levate, ut pro his omnibus dignetur vos clementer exaudire, ut (fº 22 vº) hanc festivitatem quam nunc agitis post cum angelis sine fine in illa gloria celebretis quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam præparavit Deus diligentibus se (I Cor. ii). Eia nunc preces vestras alta voce ferte ad cœlum, et cantate in laude Dei: *Kyrieleyson*.

me juvare, ut hæc omnia in ista vita possim emendare et post hanc vitam cum eis in æterna vita regnare. Amen. Indulgentiam. Ut supra.

Latina lingua ponunciare, dein patria lingua explicare, poteris de eo sermocinari.

tiebat, Paulus cuncta carnaliter sapiebat. Unde sæpius de Scripturis questiones movebant, quas Stephanus nobiliter solvebat, sed Paulus pertinaciter resistebat. Præterea Stephani decor magnifice prædicatur, cum pulchritudo ejus angelis comparatur.

Co Eo tempore Tyberius reipublicæ præerat; qui diutino languore laborans a medicis curari non poterat. Cui cum esset relatum in Judæa fore [pro esse] Jesum nominatum medicum, qui non herbarum confectione nec ferri incisione, sed omnes ægrotudines blande depelleret sola verbi jussione, quendam sibi præ cæteris in amicitia constrictum in Judæam destinavit, præfatum medicum ad se curandum adduci imperavit. Qui magno sumptu navigio in Judæam proficiscitur: sed a Pilato, qui tunc Hierosolimis præsidatum a Romanis tenuit. maximo cultu suscipitur. Cui mox legationis suæ causam patefecit, quia Cæsar Christum medicum suæ præsentis exhiberi præcepit. Pilatus hoc auditu expavit, hunc mortuum esse indicavit. Legatus vero, ut eum a Pilato damnatum cognovit, ei reatum majestatis imponit, quod videlicet absque senatus decreto talem virum morti adjudicasset, qui tantum reipublicæ prodesse potuisset. Pilatus, objectum crimen a se dimovens, Judæos culpæ involvit; se coactum in hoc eis consensum præbuisse respondit. Interim cum legato a multis multa Christi miracula narrentur, itemque mortui ad imperium ejus revixisse affirmarentur, dixit non hunc medicum, sed Deum fuisse quem constaret mortuis vitam dedisse. Itaque opponit Judæis Deum esse occisum ab eis; et si de hac objectione non possent se purgare, et ipsos diversis suppliciis damnare. Judæi, de conscien-

cientia perterriti, inducias postulant, quo objectum A crimen propulsare queant. Interea legato de quadam Domini imagine nuntiatur, quod magna sanitatum [add. multitudo vel quid simile] per eam patratur, quam Veronica in panno ob Christi amorem depingere fecerat, postquam eam a fluxu sanguinis tactu simbrium sanaverat (*Luc. viii*). (f° 24 v°) Hanc multo labore vix impetravit, postea Romam imperatori portavit; quam mox ut vidit, languor eum reliquit. Qui protinus suo edicto Romanos appellans, hunc pro Deo coli a cujus etiam imagine sanitatem reciperent ægroti. Sed quia Senatus non consensit, multos ferro et exilio consumpsit. Igitur Judæi, post acceptas inducias, in unum coeunt, modum responsionis talem ineunt, dicentes Deum mori esse impossibile; se vero hominem punisse qui scita le- B gis eorum contumaciter solveret, et eos publice confundendo honorem eorum de plebe tolleret; cumque Stephanus inter eos esset genere clarus, eloquentia gnarus, rogant ut hunc modum responsionis suggerat legato et eos excuset de crimine illato. Stephanus autem dat consilium ut sapientes Judæos quaquaversum per orbem convocent ad concilium, melius se consulant, sanius consilium capiant; sibi videri vera eis a Romanis imposita, cum Jesum Deum manifesta testentur miracula, præsertim cum omnia per eum patrata a lege et prophetis sint festificata. Hæc verba quamvis moleste tulerint, tamen eis Judæos ex omni clymate mundi convocari placuit. Interea Petrus et apostoli, Stephani responsum audientes, clam accersitum fide imbue- C runt, fonte baptismatis regeneraverunt, verbum prædicationis ei injunxerunt. Quem mox Spiritus sanctus replebat et per eum multa signa et prodigia in populo faciebat. Itaque Judæi confluerunt, ex quibus multi cum Stephano de hac re disputantes conflixerunt; sed omnes potenter de Scripturis convincebat, quia affluentia Spiritus sancti in eo loquens prævalebat. Unde commoti rapientes eum in concilium perduxerunt, legem et Moysen blasphemasse se dixerunt. Cui cum copia fandi a summo pontifice data fuisset, in audientia eorum plane disseruit quæ lex et prophetæ de Christo scripsissent. Ad ultimum intulit cur legi et Spiritui sancto rebelles hunc Deum dubitarent ejus D facta Scripturarum dictis per omnia concordarent. « Hunc, inquit, video ego aperto cœlo a dextris Dei stantem et me ad cœlestia vocantem. » Prius quidem omnes propositiones disserentis admirabantur et vultum loquentis ut [angeli intuebantur; cum

A vero conclusionem de Christo audiebant, dentibus in eum stridebant et cum clamore impetum in eum fecerunt, vestes suas Paulo servandas reliquerunt et ejectum extra civitatem (f° 26) lapidaverunt. Cumque omnes compages membrorum saxi solvissent et vires standi in eo defecissent, genibus flexis in terram procubuit, preces Domino pro ipsis fudit, et sicut Dominus in cruce pro crucifixoribus, ita Stephanus pro suis lapidatoribus; et sicut Christi oratio valuit, quod pro ejus amore post proprium sanguinem fuderunt qui tunc in effusione sui sanguinis consenserunt, ita oratio valuit Stephani, quod Paulus, qui tunc eum perdere festinabat, postmodum omnes gentes salvare anhelabat. Hic Stephanus signifer martyrum dicitur, quia primus post Dominum, scilicet eodem anno, cum palma victoriæ cœlum ingreditur. Hujus corpus lapidibus laceratum exposuerunt Judæi bestiis et avibus dilacerandum; sed angelo Dei custodiente permansit intactum. Quod nocte a Gamilie (sic) sublatum honorifice est tumulatum. Post hæc Romani in ultionem Domini Hierosolimam destruxerunt, totam regionem vastaverunt, Judæos quosdam diversis suppliciis interemerunt, reliquos usquequaque vendiderunt. Cum autem Romani principes colla jugo fidei subdidissent, et omnes gentes Christum Dominum solum jam colere cœpissent, Dei nutu per visionem Christianis patuit ubi corpus beati Stephani latuit. Cujus inventionis gaudia Deus magnificavit per septuaginta tria miracula. Hic in Augusto mense passus creditur; sed hodie festivitas ejus celebrius recolitur cum ejus sacrum corpus inventum legitur. Antiquitus enim memoria ejus non nisi semel in anno agebatur, et ideo hac die et passio et inventio ejus colebatur. Moderni autem ei devoti in die passionis ejus inventionem ejus agenda decreverunt, quia generale Ecclesiæ institutum mutare nefas putaverunt, et quia totum ad laudem Dei refertur quicquid a fidelibus honori sanctorum quolibet tempore exhibetur; quem jubemus in sanctis suis laudare et in omni tempore benedicendo magnificare. Itaque, karissimi, implorate sanctum Stephanum ut vester interventor sit apud Deum, ut possimus eum in hoc imitari quo valeatis pro inimicis vestris deprecari; ut quia Stephanus dicitur coronatus mereamini cum illo in illa gloria coronari quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus omnibus diligentibus se præparavit. Amen.

Si ecclesia est in honore sancti Johannis, ista sit vox de eo prædicantis.

Qui sunt hii qui ut nubes volant et quasi columbæ ad fenestras suas (*Isa. lxxvi*). (f° 26 v°) Nubes pluviam portant et aridam terram irrigant. Columbæ autem, cum per fenestras prospiciunt, non alias aves ut accipitres lacerare cupiunt. Sancti apostoli, karissimi, nubes fuerunt, qui arida corda habundanti doctrinæ pluvia largiter irrigaverunt; ubi gau-

debant messem multam succrescere, unde sperabant se fructum centuplum in gaudio metere.

Quasi columbæ ad fenestras suorum oculorum mundana prospexerunt, quia mulieres, non ad concupiscendum ut adulteri, sed simplici et casto intuitu aspexerunt, et nichil de terrenis ut avari desideraverunt.

Ex quibus sanctus .Iohannes evangelista erat. Nubes affluentissima, qui sua doctrina melliflua ubique perfudit orbis climata quadrifida. Etiam felle carens invidiæ, ut simplex columba; unde a Domino in templo suo, id est in Ecclesia, locatus est ut firma columba. Præcipue castitatis mundicia radiabat vita. Doctrina, miraculis cunctas Ecclesias illustrabat. Unde quamvis de omnibus apostolis generaliter, de eo pronuntiat Scriptura specialiter: *Vox tonitruui tui, Deus, in rota. Illuxerunt coruscationes tuæ in terra tota* (Psal. LXXVI). Per tonitruum altisona Evangelii prædicatio notatur. Per rotam hic mundus figuratur qui celeri circuitione ut rota jugiter volutatur. In hac rota vox tonitruui Dei personat, dum grandisonus Johannis Evangelii clangor mundo intonat. Coruscationes quoque Dei orbi terræ illuxerunt; dum per Johannem miracula Christi mundo innotuerunt.

Legitur quod in paradyso fons oriatur qui in quatuor capita dividatur (Gen. 11). Per paradysum, qui *hortus deliciarum* dicitur, Ecclesia accipitur, in qua sunt Scripturarum deliciae et quæ est vocata ad domum Dei ubi sunt gloria et divitiæ. In tali paradyso fons oritur, dum Christus, fons omnium bonorum, de casta Virgine nascitur. Quatuor flumina quæ inde oriuntur quatuor evangelistæ intelliguntur, quia largifluo dogmate perfuderunt totum hortum Ecclesiæ. Hii quatuor fluvii spirituales dant Ecclesiæ sapes tales: Unus quidem lacus nutrimentum, alter autem præbet olei fomentum, tercius vini saporem; quartus exhibet mellis dulcorem. Lacte infantes nutriuntur. De Matthæi Evangelio lac Ecclesiæ manat, dum Christum pro bonis parvulum factum et lacte (f° 28) nutritum clamat. Oleo infirmi curantur. De luce Evangelio oleum Ecclesiæ funditur, dum Christi cruore nostræ infirmitates curatæ ab eo referuntur. Vinum libentes lætificantur. Marci Evangelium Ecclesiam vino potat, dum Christi resurrectione apostolos lætificatos memorat. De Johannis Evangelio mel distillat, dum divinitatem, quæ est dulcedo angelorum, dulciter Ecclesiæ insinuat [leg. insinuat]. Quod quia propheta in eis significari prævidit, eos in quatuor animalium figuris describit. Per formam hominis Matthæus figuratur, per quem humanitas Christi stilo exaratur. Per vituli speciem Lucas notatur, per quem Christus vitulus saginatus pro nobis mactatus prædicatur. Per leonis figuram Marcus monstratur, a quo Christus a mortuis ut leo resuscitatus memoratur. Per aquilæ similitudinem Johannes declaratur, a quo Christus in gloriam Patris convolasse manifestatur.

Hoc etiam quatuor mundi plagæ de eis intimant, dum considerantibus hæc figuraliter insinuant. Per aquilonem, ubi sol sub terra latet, Mathæus exprimitur, a quo divinitas Christi sub carne latuisse describitur. Per occidentem, ubi sol occumbit, Lucas exprimitur, a quo sol Christus occubuisse moriendo dicitur. Per orientem vero sol cottidie surgit; per aunc Marcus intelligitur, a quo Christus sol iustitiæ

a mortuis resurrexisse traditur. Per meridiem, ubi sol in centro cœli servet, Johannes innuitur, a quo sol æternus in majestate divinitatis clarescere exponitur.

Hii sunt quatuor anuli aurei quibus portabatur archa testamenti. Archa est sancta Ecclesia, anuli quatuor Evangelia quibus portatur ad æterna tabernacula. Hii sunt Aminadab quadrigæ quibus archa Dei de alienigenis revecta est ad domum patriæ (I Reg. vii; Cant. vi). Archa Dei capta est ab Allophilis; sed reducta est Hierosolimam in sacerdotis Aminadab quadrigis. Archa Dei est Ecclesia, quæ capta est ab Allophilis, dum subdita fuit idolis. Quam verus sacerdos Jesus de hostibus ad Hierosolimam in quadrigis revexit, dum eam doctrina quatuor evangelistarum ad cœlestem patriam subvexit. Ex quibus hic Johannes præcipuus fuit qui totum mundum sua prædicatione perfudit.

De hoc legitur Johanne quod fuerit filius dominæ materteræ. Qui nuptias celebrans Christum cum matre sua invitavit; sed deficiente vino, Christus, aquam in vinum commutans, convivas lætificavit (Joan. ii). Hoc viso Johannes sponsam suam deseruit, Virginis filio ipse virgo adhæsit. Et quia (f° 28 v°) carnis copulam ejus amore despexit, Christus eum præ omnibus apostolis dilexit. Cum enim Regina austri corpus et sanguinem suum discipulis suis tradidit, Johannes supra pectus Jesu recubuit (Joan. xxi), et de hoc fonte sapientiæ tunc potavit, quod postmodum mundo eructavit, archanum, verbi scilicet in Patre reconditi, quia in pectore Jesu sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi (Col. ii). Denique in ara crucis cum se Christus hostiam Deo Patri pro mundo immolaret, et de principe mortis triumpharet, cernens comminus matrem suam cum Johanne cruci astare, optimum duxit Virginem virgini commendare (Joan. xix). Postquam vero Christus, carcerem hujus mundi deserens, cœleste palatium revisit et spiritum sanctum de paterna sede discipulis misit, Johannes cum Petro, Spiritu sancto plenus, templum Domini intravit et claudum in nomine Jesu Christi sanavit, ac multos Judæos proinde per verba eorum ad fidem conversos baptizavit (Act. iii). Cumque summi pontifices eum et alios apostolos ob hoc plurimis flagris affecissent, gaudebant quod talia pro nomine Domini pertulissent (Act. v).

Cum vero post lapidationem Stephani Samaria recepisset verbum Domini per prædicationem Philippi, Stephani condiaconi, miserunt apostoli Petrum et Johannem ut baptizatos confirmarent, sicut adhuc episcopi in Ecclesia facere solent (Act. viii). Postquam fideles per impositionem manuum eorum Spiritum sanctum acceperunt, Symonem Magum, qui hanc gratiam emere voluit, cum omnibus suis sequacibus damnaverunt (ibid.). His transactis migravit Johannes in Asiam et verbo atque exemplo, signis et prodigiis, totam traxit ad Domini gratiam. Eo tempore tenuit Domicianus monarchiam, qui

Apostolum comprehendi et duci jussit Romam, ubi presente senatu eum in dolium ferventis olei misit. Sed Dei gratia protegente illæsus exiit. Deinde in Pathmos insulam eam exilio refegavit, ubi eum Dominus per angelum suum crebro visitavit, et ei omnia Ecclesiæ mysteria futura revelavit. Postea imperator a gladiatoribus consultu senatus trucidatur, et Apostolus Ecclesiæ Dei cum honore redonatur. Qui scripto et predicatione ubique Ecclesias instruxit, omnes hæreses undique destruxit; interea multis præclaris miraculis fulsit quibus mundo ut sol in tenebris luxit. Virgas namque silvestres in aurum et litorea saxa in gemmas commutavit, et rursus aurum in virgarum naturam et gemmas in saxorum substantiam restauravit; viduam quandam de morte resuscitavit, juvenem nihilominus defunctum (f° 50) ad vitam reparavit; vas vitreum quod in multas particulas dissiluit pristinae sanitati restituit; venenum in Christi nomine non solum illæsus ebibit, sed etiam inde extinctos vitæ rursus reddidit.

Ut nullus vestrum de magnitudine facinorum suorum diffidat, sed firmetur in misericordia Dei et in oratione sancti Johannis confidat, vobis volo unum de eo breviter narrare quod spero animas vestras lætificare.

Quendam juvenem sanctus Johannes cuidam episcopo nutriendum commendavit, quem episcopus baptizatum cum omni diligentia educavit. Deinde paulatim cœpit eum remissius habere et, ut senes solent, in nullo adolescentem corrigere. Ille ut sensit sibi frena disciplinæ abstracta, jugo Domini mox excusso, totus præceps fertur per viciorum anfracta. Et primo quidem voracitate et ebrietate delinitur, deinde meretricum illecebris irretitur, exin furibus associatur, ad extremum latronibus, ipse violentus latro, principatur. Evoluto tempore, cum Johannes ad Ecclesiam eandem vocatus venisset et omnia propter quæ venerat oportune disponderet, ab episcopo poscit sibi juvenem repræsentari quem commendasset ad cœleste regnum educari. Episcopus cum lacrymis eum mortuum protestatur, quia in faucebus montium cum latronibus princeps latronum moratur. Johannes hoc audiens graviter ingemuit, lacrimas uberrimas fudit. Mox sibi equum et viæ lucem dari postulat, ad montana festinus properat. Quem protinus caterva latronum circumdedit; sed ipse intrepidus colloquium principis eorum petiit. Ipse truculentus et armatus veniens, ut eminus Johannem recognovit, fugam iniit. Quem Johannes insequitur emisso equo, talia vociferando. « Cur, fili, fugis inermem senem? Cur exhorres tuum pa-

Si populus in festivitate Innocentium confluerit, hæc de eis loqui licebit.

Isti sunt sancti qui non inquinaverunt vestimenta sua, ambulabunt mecum in albis, quoniam digni sunt (Apoc. III). Sacra Scriptura, karissimi, vocat corpora vestimenta, quia sicut corpus vestimento cooperitur, ita anima corpore vestitur. Per albas autem æterna lætitia accipitur. Qui ergo corpora sua post baptismum gravibus criminibus non inquinabunt, in

trem? Sta, fili, sta, et exspecta. Rationem Deo redditurus sum pro anima tua. Certe libenter pro te mortem excipio, sicut Christus eam pertulit pro mundo. Sta tantum, ne desperes. Promitto tibi, remissionem peccatorum a Deo recipies. » Hoc audito confestim de equo decidit, Johannis ad genua proci-dit, denuo se baptizat lacrymarum flumine, occultans dextram consciam de crimine. Quam Johannes protrahit, osculatur, multis blanditiis ferocem ejus animum ad pœnitentiam cohortatur, secum ad ecclesiam provocat, vigiliis et jejunia cum eo continuat, et bene emendatum reddidit matri Ecclesiæ; atque adjungens exemplum divi-næ elementiae, prius crudelem latronem eidem Ecclesiæ præfecit nobilem pastorem.

Sed beatus Johannes, karissimi, si adhuc in fragili carne manens in tantum potuit (f° 50 v°) peccatoribus subvenire, quanto magis nunc cum Christo regnans cunctis eum invocantibus prævalet intervenire. Huic Dominus jam grandævo cum discipulis suis apparuit et eum ad cœleste convivium invitavit. Ille gratias agens Christum se ad angelicas epulas invitare, fossam sibi aperiri jubet ante altare, convocatoque universo populo missas celebravit, omnes Dominicis sacramentis communicavit, deinde fossam descendit, et subito lux immensa de cœlo super eum resplenduit. Post hæc in fossa illa non nisi manna inveniebatur, de quo usque hodie cunctis fideliter petentibus salus præstatur. Unde creditur sanctus Johannes in illo lumine ab angelis ad cœlestia raptus fuisse et in ipso raptu carnis debita per mortem solvisse, moxque vitæ restitutum, quod Ecclesia de omnibus justis in ultimo die in carne viventibus credit futurum, quod scilicet obviam Christo in aera rapiantur et in ipso raptu moriantur ac protinus vitæ restituantur.

Hujus dormitio in natali sancti Johannis Baptistæ contigit; sed eam Ecclesia, ejus doctrina illustrata, hodie solemniter recolit, ob excellens æquivoci sui Johannis Baptistæ officium qui aliis sanctis fuit incomparabilis, seu quod ob reversionem ejus ab exilio hic dies fuit honorabilis, sive ob dedicationem ipsius ecclesiæ venerabilis.

Nunc, karissimi, in auxilium vestrum invocate hunc, assiduis precibus pulsate, ut quia Johannes sonat *Dei gratia*, vobis et omnibus christianis obtineat omnipotentis Dei gratiam in superna patria, quatenus post hujus vitæ terminum exultetis cum eo in perpetuum in illa gloria quam oculus non vidit et auris non audivit et cor hominis excogitare non potuit. Et reliqua.

sempiterna lætitia cum Christo ambulabunt. Isti sancti Innocentes dicuntur, quorum hodie sollemnia aguntur; quia nulla sorde corpora sua unquam commaculaverunt, immo proprio sanguine ab originali peccato ea lavantes, candida fecerunt, et ideo cum Virginis Filio in sanctorum gaudio ambulare meruerunt. Hii etiam flores martyrum dicuntur,

quia ita eos (f° 52) secuta est seges martyrum, quemadmodum fructus flores secuntur. Hii quoque primiciæ appellantur, quia sicut in lege primi fructus, ita ipsi in Ecclesia primi Deo immolantur. Qualiter hii sint immolati breviter refero vestrae karitati.

Nato Domino, stella præ cæteris rutilans apparuit, per quam Regem syderum in mundum venisse cunctis claruit. Quia visa, tres reges de Chaldaea Hierosolimam venerunt, et stellam sequentes, Regi recens nato preciosa munera obtulerunt. Hoc audito, Herodes rex turbatur, successorem regni suspicatur. Magos rogat sibi locum pueri renuntiare, dicens se etiam velle eum adorare, crudelis et impius disponens callide illum mortificare qui venit cunctos vivificare. Illi vero ab angelo in somnis adorsi, alia via in patriam sunt reversi (*Matth. ii*). Quos Herodes metuens ad rebellandum sibi puero adducere manum militiæ, persecutus est eos usque in Tharsum Cilyciæ.

Interea Herodes apud Augustum reus accusatur, cujus imperiali jussu Romam advocatur. Qui mox Romam properat, de objecto crimine se strenue purgat, et invenit Augusti gratiam ita ut ei concederet portare coronam. Interea jubet angelus Joseph cum Maria et puero in Ægyptum pergere, dicens Herodem eum quandoque velle perdere (*ibid.*). Qui cum in Ægyptum ingrederentur, ad introitum Christi idola corruisse referuntur. Fertur etiam, cum Hermopolim civitatem intrassent, quod arbor Persicus alta, dæmonibus consecrata, coram Salvatore se usque ad terram inclinasset, quæ post multos ibidem annos duruit et suo fructu, vel suco, vel cortice, vel foliis multis multa beneficia sanitatum contulit. Herodes reversus cum gloria Hierosolimam, puerum priori anno natum, sibi suspectum, et a magis se illusum reduxit in memoriam, et in Bethleem omnesque fines regni sui misit, cunctos pueros infra tempus unius noctis et duorum annorum natos occidit. Tunc matrum et amicorum lugentium talis exoritur ploratus qualis olim erat apud Gabaon ululatus, cum tribus Benjamin, qui fuit filius Rachel, a filiis Israel exterminaretur, et clamor luctus longe lateque audiretur (*ibid.*), qualiter hoc contigit dicendum vobis erit.

Juvenis quidam uxorem de Bethleem accepit, quam ad patriam ducens postea deseruit. Quæ ad parentes suos revertitur. Sed juvenis eam ad Bethleem sequitur, ubi a parentibus puellæ susceptus uxori reconciliatur et ei denuo copulatur. Quam secum ducens ad patriam pergit, et in itinere (f° 52 v°) ad Gabaon, hospitandi gratia, divertit. Porro Gabaonitæ adolescentes noctu convenerunt et concubinam ejus ad mortem usque constupraverunt. Qui mane surgens cadaver in duodecim partes divisit, partes per duodecim tribus Israel misit, ut zelo Dei et legis se congregarent, patratum zelus [*leg. scelus*] quantotius vindicarent (*Judic. xxi*). Congregati ergo ex omnibus tribubus nuncios ad Ga-

A baonitas miserunt, ut traderent puniendos qui hoc facinus commiserunt. Qui audientes rennuerunt; immo ex omni tribu Benjamin in Gabaon conglobati pertinaciter resisterunt. Itaque exercitus civitatem obsedit et pugnantium multitudo ad quadraginta milia utrinque cecidit. In Gabaon namque viri fortissimi morabantur, qui ita sinistra ut dextera præliabantur. Igitur filii Israel, fugam simulantes, insidias posuerunt et callide de civitate abstractos ad viginti milia occiderunt. Pauci vix evaserunt. Victores civitatem ingrediuntur. Omnes viri gladio interficiuntur. Ipsam civitatem vorax flamma comburit. Parvulos et mulieres simul incendium consumit (*Judic. xx*). Tota regio vastatur. Uterque plebis sexus ferro et igne exterminatur. Tunc maximus ortus est ploratus, ita ut in Rama procul inde audiretur ululatus, Filii Rachel absque consolatione deplorantur, quia vix pauci superstites inveniebantur (*Jud. xxi*).

De hac historia propheta Hieremias similitudinem assumit, et Hierosolimam et tribum Juda, qui erat filius Liæ, sororis Rachel similia passurum a Babylonis prædicat (*Jer. xxxi*), quod mox etiam ita accidit. Nam Babylonii Hierosolimam oppugnantes destruxerunt, et tribum Juda ferro et igne consumpserunt. Reliqua plebs est in captivitatem ducta; sed Babylonia post a Cyro et Dario destructa. Hoc totum quia in figura contigerit evangelista in Ecclesia implendum dicit, quod vobis breviter explanandum erit. Per Liam Synagoga accipitur, de cujus genere Christus nascitur. Per Rachel Ecclesia insinuatur, cui Christus capulatur. Filius Liæ a Nabuchodonosor captivatur, et populus Judaicus a diaboli servitio subjugatur. Filius vero Rachel ferro et flamma perimitur, et populus Christianus variis cruciatibus in hoc mundo subigitur. Duæ civitates, Gabaon et Hierosolima, quæ incenduntur ydolatria et Judæorum superstitione intelleguntur, quæ ambæ ardore Spiritus sancti consumuntur. Juvenis qui conjugem de Bethleem duxit est Christus qui sibi Ecclesiam conjunxit per humanam naturam quam in Bethleem sumpsit. Juvenis uxorem deserit, et post veniens ad patriam ducit: (f° 54) et Christus Ecclesiam in hoc mundo ad laborem relinquit, quam post veniens ad supernam patriam reducit. Et notandum quod hæc eadem concubina describitur, quia concubina ad servitium exponitur, legitime uxor libertate potitur. Ita Ecclesia enim ut ancilla in labore exercetur; postea ut domina libertate fruetur. Per Gabaon hic mundus notatur. In qua concubina constupratur, quia Ecclesia in hoc mundo ab hæreticis pravo dogmate turpiter defœdatur. Quæ in duodecim tribus vindicanda mittitur, quia duodecim apostolis defensanda committitur. Gabaon obpugnatores sunt sacræ fidei doctores qui scriptis et factis hæreticos et hujus mundi impugnant amatores. Civitas demum cum habitatoribus suis comburitur: et hic mundus ad extremum cum suis amatoribus incendio ilagrabitur. Per Rachel, quæ

ovis dicitur, Ecclesia accipitur quæ filios suos lacte doctrinæ pascit et lana honorum operum vestit. Per filium ejus Benjamin, quod *filius dextræ* sonat, Christianus populus declaratur qui ad dexteram Dei in judicio constitutus ad regnum Patris vocatur. Cujus ploratus super filios suos hic non consolatur, sed tristitia ejus in plenum gaudium converti præstolatur. Hierosolima autem a Babyloniis vastatur quia Ecclesia a persecutoribus diversis pœnis cruciatur. Sed ipsa Babylonia a duobus regibus debellatur, quia hic mundus a duabus legibus jugiter impugnatur. Et quia hæc persecutio sub Herode in infantibus cœpit, et sub Antichristo finem habebit, ideo hæc omnia evangelista ad Ecclesiam retulit.

Nabuchodonosor namque figuram Antichristi habuit, quia populum Dei captivavit et tres pueros in caminum ignis jactavit. Ita et Antichristus fidelem populum servitio sibi subjugavit et tres filios Noe, Sem, Cham et Japhet, de quibus impletæ sunt tres partes terræ, Asia, Africa et Europa, in caminum persecutionis præcipitabit.

Hujus quoque typus in Antiocho præcessit qui septem Machabæos cum matre sua tormentis crudeliter oppressit (*II Mach. vii*): ita Antichristus septem Ecclesias ad quas Paulus et Johannes in Apocalypsi (*Apoc. i*) scribit, cum matre universali Ecclesia atrocibus suppliciis addicit. Hujus figuram Herodes tenuit qui parvulos neci præbuit: ita et Antichristus parvulos a matribus abstrahere imperabit et duris pœnis cruciabit. Porro Rachel filios suos plorat, quia Ecclesia magno gemitu judicium Dei super cruciatum martyrum implorat. Quæ tamen hic non recipit consolationem, quia in futuro pro patientia habebunt æternam remunerationem. Infantes occiduntur, quia cruciatus corporis a Christo non suscipiuntur nisi qui invidia (f° 34 v°) carentes et in malicia simplices pro Domino moriuntur. Bimii, id est duorum annorum tempore nati, mactantur, quia in utroque Testamento pro duobus præceptis dilectionis trucidantur. Christus in Ægyptum

In octavis Domini rarius debes sermonem facere, ne vilescat, et ut verbum Dei parcius dictum auditoribus dulcescat. Pro tempore quoque debes aliquando sermonem brevare, aliquando vero prolongare.

Descendi in hortum nucum ut viderem poma convallium (*Cant. vi*). Filius Dei, karissimi, dicit se in hortum nucum descendisse et (f° 56) convallium poma vidisse. Hortus est Ecclesia, nuces sunt diversa sanctorum agmina. In nuce tria considerantur, per quæ tres ordines in Ecclesia designantur. Per exteriorem scilicet corticem conjugati, per testæ fortitudinem prælati, per nuclearem dulcedinem contemplatione indulcorati denotantur. In hunc hortum ad tales nuces Dominus descendit cum de cœlis in hunc mundum in humana forma venit. Convalles sunt humiles, poma bonæ actiones. Filius Dei venit videre poma convallium, id est remunerare vota et opera humilium. Qui in hoc horto, fratres,

A ducitur quod *tenebræ* dicitur, quia de Synagoga migrat et gentes quæ *tenebræ* erant viserat [*f. visitat*]. Mortuo impio rege in Judæam revertitur, quia deleta infidelitate in prædicatione Enoch et Helix, ad Judæam per fidem regreditur. Herodes post infantium occisionem, post propriæ uxoris interfectionem, gravissimum dolorem incidit, et diversos cruciatus pertulit. Qui cum a medicis curari non potuit, se propriis manibus occidit. Et ipse nunc quidem stridet in æterno supplicio. Isti autem nunc triumphant in perenni gaudio.

Hodie *Gloria in excelsis*, et *Alleluia* (144), quod est cantus lætitiæ, non canitur, quia Ecclesia luctui matrum infantum compatitur, et quia illa gloriosa turba infantium ad tartara descendit usque dum eos Christi sanguis post triginta annos inde redemit.

Notate, karissimi, quod agoniteta noster Christus adhuc parvulus parvulorum turbam in prima acie pugne statuit, juvenis autem factus turbam martyrum in hostium cuneos produxit: quia videlicet spirituale bellum inchoandum est contra vicia per humilitatem, deinde contra perfidos gerendum per manifestam prædicationem. Rex quippe angelorum indixit bellum adversus regem superbiæ filiorum (*Job xli*). Qui humilis et parvus civitatem tyranni, scilicet Babyloniæ hujus mundi, intravit; et mox exercitum parvulorum congregavit, quia venit humiles erigere atque per eos superbos dispergere. Postquam autem ipse pugnando regem superbiæ prostravit, totam cohortem suorum militum in agmina hostium destinavit. Quos victores de vicis seu persecutoribus in cœlesti curia coadunabit, triumphantes perenni gloria laureabit.

Hos, karissimi, deposcite tota devotione ut vobis et toti Ecclesiæ fautores apud Christum existant devota oratione, quatenus post hanc ærumnosam vitam cum illis possideatis sempiternam gloriam quam oculus non vidit et auris non audivit, et cætera.

D nuces non erint, nec convalles facti poma honorum operum ferunt, hii partem in regno Dei non habebunt. Inmo si infructuosi ut steriles ficus terram occupant, securis Dei eos ut arida ligna de hoc horto amputat, et in caminum ignis, id est in infernum præcipitare imperat. Et qualiter Dominus in hunc hortum descenderit Propheta nobis dicit: *Dominus sicut pluvia in vellus descendit* (*Psal. lxxi*); et: *Sceptrum exactoris sicut in die Madian superavit* (*Isa. ix*). Cum populus Dei olim a Madianitis propter peccata graviter opprimeretur, et Gedeon hostes expugnare ab angelo præciperetur, petit Gedeon a Deo signum per quod speret de hoste triumphum. Domino vero annuente, vellus in aream

campi exposuit, et tota nocte ros cœlitus in vellus descendit et area sicca remansit. Congregatis igitur decem milibus, occurrit populi Dei hostibus qui erant castrametati ad centum viginti milia. Jussu vero Dominico exercitus ad flumen ducitur. Tali modo probatus; ab invicem dividitur, trecenti potum manibus hauserunt, reliqui vero flexo poplite ore biberunt. Qui trecenti hostibus obviam ire, alii jussi sunt domum redire. Trecenti itaque tubas et lagenas sumpserunt, lampades lagenis incluserunt, noctu improvise in castra hostium veniunt, tubis clangunt, lagenas complodendo frangunt. Lumina quæ intus latebant apparuerunt, et hostes territi omnes fugerunt. Quos persecuti plures occidunt, pauci vix evadunt. Reversi omnes prædam dividunt. Sic trophæum Gedeon, superatis inimicis, reportat, et populum Dei ab oppressione liberat (*Judic. vi, vii*). Quis umquam audivit, fratres, obviam ire armatis hostibus cum lagenis et lampadibus? sed quia in figura contigerunt prophetæ David et Esayas ad Christi Incarnationem hæc retulerunt. Per Madian namque diabolus intelligitur a quo populus Dei ante Christi adventum crudeliter opprimitur. Gedeon, qui (f° 36 v°) populum oppressum liberat, est Christus qui genus humanum a servitute diaboli reduxerat. Vellus positum in area est beata Virgo, electa de Synagoga. Ros in vellus descendit et area sicca remansit, quia beata Maria de Dei virtute et Dei sapientia inaduit, et Synagoga in infidelitate aruit. Campi quoque ariditas est sanctæ Mariæ virginitas, velleris humiditas est matris Christi fecunditas. Dominus ergo sicut pluvia in vellus descendit, quia matris fecunditatem attulit, virginitatem non abstulit. Exercitus ad aquam probandam ducitur, quia populus salvandus Christi baptisate abluatur. Trecenti qui manibus potum hauriunt, sunt hii qui in fide sanctæ Trinitatis baptismum percipiunt, et hanc fidem per decalogum legis implebunt, ideo hostes, id est vicia et dæmones expugnabunt. Hii vero [qui] flexis genibus bibunt, sunt hii qui, percepto baptismo, ut bruta animalia vivunt, et hii quia contra hostes non ibunt ob inertiam interibunt. Trecenti sono tubarum castra hostium perturbant, quia apostoli et alii Ecclesiæ doctores clangore altisonæ prædicationis turbas dæmonum propulsant. Porro per lagenam Christi humanitas, per lampadem intus latentem intelligitur ejus divinitas. Lagenam frangitur et lumen latens ostenditur, atque hostium caterva perterrita in fugam vertitur, quia caro Christi in passione confracta velut testa exaruit, et lumen divinitatis ejus per miracula in mundo claruit, multitudo dæmonum a fidelibus disparuit. Gedeon, potita victoria, cum pompa prædæ regreditur, et populus a formidine hostium eruitur, quia Christus devicto inferno cum nobili triumpho ad cœlum revertitur, et populus fidelis a diaboli jugo liber efficitur. Tunc quippe sceptrum exactoris superat, quia violentiam diaboli, qui indebitum servi-

atium ab humano genere jugiter exigebat, virtute crucis proculcat.

Qui hodie circumcisionem ideo accepit quia venit implere legem quam dedit. Primus autem Abraham circumciditur, cui etiam Christus repromittitur. Idcirco vero in genitali membro fiebat circumcisio, quia in eo primis parentibus post peccatum orta est confusio. Et ideo voluit hanc Christus in suis membris tolerare, quia venit confusionem originalis peccati amputare.

Et debetis, fratres karissimi, scire quod nunquam est salvatus nisi aliquo modo baptizatus. Aliqui namque baptizati sunt ut Abel sanguinis effusione, ut plurimi in figura, ut Noe in diluvii effusione, plerique in signo, ut Abraham et sua posteritas in circumcisione, (f° 38) multi in Spiritu sancto, ut Christiani in aquæ immersione; sed quia omnia legalia Christus nobis convertit in sacramenta spiritualia, debemus nos non unum membrum ut Judæi ferro mutilare, sed de singulis sensibus nostris vicia tali modo amputare. Visum debemus circumcidere, ut mulieres nolimus ad concupiscendum aspicere. Auditum circumcidimus si hunc a praviloquio obstruimus. Labia et lingua circumciduntur si a mendaciis, a perjuriis, a detractionibus restringuntur. Cor circumciditur si in vanis cogitationibus vagari non sinitur. Manus circumcidimus si eas ad malum operandum arma non efficimus. Genitalia circumcisione purgantur si a libidine refrenantur. Pedes circumciduntur si ad malum currere non permittuntur. Et ut in Christo per omnia innovemur, per aves etiam edocemur. Dicitur quod aquilæ senescenti cornu oris in tantum incurvetur ut etiam usu edendi privetur; quæ hoc sentiens tandiu ad petram acuit donec curvitas illa prosilit et sic ad esum recuperatur et denuo ejus juvenus innovatur. Sic nos, karissimi, cum in flagitiis senescimus, et ab esu vitæ deficimus, debemus per confessionem ad petram Christum currere, et per pœnitentiam duritiam maliciæ nostræ acuere, et tunc in nobis illa juvenus per gratiam renovatur quæ nobis in baptisate per Spiritum sanctum dabatur. Qui sic student nunc in Christo renovari, a Christo merebuntur quandoque in cœlis laureari. Sed heu! quidam miseri et nimium infelices de numero fidelium (quod cum gravi luctu dicere cogimur) hæc sacra nocta ritum sectantur gentilium. Curiositate quippe illecti, immo a dæmonibus decepti, dum quædam nova et vana scire cupiunt, in grave animæ periculum corruunt. Christianam religionem profanant, animas suas nefandis sceleribus contaminant, Deum verum abnegant, diabolo se omnibus modis mancipant. Illos dico qui instinctu diaboli in desertis locis per maleficia dæmones invocant; aliis incognita ab his discere desiderant. Et necesse est ut his socientur in damnatione quibus communicaverunt in colloctione. Et quale hoc nefas sit hinc potestis advertere, cum lex dicat: *Maleficos et ariolos ne paciatis vivere (Exod. xxi)*. Canonica quoque censura pro

tali scelere septem annos poenitentiae injungit, veluti illi qui sponte hominem occiderit. Quod enim homicidium homo potest majus committere quam animam suam immortalem tali flagicio perimere, Deum vitam (f° 58 v°) animarum relinquere et se diabolo mortis auctori subdere? Sed hii qui hac nocte ad sepulchra mortuorum aliquid sciscitantur, utique cum mortuis in infernum deputantur. Omnes etiam qui hac nocte ad aliquem fontem vel arborem vel lapidem, vel ad aliquem locum non consecratum quasi aliquid novi ibi cognitari currunt, vel si viri muliebrem vel mulieres virilem habitum pro quolibet maleficium [*leg.* maleficio] induunt, vel quicquam quod sane fidei contrarium sit hac nocte agunt, absque dubio in dominium diaboli se tradunt; sed qui eis talia facere consentiunt cum eis pereunt. Unde, karissimi, qui talia propter ignorantiam commiserunt, poenitentiam, dum licet, inde agant, et amplius nihil tale committant et alios ab his prohibeant. Quod si neglegunt, velint nolint, socii daemonum quos secuti sunt in aeterno supplicio erunt. Vos autem, dilectissimi, quos Deus filios suos fieri voluit et haeredes regni sui constituit, talia abhominando devitate; ad ecclesiam devote convenientes, Christum Dei Filium pro omnibus beneficiis suis collaudate, ipsumque verum Deum pro omnibus necessitatibus vestris invocate. Nullum opus Dei hodie quasi pro bono successu inchoate, sed ab omni servili opere ad laudem aeterni Regis vacate, et ipse tribuet vobis habundanter vitae necessaria, et post haec quasi filiis confert sempiterna gaudia.

Hujus diei veneranda sollemnia augent nobis beati Basilii episcopi praecleara merita. Hic praeditus sapientia domum Dei, scilicet Ecclesiam, verbo et scripto egregie decoravit et tempora sua signis et prodigiis et virtutibus inelyte perornavit. Hujus etenim tempore Julianus summo regni apice fultus, Christum abnegans, ad diabolicos se transtulit cul-

tas, plurimis Christianis bona sua proscripsit, ipsosque diversis suppliciis addixit. Qui cum exercitum contra hostes duceret, et se civitatem Basilii, prostrato hoste, subversurum diceret, Basilio vigilante et orante cum omni populo in sanctae Mariae oratorio, idem Julianus, dum custodia militum vallatur, jussu Dei Genitricis a quodam martyre Mercurio perforatur, et sic Basilii civitas ab instanti periculo liberatur.

Cuidam heremita, Effrem nomine, est revelatum quia columna ignis est Basilius. Qui surgens venit ad eum. Interim dum Basilius missarum sollemnia celebravit, flammam de ore ejus surgere idem Effrem vidit, quae caeli alta petiit. Qui exclamavit (f° 40) protinus: « Vere columna ignis est Basilius. » Celebrata missa rogat Basilium sibi notitiam Graecae linguae a Deo impetrari; qua mox, Basilio orante, meruit divinitus ditari.

Juvenis quidam in amore puellae monialis deperit; qui instinctu diaboli in scripto Deum abnegavit, et sigillans manu scriptum cum ipso propriis manibus in dominium diaboli se mancipavit. Quem Basilius diabolo abstulit, manu scriptum diabolum reddere compulit et perditam ovem bonus pastor gregi restituit.

Kartam in qua quaedam mulier euncta crimina sua descripsit et sigillatam ad Basilium attulit divinitus deleri precibus obtinuit.

Quidam medicus Hebraeus ei instantem mortem praedixit; sed Basilius orando horam mortis distulit et Hebraeum per fidem numero fidelium addidit. Hoc peracto in gaudium Domini sui introivit. Quem Deus super omnia bona sua constituit. Hunc, karissimi, pro peccatis vestris poscite fieri apud Deum intercessorem, ut post hujus vitae exilium mereamini cum illo in superna patria obtinere illius gloriae honorem, quam oculus non vidit nec auris audivit, et caetera.

DE EPIPHANIA DOMINI.

Surge, illumina, Hierusalem, quia venit lumen tuum et gloria Domini super te orta est (Isa. LX). Sancta Ecclesia, karissimi, Hierosolima nominatur, quod dicitur *visio pacis*, quia aeternam et veram pacem visura est, Christum videlicet in caelis. Huic in mundo desiderii jacenti dicitur: *Surge*, id est terrena respuens ad caelestia appetenda te subrige, et tunc a vera luce merberis illuminari et donis Spiritus sancti illustrari.

Quia venit lumen tuum, Christus, cujus pulchritudinem sol et luna mirantur et in quem angeli prospicere desiderantes saciando non saciantur. Qui est omnium angelorum lux et gaudium, ipse venit ut illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum (*Joan. 1*). Hic lumen Ecclesiae vocatur quia ab eo ut luna a sole illustratur.

Et gloria Domini super te orta est. Gratia Domini claritudo miraculorum et doctrinae Christi fuit, quia huic mundo gloriosus et admirabilis innotuit. Super Ecclesiam orta est haec gloria, quia signis et doctrinis Christi tracta est ad gloriam de ignominia.

Ecce tenebrae operient terram et caligo populos (ibid.). Terra vocatur Judaea quae aratro sacrae Scripturae erat arata. Hanc (f° 40 v°) operient tenebrae peccatorum et caligo infidelitatis populos paganorum. *Super te autem Dominus oritur (ibid.),* quia per Scripturam et praedicationem cunctis fidelibus innotescit.

Et gloria ejus in te videbitur (ibid.), scilicet ubi non per speculum in aenigmate, sed sicuti est facie ad faciem Deum justii videbunt. ubi a splendore claritatis ejus illustrati, ut sol fulgebunt; ubi fu-

giente dolore et gemitu gaudium et lætitiā sempiternā oblinebunt.

Qualiter hoc lumen mundo illuxerit evangelista nobis in Evangelio dicit. Cum Christus sponsus Ecclesiæ de thalamo virginis uteri processit, stella rutilans veniente luce tenebras detersit et Regem stellarum venisse expressit. Qua visa tres reges ab Oriente ad regiam urbem Hierosolimam venerunt, et cum muneribus natum Regem quæsierunt. Hoc audito Herodes rex cum omnibus suis turbatur, successorē regni suspicatur, locum nativitatis Christi a legis doctoribus sciscitatur. Quem ut in Bethlehem nasci debere audivit, magos ad inquirendum puerum in Bethlehem misit, dicens se iturum adorare puerum regem futurum, cogitans miser vitam auferre cui potuit cunctis vitam conferre. Magi autem, postquam ab impio rege discesserunt, mox stella duce cupitum iter peregerunt. Illa vero, ut eos ad Bethlehem perduxit, super domum in qua cœli habitator hospitabatur, gradum fixit. Tunc illi tres nimium felices feliciter domum cum tribus muneribus intraverunt, et tres ultra omnes homines et angelos felicissimos invenerunt, videlicet Dei Unigenitum æternam felicitatem præstantem, ejus Genitricem felicitatem omnium in gremio gestantem, et Joseph felicitatem angelorum propriis manibus contrectantem. Protinus eum ut Deum adoraverunt, ut regi munera obtulerunt, quia quem reges et prophetæ non meruerunt, pro nobis mortalem factum invenerunt. Qui in somnis ab angelo admoniti, ad Herodem redire non permittuntur; sed per aliam viam in regionem suam revertuntur (*Matth. II*).

Quid hoc totum significet, karissimi, breviter refero vestræ dilectioni. Quod tres magi ad Dominum venerant, significat quod tres partes mundi, Asia, Africa, Europa fidei sanctæ Trinitatis colla subdere debebant. Quod tertia decima die venerunt, denuntiat quod tres partes mundi decalogum legis per Evangelium receperunt. Ter quoque quatuor faciunt duodecim. Absque die Natalis Domini duodecim dies computantur, quia per duodecim apostolos quatuor mundi plagæ ad fidem sanctæ Trinitatis convertebantur: (f° 42) Rex impius qui de illorum adventu turbatur est diabolus qui fidelibus in via salutis insidiatur. Stella quæ eos ad Christum ducit est sacra Scriptura quæ vobis iter ad vitam ostendit. Domus in qua Christus invenitur est Ecclesia vel superna patria ubi Dominus videbitur in gloria sua. Munera quæ magi offerunt sunt bona opera quæ fideles per fidem Deo persolvunt. Aurum ei offertur, dum rex omnium et principium nostræ redemptionis creditur. Thus ei immolatur, dum Deus super omnia se sacrificium Deo Patri pro nobis obtulisse prædicatur. Myrra ei sacrificatur, dum sua mortalitate putredo vitiorum nostrorum exterminata affirmatur. Hæc quoque tria munera nos Deo offerimus, si eum ubique regnantem, cuncta ut Deum gubernantem, pro nobis mortalem factum credimus. Magi in patriam redeunt per aliam semitam, quia nimirum

A necesse est ut nos qui per superbiæ viam venimus in hujus exilii miseriam, per iter humilitatis revertamur ad paradysi patriam. Hæc stella clarior sole fuit, unde et in die radians a sole obscurari non potuit, quia solem solis suo fulgore prætulit. Hæc etiam in cœlo, non cum aliis syderibus, sed in acre prope terram cucurrit, quia conditorem astrorum terris illuxisse innotuit.

Cur autem visa stella magi putaverint Dominum in Judæa inquirendum, paucis est vobis verbis dicendum. In libris suis legerant scriptum per prophetam ipsorum Balaam de Christo dictum: *Orietur stella de Jacob et consurget homo potens de Israel* (*Num. xxiv*). Cum Deus per Moysen populum suum de Ægypto duceret et iter per terram Madian ad terram repromissionis haberent, advocavit rex Balach sacerdotem idolorum Balaam, ut eis malediceret, et eos a regno suo maledicto averteret. Qui ascendens asinam, ad regem tendit. Sed ei angelus Domini cum igneo gladio in via obstitit. Insuper asina locuta prophetam increpuit. Tandem cum angelo permittente ad regem venisset, et eum rex in cacumen montis duxisset, intuitus castra filiorum Israel, Christum de eis nasciturum intellexit et hæc de eo prophetans prædixit: *Orietur stella ex Jacob et consurget homo de Israel, cujus fortitudo ut rhinocerotis* (*Num. xxiii, xxiv*), et omnem terram sibi subjugabit. Qui postquam pecuniam a rege accepit, consilium contra eundem populum dedit, videlicet ut puellæ auro et gemmis ornatae cum vino et ydolo venienti populo occurrerent, et dum eas ad commixtionem peterent, prius ydolo immolare cogerent, et sic offenso Deo per manus ipsius corruerent. Quod ita evenit: (f° 42 v°) Nam adolescentes vino inebriati in amore puellarum exarserunt, et libidine victi, ydolo Beelphegor immolaverunt, unde duodecim milia perierunt. Post eam rex cum omni populo suo et impio consiliatore gladio transverberatur, et tota regio ferro et igne vastatur (*Num. xxiii-xxv*). Hæc, karissimi, in figura præcesserunt, sed nostra tempora designaverunt.

Populus qui de Ægypto ducitur per Moysen ad terram repromissionis, est Christianus populus qui per Jesum de hoc mundo ducitur ad patriam claritatis æternæ. Rex [add. qui] in via obstitit est diabolus qui multis modis nobis iter vitæ obstruit. Sacerdos qui asina vehitur est ordo malorum sacerdotum qui irrationabili desideriorum suorum motu regitur. Qui etiam ab asina increpatur, quia horum vita etiam a vulgo reprobatur. Propheta obmutescit et asina loquitur, quia clero tacente verbum Dei ab indoctis sæpe profertur. Unde dicitur: *Canes muti non valentes latrare* (*Isa. lvi*). Ob conscientiam pravæ vitæ a verbo Dei obmutescunt, et ne redarguantur contra perverse viventes, latratus prædicationis non edunt. Quibus angelo cum flammeo ense obstititur, quia judicium æterni ignis in omni Scriptura eis prædicatur. Balaam montem scandens de futuris prophetat, et tamen pecunia (*sic*) corruptus populum Dei impugnat, quia et isti aliquando altitudinem

scientiæ attingunt, de futura vita populo plurima prædicunt, et his tamen per reprobam vitam contradicunt. Unde per prophetam dicitur: *Vidi in monte quasi ædificium civitatis, et ecce terra ascendet super fenestras (Ezech. xl)*. Civitas in monte ædificata est Ecclesia in Christo locata. Sacerdotes vero sunt fenestræ per quas lumen divinæ noticiæ debuit subjectis splendescere. Sed heu! terra super fenestras crevit et lumen intrare non sinit, quia cupiditas terrenarum rerum visum multis sacerdotum excæcat, et ideo lumen divinæ scientiæ per eos minime in Ecclesiam radiat. Stella quæ de Jacob orta fulsit est Christus qui de genere Israel mundo illuxit, cujus virtus ut unicornis fuit; qui omnia obstantia cornu supprimit, quia Christus principatus et potestates mundi cornibus crucis perdomuit, et jam dudum cuncta regna suo imperio subdidit. Puellæ ornatae cum quibus populus fornicatur et ad ydolatriam inclinatur, sunt pompæ et illecebræ mundi quibus populus irretitur et diabolico cultui subicitur. Balaam interit gladio, quia sacerdotalis ordo, dux cæcus cæcorum, perit divino judicio. Demum rex cum populo exterminatur, et regio concrematur, quia ad ultimum diabolus cum omnibus membris suis damnabitur; (f° 44) et hic mundus quem pro patria dilexerant a flamma vorabitur.

Hodie etiam, dilectissimi, Christus a Johanne in Jordane post triginta annos baptizatur, et cœlum ei reseratur, et Spiritus sanctus in columbæ speciem super eum descendisse memoratur, et paterna vox dilectum Filium protestatur (*Matth. iii*). Dominus, karissimi, non sua, sed nostra crimina lavit, et nobis baptismum suo ingressu consecravit. Cœlum ei patet et Spiritus descendens in eo manet, quia qui in ejus nomine baptismum consecuntur, Spiritu sancto replebuntur; et si columbæ simplicitatem imitantur, in cœlum cum Christo exaltantur. Per bestias etiam informamur ut veterem vitam deponentes nova induamur.

Fertur quod cervus, post [*leg. postquam*] serpentem deglutiverit, ad aquam currat, ut per haustum aquæ venenum ejiciat; et tunc cornuam (*sic*) et pilos excutiat et sic denuo nova recipiat. Ita nos, karissimi, post peccatum, debemus ad fontem lacrymarum currere et venenum peccatorum a nobis expellere, et cornua superbiæ ac pilos mundanæ superfuitatis deponere, et cornua fortitudinis contra vicia virtutum resumere.

Serpens quoque jam senex per angustum petræ foramen se contorquens vetustis exiit et novis rursus induitur. Per serpentem quilibet peccator designatur qui in multis flagitiis inveteratur. Hic oportet ut ad petram Christum quantocius veniat, angustam viam quæ ducit ad vitam accipiat, veteri tunica viciorum expolietur, nova veste virtutum circumdetur.

Hodie etiam, dilectissimi, Dominus invitatus ad nuptias post annum baptismi sui, convivas exhilaravit dum deficiente vino sex ydrias aquæ in vinum

A commutavit (*Joan. ii*). De hoc vino nos quoque potat, dum hæc nos specialiter intelligere docet. Sponsus namque est Christus; sponsa, Ecclesia; convivæ, omnes ad vitam vocati; sex ydriæ, sex ætates mundi; aqua in vinum conversa, opera priorum in figura spiritualium gesta. In prima ætate Abel agnum Domino obtulit. Quem frater suus Cain occidit, et post hæc Dominus Enoch in cœlum transtulit (*Gen. iv*). De hac ydria aquæ verbum Dei scientibus vinum hauritur dum hoc mystice aperitur. Abel qui agnum sacrificium [*leg. sacrificavit*] est Christus, qui corpus suum pro nobis Deo Patri immolavit. Abel a fratre occiditur, et Christus a Judaico populo interimitur. Enoch de terra rapitur, et Christus post passionem in cœlum transfertur.

B In secunda ætate Noe plantans vineam vino inebriatur, dormiens denudatur, a filio subsannatur, a duobus veste velatur. Evigilans vero irrisorem servitio (f° 44) addicit, reliquos ad gloriam benedicit (*Gen. ix*). Hæc ydria aquæ convertitur cum tali modo intelligitur. Noe, qui vineam plantavit, est Christus qui Ecclesiam fundavit, qui poculo amaræ passionis inebriatus et a perfido populo irrisus deturpatur; sed a duobus velatur, id est ab Hebræis et gentibus, fidelibus turpitudine passionis ejus veneratur. Quia a somno mortis evigilans irrisorem populum Judaicum damnat, se honorantes ad vitam exultat. In tertia ætate Joseph ob invidiam a fratribus venditur. A domina sua ob castitatem incriminatur, in carcerem retruditur, de carcere eductus toti Ægypto præponitur (*Gen. xxxvii-lxi*).

C Hæc ydria aquæ suavis reficit nos sapore vini dulcioris. Joseph qui a fratribus distrahitur, est Christus qui a discipulo Judæis traditur. Qui a Synagoga ut ille a domina reus accusatur, neci damnatus sepulchro clauditur. De baratro rediens universo orbi principatur. In quarta ætate, David Goliath pugnans superat (*I Reg. xvii*), et Salomon templum Hierosolymis ex auro et gemmis ædificat (*III Reg. vi*). De hujus ydriæ aqua dulce vinum bibitur, dum tali modo accipitur. Goliath a David sternitur, et diabolus in cruce vincitur. Templum in Hierosolima a Salomone auro et gemmis construitur, quia Ecclesia, quæ est templum Dei, a Christo in cœlis ex perfectis colligitur. In quinta ætate Jesus sacerdos cum captivis de Babylone remeant et ruinam templi in Hierosolymis reædificat (*Agg. ii*). Hæc ydria aquæ nos vino inebriat, dum hæc spiritualiter gesta insinuat. Jesus, qui a Babylone cum captivis revertitur, est Jesus Christus, verus sacerdos, qui ab inferno reducens captivitatem, ad cœlum regreditur. Ruinæ templi ab Jesu in Hierosolymis reparatur, et ruina angelicæ curiæ per Jesum Christum restauratur. In septima ætate omnis populus ad Johannem venit, et ipse eos aqua abluens fideles ab infidelibus secernit (*Matth. iii*). Hujus etiam ydriæ aquæ saporem vertit nobis Christus in vini dulcorem. Multitudo populi ad Johannem venit et eos in flumine separat, quia omnis populus ad Christum in ulti-

mis congregatur et ab eo per igneum fluvium fidelis ab infideli segregatur. Hunc, karissimi, debemus diligere toto affectu mentis qui vestras animas recreat talibus sacramentis qui vos ad nuptias suas invitavit et vino æternæ dulcedinis quandoque inebriabit.

stum diem etiam gentiles olim celebrem ducebant ob trinum triumphum quem hodie Romani Augusto Cæsari exhibebant, eo quod tria regna, scilicet Parthiam, Ægyptum et Mediam devincens Romano imperio (f. 46) subjugaverat. Hic [Hunc] nichilominus

ob tres causas sollemnem Ecclesia judicat et Regi omnium cum triumphali laude jubilat, quod videlicet tres partes mundi hodie per tres magos sceptro sui Domini subdidit, et crimina nostra in Jordane abluit, et aquam legis hodie in vinum gratiæ ad spirituales nuptias transtulit. Hujus imperio, karissimi, vos tota mente et corde subdite. Debitum servicium ei omni tempore solvite, ut post hujus miseræ vitæ inopiam percipiatis ab illo divicias et gloriam, quam oculus non vidit (I Cor. II) et cætera.

IN PURIFICATIONE SANCTÆ MARIE.

Veritas de terra orta est, et justitia de cælo prospexit (Psal. LXXXIV). Christus, karissimi, ideo veritas dicitur quia per eum completur quicquid a Patre promittitur. Quæ veritas de terra orta est, cum de sancta Maria humanitatis sumpsit exordia. Hæc idcirco terræ comparatur, quia sicut prius Adam de munda terra formatur, ita secundus Adam Christus de munda virgine procreatur. Justitia quoque de cælo prospexit. Christus est Patris justitia, quia justis per eum præmia, injustis justa irrogabit supplicia. Cælum autem extitit sancta Maria, quia portavit secreta cœlestia atque ex ea sol justitiæ mundo fulsit, et luna Ecclesia resplenduit, et numerositas stellarum, id est multiplicitas sanctorum, micuit. De hoc cælo justitia Christus prospexit, cum ad visitandum genus humanum de utero Virginis, tanquam sponsus de thalamo suo processit (Psal. XVIII).

De hac Virgine omni gratia plena prædixit Ezechiel propheta. Hunc prophetam Spiritus Domini in montem duxit, ubi quasi ædificium civitatis fuit, et ibi portam perenni clausura obseratam conspexit. Et sic Dominus ad eum dixit: *Porta hæc in perpetuum clausa erit, et solus Rex regum per eam transiverit (sic)* (Ezech. XLIV). Civitas quam propheta in monte vidit est Ecclesia quæ in Christo firmata confidit. Porta nunquam aperta est sancta Dei Genitrix, nunquam virile consortium experta. Per quam solus Rex regum Christus nascendo in mundum transivit, et perpetua virginitate clausam reliquit. Hæc eadem Virgo scribitur cœli porta omnibus pie viventibus semper aperta. Per hanc habent transitum ad vitam pœnitentes et cuncti Christum adire cupientes. Hæc quoque Virgo intemerata prænotatur in sancta hystoria. Cum populus de Ægypto ductu Moysi repatriaret, et ob murmurationem contra Moysen et Aaron eos furor Domini in heremo exterminaret, jussit Dominus ut de singulis tribubus virgas in tabernaculo reponerent, et cujus virga in crastino flores produceret, hunc Deum elegisse et huic obedire non dubitarent. Allatis itaque duodecim virgis et in tabernaculo sanctuarii positis, in crastino virga Aaron floruit et nuces iam mature [leg. maturas] protulit (Num. XVII).

Populus, qui per Moysen de Ægypto transgreditur, est populus Christianus, qui per Christum ad patriam paradysi de hoc mundo revertitur. Tabernaculum in heremo est Ecclesia in hoc sæculo. Virga Aaron arida, sed fructu florida, est sancta Maria, virginitate quidem arida et Spiritu sancto fecundata et partu gravida. Hæc virga dulcem nucem edidit, dum Virgo Deum et hominem genuit. In cortice quippe nucis caro Christi, in testa ejus ossa, in nucleari ipsius anima notatur; vel exteriorem corticem humanitas ipsius.

Per nuclearis dulcedinem ejus divinitas declaratur. Nux quodam interliminio in modum crucis funditur [leg. finditur], et anima Christi a corpore ejus cruce dividitur. De hac nuce recreantur omnes animæ electorum, de hac epulantur cuncta agmina angelorum.

Hunc Dei Unigenitum beata virgo Maria, Filium suum hodierna die ad templum detulit, et legalem hostiam, scilicet duas columbas, pro eo obtulit. Cui venerandus senex Symeon occurrit, puerum gratulandus manibus accepit, in templum portans Deo gratias retulit quod portantem se portare meruit. Cui etiam Christum in ruinam et resurrectionem multorum et in signum contradictionis prædixit constitutum, et gladius ipsius matris animam pertransiturum (Luc. II). Gladius Christi passio ejus fuit qua hostis antiquus transfixus succubuit. Qui animam Mariæ transivit cum eo [eum] magno dolore in cruce pendentem vidit, unde etiam magis quam martyr extitit. Christus autem fuit ruina Judæorum et resurrectio paganorum, cum Judæi per insidiam corruerunt, gentiles vero a viciis per fidem Christi resurrexerunt. Signum contradictionis crux erat, cui Judæi et gentes ubique contradicebant.

Karissimi, si nos cupimus in templo cœlesti Christum suscipere, oportet nos in templo Ecclesie nunc hostias cum Dei Genitrice offerre. In lege erat constitutum ut divites mulieres purgandæ agnum in sacrificio darent, pauperes vero duas columbas vel par turturum immolarent (Levit. XII). Per agnum vitæ innocentiam, (f. 48), per turtures vero mœrentium designatur pœnitentia; pro cantu namque gemunt et mœsta suspiria edunt. Quia igitur non

possumus Deo offerre agnum innocentiae, offeramus turtures poenitentiae. Et duos (*sic*) offeramus, ut videlicet jugiter desileamus quod paradysi gaudia amisimus, ob hoc quod ea quae facere debuimus omisimus, vel quod supplicia tartari promeruimus, ob hoc quod multa quae non debuimus commisimus.

Et notandum quod Dominus non de regis aut alicujus principis filia, sed de pauperrimis parentibus nasci voluit, quibus tanta rerum inopia incubuit quod agnum in sacrificium manus eorum invenire [non] potuit, quia nimirum venit humiles pauperes ad caelestia revocare et superbos divites in tartara damnare. O quam innumerabilis multitudo supernorum civium ad hodiernam festivitatem, fratres, celebri cultu confluit, dum mater virgo regem gloriae humano generi produxit! Quam laeto committatu ordinatum praecessit, dum regina caelorum cum rege angelorum hodie ad templum processit! O in quantum filiae Syon in Dominum vivum hodie exultaverunt, dum regem Salomonem in diademate carnis a matre coronatum viderunt (*Cant. III*)! Ideo in laetitia et exultatione occurrerunt et eum in templum regis cum gaudio duxerunt (*Psal. XLIV*). Hodie juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini (*Psal. CXLVIII*), quia venit exaltare regnum populi sui. Virgines exultent et Christo devotis laudibus persultent, quia virgo Maria mundo Salvatorem edidit qui castis virginibus caelestia munera tribuit. Viduae gaudeant et Christo votive plaudant, quem vidua Anna hodie cum Symeone templo intulit (*Luc. II*), qui continentes caeli templo inducit. Conjugatae jocundentur et Christo laudes consono ore modulentur, ad cujus matris ingressum Elisabeth maritata, Spiritu sancto repleta, prophetavit (*ibid.*), qui in legitimo conjugio viventes in caelesti thalamo sibi copulabit. Grata infantilis aetas laudes Christo concrepando voces extollat, quia quem caeli capere non poterant, in cunis infans jacebat. Hunc Johannes infans in matris utero salutabat (*Luc. I*). Hunc milia infantium ejus causa ab Herode sua morte laudabant (*Matth. II*). Florens puerilis aetas Christo ovando jubilet, qui puer in medio doctorum residet et formam discendi pueris praebet (*Luc. II*). Fervens juvenilis aetas gratulando Christo plaudat, qui juvenis factus mundum miraculis illustrat.

Honorabilis (f° 48 v°) dies! senilis aetas Christo laetabunda psallat, quia qui omnia nutu gubernat, hunc hodie senex Symeon tremulis ulnis portat. Totus orbis in laude ejus erumpat et grates debitas ei altis vocibus resonando persolvat, qui pro

A universo mundo Deo Patri Adae debitum solvebat. Propter Adam erat totus mundus maledictus et damnationi addictus; propter Christum universus mundus est a Deo benedictus et perenni gloriae ascriptus.

Quod hodie Ecclesia lumina in manibus portare consuevit, hoc de more gentili accepit. In hoc quippe mense Romani ad honorem deorum suorum cum luminibus civitatem lustrabant, quod quasi illorum favore totum mundum sibi subjugabant. Quia vero Symeon lumen omnium angelorum hodie in manibus portavit, quem lumen gentium et gloriam Israel praedicavit (*Luc. II*), Ecclesia ad honorem summi Dei hodie lumina gestanda instituit, qui imperio suo universum orbem subjugavit et eum ad lucem inaccessibilem vocavit. In candela enim Christi humanitas, in lumine intelligitur ejus divinitas. Qualiter beata virgo Maria se invocantibus subvenire soleat, dilectionem vestram breviter nunc audire libeat.

Quidam puerulus Judaeus inter Christianos pueros ad ecclesiam ibat, in qua super altare imago sanctae Mariae cum filio inscripta muro erat. Missa celebrata, cum sacerdos populo communionem distribueret, videbatur Judaeo puerulo quod puerum illi picto similem populo divideret. Qui cum aliis accedens crudam carnem a sacerdote accepit, quam patri domum detulit. Qualiter acceperit ex ordine retulit. Pater, nimia indignatione succensus, fornacem multa silva incendit, puerum intus cremandum injecit. Mater exclamat, populus undique advolat. Fores infringunt, puerum de flammis eripiunt. Quem cum in nullo laesum admirarentur et interrogarent quomodo ab incendio non tangeretur, ille respondit: « Dominam quam super altare in ecclesia vidi, in fornace sedentem vidi; quae me in gremio suo accepit, flammam a me disjecit, vestem super me misit, ignem me appropinquare non permisit. » Quo audito voces et manus ad sidera sustulerunt et Christo omnium liberatori et ejus Genitrici gratias gaudentes retulerunt. Inquirunt a patre pueri si consentiat se baptismo ablui; quo renuente hisdem flammis exurendum tradiderunt, puerum vero (f° 50) et matrem et omnes qui aderant Judaeos baptizaverunt.

Hanc reginam angelorum, karissimi, imitamini humilitate et castitate. Hanc pro vestris miseriis apud Filium suum devotis precibus intervenire exorate, ut, cum venerit in sanctis suis fieri admirabilis, immarcescibilis gloriae in templo ejus coronam percipiatis. Quam oculus.

DOMINICA IN SEPTUAGESIMA.

Lapidem caliginis et umbram mortis dividet torrens a populo peregrinante (Job xxviii). Lapis duritia Judaeae, caligo infidelitas Judaeorum. Mors est

diabolus, umbra ejus gentilis populus. Sicut umbra corpori conformatur, ita ipse diabolus imitando eum consimilatur. Populus peregrinans est fidelis

populus in hujus vitæ exilio suspirans. Torrens est igneus fluvius qui a facie Domini egreditur, per quem fidelis populus ab infideli in ultimis secernitur. Lapidem ergo caliginis et umbram mortis torrens a populo peregrinante dividet, cum ignis extremi iudicii Judæos in perfidia duos et gentiles in malicia diaboli conformes a Christiano populo ut zizania a tritico secludet, et camino infernali involvens igni inextinguibili exuret, et patria paradysi populum nunc exulem in æterna tabernacula recipiet. Hanc divisionem Abraham præsignavit cum Deo de tribus animalibus sacrificium offerens, partes ab invicem separavit. Præcepit namque Dominus Abrahæ ut sibi vaccam trimam et ovem triennem et capram trium annorum immolaret, atque in partes secans ab invicem segregarent (*sic*). Qui hæc singula offerens in partes divisit, columbas quoque offerens, super cadavera volare permisit. In nocte vidit Abraham clybanum ardentem venire et per illas divisiones transire et partem consumere, partem intactam relinquere. Mox Deus Abrahæ futuram peregrinationem sui generis prædixit, quæ postea, cum in Ægyptum duceretur, contigit (*Gen. xv*). Cur hoc totum sit factum nobis est videndum, et quomodo nunc tempora significet nobis est discernendum. Per tria sacrificia tres ordines in Ecclesia, scilicet doctores, continentis et conjugati intelliguntur, qui soli in die iudicii salvabuntur. Per bovem quippe, quo terra aratur, ordo doctorum insinuat per quem in agro hujus mundi verbum Dei seminatur. Qui vacca ideo scribitur, quia per eum proles Christo gignitur. Hic in duas partes dividitur. Quidam Christum prædicant propter perenne gaudium, quidam (1° 50 v°) propter temporale luserum. Per ovem autem quæ lac ad nutrimentum et lanam præbet ad tegumentum, ordo accipitur in contemplativa vita degentium, qui lac doctrinæ et lanam bonorum exemplorum dant quærentibus bona in terra viventium. Quæ ovis in duo partitur, quia quidam veniunt ad sanctæ religionis conversationem ob futuræ gloriæ remunerationem, quidam ad [leg. ob] ventrem et sæculi favorem. Per capram vero, quæ lascivum est animal, ordo conjugatorum intelligitur; qui etiam in duo dividitur, quia quidam in carnali commixtione positi elemosinis et bonis operibus insistunt; quidam luxui et maliciæ inserviunt. Trium annorum erant singula, quia ab his tribus ordinibus colitur Trinitas sancta. Per Abraham Deus demonstratur, per quem grex reproborum ab electis sequestratur. In nocte clybanus ardens inhorruit et inter illas divisiones discurrit, quia dies iudicii improvisa veniet et justos ab impiis secernet. Columbæ volare sinebantur, quia spirituales ad cœlestia alis geminæ karitatis sublevantur. Pars flamma consumitur et pars relinquitur, quia justorum opera per ignem ut aurum probata remunerabuntur; malorum acta, ut fenum consumpta incendio deputabuntur.

Hanc etiam separationem Dominus prædicat per

ultimam examinationem. Illa die, inquit, erunt duo in agro: unus assumetur et alter relinquetur: duo in lecto, unus assumetur et alter relinquetur: duæ molentes, una assumetur et altera relinquetur (*Luc. xvii*). Duo in agro, sunt duæ partes doctorum laborantium in hoc mundo, quorum una pars illa die ob vitæ meritum ad gloriam assumetur, pars altera ob vitæ pravitatem ad pœnam relinquetur. Duo in lecto sunt duæ partes in contemplativæ vitæ requie quiescentes; quorum una pars ob sinceritatem ad æternam requiem assumetur, altera ob simulationem ad perpetuum dolorem relinquetur. Duæ molentes sunt duæ partes conjugatorum, quos circumfert rotatus secularium negotiorum, quorum una pars ob misericordiæ opera ad præmium assumetur, pars ob impietatem ad supplicium relinquetur. Molentes non duo sunt, sed duæ describuntur, quia conjugati non ut viri ad spiritualia eriguntur.

Hæc divisio per prophetam quoque prænuntiatur, qui tres viros tantum, Noe, Daniel, Job, in die iudicii liberari testatur (*Ezech. xiv*). Per Noe, qui arcam rexit in undis, significantur doctores, quia Ecclesiam regunt in sæculi procellis. Per Daniel, qui abstinens describitur, vita continentium exprimitur. Per Job (1° 52), qui in conjugio placuisse memoratur, conjugatorum numerositas manifestatur. In his ordinibus tantum inventi illa die liberabuntur, cum electi ab hac peregrinatione ad patriam paradysi revertuntur.

Hæc peregrinatio in filiis Israel præcessit, quos Pharaeo longo tempore duro servitio oppressit. Olim namque Hebræus populus descendit in Ægyptum, dum eum fames afflixit; sed Pharaeo eum crudeli servituti addixit. Qui cum ad Dominum clamarent, Moysen eis misit, qui multis plagis et prodigiis Ægyptum percussit. Populum Dei per mare Rubrum in terram fluentem lac et mel perduxit (*Exod. i, etc*). Per Ægyptum hic mundus significatur, in quo genus humanum a paradysi patria peregrinatur et a diabolo gravi oppressione subjugatur. Cui ad Dominum per justos vociferanti Christus ad liberandum mittitur, per quem mundus multis miraculis concutitur. Populus per mare Rubrum, id est per baptismum, ad patriam paradysi reducitur, ubi mel et lac exundat, id est affluentia omnium bonorum exuberat.

Hæc peregrinatio nichilominus per eundem præfigurabatur, dum in Babylonica captivitate per septuaginta annos morabatur (*Dan. ix*). Nabuchodonosor etenim rex Babyloniæ, Hierosolimam obsidens destruxit, populum in Babyloniam captivum duxit, qui ibi septuaginta annis in tristitia habitabat, canticum lætitiæ non resonabat. Organa ut (*leg. ad*) salices suspendit, juxta sedens flevit. Finitis septuaginta annis, ad Hierosolimam remeavit, Pascha cum gaudio celebravit; postea cum uxores et filii venerunt, duplex gaudium habuerunt.

Hæc omnia, karissimi, ad præsentem diem A respiciunt. Hæc omnia tempora præsignaverunt. Hierosolima est paradisos. Nabuchodonosor est diabolus, Babylonia hic mundus. Nabuchodonosor populum in Babyloniâ captivum duxit, et diabolus genus humanum in hunc mundum seduxit. Ubi organa in salices suspendit, et sedens lacrymas fudit (*Psal. cxxxvi*): Salices facile terræ calescunt, facile incisæ revirescunt. Salices sunt mundi amatores qui radices suas in terrena miserunt, quibus transitoria pro voto affluunt. In has justi organa suspendunt, quia his gaudia mundi relinquunt. Descent sedentes, quia humiles horum interitum sunt cum magno dolore gementes. Per organa etiam cœlestis doctrinæ accipitur; quæ in salices suspenditur, dum sæcularibus doctrina spiritualis subtrahitur, quia ab (f° 52 v°) eis contempnitur. Per septuaginta annos quibus populus in Babylone affligebatur septem milia annorum intelliguntur, quibus genus humanum in hac vita peregrinatur. Sicut enim septem primis diebus omnis creatura disponi-

Hæc sæpius intermisce sermonibus tuis. Nam hujuscemodi verbis eis fastidium tollis.

Fratres, adhuc multa vobis essent dicenda de hac sacra die quæ oportet me silentio præterire, ne fastiditi velitis officio nondum peracto abire. Quidam enim vestrum de longe huc venerunt et longum iter domum habebunt. Aliquibus autem forsitan sunt domi hospites, aut infantes plorantes et aliqui vestrum non sunt ociosi et alias tendunt, quibusdam C vero infirmitas fastidium ingerit, quosdam nuditatis verecundia afficit. Propter omnes volo plurima suppressere, pauca vero sanis et ociosis adhuc dicere.

Quia hodie, karissimi, canticum læticiæ deposuimus et canticum tristiciæ sumpsimus, volo vobis de libris gentilium breviter recitare, qualiter melodiam delectationum mundi debeat declinare, ut possitis post cum angelis dulcem armoniam in cœlis resonare. Gemmam namque in cœno inventam debet quilibet de luto tollere et in regium ornamentum ponere: ita condecet si a nobis quicquam utile in libris gentilium reperiatur, ad ædificationem Ecclesiæ Christi sponsæ vertatur. Sæculi sapientes scribunt tres Syrenes in insula maris (f° 54) fuisse et suavissimam cantilenam diversis modis cecinisse. Una quippe voce, altera tybia, tertia lyra canebant. Hæc habebant facies mulierum, ungues et alas volucrum. Omnes naves prætereuntes suavitate cantus sistebant, nautas somno oppressos lacerabant, naves salo inmergebant. Cumque quidam dux Ulixes necesse haberet ibi præternavigare, jussit se ad malum navis ligare, sociis autem cum cera aures obdurare, et sic periculum illæsus evasit et eas fluctibus submersit. Hæc sunt, karissimi, mystica, quamvis per inimicos Christi scripta. Per mare istud sæculum intellegitur quod continuis tribulationum procellis volvitur. Insula est mundi gaudium quod crebris doloribus intercipitur, sicut litus cre-

tur, ita per septem milia annorum hic mundus extendi creditur.

Igitur si septem milia annorum in septuagies centenos annos diviseris, et annum de centum annis quasi decimam dederis, septuaginta annos habebis. Porro si de septuaginta annis diem pro anno decimabis, septuaginta dies computabis. Hii sunt dies quibus Ecclesia *Alleluia* non resonat, quia septuaginta annos captivitatis ad memoriam revocat, qui septem milia annorum nostræ peregrinationis præsignant. Ideo etiam nunc liber Genesys legitur, in quo lapsus hominis de paradyso in hunc mundum describitur (*Gen. iii*). Istud tempus dicitur LXXma, quia ab hodierna die usque in sanctum Sabbatum Paschæ sunt dies B LXX quando duo cantantur *Alleluia*. Populus ad Hierosolimam reversus cum gaudio exultat, quia fidelium animæ nunc gaudium Domini intrabunt; finito autem mundi termino cum uxores et filios, id est corpora et opera, recipiunt. Tunc vero *Alleluia* jubilabunt, quia cum corpore et anima simul in gloria exultabunt.

bris undis inpetitur. Tres syrenes, quæ suavi cantu navigantes demulcendo in somnium vertunt, sunt tres delectationes quæ corda hominum ad vicia molliunt et in somnium mortis ducunt. Quæ humana voce cantat est avaricia, quæ suis auditoribus hujuscemodi modulatur carmina. Multa oportet te congregare, ut possis famam nominis tui ubique dilatare, sepulchrum quoque Domini et alia loca visitare, ecclesias restaurare, pauperes et consanguineos tuos adjuvare. Tali pestifero cantu cor avari demulcet usque dum eum sopor mortis opprimit: et tunc carnem ejus lacerat, navim fluctus œvorat, quia hic miser violenter doloribus a divitiis suis evellitur et æternæ flammæ inmergitur. Quæ canit tybia est jactantia, quæ suis hæc profert cantica: Juvenis es et nobilis, debes te præclarum exhibere universis. Nulli inimicorum tuorum debes parcere, sed omnes quibus prævalere potueris occidere. Tunc dicunt te bonum militem esse. Alia canit hæc: Hierosolimam debes pergere, multas elemosinas tribuere. Tunc fies famosus et ab omnibus diceris bonus. Conversus autem concinit sic: Sæpe debes jejunare, sæpe orare, alta voce cantare. Tunc audies te omnibus consono ore ut sanctum laudare. Talem cantilenam vana cordi insonat usque dum miserum a bono vacuum vorago mortis devorat. Quæ melos exprimit lyra, est luxuria, quæ suis sequacibus talia præcinit modulamina: Adolescens es, poteris cum quibuslibet puellis ludere, postea in senectute corrigere. Hæc insigni forma splendet. Hæc (f° 54 v°) magnis opibus pollet. Hanc si habueris, magnum proficuum subsequeris; tamen animam tuam salvare poteris. Tali modo mollit cor luxuriosi, usque dum repente morte præventum absorbet turba Cocyti. Facies habebant mulierum quia nil ita mentem hominis a Deo alienat quam amor mulierum. Alas habebant

volucrum, quia semper est instabile desiderium mundanorum; nam nunc hoc vel hoc appetunt; nunc vero illud et illud concupiscunt. Ungues etiam habebant volucrum, quia quos ad peccata protrahunt, doloribus lacerantes, ad inferni cruciatus rapiunt. Ulixes dicitur Sapiens. Hic illæsus præternavigat, quia Christianus populus vere sapiens in navi Ecclesiae mare hujus sæculi superenatat. Timore Dei se ad arborem navis, id est ad crucem Christi, ligat; sociis cera, id est Incarnatione Christi, auditum ob-sigillat, ut a viciis et concupiscentiis cor avertant et sola cœlestia appetant. Syrenes submerguntur, quia concupiscentiæ ab eis vigore spiritus præmunitur. Ipsi illæsi evadunt periculum, quia per victoriam ad sanctorum perveniunt gaudiorum [gaudia].

Ut hanc victoriam obtineatis, admoneat lectio quam nunc recitari audieratis: *Nescitis quod hii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus bravium accipit? (I Cor. ix.)* Mos apud Græcos servabatur quod præmium aliquod cursoribus proponebatur. Quod tamen non omnibus concurrentibus, sed soli primitus pervenienti dabatur. Regnum cœlorum nobis in præmio dabitur, id est proponitur, ad quod nos totis viribus currere sacra Scriptura hortatur, quia non omnibus per fidem concurrentibus, sed solis bonis operibus in finem perseverantibus donatur. Alius mos apud eos erat. Nudi oleo peruncti simul colluctabantur, atque victores auro et lauro coronabantur. Nos, dilectissimi, oleo crismatis peruncti sumus, ideo a vitiis nudi cum diabolo luctari debemus, quia non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus viciorum et dæmonum infestationem (*Ephes. vi*). Si ergo luxuriam, iram, odium vel aliud vicium vicerimus, coronam ex auro et lauro habebimus, quia splendorem æternæ claritatis in vernanti paradyso recipiemus.

Ad hujus gloriæ adipiscendum præmium instruit nos Evangelium hodie. Ait enim Dominus quod quidam primo mane exiit, operarios in vineam suam pro denario conduxit. Tercia, sexta hora et nona alios in vineam misit; (l^o 56) vespere tota ociose stantes eandem vineam intrare jussit. Sero autem facto præcepit dominus operarios convocari et unicuique denarium dari, primitus his qui venerant ultimi. Murmurentibus aliis quod tota die pondus diei et æstus portassent, et in præmio eis adæquati essent qui parum laborassent, dixit dominus quod sibi dare sua liceret cui placeret. Deinde dixit multos vocatos, paucos vero electos (*Matth. xx*).

De sancto Sebastiano. Cum festum ejus occurrit, hoc condimentum sermoni adjiciendum erit.

Ut post hujus vineæ laborem mereamini Christum denarium percipere, debetis sanctum Fabianum et Sebastianum, quorum hodie sollemnitatis agitur, precibus devotis intercessores vestros efficere. Ipsi enim strenue in vinea Domini laboraverunt et ideo

A Hic dominus qui conduxit operarios in vineam suam est Deus omnipotens qui fideles conducit in Ecclesiam. In hac vinea extitit Christus vitis vera cujus palmites late pullulantes sunt sancti in virtutibus bene pollentes. Operarii in vinea sudantes sunt omnes electi in Ecclesia bona operantes. In quam vineam prima hora Abel, Seth (*sic*), Enoch et alii justii intraverunt. Secunda, Noe, Sem, Heber et alii laborare cœperunt. Sexta, Abraham, Joseph, Moyses et alii patriarchæ pondus subierunt. Nona, David, Esayas et alii prophetæ operi insudaverunt. Vespere apostoli et alii fideles, quasi hactenus ociosi, opus in vinea Domini consummaverunt.

B Prima etiam hora hanc vineam intrant qui in infantia Deo servire inchoant. Secunda hora in vineam ingrediuntur qui in pueritia ad Dei servitium convertuntur. Sexta hora laborantibus in vinea associantur qui in juventute Deo servientibus aggregantur. Nona hora pondus vineæ subeunt qui in senectute ad Dei servitium veniunt. Vespere in vineam intramittuntur qui in decrepita ætate in conversionem recipiuntur. Ultimis primitus denarius datur, quia sæpius talibus priusquam pueris vita æterna recompensatur. Denarius in quo regis est imago, quo operantes in vinea expleto labore sero remunerantur, est optata visio Conditoris, quæ omnibus pie in Ecclesia laborantibus, finito mundi termino, manifestatur, cum ab eis facie ad faciem sicuti est contemplatur (*I Joan. iii*).

C Unde quidam frater, dum extremum spiritum traheret, fratresque multi morienti astarent, repente manum clausam protulit, cum magno jubilo gratulando dixit: « Bene mihi, bene mihi, denarium recepi. » In hac voce a labore vineæ cessavit, et Christum verum denarium accipiens, in requiem sempiternam intravit. Dominus dicit sibi licere bona dare quibus velit, quia infantibus qui nichil laboraverunt, et in fine poenitentibus (l^o 56 v°) qui parum laboraverunt, prius quam his qui tota vita laboraverunt æterna gaudia impendit. Multos vero dicit vocatos, paucos vero electos, quia multi fidem et baptismum suscipiunt, sed non omnes regna cœlorum intrabunt, nisi valde pauci qui in fide et operatione usque in finem perseverabunt.

D In hac vinea, karissimi, omnes toto annisu laborate. In hoc labore usque in finem perdurate, quatenus percepto denario Christo in superna civitate possitis exultantes clamare: *Sicut audivimus ita in civitate Domini (Psal. xlvii)*; vidimus quæ oculus non vidit (*I Cor. ii*), et rel.

nunc cum Christo requiescere meruerunt. Nam sanctus Fabianus in apostolica sede diu Ecclesiae verbis et factis nobiliter præfuit, et hodie pro grege sibi commisso cervicem præbuit. Beatus vero Sebastianus cum de primis imperatoris amicis esset et

multos ad martyrium corroborasset, a paganis comprehenditur, ydolis immolare compellitur; quo reuente, jussu imperatoris in campo ad stipitem ligatur, a militibus sagittatur. Qui cum velut ericius esset sagittis repletus, relinquitur in campo semivivus. Postea convalescens Christum publice prædicavit, et tunc tamdiu fustibus cæditur donec spiritum exhalavit.

Hodie etiam quidam Marcus valde nobilis cum uxore sua Martha et filiis suis Audiface et Abacue vitæ denarium sanguine suo adepti sunt. Quos com-

Si septuagesima evenit in festo sanctæ Agnetis, hæc de ea adjiciendo sermocinari poteris.

(F° 58.) Quatenus hæc, karissimi, quæ dixi operibus implere valeatis, implorate hodie auxilium Christi sponsæ et martyris sanctæ Agnetis quæ, facie formosa, nobilitate generosa, dum a præfecti Urbis filio in conjugium peteretur, et ei multa auri et gemmarum insignia ab eo offerrentur, illa cuncta ut sterco despexit, quia solum vitæ auctorem dilexit. Unde a præfecto comprehendi et ad lupanar jussa est nuda duci. Quam mox angelus splendida veste induit, per quem etiam maxima lux in lupanari micuit. Præfecti filius, cum sodalibus suis veniens, impudenter intravit, et confestim a diabolo præfocatus expiravit. Populo succlamante et undi-

Si in sancti Vincentii die, hæc de eo die in fine.

Ad hæc implenda ut festinetis ardentius postulate ut vobis hodie favcat sanctus Vincentius. Qui pro Christo eculeo suspensus, nervis et unguibus discerptus, igni ustulatus, post multa crudelia tormenta angelica consolatione roboratus, in carcere tandem

Si in sancti Pauli die, hæc dicendo sermonem conclude.

In hac vinea, karissimi, impigre sanctus Paulus laboravit, qui prius gregem Domini ut sævissimus lupus invasit, sed mansuetissimus pastor eum per ovem superavit. Dum enim undique Ecclesiam vastaret, hodie accepit potestatem a pontifice, Damascus pergens, ut cunctos Christianos inventos trucidaret, subito lux immensa de cælo (f° 58 v°) coruscans radiat, terræ prostratum excæcat, vox dei-fica intonat, de sævicia persecutionis increpat. In qua luce creditur ei gloria Christi manifestata et cœlestia secreta revelata. Unde triduo jejunit, orat, tercio die baptizatur, et corpore et anima illuminatur. Qui continuo oves Domini quas persequendo disperserat nobiliter prædicando congregare cœperat, et sol qui sub nube erroris latuit, emergens de infidelitatis caligine, universo mundo serenitatem

Si septuagesima in Purificatione sanctæ Mariæ occurrit, de ea sermonem facere licebit. In fine LXXta annos exponere ut supra scriptum est. Si in festo sancti Blasii venerit, sic finire licebit.

Ut obtineatis vitæ denarium, poscite vobis hodie, karissimi, sanctum Blasium. Qui multis virtutum gemmis adornatus, pontificali infula est Ecclesiæ prælatus. Quam cum gloriosa vita et egregia doctrina illustrasset, multis quoque præclaris signis decorasset, pro Christi nomine a paganis compre-

prehendentes pagani fustibus diu et flagris cruciaverunt, dein in eculeum suspenderunt, unguibus ferreis laceraverunt, ignem apposuerunt, manus præciderunt, ad ultimum Martham in lymphâ necaverunt, alios autem decollaverunt et corpora eorum incenderunt. Ad hos omnes, karissimi, manus et corda tollite. Hos lacrymis poscite, ut mereamini ab omni cruciatu animæ et corporis liberari, et cum eis in perenni gloria laureari, quam oculus non vidit (*I Cor. II*), et reliqua.

que concurrente, Agnes Deum oravit, et angelus juvenem excitavit. Post hæc magno igni injecta non solum [*add. non*] læditur, sed etiam ignis extinguitur. Dein gladio percussa martyr efficitur. Considerate, fratres karissimi, quod teneræ puellæ mundi gaudia calcaverunt et sanguinem suum pro adipiscendo æternæ vitæ gaudio fuderunt. Nos vero volumus dormiendo, ludendo, comedendo, bibendo, illuc venire, sed non possumus nisi per magnos labores illuc pertingere. Unde debetis, karissimi, hanc virginem exorare, ut possitis fragilitatem vestram superare et in cœlesti gloria cum illa triumphare, quam oculus non.

requievit in pace. Hunc, karissimi, quia nunc exultat cum angelis in cœlestibus, assiduis pulsate precibus ut mereamini illuc pervenire ubi est splendor et lux perpetua et sine fine læticia, quam oculus non vidit, et reliqua.

attulit, quia tenebras perfidiæ de gentibus excussit, atque jubar æternæ lucis omnibus Ecclesiis infudit. Hoc olim Scriptura prænotuit, cum servus Joseph scyphum argenteum de sacco Benjamyn protulit. Joseph quippe servum post Benjamyn misit (*Gen. XLIV*), cum Christus Ananiam ad Paulum de tribu Benjamyn misit (*Act. V*). Servus saccum solvens scyphum protulit, dum Ananias, Paulum baptizans, eum vas electionis mundo innotuit. Cujus vasis argentum per totum mundum resplenduit, cum de nitore eloquentiæ hujus scyphi tota Ecclesia dulcia doctrinæ fluentia bibit. Hunc precemini, karissimi, ut sicut Deus illum, ita et nos convertat ab errore, et sic possitis Domino servire in timore, ut quandoque videatis Regem gloriæ in suo decore, quem oculus non vidit (*I Cor. II*), et reliqua.

henditur, plurimis flagris afficitur, eculeo suspenditur, ferreis pectinibus discerpitur, in horribili carcere diu maceratur, in lacum mergendus jactatur, ad ultimum cum duobus puerulis capite truncatur. Cujus sanguinis guttas quia septem mulieres collegerunt, multis tormentis cruciatæ, spiritum astris

reddiderunt. Quæ ita per laborem sanguinis de vinea exierunt et denarium vitæ perceperunt. Hos, karissimi, toto corde invocate, ut dignentur vos ad-

Si in festo sanctæ Agathæ, sic de ea conclude.

Ad culturam hujus vineæ multum vobis prodesse potest oratio sanctæ Agathæ. Quæ a pagano iudice pro Christo comprehensa, cuidam impudicæ matronæ est tradita, quæ ei exhibuit infinita auri et vestium ornamenta, ut ejus animum declinaret ad carnis oblectamenta. Sed ab ea cuncta spreta sunt ut stercora. Deinde cum ydolis sacrificare nollet, jussit eam iudex diu lapidibus cædere, dehinc in tenebrosam carcerem retrudere. Inde sumpta, jussa est in eculeo suspendi et diu torqueri, ac diu tortæ mamillas præcidi, et iterum in carcerem recipi, et fame ac siti affligi. In qua eam apostolus Domini magno cum lumine visitavit, et post hæc mamillas et plagas ejus sanavit. Post hæc jussit eam iudex nudam super ignitas testas et vivos carbones volutare. Tunc terræ motus extitit, quædam ædificia

juvare, quatenus post hujus (f° 60) vitæ laborem percipiatis cum illis gloriam et honorem, quam oculus non (*I Cor. II*), et reliqua.

subruit, quosdam oppressit. Virgo denuo in carcerem recluditur, sed anima ejus ab angelis de carcere carnis educitur, et amplexibus sui sponsi Christi perfruitura coelesti thalamo inducitur. Cujus obsequiis angeli manifeste interfuerunt, qui tabulam scriptam ad caput ejus in sepulchro posuerunt. Post hæc iudex, dum fluvium navigio transit, morsibus et calcibus equorum de navi ejectus, in flumine interiit. Ethna quoque mons ignem eructavit, qui terram et saxa liquefecit. Tunc pagani velum virginis contra ignem expanderunt, et flammæ incendii statim cessaverunt. Hanc, karissimi, corde et ore deposcite, ut Deus per ejus merita dignetur vos ab incendio æterni supplicii eripere et cum omnibus electis in gaudio cum vultu suo lætificare, quod oculus non vidit (*I Cor. II*), et cætera.

Hunc sermonem debes in anno sæpe repetere, sæpe aliquod membrum de eo tuis sermonibus intexere. Cum autem sermonem facis, non debes protenta manu quasi verba in faciem populi jaculare, nec clausis oculis vel in terram fixis, aut supino vultu stare; nec caput ut insanus movere, vel os in diversa contorquere; sed, ut rhetorica instruit, decenti gestu pronunciare, verba composite et humiliter formare, tristia tristi voce, læta hylari, dura acri, humilia suppressa proferre. Ut magis auditoribus videatur ipsas (f° 60 v°) res spectare quam te audire, verbis eas debes repræsentare.

SERMO GENERALIS.

Venite, filii, audite, timorem Domini docebo vos (*Psal. XXXIII*).

Hodiernum sermonem, fratres karissimi, debetis omnes intentissima aure percipere, quia hodie dicturus sum vobis quomodo divites vel pauperes Domini, vel servi, viri vel mulieres, ad gaudia æterna possitis pertingere.

Ad sacerdotes.

Nos sacerdotes debemus linguam vestram esse, et cuncta quæ in divinis officiis canuntur vel leguntur vobis interpretando exponere. A Domino enim vocamur sal terræ, quia sicut sal escam facit sapere, ita nos convenit mentes fidelium sale sapientiæ sapidas efficere, ut caduca respuant, sola mansura sapiant. Monachis de religione, conversis de sancta conversatione, clericis de vitæ honestate, laicis de elemosinarum largitate oportet nos prædicare, et nos ipsos per omnia omnibus exemplum præbere. Quæ autem verbis docemus, speculum nos factis exhibere debemus. Si enim vobis bonum dicimus et nos malum facimus, similes candelæ erimus quæ aliis lumen præbet et ipsa liquescendo a lumine deficiet. Nobis dicitur a Domino: *Fili hominis, speculatorem te constitui domui Israel* (*Ezech. III*). Speculator solet in alto stare, ut prævisos hostes possit civibus nuntiare. Ecclesiæ pastores vel speculatores sunt sacerdotes, quorum vita in alto virtutum debet locari, ut hostium adventus, id est dæmonum vel viciorum impetui possit Christianis

prænuntiari. Si igitur verbum Dei vobis prædicamus, nos quidem absolvimus et vos fortiter obligamus. Si autem salutem animæ vestræ vobis non annuntiaverimus, et vos moriemini in criminibus; sanguis autem vester de manu nostra requiritur, quasi vos occiderimus (*ibid.*). Ideo magis ad verba nostra quam ad opera, karissimi, respicere debetis; sicuti si imperator mandatum vobis dirigeret, non magnopere acta referentis, sed mandata dirigentis atenderitis, quo ejus gratiam servare possetis. Legati summi Regis omnium regum sumus, ejus mandata vobis referimus. Quibus si humiliter obedietis, nichil à nobis, ab illo autem æterna præmia capietis; quod si contempseritis nullum damnum (f° 62) a nobis, sed a Domino vestro ut rebelles servi æterno supplicio subacti detrimentum animæ feretis. Quod si vos ad bonum cohortamur, et nos ipsi bonum operamur, tunc lux mundi a Domino vocamur, et vobiscum in æterna vita salvamur. Si autem bonum prædicantes malum fecerimus, tunc similes campinæ erimus per quam populus ad Ecclesiam convortur, et ipsa crebro pulsu attrita attenuatur. Ita nos populum ad gaudia vocamus, et nos ipsi ad lucum properamus. Si vero bonum facientes vos non docemus, canes mutos a Domino nos appellatos dolemus (*Isa. LVI*). Si nec bene vivimus, nec docemus, cæci duces cæcorum erimus, immo ut in domo fumus, fidelium mentes obscuramus. In veste nostra duæ linguæ formantur, quia potestas peccantes

gandi et potestas poenitentes solvendi nobis divinitus commendatur (*Matth.* xviii). Igitur, karissimi, cum sitis vos oves Domini, et nos vestri pastores, nos pro vestra salute et vos pro vestra salvatione debetis preces effundere, quatenus ea quæ vobis prædicamus, factis vobiscum implere valeamus; et ut animus sacerdotum ad hæc agenda inardescat, lucerna hujus exempli ante eos splendescat.

Præsul quidam ferventi studio plebem sibi commissam docebat, exemplum seipsum vivum in omnibus exhibebat; ubi ab aliis rebus vacabat, semper orationi astabat. Quadam die, dum solus in oratorio fuit, quidam religiosus cælum super ecclesiam aperiri vidit, atque inde immensam lucem effusam splendescere et cum suavissima canentium melodia in eundem locum descendere; post longam vero morem [moram] eandem armoniam cum cantu se de ecclesia levare et cæli alta penetrare. Protinus sacerdos Christi convocatis fratribus obitum suum prænuñciavit, multitudinem angelorum ad se venisse et septima die venturus [venturos] ad se ducendum ad cœlestia promississe indicavit. Quam rem effectus sequitur; nam septima die cum magna luce et cum ymniloga angelorum jubilatione ad sydera vehitur. O karissimi, quam beata anima quæ meruit angelorum consortia!

Ad judices.

Nunc vos alloquor, o judices, quos Deus justus judex constituit populi sui principes. Verba æterni judicis non debetis moleste ferre, sed prono corde audire, tota aviditate eis in omnibus obedire. Tunc et hic divitias et gloriam, et in futuro obtinebitis gaudium et læticiam. In primis vos vocabulum vestrum decet adtendere, (f° 62 v°) justum judicium cunctis impendere, numquam propter pecuniam vel munera judicium subvertere, pauperibus vero in judicio parcere, quia scriptum est: *Judicium sine misericordia ei qui non facit misericordiam* (*Jac.* 11); clerum, ecclesias resque ad ecclesias pertinentes, viduas, pupillos, pauperes defensare; fures, latrones, prædones de populo Dei exterminare; innoxium in judicio justificare, ab injusta accusatione liberare; noxios vero et pestilentes, ut cæteri timeant, justæ vindictæ subjugare. Expedi enim ut unus peccat quam ipse multos perdat. Ipsi debetis omne malum declinare et omnes quos potestis ab injusticia prohibendo revocare. Si hoc facere nitimini, a justo judice Deo coronabimini. Si autem per potentiam populum Dei vultis opprimere, timeo vos tremendum Dei judicium incidere. Ne autem vento oblivionis hæc a memoria vestra tollantur, vinculo hujus exempli fixa teneantur.

Dum quemdam regem ad bellum properantem vidua quædam interpellaret ut filium ejus vindicaret, ille peracto bello hoc se facturum respondit. Sed illa dixit: « Si tu occisus fueris, quis mihi vindicabit? » Et ille: « Qui post me, inquit, regnabit. » Illa intulit: « Quæ gratia tibi inde erit, quod alius fecerit? » Ille verum eam prosecutam firmavit et in

A eodem ei loco judicavit. Qui postea dum moritur, quia paganus erat, ad infernum ducitur. Evolutis autem multis annis, beatus Gregorius, ejusdem regis domum præteriens, imaginem ejus conspexit, ac viduæ judicium in memoriam reduxit. Qui ex intimo animo condolens tam justum judicem in inferno perpetuo cruciari, cœpit pro eo triduo uberrime lacrimari. Tercio die angelus Domini ei astitit, se exauditum a Deo retulit. Si paganus judex ob justum judicium meruit de poenis refrigerari, quanto magis Christiani judices merebuntur ob justiciam a Christo judice perenniter laureari?

Ad divites.

B Nunc monco vos, divites, quos dives Dominus voluit esse pauperum patres. Mementote quod nudi in hunc mundum venistis et quod nudi hinc exituri estis. Et cum necesse sit vos alienis divitias vestras relinquere, festinate nunc eas per manus pauperum in cœlestes thesauros præmittere, ut cum vermes carnes vestras in sepulchro devorant, ipsi vos in æterna tabernacula recipiant. Ecclesias debetis libris, paliis et aliis ornamentis decorare, lapsas vel destructas restaurare (f° 64), præbendas Deo servientium ampliare, per hoc orationes eorum comparare, pontes et plateas ædificare, per hoc vobis viam ad cælum parare; pauperibus et egenis et peregrinis hospitia, victus et vestitus necessaria præbere, per hoc vobis æternas divicias emere. Si hoc, karissimi, facitis, divicias non minuetis, sed centupliciter ubi non possunt auferri vel minui invenietis.

Ad pauperes.

Pauperes autem paupertatis onus patienter ferant, ut cum Lazaro indeficientes divicias accipiant (*Luc.* xvi). Sciant se peccata hominum in elemosinis accipere, et ideo pro eis satagant orationem reddere, et quod eis superaverit aliis pauperibus distribuere. Ne hoc a pectore vestro evanescat, per enarrationem hujus exempli memoriæ coalescat.

D Cuidam heremitæ hoc desideranti revelavit Deus de fine hominis [add. boni] et mali. Qui egrediens vidit pauperculum in platea jacentem et extremum spiritum jam trahentem. Et ecce multitudo angelorum venit, animam ejus cum gaudio de carcere corporis excepit, et ad cœlesti palatium cum ymnis perduxit. Inde progressus, conspicit turbam utriusque sexus nobilium ad domum cujusdam divitis confluere qui gravi infirmitate cogebatur ultimi fati jura persolvere. Et ecce repente caterva dæmonum horribili aspectu domum intravit, quos æger videns exclamavit: « Domine, adjuva me. » Et vox desuper: « Nunc, inquit, in primis Dei recorderis? Nunc solvitæ tibi obsecratur. Nunc ipse tibi non auxiliatur. » Dæmones vero crudeliter animam ejus extorserunt et ad tartara cruciandam pertraxerunt. Et pauperis quidem cadaver forsitan a feris devorabatur, sed anima ejus in cœlis lætabatur. Divitis autem corpus serico involutum cum cereis et lampadibus sepulturæ

tradebatur; sed misera anima ejus in inferno inter dæmones cruciabatur.

Ad milites.

Vos, milites, estis brachium Ecclesiae, quia debetis eam ab hostibus defendere. Oppressis convenit vos subvenire, a rapina et fornicatione vosmetipsos custodire, hos qui malis actibus Ecclesiam impugnant reprimere, his qui sacerdotibus rebelles sunt resistere. Tali militia obtinebitis a summo rege præclara beneficia. Ne hæc a corde vestro deleantur, signaculo hujus exempli memoriae vestrae imprimantur.

Militem cujusdam regis infirmitas morti debita solvere cogebat. Quem rex ad pœnitentiam et confessionem monebat. Ille hoc se (f° 64 v°) facturum dixit, si melius habere se non possit, quia si hoc ad præsens faceret et postea infirmitatem evaderet, derideri se a militibus timeret, quasi mortem paveret. Cujus verba improbens recessit rex. Postea vero ægrum visitans, iterum de salute animæ cum eo gessit. Ille vero antichristus dixit: « Ante tuum ingressum duo speciosissimi juvenes intraverunt, kartam mihi in manus tradiderunt in qua aureis litteris scriptum repperi quidquid unquam boni feci. Post quos innumerabiles dæmones cum magno impetu irruerunt, librum permaximum coram me posuerunt, in quo scriptum cognovi quidquid ab infanzia mali vel feci, aut dixi, vel cogitavi. Cumque princeps eorum diceret cur illi juvenes mihi assiderent, cum me suum esse scirent, surgentes exierunt et me potestati eorum reliquerunt. Tunc vero dæmones jussu sui principis cum acutissimis igneis cultris in me irruerunt, et unus a capite, alius a pedibus incipiens, me eviscerare cœperunt. Et cum nunc simul convenerint, morior et ad inferna ab eis rapior. » In hac voce miser miserabiliter moriens trahitur ad tormenta, qui vivens neglexit pœnitentiæ medicamenta. Hæc ideo, fratres et domini mei, vobis retuli, ne, dum bene possitis, differatis ad bonum converti.

Ad mercatores.

Nunc vos hortor, qui mercatores estis, ne in tantum terrenis lucris inhiatis ut animam vestram venalem faciatis et eam fraudibus, perjuriis, mendaciis perdatis. Cavete ne simplices et ignaros decipiatis, ut eis inutile pro utili vendatis. Omnium nationum ministri estis, dum eis periculis fluminum, periculis latronum, periculis in itinere, periculis in solitudine (II Cor. xi), quæque necessaria defertis. Itaque omnes gentes debitores sunt vestro labori orationes reddere. Quam gratiam, karissimi, non debetis vili re amittere. Ne hæc verba vento dentur, hoc exemplo in cordibus vestris solidentur.

Quidam solitarius peccit a Deo sibi revelari cui in præmio debere [leg. deberet] coæquari. Cui divina vox retulit quod nondum ad mensuram mercatoris nunc ad se venientis pervenerit. Hujus mos erat quod quælibet rara Deo servientibus deferebat, et tunc visitare fratres navigio veniebat. Cui solitarius

occurrens dixit cur in fluctibus ab eo navigaretur cui firma mansio (f° 66) in cœlis a Deo præpararetur. Statim navi cum omnibus relicta, solitarius ipse solitarius cohabitavit, usque dum chorus angelorum, labore finito, eum in cœlesti gremio collocavit. Quam feliciter negotiatur qui sibi cœlestia mercatur.

Ad agricolas.

Vos quoque, fratres et socii mei, qui agrum colitis, pedes Ecclesiae estis, quia eam pascendo portatis. Sacerdotibus debetis obedire, de salute animæ vestrae monentes libenter audire, terminos agrorum non arando vel metendo excedere, non fenum, non ligna nisi statutis terminis succumbere (sic), decimam omnium rerum vestrarum Deo fideliter reddere. Qui enim decimam retinuerit, prædam de Dei rebus facit; et si Deo partem suam rapiet, ipse ei novem auferet, nunc per tempestatem, nunc per siccitatem, nunc per grandinem, nunc per uredinem, nunc per pestilentiam, nunc per judicum vel militum violentiam, nunc per ignis invasionem, nunc per furum vel latronum direptionem. Hæc omnia, karissimi, a vobis avertitis si elemosinam pauperibus et decimam Deo servientibus juste redditis. Ut hic sermo menti vestrae firmiter radicem insingat, palus hujus exempli eum fortiter imprimat.

Quidam agricola diuturno languore laborabat. Si quando alleviabatur, agrili operi instabat quo se et conjugem et parvulos pascere curabat. Hic erat tam tacitus ut putaretur mutus. Post longam vero infirmitatem moritur, et eo moriente maxima tempestas oritur. Unde omnes capita moventes et hunc pessimum dicentes, cui vita sanitatem, mors denegat sepulturam, ac fetor ejus homines nunc ingredi vetaret. Tercia die, adhuc pluvia impediante, de domo ejicitur, utcunque terræ infoditur. Econtra uxor ejus erat corpore sanissima; ita garrula ut cuncta membra ejus viderentur esse lingua. Porro tanta libidine insaniebat quod vix aliquis de vicinis ejus luxuriam evadebat. Substantiolam quam habuit cum fornicatoribus consumpsit, natos mendicatum ire permisit. Postquam hoc Deus noluit diutius pati, repentina morte defungitur; sed tanta serenitas cœli mundo infunditur, ut ipse aer ei ad sepulturam famulari videretur. Ambobus ita defunctis, filia admodum parvula superfuit, cujus mentem talis cogitatio incidit, utrum patris an matris (f° 66 v°) vitam imitari possit. Cumque patris infortunium, matris vero fortunam mente revolveret, placuit ut in matris vestigia vivendi pedem poneret. Hæc meditans obdormivit, et ecce quidam igneo aspectu astitit, quid meditetur inquit. Illa ejus aspectu perterrita, omnium quæ cogitavit oblita, dixit sibi nulla inesse meditamina. At ille per manum arripiens eam: « Veni, inquit, et utrosque, patrem scilicet et matrem, vide, et cujus tunc placet magis vestigia sequere. » Duxitque eam in campum floridum, omni amœnitate conspicuum, mira suavitate odoriferum, præclara luce splendidum, in quo mul-

ta milia erant lætantium; inter quos cernit patrem suum omni decore circumdatum. Qui ei etiam occurrens, filiam vocat, dulciter salutatur, amplexatur, osculatur. Illa gaudio repleta rogat ut ei secum ibi manere liceat. Qui hoc tunc fieri posse negat, si autem eum imitari velit, post illuc veniat. Porro ductor manum ejus tenuit, et eam ad videndam matrem perduxit. Quæ ad lævam prospexit vallem profundissimam omni horrore plenissimam, in qua erat fornax succensa, emittens tetri ac putridi fumi volumina. In hac erat mater ejus usque ad collum demersa, et ignei serpentes eam circumplexi suxerunt ejus præcordia. Tetri spiritus superastabant, et eam cum furcis ferreis in flammæ vorticem trudebant. Quæ suspiciens filiam cognovit et magno ejulatu vociferavit: « Filia, filia dulcissima, nunc miseram matrem tuam adjuva. Recordare doloris quem habui quando te genui. Memento quali te cura nutrivit. Numquam tibi malum exhibui. Pro ludo duxi fornicationes et adulteria. Nunc pro his invenerunt me tormenta ineffabilia. Ne despicias lacrimas matris tuæ miseræ, sed extende manum et educ me de lacu miseræ. » Illa autem, clamore illius permota, in fletum est soluta. Quæ mox a ductore relinquitur et in lecto ubi prius invenitur. Quia vero matri subvenire non potuit, tam religiose vixit quod non est dubium quin post obitum ad patrem suum venerit.

Scio, karissimi, quod vos prolixus sermo gravat, et timeo ne vobis fastidium ingerat; sed non debetis moleste ferre verba de patria et superna angelorum curia, quia si scurra in foro venias [f. nœnias] concinnis verbis funderet, aliquis vestrum forsitan intentâ aure auscultaret (f° 68) quod animæ perditio esset. Multo magis oportet vos sollicita mente verba vitæ percipere per quæ potestis ad gaudia angelorum perfingere.

Ad conjugatos.

Viri uxores cum omni dulcedinis affectu diligant, fidem eis per omnia custodiant, sacris noctibus et noctibus jejuniorum, et eo tempore quo feminæ naturalem infirmitatem patiuntur ab eis abstineant. Filios suos in disciplina et timore Domini nutriant, ab omni malo, maxime ab impudicia corrigant, ne sicut Hely et filii ejus in iudicium corruant (I Reg. iv).

Mulieres viros suos similiter intime diligant, timeant, fidem sincero corde custodiant, ad omne bonum, ut duo oculi, invicem sibi consentiant. Filii parentibus in omnibus obediant, quia in hoc maxime vitam suam prolongant. Servi et mercenarii dominis suis serviant fideliter, nullam fraudem eis faciant. Domini servis victum et vestitum, mercenariis promissam mercedem tribuant, ne post hoc sempiterna præmia a justo Domino amittant.

Quæ nunc dicturus sum debetis omnes servare, si vultis cum Christo regnare. Cum mane surgitis, debetis vos in primis signo sanctæ crucis signare,

A animam et corpus vestrum Dei gratiæ commendare, et antequam aliud agatis, ad ecclesiam festinare, elemosinam vobiscum portare aut mancipium vestrum facere portare; pauperi vobis occurrenti, aut vos expectanti propriis manibus hilariter dare; dives nummum, mediocris obolum, alius panem, alius veterem vestem, et quodcumque illud est unde pauper lætificatur. Hoc vobis remuneratur qui dicet in iudicio: Quod pauperibus fecistis, mihi fecistis (Matth. xxv). Deinde, cum in ecclesiam veneritis, in primis Deo gratias pro omnibus beneficiis suis referre debetis: quod vos creavit, baptismo regeneravit, sanguine Filii sui a morte liberavit, ad gaudia angelorum vocavit. Post hæc peccata vestra confitentes terræ procumbere, lacrimas et preces pro vobis et pro omni populo Christiano, et pro omnibus fidelibus defunctis effundere, Deum rogare ut toto corde a malo declinare et bonum possitis amare, et in Christiana religione vitam consummare; deinde omnium sanctorum suffragia deprecari quatenus ab hostibus animæ et corporis mereamini liberari. Ut enim hostes corporis cupiunt vobis vitam adimere, bona (f° 68 v°) vestra diripere, sic hostes satagunt animæ animas vestras trucidare, opera vestra recompensare. Sævus hostis est superbia, quæ homines a Deo et ab angelis separat, dæmonibus associat, ab altis cælorum retrahit, in ima inferni demergit. Crudelis hostis est luxuria, quæ corpora in baptisate sanctificata polluit et sulphureo igni involvit. Magnus hostis irâ quæ mentem lacerat, odium vel discordia quæ corrodens concordiam dissipat. Si ab his hostibus tuti fueritis, tunc hostibus corporis in omnibus prævaleatis. Si servicium Dei in ecclesia agitur, debetis cum reverentia ibi astare usque dum perficiatur; deinde accepta benedictione, corporis necessaria providere. Cum vero ad mensam ventum fuerit, non debetis, ut pagani qui ignorant Deum, aut ut bruta animalia, ad prandium accedere, sed *Pater noster* prius dicere, aut per aliquod sanctum verbum cibum vestrum benedicere; deinde de singulis vobis appositis elemosinam incidere, pauperibus mox distribuere, quia in nullo melius quam in pauperibus potestis peccata vestra redimere, et æternas divicias acquirere. Sicut enim aqua D extinguit ignem, ita elemosina extinguit peccatum. Tunc minuet vobis Deus Pater culpam et auget substantiam. Cum itis dormitum, debetis vos omnes signare, vos et omnia vestra Deo commendare, a subitanea et improvisa morte liberari et ut in bonis actibus inveniamini deprecari.

Quadragesimam, Quatuor Tempora et omnes vigilas, nisi festum interveniat, debetis bene jejunare; quod in cibo et potu vobis superfuerit, egenis erogare; Dominicas et sollempnitates sanctorum a servili opere bene servare, ecclesias frequentare, sanctis lectionibus atque justorum relationibus vacare; bonum discere et docere, malum non facere et prohibere, pauperes et peregrinos in hospicium recipere, nudis et egenis necessaria impendere, infir-

mos cum rebus vestris visitare, consolando allevare, homicidium nec facto nec consilio perpetrare, quia qui hominem ad imaginem Dei creatum occiderit, cum diabolo, qui homicida erat ab initio (*Joan.* viii) particeps erit. Fornicationes et omnes corporis pollutiones, et maxime adulteria, debetis fugiendo execrare, scientes vos per hæc maxime a Deo alienari (f° 70). Fornicatores enim et adulteros judicabit Deus. Corpora namque vestra sunt Spiritus sancti templa, in baptismo dedicata. Qui ergo templum Dei violat, hunc Deus disperdens damnat (*I Cor.* iii). Quale nefas sit stuprum per aves etiam demonstratur.

Aquila pullos suos contra radium solis ungue suspendit; qui irreverberato visu jubar solis intendit, huic curam pastus ut proprio partui impendit; qui vero visum a sole deflectit, hunc de adulterio alterio [alterius?] aquilæ conceptum deprehendit, pastum ei subtrahit, de nido ut alienum ejicit. Ita Christus pastum sui corporis illi non impendit, de nido paradysi repellit, qui immundicia luxuriæ sordescit. Non debetis perjurare, nec falsum testimonium dicere. Qui enim perjurat, Deum abnegat, et hunc Christus in iudicio coram Patre et angelis negans damnat (*Luc.* xii). Qui autem falsum profert testimonium, incidet illud testimonium: Perdet Deus omnes qui locuntur mendacium (*Psal.* v). Non debetis prædari, nec furari, quia neque fures, neque rapaces regnum Dei possidebunt (*I Cor.* vi). A voracitate et nimia potatione debetis quam maxime abstinere, quia ebriosi non possunt regnum Dei possidere (*ibid.*). Non debetis maledicere, quia ma-

A ledici ab illa benedictione: *Venite, benedicti* (*Matth.* xxv), excluduntur, et illa maledictione: *Discedite a me, maledicti* (*ibid.*) multabuntur.

Cum excommunicatis non debetis communicare, scilicet non salutare, non cum eis orare, nec manducare, oscula devitare. Nam qui excommunicato communicat (145) ut excommunicatum Ecclesia reprobat. Qui autem vel armis, vel pecunia, vel consilio eis fert auxilium, habendus est ut patrator scelerum. Sicut enim membro a corpore præciso non valent unguenta et universa medicamina, ita excommunicato ab Ecclesia non prosunt cuncta Ecclesiæ sacramenta aut oramina. Nam quidam prædives, dum excommunicatus moreretur, post novem annos uxor ejus moriens filios petit ut juxta virum suum sepeliretur. A quibus, dum ad [del. ad] sepulchrum aperitur, corpus patris crudum et integrum invenitur; insuper sarcophagum plenum bullienti aqua fervebat, de qua putridus fetor surgebat. Quorum mens dum inde confusa turbatur, a clero excommunicatus indicatur. Ante novem annos namque sedicionem in quadam civitate fecit, et ob hoc a sacerdote (f° 70 v°) ejusdem loci sententiam excommunicationis excepit. Quem filii mæsti adierunt, patrem suum absolvi petierunt. Mira res! Ubi a sacerdote longe in alio loco absolvitur, corpus defuncti in cinerem resolvitur. Igitur, karissimi, cuncta quæ dixi devitanda declinate, omnia vero quæ dixi facienda facere curate, ut, cum venerit Christus cunctis reddere præmia laborum, videatis in Syon Deum deorum (*Psal.* lxxxiii), ubi sunt quæ oculus non vidit (*I Cor.* ii), cætera.

DOMINICA IN QUINQUAGESIMA.

Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te! (*Psal.* xxx.) Vere, karissimi, magna et ingens est multitudo divinæ dulcedinis, quam perfruendo justii affluunt omnibus felicitis. Hæc dulcedo nunc quidem Deum timentibus absconditur, tunc autem sperantibus in eum aperitur, cum in gaudio Domini oculo ad oculum Regem gloriæ in decore suo videbunt (*Isa.* xxxiii), et ipsi glorificati ut sol fulgebunt (*Matth.* xiii). Nunc, inquam, perfruentur illa dulcedine in quam nunc angeli insaciabiliter desiderant prospicere (*I Petr.* i), cum de bonis Domini saciantur quæ nunc nullius hominis oculos videre, nec auris audire, nec alicujus sapientis cor potest cogitare quæ Deum diligentibus præparatur (*I Cor.* ii). Ad hanc gloriam perveniendam scala nobis hodie aperitur, per quam hodie a fidelibus cœli culmen attingitur. Hæc autem scala est karitas, per quam ad cœli fastigia tendit Ecclesiæ humilitas. Hujus scalæ vero latera sunt geminæ dilectionis [leg. dilectiones], Dei scilicet et proximi dilectio. Porro gradus qui his lateribus inseruntur sunt diversæ virtutes per quas karitatis præcepta complebuntur; per quas qui rite scandit,

faciem Domini, qui est caritas, in júbilo videbit (*Job* xxxiii).

Quindecim autem gradus texuntur, quia per quindecim gradus caritatis cœlestia petuntur. Unde et in templo Domini ad sanctuarium quindecim gradibus ascendebatur, quia scandens in hac scala ad cœlestis templi sanctuarium Christum sublevatur. Psalmi quoque quindecim gradus inscribuntur quibus hæc virtutes instruuntur per quas æthera a beatis scanduntur. Quindecim autem sunt ter quinque, quia per fidem sanctæ Trinitatis oportet nos quinque sensibus nostris opera caritatis implere.

Primus itaque gradus hujus scalæ est patientia, in qua animas possideri docet æterna Dei sapientia. In hoc gradu scandentes gressum firmamus, si injurias et contumelias patienter pro Christi amore (f° 72) toleramus, qui obprobria et flagella et ipsam mortem pro nobis patienter sustinuit, et se imitantibus præmia permanentis gloriæ restituit.

Secundus gradus intexitur benignitas, per quam angelicæ societatis acquiritur dignitas. Hujus gradui gressum imprimimus, si pro malis non mala, sed bona retribuimus, et proximis nostris necessa-

ria pro posse nostro benigne impendimus, quia et A
Christus suis crucifixoribus pro malo bonum, scilicet vitam æternam, pro sua passione reddidit, quam suis quoque imitatoribus tribuit.

Tercius gradus inseritur pietas, per quam superiorum civium adipiscitur dulcis societas [*leg. societas*]. In hoc gradu pia mens scandens transcendit, sed aliorum felicitate non æmulatur. Invidia enim diaboli mors introivit in orbem terrarum (*Sap. 11*): imitantur autem illum qui sunt ex parte ejus.

Quartus gradus innectitur simplicitas, per quam coelestis gaudii subitur multiplicitas. In hunc gradum pedem ponimus, si perperam, id est fraudulenter non agamus, scilicet si fidei servitio nichil subtrahimus, et bona non populi favore sed sola B
Dei causa facimus.

Quintus gradus huic scalæ inditur humilitas, per quam attingitur angelica sublimitas. In hoc gradu scandens mens solidatur, si de accepta scientia non inflatur (*I Cor. viii*), et Deum superbis resistere, humilibus autem dare gratiam recordatur (*I Petr. v*).

Sextus gradus est mundi contemptus per quem superni regni acquiritur census. In hoc gradu exultat anima gloriosa, si non est ambiciosa, quia potentes potenter patientur tormenta (*Sap. vi*). Si autem Domino placuerit dicere: *Amice, ascende superius* (*Luc. xiv*), non renuat subire leve Domini onus (*Matth. xi*), ut possit prodesse verbæ et exemplo fratribus.

Septimus gradus ponitur voluntaria paupertas, pro qua gloriæ et divitiarum in domo Domini accipitur ubertas (*Psal. iii*). In hunc gradum figit homo vestigia, si non quærit quæ sibi solummodo, sed quæ omnibus sunt utilia et ad laudem Christi pertinentia. Ille talis scandat lætus, quia paravit in dulcedine sua pauperi Deus (*Psal. lxxvii*).

Octavus gradus est pax, quæ æternæ lucis est fax. In hoc gradu mens roboratur, si nec verbis nec factis ab aliquo irritatur, et si corpus et [*del. et*] animæ in Dei servitio subjugatur, et anima spiritui concordans Domino Deo jugiter famulatur. In hoc (° 72 v°) gradu positi beati dicuntur, quoniam filii Dei vocabuntur (*Matth. v*).

Nonus gradus scribitur bonitas, per quam intratur coelestis vitæ jocunditas. In hunc homo scandit gradum, si non solum non facit, sed nec cogitat malum.

Decimus gradus est spirituale gaudium per quod pertingitur ad angelorum contubernium. In hunc gradum lætetur homo se conscendisse, si non gaudet super iniquitate (*I Cor. xiii*), si non gaudet super ruina inimici, nec de malis quæ eveniunt alii, congaudet autem veritati (*ibid.*), scilicet omnibus gestis ad honorem gloriæ Christi qui est veritas et vitæ præmium et plenum omnium gaudium.

Undecimus gradus locatur sufferentia, per quam supernæ gloriæ adipiscitur eminentia. Hunc gradum scandere animus arripit si omnia mundi adversa pro Christo suffert. In hoc gradu constituti beati scribuntur si persecutionem pro justitia paciuntur quomodo regnum Dei sortiuntur (*Matth. v*).

Duodecimus gradus dicitur fides, quæ homines efficit angelis concives. Per hunc gradum homo gressum premit si cuncta de Deo et æterna vita pie dicta vel scripta fideliter credit, quia est impossibile sine fide placere Deo (*Hebr. xi*).

Tercius decimus gradus est [*add. cui*] annectitur spes quæ non confundit præstolantes res spirituales. In hunc gradum pedes sancta [*f. add. anima*] levat, si omnia bona de futura vita sperat.

Quartus decimus sequitur longanimitas, per quam impetratur angelorum æqualitas. Hunc gradum quilibet scandens apprehendet si omnes promissiones Dei æquamiter sustinet, si onus Dei tamdiu bajulat quousque ipse veniens jugum de collo ejus excutiat, et eum a labore cessare et in requie recumbere faciat.

Quintus decimus gradus ultimus ponitur perseverantia, per quam paradysiæ amœnitatis capiuntur prata virentia. In hunc gradum mens alta petens se pervenisse congaudeat, si de Dei misericordia numquam desperans (*sic*) exultat: *Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit* (*Matth. xxiv*). Qui per hos omnes gradus rite scandet, hunc C
Deus karitas in cellaria æternæ dulcedinis introducit.

Hanc [*leg. hæc*] scala, karissimi, per timorem erigitur, per quem karitas ad summum deducta, ipsa in hæreditatem, ut filius Domini, introducit. Timor vero ut servus foras ejicitur (*I Joan. iv*). Duo sunt timores, unus servilis, alter filialis. Servus quippe peccans timet dominum ne damnetur; (° 74) filius timet patrem ne exhæredetur. Per servilem timorem declinemus peccata, ne pœnas horrendi supplicii incidamus: per filialem desleamus transacta, ne gratia Patris nostri et æternis gaudiis careamus. Per hos timores et spem caritate adeptam, Deum et vitam æternam diligamus, et per caritatem omnia bona agamus, ut sanctuarium Dei hæreditate possideamus (*Psal. lxxxii*). Caritas omnes virtutes præcellit; immo cunctæ virtutes ab ea ut rami de arbore prodeunt, cunctæque in eam, ut semitæ in viam, tendunt. Hæc est regia via quæ sola homines ducit de exilio hujus miseriæ in civitatem coelestis patriæ. Si quis sine caritate bona patrat, in vanum laborat. Et si omnes virtutes absque caritate possideat, ita est quasi qui pulverem inventum [*in ventum?*] portat. Dicit enim Scriptura: Si quis omnes linguas et hominum et angelorum et omnia bona omnibus dicat, karitatem autem non habeat, similis erit æri aut cymbalo quod dulciter sonat (*I Cor. xiii*). Deinde dicit: Si quis prophetia sit præditus et noticia omnium mysteriorum insignitus et scien-

ipsum etiam corpus ad diversa supplicia mortis prius tradimus quam a præceptis Domini recedamus. Hoc enim martyres fecerunt, ideo ad Deum, qui est karitas, triumphantes pervenerunt. Ipsi quoque, homines similes nobis (f° 76), passibiles fuerunt; sed eos nec tribulatio, nec angustia, nec persecutio, nec fames, nec periculum, nec nuditas, nec gladius, neque mors, neque vita, neque principatus, neque potestates, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque ulla creatura a karitate Dei separare potuerunt (*Rom. viii*). Ideo magna dulcedine Dei nunc perfrui meruerunt. Ad hanc magnam multitudinem Dei dulcedinis pervenitur per karitatem quæ est plenitudo legis (*Rom. xiii*). Narrat etiam Evangelium quia cum Dominus Hiericho appropinquaret, cæcus quidam secus viam mendicans sedebat, qui a Domino non pecuniam, sed lumen petebat et protinus impetrabat (*Luc. xviii*). Hiericho luna dicitur et nostræ mortalitatis defectus intelligitur. Huic Dominus appropinquavit, cum carnem nostræ mortalitatis assumpsit. Cæcus hic totum genus humanum figurat, quod lucem æternæ vitæ ignorabat. Quod pius Dominus, qui est lux vera (*Joan. i*), fidei et scientiæ lumine illuminavit, et in admirabile lumen suum de tenebris vocavit (*I Petr. ii*).

Karissimi, IIII feria debetis frequentius ad ecclesiam convenire, confessionem de peccatis vestris

A præbiteris facere, pœnitentiam ab eis toto corde suscipere, cineres capitibus vestris imponere, et ad hoc reminisci cinerem et pulverem esse. Dein xi dies jejunando, vigilando, orando, a carnalibus desideriis abstinendo, bonis operibus insistendo corpus vestrum pro Christo mortificare et vos vivam hostiam Deo immolare. Si ita carnem vestram viciis et concupiscentiis crucifigitis (*Gal. v*), in futura resurrectione cum Christo regnabitis; si enim compatimur, et conregnabimus (*Rom. viii*).

Quidam prædives homo, multis criminibus involutus, sæculo renunciavit, monasterium, monachus factus, intravit. In quo honores sibi oblatos refugit, obprobria et quæque adversa pro Christo libenter pertulit, orationi frequenter cum lacrymis incubuit. B Quadam nocte, cum prostratus in oratione jacuit, lux immensa super eum cœlitus emicuit, insuper vox sonuit, peccatum ejus dimissum retulit. O ingens clementia nostri Conditoris, qui non clam, sed tacite huic peccata relaxavit, sed per lucem coruscando et per vocem sonando eum consolans, nos ad pœnitentiam provocavit! Omnes igitur, dum possimtis, ad pœnitentiam toto corde curramus, et faciem Domini, dum licet, in confessione præveniamus (*Psal. xciv*), ut eum quandoque in illa magna dulcedine læti videamus, quam oculus non vidit (*I Cor. ii*), et cætera.

IN CAPITE JEJUNII.

Quærite Dominum, dum inveniri potest, invoke eum, dum prope est (*Isa. lv*). Karissimi, Deus in hac vita quærendus est, in hac vita invocandus. Qui in hac vita quæerunt eum fide et operatione, post hanc vitam invenient eum in læticia et exultatione. A nullo autem ibi invenitur, a quo hic sancta conversatione non quæritur. Hic quippe est omnibus invocantibus eum in veritate. Ibi erit longe omnibus qui hic ambulat in vanitate. Qualiter autem sit quærendus per prophetiam docet ipse Dominus:

Derelinquat impius viam suam, id est malam vitam, et vir iniquus cogitationes suas, id est malas voluntates, et revertatur ad Dominum, per confessionem et pœnitentiam, et miserebitur ejus, per indulgentiam, et ad Dominum nostrum per melioris vitæ inmutationem, quoniam multus est ad ignoscendum (*ibid.*), liberans a pœnis, dans vitæ æternæ remunerationem. Mala incepta derelinquere et bona opera facere, est Dominum quæerere. In bono opere usque in finem perseverare, est Deum, qui est vita æterna, invenire. Qualiter autem sit invocandus docet per eundem prophetam idem Dominus.

Frangere, inquit, esurienti panem tuum. Egenos induc in domum tuam. Nudum operi (*Isa. lvi*). Dimitte in te peccanti. *Et tunc invocabis et Dominus exaudiet. Clamabis, et dicet, Ecce assum* (*ibid.*).

C Omni tempore, dilectissimi, sed maxime istis diebus, quærite Dominum bene vivendo, et vivet anima vestra (*Psal. cxviii*). Invoke eum, assidue orando, et dabit vobis æterna gaudia.

Clamat Scriptura, excitans nos ad bona futura, *Memento unde excideris et age pœnitentiam* (*Apoc. ii*). In paradyso in omnibus deliciis fuimus; sed, heu! astucia diaboli inde in hunc lacum miseriæ excidimus. Mox tristes sententia nos perculit, quæ omnes, prohi dolor! mortem subire et in pulverem reverti compulit. Unde hodie pœnitentia afflicti, cinerem nostris capitibus imponimus, quia nos in pulverem mortis redigi gemimus. Et quia per gustum vetiti cibi mortem incidimus, ideo nunc jejuniis (f° 78 v°) nos affligimus, quatenus abstinentia nobis aditum D ligni vitæ aperiat, quæ concupiscentia interdictæ arboris clauserat. Miserum quippe humanum cor, multis miseriis infectum, in miseriis obstupuit, durius, sensum doloris amisit. Idcirco misericors et miserator Dominus, pater misericordiarum, misero condoluit, multis medicaminibus Scripturæ ei consuluit. E quibus hodie medicamento pœnitentiæ stupidum cor demulcet, sicque admonet:

Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio et fletu et planctu, et convertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus et misericors est, paciens et

tia omnium rerum peritus, et tali fide subnixus ut A montes de loco ad locum transferre valeat, karitate autem careat, coram Deo pro nichili existat (*I Cor. xii*). Iterum dicit: Si quis omnes facultates suas in cibos pauperum distribuatur et se ipsum ad martyrium ignis tradat, si karitas in eo non sit, nichil ei pro- sit (*ibid.*). Hæc in duo, in dilectionem scilicet Dei et proximi dividitur, ut in Evangelio dicitur. *In his duobus præceptis universa lex pendet et propheta* (*Matth. xxii*). Hæc sunt geminæ alæ quibus sancti ad cœlestia sublevantur, sicut propheta testatur. *Sument, inquit, sancti pennas ut aquilæ et volabunt* (*Prov. xxiii*). Sicut ergo avis sine duabus alis se non valet in aera sublevare, ita nullus potest sine duobus (146) mandatis ad cœlestia transvolare. Ideo et in duabus tabulis erant scripta decem legis præ- cepta. In una namque erant tria ad dilectionem Dei pertinentia, quem jubemur diligere toto corde, tota mente, tota anima (*Matth. xxii*). Erant enim hæc: *Deus unus est: Non facies sculptile* (*Exod. xx*) et hoc ad Patrem. Deinde: *Non assumes nomen Dei tui in vanum*. Idem *Non perjurabis* (*ibid.*), et hoc ad Filium. Exim *Sanctifica diem Sabbati* (*ibid.*), quod nunc Dominica die facimus nos Christiani, et hoc pertinet ad Spiritum sanctum in quo æternam (f° 74, v°) requiem habebimus quando vacabimus, et Deum, sicuti est, facie ad faciem videbimus (*I Joan. iii*). Porro in altera VII continebantur per quæ di- lectio proximi completur, quem ut nosmetipsos di- ligere præcipimur (*Matth. xxii*).

Tria et III sunt VII. Anima habet tria, scilicet memoriam, intelligentiam, voluntatem. Corpus au- tem constat ex III elementis. Quali ergo amore anima corpori jungitur, tali dilectione justum est ut proximis jungamur. Sic autem scriptum est: *Honora patrem tuum et matrem. Non occides. Non mœchaberis. Non furtum facies. Non falsum testimo- nium dices. Non concupisces rem proximi tui, non uxorem, nec omnia quæ illius sunt* (*Exod. xx*). Hæc, karissimi, nullus vestrum vult pati, ideo nulli faciat, et sic se legem Christi, qui est karitas, implere sciat.

Hæc arbori comparatur quæ secus decursus aqua- rum transplantatur, cujus non defluet folium, nec aliquando desinet facere fructum (*Psal. i*). Radix arboris quæ deorsum in terra fixa (147) firmatur est D dilectio proximi quæ per amicos et inimicos dilata- tur. Porro qui in altum crescens erigitur dilectio Dei intelligitur. Rami qui undique inde prodeunt sunt diversæ virtutes quæ de karitate procedunt. Folia quibus arbor decoratur est bona voluntas qua fidelium plebs perornatur. Hoc folium non defluet, quia pro bona voluntate quisque mercedem a Deo percipiet. Hujus arboris poma sunt opera bona. Se- men in fructu de quo alia arbor nascitur, est prædi- catio, per quam auditor pascitur et arbori karitatis fructificandus ramus inseritur. Hæc arbor numquam ferre fructum desinet, quia karitas numquam a

bono opere languet. Hæc super rivos aquarum plantatur, quia per fluentia Scripturarum instrui- mur qualiter karitas impleatur. Igitur per solam karitatem omnia mandata Dei complentur et nichil est quod sine hac agitur.

Scire autem, karissimi, debetis qualiter dilectio- nem perficiatis. Non enim est hoc solum dilectio homines salutare et eis osculum vel bonum diem dare. Dilectio proximi perficitur duobus modis, uno ut nemini faciatis quod ab alio pati rennatis (*Tob. iv*); secundo ut quæcumque vultis ut vobis homines faciant, hæc unusquisque vestrum aliis impendat (*Matth. vii*). Nullus vestrum vult pati furtum et adulterium, vel aliquod damnum, nulli faciat. Ab aliis vultis vobis impendi (f° 76) necessaria, facite eis, si potestis, similia. Si quis substantiam mundi habuerit et fratrem suum in Christo necessitatem pati viderit, et viscera sua ab eo clauerit, quomodo karitas Dei in hoc manet? (*I Joan. iii*.) Hic est ut ficus quæ non fructum, sed tantum folia habuit, et ideo maledicta a Domino mox aruit (*Matth. xxi*).

Hæc quia terram occupat infructuosa, securis iræ Dei ad radicem ejus est posita, ut arbor non fa- ciens bonum fructum excidatur et in ignem mitta- tur (*Matth. iii*). Hæc itaque dilectio, karissimi, ut proximis vestris egentibus necessaria præbeat, esurientibus cibum, sicientibus potum, nudis vesti- mentum, vagis hospicium, infirmis, captivis, viduis, pupillis visitationis solatium exhibeatis, ipsis etiam C inimicis vestræ religionis, Judæis et paganis, si a vobis exposcant, necessaria pro Deo impendatis. Quod enim Judæ pro Christo tribuitis, ab ipso mer- cedem loco Petri accipietis. Ad hæc præcepta nos instruenda creavit Deus in nobis diversa membra, et ea quæ sunt carentia honore magis sunt neces- saria. Et si quid unum membrum patitur, omnia membra compatiuntur (*I Cor. xii*). Si enim spina pedi insigitur, protinus dorsum ad evellendum cur- vatur, oculi curiose prospiciunt, manus festinant ut eruant. Nos omnes Christiani unum corpus sumus, cujus caput est Christus (*Col. i*), oculi sunt docto- res, iter ad lucem æternæ vitæ monstrantes, aures verbo vitæ obediens, nares inter bonum et malum discernentes, os bona docentes, manus ecclesias, viduas, pupillos defendentes, pedes pauperes pa- scentes. Igitur cum simus membra Christi et Eccle- siæ, debemus alterutrum, ut membris nostris neces- saria, prout possumus, impendere et malis eorum condolere. Tali modo dilectio proximi comprobatur, quæ malum non operatur (*Rom. xiii*).

Dilectio autem Dei est ut Deum habeamus carius quam omnem gloriam et divicias mundi hujus. Deum namque amare est mandata ejus servare. Tunc Do- minum super omnia diligimus, si minis vel blandi- ciis impulsus contra Dei præcepta agere, dignitates, gloriam, omnem demum substantiam amittimus,

(146) Cod. sane absque duobus, etc.

147) Cod. terram fixam.

multum misericors, et præstabilis super malicia (Joel. 11). Sed qualiter converti debeamus ipsum docentem audiamus : *Sanctificate jejunium* (*ibid.*). Qualiter? Non solum ab extraneis, sed etiam a propriis uxoribus debetis istis abstinere diebus; odio et invidia carere; quæ vobis in cibo et potu superfuerint pauperibus distribuere; orationi jugiter insistere; illatam injuriam non vindicare, sed potius pro inimicis orare; præceptis Dei in omnibus obedire, nulla prava actione ejus monitis contraire. Porro qui ad lites et contentiones jejunat, et postprandium ebrietati et luxui vacat, diabolus, ut puto, membrum ipsius simulat qui nullo corporali cibo vescitur, sed malicia et nequitia pascitur. Ut autem scribitur in Tobia; multum valet jejunium cum elemosina (*Tob. xii*), quia per jejunium diabolus ab anima expellitur; per elemosinam vero anima a morte redimitur. Genus enim dæmoniorum in nullo potest exire nisi cum jejunio et oratione (*Matth. xvii*). Et sicut aqua extinguit ignem, ita elemosina peccatum (*Eccli. iii*), et hæc liberat a morte, et non patitur ire in tenebras. Ideo, karissimi, hos dies cum omni diligentia jejunate, ut possitis diabolus vicia et concupiscentias persuadentem superare. Elemosinis peccata redimite, orationibus æternæ vitæ præmia acquirite. A sordibus peccatorum vestem baptismatis lacrimis lavate; in sanctis operibus mundi estote. Quiescite jam aliquando agere perverse. Discite nunc bene facere, scilicet oppresso subvenite, pupillo juste in judicio judicate, viduam et advenam defendite, egenum et pauperem de manu tribulantis eripite (*Isa. i*) (f° 80). Et tunc eritis Domino in populum, et ipse erit vobis in Dominum.

Quia enim homo de paradyso exiens in lacum mortis corruit, Filius Dei de aula cœli egrediens pro eo exilium subiit, signis et miraculis nos de somno desidiæ excitavit, demum morte sua ad vitam reparavit. Unde scriptum est : *Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, et aures tuæ audientes vocem post tergum monentis* (*Isa. xxx*). Præceptor noster Christus erat, qui nos præcepta vitæ docuerat. Hunc præceptorem beati oculi apostolorum viderunt et auribus suis verba vitæ audierunt, quæ tunc mundo prædicationibus, nobis autem scriptis innotuerunt. Sed nos, pigri et inutiles servi, terga in faciem Domini nostri damus, cum præcepta ejus contemnendo calcamus. Ipse autem rebelles nos post tergum monet ut ad interitum properantes revocet; reverti nolentibus blanditur, vitam pollicetur, reversos benigne amplectitur, ut filiis miseretur. Unde, karissimi, quia ipse Pater et Dominus noster est, et nos lutum, revertamur ut servi ad Dominum clementissimum, revertamur ut filii ad Patrem piissimum.

Cum de paradyso expulsi sumus, dictum est nobis : *Pulvis es et in pulverem reverteris* (*Gen. iii*). Ut ergo redire possimus, poenitentiam hodie in cinere et cilicio agimus. Pulvis quippe sumus et cinis

et vermis, putredo filius hominis. Et quia reparare contendimus, hostes, id est dæmones, iter salutis nobis obsidere novimus; ideo arma spiritualia, quod est oratio, humiliatio, afflictio, sustolimus, ut contra spiritualia nequicia (*sic*) pugnare et omnia tela ignea nequissimi hostis extinguere possimus (*Ephes. vi*). Cum enim hodie processionem cum crucibus facimus, quasi hostibus armati ad pugnam obviam imus. Unde et per letaniam sanctos in adiutorium nostrum invocamus, quatenus viriliter decertare et in cœlesti aula triumphare valeamus.

Quarta ætate mundi ædificavit Salomon Domino templum septem annis, quod destructum a Babylonis, reædificatum est a Jesu sacerdote XL et VI annis. Salomon est Christus, templum Ecclesia. Hoc templum VII annis a Salomone ædificatur, quia Ecclesia VII donis Spiritus sancti a Christo informatur. A Babylonis destruitur, quia a dæmonibus variis viciis subruitur; sed iterum ab Jesu XL et VI annis reædificatur, quia his XL et VI diebus Ecclesia in templum Dei coædificatur (f° 80 v°). Ab hodierna quippe die usque in Pascha XL et VI dies computantur. Templum quoque corporis Christi XL et VI annis ædificatur, cui Ecclesia incorporatur. Maria quippe XII annorum extitit quando Christum genuit; Christus namque XXX annorum fuit et III^{us} dum morte solutus corruit. Qui anni simul juncti XL et VI fiunt; totque dies a Capite jejunii usque in Pascha existunt, qua die Christus templum corporis sui restituit, quod prius impulsio Judæorum solvit. Ideo III feria jejunium inchoamus, quia Christus suum jejunium III feria inchoasse prædicamus; quem secunda feria baptizatum non ignoramus, cui per jejunium incorporari desideramus, et Salomonem, qui III ætate mundi templum in figura Ecclesiæ construxit, simulamus, in qua nunc coædificari a Christo optamus. Ideo istis III diebus jejunatur, quia Ecclesia a quatuor plagis mundi in ædificium templi Dei congregatur. Deinde XL diebus jejunatur, quia per III^{or} Evangelia et decem legis præcepta hoc templum in Christo consummatur, quia non venit solvere legem, sed implere (*Matth. v*). Ideo X litera, quæ prima est in nomine Christi, decem significat, et decalogum legis insinuat, et formam crucis exprimit, in qua Christus pendens cuncta debita nostra pro nobis Deo Patri solvit. Ergo, dilectissimi, imitemur Christum ut filii karissimi. Sequamur ejus vestigia ut videamus eum in gloria. Et quia Scriptura dicit : *Thesaurizat homo et ignorat cui congregabit ea* (*Psal. xxxviii*), quia *insipiens et stultus peribunt et relinquent alienis divitias suas et sepulchra eorum, domus illorum in æternum* (*Psal. xlviii*), quia hæreditabit homo vermes, bestias, serpentes, cuncta terrena despiciamus, cœlestia appetamus, jejuniis, vigiliis, orationibus corpus nostrum nunc maceremus, ut in resurrectione futura cum Domino gloriæ perhenniter regnemus, ubi oculus non vidit nec auris audivit (*I Cor. ii*), et cætera.

DOMINICA IN QUADRAGESIMA.

Syon, fuge, quæ habitas apud filiam Babylonis (Zach. II). Syon, quod dicitur *specula*, est fidelium populus qui Regem gloriæ speculaturus est in cœlestibus. Babylon vero, quod *confusio* sonat, est hic mundus qui in confusione peccatorum est positus. Cujus filia est malorum universitas, quæ nimis est misera, quia retribuetur ei sua iniquitas. Nos (f° 82) igitur, karissimi, nos Syon sumus, qui apud filiam Babylonis habitamus. Nos Spiritus sanctus per prophetam hortatur ut de ea fugiamus ne cum ea penitus dispereamus. Cum Loth Sodomam subvertendam comperit, protinus de ea ad montem salvandus fugit. Qui postquam ab ea exiit, civitas cum omni populo igne et sulphure interiit (Gen. XXIX). Si in ea permansisset, utique incendium (148) cum aliis perditioni eum involvisset. Nemo dubitat quin iste mundus sit igne solvendus, omnisque populus corde et animo ei inhærens valida tempestate cum ea disperdendus. Christus namque rex cœlestis Hierosolimam cum omni exercitu angelorum et sanctorum est venturus, et hanc Babyloniam funditus subversurus, universosque amatores ejus in stagnum ignis et sulphuris missurus; sponsam vero suam, quæ apud Judæos peregrinatur, eruiturus et in cœleste palatium inducturus. Unde, delectissimi, sicut Loth de Sodoma ad montem fugit salvandus, ita nos, dum licet, per puram confessionem et per veram pœnitentiam de hoc mundo ad montem Christum confugiamus, ut incendia æterni supplicii evadere et nuptiis Christi sponsæ interesse valeamus. Qui hoc donum a Deo habeant, mundum et cuncta quæ mundi sunt relinquunt, se ipsos et omnia sua Deo offerant, ut pro his centuplum et vitam æternam recipiant (Matth. XIX). Qui vero hoc dono careant, saltem peccata et carnis illecebras deserant, per pœnitentiam ad Christum fugiant, ut perfectorum participes fiant. Si aliquod forum, karissimi, esset ubi centum aureos pro uno cupreo nummo dare audiretis, omnes cum summa festinantia curreretis, currere neglegentes miseros et insanos judicaretis, vos retardantes maledictis impeteretis. Pro vilissimis et caducis rebus quæ (sic) cottidie inviti perdimus, quæ nobis aufert furum fraudolentia, raptorum violentia, vorax flamma interdum consumit, demum dira mors ab eis nos violenter evellit, pro his, inquam inæstimabiles nobis divitiæ promittuntur, pro his incomparabilis gloria nobis dabitur, et tamen miseri gravati, imo cæcati, illa neglegimus quæ semel adepta numquam amittere possemus. Ad hæc adipiscenda hortatur currere nos sacra Scriptura. *Currite*, inquit, *ut comprehendatis* (I Cor. IX). Et Dominus in Evangelio (f° 82, v°): *Currite dum lucem habetis, ne tenebræ vos comprehendant* (Joan. XII). Per lucem

A vita, per tenebras mors intelligitur. Dum igitur vivimus et sani sumus, ad pœnitentiam et satisfactionem curramus, ne tenebris mortis præventi, velimus et nequeamus. Nemo apud se dicat: Adhuc juventute floreo, sanitate vigeo, ideo gaudiis mundi et carnis deliciis frui bene adhuc potero. Cum vero senex fuero, vel infirmari cœpero, tunc satis emendare valebo. Est enim Deus misericors et præstabilis super malicia (Joel. II), et sicut unum, ita multa mihi relaxat flagicia. Hanc cogitationem, karissimi, diabolus homini mittit, ut eum in consuetudinem peccandi perducatur, et ita repentina morte præventum secum ad tartara cruciandum pertrahat. Ideo dicit Scriptura: *Fili, differre noli de die in diem converti ad Dominum, ne subito ira ejus veniens disperdat te* (Eccli. V). Misericordia enim et ira ab illo, quia si homo tardat, mors non tardat. Et iterum: *Memento creatoris tui in diebus juventutis tuæ, ante quam veniat tempus afflictionis tuæ* (Eccli. XII). Itaque, karissimi, tempore juventutis, cum sani simus et peccare possumus, peccata per pœnitentiam corrigamus, ne tempore afflictionis, scilicet senectutis vel infirmitatis, velimus nec possimus. Unde dulcis et rectus Dominus, qui legem pœnitentiæ dat in via delinquentibus, sic blanditur se derelinquentibus: *Convertimini ad me*, inquit, *filii revertentes, et ego revertar ad vos, et recipiam vos* (Jer. III). Ecce, karissimi, suavis Dei clementia nos filios vocat et a se refugos et ad æterna supplicia properantes nos revocat, ut nobis dulcis vitæ jocunda gaudia tribuat. Igitur, dum licet et bene possumus, omnes faciem Domini in confessione præveniamus (Psal. XCIV), quia sicut in baptismo originalia, ita per confessionem relaxantur crimina actualia. Ideo sicut nulla verecundia nos retrahit a peccati perpetracione, ita nulla nos revocet a reatus confessione. Nam confessio est Dei judicium, per quod homo justificatur. Duo namque sunt Dei judicia, unum in hoc sæculo, aliud in futuro. In futuro quidem judicio judex erit Deus, homo reus, accusator diabolus. Sententia super reos prolata a judice est: *Discedite a me, maledicti, in ignem æternum* (Matth. XXV). In hoc autem judicio, sacerdos Christi vicarius est judex (f° 84), homo qui reus est etiam accusator, D judicis sententia est injuncta pœnitentia. Qui igitur in isto judicio judicatur, in illo non damnatur. Unde dicitur: *Si nos judicaremus, non utique judicaremur* (I Cor. XI). Unde, karissimi, quicumque perit, de sua ipsius negligentia perit, cum propheta dicat: *Erit fons patens David in ablationem peccatoris et menstruatæ* (Zach. XIII). Fons David est misericordia Dei omnipotentis. Omnis qui in hoc fonte abluitur a sordibus, in æternum salvabitur. David

(148) Cod. in incendium.

quippe rex et propheta adulterium cum fidelis militis sui uxore commisit et ipsum pravo consilio occidit; sed dum se in hoc fonte per pœnitentiam abluvit, et dignitatem regiam retinuit, et prophetiæ gratiam non amisit. Petrus, qui perjurio Dominum negavit (*Matth. xxvi*), dum se in hoc fonte lacrimis lavit, apostolatus honore eum Dominus non privavit.

Paulus, qui Ecclesiam crudeliter vexavit (*Act. ix*), dum se hoc fonte lavit, doctor Ecclesiæ esse meruit.

Cyprianus, qui magus extitit et multa atque horrenda crimina diu patravit, dum se hoc fonte emundavit, episcopus effectus, nobilis doctor, gloriosa vita fulsit ac insigne martyrium duxit.

Theophilus, qui in scripto Deum abnegavit et in dominium se diaboli mancipavit, hoc fonte lotus, jus diaboli evasit.

Maria Magdalena, quæ se multis sordibus commaculavit (*Luc. vii*), postquam se hoc fonte lacrimis lavit, prima Christum resurgentem videre meruit (*Joan. xx*).

Maria Ægyptiaca, quæ vulgare scortum omni populo plurimis annis extitit, hoc fonte lota, post gloriosa signis claruit.

Thaïs, sceleribus famosa, omni spurciæ dedita, dum hoc fonte abluvit, et culparum veniam et vitæ coronam consequitur. Et quid plura commemorem? Quotquot ab initio prolapsi ad pœnitentiam sunt reversi, si in hoc fonte sunt loti, veniam sunt consecuti. Hic omnibus patet. Omnes recipit, omnes a sordibus emundat, et ipsum nullius immundicia coinquinat. Unde dicitur quod etiam menstruis patet, quibus nulla immundicia comparari valet. Per hoc nobis inauditur quod nullum peccatum ab aliquo perpetratur quod non hoc fonte a pœnitente revocatur. Hic fons, si esset obstrusus, totis viribus niti deceret ut fieret nobis reclusus. Nunc cum pateat omnibus, cur miseri salutem (f° 84, v°) nostram neglegimus et sordes nostras hoc fonte diluere refugimus? Pius namque Dominus dicit: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat. Et ut nullus ad eum converti moretur, per prophetam pollicetur: *In quacumque hora peccator conversus fuerit, omnia peccata ejus oblivioni tradentur (Ezech. xxxii)*. Non dixit post septimanam, vel post mensem, vel post annum, sed eadem hora cum ingemuerit ei remittuntur.

Unde legitur quod quidam sanctorum hanc gratiam a Deo habuisse [*leg. habuerit*] quod posset singulorum merita per vultus illorum discernere. Quadam itaque die, dum fratres ecclesiam frequentarent, vidit eos hylari vultu et splendida facie intrantes et angelos Dei lætos eis commitantes. Unum vero turpi ac deformi et nebuloso vultu vidit, et dæmones horribili visu ignem et fumum ex ore et naribus exhalantes juxta eum ambulare et utrumque catena eum trahere, angelum autem Domini longe retro tristem sequi. Hoc ut senex conspexit, magno citulatu flevit. Peracto divino officio iterum intuetur

cos gloriosa facie egredientes et angelos Dei eum eihylariter incedentes, et eum quem tam miserabili vultu viderat prius ingredientem, nimis perfulgida facie conspexit egredientem, atque angelum Dei amplexibus ejus inhaerentem, diabolum vero longe cum catena sequentem. Hoc viso senex exultavit, et cunctos convocans, omnia quæ prius et quæ postea viderit narravit. Quem cum rogarent ut eis sua facta manifestaret, ait: « Hactenus in immundicia vixi; sed hodie ingressus ecclesiam, lectionem de pœnitentia audivi et mox eadem mala numquam me perpetraturum Deo promisi. » Hoc audientes, cum gaudio gratias retulerunt, dicentes: *Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cxvii)*. Ecce, karissimi, ut iste meliorationem vitæ Deo spondit, protinus ab eo misericordiam invenit. Facite ergo dignos fructus pœnitentiæ (*Matth. iii*), ut veniam consequamini divinæ clementiæ. Qui in cogitatione deliquit et mulierem ad concupiscendum vidit, per confessionem hoc abolere festinet ut Deus animam suam, ut filiam archisynagogi in domo mortuam resuscitet (*Marc. v*). Qui vero verbis est lapsus, et aliquod malum est consiliatus, per confessionem et orationem hoc diluat, ut eum Dominus a peccato mortifero, ceu viduæ filium extra portam elatum, surgere præcipiat (*Luc. vii*) (f° 86). Qui autem factis a Deo recesserat, jejuniis et elemosinis hoc celerius redimat, ut eum Domini pietas, velut Lazarum de monumento scelerum fetentem, erigat (*Joan. xi*). Nullus vestrum ob multitudinem facinororum desperet de Dei misericordia, cum audiat quod Ninivitis triduo jejunio data sit venia.

Ninivæ civitas erat magna, in latum habens iter diæi, in longum iter dierum trium; in qua plus quam centum XXvi milia hominum habitabant. Qui omnes tam impie vivebant quod eos Dominus de civitate ut Sodomam subvertere disponebat. Prophetam tamen suum præmisit qui ejus imminens excidium prædiceret, quatenus per pœnitentiam periculum evaderent. Propheta autem, metuens verba sua venire in derisum, cum eis conversis sciret Dominum civitatem non subversurum, navim intravit, declinans Dei imperium. Itaque Dominus mare ventis et procellis commovit et pene navim fluctibus involvit. Viri, ut sibi naufragium imminere senserunt, sortem miserunt, deprehensum prophetam iundas projecerunt; moxque, cessante tempestate, tranquillitas et serenitas redierunt. Jonam autem magnus piscis devoravit, in cujus ventre tres dies deambulavit. Post tertium diem jussu Domini contra Niniven evomit eum in aridam. Qui festinus civitatem ingreditur, voce magna clamans quia post tres dies Ninive subruitur. Igitur rex et universus populus terrore convertitur, cinere prostermitur, cilicio induitur, jejuniis et vigiliis triduo affligitur. Quorum ut Dominus pœnitentiæ vidit laborem, mutavit sententiæ rigorem (*Joan. i — iii*). En, karissimi, ob triduanum jejunium innumerabilis populus evasit Dei judicium. Per hoc Christianus populus

edocetur, si unus homo tot criminibus quod ipsi omnes involveretur, si toto corde ad Deum converteretur, tridua poenitentia veniam consequeretur, quia regnum cœlorum vim patitur et violenti diripiunt illud (*Matth. xi*). Rei etenim per poenitentiam dexteram Dei vindicem suspendunt et quodammodo regnum cœlorum sibi indebitum violenter per confessionem diripiunt. Ideo isti dies sunt ad hoc constituti ut nos orationibus purgemus et Creatori nostro pro peccatis nostris satisfacere jejuniis curemus, quia per hæc duo hostes sternuntur, vicia vincuntur, dæmones expelluntur. Amalech namque, quem populus (f° 86, v°) armis superare non valuit, hunc Moyses precibus stravit (*Exod. xvii*). Cum apostoli a quodam homine non possent dæmonem eieceré, Dominus, eum eiciens, cœpit eis dicere: Quia hoc genus in nullo ejicitur nisi jejuniis et oratione (*Marc. ix*). Ad jejunium nos informandos Dominus XI dies jejunavit et diabolum se temptantem Scripturis superavit, nosque ab ejus temptatione liberavit. Post hoc angeli accesserunt et ei ut Deo ministraverunt (*Matth. iv*).

Moyses, cum populum Dei de Ægypto eduxisset, et juxta montem Synam castra posuisset, mons Syna usque ad cœlum ardebat, atque de medio ignis Deus mandata legis, cunctis audientibus, præcipiebat. Moyses vero montem ascendit, XI dies jejunans ibi cum Domino perstitit. Legem in tabulis scriptam a Deo accepit, descendens de monte populum ydolum fecisse et adorasse repperit, zeloque Domini succensus, tabulas projiciens fregit, de populo ad XX milia trucidare præcepit. Denuo montem conscendit, XL dies ab esu abstinuit, legem recipere et populo veniam impetrare meruit. Insuper facies ejus tanta gloria resplenduit quod populus præ claritate eum inspicere non potuit (*Exod. xix-xxxv*).

Jezabel, regina, prophetas Dei occidit et Heliam ad interficiendum quæsivit. Ille in desertum fugit, cibum ab angelo accepit, XL dies absque edulio mansit (*III Reg. xix*), et post hoc in curru igneo Dominus eum in cœlum transtulit (*IV Reg. ii*).

Daniel, cum XX dies abstinuit, visiones et colloquia angelorum meruit; et in lacum leonum missus, leones vicit, cibum insuper a propheta jussu angeli accepit (*Dan. vi*). Johannes Baptista, dum abstinentiæ studuit, ipsum mundi Salvatorem baptizare meruit (*Matth. iii*). Sed isti et alii quam plures sancti pro vita æterna jejunaverunt, et post jejunium omnes glorificati sunt. Quanto magis nos jejunare pro peccatis nostris debemus, ut atrociam æternæ mortis supplicia evadamus, tunc autem erit Deo nostro acceptabile jejunium si ab escis abstinentes, a viciis quoque et peccatis studeamus jejunare, et quæ in cibo et potu nobis superfuerint, pauperibus hylariter erogare. Nam qui a cibis et non a peccatis jejunat, diabolum simulat, qui cum jugiter ab esu corporali absteat, numquam mala perpetrare cessat. Dicit Apostolus sicut hodie audi-

A vimus (f° 88): *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem sed in omnibus exhibeamus nos Dei ministros, in multa patientia, in vigiliis, in jejuniis multis et in caritate non ficta (II Cor. vi)*. Qui nunc tempus acceptabile negligit et dies salutis nunc perdit huic post mortem ad poenitentiam tempus acceptabile non erit, nec dies salutis, sed damnationis habebit.

B Karissimi, ista XL est Christianorum carrina. Nam multa in anno committimus quæ pertinent ad carrinam, et ideo Ecclesia statuit ut pro his jejunemus hanc XLimam. Est etiam decima vitæ nostræ. Sicut enim de aliis rebus, ita etiam decimam debemus dare de diebus. Annus namque CCCtis LXta diebus constat, et cum nos de ista XLma, exceptis Dominicis diebus, XXXVI diebus jejunemus, quasi de diebus [decimam] persolvimus. Lex quoque decem præceptis completur, et annus IIIor temporibus, scilicet vere, æstate, autumno, et hieme volvitur, et homo III elementis, id est igne, aere, aqua, terra perficitur. Qui ergo III nostri corporis qualitibus in IIIor anni temporibus contra Dei decem præcepta fecimus, justum est ut his quater denis diebus Deo nostro satisfaciamus. Hoc autem ideo circa passionem Domini agimus, quia si compatimur, et conregnabimus. Scire autem volo vos, dilectissimi, unde dies XL sint instituti.

C Cum Deus populum suum de jugo Pharaonis (sic) eripuit, XL annos eum per desertum duxit, panem cœli eis pluit, qui omne delectamentum habuit. Aquam de petra produxit quæ saporem mellis et olei præbuit, vestimenta illorum non sunt vetustate attrita, nec maculata sordibus, *et non erat in tribubus eorum infirmus (Psal. civ)*.

D In nocte præcessit eos angelus Domini in columna ignis et repulit ab eis horrorem noctis. In die vero protexit eos in nube ab æstu caloris (*Exod. xiii*). Qui post XL duas mansiones intraverunt in terram repromissionis. Si XL annis diem pro anno decimabis, XL dies computabis. Hii sunt isti XL dies quos observat populus Christianus, quem de oppressionem diaboli redemit Dominus, quem per custodiam X præceptorum et III Evangeliorum id est corpore suo pascit. Sanguinem de latere suo ut aquam de petra produxit. Quæ petra bis virga percussa est, scilicet caro Christi duobus lignis crucis affixa (f° 88, v°). Qui potus dat saporem mellis et olei, quia oleo misericordiam vulnera peccatorum nostrorum sanat et melle æternæ dulcedinis nos sariat, et si vestimenta quæ in baptismo suscepimus viciis non atteruntur, nec peccatis polluuntur, tunc præcedet nos igne Spiritus sancti in nocte hujus tenebræ vitæ, in die vero judicii proteget nos nubem suæ humanitatis ab æterni incendii ardore. Ab hodierna die usque in sanctum Pascha XL et duo dies computantur. Quos si sobrie, juste et pie vivendo observamus, Pascha Domini lætantes cum populo Dei celebrabimus, et sicut ipsi per XL duas man-

slones intraverunt terram repromissionis, ita nos intrabimus gaudium æternæ exultationis. Igitur confessione et oratione debemus nos a peccatis emundare, lacrimis et jejuniis Deo satisfacere, elemosinis ea redimere, sicut dicit Dominus. Hoc est jejunium quod elegi. Frange esurienti panem tuum et egros vagosque induc in domum tuam.

Legitur quod in terra repromissionis tres civitates erant constitutæ, ad quas debuerunt confugere quos ignoranter contingeret hominem occidere, in quibus propinquis occisi non licebat insequentibus eos nocere (*Deut. xix*). Istæ tres civitates, karissimi, sunt confessio, elemosinæ, oratio. Unde et tertia civitas Helyopolis, id est *civitas Solis* vocatur, quia qui assidue orat cum Deo loquitur. Quia igitur scienter et ignoranter multis modis nosmetipsos occidimus, et proximos nostros per prava exempla recipi dedimus, ad has civitates toto annisu confugiamus, et debitas pœnas evadamus.

Sicut cras lecturi sumus, Dominus in majestate sua cum omnibus angelis veniet et omnes gentes

A ante se colliget, justos a dextris statuet, impios a sinistris ut hædos ponet. Tunc dicit his qui a dextris erunt: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Esurivi, et dedistis mihi manducare, sitivi et dedistis mihi bibere, nudus eram et operuistis me, hospes et suscepistis me, infirmus et in carcere et visitastis me. Tunc dicit et sinistris: Discedite a me, maledicti, in ignem æternum qui paratus est diabolo et angelis ejus. Esurivi et non dedistis mihi manducare, sitivi et non dedistis mihi (f° 90) bibere, nudus eram et non operuistis me, hospes eram et non suscepistis me, infirmus et in carcere, et non visitastis me. Et ibunt hii in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam (Matth. xxv)*. Igitur, karissimi, dum iudex expectat, nullus vestrum salutem suam neglegat. Omnes isto tempore ad pœnitentiam curramus, ne cum sinistris tunc supplicium incidamus, sed cum dextris gaudium Domini intrare mereamur et in laude ejus sine fine gloriemur, quam oculus non vidit (*I Cor. ii*), et cœtera.

DOMINICA II IN QUADRAGESIMA.

Esto consentiens adversario tuo cito, dum es cum illo in via (Matth. v). Vita ista, karissimi, qua vivimus est quædam via qua ad patriam tendimus. Quot enim dies hic ducimus, quasi tot dietas currimus. In via hac noster adversarius est sermo divinus. Cum enim iram vel odium perficere exardescimus, dicit nobis: *Non occides (Exod. xx)*. Cum carnis immundiciam explere concupiscimus, dicit: *Non mœchaberis (ibid.)*. Cum alienis rebus inhiamus, dicit: *Non furaberis (ibid.)*. Cum proximis nostris mala molimur, dicit: *Non falsum testimonium dices (ibid.)*. Ergo quia in omnibus desideriis nostris nobis adversatur, quasi adversarius in via nos comitatur. Huic adversario consentiamus cito, ne forte accucando tradant (*sic*) nos iudici Christo, iudex vero ministro, id est diabolo, qui mittat nos in carcerem, id est in infernum, quia inde non exibimus donec novissimum quadrantem reddamus (*Matth. v*), id est pro minimo peccato pœnas recipiamus. Ex III D namque qualitatibus subsistimus, et ideo III quadrantes Deo persolvere debemus. Ex igne enim karitatis fervorem, ex aere ingenii perspicacitatem, ex aqua baptismi et lacrimarum abolitionem, ex terra debitæ servitutis debite [*del. debite*] devotionem, sed hic quadrans novissimus pervertit cæteros sensus per carnales impetus et pertrahit eos ad illicitos actus. Et de igne quidem furorem, de aere elationem, de aqua libidinis fluxum, terra de se reddit mundanorum desideriorum appetitum. Hunc quadrantem cogimur in carcere persolvere, dum terrena opera in æternis pœnis compellimur luere.

Unde, karissimi, decet vos frequenter istis diebus ad ecclesiam convenire, mœnita salutaria intenta

aure audire, pro vobis et pro omni populo orare, fabulas et inania colloquia (f° 91, v°) ubique, sed maxime in ecclesia declinare, quia de omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines reddent Deo rationem in die iudicii (*Matth. xii*). Multi enim frequentant ecclesias, quod cum gemitu cogor dicere, quibus multo melius esset domi residere.

Prædicante Domino, turbæ ad eum diversa mente confluxere. Quidam ob cœlestis vitæ doctrinam, quæ dulcis de ore ipsius manabat; quidam ob medellam, quia omnem languorem curabat; quidam ob inopiam, quia facile V panibus V milia hominum saciabat; quidam ob signorum magnitudinem, quia cœcis visum, surdis auditum, claudis gressum, mortuis vitam dabat; quidam ob invidiam, ut verba ejus irriderent et opera ejus ad malum perverterent. Ita hodie plurimi ad ecclesiam confluunt, quidam ut divinum officium et vitæ verba audiant, quidam ut peccata sua confiteantur et preces Domino fundant, aliqui ut amicis confabulentur, alii ut inimicis insidiantur, quidam ut preciose vestiti videantur, alii ut mulierculis colloquantur, alii ut verba Dei irrideant et operæ Dei impedimento fiant. Hii veniunt missi a diabolo, quia dum ipse alias occupatur, præmittit hos ut opus Dei per eos insidiatur. Sed sicut Christus non cessavit Petro et apostolis cœlestia nunciare, quamvis sciret hæc Judam et Pharisæos cruciare, ita oportet nos filiis Dei patriam suam desiderantibus gaudia sempiterna præloqui, quamvis noverimus nuncios, immo filios diaboli inde torqueri.

Erat namque præceptum in lege ut tintinnabula (*sic*) essent intexta in sacerdotali veste, ut ingre-

diente tabernaculum sonitus audiretur et non more-
retur (*Exod. xxxix*). Vestis tintinnabulis intexta est
vita sacerdotum prædicatione subnixa. Si enim po-
pulo regnum Dei et justiciam ejus annuntiant, ani-
mas suas salvant. Si autem justiciam absconderint,
et populus iniquitate mortuus fuerit, sanguis ejus de
manu sacerdotum requiritur, quasi eum occiderint
(*Ezech. iii*). Est bestia nomine panthera, variis co-
loribus decora. Hæc silvam ingreditur, diversis her-
bis vescitur, et deinde in petra stans vocem emittit,
et omnis turba bestiarum in circuitu accurrit. So-
lus draco fugit. Tunc suavem odorem eructat et
omnes languores sanat (f° 92). Per hanc bestiam
significantur sacerdotes multis virtutibus discolors,
quos convenit silvam Scripturæ ingredi, variis sen-
tentiis ut herbis repleri, deinde in petra Christo bo-
nis operibus stare, populum undique convocare, et
tunc salubrem Scripturæ odorem efflare, et ægros
morbis linguæ medicamine curare, draconem dia-
bolium ab eis effugare.

Istis diebus, karissimi, *alleluia*, quod est melos
lætiæ, intermittimus, et *tractum*, cantum tristitiæ,
canimus, quia pro peccatis nostris oportet nos hic
tristari, ut liceat nobis quandoque cum angelis læ-
tari. Ideo etiam nunc vela in ecclesiis suspenduntur,
quo populo secreta sanctuarii absconduntur, quia
cœlestia nobis ob peccata celantur quæ ob pœniten-
tiam nobis reserantur.

Legitur quod Hierosolyma triplici muro circum-
data fuerit, quam Nabuchodonosor, auxilio sex re-
gum, expugnando cepit, inhabitantes quosdam occi-
dit, quosdam in Babylonem duxit. Aliqui qui in tur-
rim in medio civitatis sitam fugerunt salvati sunt.

Hierosolyma sunt fidelium populi, triplici muro,
scilicet fide, spe, karitate circumdati. Quos Nabu-
chodonosor, id est superbia, principale vicium, cum
aliis sex viciis, id est invidia, odio, vana gloria,
avaricia, crapula, luxuria, pugnans invadit, muros,
id est fidem, spem, karitatem destruit. Inhabitantes
occidit dum fideles peccatis mortis obruit. Alios in
Babylonem duxit, dum in peccatis mortuos ad tar-
tara rapit. Turris vero civitatis est protectio con-
fessionis. Quisque ergo fidelium, destructis muris
virtutum, ad turrem confessionis festinanter fugiat,
ne a Chaldæis, id est a dæmonibus, pereat.

Legitur etiam hodie, cum Dominus in partes
Tyri secederet, quod mulier Chananæa ad eum pro
filia sua clamaret, quam dæmonium male vexabat,
et protinus salutem filię impetrabat (*Matth. xv*).
Tyrus est hic mundus, in cujus partes Dominus
secessit, dum carnem nostram induit. Mulier, a
finibus illis egressa, est Ecclesia de gentibus con-
gregata. Cujus filia quæ a dæmonio vexatur est
quælibet anima quæ a viciis occupatur. Hæc matre
orante curatur, dum conversa anima per orationem
a viciis purgatur. Venit enim pius Dominus ut
quæ perierunt domus Israel, id est cœtus
angelorum, et insentas reducat ad societatem eo-
rum (f° 92, v°). Unde, karissimi, sanctificate jeju-

num, ut passionis ejus consortes mereamini cum
angelis habere æternarum epularum gaudium. Præ-
latos vestros et omnes majores honorate, parentes
vestros in senectute vel egestate consumptos rebus
vestris sustentate. Ad hæc enim exercenda monent
nos avium exempla.

Nam legitur quod aquila senescens a pullis suis
pascatur usque dum in pristinam juventutem re-
nascatur.

Similiter fertur quod merops, senescens, a pullis
suis nutriatur. Cyconia quoque, senectute gravata
et plumis nudata, a pullis alis circumvelatur et cibo
assiduo recreatur. Et si talia exercent volucres,
quanto magis decet ut ea eximpleant homines? Ele-
mosinis redimite vos a peccatorum et pœnarum pe-
riculo, quia bona est elemosina cum jejunio. Hæc
a morte liberat et hæc peccata purgat (*Tob. iv, xii*),
sed et in tenebras ire non patitur, sed vitam æter-
nam [vita æterna] per eam dabitur [dabit].

Thabita quippe, plena operibus bonis et elemosi-
nis, ad vitam resuscitatur, viduis et orphanis flen-
tibus. Cum enim vestes ostenderent quas illis facie-
bat, mox eam Petrus vitæ restituebat (*Act. ix*). En,
karissimi, quantum elemosinæ valent. Non solum
enim a morte liberant, sed etiam a morte corporis
suscitant.

Tobias quoque, qui quadriennio lumen oculorum
amiserat, per elemosinas et jejunia angelo visitante
receperat (*Tob. ii, xi*).

Legitur de quodam theloneario quod nunquam
elemosinam præbuerit alicui pauperculo. Quadam
die dum pauperes inter se differrent [f. disserent]
quanta bona illi et illi eis impendissent, ille vero
thelonearius, quamvis ditissimus, nunquam aliquid
boni eis exhibuisset, unus illorum intulit quod ad
præsens elemosinam ab eo accepturus sit. Cui dum
unusquisque prout habuit deposuisset si ab eo sal-
tem minimum quid acciperet, ille protinus ad do-
mum thelonearii cucurrit elemosinam importunis
vocibus petiit. Ea vero hora panis a ministris men-
sæ imponebatur. Cumque thelonearius furore re-
pletus circumspiceret si forte lignum vel lapis se
furenti offerret quod in faciem vociferantis jactaretur,
præ ira cuneum arripuit, in ora clamantis pau-
peris projecit. Quem ille amplectitur, lætus ad so-
cios regreditur, cuneum demonstrat, quem se ab eo
accepisse (f° 94) memorat. Non multo post idem
thelonearius est gravi infirmitate tactus et ad extre-
ma perductus. Ad quem mox dæmones convenerunt,
cuncta ejus male gesta eo vidente recensuerunt.
Cumque angeli adessent et ab ejus custode bona
ejus requirerent, dixit quod nunquam sibi assen-
sum ad bonum præbere voluerit, nisi quod qua-
dam die cuneum iratus in pauperem jactaverit,
quem ipse nunc secum attulerit. Angeli vero cu-
neum ab eo acceperunt et in minimas micas divise-
runt. Et cum dæmones gravia pondera peccatorum
in statera ponerent, angeli micam imponebant quæ
præponderabat. Hoc tamdiu fecerunt usque dum

mice pondribus dæmonum præponderabant. Dæ- A mones vero injuriam sibi factam vociferabant, proprium suum servum per vim sibi tolli clamitabant. Res in iudicium Dei differtur, sed angelis orantibus ad vitam redire permittitur. Qui mox de infirmitate convaluit, gratias immensæ clementiæ Dei retulit, infinitas elemosinas omnibus egenis deinde cottidie exhibuit. Quodam die pauperem obvium habuit, quem protinus veste preciosa, qua ipse utebatur, induit. Pauper vero eam vendere voluit. Postquam ille vestem in venalium rerum loco pendentem vidit, mœstus factus, domum rediens flevit, et ita præ tristitia obdormivit. Cui Dominus Jesus eadem veste indutus apparuit, cur fletet inquisivit. At ille : « Quia inquit, quod tuis famulis a nobis indignis datur, portare dedignatur. Ille vero vestem B prætulit. » — « En, inquit, quam dedisti vestis me tegit. » At ille evigilans, pauperes beatos prædicat, de quorum numero se Dominus affirmat. Protinus omnem substantiam suam vendidit, egenis cuncta distribuit. Insuper servo suo præcepit ut se vende-

ret et acceptam pro eo pecuniam pauperibus erogaret. Quem vix ad hoc compulit quod eum negotiatoribus vendidit et pecuniam, ut petiit, miseris impertiit. Ipse vero venditus domino suo fideliter serviit, annonam suam cottidie indigentibus tribuit. Ipse pane et aqua contentus fuit. Tandem gloriosis miraculis claruit, qui jam sydereæ regna promeruit. Igitur, karissimi, dum elemosina ita ab omni malo liberet et sic potenter ad cœlestia hominem exaltet, hanc omnes pro modulo vestro frequentate, res vestras in cœlestes thesauros recondere (f° 94, v°) festinate. Nemo dicat quod quid det non habeat. Ab eo bona voluntas accipitur, cum iudex, pro calice aquæ frigidæ, præmium repromittat (*Matth. x*). Et cui dæst substantia quæ detur, ab eo bona voluntas accipitur. Facite ergo vobis pauperes amicos de iniquitatis mammona, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula (*Luc. xvi*), ubi sunt gaudia quæ oculus non vidit (*I Cor. ii*) et reliqua.

DOMINICA TERCIA.

Loquetur Dominus pacem in plebem suam et super sanctos suos et in eos qui convertuntur ad cor (*Psal. LXXXIV*). Quia, karissimi, per illicita desideria defluimus, a Creatore nostro elongati longe a corde recessimus. Unde Dominus, malis nostris offensus C et ad iracundiam provocatus, dixit nobis iratus : *Redite, prævaricatores, ad cor (Isa. xlv)*. Et quia per confessionem et pœnitentiam ad cor reversi sumus, et per jejunia et per elemosinas nunc satisfacere cupimus, ideo pacem in plebem suam loquetur, dum ei veniam et vitæ præmium pollicetur. Cessent, inquiens, oculi tui a ploratu et vox tua a singultu, quia merces erit operi tuo (*II Psal. xv*). Super sanctos suos pacem loquitur, dum gloria et honore coronari eis promittitur (*Psal. viii*). Vos, inquit, estis qui in temptationibus mecum permansistis (*Luc. xxii*) ; mercedem laborum ego reddam vobis. Super illos etiam qui ad cor convertuntur pacem loqui perhibetur, quia nominum eorum per labia sua non ultra meminisse fatetur (*Psal. xv*). Nomina eorum D hæc fuerunt : fures, rapaces, fornicatores, adulteri, immundi, ebriosi, mendaces, malorum inventores. Horum nominum non vult Deus amplius recordari, sed cum sint fente lacrimarum abluti et elemosinis sanctificati, merentur alio nomine ab eo vocari. Nam qui prius, proprio merito appellabantur incesti, nunc per gratiam nuncupantur casti ; qui prius superbi, nunc humiles ; qui prius asperi, nunc misericordes ; qui prius sordidi, nunc sancti vocantur. Hæc nomina scripta sunt in cœlo, hæc non delebit Dominus de libro vitæ. Sed quia nunc Christiani bellum cum viciis et dæmonibus gerunt, hōstes nostri arma sua crudelius acciunt, acrius in sibi resistentes insurgunt, atro-

cius sibi et suo servicio renunciante impetunt. Nunc in castra Dei discordiam seminant, nunc ira exasperant, odio perturbant, carnalibus desideriis accepto [*leg. a cœpto*] itinere retrahere festinant. Sed (f° 96) cum milites Christi ad arma orationum confugiunt, cuncta hostis machinamenta dissolvunt. In fide enim, inquit Apostolus, *resistite diabolo et fugiet a vobis*. Per bona opera *appropinquate Deo et per gratiam appropinquabit vobis (Jac. iv)*.

Narrat Dominus quod quidam bonum semen in agro suo seminavit, sed nocte, dormientibus hominibus, inimicus zizania superseminavit. Postquam autem semina in herbis surrexerunt, zizania simul apparuerunt. Servi hoc videntes a domino sciscitantur unde zizania creverint, cum ipse bonum semen sparserit. Ille vero inimicum hoc fecisse respondit. Cum autem illi ea eradicare vellent, prohibuit ille, ne forte triticum simul evellerent, utraque usque ad messem crescere sinerent, tempore messis ipse messoribus dicturus esset : zizania in fasciculos ad comburendum colligite, triticum autem in horreum meum congregate (*Matth. xiii*).

Homo qui bonum semen seminavit in agro est Dominus qui cœlestem doctrinam et virtutes sparsit in mundo. Inimicus qui, dormientibus hominibus, super seminavit zizania est diabolus qui a fide et bono opere inmittit vicia. Servi qui voluerunt ea eradicare sunt prælati Ecclesiæ qui cupiunt malos a bonis segregare. Sed Dominus hoc vetat fieri ne forte simul reprobentur electi. Præsertim cum plerimi coram hominibus appareant et eorum opera arbitrio intimi iudicis placeant, plerosque non ad iudicium humanum ut bonos eligat quos intima censura ut malos reprobat. Vult autem eos Domi-

mus hic esse permixtos, ut boni per malos exer-
ceantur et pro patientia habundantius remunerari
mercantur. Numquam enim Abel erit quem malicia
Cain non exercuerit. Numquam cum Sem benedi-
cetur qui ab Cham non irridetur. Non cum Joseph
a patre amatur in quem odium fratrum non gras-
satur. Non cum David regni sceptrum obtinebit qui
ab Saul persecutionem minime passus fuerit. Tem-
pore autem messis messorum zizania colligentes
fasciculos ad comburendum ligabunt, quia angeli
tempore iudicii malos a bonis separabunt et fures
cum furibus, rapaces cum rapacibus, crudeles cum
crudelibus, invidos cum invidis, immundos cum
sordidis in debitis pœnis sociabunt. Triticum vero
(f° 97, v°) in horreum congregabunt, cum electos in
præparata sibi gaudia disponunt.

Legitur hodie in evangelio quod quidam a dæmone
obsessus, insuper erat cæcus et mutus, a quo Do-
minus dæmonium eiecit, visum et loquelam reddidit
(*Luc. xi*). Hic homo significat genus humanum quod
dæmones obsidebant cum idololatriæ inserviebat, visu
carebat, cum lumen fidei non videbat. Voce erat
privatum cum a laude Dei erat mutum. Ab hoc Do-
minus dæmonium expulit, cum ydolatriam de-
struxit. Oculos aperuit cum lumen cœlestis gratiæ
humanis mentibus infudit. Linguae officium repa-
ravit cum ora a laude Dei muta ad cœlestia car-
mina reseravit. Ejecto autem dæmonio terribile est
quod dicitur a Domino : *Cum immundus spiritus exie-
rit ab homine, per arida loca requiem quærit et non
inveniens dicit : Revertar in domum meam unde exivi.*
Et cum vacuam invenerit, VII nequiores spiritus se-
cum sumit et cum eis egrediens quasi proprio jure
totum possidebit. *Et erunt novissima hominis illius
pejora prioribus* (*Luc. xi*).

Cum quilibet homo peccata per confessionem evo-
mit, immundus spiritus ab eo exit. Qui loca arida
perambulat, quia sanctos homines in concupiscen-
tiis mundanos multis modis temptat. Sed quia ei
non consentiunt, requies ei in illis non conceditur.
Unde ad domum quam reliquit revertitur, et cum
eam ab studio bonorum operum vacantem invenit,
VII spiritus nequiores se, id est VII principalia vicia
secum sumit et cor a Spiritu sancto vacuum tota
malignitate invadit. Et tunc hominis illius novis-
sima erunt prioribus pejora, quia quicumque post
confessionem ad peccatorum consuetudinem regre-
ditur est sicut canis qui ad vomitum revertitur.
Unde, dilectissimi, a peccatis vos jugiter custodite,
verba Dei intenta aure audite, devota mente implere
studete, quia beati qui audiunt verbum Dei et
custodiunt illud. Fugite maledulce servitium pes-
simi Domini, immo oppressionem tyranni crude-
lissimi, et toto corde suave jugum et leve onus
piissimi Domini (*Matth. xi*), ac confugite sub alas
Patris vestri, benignissimi Domini, qui non solum ad
se conversos recipit, verum etiam sempiterna gaudia
tribuit. Peregrinum namque filium, qui omnem sub-
stantiam cum (f° 98) meretricibus dissipavit, qui

A fame et inedia coactus, ad patrem mercennariis
adæquandus remeavit, balneatum præcipua veste
et anulo induit, convivium per vitulum saginatum
instructum refecit, majore intrare nolente hæredem
instituit (*Luc. xv*).

Hic filius est gentilis populus qui substantiam in-
genii et sensus sui expendit in ydolorum cultibus.
Qui fame verbi Dei compulsus per prædicationem
doctorum ad Deum Patrem est reversus. Quem ipse
benigne recepit, balneo baptismatis abluit, veste vir-
tutum et anulo fidei circumdedit, vitulum in con-
vivium dedit, quia proprium Filium ei in comme-
stionem occidi promisit, Judaico populo ad fidem
intrare rennente, hæredem regni cœlestis fecit :
Ut ad hanc hæreditatem proprios labores sum-
mopere tendamus, oportet ut de minutis vermiculis
exempla sumamus.

Formica etenim tota æstate totis viribus laborat,
quo cibum in hieme habeat. Ita nos, karissimi,
dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes
(*Gal. vi*), quia tempore suo vitam æternam proinde
tenemus.

Apis quoque de variis floribus colligit et nectar
ad dulcem potum et ceram ad lumen construit.
Ita nos de scriptis et exemplis sanctorum dulcia
verba et facta colligamus, et pocula prædicationis
proximis præbeamus, ut lumen æternæ vitæ
habeamus.

Bombices etiam vermiculi sericum magno studio
elaborant et mundum præ omni decore exornant. Ita
nos animas nostras decoribus (*sic*) actibus ornemus,
ut cum Rege gloriæ regnemus.

Aranea quoque toto annisu telæ insudat, ut etiam
vitam in laborando exuat ; ita nos vestes virtutum
per bonam operationem, dum vacat, contexamus,
ut non nudi, sed vestiti (*II Cor. v*) in die Domini
coram angelis appareamus. Et ut pietas Domini in
mentibus nostris dulcescat, karissimi, de salvatione
Thaïdis dulcorem capiat.

De Thaïde.

Hæc erat meretrix valde speciosa, et ob flagicia
multum famosa. Propter hujus amorem plurimi
cottidie vulnerabantur, plerique frequenter inter-
ficiebantur. De hac quidam patrum, nomine Paf-
nacius, audiens, perditioni illius condoluit, et veste
mutata, ad eam quasi pro stupro venit. A qua in
tenebrosam cubiculum introducit. Sed ipse rogat
ut obscurius habitaculum ingrediatur. At illa : « Si,
inquit, homines erubescis, nullus intrabit (f° 98, v°)
a quo videaris. Si autem faciem Dei vereris, non
est locus ubi ab oculis ejus abscondaris. » Tunc
ille dixit : « Credis esse Deum ? » Quem, cum se
credere responderet, inquisivit utrumnam regnum
cœlorum crederet quod caste viventibus præpara-
tum esset, aut si inferni supplicia esse dubitaret
quæ incestis futura essent. Cumque hæc omnia se
fideliter credere diceret, ait : « Si hæc omnia cre-
dis, cur non pertinuisti tot animas baratro immer-
gere, de quibus omnibus cum tua anima oportet te

Deo rationem reddere? » Illa hoc audiens expavit, et toto corpore tremefacta, cum lacrimis se pedibus ejus prostravit, abdicans transacta, pollicens cavere futura. Ipse vero discedens, locum ei designavit quo eam post se venire imperavit. Tunc omnem pecuniam auri vel argenti et gemmarum et variam suppellectilem per manus puerorum et puellarum suarum in mediam plateam comportavit, et accenso igni coram omnibus, in eo cuncta jactavit: « Venite, inquit, et videte qualiter trado incendio quæ a vobis lucrata (149) sum spurciæ cœno. » Post hæc vili indumento ad Pafnucium in montem venit, quam ipse in habitatione religiosarum feminarum parvulæ cellulæ inclusit. Panem et aquam ei cottidie congruis horis ministrare constituit. Quæ cum ab eo requireret qualiter orare deberet, ait: « Cave ne manus ad Dominum extollas multis sordidis pollutas (150). Nomen quoque Dei non assumas in os tuum osculis pollutum, sed humi consternata, hæc in corde sæpius recita: *Qui me plasmasti, miserere mei.* » Postquam tres annos in hoc pœnitentia patienter peregit, Pafnucius, ejus misertus, ad montem Antonii perrexit, utrumnam [veniam] esset consecuta inquisivit. Erat autem Antonius hujus meriti apud Deum, ut quicquid a Deo postularet continuo im-

petraret. Antonius, convocatis discipulis, petitionem Pafnucii innotuit, precibus et vigiliis tota nocte insistere monuit. Et ecce media nocte, Paulus unus ex discipulis ejus, in extasy factus, cœlum conspexit apertum, in quo lectum auro et gemmis radiantem vidit collocatum, a splendidis virginibus custoditum. Qui cum diceret hanc gloriam nulli nisi suo domino præparatum, audivit illas virgines cœlestem resonare armonyam. Non est hæc gloria Antonii; sed Thays quondam meretricis, nunc autem (f° 100) sponsæ Christi Filii virginis. Ad semetipsum autem reversus, cuncta fratribus indicavit quæ ei Deus de illa revelavit. Illi autem Deo retulerunt grates, quia salvat omnes in se sperantes. Pafnucius vero, ad eam veniens, de cella egredi præcepit; peccata sua indulta dixit. Illa rogat ut deinceps clausa permaneat. Postquam autem jussu ejus exiit et Dominicum sacramentum accepit, facies ejus sicut sol resplenduit et cœlestia feliciter petivit. Qui sic pie peccantes salvat, tam clementer conversos glorificat in eum omnis congregatio populi sperate, coram illo corda vestra fundite, et sic agite hic in lacu miseræ et in valle flentium ut placeatis coram Deo in lumine viventium. Quod oculus non vidit (I Cor. II) et cætera.

DOMINICA IN MEDIA QUADRAGESIMA.

Lætare, Hierusalem et diem festum agite omnes qui diligitis eam (Isa. LXVI). Divinum officium, karissimi, quod hodie cantavimus monet nos ne tantum terrenis et caducis rebus inhiamus, quia ad matrem nostram cœlestem Hierosolimam mentem nostram dirigamus. Ait enim, *Lætare Hierosolima.*

Hierosolima, quod dicitur *visio pacis*, est Ecclesia quæ æternam pacem Christum visura est in coelis. Hanc propheta hortatur lætari, quia in gaudio cum vultu Dei habent lætificari. Diem quoque festum agere jubentur omnes qui eam diligunt, quia in festo angelorum faciem Domini in jubilo videbunt (Job xxxiii). Gaudere etiam admonentur in læticia qui hætenus propter peccata fuerunt in tristitia, ut de venia exultent et ab uberibus consolationis ejus se sacient (Isa. LXVI). Per ubera Ecclesiæ duo testamenta accipiuntur, per quæ filio ejus lacte literæ et allegoriæ nutriuntur. Unum finis suxit populus Judaicus, aliud sugit populus Christianus. Ille litteram, nos allegoriam. De uno lac datur, cum nos in lege sic consolatur. Audi, Israel, præcepta Domini et ea in corde tuo quasi in libro scribe, et dabo tibi terram lacte et melle manantem (Deut. iv), id est paradysum voluptatis omni dulcedine exuberantem. De alio nobis lac mulgetur, cum nova lex nobis sic pollicetur: *Cum Christus apparuerit, similes ei erimus quoniam Deum sicuti est videbimus*

(I Joan. III). Propneta nobis lac de veteri ubere promittit, cum sic nobis promittit. *Non esurient neque sitient amplius, et non percutiet eos sol et æstus quoniam miserator eorum reget eos, et ad vitæ fontes aquarum (f° 100, v°) potabit eos (Isa. XLIX).* De novo nobis evangelista lac elicit, dum Dominum hæc spondere nobis dicit. *Justi ut sol fulgebunt (Matth. XIII) et angelis æquales erunt (Luc. XX).* De uno sugimus, obtinebunt gaudium et læticiam et fugiet dolor et gemitus. De alio haurimus, oculus non vidit, auris non audivit, in cor hominis non ascendit quæ Deus diligentibus se præparavit (I Cor. II). Ad hæc gaudia festinate, karissimi, totis viribus, ut deliciis affluatis, ab omnimoda gloria ejus Ecclesiæ. Gloria ejus tunc omnimoda erit, cum in loco pascuæ vitæ collocata, nihil ei deerit. Hæc gloria exprimitur, cum per prophetam dicitur: *Ecce ego declino in eos ut flumen pacis et ut torrens inundans gloriam (Isa. LXVI).* O quam beati in quos Dominus habundantiam pacis ut flumen declinat, et in quos omnimoda gloria ut torrens inundans rivulat!

Legitur hodie quibus hæc gloria ob gratiam detur et quibus ob meritum denegetur. Abraham, inquit, *habuit duos filios, unum de ancilla, et unum de libera (Gal. IV).* Sed ancilla cum filio suo ejicitur, libera cum filio suo hæreditatem potitur (ibid.). Per Abraham Deus Pater intelligitur, per Agar vetus lex, per Ismahel carnalis populus, per Saran

(149) Ms., *lucratus.*

(150) Ms., *pollutis.*

nova lex, per Isaac Christianus populus, accipitur. Lex ergo carnaliter observata, cum Judaico populo hæreditate Domini privatur. Ecclesia vero, sub gratia constituta, cum Christiano populo regno Dei datur. Per Abraham quoque noster spiritus, per ancillam nostra caro, per filium ejus carnalia opera designantur. Per liberam anima, per filium ejus spiritualia opera figurantur. Sicut ergo Sara despicientem se Agar afflixit, et Ismahel ad mortis periculum Ysaac impellentem ejici jussit (*Gen. xvi*), sic anima, quæ est domina, carnem, ancillam suam, se contemnentem jejuniis et vigiliis affligat. Filium ejus persèquentem filium, id est carnale opus impediens spirituale, efficiat: herilem filium, id est bonum opus pariat qui gaudium hæreditatis Domini capiat.

Legitur etiam quod Dominus trans mare abiit montemque subiit, et maxima multitudo eum undique adiit. Qui V panes et duos pisces a puero acceptos turbæ distribuit, et V milia virorum, exceptis parvulis et mulieribus, saciavit. Jussit vero colligere fragmenta quæ manducantibus superfuerunt, et XII cophinos impleverunt; quod turbæ videntes Deo grates retulerunt (*Marc. vi*). Per mare (f° 102) hoc sæculum intellegitur quod innumeris adversitatum procellis jugiter colliditur. Super hoc Dominus transiit, quia hic vivent peccatum non fecit. Montem subiit, dum in cælum ad dexteram Patris conscendit. Turba ad eum undique circumfluxit, dum prædicatio apostolorum populum ex omni orbis parte ad fidem ejus contraxit. Qui V panibus reficiuntur quia V libris Moysi ad fidem instruuntur. Duo pisces adduntur, dum psalmodya et prophetia fidelibus traduntur. Panes hordeacii scribuntur, quia sicut hordeum folliculis, ita libri legis multis mysteriis involvuntur. Puer qui eos portavit nec comedit est Judaicus populus pueriliter. Sapiens, qui sensum legis non intellexit. Jesus autem panes fregit, turbis distribuit, dum fidelibus sensum ad intellegendum Scripturas aperuit. Super fenam discumbentes saturantur, quia humiles tantum refectione Domini digni judicantur. Per V panes etiam Scriptura et exempla Patrum in V ætatibus degentium intelliguntur, quibus cottidie fideles habunde reficiuntur. In prima ætate Enoch pane scripti nos reficit, dum Dominum cum milibus sanctorum ad judicium venturum scribit. Pane exempli nos saciat, dum eum ob justiciam Deo placuisse et in paradysum raptum fuisse Scriptura memorat.

In secunda ætate panis nobis per Abraham ministratur, dum litteras Hebræas repperisse, transacta ab initio scripsisse, astronomyam in Ægypto docuisse ac Deo in omnibus obedisse narratur. In III ætate per Moysen copiose reficimur, dum X præceptis per ejus scripta instruimur et ipse super omnes homines mansuetissimus fuisse testatur, et multis signis fulsisse describitur.

In III ætate, David, Salomon et omnes pene pro-

A phetæ nos dulci pane saciant, dum nos mysticis scriptis et factis informant.

In V ætate Esdras nos pane saturat, dum legem incensam reïterat et templum destructum re-ædificat. Hic panes turbis distribuuntur, dum horum scripta et facta a doctoribus mystice fidelibus exponuntur. Per duos quoque pisces duæ personæ, regis videlicet et sacerdotis, designantur, quæ solæ in Veteri Testamento oleo sancto ungebantur. Christus autem fideles in salo sæculi ut pisces latentes per pisces apostolos rete fidei cepit, et cunctos oleo (f° 102, v°) crismatis in reges et in sacerdotes unguere fecit. Per albam namque in baptisate acceptam sacerdotium; per mitram vero capiti impositam designatur diadema regium.

B Quinque milia virorum pascuntur, quia qui fidem sanctæ Trinitatis per duo opera karitatis quinque sensibus viriliter impleverunt, Christi corpore reficiuntur. Quinque enim in tria et duo dividuntur. Per tria fides Trinitatis, per duo operatio intelligitur geminæ karitatis. Quos hic numerus consecrat, hos Christus suo convivio recreat. Porro per parvulos et mulieres hæretici denotantur, qui in Dominicis sacramentis nobiscum participantur. Sed quia ab hoc numero excluduntur, in hæreditatem Domini non admittantur. Apostoli duodecim cophinos de fragmentis manducantium impleverunt, dum in VI ætate scripta priorum sua doctrina disseruerunt. Cophinus de gracili vimine contextitur, et ordo apostolicus de humili stirpe eligitur. Hic reliquias edentium congregat, qui literam popularibus erogat, mystica sapientibus reservat. Cum refectis ergo turbis, karissimi, Deum pro collatis beneficiis laudate. Ad ipsius refectionem toto cordis et corporis mundicia vos præparate, quia sola castitas homines in periculis liberat, pœnitentes Deo conciliat.

Joseph namque, dum a libidine non subjugatur, a carcere liberatur, insuper tocius Ægypti princeps elevatur. Daniel, dum castitatem diligit, feritas leonum in caveam bis eum missum non lædit; sed et regum potentia super principes eum extulit.

Susanna quoque, dum amore castitatis mariti thorum non violavit, non solum manus iniquorum judicium evasit, sed etiam ipsos falsos accusatores justa sententia Danielis convictos debitæ pœnæ mancipavit.

Judith sancta vidua, castitatem diligendo, dum honorem et divicias magnanimi principis spernit; populum Dei ab eminentis mortis periculo eripit. Insuper ipsa, occiso tyranno, de victoria tripudiat, et omnium ore usque hodie laude digna triumphat.

Malchus quidam monachus, dum cum multis aliis Sarracenis capitur, cum uxore alterius viri capta, uni pro sorte traditur, a quo ei grex peccatum pascendus commendatur, et mulier ei in conjugium datur. Sed ipse amore castitatis a domino suo etiam (f° 102) coactus, numquam ei copulatur. Transacto aliquo tempore, cum eadem muliere

in fugam vertitur, sed dominus cum servo et camelis sequitur. Illi ob timorem speluncam petebant, qua interius læna catulos fovebat. Dominus insecutus servum eos de spelunca occidendos extrahere jubet. Ipse foris camelos, evaginato gladio, tenet. Servus nudato ense ingreditur, sed ilico ab læna arripitur, ante oculos paventium discerpitur. Quem tardantem dominus iratus insequitur, sed similem finem protinus sortitur. Hoc facta læna catulos effert, locum abscedendo trepidis offert. Illi ascensis camelis abierunt et quantum castitas valeat ubique notum fecerunt.

Quædam mulier in adulterio deprehensa, Domini judicio sistitur : sed accusatoribus ejus confutatis, illæsa abire sinitur (*Joan. viii*). Hinc, karissimi, servite Domino in sanctitate et justitia, et liberabit vos ab omni inimicorum sævicia. Velo, dilectissimi, ut res dilectioni vestræ innotescat, unde neglegentium ignavia perhorrescat, et idco devote servientium mens hylarescat.

Quidam genere et opibus præditus obiit, cujus exequiis frequens propinquorum turba et lugens familia tota nocte interfuit, sed primo diluculo defunctus ad corpus rediit. Cuncti qui affuerunt in stuporem et admirationem conversi fugerunt. Ille vero concitus ad ecclesiam cucurrit, usque ad mediam fere diem in oratione procubuit. Ille reversus cunctam substantiam in tria divisit, unam partem uxori et filiis dedit, unam pauperibus distribuit, unam fratribus in monasterio contulit in quo se monachum fecit. Sciseitantibus quid viderit hoc retulit : « Veste et facie lucidus erat qui me ducebat. Euntibus nobis ad plagam aquilonis erat a læva vallis immensæ profunditatis, nimix latitudinis, infinitæ longitudinis, cujus unum latus maximo incendio æstuabat, aliud horribili frigore congelabat. In utraque parte animæ pœnis deficiebant, quæ nunc de igne in frigus, nunc de gelu in flammam resilliebant. Hoc viso cogitare cœpi hoc infernum esse, de cujus ineffabilibus pœnis me sæpius contigit audire. Ductor autem meus respondit cogitationi meæ dicens hoc infernum non esse. Ultra nobis progredientibus cœperunt omnia ante nos (f° 105, v°) obscurari, et nos per tetras tenebras quasi descendendo ad ulteriora dilabi. Et ecce magnus puteus ante nos apparuit qui sulphurea volumina de flammivomo ore evomit et rursus eadem retracta absorbit. Intolerabilis etiam fetor de illa fornace ascendebat qui omnia in circuitu replebat. Tunc repente ductor meus disparuit et me in hoc horrido spectaculo solum statuit. Cumque ibi pavidus ac tremens starem, et quo gressum verterem

vel quis finis expectaret ignorarem, subito post me miserabilis clamor exoritur, ubi turba animarum trahitur a dæmonibus; animæ scilicet flebiliter ejulantes, dæmones crudeliter insultantes, et eas in illud baratrum cum chachinno præcipitantes. Interea teterrimi spiritus ab illo abisso immergebant, putidum ignem de ore et naribus efflantes, igneis forcipibus me capere quærebant; sed mox, ductore meo adveniente, in eundem puteum cum diro mugitu se præcipites dabant. Qui statim me timore et tenebris exemptum in serenam lucem orientalis plagæ duxit, ubi ante nos alius murus nullum introitum habens ad cælum usque surrexit. Quo cum pervenissemus, erat campus lætissimus, omni amœnitate conspicuus, præ diei luce splendidus, odoriferis floribus consitus, suavi odore plenus, in quo lætabantur albatorum agmina, dulcem ymnium resonantia. Cœpi autem cogitare hoc esse regnum cœlorum, de cujus inenarrabilibus gaudiis sæpius est mihi relatum. Ille vero cordi meo respondit hoc regnum cœlorum non esse. Prætergredientes autem illa beatorum loca, apparuerunt ante nos splendidiore, et ecce immensa lux ante nos maximo jubare radiabat, de qua miri odoris suavitas flagrabat, insuper dulcissimi concentus armonya resonabat. Et talis erat hæc gloria ut omnia quæ prius videram conspicua viderentur esse permodica. Quo cum nos sperarem intraturos, ductor meus reflexit et ad locum lætantium perveniens, mihi dixit : *Scis quod significant quæ vidisti? Cui cum responderem me ignorare, dixit : Vallis ardore et algore horrida est locus ibi præparatus qui usque ad finem vitæ differunt pœnitere sua crimina. Hii quia in morte ad pœnitentiam confugiunt, inferni supplicia evadunt. Sed quia hic ad satisfactionem (f° 106) non emendantur, in his pœnis purgantur et inde per missas et elemosinas et orationes fidelium liberantur et his quos vides associantur. Qui autem sine pœnitentia moriuntur, mox in infernum dimerguntur, unde nunquam in æternum liberantur. Cujus introitus erat ille puteus flammivomus. Porro qui in bona conversatione vitam ducunt, post obitum huc veniunt. Qui vero perfecti inveniuntur mox in cæleste regnum introducuntur. Cujus ingressus ille est quem vidisti locus lucidus. Nam ad corpus reverteris. Si bene vixeris, his associaberis.* » Protinus ad hanc vitam rediit, tam sanctam vitam deinceps duxit ut lingua tacente vita loqueretur quid viderit. Igitur, karissimi, si hic sobrie, juste et pie vivendo vixeritis (*Tit. ii*), ad illa gaudia quandoque pervenietis ubi licet in æternum exultare, et Deo placebit in vobis habitare, quem oculus non vidit (*I Cor. ii*).

Si cathedra S. Petri in Dominica occidit, sic sermonem concludere licebit :

Principi apostolorum Petro, cujus hodie festum celebramus, commendate vos, karissimi, attentius. Quem quia Dominus caput Ecclesiæ constituit, Ecclesia eam hodie summum pastorem in episcopatu prætulit. Cum enim Antihocenses, expulso Symone

Mago, Petrum advocassent, et debiles sospitatem et mortui vitam per umbram ejus recepissent, eum sibi præfecerunt et fideles qui prius discipuli ejus dicti sunt Christianos cognominaverunt. Hic, cum habeat a Domino potestatem ligandi atque solvendi

et claves regni cœlorum (*Matth. xvi*), pulsate eum **A** et aperiens portas vitæ, introducat nos a gaudia precibus, ut vos absolvat a vinculis peccatorum, angelorum, quæ oculus non vidit, etc. (*I Cor. ii*).

Si festivum sancti Mathyæ in Dominico evenerit, hæc de eo dicere convenit :

Votis nostris, dilectissimi, multum potest favere precatio sancti apostoli Mathyæ, cujus natalicia colimus hodie. Cum Judas, unus ex XII, Dominum XXX denariis vendidisset et Judæi agrum in sepulturam peregrinorum his denariis emissent, infelix Judas in eodem agro suspensus medius crepuit, et effusis visceribus scelus perditionis [proditionis] luit. In cujus locum Mathyas ab apostolis per Spiritum sanctum eligitur, et duodenarius numerus a Christo consecratus expletur (*Act. ii*). Hic in Judæa prædicans multos ad fidem convertit, multa adversa pro Christi nomine pertulit, tandem (f° 106, v°) glorioso fine pro Domino occubuit. Qui cum sit unus ex iis qui vos in novissimis est judicaturus, supplicate ei precibus et laudibus ut tunc, cum dextris statui et dulcem vocem, *Venite benedicti* (*Matth. xxv*), mereamini audire. Quod oculus non vidit, etc. (*I Cor. ii*)

De sancto Gregorio papa.

Celebritas summi pontificis sancti Gregorii auget nobis gaudia hujus sancti diei, qui tempora sua signis et virtutibus decoravit et domum Dei dictis et scriptis perornavit. Hic beatus, primo laicus, de generosa senatorum dignitate progenitus, immensis divitiis erat præditus. Unde et septem congregationes de propriis construxit reditibus, in quarum una ipse factus est monachus. In qua cum Deo et hominibus sancta conversatione esset acceptus, ab apostolico archidiacono ordinatur, et non multo post papa Urbis elevatur. Qui verbo et exemplo totam **C** Ecclesiam ita illuminabat ut sol suo jubare mundum illustrat. Unde et Angliam, usque ad illud tempus idolatriæ deditam, ad fidem Christi pertraxerat.

Ante acceptum pontificium solus scribendo sedere consuevit, ubi quadam die angelus Domini in specie naufragi (*sic*) advenit gemebundus, ejus adjutorium petiit, a quo mox sex aureos accepit. Denuo reversus opem inportunis vocibus implorat. Sed vir Dei similiter ei VI numismata donat. Tercio eodem die revertitur, auxilium flebiliter precatur. Sed ei argentea scutella a viro Dei dabatur. Qui accipiens amplectitur gratulabundus, abscedit lætus. Gregorius vero, adepto pontificatu, cum non solum in Urbe, sed usqueversum in orbe pauperes innumeros de facultatibus Ecclesiæ pasceret, voluit ut cotidie XII suæ mensæ adessent, quos ipse suo cibo reficeret. Quadam die XIII adesse et tertium decimum per diversas formas se mutasse (151). Mensa itaque sublata, duodecim abire permisit, tertium decimum secum retinuit; quem secreto ducens quisnam esset inquisivit. At ille : « Ego sum ille naufragus, quondam a te XII aureis et scutella argentea consolatus. Et scito tibi papatum pro hoc in pramio a Deo locatum. — Unde nosti, ait, quod me Deus Ec-

(151) Deest aliquid.

clesiæ præsulatu præfecerit? — Quia, inquit, illius sum angelus, tibi ad custodem ab illo deputatus, et quicquid a Deo petieris per me impetrabis, usque dum vultui ejus (f° 108) quem desideras astabis. Hæc ut dixit, ex oculis mirantis evanuit. Gregorius autem immensas gratias omnipotenti Deo egit, infinitas elemosinas facere cœpit, pro quibus hodie centuplum et vitam æternam recepit. Hunc, karissimi, elemosinis, et bonis operibus imitamini, ut ejus precibus in gaudium Domini intrare mereamini, quod oculus non vidit (*I Cor. ii*).

De sancto Benedicto.

Exultandum nobis est, dilectissimi, in hodierna sollemnitate sanctissimi Patris nostri Benedicti. Qui ut Lucifer sonat, rutilat decus astrorum, sic resplenduit gemma monachorum. Hic nobili ortus prosapia, Romæ traditur ad litterarum studia; sed mundanam sapientiam Romæque urbis gloriam despexit, solam Christi crucis ignominiam dilexit. Nam Urbem scolasque deseruit, ad presbiterum Ecclesiæ in servicio Dei se contulit. Sed nutrix quæ ejus amo e strictius inhæsit, sola post eum venit. Quæ præstitum sibi capisterium incaute posuit, quod cadens in partes dissiluit. Benedictus, ut nutricem flentem receperit, vas confractum integritati precibus restituit. Quod dum pro signo ante fores ecclesiæ suspenderet, Benedictus fugit clam ne ab hominibus laudaretur. Tendens itaque ad heremum, obviam habuit Romanum monachum, qui post pater multorum extitit monachorum, qui ei tradidit habitum religionis et instruxit modum sanctæ conversationis. Hujus Romani cella in monte erat posita, ad cujus radicem latitabat Benedictus in spelunca. Romanus autem cottidie panem in funem alligato tintinnabulo (*sic*) Benedicto sumpsit. Sed diabolus, invidens ambobus, jacto lapide tintinnabulum comminuit. Benedictus itaque triennio heremiticam vitam duxit, et hominibus incognitus, soli Deo cognitus fuit. Unde et ipse sui athletæ curam habuit : Nam postquam presbiter quidam epulas delicate sibi in Pascha instruxit, Dominus eas Benedicto deferre jussit. Multas a diabolo temptationes pertulit, quas omnes viriliter devicit.

Quadam die temptator in specie avis affuit et sancti viri pectus accensum tanto illicito amore incanduit quod pene cupidine victus heremum deseruit. Mox veste exutus tandiu in spinis et urticis nudus volutabatur quousque omnis illa carnalis delectatio (f° 108, v°) extinguebatur. Post hæc vicino monasterio abbas præficitur. Sed dum ab eo regularis districtio indicitur, a discipulis ei venenum in potu porrigitur. Porro cum ille signum crucis edidit, vas vitreum in manu ministri ita confractum crepuit quasi pro cruce lapidem jecerit. Quibus derelictis, in

heremum rediit, ac multis ad se confluentibus, XII monasteria ibidem in laude Dei construxit. In monte autem constitutis tribus aqua defuit fratribus, sed Benedictus fontem de rupe precibus elicit, qui usque hodie ob meritum ejus ad inferiora defluit. In uno quoque monasterio frater ad orationem stare non potuit, quia diabolus in forma parvi Æthiopis eum per vestimenta de choro trahebat. Quem Benedictus foris stantem virga percussit; sed diabolus cum clamore, quasi accepta plaga, fugit.

Quidam frater, dum vepres cum falcastro secuit, elapsum ferrum in lacum cecidit. Sed Benedicto in lacum manubrium protendente, ferrum ut lignum natavit et sponte manubrium intravit.

Quidam etiam puer, aquam hauriens, in lacum prolabitur, et mox ab unda in altum jactu sagittæ trahitur. Quod protinus Benedictus per spiritum sentiens, Maurum ad eripiendum puerum mittit, qui post multorum pater monasteriorum ac multorum patrator miraculorum claruit. Mira res! Maurus a Benedicto missus super aquam ut in solida terra cucurrit, pueri comam tenuit, ac secum ad litus velociter detulit, respiciensque super undas se ivisse obstupuit. Puer vero dixit quod melotem Benedicti se de fluctibus rapere viderit.

Cumque his et aliis multis præclaris signis ut lampas in mundo claresceret, et splendor fulgoris ab invidis capi non posset, quidam presbyter magna cœpit invidia stimulari, gloriosam Benedicti cernens opinionem longe lateque in dies dilatari. Et quia ejus laudem habere voluit, sed vitam imitari noluit, cœpit ei apud quosdam detrahere, et quos potuit ab ejus visitatione retrahere. Sed cum cerne-
ret virtutum ejus præconia ubique magis magisque crebrescere et multos ejus exemplo, relicto sæculo, ad melioris vitæ conversionem inardescere, panem veneno confectum curavit ei per ministrum suum mittere, cogitans, infelix! lucernam Ecclesiæ eo defuncto extinguere (f° 110). Porro corvus cottidie de silva ad mensam Benedicti venire solebat, qui panem ab eo accipiens abscedebat. Benedictus itaque missum panem cum gratiarum actione accipiens, et corvo projiciens, in solitudinem ferre præcepit ubi ab homine inveniri non possit. Corvus autem, diu multumque abhorrens, panem grocitando circumvolat, tandem levans in silvas portat. Post duas vel

A tres horas revertitur et solito pane a Benedicto vescitur. Insanus vero presbyter, furiis comprehensus dum non valuit vitam adimere illi quem Deus ut pupillam oculi sui custodivit sub sui signaculi munimine, conatus est discipulorum ejus animas in præcipitium perditionis inpellere. Præcepit namque VII puellis impudicis ut nudæ ante cellam viri Dei choreas ducerent, quatenus juniores fratres, eis visis, a proposito suo concupiscentiis illecti, per lubricum luxuriæ ruerent. Benedictus hos conspiciens, et sui causa hoc fieri sciens, ordinato ibidem abbate, locum deseruit, et æmuli sui invidiam humiliter declinans abiit. Ille vero miser presbyter, non Christi sed Satanæ minister, dum in solario suo staret et de Benedicti abcessione exultaret, repente solarium cecidit et omnia membra ejus minutatim compressit; de cujus ruina Benedictus acerrime flevit, insuper discipulo suo de ejus casu gaudenti pœnitentiam injunxit. Corvis autem de silva ante eum volantibus, et quasi iter suo nutricio monstrantibus, venit ad montem Cassinum, in quo erat antiquum Apollinis templum. De quo, omni spurcicia eliminata, templum in honore Dei omnipotentis dedicatum, ac monasterium construens, plurimos fratres ad laudem Christi congregavit, quos bonus pastor ad pascua vitæ verbis et exemplis educavit. Omni namque vita sua jejuniis [in XLa vero bis tantum, etc.] et vigiliis operam dabat, in XLa vero bis tantum vel semel in ebdomada corpus alimentis recreabat, omni tempore aut lectioni vacabat, vel orationi instabat. Postquam his et talibus gloriosis factis inmeritum mundum diu illustrabat, hodie de ergastulo carnis ad cœleste palatium lætantibus angelis migrabat. Quo abeunte, discipulis cœlum patebat, in quod pulcherrima via, in numeris palliis et lampadibus strata, tendebat, in qua splendidus (f° 110, v°) vir stans dicebat quia Benedictus per hanc viam cœlos petebat. Igitur, karissimi, Dominum Jesum qui sic se glorificantes glorificat in cordibus vestris sanctificate, animas vestras et corpora vestra jejuniis, vigiliis, elemosinis ei commendate, quatenus Benedicti precibus ultimam maledictionem evadatis, et benedictionem hæreditate possideatis, quam oculus non vidit (I Cor. II), et cætera.

IN ANNUNCIATIONE SANCTÆ MARIAE.

Qui audit dicat: Veni (Apoc. xxii). Præcepit nobis Scriptura, dilectissimi, ut quæ de Deo et vita æterna intelligimus vobis intinemus et ad illa festinantes vos nobiscum invitemus.

Ista dies inter præcipuas festivitates computatur, quia totius Christianæ religionis summa ab eo exordium sumpsisse comprobatur. In hac quippe die mundus de peccatis perditus ad vitam Christi passione reparatus. In hac quoque Johannes Baptista decollatur, in hac etiam Jacobus frater Johannis

capite truncatur. In hac sacra die Incarnatio Christi per angelum Virgini nuntiatur, sicut hodie a tota Ecclesia devote celebratur.

Legitur quod ea die eademque hora qua primus homo conditus est in paradyso, etiam Filius Dei in ea novus homo sit conceptus in Virginis utero. Ipsa quippe erat paradysus malorum, fons horterum, quia in ea surrexit lignum vitæ, atque de ea profluxit fons sapientiæ, omnibusque deliciis affluebat, in qua omnes thesauri sapientiæ et scientiæ

absconditi erant (*Coloss. 11*). Traditur etiam quod ea hora qua Adam de vetita arbore commederit, ea Christus in arbore crucis pendens, acetum cum felle biberit; atque ea hora quæ Dominus hominem de paradiso expulerit, ea Christus latronem in eum introduxerit. Quod totum hodie contigisse tradit Ecclesia. Unde, per quam contigit, hodie magnificatur beata Virgo Maria.

Cum enim primi parentes in paradiso deliciis affluxissent, et diabolo propinante poculum mortis hausissent, ac tota successionis eorum soboles per V milia annorum mortis sententiæ succubisset miseris Deus quod ille malignus prædo gloriabatur quod totum genus humanum quasi jure hæreditario possedisset (f° 112), contra mortis potyrium sic homini per feminam, diabolo instigante, porrectum, miscuit vitæ antidotum, angelo ministrante per feminam ab humano genere acceptum, et mortem quam femina mundo intulit, femina depulit, insuper vitam omnibus detulit. Misit Deus angelum suum mysterium æternæ salutis Virgini nunciare per quod sibi vellet perditum mundum reconciliare, in quo sibi complacuit omnia in cælis et in terris restaurare (*Coloss. 1*). Gabriel itaque archangelus Virginem venerabiliter salutavit, quam Matrem Dei atque Reginam angelorum futuram prædicavit. *Ave, inquit, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres. Ecce concipies et paries Filium, et Filius Altissimi vocabitur. Hic in Israel rex erit, et regni ejus non erit finis (Luc. 1)*. Ad hæc verba mox illa ultra angelos beata, a Spiritu sancto impregnata, et a Verbo Dei virgo sacra ingravidatur. Tunc non ad lascivas fert gressum petulanter, nec de collata de collato munere more muliebri apud eas multiplicat verba arroganter; sed protinus ad Elisabeth sanctam humiliter properat, quam gravitas ætatis et vitæ meritum dignam fama reddiderat; quæ jam sexto mense, eodem angelo nunciante Zachariæ, illum conceperat qui Domino in mundum venienti viam ad corda hominum præparare debuerat, et idcirco per VI menses se occultaverat. Igitur dum Maria Elisabeth salutavit, Johannes ad vocem ejus in utero matris exultavit, jam cupiens de claustris prorumpere et Domino suo venienti occurrere; jam volens egredi, Regem et Sponsum fidelis servus et amicus amplecti. Tunc Elisabeth, Spiritu sancto repleta, dixit omnia quæ Virgini dicta essent a Domino forent complenda. Tribus itaque mensibus apud illam deguit, usque dum Filium omnibus prophetis majorem genuit, qui ipsius Filii præcursor et præco in mundo præire debuit (*ibid.*). Deinde ad Nazareth reversa, cum a Joseph gravida notatur occulte eam dimittere meditatur. Cui angelus in somnis apparuit, non esse illam dimittendam admonuit, conceptum autem esse a Spiritu sancto innotuit (*Matth. 1*). Expleto ergo certo tempore, maris stella solem justitiæ mundo edidit, qui lux et rex angelorum omnium et vita et salus omnium hominum extitit.

A Lex omnes virgines (f° 112 v°) maledictioni ad-dixerat, sicut scriptum est: Maledictus qui non fert fructum in Israel. Hanc maledictionem Deus a virginibus per Mariam virginem detersit, dum ipse auctor benedictionis ab intemerato utero ut sponsus de thalamo processit. Steriles ab hac maledictione absolvit, dum Baptistam suum Johannem de sterili utero nasci voluit.

Hæc, karissimi, olim multis modis præfigurata; hæc multifarie a prophetis prænunciata, Moyses namque vidit rubum igne comburi, nec tamen flamma consumi (*Exod. 111*). In quo Dominus apparuit, cum populum suum ab Ægyptiaca servitute eripuit. Hoc beatam Virginem præsignavit, quam ignis Spiritus sancti prole illuminavit, nec tamen flamma concupiscentiæ violavit. Ex qua Dominus visibiliter apparens mundum visitavit et populum fidelium a diabolica servitute liberavit.

B Aaron quoque jussu Domini aridam virgam in tabernaculum posuit, quæ in crastino florens nuces protulit (*Num. xvii*). Per quod signum Deo fideles commendantur, rebelles vero confutantur. Arida virga quæ nucem protulit est virgo Maria quæ Christum Dominum et hominem mundo progenuit. Per hanc justis in ultimis ut palma floreant, reprobis vero ut ficus arida in igne ardeant. Dominus filiis Israel manna de cælo pluit, et ne quid in crastinum de eo reservaretur jussit. Cotidie eis novum dare voluit, manna vero reservatum vermes protulit. Per manna sancta Maria accipitur de qua vermibus Christus nascitur. Ipse namque dicit: *Ego sum vermis et non homo (Psal. xxi)*. Homo enim ex commixtione viri et mulieris nascitur, Christus vero ex sola Virgine procreatur, ut vermis ex mundi humo formatur.

C Gedeon, dux Israel, vellus in aream tetendit, in quod ros cœlitus descendit, et aream siccitas tenuit. Rursum vellus exponens, area rore immaduit, et vellus humore caruit (*Judic. vi*). Hoc signum fuit victoriæ fidelium et fugæ hostium. Vellus infusum rore est Virgo sacra, secunda prole. Area inhumecta est virginitas ejus intacta. Rursum area rore immaduit, quia Ecclesia donis Spiritus sancti fecunda claruit. Per hoc signum, id est Virginis partum, dæmones, qui sunt humani generis hostes, devincuntur, et fideles cum triumphali gloria in cœlis coronabuntur. Vellus vero humore caruit (f° 114) quia Synagoga a donis spiritualibus sterilis aruit.

D Hoc totum in Spiritu sancto propheta prævidit et his verbis dixit: *Exiet virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet, et requiescet super eum Spiritus Domini (Isa. xi)*. Jesse fuit pater David regis, qui erat radix hujus sacræ stirpis. De hac radice David ut arbor succreverat, de qua nobilis virga pullulaverat, quia virgo Maria de ejus progenie originem duxerat. Hæc virga florem protulit, dum virgo Maria Christum genuit. Ipse enim dicit: *Ego flos campi et lilium convallium (Cant. 11)*. Campus est terra inarata, et est virgo inmaritata. Hic cam-

pus preciosum florem produxit, cum Christus de Virgine natus mundo illuxit. Qui flos erat liliū convallium, id est Christus ornatus humilium. Super hanc Spiritus Domini requievit, quia plenitudo divinitatis in eo corporaliter habitavit (*Coloss. II*). Hoc etiam propheta dixit: *Ecce Virgo concipiet et pariet Filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel, id est nobiscum Deus.*

Ezechiel quoque portam semper clausam vidit, per quam solus Rex regum transivit et clausam reliquit (*Ezech. XLIV*). Sancta Maria est cœli porta quæ ante partum et in partu virgo fuit et post partum virgo permansit.

Nabuchodonosor rex statuam vidit, cujus caput aureum fuit, pectus et brachia argentea, venter reus, crura ferrea, pedes fictiles erant. Lapis vero de monte sine manibus abscisus statuam totam comminuit et in pulverem redegit. Ipse in montem magnum crevit et totam terram implevit (*Dan. II*). Per diversa statuæ metalla designantur diversæ potestatis regna. Lapis autem abscisus de monte sine manibus præcedentium est Christus, natus de Virgine sine manibus amplectentium. Ille omnia regna suo imperio subjugabit et ipse solus perpetuo regnabit. Ille etiam Nabuchodonosor statuam auream altitudine XL cubitorum, latitudine VI fecit, quam universum populum adorare præcepit. Huic cum Ananias, Azarias, Misael cervicem flectere recūsarent et solum Deum omnium adorarent, rex iratus præcepit fornacem septuplo quam solebat incendi, in quam jussit istos tres viros ligatos mitti. Porro incendium divinitus de fornace excussum exteriores exurebat, interiorum autem nec unum (f° 114, v°) capillum lædebat, immo eorum vincula dissolvebat; et ipsi ymnum Deo in mediis flammis canebant, cum quibus rex Filium Dei videbat (*Dan. III*). Sic Spiritus sanctus beatam Virginem suo igne interius illuminans fecundavit, exterius ab omni concupiscentia obumbravit. Unde et ea Filius Dei gentibus revelavit.

Daniel, permissu regis, idolum Babyloniorum destruxit, et draconem quem adoraverunt interfecit. Unde et Babylonii, ira permoti eum in lacum leonum miserunt, et lapide magno usque ad VII dies clauserunt. Rex vero, cum Daniele diligenter, lapidem anulo suo signavit, ne eum interficerent. Porro angelus Domini prophetam Abacuc de Judæa cum prandio rapuit, et super lacum leonum statuit. Qui cibum Danieli intus detulit, nec tamen sigillum amovit. Septimo autem die rex veniens, et sigillum sanum et Daniele incolomem inveniens, Deo laudes dixit, eum de lacu eduxit, hostes ejus a leonibus devorandos includi jussit (*Dan. XIV*). Sic Christus, non amoto virginei pudoris signaculo, in thalamum uteri introivit et rursus salvo signaculo de aula virginali lux et decus angelorum et hominum exivit.

A Hujus virginis genealogia ab evangelistis quasi linea ad hamum contextitur, in cujus fine Filius ejus ut hamus annectitur, dum Jesus Christus de ea natus dicitur (*Matth. I*). Hanc lineam Deus Pater in virgam crucis innexuit, in qua suus Filius ut hamus pependit. Porro edulium hujus hami caro Christi erat quæ in sacra virgine ut in vase piscario abscondita fuerat. Hunc hamum Deus in mari hujus sæculi misit, et leviathan de cordibus fidelium extraxit. Cujus maxillam armilla Christi caritatis perforavit, ut exitus pateat his quos incautus devoraverit. Unde David egressus per poenitentiam patuit, quem per adulterium et homicidium devoravit. Petro flendo patuit, quem perjurando et Dominum abnegando ingutire habuit (152). Mariæ lacrimando patuit, quæ per multa sordidum [sordium] crimina in ejus ventre latuit. De hujus beata Dei genitrix suam æquivocam salvavit Mariam Ægyptiacam. Hæc in Ægypto oriunda, in tenera adhuc ætate Alexandriam venit et XIII annis publicum scortum (f° 116) se omni vulgo præbuit. Cum autem populus Hierosolimam navigio properaret, ut exaltationem sanctæ crucis ibi exaltaret, ipsa cum aliis navem intravit, absque modo animas juvenum laqueis diaboli inno-davit. Cum vero Hierosolimam pervenissent, et populus ex omni urbe confluxisset, omnes quos potuit ad facinus petulanter inclinavit et miseros insaciabilis diaboli decipula velutabro sordidum [sordium] ingurgitavit. Itaque festo imminente, et populo cætervatim ad ecclesiam concurrente, ipsa cum aliis templum intrare voluit, sed divina virtus eam longe a foribus expulit. Sæpius autem turbis inmixta, ingredi conabatur, sed conatus ejus frustrabatur, quia iterum atque iterum a foribus repulsa efferebatur. Tunc nutu Dei instincta, multitudinem facinorum suorum ad memoriam reducit, imaginem Dei genitricis Mariæ in pariete depictam conspicit, ac coram ea protinus cum lacrimis corruit, præterita crimina deflens, futura devitare pollicens. Ab oratione surgens, ita libere templum ingreditur, quasi a cunctis eam prius repellentibus traheretur. Adorata autem salutifera cruce egreditur, et iterum imagini sacræ lacrimans prosternitur. Inde surgens tres panes emit, Jordanem transit, in heremo XL annis soli Deo cognita mansit. Et in primis quidem XIII annis tribus panibus et herbis agrestibus spiritum potius deficientem recepit quam corpus refecit; multa incommoda aeris de æstu vel frigore pertulit; multa diaboli temptamenta, maxime carnis incendia ac prioris vitæ desideria sustinuit. Sed postquam humi prostrata Dei Genitricem invocavit, cuncta viriliter superavit. Post hæc, a peccatis purgata, digna Spiritus sancti ad habitaculum est habita. Qui eam dono gratiæ scientia Scripturarum et præscientia futurorum interius illustravit, divinæ contemplationis pane saturavit, exterius vero incommoda aeris, passiones carnis clementer mitigavit, insuper præ-

(152) Rubrica in margine: *De Maria Ægyptiaca.*

claris miraculis glorificavit. Nam quidam monachus, dum in XLma heremum pervagatur, si forte quisquam Deo serviens in ea inveniatur, Domino ducente, ei manifestatur. Quæ veste ab eo accepta et parte corporis contacta, mox oratione (f° 116, v°) facta, nomen et officium ejus prodidit, et Zosimam appellari, et sacerdotio decorari benedictionem petendo protulit. Unde ille stupefactus, quænam sit inquit, cuncta ab ea didicit, unde sit vel quæ egerit, vel quando illic venerit, vel quanta ibi perpessa sit. Quam cum ipse rogaret ut pro Ecclesia oraret, illa surgens manus ad cælum tetendit, et in aere Spiritu sancto suspensa pependit. Hoc ille cernens expavit, fantasma esse putavit. At illa, cogitationi ejus respondens, se fantasma negavit, pulverem et cinerem se esse et baptisate circumdata affirmavit. Præter hæc de Scripturis cum eo disseruit, omnem consuetudinem ei monasterii sui aperuit, nomina singulorum fratrum recitavit, in quo abbas vel illi, vel illi corrigendi essent intimavit. Demum languorem corporis eum insequenti anno incursum prænuñciavit, sed ut recepta salute se visitaret et corpus Domini sibi deferret, postulavit. Ille, multis lacrimis suffusus, vix ab ea est avulsus. Mœstus ad monasterium reversus, toto anno erat de ejus absentia tabescens, sitibundo pectore de ejus præsentia refici concupiscens. Adveniente autem XLma languorem incidit quem ei illa sancta prædixit. De quo postquam convaleuit in Cœna Domini assumpto secum Christi corpore abiit. Illa vero eminus contra Jordanem veniebat, et signo crucis aquis impresso, ut per liquidum, ita per solidum ibat, veniensque ad eum Dominica sacramenta ab eo accipiebat, expansisque manibus Deo gratias egit, et Zosimam ut se in future

anno visitet peccit. Et iterum facto signo crucis fluvium siccis pedibus transivit, et quod Zosimas prius XXI diebus, hoc ipsa unius horæ spacio iteravit, atque in illo loco quo eam primo repperit invictum spiritum astris reddidit. Senex vero videns gloriosa miracula, solvit illi laudum præconia qui facit solus mirabilia. Anno autem transacto, heremum repetit, eam defunctam repperit, cujus exanime corpus toto illo anno incorruptum sub aere jacuit. Cumque super ejus morte mœrore afficeretur, et quod nomen ejus minime inquisisset contristaretur, et utrumnam ab eo sepeliri vellet anxius quereretur, ecce nomen ejus (f° 118) et diem transmigrationis in terra conspicit, et ut eam sepe liat literis conspicit. Hæc eo in animo volente, ecce duo leones de saltu venientes locum sepulchri unguibus effoderunt et corpus sanctum cum sene in fossam ponentes, peracto officio ad abdita silvarum recesserunt. At Zosimas festinus ad cœnobium egrediens cuncta fratribus notificavit quæ ei Deus revelavit. Qui Deum glorificantes, corpus ejus transtulerunt et cum digno honore apud se tumulaverunt. Ecce Maria, quæ aliquando cantu syrenarum illecta diu naufragium pertulit, tandem emergens, per stellam maris periculum evasit et portum salutis attigit. Hanc maris stellam omnes qui præviam secuti sunt ad portum salutis applicuerunt. Hæc, Clarissimi, maris stella in summo cœlo super omnes choros angelorum splendida rutilat, post cujus humilitatem et castitatem omnes navim vitæ suæ dirigant qui in salo hujus sæculi navigant ut per eam vitæ portum obtineant quo perhenniter cum omnibus sanctis gaudeant, ubi oculus, etc.

DOMINICA DE PASSIONE DOMINI.

Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra (Psal. xciv). Divina vox, karissimi, cottidie per sacram Scripturam clamat, nos ad interitum per mala opera festinantes benigne revocat, atque ad perennis vitæ gaudia dulciter invitat. Sed hactenus corda nostra contra hanc vocem obduravimus et ei ad proficuum nostrum obsequi recusavimus. Saltem hodie, reclusis auribus cordis, obedienter eam audiamus, et ostio mentis reserato, verbum vitæ in hospicium cordis suscipiamus, ut Deus in nobis et nos in eo maneamus. Absque dubio enim in hominis habitat anima aut Deus aut diabolus. In quo Deus manet, semper caritate fervet, verba Dei delectabiliter amplectitur, operibus inhianter implere nititur. De hoc dicitur: *Qui est ex Deo, verba Dei audit (Joan. viii).* In quo autem habitat diabolus, semper est invidia et odio plenus et ad omne opus bonum reprobus. De talibus sequitur: *Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis (ibid.).* Qui enim aures contra verba Dei ob-

cludunt, in eorum cordibus dæmones per immundiciam et prava desideria (f° 118, v°) ludunt. Quæ est vox Dei? *Sancti estote, quia ego sanctus sum (Levit. xi; I Petr. i),* et: *Volo ut ubi ego sum et vos sitis (Joan. xvii).* Hanc vocem ab operibus malis nos sanctificando audiamus, scilicet ut fornicationem et omnem immundiciam corporis fugiamus, et per voluntatem mulieres, quia *qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo (Matth. v).* Homines vero nec facto, nec consilio occidamus, et nec in corde odium habeamus. Qui odit fratrem suum homicida est. Res quoque alienas nec [per] furtum nec per violentiam rapiamus, sed nec habere cupiamus, quia radix omnium malorum est cupiditas (*I Tim. vi*). Cuncta autem quæ vel mandatis Dei neglegimus facere, vel contra ea temere egimus, confitendo, pœnitendo lacrimis diluamus, elemosinis redimamus, vigiliis et jejuniis satisfaciamus. Si tali modo nos sanctificabimus, cum Deo nostro in cœlesti gloria cum sanctis re-

gnabimus. Hanc vocem quia filii Israel in deserto A
audire contempserunt, ideo requiem Domini in-
troire non meruerunt. Post duræ namque servitutis
liberationem, post inimicorum insequentium eva-
sionem, post angelici panis refectionem et aquæ de
petra productæ potationem, quia Deum murmurando,
blasphemando exasperaverunt, fornicando, ydola
Deum colendo offenderunt, insuper contra signa et
monita ejus corda sua obduraverunt, ab hostibus
et a serpentibus exterminati perierunt. Quidam etiam
incendio sunt consumpti, quidam terræ hiatu absor-
pti. Duo tantum ex populo cum filiis prævaricatorum
qui voci Domini obaudierunt, terram lactis et mel-
lis manantem intrare meruerunt (*Num. xxxii*). Ita
hodie quoque qui post diabolicæ servitutis ereptio-
nem, post peccatorum in baptismate relaxationem,
post corporis et sanguinis commestionem, corda sua
contra verba Dei obdurabunt, in requiem Domini
non intrabunt, immo hostes et serpentes vel dæ-
mones eos a vita exterminabunt. Qui autem in duo-
bus præceptis caritatis vocem Dei audiunt, requiem
Domini ut illi duo intrabunt. Igitur, karissimi, dum
hodie cognominatur, id est dum in hac vita conversa-
samur, vocem Domini boni pastoris, nos populus et
oves pascuæ ejus (*Psal. xciv*) prompta mente se-
quamur, ut in perpetuæ (f° 120) vitæ pascua ab eo
induci mereamur.

Vocem autem alienorum non debetis sequi vel
audire, sed toto corde ab eis fugere. Alienos dico
quos ipse summus pastor lupos, fures, latrones cog-
nominat; qui gregi non parcentes, oves Christi
sanguine redemptas strangulant et vivos et mortuos
devorant. Qui nominatenus pastores et sacerdotes
censentur, sed reipsa Dei contemptores et legis
ejus prævaricatores, iræ ipsius provocatores super
populum videntur. Qui laqueus et ruina populi dum
in sordibus vivunt, populum in hostiis et muneribus
polluunt; qui cæci duces eorum, miserum vulgus
in profundum inferni pravis exemplis prævii ducunt.
De his dicitur: *Væ vobis qui tulistis clavem scientiæ, qui regnum cælorum coram hominibus clauditis. Vos non intratis et volentes intrare non permittitis* (*Matth. xxiii*).

Regnum cælorum hominibus claudunt quia eis
portam vitæ prædicando non aperiunt, qui tantum D
ad malum sapientes sunt, bene autem facere nes-
ciunt. Volentes intrare non permittunt, quia multos a
bono proposito per mala exempla retrahunt. De
his scriptum est: *Intravit mors per fenestras nostras*
(*Jer. ix*). Sacerdotes fenestræ Ecclesiæ appellantur,
quia per eorum verba corda hominum illuminantur.
Sed, heu! per has fenestras mors intrat, dum popu-
lus per exempla sacerdotum mortalia crimina per-
petrat. Animas quæ non moriuntur mortificant, et
animas quæ non vivunt vivificant (*Ezech. xiii*).
Dicunt enim: Si pecuniam a vobis accipimus, vos
a peccatis absolvimus et securos vos apud Deum
faciemus. Non enim per jejunium et vigilias, sed
per munera nobis data noxæ dimittuntur, quia om-

nes homines ad extremum salvabuntur. Hanc vo-
cem, karissimi, et horum consortia ut venenum
fugite, et huic veridicæ voci firmiter credite. A
malo declinate et bonum facite, quia neque fures,
neque rapaces, neque fornicatores, neque ebriosi,
neque maledici regnum Dei possidebunt (*I Cor. vi*);
sed qui in his vel similibus usque in finem perse-
veraverint, in æternum supplicium ibunt, justi au-
tem in vitam æternam (*Matth. xxv*).

Istis diebus, karissimi, recolimus passionem Do-
mini, quæ nos ab æternæ mortis cruciatu et a pote-
state diaboli (f° 120, v°) liberavit, et Deo Patri re-
concilians, perenni gloria ditavit. Per omnia enim
nobis pro similitudine absque peccato conformari
voluit (*Hebr. iv*). Sicut legitur quod mulier pro
filio rogatura in montem ad Heliseum venit, sed ipse
B baculum per servum mittens super mortuum pone-
re fecit (*IV Reg. iv*). Porro mortuus a baculo magis
gravabatur, non suscitabatur. Heliseus autem ad-
veniens super defuncti membra se subtraxit, et
ilico mortuus revixit (*ibid.*).

Mortuus hic significat genus humanum pro quo
mater Ecclesia ab initio clamat ad Deum. Ipse vero
baculum, id est legem, per servum misit Moysen,
quæ magis homines in morte gravans pressit. At
verò Heliseus Christus adveniens mortuo se per
omnia configuravit et eum ad vitam resuscitavit.
Hoc multis figuris olim præcessit, hoc propheticus
sermo multifarie expressit. Ad passionem namque
est natus qui, ut ipse ait, in manibus omnium pro-
phetarum est assimilatus. Inaniter enim nasceretur
si non pro salute mundi pateretur.

In origine mundi Adam de munda humo plasmä-
tus, sub ligno vitæ in paradÿso soporatur, et mulier
de latere ejus ædificatur (*Gen. ii*); ita Christus de
munda virgine natus, in ligno crucis morte sopo-
ratur, de cujus latere et sanguine et aqua fluente
Ecclesia formatur, sanguine redimitur, aqua ablu-
tur.

Abel agnum Deo in sacrificium obtulit, a fratre
innocens occisus occubuit; sed sanguis ejus de
terra clamorem extulit (*Gen. iv*): ita Christus cor-
pus suum Deo Patri in sacrificium obtulit, a Judaico
populo, suo fratre, innocens pro nobis occisus oc-
cubuit. Cujus sanguis de terra clamat, quia Eccle-
sia, suscepto ejus sanguine, laudes Deo resonat.
Mundo diluvio pereunte, Noe familiam suam in ar-
cha salvat. Quem inebriatum, denudatum, somno-
que gravatum Cham subsannat; sed ipse evigilans
Sem et Japhet benedictione exaltavit, Cham male-
dictione damnat (*Gen. vii, ix*): ita mundo peccatis
pereunte, Christus Ecclesiam cruce salvat; quem
amaritudine pro nobis inebriatum, contumeliis, ob-
probriis, ad flagella denudatum somno mortis in
cruce gravatum Judaicus populus subsannat, sed
ipse de morte evigilans, duos filios, scilicet clerum
et populum benedicendo honorat, infidelem populum
maledicendo (f° 122) reprobatur.

Quatuor reges gentium contra V reges Pentapolis

certamen inierunt, et III V superantes Loth cepērunt, et prædam ex Sodomis duxerunt. Quos Abraham cum trecentis X et VIII viris persequitur, et fugatis hostibus præda eripitur, Loth incolomis regreditur. Abrahæ victoriæposito Melchisedech rex Salem occurrit, panem et vinum obtulit, et ei Abraham decimas ex omnibus dedit (*Gen. xiv*). Hii quatuor reges gentium quatuor vicia, gaudium, timor, cupiditas, mœror intelliguntur, quæ III virtutibus, prudentiæ, fortitudini, temperantiæ, justiciæ opponuntur. Quinque autem reges Pentapolis sunt V sensus nostri corporis. Per Loth vero noster animus, per prædam nostra studia bona notantur, per Abraham spiritus, per trecentos fides trinitatis, per X Decalogus legis, per octo beatitudines novæ legis declarantur. Quatuor ergo reges cum V pugnant, quando III vicia V sensus nostros in desideriis perturbant. Loth capiunt, prædam abducunt, cum animum nostrum a statu rectitudinis suæ captivant, et studia nostra ad illicita pertrahentes, a bono alienant. Tales hostes Abraham, id est spiritus interioris hominis cum fide Trinitatis et præceptis utriusque legis persequitur, et superatis Loth cum spoliis excutitur, quia animus ad bona studia reducitur. Thau namque, T, quæ in Græco numero trecentos exprimit, in modum crucis formatur, quia per trophæum crucis hostes viciorum superantur. Post hanc victoriam, Melchisedech rex sine patre et sine matre panem et vinum victoribus offert (*Hebr. vii*), quia Christus rex justiciæ in cœlis sine matre, in terris sine patre victoribus viciorum pro triumpho corpus et sanguinem suum offert. Cui ipsi decimas ex omnibus solvunt, id est in omnibus præceptis ejus ei obediunt.

Abraham ex præcepto Domini filium suum in sacrificium offerens, duos servos cum asino in civitate reliquit, ipse cum filio montem ascendens, constructo altari Ysaac desuper ligatum posuit, quem arrepto gladio mactare voluit. Sed angelus de cœlo clamans ei parcere jussit. Abraham respiciens arietem inter vepres cornibus hærentem vidit, hunc in sacrificio obtulit, ipse cum filio abiit (*Gen. xxii*). Abraham qui Ysaac sacrificavit (f° 122, v°) est Deus Pater qui Filium suum pro nobis immolavit. Omne sæculum figuras præcedentium miretur, dum tam certa significatio sequentium in eis expressa comprobetur. Eodem namque loco in quo altare constituit, eodem post Salomon templum construxit; in eo loco quo aries cornibus inter vepres hæsit, eo Christi crux fixa stetit, in cujus cornibus ipse inter Judæos ut inter vepres hæsit. Duo servi qui cum asino exspectant, sunt duo populi, scilicet ex regno Israel et ex regno Juda, qui in stulticia adhuc perseverant. Porro verus Ysaac pro nobis jam immolatus, jam in dextera Dei exaltatus, Judaicus vero populus adhuc cum asino stulticiæ exspectans, hoc salutari sacrificio est privatus.

Hæc quoque lex præfiguravit, dum hircum offerri imperavit, super ejus caput omnium peccata per

manus sacerdotis imponerentur, et sic in solitudinem emissus ut a lupis devoraretur.

Hic hircus est Christus a [pro?] peccatoribus progenitus, super quem omnium peccata sunt posita, et per eum cruci affixa. Qui in solitudine emittitur, dum a Judæis gentibus traditur; a lupis devoratur, dum ab utrisque crudeli morte laceratur.

Præcepit etiam lex ut rufa vitula offerretur et in cinerem cremaretur, ejusque sanguine et cinere populus emundandus aspergeretur (*Levit. xvi*).

Rufa vitula est caro Christi sanguine rubricata; quæ in cinerem est cremata, dum in ara crucis, igne passionis est torrificata. Hujus sanguine aspersus populus emundatur, quia sanguine Christi et cinere, id est corpore fidelium, populus sanctificatur.

Hoc etiam per novam legem demonstratur; in qua Christus in naviculam descendisse narratur. In qua dum obdormivit, magnus ventus mare movit. Discipuli vero, timore perterriti, eum suscitaverunt, et eo surgente, tempestas et venti cessantes, serenitas et tranquillitas redierunt (*Matth. viii*).

Navicula est sanctæ crucis vexillum, qua de saeculo hujus sæculi, per Christi passionem vehimur ad tutæ stationis tranquillam. In hanc Dominus ascendit, dum pro mundi salute crucem subiit. Motus autem magnus in mari concutitur, quia Judæa perturbata ad sedicionem excitatur. Dominus in navicula obdormivit, dum se in cruce mortis somno opprimi permisit. Discipuli trepidantes eum excitaverunt, dum de ejus morte sævicia Judæorum perturbati, magnis precibus auxilium Domini imploraverunt. Quo resurgente (f° 124) tranquillitas redit, quia omne gaudium fidelibus per Christi resurrectionem venit.

Piscina quoque Hierosolimis erat, in qua sacerdotes oves immolandas lavabant; quam V porticus cingebant. In his multitudo languentium jacebat quæ aquæ motum expectabat. Angelus Domini, certo tempore, in piscinam descendens aquam movebat, et mota aqua quicumque primus in eandem intrasset, ab omni languore sanus fiebat. Inter languidos quidam longa ægitudine coquebatur, sed a Domino ut sanus surgat et cum lecto abeat imperatur (*Joan. v*). Piscina quinque porticibus cineta est Synagoga; V libris legis juncta. Multitudo languidorum erat numerositas Judæorum, oppressa languore peccatorum. Angelus Domini certo tempore descendit, et aquam movit, dum Christus, magni consilii Angelus, mundum intravit, et signis, miraculis, doctrinis Judæam perturbavit. Quæ commota auctorem vitæ interemit; sed unus languidus sanitatem recepit, quia mox Christi populum a morte redemit. Languido due anni de XL deerant, quia populus prior gemina dilectione carebat; qua adepta, languorem animæ exuebat et vitæ sanitatem induebat.

Refert ipse Dominus quendam vineam habuisse et certo tempore servos suos pro fructibus misisse.

Quos agricolæ comprehendentes, diversis suppliciis excruciatos, occiderunt, alios rursum missos pari modo interemerunt. Demum filium suum misit quem nequam turba de vinea jectum occidit. Dominus autem veniens malos male perdidit et vineam aliis agricolis locavit (*Matth. XXI*).

Homo qui vineam habuit est Dominus qui Judæam de Ægypto transtulit et ejectis gentibus ut vineam dilectam plantavit. Quam sepe circumdedit, id est custodia angelorum et sacra Scriptura munivit. Turcular fodit, quia offerenda ad altare instituit. Turrim construxit, quia templum toto orbe famosum in ea fieri jussit. Servos vel prophetas pro fructu bonorum operum misit, sed eos impia gens variis modis occidit; post quos alios, scilicet apostolos, misit, sed illos similiter ut priores interemit. Demum Filium venientem et eos ad pœnitentiam monentem de vinea ejectam occidit, id est de civitate eductum crucifixit. Ideo Dominus tales agricolas (*f. 122, v.º*) perdidit, dum Judæos per totum mundum dispersit; vineam aliis locavit, dum sacram Scripturam ad Christianum populum transtulit, qui fructum divinæ servitutis Deo reddit, et Deus ei regnum cœlorum rependit.

Passio Christi maxime peccatoribus profuerat, qui non justos, sed peccatores vocare venerat (*Matth. IX*). Hujus rei exemplum nobis divina misericordia in Pelagia demonstravit, quam prædestinans Dei gratia mire salvavit. Sicut enim legitur concilium episcoporum Antiochiæ colligitur. Eis residentibus transit puella multo auro et gemmis ornata, ac multa juvenum turba comitata, qui nulla de ejus pulchritudine capiebant saciamina, quia mira preciosorum unguentorum de se spargebat oblectamina. Hujus nomen erat Pelagia, sed ob nimium ornatum ab universa civitate dicebatur Margarita. Cum vero omnes episcopi se averterent et vultum suum quasi a maximo usque scelere absconderent, unus ex ipsis, nomine Nonnus, intuetur eam diutius. Tandem obortis lacrimis prorupit et cœpiscopis ait: « Fratres, me credite, hanc mulierem nobis in exemplum hodie ante oculos adductam esse. Et noveritis quod Dominus in judicio non apostolos, non martyres ostendet, sed hanc mulierem nobis profert. Quicquid enim suis amatoribus promisit, toto annisu implere studuit. » Post hæc surgens, ecclesiam ingreditur, humi lacrimans prosternitur, Deum intime precatur ne collatione hujus mulieris a sanctuario Dei repellatur. « Quicquid enim, inquit, tibi Domino Deo omnium unquam promisi, numquam implere sollicitus fui. Hæc autem quicquid corruptilibus hominibus promisit, devote implevit. » Eadem vero nocte revelavit ei Deus de puellæ salvatione. Vidit namque se in somnis altari astare, missas celebrare, ac nigram co-

lumbam importune vultum suum circumvolare. Quam apprehendens in piscinam jactavit, de qua nive candidior egressa, alta cœlorum penetravit. In crastinum injungit eidem Dei præsuli archiepiscopus sollempnia missarum agere et verbum ædificationis ad populum facere. Quo sermonem faciente eadem mulier affuit, et nutu Dei verbis ejus compuncta, flumen lacrimarum profudit. Missa expleta, ad hospicium antistitis festinavit, [ad] pedes ejus prostrata (*f. 126*), quos exemplo evangelicæ peccatricis ubertim lacrimis rigavit, ab eo baptizari petiit et impetravit. Episcopo itaque cum suis ad mensam residente ac cum angelis de salute puellæ gaudente, ecce supra tectum domus diabolus nudus apparuit, et magna voce querulus clamavit: « O maledicte senex, quid mihi adversaris? Cur mihi spolia mea rapis? Non sufficit tibi quod quatuor millia Sarracenorum mihi abstulisti et Deo tuo per baptismum obtulisti, quin nunc mihi vas meum dilectum auferres, per quod innumeras hujus civitatis animas acquisivi? Ille dies est maledictus quod tu adversarius es natus. Nam lacrimæ tuæ domicilium meum ut torrens impingunt, et fundamenta domus meæ ut tempestas subruunt. » Deinde ad puellam convertitur et sic eam alloquitur: « O Margarita dulcissima, quid tibi mali feci, quod te a me avertisti? Auro et geminis te ditavi, generosis te viris habunde nobilitavi. Ideo ad me convertere et assuetis deliciis fruire. » Episcopo vero admovente, puella se signavit, et mox diabolus disparuit. In nocte autem adveniens, dormientem excitavit, infinita bona promittens ad se converti rogavit; sed ipsa per Christi nomen et crucis impressionem malignum fugavit. Octava die muliebrem vestem exuit, virili induta clam exiit, Hierosolimam pergit, in monte Oliveti se includit. Porro spiritualis mater quæ eam de fonte levavit, putans eam in errorem relapsam, acriter ploravit. Quam episcopus consolari cœpit, dicens quod cum Maria optimam partem elegerit (*Luc. XI*). Post aliquot annos capellanus ejusdem Nonni episcopi causa orationis Hierosolimam petiit, eamque inclusam in monte Oliveti invenit, et ab ea cognitus, minime eam cognitus [cognovit], quia ob nimia jejunia et crebras vigiliis imperialis (*sic*) ejus facies emarcuit. Eo ibidem manente defungitur, et veste nudata mulier cognoscitur, et per eum cunctis res ejus innotescitur. Tunc episcopi, monachi, moniales, clerus cum populo collecti eam condigne sepelierunt, et eum qui omnes homines vult salvari glorificaverunt.

Ad hunc, karissimi, toto corde confugite, viciis et concupiscentiis vos ei conerucifigite, ut implerit læticia cum vultu (*f. 126, v.º*) ejus valeatis et delectationes in dextera ejus usque in finem habeatis. Quam oculus non vidit, et cætera (*I Cor. II*).

DOMINICA IN PALMIS.

Super aspidem et basiliscum ambulabis et concul-

cabis lecnem et draconem (Psal. XC). Aspis est genus

serpentis, carmina incantantis fugientis. Dum enim incantatur, unam aurem ad terram deprimere, cum cauda alteram obdurare narratur, ne vocem se incantantis audiat et verbis ejus obediat. Hæc fontes et arbores veneno inficit et sic de eis gustantes interficit.

Hæc aspis peccatum figurat, quæ nobis aures cordis terrenis desideriis obdurat, ne monita Dei nostri audiamus et verbis ejus ad salutem nostram obediamus. Fontem baptismatis et arborem crucis inficit, dum in fide passionis Christi baptizatos flagitiis polluit. Gustantes ex eis interemit, quia verbum vitæ et Christi corporis sacramenta gustantes criminale peccatum interimit.

Basiliscus autem, qui et regulus, mortiferum quadrupes animal legitur, cujus flatum omne quod hauserit moritur. Aves etiam desuper volantes, ejus flatu præfocantes, moribundæ decidunt et pennas quasi igni exustas amittunt. Hic pestifer, cum omnia mortificet, a mustela superatus morte tabescet.

Basiliscus mortem designat quæ cuncta suo tactu a vita disgregat. Aves ab alto per flatum dilabuntur, quia justis etiam, morte tacti, a vita exuuntur. Hic quatuor pedibus graditur, quia IIII modis humanum genus ad mortem trahitur, scilicet: per primi mandati prævaricationem, per naturalis legis violationem, per scriptæ legis transgressionem, per Evangelii despectionem. Hunc mustela superat, quia caro Christi mortem moriendo enecat.

Leo, fortissimus bestiarum, perlustrat nemora silvarum; cauda sua terram designat, quam designationem omnis bestia transire formidat. Deinde impetu facto rugiens in silvam irruit, et terrore ejus pavefactas bestias lacerans dirumpit.

Per leonem Antichristus intelligitur, cujus potentia fortitudo omnes reges supergreditur. Et sicut leo silvam circuit, sic ille orbem terræ sua potestate circumcludit (s° 128). Terram cauda signat, quam bestia transire trepidant, quia edicta promulgat quæ omnis homo transgredi formidat. In silvam impetum rugiens dat, bestias invadens lacerat, quia omnes gentes per terrorem sibi subjugat, cunctosque sibi resistentes crudeliter dilaniat.

Draconem maximum serpentem Scriptura docet, qui flatu [flatu], veneno, caudæ verberere nocet. Hic vi veneni in aere quasi volans levatur, et aer per eum concitatur. Elephantis, castissimo animali, insidians, et pedes ejus cauda alligans, flatu suffocare nititur; sed a moriente ipse opprimitur; de terra vero illa sanguine infecta preciosus color tollitur.

Draco maximus serpentium est diabolus, rex omnium malorum. Qui flatu, veneno, caudæ verberere interimit, quia cogitatione, locutione, opere animas perimit. Cogitationes inficit flatu superbiæ, verbis infundit virus maliciæ, cauda constringit mali operis perpetrationem. Per eum aer concitatur, quia spiritualis concordia sæpe per illum turbatur. Casto

animali insidiatur, quia Christum castitatis auctorem, de casta Virgine natum, usque ad mortem persequabatur; sed eo moriente contritus opprimebatur. Porro de terra preciosus rubeus color levatur, quia Ecclesia Christi sanguine decoratur.

Dominus igitur super aspidem et basilicum ambulavit, cum peccatum et mortem sua morte destruens, cuncta nociva suis fidelibus substravit. Leonem et draconem conculcabit, cum Antichristum per electos suos superabit et diabolum cum omnibus membris suis in extremo examine damnabit. Draco etiam et leo diabolus appellatur: draco quia per occultas temptationes insidiatur; leo quia per manifestas persecutiones subvertere conatur. Draco fuit cum Dominum occulte temptavit; leo exstitit, cum eum manifesta persecutione invasit. Sed Dominus leonem et draconem conculcavit, cum et temptationem humiliter et persecutionem patienter toleravit. Unde de temptatione ejus cantamus: *Draconem conculcabis*; hodie autem de passione. *Libera me de ore leonis*. Qualiter autem, karissimi, Dominus operatus sit salutem in medio terræ (*Psal. LXXIII*), volo vestrae dilectioni breviter referre. Hierosolima namque in medio terræ sita dicitur, in qua Dominus pro salute mundi (s° 128, v°) crucifigitur. Hic cum dives esset et pro nobis egens et pauper fieret, ut nos participes eminentiæ divitiarum suarum efficeret, Martha et Maria frequenter eum hospicio receperunt, ac de rebus suis ei necessaria impenderunt. Harum frater Lazarus dum infirmaretur, miserunt ad Jesum, ut ei amici sui ægritudo nunciaretur. Qui adveniens, invenit eum jam defunctum, et jam quatuor dies sepultum. Frequens autem turba Judæorum ad Martham et Mariam venerat et eas de fratris morte consolari studebat. Dominus autem, cernens tristem turbam flebiliter lamentari, cœpit et ipse simul lacrimari (*Joan. XI*). Ante hoc autem cæco nato per lutis unctionem oculos aperuerat; unde Judæi nunc dicebant: *Qui potuit facere ut cæci nati oculi aperirentur non potuit hic etiam facere ne hic moreretur?* (*ibid.*) Itaque eum turba ad sepulchrum pergunt quod ingens lapis operit, quem Jesus tolli præcepit. Porro mortuus, ut puta quadriduanus, jam fetebat, et pedes ac manus ejus institis constricti erant. Jesus autem Patri gratias agens oravit, ac voce magna Lazarum de monumento vocavit. Protinus mortuus et ligatus, cunctis mirantibus, de sepulchro prodiit et omnes magno gaudio perfudit (*ibid.*). Hoc inauditum miraculum Pharisæi audientes, scilicet Judæorum clerici, mox concilium Hierosolimis collegerunt, atque ad invicem dixerunt: *Quid faciemus, quia hunc hominem tanta signa facere scimus? Si eum sic dimittimus, totus in eum credet mundus. Et si habitus fuerit Deus a Romanis auferent a nobis gentem et locum habitationis. Pontifex autem illorum sententiam in eum protulit quia unus hominem mori pro populo expedit, ne tota gens in perditione sit* (*ibid.*). Illo igitur concilio edictum promulgatur, ut comprehensus occidatur,

Sed quia non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum (*Prov. XXI*), dum ei non placuit, eis minime licuit implere suæ pravitatis consilium. Cum autem placeret sibi opus a Patre injunctum explere, scilicet peccati cyrografum contra nos conscriptum suo sanguine delere, Hierosolimam cum suis pergens in Bethaniam ad Martham divertit, quæ ei et suis comitibus cœnam fecit. Lazarus autem qui a morte revixit unus ex discumbentibus fuit. Cujus soror Maria preciosum unguentum (f° 150) super caput Domini recubentibus [recumbentis] fudit (*Joan. XII*). Sed Judas infremuit. Et quia hoc pro trecentis denariis ad furtum suum vendere ei non licuit (*ibid.*), ipsum Dominum pro XXX denariis vendidit (*Matth. XXVI*). Propter paschalem autem festivitatem populus ex omni orbe in Hierosolimam confluerat; qui audiens Lazarum a morte resuscitatum, ad Bethaniam ibat, ut Jesum resuscitantem et Lazarum resuscitatum videret. Unde Pharisei dicebant: Nihil proficimus, ecce totus mundus post Evangelium abiit (*Joan. XII*). Decreverunt ergo ut Lazarus interficiatur, sed Deo melius de eo disponente ad utilitatem Ecclesiæ reservatur. Nam fertur quod postea XXX annis in Cypro episcopus Ecclesiæ præfuerit, et sicut eum Dominus a morte corporis, ita ipse multos a morte animæ verbis et exemplis ad vitam revocaverit. Dominus itaque turbis committatus, ad montem Oliveti venit et duos discipulos in civitatem mittens, asinam alligatam et pullum cum ea sibi adduci præcepit. Qui abeuntes, asinam et pullum adduxerunt, vestimenta sua imponentes, eum desuper sedere fecerunt. Alii autem vestimenta in via straverunt, alii vero ramos de arboribus olivarum cædentes, in via projecerunt. Cum ergo in civitate percrepisset quod Jesus secundum prophetiam in asino ibi adventaret, turbæ certatim cum spatulis palmarum ovantes occurrunt, Regem Israel appellant, osanna in laudem ejus magna voce persultant. Hic mos erat illi populo ex jussu legis sollemnitates celebrare cum palmarum spatulis (*ibid.*).

Jesus autem videns civitatem flevit et eam destruendam prædixit (*Luc. XIX*), quod postea contigit. Nam post passionem transactis XL annis Romani eam in Pascha obsederunt, ac populum perimenter funditus everterunt. Ingreddente ergo illo cum turbis civitatem, turba puerorum ac totum vulgus cum palmis obviam prorupit et Regem gloriæ cum ymnis excipit. Quibus stipatus templum ingre- diens, ementes et vendentes columbas de illo cum flagello ejecit (*Matth. XXI*), et templum sui corporis dissolvendum, sed post triduum reædificandum prædixit (*Joan. II*). In templo itaque multa signa faciebat, et turbas cottidie cœlestia docebat. Feria III a Juda traditur, feria V panis et vinum in corpus et sanguinem nobis conficitur, feria VI pro salute omnium crucifigitur. Sabbato in sepulchro requievit, Dominica (f° 150, v°) a morte resurgens, vitam et gaudium omnibus in se sperantibus dedit. Hæc sunt

A sacræ hujus septimanæ sollemnia, quæ nobis renovant præterita et ad memoriam futura reducunt: gaudia, quorum vobis pauca pandam mysteria.

Dominus, qui omnes mortuos in ultima die suscitabit, tres mortuos ad vitam revocavit, per quos nos a tribus animæ mortibus vivificandos declaravit. Puellam namque in domo quasi a somno sic a morte levavit (*Luc. VIII*); juvenem vero extra civitatis portam elatum coram populo suscitavit (*Luc. VII*). Lazarum autem quadriduanum de monumento vocavit (*Joan. XI*).

B Per hos tres mortuos tres mortes animæ figurantur, quibus animæ a vita Deo separantur. Aut enim cogitando, vel loquendo, vel operando a Deo recedimus et nos æternæ morti obnoxios facimus. Mors cogitationis animam occidit, dum mala per voluntatem concupiscit. Qui enim viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo (*Matth. V*). Fornicatio autem mors animæ est. Sicut igitur in domo puella, sic jacet anima mortua in conscientia. Quæ si ad pœnitentiam convertitur, a Domino ad vitam erigitur. Morte verborum anima occiditur, dum mala loquitur. Os enim quod mentitur occidit animam (*Sap. I*), et maledici regnum Dei non possidebunt (*I Cor. VI*). Igitur cujus mala voluntas pravis consiliis aliis notificatur, hic velut juvenis extra portam mortuus portatur. Si vero ad lacrimas pœnitentiæ recurrit, a morte Domino resurgente resurgit. Morte corporis anima moritur, dum male cogitata, pejus consiliata, pessime perficere nititur. Ut Lazarus in sepulchro clauditur dum in profundo peccatorum inmergitur; lapide operitur, dum mala consuetudine premitur; manus et pedes institis ligatur, dum ab amicis et adulatoribus in malo confortatur. Hic mortuus etiam fetet, quia sua opinio plurimis nocet. Oratio est præmissa, voce magna emissa resuscitatur, quia talis per assiduas Ecclesiæ orationes et crebras prædicationes vix ad pœnitentiam provocatur. Quartum autem Dominus resuscitare noluit pro quo nemo illum petiit, immo sepelire volentem prohibuit. *Dimitte*, inquit, *mortuos sepelire mortuos suos* (*Matth. VIII*).

D Per hunc mortuum hii expressi sunt qui lætantur cum male (f° 152) fecerunt et exsultant in rebus pessimis (*Prov. II*). Mortui qui eos sepeliunt sunt eorum complices, eis in malo consimiles, qui eos prave agentes favoribus extollunt. Dum enim eos qui quasi per risum scelus operantur laudant, quasi terram super mortuum coacervant. Hii quia in judicio confessionis non resurgunt, in inferno sepulti cum divite ardebunt.

Per Lazarum quoque totum genus humanum designatur, quod in primo parente mortuum in sepulchro malæ consuetudinis claudebatur, sed per Redemptorem suum a monumento evocatur, dum a peccatis ad vitam reparatur. Porro III dies quibus Lazarus jacuit in sepulchro sunt quatuor legum prævaricationes quibus humanum genus deprimitur.

sub mortis imperio. Prima lex primo homini in paradiso proponitur. *De ligno, inquit, scientiæ boni et mali ne comedas. Quicumque die comederis, morte morieris* (Gen. ii). Si hanc homo observasset, ipse et tota posteritas ejus anima et corpore immortalis permansisset, sed quia diabolo suadente hanc comedendo est prævaricatus, cum omni successione sua est morte multatus. Ecce unus dies mortis.

Homini de paradiso ejecto inditur lex naturalis: *Quod tibi non vis, alii ne feceris*. Si hanc servaret, mortem animæ evaderet. Sed quia hanc facere neglexit, mortem mundo invexit. Ecce II dies mortis.

Datur homini lex conscripta, quam observans posset æternæ mortis evadere discrimina. Hanc quia contempsit, pondere suo eum in morte depressit. Ecce III dies mortis.

Evangelium homini prædicatur, per quod vita æterna donatur, et hoc despicitur, idcirco homo morti addicitur. Ecce IIII dies mortis. Hæc quadripartita morte genus humanum hæctenus pressum Dominus ad vitam erexit, cum ad montem Oliveti perrexit. Mons Oliveti est celsitudo fidelis populi, oleo læticiæ uncti. Ad hunc montem Dominus venit, cum in carne veniens fideles ad fidem collegit. Duos discipulos in civitatem misit, quia doctores fide et operatione perfectos in mundum misit. Duos misit, quia duo Testamenta duos populos, Judaicum scilicet et gentilem, doceri voluit. Duos misit quia duo præcepta dilectionis (f. 152, v.) activos et contemplativos servare instituit. Qui asinam et pullum adduxerunt, quia circumcisionem et præpucium ad fidem converterunt. Per asinam enim intelligitur Judæa jugo legis ligata; pullus autem indomitus erat gentilis populus, nulla lege constrictus. Vestimenta desuper posuerunt, dum eis bona exempla præbuerunt. Dominum imposuerunt, dum Christam per fidem cordibus eorum impresserunt. Vestimenta in via straverunt, dum eis exempla proposuerunt. Ra-

Hic fac finem si vis; sin autem, hæc adjice.

(f. 124) Hæc omnia olim figuraliter præcesserunt et nostra tempora quasi digito demonstraverunt. Abraham servum suum super circumcisum membrum suum jurare compulit, de quo Christum in carne descensurum præscivit, ut in Mesopotamiam pergeret et inde uxorem filio suo adduceret. Qui juramento constrictus in Chaldæam pergit, Rebecam juxta fontem repperit, auro et gemmis ornata ad Isaac adducit. Sic ordo doctorum a Deo in mundum missus Christi incarnationem constrictus (?), Ecclesiam juxta fontem baptismatis invenit, auro caritatis, gemmis bonorum operum decoratam ad verum Isaac Christum adducit.

Populus in Ægypto a Pharaone affligitur et Moyses ad liberandum eum mittitur. A quo dum multa signa fiunt, magi ei resistunt. Hic Moyses jussit agnum absque macula decima die primi mensis concludi et quarta die ad vesperam immolari cujus sanguine ostia domorum in modum crucis signarent, dum eum in quatuor locis, scilicet in limine, in superli-

mos de olivis cædebant, dum facta et dicta prophetarum eos docebant. Per olivas enim prophetæ designantur, qui oleo unguebantur. Ramos de palmis sternebant, dum pugnas regum contra gentes et eorum victorias ad pugnam spiritus contra vicia exponendo referebant. Per palmas enim victoria regum accipitur quia palma victoria dicitur. Turbæ quæ cum palmis Domino occurrerunt sunt gentes quæ fidem perceperunt et piis actibus Christi præcepta impleverunt. Pueri qui Dominum cum palmis susceperunt sunt martyres qui cum palma vitorie ad Christum pervenerunt. Reliquum vulgus quod Domino cum palmis obviat, eos qui vicia vincunt et cum triumpho vitorie Domino in judicio occurrunt, insinuat. Dominus excidium civitatis prædixit quia hunc mundum dissolvendi [dissolvendum] astruxit. Turbæ Osanna conclamant, cum Domino civitatem gaudentes intrant, qui [quia] cum sponsam suam Ecclesiam de hac Babylonia in civitatem Patris sui induxerit. suos collaudatores secum ad nuptias intrare jubebit. De templo ementes et vendentes columbas abjecit, quia omnes ecclesias vel ordines vel aliquod spirituale donum ementes vel vendentes de templo coelestis Hierusalem expellit.

Hic dies palmarum nuncupatur qui exemplo illius populi ab universa Ecclesia cum palmis et floribus celebratur. Hanc ergo, karissimi, Redemptorem nostrum magna voce laudate, continuis precibus ei supplicate, ut quemadmodum populus Hebræorum illi ad passionem venienti cum palmis et floribus occurrit, et quodam modo triumphum illius de morte præcinit ita nos cum palma vitorie de mundo triumphum illius de morte præcinit, ita nos cum palma vitorie de mundo et vicis cum floribus bonorum operum ei ad judicium venienti occurrere valeamus, et cum triumpho coelestem Hierusalem cum eo ad nuptias intrare mereamur.

minari, in utroque parte ponerent, et ipsum agnum assum in domibus comederent. Hoc signo viso, percussus angelus pertransiens primogenita Ægyptiorum percussit, et Dominus populum suum cum auro et argento in exultatione et læticia eduxit quem columna ignis in nocte præcessit, columna nubis in die protexit. Mare Rubrum divisit, per quod populus sicco vestigio transivit. Hostes vero insequentes fluctus operuit, populum autem a timore eorum eruit. Quem lætantem ad LXX palmas et XII fontes aquarum vocavit, deinceps coelesti pane cibavit. Aquam de petra bis percussa eis produxit, quæ eos usque ad terram promissam committata profluxit. Quidam eorum contra tot beneficia ingrati murmuraverunt, et ab ignitis serpentibus perierunt. Quam ob rem populo acclamante et Moyse ad Dominum orante, jussit Dominus ut æneus serpens suspenderetur, quem percussi a serpentibus inspicientes a morte eriperentur.

Terræ autem appropinquantes, XII exploratores

miserunt, qui totam terram lustrantes, ad indicium A optimæ terræ de fructu ejus ad multitudinem detulerunt. Nam botrum præciderunt quem duo viri in vecte portaverunt, et panem in sporta attulerunt. Ad Jordanem autem pervenientes, fluvius stetit, populus illæsus transit, sacerdotibus tuba canentibus Hiericho corruit, et victis hostibus per Josue qui et Jesus, populus terram lacte et melle flantem possedit. Hoc totum nobis sic exponitur.

Populus in hoc mundo a diabolo opprimitur, et Christus ad liberandum eum a Patre mittitur. Qui dum multa signa facit, malicia Pharisæorum ei resistit. Ipse etiam agnus absque macula erat, quia peccatum non fecerat. De hoc dicitur: *Ecce agnus Dei qui tollit peccata mundi (Joan. 1)*. Hic sicut ovis ad occisionem ductus occubuit, dum bonus pastor animam suam pro ovibus posuit. Qui decima die primi mensis, hoc est hodie, Hierosolimam veniens, a Judæis includitur, et XIV die, id est V feria corpus ejus traditur. Cujus sanguine fores quadripertitæ signantur, dum in fide passionis Christi corpora nostra in modum crucis et baptismate consecrantur. Agnus in domo assus comeditur, dum fidelis populus in Catholica Ecclesia carne passi Christi vescitur. Primogenita Ægypti percutiuntur, dum cruore agni pœnæ æternæ mortis destructuntur. Ægyptus, quod *tenebræ* dicitur, peccata sunt quæ male-agentes ad tenebras exteriores ducunt. Horum primogenita magni consilii angelus percussit, dum pœnas quas peccata genuerant sua morte destruxit. Populus cum auro et argento lætabundus educitur, quia magno precio agni immaculati a tyranno eruitur. Et qui in tenebris infernalibus inclusus tenebatur a luce æterni Solis illustratur, et de carcere mortis ereptus vitæ palatio locatur. Columna ignis in nocte populum præcedit, quia lumen sacræ Scripturæ in caligine hujus vitæ iter nobis ad patriam præbebit. In die columna nubis eos ab æstu protegit, quia in die judicii humanitas Christi ab æstu æterni incendii nos defendit. Sicut enim sol sub nube, sic Sol justitiæ latuit sub humana carne. Mare Rubrum est baptismus sanguine Christi rubicundus, in quo hostes, scilicet peccata, submerguntur. Fideles a timore pœnarum eruuntur. LXX palmæ LXX libri sunt sacræ Scripturæ, per quos LXX discipuli

populum ad palmam victoriæ de vicis pervenire docuerunt. Duodecim fontes XII (s^o 136) apostoli sunt, de quibus flumina Scripturarum per orbem manaverunt. Ad hos educti de Ægypto pervenerunt, dum redempti a Domino jugo fidei se per apostolos subdiderunt et sacras Scripturas scrutari cœperunt. Panem angelorum manducaverunt, dum Christi corpore vesci meruerunt. In quo pane omne delectamentum et omnem saporem suavitalis habuerunt (Sap. xvi), quia digne Christi pane reficientes, omne gaudium et omnem suavitalitatem habebunt. Aqua eis de petra bis percussa elicitur, quia evangelica doctrina de Christo in duobus crucis lignis extenso educitur. Quæ aqua mellitum et oleagineum saporem præbuit, quia Evangelii dulcedinem æternæ vitæ per Christi misericordiam nobis promittit. Ingrati contra beneficia murmurantes a serpentibus pereunt, quia qui post accepta divina sacramenta perverse vivunt, a dæmonibus disperibunt.

Æneus serpens suspensus, in cujus aspectu populus a morsu serpentium est salvatus, est Christus in cruce extensus, cujus fide populus a vulnere peccatorum est liberatus. Æneus serpens caret veneno, ita et Christus peccato. Duodecim qui terram exploraverunt sunt XII apostoli qui vitam æternam in mundo prædicaverunt. Botrus qui in vecte portatur, est Christus qui in cruce pependisse prædicatur. Hunc duo portant, quia passionem ejus propheticus et apostolicus ordo mundo insinuant. Panem etiam in sporta detulerunt, quia panem angelorum in carne venisse et cibum hominum factum esse nunciaverunt. Fluvio transmissio, Hiericho a sono tubæ sacerdotum destruitur, quia ultima persecutione superata mundus hic a sono tubæ angelorum dissolvitur. Devictis hostibus terra lacte et melle manans victori populo per Jesum dividitur, quia hostibus Dei justo judicio damnatis, victori populo de vicis terra viventium fluens torrentibus gaudiorum per Jesum verum tribuitur. Igitur, karissimi, cum vos suo sanguine Christus ab oppressionem diaboli liberaverit, et aditum cœlestis patriæ reseraverit, festinate ad eum pervenire per viam mandatorum ejus, ut possitis ei placere in regione vivorum atque mortuorum, ubi vobis distribuat gaudia, quæ oculus non vidit, et cætera.

IN COENA DOMINI.

Revertar ad Hierosolimam cum misericordia, et edificabitur in ea domus mea, dicit Dominus (Zach. 1). Sicut sæpe dixi vobis, karissimi, (s^o 136, v^o) Hierusalem dicitur visio pacis et significat Ecclesiam quæ in cœlis visura est principem pacis. In hac Hierusalem sumus nos domus quam Deus fide erexit, virtutibus instruxit, baptismate lavit, gratiarum muneribus ornavit. In hac domo vivi lapides ferramentis tribulationum quadrantur, ut domus in cœlis de eis construatur, in quæ securis et malleus adversita-

tum non audiri affirmatur. Hæc domus in nobis cecidit, dum mens nostra a culmine virtutum in vicia corruit, unde et Dominus a nobis recessit. Sed quia istis diebus XL per pœnitentiam instrumenta spiritualis ædificii colligemus, iterum propiciatus remittit Dominus. Revertar ad Hierusalem cum misericordia peccata relaxando, ædificat domum karismata donando.

Hoc exemplo episcopi domus ædificatores collapsam domum hodie restaurant, dum pœnitentes præ-

pter crimina ab Ecclesia abjectos in Ecclesiam introducendo filii Ecclesiae aggregant. Tabernaculum David quod cecidit hodie erigunt, dum crisma et oleum sanctum conficiunt, per quae fideles ad regnum Dei signantur, et in reges ac sacerdotes omnes renati consecrantur. Unde baptizati per albam vestem sacerdotum per mytram praefereunt diadema regium. Hodie omnes pastores Ecclesiae domum Dei reaedificant, dum oves errabundas ad gregem reportant. Hodie vineae Domini cultores praecisos palmites verae viti Christo atque confractos ramos olivae reinserunt, dum excommunicatos et ob flagicia repulsos per indulgentiam absolvunt. Unde et haec dies indulgentiae appellatur, quia qui per tetam XLmam pro culpis poenitentiae vinculis a sacerdotibus stringebantur, hodie peracta poenitentia, per indulgentiam absoluti in gremio Ecclesiae recepti gratulantur. Hodie Christus discipulis pedes lavit et nobis exemplum pedes fratrum et pauperum lavandi reliquit. Dilectionem enim proximi implemus in fratribus, dilectionem autem Dei in pauperibus. Nam quicquid pauperibus impenditur, Christo exhibetur, sicut ipse in iudicio fatetur. Quod his, inquit, fecistis, mihi exhibuistis (*Matth. xxv*). Ergo exemplo Christi lavemus fratrem et Christi vestigia, et ipse abluat nostra crimina.

Hodie Christus corpus et sanguinem suum Ecclesiae ob memoriam sui tradidit, per quae cottidie remissionem peccatorum accipit; quae qui indigne acceperit, mortis Domini reus cum Juda erit. Hic (*158*) autem indigne accipit qui fornicatione vel adulterio vel aliquo immundo opere polluit [polluitur], aut aliquod criminale facinus commisit, et inde confessionem et poenitentiam agere neglexerit, vel obscena facta sua confiteri erubuerit. Saltem hodie ad confessionem et poenitentiae lacrimas confugiant, ut corpus Domini non ad iudicium, sed ad animarum remedium percipiant.

Hac nocte Christus cum discipulis coenavit, ac per mysticum agnum priscam legem consummans, novam inchoavit. Et cum eis multa futura praedixisset atque coelesti doctrina copiose instruxisset, dulci oratione surgens, in se credentes Deo Patri commendavit, montem ascendens oravit, et sudor sanguinis de eo manavit. Ibi Juda prodente a turbis Judaeorum ut latro comprehenditur, ut sur ligatur, ut reus in concilium ducitur, ut malefactor colaphis et sputis illuditur. A discipulis relinquitur, a Petro cum juramento abnegatur. In crastino a Judaeis traditur vinctus gentibus, scilicet Pilato praesidi et ejus militibus, insuper accusatur morti obnoxius. Quem Pylatus ob invidiam sciens traditum, voluit dimittere eum. Erat autem mos Judaeis ut praeses eis in festo die vinctum dimitteret quemcunque peterent. Pylatus ergo voluit ut Jesus dimitteretur, sed ipsi magnis vocibus postulabant ut crucifigere-
tur, latronem autem laxari petebant qui propter

A homicidium in carcere positus fuerat. Pilatus vero coram omnibus manus lavit, se innocentem de ejus sanguine clamavit. Igitur iudex omnium et vitae dator neci adjudicatur, et Dominus majestatis servis pagani crucifigendus mancipatur. A quibus susceptus ad irrisionem ut rex purpura vestitur, dextra ejus harundine pro sceptro insignitur, caput ejus pro diademate spinis coronatur et flexis genibus salutatur. Deinde consputatur, diris flagellis dilaceratur, post haec cum latronibus de civitate educitur, inter nocentes innocens crucifigitur, et vestis ejus sorte distribuitur. Mox sententia aeterni Iudicis Judam XXX maledictionibus perculit, qui precium mundi XXX argenteis vendidit et pro unoquoque denario notatus est mortis cauterio (*Matth. xxvi-xxvii*). Edicitur namque ut peccatorum (155) super eum constituatur et diabolus a dextris ejus stare permittatur, in iudicio condemnetur (*158, v°*), oratio ejus in peccatum convertatur, ut dies ejus pauci fiant, episcopatum ejus alius accipiat; filii ejus orphani et uxor ejus vidua fiant, ut filii ejus transferantur et sint mendici, ut de habitationibus ejiciantur, substantia ejus a feneratoribus scrutetur, labores ejus ab alienis diripiantur, ut nullus ei auxilietur, nullus pupillis ejus misereatur, nati ejus perdantur, in una generatione nomen ejus deleatur, iniquitas patrum ejus in memoriam Dei redeat, peccatum matris ejus venia non deleatur, contra Dominum semper fiat, memoria ejus de terra dispareat, maledictio ei veniat, benedictio ab ea longe fiat, maledictionem sicut vestimentum induat, sicut aqua interiora ejus et sicut oleum ossa ejus introeat, maledictionem vestimento operiatur, maledictionem ut zona praecingatur, ut confundatur pudore induatur, confusione sicut diploide operiatur (*Psal. cviii*). Hic dum tot maledictionibus permultatur, eum omnis mundus abominatur. Nam coelum diutius eum aspicere rennuit, terra eum portare exhorruit. Itaque in aere laqueo strangulandus elevatur, daemonebus in aere commorantibus associatur. Aer vero eum praedae daemonebus abhorrens a se reppulit, unde mox medius crepuit, cadentemque tartarus absorbit.

D Cum autem Unicus Patris in cruce pendens solveret quae non rapiebat, Judaei super dolorem vulnerum ejus addebant, dum ei insultando deridebant, insuper acetum et fel ei in potum offerebant, sed ipse pro eis preces effundebat. De latronibus etiam unus ei mortis supplicium improperavit, alter vero misericordiam postulavit. Super quem ilico fons pietatis viscera misericordiae fudit, eique crimina relaxans paradysum promisit, Hodie, inquit, mecum eris in paradyso (*Luc. xxiii*). Per hunc mundo innotuit quod pro peccatoribus in cruce paciende sanguinem suum fundere voluit, qui latroni in articulo mortis poenitenti vitam tribuit. Ibi in cruce pendens iudex noster iudicatus iudicium exercuit,

dum unum ob nequiciam reppulit, alterum ob confessionem gloriæ intulit, per hunc ostendens quod sua passio justis quidem salvatio, impiis autem sit damnatio. Mundus autem cernens factorem suum tam atrociter cruciari, scelus expavit, et totam terram tetra caligine a VI hora usque ad VIII obscuravit, Hora VIII ut hominem de cœno (f° 140) mortis levaret quem de limo creavit, Filius Dei in mortem se inclinavit. Eo moriente tota terra contremuit, mortuos de se evomuit. Velum templi in duo discinditur, petrarum duricia finditur. Mortui resurgunt, testimonium suo Domino reddunt. Tunc, quidam militum latus Domini lancea perforavit, et continuo unda sanguinis et aquæ in redemptionem mundi emanavit, et his visis centurio eum Dei Filium affirmavit. Joseph autem, prædives homo, corpus Jesu a Pilato petiit et impetravit, et de cruce deponens, in monumento novo locavit. Porro Christus ad inferni claustra descendens, sedentes in tenebris et umbra mortis visitavit, fortem diabolum ipse fortior superans, mortem vita necavit, ac regnum tyranni disturbans spoliis acceptis victor tertia die triumphans remeavit. Hoc totum prophetæ futurum prædixerunt, hoc variis figuris præsignaverunt. Rex namque piissimus Josyas celeberrimum Pascha sollemnizavit et cunctum populum regni ad convivium invitavit. Qui dum ab Ægypti rege necatur, ab omni populo, sed præcipue ab Hieremia lamentatur. Hic propheta, dum in campo Mageddo lamentatur, ubi rex occubuit, vena fontis et viror arboris aruit. Hic Josias est Christus rex justiciæ, qui celebre universo mundo Pascha celebravit, cum se ipsum Deo Patri in paschali die Judæorum immolavit. Ad convivium populum invitavit, quia per comestionem corporis sui ad epulas æterni convivii omnes fideles vocavit. Hic a rege Ægypti occiditur, dum per consilium diaboli regis tenebrarum a Judæis morti addicitur. Ab omni populo, sed maxime a prophetâ lamentatur, quia quamvis ab omni antiquo populo variis modis, sed maxime a prophetis factis et dictis mors Christi præfiguratur. Super mortem quoque ejus omnes gentes flebunt, cum eum videbunt in quem transfixerunt (*Joan. XIX*). In campo ubi rex occubuit fons et arbor aruit, quia in Judæa ubi Christus occubuit fons baptismatis et arbor crucis aruit, dum neutrum sibi prodesse in perfidia permanendo fecerit. Unde et eadem lamentationes his diebus in ecclesiis lamentando recitantur, per quas mortis Christi tempora præsignabantur, dum eadem passio Christi a fidelibus venerabiliter celebratur.

Jonas quoque (f° 140, v°) ad prædicandum a Domino mittitur, qui ascendens in navim, magna tempestate concutitur. Procellis namque et ventis in mari sævientibus, ipse in navi soporatur, sed a pavidis nautis sorte deprehensus, a navi in fluctibus jactatur, moxque mare tranquillatur. Quem cetus absorbens tres dies in ventre tenuit, post quos Domino jubente vivum in aridam evomuit. Qui mox

ingressus Ninivitis prædicavit et civitatem a subversione salvavit (*Joan. I-IV*).

Ita Christus in mundum ad prædicandum populis a Patre dirigitur, qui ascendens in crucem, tempestate persecutionis excipitur. Judæis itaque et gentibus ut ventis et procellis in eum sævientibus, ipse soporatur, dum in cruce morte gravatur. Sorte deprehenditur, quia solus ad redemptionem humani generis eligitur. A navi in mare a nautis jactatur, dum de cruce depositus a suis sævicia Judæorum perturbatis, in sepulchro tumultatur. Furor ventorum in mari sedatur, quia infestatio dæmonum ab humano genere Christi morte refrenatur. A ceto absorptus et in ventre ejus triduo detentus evomitur, quia Christus ab inferno receptus post triduum mundo redditur. Ninivitis prædicat et civitatem a subversione liberat, quia Christus gentibus per apostolos prædicat et mundum a periculo perditionis salvat.

Qui etiam fessus ex itinere super fontem VI hora sedebat, sed mulier Samaritana aquam haurire veniebat, quam ipse de V viris legitimis salubriter monuit, de VI vero non legitime habito corripuit. At illa, ydriam relinquens, in civitatem cucurrit, totum populum ad eum convertit (*Joan. IV*).

Christus iter agebat, dum in carne humana vitam perditam quærere veniebat. In itinere fessus laborabat. Super puteum VI hora sedebat, dum VI ætate mundi VIto die de torrente mortis in via bibebat ac VI hora super profundum crucis mysterium in ligno pendebat. Venit mulier de Samaria aquam haurire, quia Ecclesia de gentibus venit ad fontem baptismatis percipere et aquam in vitam æternam salientem, scilicet evangelicam doctrinam, meruit accipere. Hæc V viros legitimos habuit, quia ei Deus quinque sensus ad se colendum tradidit (f. 142). Ipsa vero se cum non legitimo polluit, cum errorem secuta, contempto Dei cultu, ydola coluit. Hydriam reliquit, dum ydolatriam deseruit et totum populum civitatis mundi ad fidem convertere studuit. Hæc mulier, cujus vascula Heliseus oleo impleverat, quia Christus oleo Spiritus sancti corda fidelium habunde impleverat.

Nunc, karissimi, consideranda sunt mysteria operum Dei, Feria VI Deus hominem fecit, feria VI eum redemit. Tercia hora traditur homo esse formatus. Tercia hora ad reformandum eum Christus est neci adjudicatus. Sexta hora homo mandatum Dei comedendo transgreditur, hora VI Christus pro prævaricatione ejus crucifigitur. Hora VIII homo de gaudiis paradysi ejicitur, hora VIII Christus pro reconciliatione ejus morti subicitur.

Per lignum prævaricationis homo perit, per lignum crucis rediit. Homo de fructu vetuli ligni comedens, morte multatur; de fructu ligni vitæ, id est crucis, surgens ad vitam reparatur. Lege quadrupertita homo morti addicitur, cruce quadrifida de morte redimitur. Per Evam, quod *vita* sonat, homo seducitur, per Christum, qui est vera vita, a

morte ad vitam reducitur. Per serpentem virus A mortis mundo infunditur, per æneum serpentem in cruce exaltatum dulce poculum vitæ universis refunditur.

Christus ab impiis comprehenditur, et homo a daemoneis captivus revertitur. Christus ligatur, et homo a funibus peccatorum enodatur. Christus a discipulis relinquitur, et homo agminibus angelorum conjungitur. A Petro Christus negatur, sed homo coram patre et angelis confessus, ab ipso Filio Dei vocatur. Christus colaphis cæditur, et stimulus Satanæ per pœnas colaphizans repellitur. Christus consputatur, et homo a sputis insultantis conjugis defenditur, ne nomen discalciati sorciatur. Mos erat Judæis si quilibet absque liberis moreretur, mulier propinquo ejus jungeretur. Si accipere eam rennueret, mulier calciamentum ejus solvens, in faciem ejus spueret, et ipse nomen discalciati acciperet (*Deut. xxv*).

Mulier hæc vidua lex carnaliter intellecta accipitur, cujus maritus carnalis populus defungitur, sed ipsa alteri viro, scilicet Christiano populo copulatur, dum spiritualiter accepta ei in operationem sociatur. Qui ergo legem spiritualiter implere recusant, hos ipsa æterna confusione consputat, quia Moyses eos apud patrem accusat (f° 142, v°). Calciamentum solvit, quia carnalem observantiam ab eis tollit. Ipsi nomine discalciati censentur, quia absque meritis justitiæ existentes, de libro vitæ nomina eorum delentur et in terra scribentur cum confusi ab Ec-
 Clesia sanctorum repudientur. Christus paganis torquentibus committitur, et homo daemoneis traditus cruciandus dimittitur. Christus a gentibus illuditur, et homo ab irrisione daemoneum eruitur. Christus vestibibus suis denudatur, purpura induitur, et homo pannis peccatorum expoliatur, stola immortalitatis vestitur. Christus harundine pro sceptro insignitur, et homo ad sceptrum regni Dei calamo scribentis ascribitur. Caput Christi spinea corona circumdatur, et homo gloria et honore coronatur; Christus irrisione salutatur et hominis salvatione angeli gratulantur; Christus flagellatur et homo a percutientibus malleis liberatur; Christus cruci affigitur, et homo ab æterno cruciatu ad gaudium erigitur; Christus felle potatur, et homo pane angelorum cibatur; D Christus nece plectitur, et homo mortuus vitæ redditur; Christus pro nobis factus maledictum pendens in ligno (*Gal. iii*) de cruce tollitur, et homo de maledicto absolvitur; Christus in sepulchro tumulatur, et homo in paradyso locatur; Christus in infernali carcere clauditur, homo vero in cœlesti curia laurandus recipitur. Hæc omnia, karissimi, contulit nobis passio Christi.

His tribus diebus sepulturam Domini celebramus, et ideo in divinis officiis tristitiam discipulorum simulamus, dum *Gloria Patri* et alios cantus lætitiæ non resonamus, nec signa ad horas sonamus ut eorum gaudii etiam consortes fiamus. Lumina tribus noctibus extinguuntur, quia lumine angelorum et hominum in cruce extincto, tres horæ tenebris offendentur.

Hodie crisma et oleum conficitur quo servi Dei in frontibus eorum signantur, quia hodie per oleum misericordiæ Christi pœnitentes a jugo diaboli relaxantur. Unde dicitur: *Computrescet jugum a facie olei* (*Isa. x*). Jugum a facie olei computruit, dum Christi misericordia hominem a dominio diaboli eripuit.

B Cras altare denudatur et crux salutatur, quia Christus verum altare, in quo vota fidelium Deo Patri sacrificantur, illa die ab impiis ad cruciatum denudabatur; crux quæ ab illis subsannabatur, nunc venerabiliter ab omnibus honoratur.

Sabbato populus baptizatur, cum Christus in sepulchro quievisse (f° 144) prædicatur, quia per baptismum mortem Christi imitatur. Mundo enim ob renunciationem Christo con-crucifigimur et in morte ejus per baptismum ei consepelimur. Viciis et concupiscentiis crucifigimur, dum in modum crucis in baptismum mergimur. Triduo Domino consepelimur cum ter undis immersi quasi terra operimur. Cum de fonte baptizati ascendunt, quasi cum Christo ad gloriam resurgunt. Crismate signati albis vestiuntur, quia immortalitate redimunt per mortem Christi in regno Dei reges et sacerdotes coronabuntur.

Per cereum qui illa die consecratur columna ignis quæ præcessit filios Israel ab Ægyptiis per mare Rubrum ad terram repromissionis designatur; et est Christus, qui ut ille agnus pascha nostrum est Christus immolatus, cujus sanguis jugum sævi tyranni compressit, nosque ab ejus dominio per baptismum vexit, cujus igne, scilicet Spiritu sancto, omnes fideles animæ illuminantur et ad supernam patriam illius ducatu per viam caritatis ire jocundantur. Hostibus in mari Rubro extinctis filii Israel egressi canticum Domino cecinerunt; ideo baptizati, deletis peccatis in baptismate, *Alleluia*, quod est canticum lætitiæ, concinunt, quia innocentiam primi parentis amissam recipiunt. Igitur, karissimi, cum nos servos peccati Filius Dei proprio sanguine a dura servitate liberaverit, et veræ libertati redonaverit, toto corde diaboli servitium fugiamus, et Liberatori nostro in sanctitate et justitia omnibus diebus serviamus, ut cum ipse apparuerit vita nostra, appareamus et nos cum ipso in gloria, quam oculus non vidit, et cætera (*I Cor. ii*).

DE PASCHALI DIE.

Hæc est dies quam fecit Dominus, exsulemus et lætemur in ea (*Psal. cxvii*). Omnes dies, karissimi,

Dominus in sua majestate fecit, sed hanc præ omnibus sua pietate et angelis et hominibus ad gau-

dium elegit. Nocti quippe mortis et miseræ, quæ a peccato Adæ inchoans cunctos suæ caligini involvit, hæc sacra nox finem imposuit. Dies autem felicitatis et gaudii hodie inchoavit quam nullum vespere [nulus vesper] terminabit. Totum tempus ab Adam usque ad Christum dies mortis dicebatur, quo omnis homo moriens ad tartara ducebatur. Istud autem tempus dies (f° 144, v°) vitæ et resurrectionis appellatur, quo incipiente Christus cum multis resurrexisse prædicatur; quo finiente totum genus hac eadem die resurrecturum non dubitatur. Hac etenim die, scilicet hoc tempore gratiæ, electi, de carne subtracti, mox gaudium Domini intrabunt (*Matth.* xxv); transacta autem ultima resurrectione, duplicia in terra sua possidebunt, cum corpore simul et anima perhenniter de bonis Domini gaudebunt. Ideo in divinis officiis nunc dicimus: *Hodie resurrexit*, dum eum ante plurimos annos resurrexisse noverimus. Ob magnitudinem autem hujus diei tota hæc septimana pro una die celebratur, unde et cotidie hæc dies cantatur. Ideo et vespertina hora non solito more, sed officio missæ inchoatur, quia hæc sacra dies est figura illius magni diei qui nullo vespere terminatur. Hæc est illa dies una melior super milia, et qua et angelis et hominibus per Christum collata sunt gaudia ineffabilia. Hodie Dominus virtutum devicta morte ab inferis resurrexit, et populum proprio sanguine redemptum, de carcere mortis exemptum, curiæ angelorum Rex gloriæ invexit. Hodie bonus pastor ovem perditam ac magno labore inventam propriis humeris ad gregem reportavit, atque gaudentibus angelis in coelis associavit. Hæc die exultemus cum Dei creatura quæ hodie per Christi resurrectionem reparata est ad æternitatis jura. Hac die cum ordinibus angelorum lætemur, quia hodie numerus eorum per homines impletur. Hac quippe die cœlorum altitudo per serenum jocundatur, quia hodie in eis Hierosolima ut civitas reædificatur. Hodie superni cives gratulantur, quia per Christum electi homines eis annumerantur. Sol et luna et sydera hodie depromunt suum gaudium clarius lucendo, quæ in morte Christi merorem exhibuerunt, radios suos abscondendo. Et merito: nam luna solis claritas, soli autem repromittitur septem dierum lucis hilaritas. Terra hodie præ omni creatura lætatur, quia Christus de ejus materia homo generatur, mortuus in ejus gremio tumulatur, et ipsa in ejus substantia super omnes dignitates angelorum exaltatur. Fontes, maria et flumina hodie per tranquillitatem hylarescunt, ad Deum benedicendo Christum in vadis suis mundi crimina lavisse innotescunt. Volucres hodie dulci (f° 146) gaudio tripudiant, dum dulcem melodyam quasi reciprocis vocibus dulce jubulant. Hodie cuncta a Deo creata per Christi resurrectionem gaudio perfunduntur, dum æthera serenitate, fluctus tranquillitate, silvæ frondibus, prata floribus, arva segetibus, diversa animalia læta fetibus intelliguntur. Solus autem infernus tristis gemit, quia Dominus fortis

hodie portas æreas et vectes ferreos ejus confregit. Solum, inquam, tartarum amara tristitia afficit, quia hodie fortem leonem fortior leo de tribu Juda vicit, et prædam quam insaciabilis infernus devoravit, ad superos remeans, in cœlesti palacio locavit. Hæc est præclara sollemnitas sollemnitatum, quæ ut Lucifer stellarum, vel topazius gemmarum, sic extat decus omnium festivitatum. Hæc communis est et angelis et hominibus, quia hodie homo redditus est supernis sedibus. Hæc sacra festivitas Pascha, id est *transitus*, vocatur, quia sicut Hebræorum populus ab angelo, per Ægyptum ad percipiendum transeunte, per sanguinem agni occisi liberatur, sic populus fidelium per sanguinem Christi veri agni a diabolo defensatur. Et sicut ille populus a jugo Pharaonis liberatus, in terram repromissionis transivit, ita populus Christianus a jugo diaboli per Christum liberatus in patriam paradisi transibit.

Ergo redempti a Domino cantate ei canticum novum, cujus laus est in Ecclesia sanctorum (*Psal.* cxlix). Ille novum canticum resonat, qui, relictis peccatis, novam vitam bonis operibus inchoat. Vetus Israel, scilicet populus fidelium, lætetur in eo qui fecit eum (*ibid.*) et eripuit eum cum Lya et Rachel de peregrinatione ad patriam fugientem, et repressit Laban cum sociis persequentem, videlicet Christianum populum eripuit Dominus de exilio hujus vitæ cum activa et contemplativa vita, ad patriam paradysi tendentem, et reprimit diabolium cum temptationibus et persecutionibus impediens. Filia quoque Syon, id est animæ in Christo renatæ, in Rege suo hodie exultent, qui eas vestimento salutis et indumento justiciæ induet. Anima mea magnificat hodie Dominum, quem, quæso, fratres omnes, magnificate mecum et voce magna exultemus nomen ejus in idipsum (*Psal.* xxxiii), scilicet in Christum. Narremus hodie laudes ejus et virtutes ejus et mirabilia ejus quæ fecit, quia Dominus servum unicum abjectum redemit, perditum (f° 546, v°) de lacu miseræ, et de luto fæcis levavit et in solio gloriæ cum principibus locavit. Anima mea exultat in Domino, quem omnis spiritus hodie laudet in jubilo. Os meum laudem Domini annuntiat, cujus nomini sancto omnis, rogo, caro, benedicat (*Psal.* cxliv).

Servus a tyranno de patria paradysi in exilium seducitur, et regis filius de palacio in carcerem ad revocandum eum mittitur. Ovis centesima, de grege aberrans, a lupo abducitur, sed pius pastor ad eruendum eam carne induitur. Itaque per quem omnis creatura fit ex nichilo, hic fit ex fragili sexu homuncio. Qui omnia claudit pugillo, clauditur in puellæ utero. Per quem totus mundus creatur, ex femina generatur. Pannis obsitus reclinator in præsepio; angelos gloria vestiens subnixus est majestatis solio. In cujus conspectu nec cœli mundi prædicantur, circumcisione et hostia mundatur. Parentibus humanis subditur, cujus famulatu omnis

summa angelorum dignitas prona subieitur. Cujus sanctitate scelus extergitur, a servo undis immergitur. Ab hoste esuriens temptatur per quem caritas angelorum in gloria firmatur, qui eos sua ineffabili dulcedine saciat, dum semper in eum prospicere desiderant; qui est fons omnium bonorum, levamen omnium laborum, ex itinere fatigatur, sitim aqua extingui precatur. Somno opprimitur in cujus laudem concentus cœlorum vigilare describitur. A quo est omnis benedictio, maledicatur; quem dæmones contremiscunt (*Jac. II*), a dæmone obsessus dicitur. In cujus nomine omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium et infernorum (*Philipp. II*), flexo poplite lavat pedes discipulorum. Tristitia et mœrore afficitur, per quem frequentia beatorum gaudio et læticia afficitur. Qui taliter cum hominibus conversatus sub forma servi latuit, per signa et miracula Deus verus claruit. Nam eum nascentem astra matutina laudaverunt (*Job xxxviii*), dum protinus cœli in obsequium ejus novam stellam miserunt. Omnes filii Dei ei jubilaverunt (*ibid.*), dum angeli in laudem ejus *Gloria in excelsis Deo* alta voce persultaverunt (*Luc. I*). Reges cum muneribus adesse festinant, ac Regi gloriæ cervices adorando inclinant. Cœlum super eum reseratur, paterna vox Filium protestatur, Spiritus sanctus in eum descendens in omnibus ei cooperatur. Angeli ei ministrant, spiritus inmundi præsentiam ejus formidant. Aquam (*f. 148*) in vinum, vera vitis, commutavit, mortuos vita æterna verbo resuscitavit. Cæcis visum, lux mundi refudit, surdis obstructas aures recludit. Vincula linguæ mutorum verbo Dei solvit, paralyticorum turba ejus imperio sanata lectum tollit. Sanguinis fluxum stringit, febrium ardorem fons vitæ extinguit. Claudis gressum, leprosis mundiciam contulit; catervas dæmonum ab obsessis expulit. Quatuor milia hominum VII panibus, panis vivus, saciavit. Item V milia V panibus, panis angelorum, saturavit. Fluctus maris siccis pedibus perambulat, ventorum rabiem sedat. Facinorosis crimina relaxat, discipuli in ejus nomine omnem virtutem inimici calcant. Et quia sol et luna ejus pulchritudinem mirantur, coram suis ut Deus transfiguratur. Et quia speciosus forma præ filiis hominum fuerat (*Psal. XLIV*), facies ejus ut sol rutilat. Et quia judex vivorum et mortuorum comprobatur, Moyses mortuus et Helyas vivus ei confabulantur.

Postquam his et talibus annis XXX et tribus plus vera lux in tenebris luxit, et filios Dei dispersos in unam fidem congregans, immo servos transfugas, reditum ad patriam copiose instruxit, tenebrosa corda Judæorum immensum jubar flammivomi luminis ferre non valuerunt, unde cum armis et facibus conglobati, illud extinguere voluerunt. Qui primitus verbo illius prostrati sunt, deinde ipso concedente salutem mundi perfecerunt. Igitur bonus pastor a furibus et latronibus comprehenditur, sed pusillus grex a lupis dispergitur. Agnus pro ovibus immolatur, et vita morte strangulatur. Tunc lapis

A angularis a Deo probatus ab ædificantibus reprobat, in quo duorum parietum ab Oriente et Occidente venientium compago copulatur (*I Petr. II*). Nascens namque attraxit gentiles cum muneribus ab Oriente, moriens attraxit gentiles per confessionem ab Occidente. Pylatus autem et centurio Romani ab Occidente erant, qui eum justum (*Matth. xxvii*) vel Filium Dei (*ibid.*) dicebant. Porro Judæi vineæ Dei agricolæ hæredem multis contumeliis et obprobriis affectum morte turpissima (*Sap. II*), condemnaverunt dum eum in cruce ut Moyses serpentem in deserto (*Num. xxii*) exaltaverunt. Tunc dulcis hortus egypti in vecte bajolabatur, et dulce poculum vitæ de eo in crucis prelo premebatur. Verumtamen cœlum, quod eo nascente nova luce illustratur, eo moriente in cruce horridis tenebris obfuscat. Sol, qui eo nascente aureo circulo coronatur (*f. 148, v.*), eo moriente lugubri caligine obscuratur. Tellus, quæ eo nascente favos olei effudit, eo moriente mortuos evomens, ruitura contremuit. De ligno namque, soluta maledictione, depositus, in sepulchro dormivit conturbatus. Judæi autem magnam lapidem ad monumentum volventes sigillaverunt, custodes, ne furaretur a discipulis, adhibuerunt. Joseph, qui eum sepelevit, custodiæ includentes, sigillo et custodibus munierunt; Nichodemum vero, qui eum audivit, de dignitate sua deposuerunt. Interea Rex gloriæ cum exercitu angelorum tenebrorum tyranni regnum adiit, spolia ei rapit, cum nobili pompa hodie remeat, baratro exemptos cœlo collocat, parietem angelicum collapsum hominibus restaurat, corpus de sepulchro resuscitat, ultra non moriturus, omnibus se diligentibus vitam æternam donat, cœlestis ergo nuncius præmittitur, qui hoc inæstis discipulis referat, quatenus illorum tristitia in gaudium convertatur. Qui lapidem de monumento removens desuper sedit, ejusque facies ut fulgur, vestis ut nix resplenduit. Quo viso custodes sunt exterriti et facti sunt velut mortui.

Maria autem soror Lazari et Maria mater Jacobi, postea Hierosolimorum episcopi, et Maria soror matris Domini, uxor Salomei, cum preciosis unguentis ad monumentum veniebant quibus Dominum, ne a vermibus corrumpere, unguere volebant. Viso vero angelo, nimio pavore consternantur, sed blande ab angelo consolantur. Quibus Dominum victa morte resurrexisse nunciat, eumque in Galilæa videndum insinuat.

Interim Dominus resurrectionis Joseph in carcere ut sol resplendens apparuit, quem ille Helyam putavit; ipse vero se Jesum ab eo sepultum et nunc a morte resuscitatum affirmavit; eumque de carcere sublatum in Arymathyam statuit. Porro ipsa die Judæi in concilium conveniunt, ad carcerem mittunt, ut Joseph ad judicandum adducatur præcipiunt. Qui reversi referunt se carcerem clausum et sigillum sanum reperisse, aperto vero carcere neminem ibi invenisse. Illis indè hæsitantibus, ecce quidam accurrunt de custodibus, qui referunt Jesum

vere resurrexisse et se angelicas visiones sibi vidisse. Judæis autem non credentibus, et improbe corpus ad custodiam traditum repetentibus, ibi respondent talibus: « Vos tradite Joseph, quem custoditis, et nos tradimus Jesum, quem custodiendum commisistis. Sed sicut vos Joseph non potuistis custodire quia divinitus evaderet, ita nos nequivimus obstare quin iste, cum Deus fuerit, resurgeret. » His auditis, copiosam pecuniam militibus dederunt et ut eum sibi dormientibus a discipulis furatum dicerent persuaserunt. Qui postquam pecuniam acceperunt, et Jesum resurrexisse et se pecuniam a Judæis accepisse suo domino retulerunt.

Igitur ut ortus est sol qui cognovit occasum suum, et iterum suo jubare illustravit mundum de sua absentia tenebris mœroris suffusum, mox nostra, quæ, jam inimicitias inter Deum et homines morte sua solvens, omnia in cœlis et in terris pacificavit, ac mundum jam Deo Patri sanguine suo reconciliavit, apparens discipulis pacem annunciavit, magnoque gaudio corda eorum lætificavit, assum piscem et favum mellis cum eis manducavit, per hoc insinuans quod per ejus passionem dulcedinem æternæ vitæ omnibus in se sperantibus dabit. Insuper multi sanctorum qui cum Christo resurrexerant, in civitatem venerunt, et multis apparentes, plurima eis de alia vita narraverunt, atque in omnibus Domini lætificaverunt. Hæc sunt sacra hujus diei gaudia, et angelis et hominibus celebria, a patriarchis et prophetis præfigurata et prænunciata.

Joseph namque a patre suo post fratres in solitudinem mittitur, sed ab ipsis, consilio Judæ, in Ægyptum venditur. A lasciva domina petulanter arripitur, a familia perstrepe compressus carceri includitur. Inde educitur, a rege princeps constituitur, nomen Salvator mundi ei imponitur. A fratribus et ab omni populo adoratur, Ægyptusque per eum a fame liberatur.

Sic Christus a Patre post refugas servos mittitur, sed a Juda, consilio Judæorum, venditur. A Synagoga, in carnalibus lasciva, crudeliter comprehenditur; a militibus ut Joseph familia circumfunditur; occisus sepulchro ut [Joseph] carceri includitur. Inde resurgens a rege omnium princeps Deo super omnia constituitur, nomen ejus Salvator mundi, ab omni populo ubique diligitur. A sole et luna et stellis XI adoratur, quia hodie a Joseph et Maria et XI apostolis devote veneratur. Et ecce ab (f° 150, v°) omnibus populis et linguis adoratur, et totus mundus per eum salvatur.

Populus Dei ab hostibus olim affligebatur, sed Samson ad eruendum eum per angelum nasciturus prænunciabatur. Qui natus Nazaræus, id est *sanctus* vixit, et spiritus fortitudinis opera ejus direxit. Postquam crevit, ad gentem hostium pergens, leonem in via fregit. De cujus cadavere postmodum mel sumpsit, uxorem alienigenam duxit, problema de melle et leone convivii proposuit, præmium solutoribus spondit. Quod dum ipso Samsonе conjugii ape-

riente, ipsaque eis indicante, resolvunt, promissam præmium percipiunt. Porro cum ipse in patriam ad patrem et matrem revertitur, uxor ab alio corrumpitur, quod ipse reversus vulpibus et igne ulciscitur (*Judic. xiii-xvi*).

Sic populus Dei in hoc mundo a dæmonibus opprimebatur, sed verus Samson, quod sol dicitur, scilicet Christus, ad salvandum eum per angelum matri virgini prænunciabatur. Qui natus Nazaræus, id est *sanctus* per omnia vixit, et spiritus fortitudinis in eo manens cuncta opera ejus direxit. Ad gentem hostium pergit, dum in Judæam passurus tendit. In via leonem confregit, dum ipse via ad vitam in via hujus mortalitatis diabolum, qui tanquam leo rugiens circuit quærens quem devoret, in cruce devicit. Mel de cadavere ejus sumens manducavit, dum dulces electorum animas, quas ille avarus prædo devoravit, de ventre inferi abstrahens sibi incorporavit. Alienigenam sibi copulavit, quia Ecclesiam de gentibus per fidem sibi associavit. Problema convivii proposuit quia sacram Scripturam de sua incarnatione, de sua victoria et justorum salvatione fideles doceri voluit. Cujus mysteria per clavem David uxori Ecclesiæ cottidie aperiuntur, a Catholicis expositoribus solvuntur, et sic a fidelibus intelliguntur, quique præmio æternæ vitæ a ipso remunerabuntur. Ipse vero dum in patriam cœlestem ad dexteram Patris et ad matrem supernam Hierusalem revertitur, uxor ejus Ecclesia ab hæreticis corrumpitur, quod ipse ad judicium reversus flamma ac dæmonibus ulciscitur.

Hic Samson ligatus multis funibus, a cognatis suis traditur hostibus. At ipse, ruptis vinculis, cum mandibula asinæ turbam hostium stravit, alios fugavit. Victoria potita, siti laborat, sed fons de mandibula erumpens victorem refocilat.

Sic Christus, a propinquis suis Judæis ligatus (f° 152), vinctus gentibus ad perdendum traditur. Ipse vero, vinculis mortis solutis, humanitate sua catervas dæmonum superavit, de humano genere fugavit, per apostolos adversarios expugnavit. Judaicus quippe populus per stulticiam erat asinus. De quo nascitur Christi caro, mandibula conterens dura legis pabula, dum nobis reserat profunda ejus mysteria. Fons de mandibula erumpens est fons baptismatis de Christo fluens. Victor noster sitit salutem hominum quæ restinguitur baptisinate et fide fidelium.

Hic quoque Samson in civitatem ad mulierem ingreditur, sed ab hostibus obsidetur. Ipse vero media nocte claustra portarum tulit, et humeris ferens per cuneos hostium montem ascendit.

Sic Christus ad uxorem suam, ad infernum, scilicet Ecclesiam inibi detentam, ingreditur, sed ab hostibus in sepulchro obsidetur. Ipse vero media nocte claustra inferni dissipat, antra rugentium leonum et cubilia draconum, domos pœnarum, latebras tenebrarum captivis ablatis evacuat. A morte resurgens, custodes territat, cœli alta penetrat.

Hunc Samsonem meretrix inebriat, in gremium

suum ad dormiendum reclinat. Cui dormienti co-
mam capitis abradit, in manus hostium vinctum
tradit. A quibus excæcatur, carceri mancipatur. De
quo in die convivii educitur, sed per ipsum duobus
columnis concussis subruitur, eoque moriente ma-
gna multitudo opprimitur.

Hæc meretrix est Synagoga, quæ Christum ama-
ritudine inebriavit, in gremio suo ad dormiendum
collocavit, cum Hierusalem in mortis somnum eum
per supplicia inclinavit. Capillos ei præcidit, dum
discipulos, qui quasi crines ei inhæserant, abscidit.
Vinctum hostibus tradidit, quia Dominum vinctum
gentibus obtulit. Ab hostibus excæcatur, dum a
militibus luce hujus vitæ privatur. Carcere claudi-
tur, dum in tumultu conditus plangitur. In die con-
vivii educitur, dum in die Paschæ, quæ est dies con-
vivii angelorum, de sepulchro erigitur. Concussis
vero duobus columnis, domus subruitur et populus
opprimitur, quia post passionem Christi commotis
duobus regibus, templum, quod erat domus con-
vivii Judæorum, subvertitur et populus in ultionem
mortis Christi perimitur.

Horum figura est nobis quoque expressa in ani-
malium natura. Nam fertur quod leo apertis oculis
dormiat, et cauda sua vestigia deleat, ne a venato-
ribus (f° 152, v°) inveniri queat : ita Dominus Chri-
stus, leo de tribu Juda, obdormivit et somnum mor-
tis cepit in humanitate, sed vigilavit divinitate. My-
sterium nostræ reparationis carne sic celavit quod
a dæmonibus vel persecutoribus indagari non valuit.

Dicitur enim quod læna catulos suos mortuos
fundat, et ipsi ad vocem patris rugientis die tertia
surgant : sic triduo Christus, qui in sepulchro jacuit
mortuus, die tertia surrexit, Patris voce expege-
factus, sicut olim de eo prædixit Jacob patriarcha
præcipuus : *Juda dormiet ut catulus leonis. Quis
suscitabit eum? Ad prædam, fili mi, descendisti.
Lavabit in vino stolam suam et in sanguine olivæ
pallium suum (Gen. XLIX).*

Hic prædic eis fidem et confessionem; deinde istud adjice :

Karissimi, quia Christus hodie resurrexit a mor-
tuis, debemus et nos a morte resurgere animæ,
quod sunt peccata, ut quia Christus ultra non mori-
tur, possimus cum illo perhenniter vivere.

Legitur de quodam præcipuo Patrum quod factis
et dictis multum profuerit conversationi fratrum.
Hic a diabolo impulsus in foveam fornicationis est
lapsus. Instinctu autem Dei ad poenitentiam erigi-
tur, ac toto anno jejuniis et vigiliis affligitur. Nocte
vero Dominicæ resurrectionis lampadem ponit, cum
oleo et ligno instruxit, humique prosternitur, la-
crimarum ymbre perfunditur, Filium Dei precatur,
ut si dimissum sit peccatum illius lampas illa ac-
cendatur. Et ecce respicit lampadem divinitus ac-

Hæc in octava vel in qualibet die infra Resurrectionem.

*Christus resurgens a mortuis jam non moritur. Mors
illi ultra non dominabitur (Rom. vi).* Christus, karis-
simi, conculcato baratro, jam victor a mortuis re-

Dominus de tribu Juda ut catulus leonis dormivit,
cum tres dies in morte delituit, quem Pater in die
tercia suscitavit. Ad prædam descendit, cum infer-
na descendit forti alligato, spolia ejus diripuit. In
vino stolam lavit, cum corpus suum sanguine ma-
duit. In sanguine olivæ pallium suum lavit, cum Ec-
clesiam oleo chris-matis sanctificavit.

Hoc quia futurum erat Deus olim per aves etiam
expresserat. Fœnix namque ultra quingentos annos
vivit, et tunc sarmenta de odoriferis arboribus in
nidum suum colligit, percussisque alis ab ardore
solis incenditur, in nido comburitur, tertia die in
prioris aviculæ formam restituitur. Fœnix dicitur
rubeus, et est Christus de quo dicitur : *Quis est iste
qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? (Isa.
LXIII).* Edom, quod dicitur *rufus*, est Esau appella-
tus, propter rufum pulmentum quo a fratre suo
Jacob est cibus. A quo dicta est regia Idumæa, in
qua caput regni erat civitas Bosra? In hac Job re-
gnavit, qui sua infirmitate Christi passionem præfi-
guravit. Christus de Edom venit, dum a gentibus
passus, caro ejus sanguine rubuit. Vestis ejus in
Bosra tingitur, dum in Hierusalem, quæ caput re-
gni fuit, vestis ejus sanguine aspergitur. Hic ut
fœnix sarmenta odoriferarum arborum in nidum
collegit, dum scriptis prophetarum Hierusalem im-
plevit. Eisdem vero sarmentis in nido comburitur,
dum secundum dicta prophetarum in Hierusalem
in igne passionis consumitur. Tertia die avis repa-
ratur, quia Christus tertia die suscitatur a Patre.

Fertur etiam quod pellicanus in tantum pullos
suos diligit, ut eos unguibus interimat. Tertia vero
die præ dolore se ipsum laceret et sanguis de latere
ejus (f° 154) super pullos distillans eos a morte exci-
tat. Pellicanus significat Dominum qui sic dilexit
mundum ut pro eo daret Filium suum unigenitum,
quem tertia die victorem mortis excitavit et super
omne nomen exaltavit.

censam rutilante flamma coruscare ac suo lumine
pectus suum gaudio et læticia illustrare. Qui totis
viribus immensæ pietati Dei grates retulit, ac coti-
dine oleum lucernæ superfudit, et dum ille mori-
tur, illa extinguitur. Huic fonti misericordiæ hodie,
karissimi, votis vestris omnes appropinquate, et
animam ac corpus vestrum in viscera pietatis ejus
commendate, ut cum regnum Deo et Patri tradide-
rit, Deusque omnia in omnibus erit (I Cor. xv), vos
per resurrectionem Christi sitis coheredes regni
Dei, cum justi sicut sol fulgebunt (Matth. xiii) et
æquales angelis erunt in illa gloria (Matth. xxii),
quam nec oculus vidit (I Cor. ii).

surrexit, et nos de exilio mortis ereptos vitæ æternæ
invexit. Nos ergo peccatis mortui debemus Christo
ad virtutes conresurgere, et ad bravium vitæ nobis

propositum per bonæ operationis stadium concurrere. Et quia Christus jam pro nobis non moritur, per vestigia ejus gradiamur, ne amplius in animam moriamur. Et quia Christo jam in dextera Dei sedenti mors ultra non dominabitur, quæ sursum sunt quæramus, ne nobis æterna mors ultra (f° 154) dominetur.

Eptacephalus draco, princeps tenebrarum, traxit de cælo cauda sua partem stellarum et nebula peccatorum eas obtexit, atque mortis tenebris obduxit. Unde Sol æternus jubar suæ claritatis nube carnis operuit. In occasu mortis pro stellis occubuit; de caligine productas ipse de nocte mortis oriens sereno cælo restituit. Propterea luxerunt ei cum jucunditate qui eas fecit, quia cum magna jubilatione laudant electorum animæ Deum qui eas redemit. Leviathan, piscis marinus, instar draconis formatur, multitudinem piscium devorat, ex quibus multi patiente ejus maxilla remeant.

Per mare hoc sæculum insinuatur, quod voluminibus adversitatum jugiter elevatur. In hoc diabolus circumnata ut Leviathan, multitudinem animarum devorat. Deus autem cælo præsidens hamum in hoc mare porrexit, dum Filium suum ad capiendum Leviathan in hunc mundum direxit. Hujus hami linea est Christi genealogia ab evangelistis contexta. Aculeus est Christi Divinitas, edulium vero ejus humanitas. Porro virga per quam linea hami in undas protenditur, est sancta crux in qua Christus ad decipiendum diabolum suspenditur. Cujus carnis edulium dum hic Leviathan avido dente mortis lacerare nititur, a latente equuleo transfigitur, atque tortuosus coluber de fluctibus protrahitur, dum per Christi fidem in omnibus gentibus cultus ejus dilabitur ac de cordibus fidelium per Christi nomen confusis [an confossis?] cottidie educitur. Ejus quoque maxilla misericordiæ Dei armilla perfoditur, et escam electam, quam improbus prædo avide devoravit, Christo colla ejus premente, remove cogitur. Unde David, quem per luxuriam dulciter absorbit, per pœnitentiam perforatus revomit; Petrus, quem per abnegationem Christi deglutivit, fleatibus transfixus remisit; Mariam, quam per carnis concupiscentiam devoravit, lacrimis perfossus reddere non tardavit. Per Christi misericordiam imperforata ejus maxilla foramen omnibus patet, et omnis incautus ab eo devoratus, per pœnitentiam exire valet. Hic absorbet fluvium et non mirabitur, quia quod gentes infidelium devorat, non multum appreciabitur. Habet etiam fiduciam quod Jordanis in os ejus influat, quia baptizatorum populum absorbere anhelat. Fenum quoque ut bos comedet (Dan. iv), quia quod carnales devorat vilipendet. Esca ejus electa dicitur, quia pro summis ducit deliciis si spiritualium lapsu ejus maligna persuasio reficitur. Unde et fertur (f° 156) in libris quod dæmones qui in civitate multos occisos in seditione et per plures in mari tempestate submersos brevi tempore ad tartara pertraxerunt, flagellis cædi jussit,

A quasi parum tanto tempore operati sint; eum autem qui XL annis monachum in heremo impugnans, vix tandem in fornicationis voraginem impulerat, dignum laudæ coronaverit, eo quod rem fortem viriliter perfecit. Cur enim diabolus pro his laborum sumat qui toto cenamine omnibus horis ad eum festinant et totis viribus solliciti sunt ne soli veniant? Illos omnimodis retrahere et tardare laborat qui ejus fauces fugientes ad vitam Christum properant.

B Est belua corcodrillus nomine, vicenorum pedum in longitudine. Hæc interdum in aquis, nocte vero moratur in terris. Prætereuntes invadit, lacerat, devorat; in sole aperto ore dormiens recubat. Est et alia bestia nomine enidrus spinis repleta velutericus. Hæc luto se involvens apertum os corcodrilli ingreditur, moxque ab eo deglutitur. Quæ cuncta interna ejus spinis terebrat, et enecata bestia viva remeat.

C Per corcodrillum diabolus declaratur, quia ante Christi adventum in fluxis cordibus gentilium, nunc autem in aridis mentibus Judæorum versatur. Hic prætereuntes devorat, quia cunctos ante Christi passionem obeuntes ad tartara rapiet. Sed et adhuc aperto ore fluentia Jordanis absorbere inhiat, quia avidus baptizatos etiam devorare festinat. Bestiola spinosa est Christi caro nostris miseriis ærumnosa. Hæc se luto involvit, dum obprobriis mortis succubuit. Beluæ os ingreditur, dum ab insaciabili inferno devoratur. Sed interna beluæ eviscerat et victrix egreditur, quia Christus infernum despoliat et victor ad astra revertitur.

D Karissimi, mors suum furorem in vitam effudit, sed vita mortis mors fuit, quia ei mors victa succubuit. Morsus inferni extitit, quia partem ei abstulit partemque reliquit. Favum cum melle comedit, cum resurgens animas electorum de ore leonis in via a Samsone contracti corporibus induit, atque secum ascendens gloriæ angelorum intulit, karissimos suo vino [et] lacte inebriavit, cum post resurrectionem suis apparens potu gaudii corda eorum exhilaravit. Stellæ namque maris, postquam ipse lux vera mundo claruit, (f° 156 v°) de morte sua dolenti sol de morte oriens apparuit. Mariæ etiam Magdalenæ, quam a septem dæmoniis emundavit, se consolator resurgens manifestavit, cum ad monumentum ejus fletet et eum sublatum inde crederet. Petro quoque apparens eum consolatur, dum cor ejus propter abnegationem mærore conturbatur. Jacobo etiam suæ materteræ filio apparuit, qui a VI feria usque ad illum diem sine cibo permansit, quia tam certus de Christi resurrectione fuerat quod se non prius manducaturum quam Christum viventem videret devoverat.

Duabus a monumento revertentibus se manifestavit et eas de resurrectione sua lætificavit.

Duobus quoque ad Emaus euntibus in via ut peregrinus apparuit, et cum illis intrans ad cenam discubuit. Sero autem facto, clausis januis, omni-

bus se manifestavit, per pacem eos salutavit, per cibum resurrectionem suam affirmavit. Octava die iterum suam presentiam eis exhibuit, latus Thomæ ad palpandum præbuit.

Septem discipulis in piscatione laborantibus se manifestavit, rete in dexteram mittere imperavit, in quo multitudo piscium concluditur, et tamen non rumpitur; ipsi vero pisces ad litus pertrahunt, convivium cum Domino ineunt.

Ante resurrectionem suam quoque discipuli piscabantur, et rete eorum a multitudine piscium rumpebatur. Mare istud est sæculum. In quod Dei piscatores, scilicet Ecclesiæ doctores, rete fidei prædicando miserunt et multitudinem hominum concluderunt. Quorum quidam rete scindentes in mare resilierunt, quia hæretici, rupto fidei rete, ad sæcularia, cum non essent ex nobis, exierunt.

Post resurrectionem vero tantum VII piscabantur, et rete non rumpebatur. Per VII universi declarantur, qui septiformis Spiritus gratia illuminantur. Septem enim in tria et III dividitur, et per tria fides Trinitatis, per III autem quatuor Evangeliorum impletio exprimitur. Qui ergo in generali resurrectione in fide Trinitatis et in operatione evangelica inveniantur, de fluctibus mundi a septiformi gratia ad litus æternæ soliditatis pertrahuntur. Qui etiam in dextera parte capiuntur, quia justi per angelos a malis segregati ad dexteram Dei statuuntur. Quique centum quinquaginta tres fuisse describuntur, per quos tres ordines salvandorum intelliguntur. Per centenarium quippe perfectio, quæ ad virgines pertinet, demonstratur; per quinquagenarium remissio, quæ viduis (f° 158) convenit, denotatur; per ternarium fides Trinitatis, quæ conjugatis congruit, intimatur. Qui convivium Dei Domino ineunt, quando peracto iudicio cum eo ad nuptias intrabunt, ubi justi exultent et in aspectu Dei epulentur et in læticia delectentur (*Psal. LXVII*), ubi ab ubertate Domini Dei inebriabuntur et torrente voluptatis ejus potantes saciabuntur (*Psal. xxxv*).

Hujus inmensi gaudii futuri celebrare festivitatem recollit nunc Ecclesia umbratice per paschalis festi sollemnitatem. Unde non secundum solis concursum, sed secundum lunæ cyclum primi mensis plenilunio agitur, quia per lunam Ecclesia figuratur quæ a splendore æterni Solis illustratur, cujus circulus, dum in electis completur, mox ad æternæ dulcedinis convivium assumetur. Igitur per LXXm annos, qua *Alleluia*, scilicet canticum læticiæ deponentes, canticum tristitiæ canimus, LXX annos captivitatis populi Dei a Hierusalem in Babylonia recolimus, nostram autem peregrinationem significamus, qua a gaudiis paradysi in exilium hujus mundi nos pulsos labore et tristitia affici ploramus. Per XLm annos autem XL annos reversionis filiorum Israel de Ægypto ad terram repromissionis ad memoriam reducimus, et nostram reversionem de hoc mundo ad patriam paradysi per quatuor Evangeliorum et decalogi legis observantiam exprimimus. Porro per tra-

ctus tantum laborem itineris representamus, quia per multas tribulationes nos regnum Dei intraturos denunciamus. Per tres dies ante Pascha tres anni temporis Antichristi præfigurari intelliguntur, quibus omnia in mundo ejus sæviaturbabitur. Ideo his diebus poenitentes introducuntur, quia illo tempore Judæi ad Ecclesiam per poenitentiam convertantur. Ideo his diebus passio Christi, quæ [qui] est caput nostrum, celebratur, quia illo tempore corpus ejus, quod est Ecclesia, variis passionibus tormentatur. His diebus multitudo credentium per baptismum regeneratur, quia illo tempore fidelium universitas per resurrectionem ad vitam renovatur. Per diem autem Christi resurrectionis nostra resurrectio præfiguratur, quia eadem die eademque hora qua Christus resurrexit totum humanum genus resurrecturum prædicatur. Illa die regina sponsa Agni a dextris ejus in vestitu deaurato lætabunda astabit, quam hic apud Babylonem peregrinantem hostis pane lacrimarum cibavit. Illa etiam die diabolus hostis ejus cum toto (f° 158 v°) corpore suo in stagnum ignis et sulphuris, cunctis videntibus, præcipitabitur, et ipsa cum triumphali gloria ab angelico exercitu in cœlestem Hierusalem introducta, regio thalamo sponso suo jungenda collocabitur. Et quia hoc Ecclesia futurum sperat, ideo hanc festivitatem tantopere ovans celebrat. Per paschale vero tempus, quo *Alleluia* frequentatur, sollemnitas æternæ læticiæ designatur, ubi sancti in perhenni gloriæ exultabunt et dulcisonum *Alleluia* cum angelis perhenniter jubilabunt. Hoc etiam in divinis officiis innotescimus, cum *Introduxit vos Dominus in terram fluentem lacte et melle* canimus, quam paradysum terram viventium intelligimus. Item *Venite, benedicti Patris (Matth. xxv)* canimus, quod Dominum, transacta nostra resurrectione, in iudicio dieturum legimus. Item: *Eduxit Dominus populum suum in exultatione et electos suos in læticia (Psal. civ)* canimus, quod tunc fiendum credimus cum gaudium et læticiam obtinebunt atque æquales angelis septempliciter ut sol justi fulgebunt (*Isa. xxx; Matth. xiii*). Ideo autem pascha, id est *transitus*, dicitur, quia sicut Hebraicus populus de servitute ad libertatem transivit, ita populus fidelium de mœrore ad gaudium, de corruptione ad incorruptionem, de mortalitate ad immortalitatem tunc transibit unde et Jesum post resurrectionem in Galilæa, quod *transmigratio facta* sonat, viderunt, quia de morte ad æternam vitam transeuntes, Dominum facie ad faciem sicuti est videbunt (*I Joan. iii*). Hii vero qui in prima resurrectione resurgere noluerunt, in secunda resurrectione partem non habebunt. Qui autem dicunt Deo: Non appropinques nobis, isti stipula fumus incendii in furore suo erunt, atque terram tenebrosam, ubi nullus ordo et sempiternus horror inhabitat (*Job x*), possidebunt. Torrentes in picem et fumus in sulphur et terra in picem ardentem eis convertetur, et in sempiternum non extinguetur (*Isa. xxxiv*). Tunc justi produplici confusione

quam hic et in corpore et in rebus habuerunt in terra; tunc sua duplicia possidebunt, quia in anima simul et corpore gaudebunt. Hoc duplex gaudium nunc præsignamus, cum duo *Alleluia* ad missam resonamus. Totus autem mundus nobis nunc in hac festivitate applaudere comprobatur, cum redivivis ornatibus innovatur, qua tunc pro gloria filiorum suorum Deus omnem creaturam mundi inmutabit, cælum novum et terram novam creabit (*Isa. lxy*), et cælum (f° 160) ut sol splendescet, et terra ut paradysus florescat, luna ut sol septempliciter quam nunc

Si populus in Majori Letania confluerit, sermonem *Christus resurgens*, vel *Oculi Domini* facere poteris; et hæc de sancto Marco adjicies :

Hodie, karissimi, sanctum Marcum implorate pro vestris necessitatibus, qui fuit quasi unum de quatuor paradysi fluminibus. Qui formam leonis gerit, quia in deserto hujus mundi vox prædicationis ejus ut leonis personuit. Unde et evangelium ejus in paschali die legitur, quia Christus ut leo resurrexisset describitur. Hic cum Paulo in prædicationem ab apostolis destinatur, multumque ei in verbo Dei cooperatur. Hunc beatus Petrus baptizavit, de fonteque filium levavit. Hic cum eo Romæ positus Evangelium scripto edidit, quod postmodum in toto mundo sonuit. A beato Petro ad Aquilegiam dirigitur, ibique multus populus ab eo Christo acquiritur. Deinde Romam cum Hermagora revertitur, et Hermagoras quidem pro eo episcopus ordinatus a Petro. Marcus vero in Ægyptum proficiscitur, et Alexandria per eum jugo fidei subicitur. Qui ne

fulgescet. Et non erunt priora in memoria pro omnimoda quam hunc habuerint gloria. Super cor non ascendent mala præterita, sed in sempiternum gaudebunt et exultabunt in læticia. Itaque, karissimi, istud paschale festum ita assiduis Dei laudibus celebrate, et bonis operibus ad futurum festum vos ita præparate ut cum Deus Hierusalem exultationem et populum ejus creaverit gaudium, vos in nova Hierosolima perhenniter exultetis et Deus gaudeat in vobis ubi est splendor et lux perpetua et sine fine læticia. Quam oculus non vidit (*I Cor. II*), etc.

sacerdotio fungeretur, sibi pollicem amputavit. Sed cum esset fide integer, Ecclesia eum episcopum in Alexandrina sede exaltavit. Qui populum sibi commissum factis, dictis, scriptis nobiliter instruxit et gloriosis miraculis inclitus fulsit. In paschali autem die a paganis comprehenditur, graviter affligitur, fune in collo ejus misso per saxosa loca trahitur, caro ejus hinc et inde saxis discerpitur. Deinde in carcerem retruditur, in quo media nocte ab angelo confortatur, exin ab ipso visitatur, ad celestia regna vocatur. Altera die, dum ab impiis trahitur, a carnis cruciatu absolvitur, lætantibus angelis in cælis conjungitur. Cujus corpus postea Venetiam est translatum et (f° 160 v°) multum virtutibus glorificatum. Hujus doctrinam debetis in omnibus imitari, ut possitis ejus gloriæ participari. Quam oculus non vidit (*I Cor. II*) et cætera.

DE INVENTIONE SANCTÆ CRUCIS.

Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine, (*Psal. IV*). Lumen vultus Dei est Christus qui est splendor gloriæ et figura substantiæ ejus, qui est vera lux quæ omnem hominem illuminat (*Joan. I*), quam horror tenebrarum capere non poterat. Hoc lumen est super nos signatum, cum Christi nomen in frontibus nostris per sanctæ crucis impressionem est chrismate notatum. Hoc salutis signum sanguine Agni immaculati dedicatum est angelis et hominibus venerandum. Per hoc quippe sumus a morte reconciliati, per hoc sumus ad vitam reparati. Per hoc supernæ curiæ sunt damna restaurata, per hoc angelorum agminum gaudia duplicata. Deus namque omnipotens cœlestis Hierusalem palacium ad laudem sui splendidis ordinibus angelorum pleniter instruxit, sed primus archangelus a Deo recedens, hoc nequiter destruxit, partemque angelorum de cœlo abstrahens secum ad tartara duxit. Damnum hujus ruinæ volens Deus reparare, de limo hominem condidit, eumque in paradysum totius voluptatis posuit. Cunctas delicias paradysi ei concessit, unius tantummodo arboris fructum propter obedientiam interdixit. Diabolus vero, invidia stimulatus, jam omni bono privatus, quod videlicet

ille luteus eminentiam illius gloriæ adepturus esset de qua ipse gloriosus expulsus fuisset, eodem modo quo ipse corruit hominem quoque ad ruinam impulit. Dei etenim similitudinem sibi usurpavit et ad hanc concupiscendam hominem instigavit. Quid plura? Homo diabolo consensit, de vetito ligno comedit. Per lignum fit reus, et offenditur Deus. De paradyso in exilium ejicitur, multis miseriis afficitur, et ipsi morti addicitur (*Gen. II-III*). Unicus itaque Patris de solio gloriæ surrexit, carnem induit, pro seducto servo in carcerem venit. Et quia immortalis formatur, factus est putredo, formator æternus fit vermis, ut eum reconciliet Deo. Diabolum se ut primum hominem temptantem superavit, in ligno crucis triumphans fortem ligavit, hominem redemptum de exilio ad patriam supernam revocavit. Hæc victoriosa crux est ab initio multis modis præsignata, in qua sola sunt omnia in cœlis et in terris instaurata. Per hanc (f° 162) nobis crisma baptismi Christi corporis sacramenta consecrantur, per hanc cuncta benedicta mundantur. Per hanc cuncta callidi hostis machinamenta dissolvuntur, per hanc omnia adversa vincuntur.

Deus ab initio paradysum voluptatis plantavit in

qua omne lignum pulchrum visu et ad vescendum A
suave; lignum etiam vitæ in medio pullulare impe-
ravit, de cujus fructu si homo [non] comedisset, in
uno statu feliciter permanens numquam mori po-
tuisset. Paradysus, quod dicitur hortus deliciarum,
est Ecclesia, in qua sunt omnes deliciae Scriptura-
rum; in qua diversa ligna ad visum pulchra, ad
gustum suavia producentur, dum prophetæ et apo-
stoli in operibus pulchri, in doctrina suaves, nobis
in exemplum proponuntur. Porro lignum sancta
cruce vitæ intellegitur, de qua fructus æternæ vitæ
tellitur. De quo qui digne comederit, mortem in
æternum non videbit (*Joan. viii*). Hoc est li-
gnum quod juxta aquas transplantatur (*Psal. i*),
quia sancta cruce per omnia Scripturæ fluentia præ-
dicatur. Abel ligno occiditur, et Christus ligno cru-
cis affigitur. Genus animantium ligno de undis
diluvii sublevatur, quia Ecclesia adminiculo ligni
cruce de periculosis fluctibus mundi ad astra exal-
tatur.

Abraham sub arbore stabat cum Domino in tri-
bus angelis ministrabat; quos velut unum adorabat
(*Gen. xviii*), quando multum exultans gaudebat
quod diem optabilem videbat: ita fidelis populus sub
ramis cruce per fidem stat; Domino in membris
suis ministrat: quem in tribus personis honorat,
majestatem in unitate adorat. Multum adorat, ut
diem Domini in gaudio videat.

Aries quoque inter vepres cornibus hæsit, quando
idem Abraham filium suum Deo obtulit (*Gen. xxi*); C
scilicet Christus inter Judæos cornibus cruce irre-
titur, dum pro nobis hostia Patris occiditur. Unde
sic per prophetam dicitur: *Cornua in manibus ejus*
(*Habac. iii*). Cornua in manibus habuit, quando pro
populo sibi contradicente in brachia cruce manus
expandit. Ibi fuit fortitudo ejus abscondita, sed mors
ante faciem ejus ivit ab electis cruce fugata, nobis
in ardente rubo apparuit, dum populum de Ægy-
ptiaca afflictione liberare descendit. Rubus hic quem
ignis inflammavit est sancta cruce circa quam flamma
iræ, invidiae, sævitiae judæorum exarsit. Per rubi
spinas accepimus eorum linguas acutas. In flamma
ergo rubi Dominus Moysi apparuit, dum Christus
in igne passionis coram (° 162 v°) Synagoga in cruce
pependit. Tunc etiam ad liberandum populum de D
Ægypto descendit, quia ad infernum propter popu-
lum inde eripiendum descendit. Quod Moyses intel-
ligens ait: *Obsecro, Domine, mitte quem missurus*
es (*Exod. ix*).

Virga Moysi in draconem mutatur, a qua draeco-
nes magorum devorantur. Virga hæc est sancta
cruce quæ supplicio suo carnem Christi mortifica-
vit, ejus mors nostras duas mortes, scilicet cor-
poris et animæ, superavit. Hæc virga mare dividi-
tur, populus redimitur, hostis insequens undis im-
mergitur; scilicet sancta cruce baptisma sanctum
conficitur, per quod regeneratorum turba a morte
eripitur; hostis insequens, videlicet originale pec-
catum, obruitur. Hæc virga bis petra percutitur et

aqua producit, dum Christus duobus lignis cru-
cis affigitur et aqua redemptionis ex eo elici-
tur.

Cum populus de Ægypto transiret atque in he-
remo aquam propter amaritudinem bibere nequiret,
Dominus Moysi lignum ostendit, quod in aqua mis-
sum eam in dulcedinem convertit (*Exod. xv*).

Populus qui per Moysen de Ægypto ad patriam
regreditur, est Christianus populus qui per Christum
de hoc mundo ad patriam paradysi revertitur. Cui
aquam per lignum indoleoravit, quia ei mors per
cruce levigatur. Sicut enim aqua cuncta quæ ra-
pit gurgiti involvens post se trahit, ita mors omnia
quæ rapuit in gurgitem baratri trahit. Unde et priori
populo amara erat, quia eos ad amaritudinem pœ-
narum traxerat. Sed Dominus Moysi, quod de aqua
assumptus sonat, lignum ostendit, dum populo de
aqua baptismatis assumpto virtutem sanctæ cruce
innotuit. Quo ligno aqua fit potabilis, quia amore
cruce Christi fit mors multis optabilis, dum spe-
rant se exutos corpore vestiri stola immortalitatis.
Lignum hoc aquæ inditur, dum cruce morte Christi
intinguitur. Ipse tunc de torrente hujus aquæ in
via bibebat, cum in cruce pendens quæ non rapuit
exolvebat.

Fertur quod istud lignum Hierusalem sit allatum
atque in piscinam probaticam jactatum. Ob cujus
reverentiam angelus singulis annis in piscinam de-
scendit, aquam movit, et quicumque languidus pri-
mus in aquam descendit, sanus exiit. Tempore au-
tem Dominicæ passionis piscina siccitate exaruit et
illud lignum apparuit. Militibus vero quærentibus
lignum ad cruce habile, inventum est per omnia
aptabile. Hoc ergo sumpto, cruce inde fecerunt,
humeris (° 164) Christi portandam imposuerunt,
eumque ad salvationem populi ut serpentem in de-
serto in ipso exaltaverunt. Tunc factus est princi-
patus ejus super humerum ejus (*Isa. ix*), quia per
trophæum cruce cœlestibus et terrestribus a Patre
est princeps prælatus. Et quia ille magni consilii An-
gelus ad lignum videlicet cruce, in piscinam, scilli-
cet Judæam, descendit, et eam signis et prodigiis
commovit, unus in aquam descendens sanatur, uti-
que Christianus populus qui in undam baptismatis
descendens regeneratur.

Hæc sancta cruce est vectis in quo duo botrum
portaverunt, quia prophetæ præcedentes et apostoli
sequentes Christum in cruce ut botrum in vecte
pendentem prædicationibus mundo importave-
runt.

Hæc est virga hami in salum sæculi a Patre missi,
in quo Leviathan capitur, ac præda devorata de
ejus ventre extrahitur. Hæc etiam malus navis Ec-
clesiæ dicitur, in quam velum fidei appenditur, bo-
norum operum rudentibus hinc inde tenentibus; et
sic Ecclesia ligno vecto flamine Spiritus sancti tur-
gentes mundi fluctus secunda transnavigat, et opta-
tum perhennis vitæ portum gaudens applicat.

Crux erat olim de genere suppliciorum inventa cruciatui turpiter damnatorum, sicut hodie fures et latrones suspendio strangulantur, qui alio exitu indigui judicantur. Unde et Judæi dixerunt: *Morte turpissima condemnemus eum* (Sap. 11). Postquam vero a fidelibus ubique cœpit venerari, et plerique optabant in ea pro Christo cruciari, pro crucis patibulo decretum est damnari suspendio.

Quia igitur crux est et angelis et hominibus gloria, libet vobis pauca ejus pandere mysteria.

Deus ab initio hunc mundum in quatuor clymata partitum creavit, quia profecto eum collapsum per crucem restaurare prædestinavit. Hominem quoque in modum crucis formavit, quia perditum per crucem reparare prædestinavit. Hoc signum Moyses præfiguravit, dum ostia domus in quatuor locis, scilicet in limine, in superliminari, in utroque poste sanguine agni signavit (Exod. 12). Hoc etiam per litteras est expressum, dum in modum crucis T est jam olim formatum, sicut per Ezechielem est pronunciatum. Hunc namque prophetam Spiritus Domini de Babylone rapuit, in Hierosolimam statuit, ibique gloria Domini ei apparuit. Et Dominus viro lineis induto præcipit Hierusalem transire ac dolentes et gementes per thau litteram in frontibus signare, alios vero sequi et omnes non signatos occidere, atque a sanctuario incipere (Ezech. 1).
B

Propheta in Hierusalem in [a] Babylone per Spiritum educitur, quia prophetia de Synagoga per Spiritum sanctum in Ecclesiam transfertur. (f. 164 v.) Babylon namque confusio dicitur, et Synagoga ob infidelitatem in omnibus gentibus dispersa confunditur. Hierusalem vero visio pacis interpretatur, quia veram pacem Christum in cœlis visura prædicatur. In hac gloria Domini apparuit, dum majestas ejus per Scripturas prophetarum patuit. Vir lineis indutus ejus jussu per Hierusalem transit, dolentium atque gementium frontibus thau, id est T litteram inscribit, quia sacerdotalis ordo ex imperio Domini per Ecclesiam discurret, frontibus poenitentium et ad fidem concurrentium signum sanctæ crucis crismate inprimit. Sequentes vero non signatos trucidant, quia dæmones crucis signaculo minime munitos in anima enecant. A sanctuario incipiunt, quia Judæam, in qua sanctuarium Dei erat, primitus rapiunt X quoque, quæ prima in Christi nomine ponitur, in forma crucis scribitur. Quæ littera X in numeris decem exprimit et decalogum legis innuit. Quam Dominus non solvere, sed adimplere venit (Matth. 5), dum crucem sustinuit.
C

Denique in crucis forma continetur totius Christianæ religionis norma. Nam per tria cornua superiora Trinitas Patris et Filii et Spiritus sancti denotatur; per quartum, quo tria sustentantur, veneratio unitatis demonstratur. Hujus quoque sanctæ crucis profundum mysterium pandit nobis profundum Pauli apostoli ingenium. *Det vobis, inquit, Deus ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit latitudo et longitudo, sublimitas et profundi-*

tas (Ephes. 3). Latitudo crucis illæ duæ partes accipiuntur per quas manus distenduntur. Per hanc latitudinem gemina dilectio intellegitur quæ amicos in Deo et inimicos propter Deum utrinque complectitur. Longitudo vero crucis illa pars accipitur per quam corpus pendens extenditur. Per hanc longitudinem instruimus perseverantiam in bono usque in finem, quia qui usque in finem perseveraverit, hic salvus erit (Matth. 10).

Sublimitas crucis est illa pars quæ capiti supereminet, in quam titulum Hebraice, Græce et Latine continentem Pylatus affixerat. Per hanc spes cœlestium insinuat, quæ æqualitas angelorum per crucis victoriam speratur. Profundum crucis pars sub pedibus notatur, quæ terræ infixæ occultatur. Occulta autem Dei misericordia declaratur, per quam totus mundus in maligno positus ne pereat sustentatur. Hanc crucem Dominum sequentes rite bajulant, si se viciis et concupiscentiis crucifigentes (Gal. 5), carnalibus desideriis renunciant et in obedientia mandatorum Dei vivere desiderant. In hac cruce debent stare (f. 166) distensi, quia jugiter debent spiritualibus esse intenti, et numquam se ad vicia inclinare, sed semper ad cœlestia comprehendenda mente sursum se protelare.

Crux si in terra inclinatur, ad orientem, meridiem, septentrionem, occidentem se protendere comprobatur, quia quatuor partes mundi cruce ad regnum Christi signantur. Ipse enim dixit: *Ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me* (Joan. 12). Denique in crucem cum a terra est elevatus, quadruplus mundus signo crucis est ad eum tractus. Si autem crux terræ infixæ erigitur, pars ejus cœlum spectare, pars terram penetrare, pars utrinque in dextrum et sinistrum mundi ostentare cernitur. Pars cœlum spectat, quia per crucis triumphum cœlestia instaurantur. Pars terram penetrat, quia per crucis vexillum terrestria reparantur. Pars etiam tartara penetrat, quia per crucis signum infernalium destruuntur. Pars quoque utrinque dextrum et sinistrum mundi ostentat, quia per crucis virtutem boni a dextris ad gloriam, et mali a sinistris ad poenam judicabuntur. Illa quippe die signum Filii hominis in cœlo apparebit, et lumen solis et lunæ non splendet, quia crux Christi ad judicium prævia tanta luce radiat quod splendorem solis et lunæ sua claritate obscurat.
D

Quia hodie, karissimi, inventionem sanctæ crucis celebramus, justum et qualiter inventa sit vestræ caritati referamus.

Postquam Judæi consilium Dei quod manus ejus decrevit facere perfecerunt, quod scilicet Dominum gloriæ cum latronibus pro salute omnium crucifixerunt, crucem adorandam, crucem vivificam cum crucibus latronum terræ fodientes in loco Calvariæ absconderunt. Christo itaque navis gubernatore a piratis, videlicet perfidis Judæis, perempto, ipsaque navi Ecclesiæ sancta cruce a Caribdi, scilicet Synagoga, submersa in terræ profundo, Ecclesia maxima tempestate persecutionum, procellis passionum

involvitur, ac diu per naufragosos diversorum cruciatuum gurgites enatans, vix evaso persecutionis vortice, ad serenum pacis sustollitur. Pio namque Domino evigilante tempestas persecutionum suppressa retunditur, tranquillitas pacis infunditur mundo, et navis Ecclesiae, jam plus ducentis annis latitans, de abditis emeræa fidelibus redditur.

Constantinus itaque, Ecclesiae impugnator acerri-
mus, illo tempore monarchiam tenuit, quem divina pietas in chamo et freno constringens, sibi appropinquare compulit (*Psal.* xxxi). Nam dum eum in anima salvare voluit, in toto corpore lepra perfudit. Hic a Silvestro (f° 166, v°) papa ad fidem conversus baptizatur, mox a lepra mundatur, pax et gaudium universae Ecclesiae per eum roboratur, Helena mater Augusti percepta fide, salutari lavacro intinguitur, maxima multitudo Judaeorum et gentilium fide et baptis-
mate imbuitur. His transactis, Constantinus, bellum contra paganos initurus, de eventu belli anxiat-
ur, sed Rex regum eum consolatur. Nam in nocte vir splendidus ei apparens signum sanctae crucis ostendit, victoriam ei per hoc signum spondit. Ille expergefactus, amicis somnium retulit, cruce facta cum vexillo agminibus praetulit. Hostis in fugam vertitur, ipse salvo exercitu per signum crucis victor regreditur. Unde Helena, sanctae crucis amore accensa, Hierosolimam properat; convocatis Judaeis locum Calvariae sibi demonstrari postulat, quem tum densitas veprium atque virgultorum operuerat, et ideo incognitus erat. Nam transactis de passione Domini XL annis Romani Hierosolimam funditus destruxerant, et aliam civitatem Helius Adrianus post longo tempore in alio loco construxerat, quam suo nomine Heliam appellaverat. Dominus enim extra portam passus et sepultus legitur; qui uterque locus quae nunc est Hierusalem hodie ab omnibus cernitur.

Regina itaque proponit Judaeis praemium si locum crucis demonstraverint, supplicium si celaverint. Filis affirmantibus sibi locum esse incognitum, jubentur omnes tradi flammis ignium. Qui perterriti quendam nomine Judam produxerunt, huic cuncta nota esse astruxerunt. Qui cum se scire negaret, in lacum mittitur in quo famis et sitis inedia afficitur; postquam spondet se locum demonstraturum, educitur. Regina vero ac populo commitante, ad locum pergit,

In festo sanctorum Philippi et Jacobi sermonem « Christus resurgens » loquere et his verbis concludere :

Sancti apostoli Philippus et Jacobus, quorum hodie solemnia agimus, *Non esurient neque sitient amplius, et non percutiet eos aestus et sol, quoniam miserator eorum reget eos et ad vitae fontes aquarum potabit eos (Isa. XLIX)*. Qui enim in domo Patris multas mansiones esse a Christo audierunt, hodie clariores laureati intraverunt, ubi fons vitae tristitiam eorum in gaudium convertit dum eis Patrem quem desiderabant ostendit; nunc lumen in lumine vident, quia Filium in Patre cernere licet. Ex quibus Philippus pene totam Syriam signis et predi-

A preces flexis genibus fundit. Locus contremuit, fumus thymiamatis de terra ascendit. Mox terram rastris aperiunt, tres cruces inveniunt. Mortuus apportatur, cruci Christi impositus resuscitatur, virtutemque sanctae crucis sua resurrectione et voce protestatur. Tunc etiam clavos splendentes invenerunt quibus Judaei manus et pedes Domini foderunt, et gratias omnium bonorum largitori Deo retulerunt. Judas eum orantibus Judaeis Christo credens baptizatur, postea Hierosolimorum Ecclesiae episcopus levatur atque pro Ecclesia sibi commissa illustre martyrium pertulisse memoratur. Inventa autem cruce diabolus cum diro ejulatu apparuit, omne suum jus per hoc lignum ablatum sibi asseruit. « Judas, inquit, Dominum suum prodidit et ad mortem deduxit, nunc alter Judas omnia (f° 168) secreta mea prodidit, omnes artes meas ad nichilum deduxit, cum hoc signum in medium produxit; Julianus autem familiaris meus cito rex erit, ex quo tua proditio praemium habebit. » Quod et ita postmodum contigit: nam Julianus Apostata eundem Judam tunc episcopum nomine Quiriacum exquisitis suppliciis affecit. Helena vero ecclesiam magifico sumptu construxit, partem crucis in ea erexit, partem in civitatem filii sui Constantinopolim vexit. Omnes ergo per crucem redempti in hac die plaudant, laudes Christo Redemptori pangant, qui postquam torcular solus calcavit (*Isa. LXIII*), per omnes gentes Deus a ligno regnavit; in quo torculari botrus cypri (*Cant. I*) est pressus, et per ejus potum nobis omnibus patet vitae regressus. Benigne haec virga minavit bonus pastor gregem martyrum ad Ecclesiae palacium.

Unde sanctus Alexander papa, cujus hodie festum colitur, crucis amore impulsus, grege sibi commisso, a paganis comprehenditur, vinculis stringitur, in carcere fame et siti maceratur, equuleo appenditur, unguis raditur, in furnum ardentem mittitur, igne non laeditur; demum punctis creberrimis per tota membra transfixus perimitur. Cum quo duo presbyteri, Eventius et Theodolus, diu in carcere macerati, in igne quoque examinati, ad ultimum sunt decollati. Horum meritis et precibus accedite hodie ad thronum gloriae ut triumphum Deo dicite (*sic*) liceat cum illis in pleno gaudio perhennae alleluia resonare. Quod oculus non vidit (*I Cor. II*).

tionibus ad Christum convertit, multa adversa pertulit, demum crucis supplicium pro regno vitae subiit et per crucis triumphum Christum crucifixum subiit. Jacobus autem Mariae Cleophae, scilicet matris (*sic*) Domini, et Alphei filius Hierosolimorum Ecclesiae (f° 168 v°) ab apostolis est ordinatus episcopus. Qui cum scriptis, verbis et exemplis et signis maximam multitudinem de Judaea ad fidem convertissent (*sic*) et in paschali die testimonium divinitati Christi coram omni populo in templo retulisset, a Pharisaeis est praecipitatus de altitudine

templi in terram. Sed de casu non colliditur, quia Dominus subposuit manum suam (*Psal.* xxxvi). Quidam autem de Scribis caput ejus transverberat conto et cerebrum ejus excutiendo violat. Quo vulnere a carnis dolore et morte liberatur, et Regi gloriæ hodie in gloria ubi fugit dolor et gemitus asso-

ciatur. Hujus cutis inventa est in genibus et in cubitis induruisse propter frequentes orationes quibus dicitur jugiter incubuisse. Quia hii cum Christo iudices sunt super sedes XII sessuri, eorum verba et facta sequentes precamini ut tunc Christum in gaudio sitis visuri. Quod oculus non vidit (*I Cor.* ii).

IN ROGATIONIBUS.

Oculi Domini super justos et aures ejus in preces eorum (*Psal.* xxxiii). Qui a malo declinant, fornicationes, adulteria, perjuriam, furta, falsa testimonia et his similia devitant; et qui bona faciunt, Deo sua et hominibus sua, hii justus sunt et super hos oculi misericordiæ Dei respiciunt, et aures ejus ad preces eorum, quia antequam eum invocent, dicit eis: *Ecce assum. Vultus autem Domini super facientes mala* (*ibid.*). Ad quid? *Ut perdat de terra memoriam eorum* (*ibid.*). Justus igitur se a Deo respici et ab eo exaudiri gaudeant, et in melius proficiant; mei autem consimiles, id est in criminibus fetentes, peccata deserant et ad orationis munimen confugiant et se etiam exaudiendos sciant.

Tribus autem modis orationes nostræ impediuntur quod a Deo non exaudiantur. Qui orat ut de inimicis suis ulciscatur, hic non exauditur, sed oratio ejus in peccatum convertitur; qui odium in corde retinet et in se peccanti non dimittit, hunc orantem Deus non exaudit; qui criminalia peccata perpetrat, et in his delectabiliter perseverat, hic incassum preces fundit, quia Deus peccatores non audit. Unde per prophetam dicitur: *Aures Dei non sunt aggravatæ ut non audiat, sed peccata vestra obstant ne vos exaudiat* (*Isa.* lxx). Item dicit: *Propter peccata nostra, Domine, opposuisti tibi nubem ne transeat oratio* (*Thren.* iv). Peccata [peccatum] quippe grave est ut plumbum, et ideo pertrahit hominem in baratri profundum. Sicut enim rota in monte dimittitur et per precipitium ad ima convalles devolvitur, sic anima sponte Deum deserens et in iniquitatem (f° 170) proruens, nunquam in uno lapsu morabitur, sed semper ulterius ad deteriora prorumpit; et peccatum quod citius poenitentia non diluit, mox aliud suo pondere trahit, et sic in peccatum de peccato cadit usque dum in profundum malorum venerit; inde in æternæ mortis puteum proruit (*Prov.* xviii), super cujus os lapis damnationis ponitur; usque dum reddat novissimum quadrantem exire non permittitur (*Matth.* v). Devotus ergo precibus, karissimi, a Deo poscite ne vos absorbeat profundum neque urgeat super vos puteus os suum (*Psal.* lxxviii); fugite mundi et carnis desideria quæ sunt dæmonum servicia; quærite Dominum et vivet anima vestra (*ibid.*). Propheta namque vidit ubi mulier in amphora sedens in mari natabat, quam massa plumbi gravabat; et ecce duæ mulieres alatæ amphoram cum muliere levabant et eam in terram Babylonis ducebant (*Zach.* v). Mare tur-

bulentum est hoc sæculum adversitatibus precellosum; mulier quæ in amphora natat est anima nostra quæ corpori præsidens in periculis sæculi laborat; quam massa plumbi gravat, quia animam nostram gravis iniquitas onerat. Duæ mulieres quæ amphoram cum muliere levant sunt duo vicia, scilicet superbia et luxuria, quæ animam nostram et corpus nostrum ad illicita mollificant; superbia enim hominem in elationem erigit, luxuria vero carnem in immundiciam deprimit. Mox dum spiritus in superbiam tollitur, illico caro in luxuriam mergitur; hæc alatæ describuntur, quia instabiles redduntur qui eas secuntur; amphoram cum muliere in terra Babylonis, quod *confusio* dicitur, ducunt, quia sibi consentientes duplici confusione induunt, dum et hic coram hominibus in corpore confunduntur et in futuro in anima æterna confusione puniuntur cum dicitur: *Operientur duplici confusione sicut dyptioide* (*Psal.* cviii). Igitur, karissimi, superbiam et luxuriam execramini atque in Domino delectamini, et dabit vobis petitiones cordis vestri (*Psal.* xxxvi); et quia hodie confluxistis, verbum Dei intente audire debetis. Ipse Dominus noster dicit quod quidam semen suum seminare exiit; et dum seminat, aliud secus viam cadens conculcatur et a volucribus devoratur, aliud super petram resiliens natum aruit quia humorem non habuit; aliud spinis commendatur et a spinis suffocatur; aliud in bonam terram cecidit et aliud tricesimum, aliud sexagesimum, aliud centesimum fructum obtulit (*Matth.* xiii). Qui semen seminat est sacerdos qui verbum Dei prædicat; ager in quo semen spargitur sunt vestra corda (f° 170 v°) in quibus verbum Dei jacitur. Semen in via jactum, a prætereuntibus conculcatur, a volucribus devoratum, designat eos qui verbum Dei percipiunt, sed sæcularibus negotiis et mundanis desideriis intenti illud quasi pedibus proterunt, et dæmones a memoria eorum tollunt, et nullum pietatis fructum referunt; supra petram autem cadens et ibi arescens duri cordis designat qui quavis (*sic*) verbum Dei avide aliquando audiant, in malicia tamen perdurant; et cum humorem supernæ gratiæ non habeant, necesse est ut verbum Dei in eis arescat. Quod autem spinæ suffocant, sunt hii quibus divitiæ, voluptates, vitæ sollicitudines, aures a verbo Dei obdurant; quod autem in terram bonam cadens fructificat, est multitudo fidelium quæ verbo Dei obediens bonis actibus desudat; conjugati tricesimum fructum referunt dum fidem san-

ctæ Trinitatis decalogo legis perficiant; continentibus vero sexagesimum proferunt dum hæc actualiter et specialiter implere satagunt; virgines autem centesimum ferunt dum Deo corpore et spiritu placere contendunt. Nunc, karissimi, debetis breviter auscultare unde decretum sit istis diebus cruces portare.

Fertur quod terra siccitate, homines vero et animantia tabuerint mortalitate; insuper feritas urorum, luporum et aliarum bestiarum plurimos devastavit; quarum multitudo passim civitates et villas ingrediens parvulos in cunis etiam dilaceravit. Eo tempore Mamertus episcopus Viennensem Ecclesiam regebat, qui convocato populo triduo jejuna- re, orare, cruces portare monebat ut misericordia Dei, quæ Ninivitas per triduanum liberasset a subversione, populo suo subveniret in præsentia afflictione. Quo facto plaga sedatur, gaudium et abundantia rerum afflictis donatur.

Porro ille dies qui Major Letania dicitur ea de causa institutus legitur: Tyberis plus solito inundavit, Romam ingrediens maximas regiones in ea occupavit, ecclesias diruit, multa ædificia cum populo subvertit; per cuius alveum ingens draco cum magna multitudine serpentium mare ingreditur, cum quibus omnibus ibidem suffocatur. Qui in litus projecti aerem sua putredine corruerunt (*sic*) et gravem mortalitatem humano generi intulerunt. Sagittæ namque cœlitus venire conspiciantur, de quibus inguina hominum tacta, sine mora moriebantur; primitus papa Pelagius moritur, deinde populus Romanus pene totus subita morte (*f. 172*) consumitur. Gregorius itaque episcopus levatur qui populum jejuna- re, cruces portare et orare hortatur. Quod dum devote peragunt, plaga cessat et populus pace Dei exultat. Unde statutum est ut eadem dies annuatim in Ecclesia agatur cum jejuniorum et letaniarum celebratione, quatenus nos Deus et animalia nostra custodiat a mortalitate. Et quia sæpe hoc tempore ex inclementia aeris solet evenire quod facta semina usibus nostris possunt deperire, decretum est ut isti dies eodem ritu, scilicet cum jejuniis et letaniis, peragantur ut totius anni fructus nobis ab omni infortunio custodiantur.

Ut pius Dominus det nobis fiduciam impetrandi, hortatur nos ad studium orandi. Dicens enim, Si quis media nocte panes ab amico petat, quos ante amicum suum de via venientem ponat, si ei propter amicitiam non tribuat, propter improbitatem ejus quæ postulat exhibeat (*Luc. xi*). Amicus hic est Deus qui nos dilexit et Unigenitum suum pro nobis tradidit; ab hoc media nocte panem petimus dum in tribulatione ejus auxilium quærimus; et si nobis propter peccata nostra subvenire tardat, tamen si perseveraverimus, misericordiam suam nobis prorogat; absque dubio autem nos exaudiri noscimus si instanti prece petimus, si intenta mente quærimus, si lacrimis pulsamus. Qui enim patrem panem petit, nullo modo ei lapidem dabit; ei qui a patre piscem exi-

git, minime serpentem accipit; et si ovum possit, numquam ei scorpionem porrigit (*ibid.*). Per panem, qui cor hominis confirmat (*Psal. ciii*), caritas declaratur, per quam homo in virtutibus corroboratur; per piscem, qui pulsu fluctuum nutritur, fides intelligitur, quæ procellis persecutionem ad incrementum perducitur; per ovum, de quo fetus expectatur, spes indicatur per quam futura beatitudo speratur; porro per lapidem duria (*sic*); per serpentem, veneniferum animal, malicia; per scorpionem vero, qui cauda percutit, accipitur peccatorum vindicta. Qui ergo a Deo caritatem postulat, nunquam eum in malis indurat; et qui fidem ab eo postulat, nullo modo eum in malicia permanere sinit; qui vero spem ab eo rogat, nequaquam ei supplicium irrogat. Per panem quoque fructus qui nunc in herba surgit accipitur; per ovum fetus animalium accipitur vel intelligitur (*sic*)! per piscem quicquid est quo quisque nutritur innuitur. Pro quibus oportet ut dilectio vestra preces Domino fundat, quatenus hæc a lapide grandinis, a serpente mortalitatis, a scorpione (*f. 172, v.º*) tempestatis custodiat.

Multi autem habemus exempla quod multum valet deprecatio justis assidua (*Jac. v*). Cum populus quinque civitatum horrendis flagitiis iram Dei super se provocasset, Abraham Deum rogavit ut eis parceret si decem justos inter eos inveniret. Dominus autem dixit si X justos in illis V regnis reperiret, aliis omnibus propter eos dimitteret, insuper loca non subverteret; sed quia non nisi unus justus est inventus, hic solus est ereptus (*Gen. xviii*). Pentapolis vero cum populo igne et sulphure subvertitur, et uxor justis quæ eum corporaliter tantum comitatur, cum Sodomis autem mente moratur, in statuum salis convertitur (*Gen. xix*). Hinc datur intellegi quod justorum cohabitatio est praverum in hac vita sustentatio, dum per illorum orationes ultra dextra libratur ne eorum pravitas ut meretur subito in perditionem submergatur; cum vero justis tolluntur mox impii ad tormenta rapiuntur, sicut Sodoma periit postquam Loth inde exiit. Cum populus Dei per Moysen de Ægypto educitur, ab hostibus in via armis invaditur. Moyses autem in monte extensis manibus orabat et Israel hostes superabat. Si vero Moyses manus emisit, Amalech devicit (*Exod. xvii*). Hinc patet quod ille plus egit precibus quam populus armis; nam victoriam optinuit orando quam populus adipisci non valuit pugnando. Similiter Samuel hostes precibus pepulit quos exercitus armis pellere non potuit (*I Reg. vii*). Populus olim a lege et cultu Dei avertitur et ad ydolatriam convertitur: quem cum Helyas non posset corrigere prædicatione, clausit ei cœlum annis tribus et mensibus sex oratione. Pluvia vero a cœlo inhibita, sitibunda tellus elanguit marcida et cultoribus suis minatur famis discrimina. Fame itaque urgente populus ad cultum vivi et veri Dei compellitur, et orante Helya terra ha-

bundanti ymbre perfunditur et converso populo copia rerum redditur (*III Reg. xvii, xviii*). En per orationem unius hominis cœlum omni populo clauditur et rursum eo orante recluditur.

Quodam itaque tempore ob peccata hominum arva siccitate arescunt et corda multorum timore famis tabescunt. Quibus jejnantibus et cruce cum letaniis perantibus, quidam patrum occurrit, causa (*sic*) afflictionis inquit; qui cum siccitatem responderent, dixit cur non orarent. Qui cum affirmassent se plurimum orando laborasse et parum impetrasse, dixit si intente peterent, utique (f° 174) petita acciperent; stansque coram omnibus manus ad orationem extendit et ad prima verba precantis pluvia descendit terraque diu negatum fructum agricolis impendit.

Quidam etiam monachus erat in oratione assiduus: unus vero dæmonum a Juliano imperatore pro quodam responso mittitur, sed ejusdem viri precibus viginti diebus in uno loco figitur; deinde ad regem vacuus revertitur. Dum ille a rege causa moræ inquireret, ait: « Et tardavi et infecto negotio repedavi; nam cum mihi per illum monachum esset transitus, orationibus illius sum impeditus; cumque præstolarer si forte orationem finiret, ut mihi prætereire liceret, ille finem non fecit precibus, et ego ultra ire non valens reversus sum vacuus. » Julianus autem minabatur ei supplicium, sed ipse non multo post bello occiditur, subiit æternam. Penset, quæso, dilectio vestra quantum se dilataverit hujus viri oratio. Certe diabolus potest per aera transvolare, potest terras penetrare, potest etiam mare transmeare, sed hujus oratio sese sursum ad cœlum porrigens transitum ei per aera inhibuit, deorse (*sic*) ad tartara extendens per terras ire prohibuit, fines orbis utrinque attingens in neutra parte transfugam spiritum a refuga homine missum prætereire permisit. Et revera hic homo corpus aliquando cibo, interdum somno reficiebat, sed tota intentio cordis sui sic ad Deum jugiter ascendebat, quod omnis actio ejus oratio erat. Karissimi, omnes justi ab initio mundi qui regna beatæ vitæ meruerunt, ea orando obtinuerunt. Omnes namque justi orationi studuisse leguntur, et ideo, pro quo oraverunt, pleno gaudio hodie perfruuntur. Itaque et nos frequenter orationi incumbamus ut cum eis plenum gaudium adipisci valeamus. In nomine autem Jesus omnia petamus si preces nostras exaudiri optamus. In nomine Jesus Patrem poscimus si tantum animæ salutaria et corporis necessaria petimus. Orantes vero debemus de meritis nostris dissidere, de ejus misericordia præsumere, quia ipse dixit: *Amen dico vobis, quicquid orantes petitis credite quia accipietis et fiet vobis (Marc. xi)*. *Si duo ex vobis consenserint, de omni re quacumque petierint fiet a Patre meo (Matth. xviii)*. Omnes ergo unanimis in oratione estote, corda cum manibus ad Deum levate, pro omnibus vivis et defunctis qui in aliqua pressura sunt orate. Si enim pro tota Eccle-

asia, ut pote pro matre vestra, oratis, tota Ecclesia supplicat pro vobis — ut puta pro suis filiis. Si autem pro defunctis oratis (f° 174, v°), vos ipsos liberatis, quia si in gaudio sunt, ipsi rogant ut celerius ad eos veniatis; si vero in supplicio, postulant ut nunquam illuc veniatis. Denique qui orat, Deo confabulatur, et ideo necesse est ut quæ fideliter petit assequatur. Et cum ipse dicat: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum (Matth. xviii)*, quanto magis credendus est hodie interesse multitudini in nomine ejus congregatæ ad postulanda suffragia sanctorum. Cum igitur largitor omnium bonorum sit in medio vestrum, in nomine ejus congregatorum, ipsum piis precibus invocare, lacrimis et invocationibus pulsate ut vobis corporis et animæ necessaria tribuat et de necessitatibus vestris vos eruat.

Licet multæ sint necessitates, quinque tamen sunt principales quæ non si [*leg. nisi*] remediis depellantur, homines vero per eas morte periclitantur. Ex necessitate enim homo commedit, quia si non commedit fame moritur; ex necessitate bibit, quia si non bibit siti moritur; ex necessitate digerit, quod si non fecerit constipatione moritur; ex necessitate corpus somno reficitur, quod si neglexerit lassitudine deficit; ex necessitate vestitur, quod si prætermiserit frigore et ardore perimitur. Hinc est totum quod laboramus, ut nobis in his necessitatibus subveniamus. *Primum, inquit, querite regnum Dei et justiciam ejus et hæc omnia adjicientur vobis (Matth. vi)*; et ne sitis ultra modum anxii de terrenis et solliciti de caducis, quia hæreditabit homo vermes, bestias et serpentes. Rogate autem Deum ut ab his necessitatibus vos eruat atque illuc ubi his non indigeatis transferat, ubi non esurient neque sicient amplius (*Apoc. vii*), et ubi animæ requiescunt a suis laboribus (*Apoc. xiv*), et ubi vacant et vident quoniam ipse est Deus in cujus visione reficiuntur angelici cœtus. Ut hoc petamus ab ipso edocti sumus: *Petite, inquit, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum (Joan. xvi)*. Si enim quis de speciosa conjuge letatur, morte interveniente tristatur; si de caris natis jocundatur, morbo affectis vel morte ablatis contristatur; si de possessione vel pecunia gaudet, aliquo infortunio amissis mœret. Illud autem verum et plenum gaudium est omnibus fidelibus totis votis optandum ubi in gaudio Domini super omnia bona sua constituentur (f° 176) et æternæ visionis claritate perpetuo perfruuntur, et ubi angelorum omnium gloria potiuntur omniumque sanctorum contubernio (*sic*) sortiuntur; et hoc gaudium nunquam ab eis tolletur in ævum (*ibid.*). Propterea nunc mulier cum parit tristitiam habet, cum autem puerum peperit, jam pressuræ minime meminit propter gaudium quod homo natus est in mundum (*ibid.*). Hæc mulier est Ecclesia quæ nunc in tristitia laborat ut populum fidelem Christo pariat. Cum autem per resurrectionem æternæ vitæ pepe-

rit, jam pressuræ hujus vitæ non meminit propter ineffabile gaudium quod tunc omnibus filiis suis dabitur plenum, quia tunc justi sicut sol fulgebunt (*Matth. xiii*) et æquales angelis erunt (*Matth. xxii*).

A Karissimi, quo crux ante nos portatur nos sequimur, ita exempla crucifixi Christi sequamur ut per triumphum victoriosæ crucis ad illa gaudia pervenire mereamur. Quam oculus non vidit (*I Cor. ii*).

DE ASCENSIONE DOMINI.

Elevatus est, inquit, sol, et luna stetit in ordine suo (*Habac. iii*). Christus est sol æternus a quo omnes chori angelorum illustrantur; lux est vera a quo omnes animæ illuminantur; qui dum hic latuit sub nube carnis, circumdatur caligine nostræ fragilitatis, tandem de tenebris inferni emersus hodie gloriosus super astra levatur ac super omnes dignitates angelorum in dextera Patris Dominus B majestatis exaltatur. Luna aut Ecclesia ab illo illuminata in ordine suo stetit, dum eum in apostolis cælos ascendere conspexit. Apostoli namque Ecclesie ordo extiterunt dum ei ordinem recte vivendi instituerunt, et qualiter cursum suum post solem justiciæ dirigat eam erudierunt. O quam splendida cornua hæc nascens luna hodie extulit dum sol alta petens jubar æterni fulgoris ei infudit! O quam sereno vultu in ordine suo stetit dum apostolicum chorum, qui ejus ordo extitit, et per Virginem Dei Gentricem, quæ ejus typum gessit, carnem suam in capite suo, id est in Redemptore suo, in Sponso suo, in Deo suo, æthera penetrare conspexit! O qualis læticia hodie in cælo angelis oritur dum Dei Filius, qui de palacio in carcerem C pro servo, immo de patria in exilium, exul pro exule, dirigitur, hodie cum triumpho in regnum Patris revertitur! Unde et hæc dies triumphi Dei appellatur in qua a senatu cælestis curiæ ymnidicis laudibus exceptus mortis (f° 176, v°) triumphator, vitæ auctor glorificatur.

Apud Romanos mos servabatur quod victoribus triumphus hoc modo exhibebatur: Postquam imperator vel consul aliquam gentem Romano imperio armis subjugasset, et victor cum præda remeasset, senatus ac totus populus Romanus ei obviam festivus procedit, cum canticis et laudibus victorem excipit; ipse purpura induitur, dyadema cum lauro auroque contextum ei imponitur, in curru auro D gemmisque radiante, quatuor niveis equis trahentibus, Urbi invehitur. Porro nobiles victi præcedunt currum aureis catenis vincti. Vulgus vero captivum, vinctis manibus post tergum, sequitur currum. Pompa etiam prædæ simul ob insigne victoriæ ducitur et sic victor cum magno tripudio summo templo laureatus inducitur et tunc præda populo dividitur.

Tunc triumphi honorem Romana nobilitas summis victoribus pro mundana quidem gloria exhibuit, sed Deus etiam per inimicos, cum amici futuri essent, gloriam summi victoris Christi præfigurari voluit. Triumphus enim Romanorum regum in figura præcessit hodiernum triumphum, nam Rex

gloriæ Christus monarchos regnum tyranni expugnavit, captivitatem ab ipso captam captivavit, mundum rebellem cælesti reipublicæ subjugavit, hodie victor cum nobili præda ad patriam remeavit, cui senatus archangelorum cum omni militia cælorum festivus obviam processit, regem suum victorem ymnilogis modulis gratulabundus excepit. Qui purpura decoratur, quia pro passione quam pertulit gloria et honore a Patre coronatur; dyademate auro et lauro conserto coronatur dum multitudine angelorum et hominum circumornatur. Per auri enim splendorem angelorum claritas, per lauri vero virerem accipitur in fide viriditas. Ex his quasi corona contexta Christus insignitur dum humana fragilitas angelicæ dignitati per eum in gloria unitur, sicut per Prophetam dicitur: His omnibus quasi corona ornaberis (*Psal. xx*). De hac corona scriptum est: *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ* (*Psal. lxxiv*). Christus namque est annus Dei benignitatis, factus particeps nostræ mortalitatis. Hujus menses sunt XII apostoli; dies, justi; horæ vero, fideles, noctes adhuc in tenebris infidelitatis aut peccatorum errantes. Hujus anni corona est circumstans angelorum et hominum multitudo in perhenni gloria. Per currum auro (f° 178) et gemmis conspicuum, in quo victor triumphat, innuitur Evangelium, sapientia et signis fulgidum, per quod cognito Christi triumpho mundus exultat. Rotæ quibus currus volvitur sunt evangelistæ per quos triumphus Christi depromitur. Hic currus quatuor niveis equis trahitur, quia Christus in curru Evangelii a doctoribus in virtutibus candidis per quatuor partes mundi vehitur. Hic currus Dei decem milibus multiplex memoratur (*Psal. lxxvii*), quia triumphus Christi ab omnibus scriptoribus Veteris et Novi Testamenti prædicatur. Milia lætantium huic currui accurrunt dum hodie multa milia angelorum triumphantem Dominum suscipiunt. Nobiles capti aureis catenis vincti currum præcedunt quia redempti a Domino catenis caritatis constricti cælestia petunt. Vulgus ligatis manibus sequitur, quia populus a malis operibus se timore Domini ligans, ad gaudia subvehitur. Pompa prædæ currum comitatur, quia sanctorum multitudo cum Christo resurgens hodie cum eo ad sydera exaltatur. Victor cum cantu in summum templum ducitur, quia Christus triumphans cum concentu angelorum in templum cælestis Hierusalem hodie inducitur. Postea spolia populo dividuntur, quia per effusionem sancti Spiritus varia karismata fidelibus tribuuntur. Unde dicitur: *Ascendens in altum captivam duxit captivita-*

tem, dedit dona hominibus (Ephes. iv). Humanam quippe naturam, in qua multa hic adversa pro nobis et a nobis pertulit, hodie de terris ad cœlos super angelicam altitudinem in dexteram Patris translulit. Captivitatem in carcere inferni diu detentam victor captivam duxit, paterno palacio invexit. Dona hominibus dedit, dum Spiritum sanctum super eos fundens scientiam omnium linguarum contulit (Act. ii).

Hodie, karissimi, elevata est magnificentia Domini super cœlos, sed sponsa ejus, corpus ejus, scilicet Ecclesia, multis pressuris adhuc premitur inter Babylonios; sed sicut Christus, devicto mortis principe, subjugato mundo, triumphator hodie cœlos ascendit, ita Ecclesia, antychristo superato, mundo conculcato, triumphans cœlum ascendet atque per Sponsum suum Golia prostrato, ipsaque de hostibus eruta, de valle lacrimarum luna tunc toto circulo suo plena elevatur et in thalamo æterni Solis astris angelorum associanda collocatur. Unde ascendenti in jubilatione applaudit (f° 178, v°) ipsa in Canticis cum exultatione: *Ecce, inquit, venit saliens in montibus, transiliens colles (Cant. ii)*. Hujus persona in Yditha propheta exprimitur quod *transilitor* dicitur. Christus namque in mundum venit quasi saliens in montibus, cœlum revisit transiliens; de cœlo saltum dedit dum de paterna sede in uterum Virginis venit; inde saltavit in præsepium, in crucis inde patibulum, de cruce in sepulchrum, inde in baratri profundum, de baratro in mundum, inde transiit in cœlum. *A summo, inquit, cœlo egressio ejus et occursus ejus usque ad summum ejus (Psal. xviii)*.

Hodie omnes montes et colles transiit, quia hominem a nobis assumptum super omnem altitudinem angelorum et sanctorum extulit. Qualiter autem ascenderit cœlum pandit nobis Evangelium. Discipulis suis hodie ad convivium recumbentibus apparens, incredulitatem illorum ut magister increpavit, Evangelium in universe mundo eos prædicare ut Dominus imperavit, signa in nomine ejus [faciendi] potestatem ut Deus donavit. Deinde ad probandam veræ carnis naturam cum eis comedit, ut in Hierosolimis promissum Spiritum sanctum expectarent præcepit. Post hæc in Bethaniam egressus eduxit et elevatis manibus eos benedixit; cumque videntibus elevatur ac nube susceptus in cœlum ferrebatur, illis in cœlum post eum intuentibus, ecce duo angeli in albis astiterunt qui eum eodem modo ad judicium venturum quo nunc abierat prædixerunt. Qui autem eum ascendere viderant centum viginti erant, inter quos Maria mater ejus simul cum apostolis affuerat. Hii omnes pariter cum gaudio in Hierusalem reversi in oratione et laude Dei cottidie perseverabant, usque dum in die Pentecostes Spiritum sanctum accipiebant. Hoc in patriarchis et prophetis præfiguratur, dum septimus ab Adam Enoch patriarcha in paradysum rapitur (Gen. v), et Helyas

propheta curru igneo in cœlum ollitur (IV Reg. ii).

Hujus sacri diei festa sunt nobis etiam per aves expressa. Aquila omnibus avibus altius volat et in ipsum radium solis oculorum aciem vibrat; cum vero pullos suos ad volandum provocat, super eos volitans et alas suas expandens, in remigium alarum suarum assumit, ad volandum instruit; sic Christus omnibus sanctis sublimius alta cœlorum penetravit dum eum Pater præ omnibus angelis in dextera (f° 180) sua exaltavit. Hic alas crucis super nos expandit, a dæmonibus defendit, de duro servicio assumens in filios adoptavit, atque in humeris suis ut ovem perditam ad gregem reportavit; super nos volitavit, ad volandum provocavit, quando æthera scandens nos membra ejus bonis operibus sequi se caput demonstravit. Hoc expressit Ezechiel per quatuor animalia (Ezech. i) quæ postmodum vidit Johannes Agnum die ac nocte laudantia (Apoc. iv). Christus namque erat homo nascendo, vitulus moriendo, leo resurgendo, aquila ascendendo.

Est avis albicolor quæ caradrius vocatur, per quam æger utrum evadere possit probatur. Adducta enim ad ægrum, si moriturus erit faciem ab eo avertit; si vero victurus visum in eum fortiter dirigit et infigit; hianti ore ægritudinem ab eo bibit, in altum contra radium solis volat, infirmitas hausta de eo exudat, æger sospitate exultat. Caradrius albus est Christus de Virgine natus. Hic ad ægrum adducitur dum a Patre ad infirmum genus humanum mittitur; qui faciem suam a Judæis avertit eosque in morte reliquit, ad nos autem vultum convertens a morte revocavit et infirmitatem nostram crucem subiens ipse portavit, sudorque sanguinis de eo manavit. Deinde in alta cœlorum cum carne nostra ad Patrem volavit et perpetuam salutem omnibus donavit. Locus ipse quo ascendit hoc adhuc omnibus clamat, quod cœlestia scandere volentibus nullus iter obstruere queat. Vestigium namque quod ascendens harenæ impressit, adhuc locus ille retinet, et cum terra cottidie a fidelibus inde tollatur, vestigium deleri non potest; quin etiam cum ecclesia super eundem locum fieret, et desuper claudi, utpote rotunda, deberet, spacium aeris quo ipse ascendit nullo modo claudi poterat et ideo usque hodie apertum remansit. In hac etiam ecclesiam singulis annis procella validi fluminis cœlitus venit et cunctum inibi populum solo sternit, videlicet ostendens quanto terrore ad judicium Christus veniat cum cœlum et terram fortiter excutiat. Tunc quippe cœli magno impetu transeunt et elementa calore solventur.

Igitur, karissimi, cum non sit aliud nomen sub cœlo datum hominibus in quo oportet salvari nisi in Christo Jesu (Act. iv) qui se permisit pro nobis in cruce ut serpentem (f° 180, v°) exaltari; quem Pater, postquam de torrente mortis bibit, hodie super omne nomen in cœlis caput exaltavit (Psal. cix), nosque proprio sanguine cohæredes acquisitos sibi incorporavit, gloriam laudi ejus hodie demus et in

voce exultationis præconia ejus jubilemus ut nos A tripudiat. Quam oculus non vidit (I Cor. ii), et cæ-
 membra sua ad se colligat quo ipse in gloria Patris B tera.

IN PENTECOSTEN.

Verbo Domini cæli firmati sunt et spiritu oris ejus
 omnis virtus eorum (Psal. xxxii). Per Filium, qui
 Verbum Dei est, non solum cæli sed omnia ex nichilo
 sunt creata, et ne iterum in nichilum resolvantur
 eodem Verbo firmata et spiritu oris ejus omnis
 virtus eorum ornata. Angeli quoque sunt cæli ap-
 pellati qui aliis corrudentibus per Verbum in caritate
 sunt firmati et per spiritum ejus in omni virtute
 perornati. Unde scriptum est: Spiritus Dei cælos
 ornavit (Job xxvi), quia et istos cælos astris et B
 angelos virtutibus decoravit.

Per Filium quippe angelici spiritus creantur, sed
 per Spiritum sanctum vivificantur; per Filium lucis
 substantia eluxit, sed per Spiritum sanctum splendor
 ejus effulsit; per Filium firmamentum formatur, per
 Spiritum sanctum celeri volubilitate rotatur; per
 Filium sol et luna et sydera temporibus præficiuntur,
 sed per Spiritum sanctum lucis nitore perpoliuntur;
 per Filium flumina funduntur, per Spiritum sanctum
 labilem cursum sortiuntur; [per] Filium terra for-
 matur, per Spiritum sanctum fructibus et floribus
 decoratur; per Filium diversa animalia producantur,
 per Spiritum sanctum vitali flatu inbuuntur, et aves
 volatu, pisces natatu, bestiae, reptilia, serpentina
 gressu, per eum fulciuntur; per Filium homo ad
 imaginem Dei plasmatur, sed per Spiritum sanctum
 in anima vivificatur; Spiritus sanctus inspirat di-
 versa ingenia, ipse etiam dat diversa artificia. Per
 Spiritum sanctum data sunt genera linguarum, per
 ipsum de occultis thesauris sapientiae producta
 sunt multimoda flumina Scripturarum. Per Spiritum
 sanctum patriarchae de Christo et Ecclesia futura
 figuris designabant; per ipsum prophetae locuti
 eadem Scripturis præmonstrabant; per ipsum apo-
 stoli confirmati transacta eadem in mundo prædi-
 cabant; per ipsum doctores inspirati Scripturas
 exponebant. Per Filium homo redemptus a morte
 liberatur, per Spiritum sanctum in baptismo ad
 vitam regeneratur (f° 182). Per Spiritum sanctum D
 peccata relaxantur, per ipsum animae a morte cri-
 minum resuscitantur. Per Spiritum sanctum multi
 seculo contempto religiosam vitam duxerunt; per
 ipsum plurimi signis et prodigiis fulserunt. Per
 Spiritum sanctum etiam hodie plerique ad meliorem
 vitam convertuntur; per ipsum quamplures ad cœ-
 lestia mente rapiuntur. Per Filium mundus judica-
 tur, per Spiritum sanctum utraque pars remune-
 ratur. Per Filium Deus Pater cælum novum et
 terram novam creabit, sed Spiritus sanctus universa
 in meliorem statum renovabit. Cælum nempe per
 ipsum solis splendorem inductur; per ipsum sol

septemplici lumine vestietur; per ipsum radiabit
 luna solis claritate; per ipsum vernabit terra para-
 dysi amœnitate. Tunc Filius de labore translatos
 faciet discumbere et transiens illis ministrabit (Luc.
 xii), quia de judicio rediens electos pro diversis
 meritis in diversis faciet mansionibus requiescere,
 et gloriam suae divinitatis eis facie ad faciem demon-
 strabit. Spiritus sanctus vero tribuit eis velut jubar
 solis in pleno gaudio splendescere et Trinitatem in
 unitate perfecte cognoscere.

Hæc festivitas per VII dies celebratur, quia Spiritus
 sanctus in VII donis veneratur, sicut per prophetam
 prænunciatur: spiritus sapientiae et intellectus, spi-
 ritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pie-
 tatis, spiritus [timoris] Domini (Isa. xi). Hæc sunt VII
 mulieres quæ unum virum apprehenderunt (Isa. iv),
 quia VII dona Spiritus sancti Christum corporaliter
 possederunt.

Hujus Spiritus dono cœlestia scandent omnes qui
 timent Deum. Per ipsum namque timor tribuitur
 qui in duo dividitur, nam est timor servilis, est et
 filialis. Servus quippe timet dominum ne eum dam-
 net; filius timet patrem ne eum exhæredet; timet
 adultera maritum ne veniat; timet uxor casta ne
 discedat. Cum Spiritus sanctus, qui est caritas,
 mentem possederit, servilem timorem foras emittet
 (I Joan. iv); timor autem Domini sanctus in sæcu-
 lum sæculi permanet (Psal. xviii). Jam enim ghen-
 nam ut servus peccati non timebit quia nullum
 peccatum committere quærit. Deo autem ut filius
 per delectationem virtutum adhærebit et ideo ejus
 hæreditatem possidebit. Ab ipsius gratia obtineamus
 orando quatenus nos servi Dominum Deum nostrum
 timeamus a malo declinando ne nos per contem-
 ptum præceptorum suorum aliquando poenis subdat,
 immo velut hostes sibi rebelles æternis tormentis
 (f° 182, v°) puniat. Rogemus ut eum instar filiorum
 Israel vereamur ut Patrem bonum faciendo quatenus
 cohæredes Filii sui simus facie Patris perfruendo.
 Post timorem dat Spiritus sanctus pietatem, ut
 homo factori suo devote serviat, et proximo quæ
 prævalet bona impendat (154). Deinde scientiam
 inspirat ut quid homo facere debeat vel devitare
 debeat sciat. Post hanc fortitudo ab ipso donatur ut
 homo nec asperis nec blandis ad vicia flectatur.
 Deinde consilium rationi subministrat at utile eli-
 gat, nocuum respuat. Post hoc intellectum præstat
 ut anima per visibilia sempiterna intelligat. Deinde
 sapientiam inspirat ut rationalis creatura mirabilem
 creaturam despiciat, creatorem suum, qui est im-
 mutabile bonum, diligit, solum fontem sapientiae

(154) In margine legitur hic versus: Præmia justorum sunt ista futura laborum.

Christum in Spiritu sancto sapiat. Qui per septiformem Spiritum in his virtutibus florebat, per ipsum VII munera in corpore, VII dona in anima obtinebunt quando in terra sua duplicia possidebunt, cum in corpore sicut sol fulgebant (*Matth. xiii*) et in anima æquales angelis erunt (*Luc. xx*). Ab ipso namque cujus pulchritudinem sol et luna mirantur septies præ sole clarius in corpore illustrantur. Christus quippe per Spiritum sanctum reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ (*Philipp. iii*); et cum sit corpus spirituale ille cujus velociter sermo currit (*Psal. xiv*), tanta illud vestiet velocitate ut quam cito nunc visus cælum vel cogitatus orbis extremum attingit sua agilitate, tunc [*f. tam*] concite tunc illud [*f. illuc*] feratur corporis mobilitate. Ab ipso etiam qui est omnium fortitudo tanta roborabitur fortitudine, ut moles montium facile possit pede subvertere. Ab ipso quoque qui fuit inter mortuos liber (*Psal. lxxxvii*), tanta inerit eis gratia libertatis, ut omnis solida creatura sit eis penetrabilis. In cuius visione angeli magna dulcedine redundant, omnes sancti maximis deliciis exuberant. Ab ipso omni affluentia voluptatis perfruuntur dum in gaudio Domini sui super omnia bona sua constituuntur (*Matth. xxiv*); ubi Regem gloriæ sicuti est cernent in suo decore in quem desiderant prospicere (*I Petr. i*); ubi omnium angelorum et sanctorum gloriam vident et sua membra cuncta perlucida intus et extra inspiciunt; ubi jugiter audiunt resonare organa sanctorum et concentus angelorum; ubi cynamomi et (*f. 184*) balsami odore suavissimo recreabuntur (*Eccli. xxiv*), et in aspectu Dei exultantes epulentur et in læticia delectentur (*Psal. lxvii*), atque ab ubertate domus Dei inebriabuntur et torrente voluptatis ejus potabuntur (*Psal. xxxv*). Ab ipso qui est salus omnium tanta sanitate solidantur, ut sicut nunc radius solis nullam sectionem, ita ipsi tunc nullam corporis passionem patiantur. Ab illo qui est vita æterna sic longævitate confirmantur quod nunquam in æternum morte solventur.

Hæc VII dona habebunt in corpore per VII sancti Spiritus dona. Totidem in anima habebunt ubi de bonis Domini perhenniter gaudebunt; nam ipse fons sapientiæ tantum eis influit quod eis noticiam omnium rerum tribuit. Ineffabili amicitia copulantur quia a Deo ut filii, ab angelis ut fratres amantur. Incomparabilis concordia eorum conglutinat, quia nec Deus nec aliquis sanctorum ab ipsorum voluntate discrepat. Inestimabili potestate sublimantur, quia novo cælo et novæ terræ principantur. Inenarrabili honore exaltantur, quia ab ipso Deo et ab universis angelis venerantur. Summa securitate pollent, quia nemo hæc ab eis umquam tollit. Plenum gaudium in his [*sine*] fine habebunt; omnes amicos suos quos diligunt hisdem bonis frui perpetuo gaudebunt. Hæc sunt dona quæ Christus in altum ascendens hominibus dedit, quos a diabolo captos de morte captivos duxit astrigerisque sedibus

A victor gloriosus invexit. In terra quoque positus dona contulit dum per karismata sancti Spiritus eos signis et novis linguis coruscare tribuit. Porro qui VII donis Spiritus sancti vacui inveniuntur, quod [*quot*] isti bonis perfruuntur, tot illi pœnis cruciantur:

Hæc sunt olim in lege præfigurata, hæc per prophetas prænunciata. De legali quippe candelabro VII lucernæ procedunt (*Exod. xxv*), quia de Christo VII dona Spiritus sancti procedunt Ecclesiæ. Hæc sunt VII columnæ quibus domus sapientiæ fulcitur (*Prov. ix*), quia donis VII Spiritus sancti Ecclesia, quæ est domus, insignitur. Hii sunt VII oculi quos propheta in uno lapide vidit (*Zach. iv*), quia videlicet petra Christus VII dona Spiritus sancti ad illuminationem animarum fidelibus dedit. Hæc sunt VII cornua Agni propter nos occisi quibus credentes proterunt VII capita draconis rufi (*Apoc. v, vi*).

Unde et isdem Spiritus sanctus super Dominum baptizatum in columnæ specie descendisse (*f. 184, v.º*) prædicatur (*Matth. iii*), propter VII naturas quæ in columba esse memorantur.

De VII naturis columbæ:

Columba in petra nidificat, quia Spiritus sanctus in Christo corporaliter habitat. Alienos pullos nutrit dum errantes a regno Dei alienos per poenitentiam reducit. Pura grana eligit, quia bonos de malis ut grana de paleis secernit. Felle caret, quia malicia eos evacuat quos possidet. Non ledit rostro, quia Spiritu sancto repletur. Non insidiatur proximo, juxta fluentia habitat, quia Spiritus sanctus in sapientibus mansitat. Gregatim volat, quia congregatis in nomine Domini Spiritus sanctus sua munera donat. Unde propheta: *Ecce, inquit, quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum. Sicut unguentum in capite quod descendit in barbam barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus, sicut ros Hermon qui descendit in montem Syon* (*Psal. cxxxii*). Fratres in unum unanimes cum jocunditate habitabant quando multitudo credentium cor unum et animam unam habebant. Ideo unguentum de capite in barbam Aaron descendit, quia de capite omnium Deo Spiritus sanctus, qui est spiritualis unctio, in apostolos venit. Per Aaron, quod *mons fortitudinis* dicitur, Christus intelligitur, per quem fideles contra vicia fortes existunt atque in altum de virtute in virtutem ibunt. Hujus barba apostoli erant, dum ei qui est os Patris quasi barba ori adhæserant. De barba unguentum in vestimentum fluxit, dum Spiritus sanctus per impositionem manuum apostolorum se credentibus infudit. Ros de Hermon, quod *anathema* sonat, in montem Syon, quod *specula* dicitur, descendit, dum superna gratia de Synagoga in Ecclesiam venit. Mons Hermon juxta Jordanem est situs, ubi Dominus est baptizatus. Ros ergo Hermon est Spiritus sanctus, qui super Dominum in baptismo ad istum montem venit; qui hodie in montem Syon, in quo sita est Hierusalem, super

credentes descendit. Qualiter autem hoc contigerit A Scriptura nobis hodie retulit :

Dum L dies a resurrectione Domini transissent, et discipuli, ut ipse ascendens præceperat, in Hierusalem pariter resedissent, subito ingens sonus tamquam vehementis venti advenit qui totam domum ubi erant sedentes replevit, atque igneæ linguæ illis apparuerunt quibus incensi omnium gentium linguis magnalia Dei loqui cœperunt. (f° 186) Propter instantem festivitatem Judæi ex omni natione totius orbis in Hierusalem confluerant, quia Pentecosten singulis annis ob acceptam illo tempore legem celebrabant; qui hoc audito simul convenerant et singuli linguam in qua nati sunt de ore eorum stupefacti audiebant. Quos Petrus allocutus dixit hæc [per] prophetas prædicta, per Jesum vero ab eis crucifixum completa. Qui poenitentia ducti ad tria milia hominum baptizati sunt et ipsi Spiritu sancto sicut alii repleti sunt (Act. II). Alia die dum Petrus et Johannes claudum per Spiritum sanctum sanassent (Act. III), quinque milia baptizati sunt (Act. IV), qui omnes Spiritu sancto ditati sunt, et sanguinem Christi, quem prius furibundi fuderant, postmodum tremebundi biberunt, ac per plures sanguinem suum pro ipso effuderunt. Apostoli autem accepto Spiritu sancto XII diebus in Hierusalem, eodem præcipiente, commanebant; quæ in mundo docturi erant insimul conferebant; in circuitu Judæos ac gentiles docebant; signis ac prodigiis ad fidem plurimos convertebant. Qui omnes per impositionem manuum apostolorum Spiritum sanctum accipiebant et virtutes Dei novis linguis edebant. Apostoli namque per Spiritum sanctum cæcis lumen refundebant, surdis aures recludebant, mutis linguam solvebant, claudos gressu erigebant, leprosos mundabant, dæmonia ab obsessis effugabant, mortuos resuscitabant; insuper per baculos vel vestimenta, quidam illorum etiam per umbram suam, debiles sanitate restaurabant.

Post hæc XII per totum mundum diffusi [mundum diffusum], septeno munere Spiritus sancti perfusi, per septenarium numerum duodecim officium suum peregerunt dum quatuor partes mundi ad fidem sanctæ Trinitatis perduxerunt; ter enim et quatuor, quod VII sunt, XII fiunt. Qui boni piscatores sagena fidei pisces olim ad vitam prædestinatos signis et miraculis de salo hujus sæculi ad litus vitæ pertraxerunt, et Christi exemplo animas suas pro ovibus sibi commissis prævi ducēs posuerunt.

Postquam Deus in principio omnia VI diebus creavit, septimum sanctificavit, quia in ipso requiescens ab opere cessavit (Gen. I, II) : Sic qui in VI ætatibus mundi in donis Spiritus sancti operari student, in septima per ipsum ab omni labore requiescent. Sic nos quoque VI diebus in ebdomada laboramus, in septima vacamus (f° 186, v°); quia per septiformem Spiritum nunc bonis operibus insistimus, in futuro ab omni opere feliciter requiescimus, ubi per ipsum vacabimus et Deum sicuti est videbimus (I Joan. III).

In diluvio columba ramum olivæ reportans inclusis pacem nunciavit (Gen. VIII), quia Spiritus sanctus per charismatis unctionem animabus carne inclusis pacem amissam redonavit. Hic etiam digitus dexteræ Dei appellatur, quia sicuti manus per digitos operatur. Unde magi qui Moysi resistere non poterunt, digitum Dei hoc esse dixerunt (Exod. VIII), quia evidenter signa per Spiritum sanctum fieri conspexerunt. Per hunc digitum est lex in duabus tabulis descripta (Exod. XXXI), quia per Spiritum sanctum in duobus præceptis caritas est disposita. In hoc digito eiecit Dominus dæmonia, quia opera Filii et Spiritus sancti sunt inseparabilia. Olim genus humanum habebat tantum unius linguæ usum, sed LXX et duo gygantes turrim contra Deum construebant; inde offensus linguas eorum confundebat, ita quod nullus alterius linguam intelligebat (Gen. XI), sicque per orbem disperserat quos omnes hodie Spiritus sanctus in unitatem fidei per genera linguarum congregaverat. Hebræus quoque populus de Ægyptiaca servitute in paschali nocte per paschalem agnum liberatus ac per mare Rubrum translatus, ad montem Synai quinquagesima die pervenit, quem fumus et ignis replevit, atque de medio ignis Dominus ei legem timoris in tabulis scriptam dedit : sic Christianus populus, de diabolica oppressione in paschali nocte et per paschalem agnum Christum ereptus, per baptismum quasi per mare Rubrum transvectus, quinquagesimo die, scilicet hodie, igne legem amoris accepit, quam eum in corde Dominus scribere præcepit, ut videlicet post facerent sponte Dei amore quod prius fecerant coacti timore. In lege etiam erat præceptum ut quinquagesimus annus jubileus, id est annus remissionis, vocaretur, totusque ab opere servili ferietur, atque amissa hæreditas propriis hæredibus redderetur (Levit. XXV). Per hoc Spiritus sanctus istud tempus præfigurari voluit, in quo populum suum ab opere servili, id est a peccato, vacare docuit, eique amissam hæreditatem paradysi restituit. Spiritus sanctus his datus memoratur, dum semel in terra, semel de cœlo datur. In terra datur Spiritus ut diligatur proximus; de cœlo datur Spiritus ut diligatur Deus. Qui enim Deum diligit, sermonem ejus servabit (Joan. XIV). Hunc Deus Pater diligit (f° 188) et Trinitas ad eum veniet et mansionem apud eum faciet (ibid.). Ideo, karissimi, diligamus Deum mandata ejus servando, ut ipse diligat nos mansionem sibi in nobis præparando. De hospicio cordis nostri sterces peccatorum poenitentia et confessione extergamus, lacrimis sordes diluamus, floribus honorum operum ornare studeamus, ut Spiritus sanctus dignetur adventare et dignum habitaculum sibi præparare. Hic etiam super Dominum in columbæ specie descendit (Matth. III), quia cum inmundum a peccatis ostendit. Super discipulos autem in igne venit (Act. II) quia peccata in eis consumens cyrographum peccati delevit. Unde et ignis filios Israel præcessit et eis iter ad patriam suggestit, quia ignis Spiritus sancti eos præcedit et iter

per Scripturas ad patriam paradysi ostendit. Ideo nunc baptisma agitur quia per Spiritum sanctum originale crimen remittitur. Ideo etiam his diebus jejunia celebramus, quia per Spiritum sanctum veniam accipere speramus. Qui Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur ei neque in hoc sæculo neque in futuro (*Luc. xii*). Per Spiritum sanctum datur remissio peccatorum. Qui de venia desperat, hic Spiritum sanctum blasphematur atque irremissibile peccatum perpetratur.

Quemadmodum, karissimi, est nativitas Domini celebris, sic etiam festivitas ista omnibus fidelibus est sollemnis, quia sicut in illa Deus in carne adveniens homines visitavit, sic in ista Deus in igne adveniens a peccatis homines purgans multa karismata ei (*sic*) donavit. Hæ festivitates et angelis et hominibus sunt venerabiles quæ ipsi Deo nostro sunt celebres. Denique in nativitate Domini Dominus majestatis de solio gloriæ suæ surrexit, arma bellica induit, pro nobis pugnaturus in exilium subit. Parasceve autem dies belli atque victoriæ extitit, cum Dominus fortis et potens in prælio principem mundi diabolum

A cum suis satellitibus devicit victoriamque potenter obtinuit. Dies vero Dominicæ resurrectionis est dies qua peracto bello regnum tyranni vastavit, captivitatem ab eo captam ad se congregavit. Dies autem ascensionis est hæc in qua cum nobili pompa Dominus virtutum regressus triumphavit, atque cum angelicis melis susceptus, carnem nostram super æthera exaltavit. Hodierna vero dies est qua militibus spolia distribuit dum fidelibus varia dona Spiritus sancti contulit. Adhuc (f° 188, v°) restat una dies qua sponsam suam de hac Babylonia est educturus, quando in ultima die Ecclesiam in cœlesti Hierusalem est collocaturus. Nempe de his diebus præcinit totum psalterium Spiritus sanctus. Insuper lex et prophetæ omnes persultaverunt hæc consona voce. Igitur, karissimi, conspectui ejus in justitia nunc appareamus, ut cum apparuerit gloria ejus, in nuptiis ejus saciari valeamus, ad videndum in bonitate electorum suorum, ad lætandum in læticia gentis suæ in plenitudine omnium honorum (*Psal. cv*). Quæ oculus non vidit (*I Cor. ii*).

DE SANCTO JOHANNE BAPTISTA.

Justus ut palma florebit et sicut cedrus Libani multiplicabitur (*Psal. xci*). Palma inferius coangustatur, superius dilatatur: ita, karissimi, sanctus Johannes Baptista, cujus hodie votiva recolimus festa, quia in terris voluit egestate coangustari, in cœlis voluit [meruit?] super omnia bona Domini exaltari. Et quia in virtutibus pulchre floruit, ideo palmam victoriæ a vicis gloriose obtinuit. Hic etiam ut cedrus multiplicatur, quia in meritis præ omnibus sanctis condensatur. Cedrus namque imputribilis naturæ esse fertur, ac vermes fugare perhibetur; quia sancti Johannis vita non potuit consumi putredine peccatorum, et ipse sancta prædicatione fugavit vermes viciorum. Hic erat sagitta electa quam Dominus abscondit in sua phœretra: Sagittas mittentes solent aliquam præ aliis reservare per quam possint oportuno tempore certum ictum dare; sic Deus sanctum Johannem in phœretra sui secreti consilii abscondens reservavit, et eum oportuno tempore extrahens in Judæam sagittavit dum sibi viam ad homines veniendi præparare mandavit. Ipse enim primus homines ad pœnitentiam informavit, ipse primus regnum cœlorum in mundo prædicavit. Ideo Ecclesia nullius sancti natalem diem celebrat præter diem Domini et sanctæ Mariæ et sancti Johannis Baptistæ. Johannes quippe quasi Lucifer oritur ex quo vicinitas solis noscitur. Maria vero nascens quasi aurora surrexit de qua Sol æternus processit. Dum autem Christus nascens hominibus illuxit, tunc splendor Patris mundo infulsit, qui nos de tenebris mortis ad lucem vitæ reduxit. Et quia hæc gratia per has tres personas nobis est collata, ideo et illarum solummodo natalicia devote recolat Ecclesia. Denique quanta veneratione sanctus Johannes sit

dignus declarat (f° 190) nobis in Evangelio Dominus: *Inter natos, inquit, mulierum non surrexit major Johanne Baptista* (*Luc. vii*). Omnibus sanctis major affirmatur, solis angelis æquiparatur, unde et angelus non immerito appellatur. Ab eodem etiam angelo nasciturus annunciat, nomen et vitæ meritum prænotatur a quo et Christus nasciturus prænunciatur, et nomen ejus Jesus et regni dignitas prænarratur. Unde sicut Hebræi Deo decem nomina imponunt, sic Christiani huic induunt X vocabula. Hæc olim prophetia præsignavit dum eum unus propheta vocem altam angelum nunciavit.

Vox quippe Verbi Dei fuit, dum ante incarnatum Verbum in deserto mundi sonuit.

Præco judicis extitit, dum homines in adventum ejus bonis moribus præparare se admonuit.

Baptista Salvatoris claruit, quia qui omnia sanctificat, hunc Jordanicis undis tingere meruit.

Præcursor Redemptoris erat dum eum in mundum nascendo et ad infernum patiendo præcurabat.

Plus quam propheta fuit, quia quem alii prophete futurum prædicando, hunc iste præsentem digito demonstrando asseruit.

Angelus etiam appellatur, quia per eum primo angelorum societas prædicatur.

Lucerna lucens et ardens erat, quia splendorem æterni luminis præcedebat.

Amicus Sponsi vocatur, quia a Christo Sponso Ecclesiæ ad cœlestes nuptias invitatur.

Paranympus etiam extitit, dum sponsam gemmis virtutum perornari docuit.

Helyas quoque in spiritu et virtute erat, quia sicut Helyas secundum Domini adventum præveniet,

ita Johannes prævenit primum. Unde etiam dicitur A
viam Domino præparasse, quia constat eum iter
Domino ad cor hominum per humilitatis studia præ-
dicasse. Qualiter hic missus sit in mundum refert
Evangelium. Zacharias pontifex nobilem uxorem
accepit cum qua usque ad senilem ætatem absque
liberis deguit. Sacerdotes autem per vices suas in
templo serviebant et tempore quidem vicis sue
juxta templum commanebant; peracto autem officio
domum suam repetebant; et alii quidem sacerdotes
cotidie in templo serviebant, solus autem pontifex
in anno holocaustum in sanctuario immolabat. Dum
igitur Zacharias inter Sancta sanctorum populo
Dei hostiam immolaret, eo quod Herodes eum iniqua
dominatione vexaret, angelus Domini a dextris al-
taris astitit et pavor in Zachariam irruit. Quem B
(f° 190, v°) angelus ne timeret admonuit, preces suas
esse exauditas innotuit, filium quoque ei prædixit
nasciturum magnumque gaudium multis in ejus
nativitate futurum et hunc in ventre matris sancto
Spiritu implendum esse, nomenque ei Johannes esse
imponendum, isque quod magnus coram Domino
esset futurus, et eum in spiritu et virtute Helie
præcessurus, quodque sanctam vitam duceret et
multos ad Dominum converteret. Quo se dubitante
ac se cum uxore sua consensisse causante, angelus
ei silentium indixit, donec omnia complerentur quæ
ei prædixit. Egressus vero de sanctuario, consum-
mato sacrificio, cum populo responsum non dedisset,
sciebant quod visionem vidisset.

Elisabeth itaque se concepisse, sentiens, erubuit
et quinque mensibus se abscondit. Sexto autem
mense idem angelus Regem omnium nasciturum
Mariæ annunciavit, quæ mox ad Elisabeth prope-
rans eam salutavit; sed infans in utero ejus ad
vocem Dei Genitricis exultavit, moxque Elisabeth
Spiritu sancto repleta omnia quæ Mariæ essent præ-
dicta dixit esse implenda. Postquam vero peperit pue-
rum, toti parentelæ exortum est magnum tripudium.
Octavo autem die convenerunt parentes infantem
circumcidere, et visum est eis nomen patris Zacha-
rias ei imponere; sed mater obstitit, ejus nomen
Johannes fore retulit. Quibus affirmantibus nemi-
nem in ejus cognatione vocitari hoc nomine, a patre
seiscitantur quod nomen filio imponatur. At ille D
accepta tabula nomen scripsit, quod Johannes esset
prædixit. Hoc nomen mox ut litteris promitur, vin-
culum linguæ ejus solvitur, omnisque turba admira-
tione et stupore adtollitur. Zacharias vero Spiritu
sancto repletus, prophetavit quia Deus populum
suum visitavit et plebem suam redimere curavit
justumque esse ut huic omnibus diebus in justitia
et sanctitate serviamus (*Luc. 1*). Dilectissimi, infirmi
visitantur, captivi redimuntur. Illos qui in hoc
mundo in peccatis infirmi erant, Christus visitavit
nascendo, eos vero qui in exilio inferni erant captivi,
redemit moriendo. Johannes itaque adhuc tenellus
parentes deseruit, in deserto homines fugiens deli-
tuit, aspersa [aspera] veste de pilis camelorum con-

textu utebatur, tenui victu vescebatur. Quem popu-
lus Spiritu sancto plenum cognoscens, undique ad
eum confluit; quibus penitentiam pro peccatis in-
dixit, (f° 192) eos in Jordane baptizans intinxit.
Omnibus autem cogitantibus eum esse Christum, se
esse negavit, atque ad corrigiam calciamenti ejus
solvendi [solvendum] se indignum judicavit. Cum
autem Christum ad se venire conspiceret ut baptisma
ab eo susciperet, Agnum Dei esse clamavit, peccata
mundi hunc tollere cunctis indicavit, atque sanctifi-
catorem omnium, ablatorem criminum, undis mer-
gere et Spiritum sanctum super eum descendere
meruit cernere. Itaque omni tempore cælibem vitam
atque heremiticam duxit, multos errantes ad viam
veritatis perduxit, Christo in omnibus testimonium
perhibuit, atque pro veritate patienter percussori
cervicem præbuit. Hic de se ipso dixit: *Mè oportet
minui (Joan. III)*; de Christo autem: *Illum oportet
crescere (ibid.)*. Johannis namque fama cœpit minui
in populo qua Christus putabatur; Christi autem
cœpit crescere qui Christus sentiebatur. Johannes
quoque capite est minutus; Christus autem crevit
in cruce elevatus. Horum præconia præsignant
etiam tempora. Dum enim Johannes nascitur inci-
piunt dies breviari; cum Christus nascitur incipiunt
prolongari. A diebus autem Johannis Baptistæ usque
nunc regnum cœlorum vim patitur et violenti illud
diripiunt (*Matth. XI*), quia publicani et peccatores,
qui per Johannis prædicationem penitentiam ege-
runt, regnum cœlorum quasi violenter sibi inde-
bitum intraverunt; et adhuc criminosi penitentiam
agunt quasi per vim regnum cœlorum rapiunt.
Unde et Johannes *Dei gratia* interpretatur, quia
regnum cœlorum hominibus dari primum per hunc
prædicatur. Ecclesia dividitur in tres ordines, in
conjugatos, in continentes, in virgines. Hii pro me-
ritis diversas mansiones hæreditabunt dum conju-
gati tricesimum, continentes sexagesimum, virgines
centesimum fructum reportabunt.

Tres autem perfectiones sunt in quibus inventi
judices cum Domino erunt, scilicet virginitas, sæ-
culi contemptus, martyrium, quæ non sunt præ-
ceptum sed divinum consilium. His quia sanctus
Johannes insignitur, ideo tribus coronis a Deo redi-
mitur: pro virginitate, sermo, liliis ac rosis æter-
num odorem spirantibus decoratur, quia hic sic-
ut lilius germinans castitate ornabatur. Pro mun-
di contemptu purpureo dyademate coronatur, quia
virtutibus vernans mundo et viciis moriebatur. Pro
martyrio corona auro gemmisque radiante laurea-
tur, quia Regem gloriæ sequens regis (f° 192 v°)
incesti gratiam aspernabatur. Hodie sanctus Johan-
nes evangelista de carcere hujus mundi migravit,
ac cœleste palatium, lætantibus choris sanctorum,
gratulabundus intravit. Hoc quia propter ingens
officium non potuit hodie celebrari, statuit Ecce-
lesia in ebdomada Natalis Domini sollemniter feriari.
Igitur, dilectissimi, hos æquivocos summos Dei
amicos inter summos angelorum rutilos devotis ho-

die laudibus orantes ad thronum gloriæ mittamus ut misericordiam consequamur et gratiam in auxilio oportuno inveniamus (*Hebr. iv*), ut gaudia æterna, quæ nobis ob facinora nostra denegantur propter intercessionem et merita illorum tribuantur,

A in quibus Deus omnes voluntates suas mirificavit (*Psal. xv*) et eos nunc in regno gloriæ: Filii sui ineffabiliter glorificavit. Ubi oculus et auris (*I Cor. ii*) et cætera.

DE SS. PETRO ET PAULO.

Ascendes, Domine, super equos tuos et quadrigæ tuæ salvatio (*Habac. iii*). Summus opifex Deus, karissimi, præclarum palatium sibi in cælis construxit, sed unus paries collapsus corruit dum primus angelus cum multitudine sibi consentientium cecidit. Unde Filius Dei super equos suos ascendit; per totum mundum circuiens, ad restaurandum parietem vivos lapides collegit multosque preciosos quadrigis suis imponens onustus ad Patrem regreditur; paries celeriter erigitur, ædificium Dei egregie perficitur. Quadrigæ Dei Evangelia fuerunt quæ omnibus credentibus salvatio extiterunt. Equi vero Dei apostoli erant qui has quadrigas per IIIor partes mundi trahebant. In his quadrigis Christus vectus circumportatur dum per apostolos per circulum orbis prædicatur. His equis ascensis milites veri David, scilicet martyres Christi, contra persecutores certamen inierunt et prælia Dei Israel cum lætitia pugnaverunt. Hujus exercitus summi duces extiterunt Petrus et Paulus, quorum hodie solennia devoti celebramus, quia hodie peracto bello victoriosissime triumpharunt ac cælestis curiæ aulam summi senatores apostolorum principes laureati intrarunt. Hii in carne positi lumina mundi signis et scriptis fulserunt, quandoque cum Christo iudices ut sol fulgebunt. His duabus firmis columnis tota Ecclesiæ machina sustentatur, et horum factis et dictis velut preciosis gemmis splendide illustratur. Ex quibus unum Dominus pisces (f° 194) insequentem de navi vocavit, claves regni cælorum ei donavit, principem Ecclesiæ exaltavit. Alterum homines persequentem de cælo elegit, claves scientiæ ei dedit, præceptorem gentibus eum præfecit. Hæc est mutatio dexteræ Excelsi, quia de piscatore principem, de persecutore constituit doctorem mundi. Igitur Paulus aperit sua clave credentibus januas Scripturæ; Petrus aperit sua clave in bono perseverantibus portas vitæ mansuræ. Paulus dulci doctrina ad pœnitentiam dura corda mollit; Petrus data potestate flentes a reatu absolvit. Paulus impellit homines ad gaudiâ instanter monendo; Petrus trahit eos ostia vitæ clementer aperiendo.

Petrus frater Andreae, a Bethsaida oriundus, a parentibus Symon dictus, in Galiliæam piscator fuit; sed a piscatione a Domino vocatus navim cum rete reliquit, auctori vitæ cum fratre adhæsit. Unde et Dominus rete fidei contextuit eosque piscatores hominum instituit, quia per eos multos de gurgite hujus sæculi ad litus æternæ quietis extrahere voluit. Hic Domino præ omnibus apostolis familiaris ad-

hærebat, præ omnibus cum ferventius diligebat, Domino interroganti præ omnibus respondebat. Denique, cum Dominus ad Cæsaream venisset, et a discipulis quod populus de eo sentiret inquisisset, illique responderent quod quidam eum Helyam, quidam Johannem Baptistam, alii Hieremiam, alii alium prophetam esse dicerent, et ipse quidnam ipsi sentirent de eo inquireret, Petrus respondit præ omnibus: *Quia tu es Christus Filius Dei vivi* (*Matth. xvi*); et Dominus fidem ejus beatificavit, quam non, inquit, carnalis progenies sed Pater meus tibi revelavit. Et ideo nomen tuum *Petrus* mutabo, super petram fidei tuæ quoque Ecclesiam meam fundabo, adversus quam infernales portæ non prævalebunt, nec flumina persecutionum eam subvertere poterunt, teque facio vitæ ostiarium, dans tibi claves regni cælorum, sitque tibi potestas collata ut quæ in terris a te fuerint ligata, in cælis etiam permaneant nexibus implicata, et quæ a te super terram fuerint resoluta, in cælis etiam sint a vinculis tata (*ibid.*). O quam beatus homo cui talis potestas datur a Deo! Sed nimirum, cum esset Ecclesiæ pastor præferendus, ut sciret fratribus compati, erat temptationibus erudiendus. Unde, cum quodam tempore Dominus ad adorandum in montem solus (f° 194 v°) ascendit, discipulos mare navigio transire præcepit: mare autem Rectorem suum abesse sentiens, naviculam furibundis procellis quatiebat, pavor nautas occupat, quia eis naufragium jam imminebat, et ecce Dominus super mare ambulans veniebat. Illis fantasma esse arbitrantibus et præ timore vociferantibus, blande eos consolatur, ut fiduciam habeant adhortatur, se esse protestatur; et Petrus: *Si tu, inquit, es, Domine, jube me ad te venire* (*Matth. xiv*). Quem cum juberet venire, egressus de navi cœpit super tumentes fluctus quasi super solidum ire. Tempestate autem ingravescente perterritus contremiscit, et mox unda sub plantis se calcantis debiscit. Quem cum absorbere minatur, auxilium Domini cum clamore imprecatur; sed et protinus illius dextera comprehensus de periculo sustentatur; cum Domino ad navim super fluctus ambulat statimque mare Dominum suum adesse sentiens, furentes procellas mitigat. O qualis fides in ejus pectore ferbuit, qui se perturbatis fluctibus committere non pertimuit! Illa etiam nocte qua se Christus pro salute mundi hostiam Deo Patri obtulit, a discipulis se derelinquendum retulit; sed Petrus et in carcerem et in mortem se cum eo iturum asseruit. Dominus autem se tercio ante galli cantam ab eo abnegan-

dum affirmavit, quod ita eventus probavit; nam, cum Dominus a Judæis tentus male tractaretur, et sicut ovis ad occisionem duceretur, inquisitus Petrus utrum ad ejus discipulatum pertineat, cum juramento abnegat atque procaci voce se eum nosse minime congeminat. Gallo vero canente, Dominus se negantem conspexit, et Petrus egressus amarum fletibus commissum puniens, se respicientem ad misericordiam flexit. Idecirco, karissimi, divina pietas permisit principem Ecclesiæ tam inmane facinus committere, ut in suo casu disceret qualiter infirmis proximis condolere ac compatideberet. Ideo et hodie Dominus gravem patitur electorum ruinam ut nostra fragilitas per eos se erigat ad clementiam divinam, quatinus, cum eos de gravi lapsu per poenitentiam et satisfactionem conspexerimus resurgere, ac sanctæ conversationis studium ardentem arripere, nos quoque patientiam et divicias misericordiæ Dei intuentes, in vasa misericordiæ conemur de profundo iniquitatum emergere. Petro itaque in fletibus permanente (f° 196), ac se aliis discipulis conjungere non præsumente, Dominus resurgens ei apparuit, consolationem et veniam ei tribuit. Alia vice Petro cum aliis piscante Dominus apparuit, cum eis convivium inivit, Petrum tertio interrogat utrum se præ aliis diligat. Qui tertio sui cordis amorem fatetur et terna negatio deletur, Dominusque ei tertio oves suas pascendas commisit pro quibus ipse bonus pastor animam suam posuit. Deinde ei prænunciat quod et ipse ad honorem Dei pro eisdem ovibus animam in cruce ponat. Postquam Dominus ad paternam sedem rediit, Petrus numerum apostolicum per Mathyam supplevit, quem Judæ suspensum imminuit. Paraclito autem Spiritu sancto adveniente, et eos sua consolatione replente, Petrus publice populo Christum annunciat; et quem prius ad vocem ancillæ timidæ abnegat, hunc nunc coram metuenda potestate sacerdotum constanter prædicat. Quadam die cum Johanne ad templum ascenderat, et ecce quidam claudus ab eo postulat ut elemosinam accipiat; cui Petrus dixit se aurum et argentum non habere, habita autem libenti animo præbere, præcipiens ut in nomine Jesu Christi surgeret et sanus abiret. Qui ilico sanus efficitur, templum Domini laudans ingreditur, multusque populus ad Deum convertitur. Petrus ducitur in concilium malignantium, vult ant undique verba comminantium, sed Petrus ydiota magistros plebis Scripturis superat per Spiritus sancti effusionem, per signorum perpetrationem Jesum ab eis crucifixum Deum esse probat. Deinde eo cum coapostolis in templo prædicante, a magistratibus comprehenditur, carceri cum omnibus recluditur, custodia militum apponitur. In nocte autem angelus Domini januas carceris reserat, apostolos educens, verba vitæ populo nunciare imperat. In crastino sacerdotes in concilium conveniunt, ad educendos apostolos ad carcerem mittunt. Qui reversi referunt se

A carcerem cum omni diligentia clausum reperisse, aperto autem neminem intus invenisse. Dum inde stupefacti ad invicem conferrent, narratur eis a quodam quod in templo populum docerent. Qui adducti flagellis cæduntur, sed a concilio gaudentes revertuntur, quoniam pro nomine Jesu adversa patiuntur. Deinde Petrus VII diacones ordinat, ex quibus Stephanus signis et prodigiis præcipue coruscet (f° 196 v°); sed perfida plebs Judæorum eam lapidibus obruere festinat. Philippus autem, socius suus, Samariam descendit, multitudinem populi signis, prædicationibus ad fidem convertit.

B Eo tempore erat ibi Symon Magus qui diu populum magicis artibus dementaverat; hic a Philippo baptizatus ficto corde fidelium se turbæ associaverat. Apostoli ergo Petrum cum Johanne ad confirmandos baptizatos miserunt, qui ab eis confirmati mox accepto Spiritu sancto, omnibus linguis loqui cœperunt. Quod, postquam Symon Magus vidit, copiosam pecuniam Petro obtulit ut sibi hæc potestas daretur cui manus imponeret ut variis linguis loqueretur. Quem Petrus cum omnibus sequacibus suis tali percussit maledictione: *pecunia, inquit, tecum sit in perditione* (Act. viii). Ab illa die cœpit Symon Magus Ecclesiam perturbare, se Christum, Petrum vero seductorem affirmare. Interea, cum multitudo credentium communiter viveret, et quidam de precio, vendito agro, surriperet, dum eum Petrus increpavit, cum uxore sua statim expiravit. O quam metuendus magister Ecclesiæ erat, cui Spiritus sanctus tam præsens ad ulciscendum aderat! In hoc tanta Spiritus sancti affluentia redundaverat, quod infirmi in plateis positi de umbra ejus sani fiebant. Quadam die Petro in templo prædicante, et pontifice cum Phariseis doctrinam ejus improbante, Petrus prædixit eis templi exterminium, quod postea contigit ab exercitu gentilium. Quædam mulier Thabita nomine quæ multas elemosinas egenis impendebat: quam mortuam cuncti flebant pro [*leg. post, ut infra*] Petro mittentes, vestes a Thabita factas viduæ ostendebant, quam ipse protinus fletibus vivam restituebat.

D Eo tempore erat quidam centurio in Cæsarea, nomine Cornelius, in elemosinis et orationibus assiduus, cui angelus Domini manifeste apparuit ut in Iopen post Petro mittat et ejus verbis obediat præcepit. Interim, dum Petrus in oratione prosternitur, extra se rapitur et vidit vas de cælo summitti quatuor funibus, quod plenum erat diversis reptilibus, voxque veniens desuper: *Surge, inquit, Petre, macta et manduca* (Act. x); cumque ille responderet se nunquam immundum manducasse, dixit vox cuncta a Deo creata munda esse. Hoc dum tertio cernitur, vas in cælum recipitur.

Vas summissum quatuor initiis (f° 198) est Ecclesia in cælum recepta IIIor Evangeliiis; in quo diversitas serpentium et reptilium est multitudo ydolis servientium vel peccatis; quos Petrus debet prædicando in peccatis occidere et ad fidem ac bonam

operationem in Christi corpus, quod est Ecclesia, A traicere.

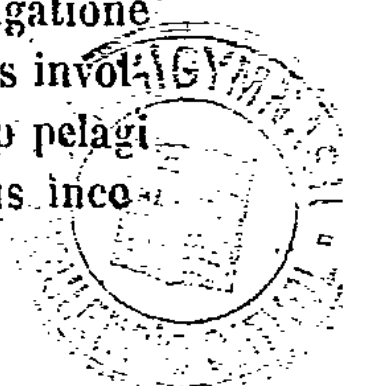
Cornelius itaque ad Petrum misit; venienti ad se cum fratribus visum retulit. Quibus, dum Petrus Christum innotuit, Spiritus sanctus super audientes cecidit, et dum omnes linguis loquerentur, iussit Petrus ut in nomine Domini baptizarentur. Hic Cornelius postmodum præficitur Cæsariæ episcopus, rexitque Ecclesiam ydonee doctrina et miraculis clarus.

Postea Petrus ab Herode comprehenditur, duabus catenis constringitur, carceri mancipatur, a XVI militibus custodiendus commendatur. In nocte vero quando eum in crastino Herodes erat populo ad illudendum producturus, erat Petrus dormiens inter duos milites vinctus catenis duabus. Porro tota Ecclesia fundebat pro eo precum libamina; et ecce ipsa nocte angelus Domini cum magno lumine Petrum excitavit ut surgat, se sequatur imperavit. Confestim catenæ sunt de manibus ejus absolutæ, cumque egrediuntur ferreæ portæ ultro eis aperiuntur. Sic princeps Ecclesiæ per angelum liberatur, gaudenti Ecclesiæ redonatur. In crastino ab Herode ad carcerem mittitur, Petrus adduci præcipitur. Carcer clausus cum custodibus repperitur, apertus vero Petrus non invenitur. Omnibus inde stupentibus percussit Herodem angelus Dei et interiit scaturiens vermibus.

Petrus vero cum Symone Mago sæpe confligit, versucias ejus omni populo detexit: unde fallax et subdolos ab Antiochia propulsatur; Petrus cum magno advocatus honore pontificali infula sublimatur. Qui bonus agricola vineam Domini infatigabiliter excoluit, palmites undique a Judæis et gentibus collectos veræ viti Christo inseruit; dictis et scriptis irrigavit, signis et miraculis fecundavit. Et quia eum Deus summam lucernam accendit, summo candela-bræ eum imponere decrevit ut omnibus in domo hujus mundi constitutis lucere possit. Itaque in circuitu verbum Dei disseminans Romam pervenit, ibique summi pontificatus regimen totius Ecclesiæ a Christo sibi collatum percepit. Et sicut Orientem signis et doctrinis illuminavit, ita et Occidentem virtutibus et miraculis (f° 198 v°) illustravit. Per plures etiam religiosæ vitæ personas episcopos ordinavit, D per diversas provincias ad prædicationem destinavit; qui per eum signis et prodigiis fulserunt et multitudinem gentium ad fidem nominis Christi perduxerunt. Porro ipsemet tam excellens erat in miraculis, ut non solum per orationem vel corporis sui umbram sanitatem redderet languidis, verum etiam per baculum vitam restituerit mortuis. Denique Maternum ab eo missum, postea Treverensem episcopum, in itinere defunctum, XL diebus sepultum, misso baculo per Valerium et Eucharium a morte resuscitavit, qui postmodum XL annis vivens gentibus prædicavit ac gloriosus cum sociis suis in miraculis claruit. Vere Dominus implevit quod suis amicis promisit. *Qui credit in me, inquit, opera quæ ego facio*

et ipse faciet et majora horum faciet (Joan. xiv). Dominus quippe quadriduanum mortuum ad vitam revocavit, ecce Petrus XL diebus tumulatum per baculum suum resuscitavit. Similiter Fronton ab eo missus Petragoricæ Ecclesiæ episcopus, socium suum Georgium presbyterum in itinere resuscitavit per beati Petri baculum.

Paulus autem a Tharso Ciliciæ nobili genere ortus, a parentibus Saulus dictus, Hierosolimis a Gamiele (sic) legem instructus, persecutor Ecclesiæ fuit; sed a Domino de cælo vocatus sæviciam deseruit, Domino fideliter servire studuit; nam ab eo in via prostratus et lumine privatus, sed post triduum baptizatus in corpore et in anima illuminatur. Continuo in synagogam Judæorum intrat, Christum publice fiducialiter prædicat. Qui volentes eum occidere, insidias tendunt. Pagani eum in Damasco custodiunt, sed fideles eum in nocte per murum in porta emittunt. Sicut præliator fortis exiit in campum certaminis. Hierosolimam itaque venit, Barnabas eum ad apostolos adduxit, eisque retulit qualiter ei Dominus in via apparuerit, qualiter baptizatus sit, quam fiducialiter in synagoga egerit et quomodo vix manus eorum invaserit. Qui gaudio repleti Deo gratias retulerunt ac Petrus, Jacobus et Johannes, dexteras ei societatis apostolicæ dederunt, atque eum cum Barnaba et aliis [ut] Christum gentibus prædicarent direxerunt. Qui pene universum mundum (f° 200) pervagans, et verbum Dei disseminans, Orientem et Occidentem quasi duobus funibus complexum ad fidem pertraxit, copiosa Scripturæ eloquentia instruxit. Inter cætera præclara signa quæ fecit, cuidam mago sibi resistenti lumen ademit, proconsulem Paulum convertit nomenque ejus perpetuo possedit. Mos enim antiquitus erat ut si præpotens persona ab alio superaretur, nomen victi victori imponeretur. Quadam nocte dum Paulus sermonem protrahit, quidam adolescens obdormiens de tercio cœnaculo corruit. Qui mortuus levatur, sed protinus a Paulo resuscitatur, Christusque ab omnibus laudatur. Omnibus igitur ecclesiastice institutis, ad apostolos remeat, quanta Deus per eum in gentibus fecerit narrat. Qui prædestinatori Deo grates retulere, qui omnes homines vult salvare et ad agnitionem veritatis venire. Paulus itaque, dum in templo orat, ad tertium cælum rapitur, in cœlestem paradysum transfertur, Jesum Christum vidit, multa secreta conspexit quæ homini loqui non licuit. Deinde spiritus fervore, prædicandi ardore in gentes regreditur, in singulis pene civitatibus virgis vel flagillis cæditur aut lapidibus discerptus semivivus eicitur; in multis locis catenis constringitur, carceribus sæpius includitur. His et aliis pluribus adversis pro Christo perpeisis, Hierosolimam revertitur, a paganis comprehenditur, a Judæis rapitur, catenatus Romam mittitur, in navigatione navis a tempestate solvitur, Paulus fluctibus involvitur, tribus diebus ac noctibus in profundo pelagi latuit; deinde Christo levante emersus litus inco-

Iomis tenuit. Et in hoc Petro in meritis æqualis extitit dum sub undis triduo naufragiis vivere valuit super quas Petrus pedibus ambulare potuit. Paulus itaque dum in insula sarmenta ad ignem collegit, vipera in manu ejus inhæsit, quam ille excutens in ignem projecit. Porro habitatores loci illius hæc videntes, pessimumque hunc dicentes qui, dum naufragium evaderet, ultio cum divina vivere non sineret, cum inde non moreretur, Deum esse dixerunt atque per ejus prædicationem ad verum Deum converti meruerunt. Et alia vice, dum in quadam civitate cum Barnaba prædicaret, et claudum quendam sanaret, pagani eum Deum esse putaverunt (f° 200 v°) atque sacerdotes ei sacrificare voluerunt; sed per eum verum Deum omnium cognoverunt. Navi denuo a tribuno instaurata, Paulus Romam ducitur, consorti et coapostolo Petro conjungitur, et sicut Helyas et Enoch ultimo tempore errorem infidelitatis destruentes et Antichristum confundentes ab ipso occisi coronantur, ita isti Symonem Magum erroris magistrum evincentes, Neronem, figuram Antichristi gerentem contemnentes, ab ipso necati laureantur. Et dignum erat ut summi a summo principe in summo loco consummarentur, qui a summo Deo in summa arce poli summoque loco beatorum collocarentur. Sed qualiter triumphaverint nunc audire licebit.

Cum Symon Magus populum Romanum multis erroribus seduxisset, quadam die in urbe Roma cum turbis Petrus et Symon conveniunt, in audientia populi verba inter se conferunt; et ecce quidam mortuus ad tumulandum portatur, et Symon populum affatur: « Quam, inquit, pœnam infertis Petro si hunc mortuum suscitavero? Vivum, inquit, trademus incendio. » Ipse vero invocato dæmone fecit se corpus movere atque singultus edere. Turbæ Symonem laudibus extollunt. Petrum seductorem dicunt. Petrus vero vix sedato populo dixit ut, si viveret, surgeret, loqueretur, comederet; si hoc facere non posset, opus diaboli esset. Unde populus comæotus Symonem ad excitandum mortuum compulit, sed et ipse iram simulans abire cœpit. Mox a populo comprehenditur ut flammis exuratur, sed Petrus rogat ut ei parcaur statimque nomen Christi invocavit, mortuum quasi dormientem suscitavit, qui retulit se ante judicem ductum et per Petri preces reduci jussum, Petrum comemorans verum Dei amicum, Symonem vero diabolica deceptione plenum. Itaque omnis cœtus unum Deum clamat, Christum Filium Dei magna voce laudat, Symonem execrantes abiciunt, Petrum venerantes, ei devote manus submitunt. Inter quos erat Marcellus, genere et opibus præcelsus, in cujus domo Symon hospicium habuit; sed eum cum dedecore a se expulit, Petrum vero cum magno affectu hospicio recepit. Unde Symon intus canem permagnum intra januas domus Marcelli cum catena ligavit, cujus (f° 202) terrore Petrum ab hospicio arceri cogitavit; sed Petrus veniens canem sol-

vit, ad dominum suum redire præcepit, interdicens ne ei dentem infigat, sed ut deceptorem animarum confundat. Canis autem saltus dans in Symonem in medio civitatis irruit, ad terram violenter deicit, totas vestes ejus particulatim comminuit. Symon vero in lupum transformavit [transformatus?], ululatum lupi simulavit, ab Urbe fugiens abdita silvarum intravit. Quem ille magnus canis omnesque pueri urbis cum canibus insecuntur atque confusum moribus canum dilacerare nituntur. Sic prodigiosus homo duobus annis latuit; postea ad Neronem veniens Deum esse se asseruit, in varias figuras diabolica arte se transtulit, Petrum et Paulum hostes Cæsaris ac populi Romani retulit. Unde jussu Neronis apostoli Petrus et Paulus comprehenduntur, imperatori adducuntur, in præsentia ejus probant Symonem fallacem, Christum vero in divinitate Patris regnantem. Symon vero promittit se cœlestia ascensurum, Neronem ad se de terris evocaturum, si modo ei alta turris fiat de qua cœlum petat, quia hoc ei inter peccatores fieri non liceat. Jubente ergo Nerone multitudo artificum ligneam turrinam construxit, ad quod spectaculum totus populus Romanus confluxit. Symon vero laureatus turrinam ascendens cœpit volare atque a dæmonibus portatus aera penetrare. Quos Petrus adjurat et ne eum ulterius ferant per Christi nomen imperat. Mox ab eis relictus cecidit in multa frusta insiliit. Unde repletus Nero furore jussit apostolos suppliciis interire. Qui illico catenantur, carcerali custodia novem mensibus maccantur. Quadam autem die Petro de custodia eunt Dominus occurrit ei. Quem Petrus quo vadat inquit, et Dominus se Romam ire et iterum crucifigi velle respondit. Statim in custodia regreditur. Deinde a tortoribus educitur, coram populo exemplo Christi crucifigitur. Crux ejus giratur, ipso petente, pedibus sursum erectis, capite deorsum pendente. Sic bonus pastor animam pro grege credito sibi posuit, quem fidelem famulum Dominus super omnia bona sua constituit. Paulus autem illo anno relaxatur, ut ipsemet testatur: *Liberatus sum*, (f° 202 v°) inquit, *de ore leonis* (II Tim. iv), scilicet de manibus Neronis. Postea autem cum multi imperatoris amici per eum ad Christum converterentur, denuo teneri jubetur. Qui eodem die pro Christo jugulatur quo Petrus pro Ecclesia in cruce levatur. De cujus cervicis vulnere lac cum sanguine manavit, quia dulcis doctrina semper in eo exuberavit. Post hæc vero a populo Romano Nero de regno cum dedecore propulsatur, in silvis delitescens a lupis devoratur. Sic isti triumphatores sanguine suo cœlestia mereantur et hodie laureati in angelica curia exaltantur; et quia jam in gaudio messuerunt quod in lacrimis seminaverunt, illorum exempla sequentes, illorum doctrinæ in omnibus obedientes, ab illo, qui est gloriosus et mirabilis in sanctis suis petamus ut per illorum merita illa gaudia obtineamus. Quam oculus non vidit (I Cor. ii), et cætera.

Si festivitas sancti Benedicti in die Dominico contigerit, sic populus de eo instrui poterit:

Translatio sancti Benedicti abbatis.

Justus germinabit sicut lilium et florebit in æternum ante Dominum (Isa. xxxv). Lilium exterius albescit, interius aureo colore fulgescit, suavi odore gratescit, sic iste Pater sanctissimus, nomine et actione Benedictus, cuius hodie solemnia colimus, exterius erat albescens candore castitatis, interius fulgescens aureo colore caritatis, omni virtute spirans odorem suavitatis. Ideo in æternum ante Dominum in gloria florebit et cum angelis in gaudio perhenniter gaudebit. Hic multis signis patris dum ad montem Cassinum venisset et fratribus illic habitacula construere cœpisset, apparuit ei horribili facie diabolus ubi jacuit in oratione prostratus, cum potius maledictum quam benedictum dici clamavit, cur se persequeretur diris vocibus vociferavit. Cui, dum ille minime responderet, dixit quod fratres in extruendo muro juvare deberet, abiensque, murum in quo fratres tunc occupati erant impulit, qui lapsu suo unum de monachis opprimens, illi mortem, aliis luctum intulit. Qui vix sago ad Benedictum cum magno luctu apportatur, sed ab eo statim precibus incolomis resuscitatur. Quem mox murum cum fratribus reparare imperat de cuius (f° 204) ruina diabolus gaudebat.

Alia vice, dum quidam lapis debuit in ædificium poni, a multis non potuit tolli. Oratione itaque a Benedicto facta, diabolus, qui desuper sedit fugatur, lapis a paucis levatur, apto loco in ædificio locatur. Tunc jussu Patris fratres ibidem altius terram foderunt et idolum ibi invenerunt; quod dum in coquina projecissent, visus est ignis exire et omne illud habitaculum consumere. Qui, dum certatim aquam proicerent ut incendium extinguerent, advenit Benedictus dolens fratres illudi hostis maligni fraudibus. Oratione autem fusa diabolus pellitur et illud ædificium incolome ab omnibus cernitur. Quadam die rusticus ei filium suum mortuum attulit, quem protinus vir sanctus orando vitæ restituit. Quidam puerulus monachus de monasterio absque licentia beati viri abiit, sed eodem die quo ad parentes venit obiit. Qui, postquam sepelitur, a terra projectus invenitur; quem denuo tumulatum evomuit ac in se retinere non valuit, qui Benedicti gratiam non habuit. Unde parentes cum fletu ad Benedictum veniunt, sacrificium de manibus ejus accipiunt, quod corpusculo alligatum, sepulturæ tradunt et amplius ejectum non repperiunt.

Quædam nobiles feminæ sub eo conversæ degrebant quæ se a vaniloquio non continebant; quibus vir Dei mandavit ut linguam suam refrenarent, alioquin eas excommunicaret. Quæ minime se corrigentes intra breve tempus sunt mortuæ atque inter solemnia missarum cottidie visæ sunt de sepulchris exire. Pro quibus dum Benedictus dedit oblationem, ulterius non deseruerunt tumuli habitationem.

Pensate, fratres karissimi, cuius meriti apud

A Deum iste vir fuerit, qui mortuis vitam reddidit, animas carne solutas tam potenter ligare et solvere potuit.

Multa sunt hujus viri miracula quæ longum est vobis enarrare per singula; tamen pauca adhuc referamus ad laudem ejus qui facit mirabilia solus. Quidam presbyter a dæmone obsessus a nullo potuit liberari; ad Benedictum vero adductus mox meruit expulso dæmone curari. Monachus quidam (f° 204 v°) ad hauriendam aquam egressus fuerat quam dæmon ingressus graviter vexabat; Benedictus vero adveniens protinus hostem imperio fugabat. Frater quidam de cella Benedicti discedere disposuit, sed ei draco occurrens eum devorare voluit, apparendoque retraxit quem prius latendo foras traxit. Fratres pro quodam responso missi erant, qui in itinere absque licentia edebant. Reversus vir Dei de transgressione increpat; eis negantibus, genera et numerum ciborum indicat; quibus petentibus veniam clementer indulget, de cavendis peccatis benigne admonet. Quidam puer monachus, nobilis genere, astitit Benedicto cœnanti cum lumine; qui dum per spiritum superbiæ in pectore tacitus versaret, quisnam esset cui ipse serviens astaret, Benedictus jussit eum lumen deponere, signum sanctæ crucis cordi ejus imprimere, cunctisque stupefactis retulit quæ et quæ in corde meditans voluerit: qui omnes mirari cœperunt quod verbo cogitationis in auribus Benedicti sonuerint. Perfidum regem ad se fraudulenter venientem Benedictus increpat et cuncta ei ventura prænunciat. A quodam nobili viro rogatus fratres ad construendum monasterium misit, quibus in nocte longe a se positis apparuit, cuncta habitacula monasterii ædificanda designavit. Fames valida regionem vexabat et Benedictus cuncta monasterii sui indigentibus erogabat; unde fratres contristari cœperunt quia pauci panes eis ad victum remanserunt: Quos Pater sanctus blande consolatur, Deique potentiam intente deprecatur; et ecce subito ante fores monasterii ducentos modios candidissimæ farinæ in saccis invenerunt missorique Deo grates retulerunt cuius dono hæc usque ad novas fruges copiose suffecerunt. Eo tempore quidam a Benedicto oleum petiit, qui dari jussit quod pauculum in vase vitreo remansit; sed is, qui hoc sub custodia habuit, dare recusavit, quia hoc infirmis fratribus reservare melius putavit. Benedictus vero præcepit aliis ut vas cum oleo proiceretur ne quid contra obedientiam in cella manere videretur. Quod a fratribus projectum in saxoso loco figitur et nec vas rumpitur nec oleum effunditur. Benedictus autem jubet illud (f° 206) tolli et petenti tribui, inobedientemque fratrem corripiens cum omnibus oratorium intravit, se Deo in oratione prostravit, et in loco illo stetit dolium in quo a fundo usque ad summum cœpit excrecere oleum.

Sic pius Dominus servo suo fideli centuplum sem-

per reddidit, quem postea super omnia bona sua A
constituit. Quidam rusticus a quodam milite pro
rebus suis constringitur, ante equum suum ad cel-
lulam Benedicti vincitur impellitur, sed a viro san-
cto intuitu solo solvitur, nam, dum eum in oculos
flexum ilico ruptis vinculis solutus stetit. Quadam
media nocte, Benedictus ad confitendum nomini
Domini surgebat et preces cum ymnis Domino in
turri stans ad fenestram fundebat, et ecce aperto
cœle lux immensa præ meridiano sole coruscavit
quæ totius noctis tenebras effugavit, in cuius jubare
cujusdam antistitis anima cœlos penetravit parsque
hujus lucis per fenestram ut solis radius intravit ad
qua (*sic*) Benedictus stans oravit, et dum sancta
mens ejus in Deo dilatatur, totum mundum in hoc
radio contemplatur. Alia vice, dum cœlos intendit, B
sororis suæ animam in specie columbæ ad astra
ferri ab angelis conspicit. Postquam his et aliis
pluribus præclaris signis tempora sua ornavit, di-
scipulis obitum suum prænuñciavit. Correptus lan-

guore se in oratorium portari rogavit, munitusque
Domini sanctis sacramentis inter verba orationis
beatum spiritum efflavit. Qui dum ab angelis in
superna patria exaltatur, ejus perhennis gloria di-
scipulis suis longe vel prope positus divinitus revela-
tur. In specu quoque quo olim latuit mulier insana
sanitatem recepit. Post ejus excessum, paganorum
exercitus monasterium ejus destruxit sicut ipse vi-
vens prædicens astruxit; et cum locus esset deser-
tus a quibusdam religiosis translatus est in Gallia
ejus corpus, sicut hodie recolimus quod multis si-
gnis in itinere atque in perventione clarificavit Deus;
et sicut eum Deus hic gloriosis signis inter homines
mirificavit, ita nunc inter omnes sanctos excellen-
ter gloria et honore coronavit. Quem ipse nunc in-
ter astra matutina resplendens jubilat atque omnes
se imitantes seque devote invocantes ad eadem per-
venire gaudia adjuvat. Quæ oculus non vidit (*I Cor.*
ii), et cætera.

DE SANCTA MARIA MAGDALENA.

Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam (*Matth. ix*). Revera, karissimi, prius Dominus
acribus declaravit quod verbis prædicavit. Non enim
vocavit Pharisæos et alios qui se justos contumaciter
asseverabant, sed publicanos qui se peccatores hu-
militer affirmabant. Unde eos publicani et meretrices
in regnum Dei præcesserunt qui eum amicum publi-
canorum dixerunt. Unde et ipse Pharisæum in tem-
plo de bene gestis suis se arrogantem reprobavit;
publicanum vero de male gestis suis se accusantem
justificavit (*Luc. xviii*). In quem enim angeli in cœ-
lis desiderant prospicere (*I Petr. i*) venit in hunc
mundum peccatores salvos facere. Multos de lacu
miseriæ et de luto fœcis (*Psal. xxxix*) peccatorum
eduxerat qui venit quærere et salvum facere quod
perierat (*Luc. xix*), ex quibus nobis, ut hodie evan-
gelium sonuit, beatam Mariam Magdalenam exem-
plum suæ clementiæ posuit. Hæc soror Lazari nar-
ratur qui a Domino de sepulchro quadriduanus
resuscitatur, sororque nichilominus Marthæ extitit
quæ Dominum hospicio suo sæpius excepit. Hæc D
Maria in Magdalum castellum marito traditur, sed
ab eo in Hierosolimam fugiens, generis inmemor,
legis Dei oblita, vulgaris meretrix efficitur, et post-
quam se sponte fecit turpitudinis prostibulum, facta
est jure dæmoniorum delubrum, nam VII dæmonia
simul in ea intrabant et jugiter eam immundis de-
sideriis vexabant. Quæ ad Jesum a sorore sua est
adducta per eumque VII dæmonia statim sunt eje-
cta, et sana cum sorore domum est gaudens re-
gressa. Postquam vero Dominus in domo cujusdam
Pharisæi ad convivium rogatus discubuit, a quo
ipse prius lepram expulit, Maria persuasione sororis
nudis pedibus nudisque capillis cum preciosis un-
guentis venit quæ prius in usum suæ turpitudinis

coemit. Ad pedes Domini procubuit, quia dolet quod
multis amatoribus succubuit; exitus aquarum oculi
ejus deduxerunt, quia legem Dei non custodierat;
lacrimis sordes pedum se lavantis lavit, et ipsa a
sordibus criminum ablui meruit; crinibus pedes
Domini tersit quos prius auro (208) ad illiciendos
juvenes compsit; oscula vestigiis ejus votive infixit,
quæ prius delectabiliter corruptoribus exhibuit; un-
guento unxit se lavantis pedes, quo prius carnem
suam perungens attraxit fetorem se turpiter aman-
tis; cuncta quæ prius voluptuose præbuit ad carnis
officium, nunc contra vertit luctuose in Domini
obsequium; et quia non erubuit prius coram ange-
lis volutabro immundiciæ ut sus involvi, nunc non
veretur coram convivantibus hominibus confundi;
et quo modo ipsum fontem misericordiæ ibi inve-
nit, ab omni labe purgata recedit. At infelix hospes
scandalizatur quod se Dominus tangi a peccatrice
non dedignatur; etiam non solum ægram, sed et
medicum in corde reprobat, ipse vero miser febre
falsæ justiciæ acriter laborat. Dominus autem bona
ab eo prætermissa enumerat, ab illa vero impensa
replicat, ut per hoc nobis innuat quod de omnibus
negligentiis nostris vindictam sumat, propriis vero
studiis alta præmia conferat. Malivolum itaque con-
futans clemens judex, ream se ipsam punientem
absolvit, cum pace pax vera abire permittit. Quæ ad
sororem gratulabunda revertitur, reliquum vitæ ca-
stimonie summo studio impenditur. Denique, cum
Dominus ad Martham ejus sororem declinasset, et
ipsa ejus servicio magnopere insudasset, ista pedi-
bus ejus humiliter adhærebat, verba dulcedinis ejus
sitibundo pectore hauriebat. Cum ipso et suis se-
quacibus provinciam circumire anhelabat, ei de sua
facultatula ministrabat. Licuit enim feminis, apud

Judæos cum religiosis viris circuire et de suis rebus eis in necessitatibus deservire. Postquam vero Dominus ad passionem pro salute mundi properans in domo Pharisæi cujus supra recubuit, et Lazarus unus de discumbentibus fuit, Maria preciosum unguentum super caput ejus refudit, designans quod Ecclesia cum odore virtutum ad eum veniret, quam ipse unguento sancti Spiritus ungeret; hocque factum Judas quidem improbavit, sed Dominus laudavit, quia opera Ecclesiæ quæ reprobis sunt horribilia, Deo nostro sunt acceptabilia. Domino quoque pro nobis in cruce pendente et discipulorum grege perempto, pastore in diversa (f° 208 v°) fugiente, ipsa imperterrita astabat atque in sepulchro positum cum aromatibus visitabat. Unde et angelum videre meruit Dominusque resurgens primo omnium ei publice apparuit, eamque apostolam apostolis suis misit, ut sicut prima femina mortem viro traderet, ita nunc femina perhennem vitam viris nunciaret. De ea etiam fertur quod postquam Dominum cum aliis discipulis cœlum ascendere viderit, Spiritumque sanctum cum aliis acceperit; ejus amore postea virum videre noluerit, sed in heremum veniens, in spelunca aliquot annis habitaverit. Ad quam, dum quidam presbyter errabundus venisset, et quænam esset inquisisset, Mariam peccatricem se esse respondit eumque ad sepeliendum corpus ejus missum retulit. His dictis mundum, quem diu inhorruit, gloriabunda obiens deseruit, et angelis ymnum concinentibus ad Dominum perrexit quem multum dilexit quique ei multum dimisit et in horto aromaticum lilia colligere cum candidulis virginibus permisit.

Nunc ad nosmetipsos, karissimi, redeamus et quid de nostris criminibus agendum sit videamus. Propter hoc enim scripti sunt lapsus sanctorum et pœnitentia ipsorum, ut qui casum fragilitatis eorum imitati sumus in malum prouendo, eorum etiam exemplo per pœnitentiam ad bonum convertamur malum deserendo. Sed, heu! nos miseri in peccatis eos imitari desideramus, in bonis vero eorum exempla sequi recusamus. Et si hactenus, karissimi, in malis sudamus, saltem hodie exemplo hujus mulieris transacta bonis sequentibus contingere satagamus. Beati enim dicuntur quorum iniquitates remittuntur et quorum peccata conteguntur (*Psal. xxxi*). Per baptismum remittuntur originalia, per pœnitentiam vero conteguntur peccata actualia. Quod enim

A nudi erubescimus, hoc obducta veste contegimus. Ita, karissimi, fœditatem turpis vitæ nostræ a Deo et ab angelis conspici erubescamus, et hanc lamentis pœnitentiæ et bonis operibus contegamus. Pro peccato et delicto sacrificium Deo spiritum contribulatum et cor contritum et humiliatum (*Psal. l*) offeramus atque dignos fructus pœnitentiæ faciamus (*Matth. iii*), ut videlicet leviora peccata orationibus diluamus, graviora fletibus, jejuniis, vigiliis, elemosinis (f° 210) puniamus. Per legem enim imperatur ne hædus in lacte matris coquatur (*Exod. xxiii*). Hædum in lacte matris coquere est propter gravia scelera cum hædis ad sinistram deputatum leni pœnitentiæ subdere; sed hædum in lacte matris non coquimus si nos in flagitiis perditos asperis et duris pœnis afficimus; in interitum namque carnis Satanæ tradi jubemur ut spiritu in die Domini salvemur. Porro populus Israel de Ægypto egressus in eo loco vicit hostes quo prius est victus, quia nos de hoc mundo ad patriam revertentes in eodem vicio diabolum vincere possumus quo prius ab eo victi sumus; a quo enim quis vincitur, illius et servus efficitur. Cavendum nobis est ne nos servos peccati diabolus inveniat et nos quasi jure perpetuo possideat. In lege quippe erat præceptum ut si quis necessitate compulsus se alii venderet, VII anno liber exiret; si autem a servicio abire recusaret, dominus suus subula aurem ejus perforaret, et sic eum jure perpetuo servum possideret (*Exod. xxi*). Cum devicti concupiscentiis sucumbimus quasi necessitate coacti nos alii vendimus, cum nos servos peccati facimus. Omnis enim qui facit peccatum, servus est peccati (*Joan. viii*), sed VII anno liberi exire valebimus, quia per dona septiformis Spiritus a dominio diaboli absolvi poterimus. Qui autem liber fieri recusat, hunc dominus suus subula perforat, quia qui venundatus sub peccato per pœnitentiam liber ab hoc servicio ad Deum non exhibit, hunc diabolus aculeo mortis perforabit, eumque servum jure perpetuo possidens, æternis tormentis cruciabit. Igitur, karissimi, beatam Mariam Magdalenam imitantes durum jugum diabolicæ servitutis a nobis proiciamus, et suave jugum Domini veræ libertatis suscipiamus; et cui servire regnare est, in sanctitate et justicia serviamus ut ab ipso in libertatem gloriæ filiorum Dei transferri valeamus. Quam oculus non vidit (*I Cor. ii*), et cætera.

DE SANCTO JACOBO APOSTOLO.

Cœli enarrant gloriam Dei, et opera manuum ejus annunciat firmamentum (*Psal. xviii*). Apostoli cœli appellantur in quibus divina secreta celantur, ex quibus fulgebat ut sol sapientiæ; splendebat luna eloquentiæ, rutilabant (f° 210 v°) stellæ virtutum, coruscabant fulgura miraculorum, concrepabant

tonitrua prædicationum, fluebant pluvie Scripturarum. Hii cœli gloriam Dei enarrabant eum apostoli Christum in toto mundo personabant. In omnem quippe terram exivit sonus eorum et in fines orbis terræ verba eorum (*ibid.*). Ecclesia vero vocatur firmamentum quia fideles ab infidelibus ut aquas pro-

aquis dividit per fidei sacramentum. Hæc opera manuum ejus anaunciant dum facta et dicta Dei dignis præconiis filiis suis prædicant.

Vestis summi sacerdotis secundum legem debuit esse XII preciosis lapidibus insignita, quibus XII nomina filiorum Israel essent insculpta (*Exod. xxxix*). Summus et verus sacerdos Christus fuit qui Deo Patri hostiam sui corporis pro nobis obtulit. Hujus vestis est Ecclesia, XII apostolis velut totidem margaritis ornata; in quibus nomina XII filiorum Israel expressa fuerunt, quia Israel Christum Filium et XII apostolos præsignaverit, et ipsi XII tribus cum omnibus gentibus judicaturi erant. Aureum quoque diadema gemmis redimitum in capite ejusdem sacerdotis fulgebat dum apostolicus chorus caput nostrum Christum cingebat. Hii sancta conversatione ut aurum fulgidi, virtutum gemmis insigniti dum in circuitu orbis cœlestem vitam prædicabant, quasi regium diadema sponsam Christi coronabant.

Legitur etiam quod Ysaac puteum aperuerit quem servi patris ejus foderunt, sed Philistæi eum terra impleverunt. Alium puteum servi foderunt Ysaac et vivam invenerunt aquam. Tercium puteum Ysaac fodit, quem *latitudo* appellavit (*Gen. xxvi*). Servi Abraham puteum foderunt dum Moyses et alii prophetæ servi Dei Vetus Testamentum coposuerunt (*sic*); sed hoc Philistæi terra scilicet Judæi terrena et sordida intelligentia repleverunt. Ysaac vero puteum aperuit dum Christus profunditatem sacræ Scripturæ apostolis innotuit. Servi quoque Ysaac puteum foderunt dum apostoli et evangelistæ Novum Testamentum per Spiritum sanctum scripserunt. Vivam aquam reppererunt dum evangelicam doctrinam salientem in vitam æternam in humanum genus derivaverunt. Tercius puteus qui ab Ysaac foditur baptismum intelligitur. Huic nomen *latitudo* imponitur quia per totum mundum diffunditur. Hujus fontis aquam apostoli (f° 212) servi veri Ysaac Christi per latitudinem orbis spargebant dum omnes gentes in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizabant (*Matth. xxviii*). Ex horum collegio beatus Jacobus, cujus hodie festa agimus, frater Johannis evangelistæ, traditur in Hispania prædicasse, de qua revertitur visitare Ecclesiam in Judæa positam; D repperit eam a duobus magis, Hermogene et Phileto, subversam. Quorum fallaciam signis et prædicationibus destruxit et gregem Domini errabundum, a lupis invasum, ad verum pastorem reduxit. Insuper ipsos magos magistros erroris cum aliis pluribus ad Christum convertit nobilesque doctores Ecclesiæ effecit. Unde Judæi, invidia stimulati, seditionem concitantes Jacobum furibundi rapiunt et ad prætorium Herodis filii Archælai Aristoboli ducunt, ab eoque damnatum decollare pertrahunt. Qui in itinere paralyticum sanavit et scribam se cum fune trahentem baptizavit. Qui etiam cum ipso pro Christi nomine decollatur, et ita amicus Dei laureatus cum cœnate cœlestis curiæ senatu collocatur. Cuius

A corpus ab Hermogene et Phileto aliis quinque discipulis suis traditur, navi imponitur ut aliquo in loco abscondatur donec Domino concedente condigne sepeliatur. Qui navim ingressi obdormierunt et in crastino evigilantes se in Hispania ubi prius prædicavit esse cognoverunt. Corpus itaque efferentes super lapidem ponunt quod mox in lapidem ut in liquidum elementum mergi conspiciunt. Erat illo tempore in illis partibus præpotens femina, nomine et actione Lupa, totius provinciæ primatu incluta. Quibusdam ergo cum corpore relictis, alii ad dominam intrant; ut sibi locus sepulturæ tradatur rogant, ut ejus vivi doctrinam suscipere recusabant, saltem mortui corpus a Deo missum sibi recipiant. Quos illa comprehensos crudelissimo regi misit perdendos.

B Rex vero jussit eos in ima carceris recipi donec excogitaret quibus pœnis possent interfici. Illo ad convivium discumbente, ab angelo de carcere educuntur, et populo spectante civitatem egrediuntur. Sublata autem mensa rex ad carcerem misit, inclusos produci jussit; qui carcerem aperiens neminem invenerunt reversique (f° 212 v°) mirum renunciaverunt. Qui dum jussu regis ubique perquirebantur, et plerique se peregrinos vidisse per civitatem transire testarentur, ad comprehendendum fugientes ocius insecuntur, sed rupto ponte quem transierunt gurgiti inmerguntur. Unde rex et sui, pavore perterriti, viros cum honore revocaverunt fidemque Christi et baptismum per eos receperunt. Deinde ad Lupam reversi petunt sibi locum sepulturæ concedi; at illa dolens eos non solum evasisse seviciam regis, sed etiam ipsum cum omnibus suis Deo acquisisse, aliquo ingenio perdere cogitabat qui homines a perditione eripere tractabant. Habuit tunc ingentes boves silvestres nimis feros atque indomitos. Præcepit itaque ut hos boves sub jugum mitterent, corpus magistri plastro imponerent, ad sepeliendum veherent, cogitans incredula eos discerpi a feroci belua. Ipsi vero signo crucis facto boves ut agnos jungunt, corpus magistri imponunt. Boves autem indomiti tunc arripiunt et recto tramite in palacium Lupæ longe inde positum corpus apostoli pertrahunt. Quod illa devota jam sequitur et ad Deum verum convertitur, et de Lupa agna Christi efficitur. Palacium ejus ad honorem Christi et ejus apostoli ecclesia consecratur, et in eadem Deo dilectus tumulatur; ipsaque omnes possessiones suas sancto Jacobo contulit, omnia ornamenta sua donariis Dei intulit. Porro Hermogenes episcopus efficitur, post hunc Philetus præficitur. Alii aliis locis præponuntur, multa signa per eos geruntur omnesque occidentales populi per eos ad Christum convertuntur. Hic autem beatus apostolus circa Pascha occisus memoratur; sed hodie ejus festivitas ab Ecclesia solemniter celebratur quando ejus corpus translatum cœlestibus signis glorificatur.

Hujus sancti apostoli laudibus associatur hodie beatus martyr Christoforus. Illic Spiritu sancto plenus gentibus prædicavit, multa milia fidelium tur-

mis aggregavit. Demum pro Christi nomine a rege comprehensus catenatur, carcerali custodia maccatur, ferreis virgis atteritur, flammis æstantis fornacis affligitur; sed Christo salvante inde eripitur; in campo ad signum ligatus ponitur, sagittis undique confoditur, ad ultimum capite plectitur. Rex cum populo conversus baptizatur, ecclesia magni-

A fice ab eo fabricatur, in qua multa (f° 214) præstantur beneficia per beati Christofori martyris merita. Quia igitur, karissimi, hic ut splendida astra in conspectu æterni solis nunc vivunt ubi omnes qui nomen ejus diligunt, deposcite eos devotis precibus ut liceat participari eorum gloriæ in cœlestibus sedibus. Ubi oculus non vidit (*I Cor. II*).

AD VINCULA SANCTI PETRI.

Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis est confortatus principatus eorum (Psal. cxxxviii). Apostolos, karissimi, non servos sed amicos Christus appellavit, quia eis omnia secreta Patris notificavit (*Joan. xv*). Isti sunt nimis honorificati quia jam in cœlis sunt angelis equipparati. Horum principatus nimis confortatur quia eorum ligatio vel solutio in cœlis et in terris a Deo corroboratur. Isti sunt principes populorum qui cum Deo Abraham sunt congregati, quia de ærumna hujus sæculi nequam ablati in perhenni jam gloria sunt exaltati. Isti sunt qui pro Patribus Ecclesiæ sunt nati et super omnem terram principes sublimati (*Psal. lxxv*). Prophetæ namque patres Ecclesiæ extiterunt qui eam scriptis Deo genuerunt. Pro his filii Ecclesiæ apostoli nascuntur, quia ab sponso suo Christo super omnem terram principes constituuntur (*ibid.*). Isti etiam propter altam virtutum conversationem montes dicti sunt, qui pacem populo susceperunt (*Psal. lxxi*), quando per veram pacem Christum humano generi pacem redditam prædicaverunt. Isti sunt montes æterni (*Psal. lxxv*) a quibus Sol justitiæ, ex morte oriens, mirabiliter est illuminans planiciem Ecclesiæ, quando turbati sunt omnes insipientes corde (*ibid.*). Cum enim apostoli resurrectionem Christi testificabantur, graviter insipientes Judæi turbabantur. Qui in hos montes ascendunt, cœlum intrare valebunt, quia, si apostolorum vitam et doctrinam sequi voluerimus, utique cœlestia regna intrare poterimus. Dilectissimi, referendum est nobis unde dies ista habeatur solemnis; non enim, ut quidam putant, hodierna die beatus Petrus a vinculis est absolutus, qui legitur circa paschale tempus per angelum de carcere educi (*Act. xii*); hæc autem dies est ob vincula ejus festiva, quando catenæ ejus in ecclesia ipsius sunt Romæ reconditæ ab Eudoxia regina. O in quantum Christus glorificantes se glorificavit! O in quantum eos super inimicos eorum exaltavit! Vere ipsius est regnum et potentia, ipsius divitiæ et gloria, et quem vult exaltat et quem vult humiliat. Ecce enim pauperrimos rusticanos homines (f° 214 v°), utpote piscatores, principes totius orbis constituit atque cunctas sæculi dignitates universasque regias potestates eis subjecit. Ecce non solum ob illius piscatoris honorem, sed etiam ob vinculorum ejus reverentiam dies sollemnes instituuntur; summi episcopatus a summis imperatoribus ejus nomini subscribuntur. Ecce non solum

corpus ejus a principibus veneratur, sed etiam baculi vel catenæ ejus vel vestes vel aliquid ad eum pertinens quasi divinum quid ab omni populo adoratur. Ecce totus orbis undique in urbem Romam confluit propter Petrum piscatorem, non propter Augustum mundi imperatorem. Quilibet investigat sepulchrum piscatoris, nullus inquit tumulum principis Neronis. Insuper toti mundo imperans vivus quilibet Augustus ante mortui piscatoris jamque putrefacti ossa procumbit, lacrimas cum precibus fundit et suppliciter orat imperator ut sibi propicius sit piscator, et merito. Ipse enim habet claves vitæ et ipsum oportet cunctis portas regni cœlestis aperire. Sic sic Christus servos suos clarificat, sic milites suos rex gloriæ remunerat ut non solum inter angelos laureati splendescant, verum etiam per omnes generationes eorum memoria florescat.

Hæc dies antiquitus erat celebris ob victoriam Augusti Cæsaris. Hac quippe Augustus cum Antonio pugnans victoriam obtinuit et, ideo Romanus populus hunc diem sollemnizari instituit, templum in ejus honore dedicavit, mensem prius sextilem dictum Augustum appellavit, hujusque dici superstio singulis annis festive iterabatur, atque ab omni succedente posteritate magno tripudio renovabatur. Sed hic mos gentilium tali modo est mutatus in ritum fidelium: Eudoxia regina causa orationis Hierosolimam tendit, eique infidelis Judæus fidele munus impendit, nam catenas quibus beatus Petrus ab Herode vincus est, sed ab angelo in Pascha solutus est, ei obtulit; quas illa super aurum et topazium amplexans Romam detulit, summique pontificis consilio ecclesiam in honore principis apostolorum ædificavit, in qua hodierna die preciosa vincula collocavit. Et tunc sancitum est apostolica auctoritate decretumque imperiali potestate ut (f° 214 v°) sicut hic dies prius observabilis ob honorem summi principis mundi haberetur, ita postmodum celebris in honore principis apostolorum et Ecclesiæ ageretur. Itaque, karissimi, quia hodie vincula beati Petri solutoris peccatorum veneramus, insistamus precibus ut ejus meritis a vinculis peccatorum absolvi mereamur, sicut ipse Ecclesiæ precibus solutus est per angelum ab eisdem nexibus. Funibus quippe peccatorum circumplexi sumus, sed antequam in tenebras exteriores mittamur ligatis manibus et pedibus, per clavigerum regni cœlestis absolvi festinemus. Omne enim

quod ipse solverit in terris, hoc a Christo in caelis solutum erit (*Matth. xvi*). Recordemur quod Cham peccante Chanaan filius ejus a Noe servituti addicitur (*Gen. ix*), quia cujusque peccantis opus in extremo examine a Christo maledicitur. Noe nudatus est, Christus in passione pro nobis deturpatus. Hunc Cham subsannat, quia populus infidelium Christi passionem cum irrisione exprobrat; cujus semen ab eo maledictione servitutis multatur, dum turba reproborum servitio electorum subjugatur, quia nimirum eis quodammodo serviunt dum eos adversitatibus affligunt; et sicut servi patris jussu peccantes filios corrigunt atque aurea Dei vasa in camino tribulationis examinant quatenus in convivio summi regis clare resplendeant. Porro demum ipsi servi servorum erunt quia cum servis dæmonibus ipsi servi eorum in æternis tormentis ardebunt.

Noe a duobus filiis velatur, quia Christi passio a duobus fidelium populis veneratur (*ibid.*). De Sem namque patriarcha orti sunt qui Christi passionem honorando præfiguraverunt, sicut Abraham filium sacrificando (*Gen. xxi*) et Moyses agnum immolando (*Exod. xii*) vel serpentem in deserto exaltando (*Num. xxi*). Ex illo namque prophetae nati sunt qui Christi passionem venerando prænunciaverunt, sicut Esayas, *Sicut ovis, inquit, ad occisionem ducetur* (*Isa. liii*); et Hieremias, *Christus, inquit, peccatis nostris capietur*. De hoc etiam apostoli progeniti sunt, qui passionem Christi venerabiliter orbi terrarum innotuerunt, sicut Petrus: *Christus, inquit, passus est pro nobis relinquens nobis exemplum ut sequamur vestigia ejus* (*I Petr. ii*); et Paulus: *Nos, inquit, prædicamus Christum crucifixum, Judæis (f° 216 v°) quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, electis vero Dei virtutem et Dei sapientiam* (*I Cor. i*). De Japhet autem papæ, episcopi, multitudo martyrum orti sunt, qui omnes passionem Christi suis passionibus glorificaverunt et ideo benedictionem hæreditate possederunt. Hæc dies etiam a sancta quadam cum septem martiribus sacratur quæ pro veteri lege ab Antiocho rege cum filiis suis Deo mactatur. Quod autem Ecclesia horum solummodo pro Veteri Testamento sollempnia recolit, hæc causa extitit. Antiochus tipum Antichristi gerit qui omnium persecutorum caput erit. Hujus membra omnes fuerunt qui fidelibus persecutionem intulerunt. Mater vero hæc figura Ecclesiæ fuit, quæ pro justitia occubuit. Septem filii ejus

A omnes sanctos præfiguraverunt, qui VII donis Spiritus sancti repleti pro justitia usque ad mortem certabunt, et tunc laureati cum matre Ecclesia gaudium Domini intrabunt. Hæc namque mulier at Antiocho cum filiis suis comprehenditur, legem Dei prævaricari compellitur; sed minime victa horrendis pœnis cum natis consumitur et mansuris gaudiis inducitur. Filiis namque matre inspiciente capilli cum cute capitis ferro abstrahuntur, manuum ac pedum summitates præciduntur, et sic in sartagine, pice ac sulphure fervente torrentur. Mater autem, per singulos natos cruciata, quos ipsa gaudens ad cruciatum est adhortata, demum pari modo est consummata (*II Machab. i*).

B Hanc felix Felicitas est imitata quæ cum VII filiis suis pro Christo est diversis pœnis immolata. Hanc nichilominus beata Symphorosa est æmulata, quæ cum VII filiis suis variis suppliciis pro Christo est cruciata. Et revera, karissimi, beatiore femina istæ fuerunt quæ de utero suo VII martires genuerunt, ipsæque per singulos passæ, octies martyres extiterunt, quam illæ quæ duos apostolos Petrum et Andream vel Jacobum et Johannem in ventre portaverunt.

C Hodie quoque beata martyr nomine et actione Sapientia atque tres filiae ejus, Fides, Spes et Caritas, pulchræ nominibus, pulchriores operibus, sanguinem suum crudeliter laceratæ pro Christo effuderunt et æterna gaudia a Christo percipere meruerunt.

D Et, karissimi, fragiles feminae, teneri pueri mollesque puellulae de bono (f° 218) ad malum tormentis flecti non potuerunt, et ideo ab omni malo atque dolore erepti læticia sempiterna coronati jam possederunt. E contra nos infelices nimiumque miseri nec minis nec præmiis a malis revocari possumus, immo diversis pœnarum generibus attriti disciplinam Domini recipere nolumus atque in sordibus jam fetentes ad revocantem converti contemnimus. Ergo, Karissimi, aliquando a laqueis diaboli resipiscentes et ad summum bonum Domini nos convertentes, beatum Petrum et alios sanctos quorum hodie festa celebramus ad thronum gloriæ devota prece mittamus, ut nostram fragilitatem omnesque cruciatus animæ et corporis valeamus superare, et in lumine vultus Domini cum omnibus sanctis perhenniter mereamur exultare. Quod oculus non vidit (*I Cor. ii*) et cætera.

DE SANCTO LAURENTIO.

Beatus vir qui inventus est sine macula et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris (*Eccli. xxxi*). Beatum, karissimi, Scriptura dicit qui omne habet quod voluerit. Sanctus itaque Laurentius vere beatus prædicatur qui nunc in affluentia

omnimodæ gloriæ inter angelos lætatur; a cujus oculis omnis lacrima ipsius Dei aspecta siccat, et dolore ac gemitu fugiente gaudio et læticia sempiterna consolatur. Hic ideo vir dicitur, quia nec blandis nec asperis pravo consilio ut mulier subicitur,

sed viriliter dimicans antiquum hostem cum suis membris stravit et ideo cum gloria in cœlis triumphavit. Hic *inventus est sine macula* dum velut aurum examinatus est in craticula. *Post aurum non abiit, nec in pecunia et thesauris speravit*, sed potius aurum et thesauros Ecclesiæ pauperibus distribuens cœlestes divicias comparavit. Idcirco hunc hodie laudemus, et mirabilem Deum in sanctis suis (*Psal. LXVII*) glorificemus, per quem Laurentius *mirabilia in vita sua fecit*, qui vitam omnibus dilectam perhorrescens, pro vera vita abiecit, mortem cunctis exosam amplectens causa vitæ excepit; qui aurum in quo homines confidunt ut lutum contemnit; ornamenta in quibus principes gloriantur egenis impendit; qui fenestras diu in facie cæcorum clausas reseravit, ac signo crucis tenebris fugatis clara (f° 218 v°) luce reseravit; qui crudeles corporis cruciatus sprevit, se ipsum hostiam vivam in odorem suavitatis Deo per ignem dedit (*Ephes. v*); et quia passione temptatus, patientia *perfectus est probatus, in æterna gloria erit coronatus*. Hic thesauros habens *transgredi potuit*, sed legem Dei sui *transgredi noluit; facere mala valuit*, sed pœnis coactus *facere noluit*. *Ideo sunt bona illius in Domino stabilita* pro quibus nunc possidet præmia infinita. *Et elemosinas illius enarrat omnis Ecclesia sanctorum*, dum hic in omnium celebri versatur memoria et in illa vita affluunt ei diviciæ et gloria.

Hic, Romanæ Ecclesiæ archidiaconus, beati Syxti papæ extitit discipulus. Qui beatus pontifex dum pro grege sibi commisso ad passionem traheretur, Laurentius ejulans accurrit, rogans eum ut secum ad pœnas admitteretur. Cui papa, tunc Christi hostia, thesauros Ecclesiæ commendavit ac benigne consolans post triduum martyrem futurum prænuñciavit. At ille accepta pecunia non ut avarus operuit eam terra, sed sollicitus circuiens, pupillos et viduas visitavit, ut bonus dispensator creditam pecuniam conservis indigentibus erogavit, pedes pauperum lavit, ægrotos orando sanavit. Omnibus igitur expensis ad magistrum fidelis minister revertitur, et ecce Syxtus cum duobus diaconibus Felicissimo et Agapito ad decollationem ducitur. At Laurentius clara voce thesauros sibi traditos se in pauperes expendisse clamitat, et ut secum ei pati liceat flebili voce postulat. Milites autem beatum Syxtum cum sociis suis, capite truncato, ad sydereæ regna laureandos transmiserunt, Laurentium vero tenentes Decio imperatori adduxerunt. Quem ipse Valeriano præfecto tradidit ut thesaurum Ecclesiæ ab eo exigat, ydolis inmolare compellat imperavit. Valerianus autem cuidam Ypolito eum commendavit, isque eum in carcere cum pluribus locavit, inter quos quidam cæcus fuit qui per beatum Laurentium credens baptizatus lumen percipere meruit. Quod audientes plurimi cæci ad beatum Laurentium venerunt, qui omnes per impositionem manus ejus lumen cœli viderunt. Hoc viso Ypolytus cum omni domo sua credidit et Christi vestem per baptisma

induit. Post hæc Laurentius ad palacium Decii adducitur, thesaurus ab eo inquiritur (f° 220). Qui spondet se thesaurum ostendere si ei triduo dentur induciæ. Quibus datis multitudinem pauperum collegit quos tercio die secum in palacium duxit. « En, inquit ad Cæsarem, cernis thesaurum Ecclesiæ; horum manus thesauros quos requiris deportaverunt in gazophilacium cœlestis curiæ. » Quo audito tyrannus infremuit, Laurentium vestibus exiit quem Christus stola immortalitatis induit. Deinde victima Christi in catasta extenditur, cum scorpionibus, scilicet flagellis in modum scorpionum aculeis, cæditur iterumque in carcerem retruditur. Ex hoc eductus ad immolandum ydolis compellitur, sed terroribus non flectitur, unde jussus est fustibus diutissime cædi, deinde in eculeo suspendi ac ignitæ laminæ lateribus atrociter torti appendi. Cum invictus Christi miles hoc supplicio non superaretur, immo de pœnis ut de epulis gratularetur, plumbatis, scilicet flagellis plumbo in extremitate corrigiæ innexo, cæditur, deinde scorpionibus crudeliter atteritur. Interea quidam miles, Romanus nomine, conspicit juvenem gloriosa facie astare et beatum Laurentium sanguinem ejus extergendo confortare. Qui mox ei ad pedes cecidit, se baptizari petiit, quæ viderit coram omnibus retulit, baptisma promeruit. Qui protinus jussu Decii cum fustibus diutissime mactatur, deinde capite truncatur. Porro Laurentius denuo in carcerem recipi jubetur ut Christus sæpius in corpore ejus glorificetur. In nocte vero eguctus cor ejus in dilectione Christi probatur, caro ejus multis flagris visitatur, igne examinatur; et quia in eo iniquitas non invenitur, corona perhennis gloriæ redimitur. Ante Decium namque ductus ad idolatriam coartatur, sed Christi nomen magis ab eo laudatur, unde os ejus lapidibus contundi imperatur. Denuo veste expoliatur, flagellis atrociter dilaceratur, demum et angelis et hominibus spectaculum factus super craticulam catenatus vivus assatur, et sic invictus spiritus ejus cœtibus sanctorum, ymnizantibus angelis, in astris sociatur. Statim semiustum corpus ejus cœpit miri odoris fragrantia (*sic*) exuberare, protestans animam in conspectu summæ suavitatis exultare. Postquam sic Laurentius transivit per ignem in refrigerium (f° 220 v°), Ypolitus sepelivit corpus ejus jam factum solamen fidelium. Unde jussu Decii a militibus capitur, fustibus mactatur, Valeriano traditur, qui jussit omnem familiam suam eo præsentem decollari, et tunc ipsum ad colla indomitum equorum ligari et sic per carduos et tribulos tractum mortificari. His transactis Decius cum Valeriano in curru suo descendit ad amphitheatrum, ut Christi hostibus præbeat de Christianis spectaculum: moxque uterque a dæmone arreptus graviter vexatur; alter se a Laurentio, alter se ab Ypolito igneis catenis se constringi vociferans protestatur. Illico Valerianus a dæmone prælocatur, Decius ad palacium reductus, triduo a dæmonibus agitur sine cessatione, nunc se a Laurentio nunc ab Ypo-

lito cruciari vociferatur; demum tertia die cum magno tormento de carne evellitur, æterna tormenta sine fine pati compellitur. Tunc Triphoniam uxorem Decii filiamque ejus Cyrillam ac quadraginta sex milites credentes Justinus presbyter baptizat; sed Triphonia alia die orans ad Dominum migrat, Cyrillam vero et milites rex Claudius gladio trucidat.

Sic, karissimi, Laurentium in prælio Domini signiferum sequitur acies militum, ac devictis hostibus gaudet se reportasse trophæum. Isti sunt qui de magna tribulatione venerunt, et quia stolas suas

A proprio cruore laverunt (*Apoc. vii*), ideo cum palmis in conspectu Agni stare meruerunt (*ibid.*) et cohæredes regni ejus erunt, tortoresque suos sine fine torqueri videbunt. Cum hii, dilectissimi, tyrannorum triumphatores pro momentaneo corporis dolore ineffabili gloria laureati sunt inter angelos coruscantes, rogemus ut eorum meritis viciorum victores simus cum eis quandoque perhenniter in illa beatitudine vernantes. Quam oculus non vidit (*I Cor. ii*).

DE ASSUMPTIONE SANCTÆ MARIÆ.

Quæ est ista quæ ascendit de deserto deliciis affluens innixa super dilectum suum? (*Cant. viii*.) Quemadmodum populus Israel de Ægypto confusus adversariis, hostibus in mari Rubro obrutis, in exultatione educitur et per desertum in terram desiderabilem cum cantico læticiæ introducitur, sic gloriosa virgo Maria cujus (f° 222) hodie sollemnia recolimus votiva, de hoc mundo confusus Judæis, dæmonibus in abyssum submersis, in lætitia et exultatione educitur, et per desertum aeris cum concentu angelorum et jubilatione sanctorum in cœlesti palacium regina cœlorum introducitur, in quo nunc cum deliciis est affluens, quia inter cœtus angelorum, inter agmina omnium sanctorum exultat eam habundantius voluptatis Dei torrens. Super dilectum suum est innixa, quia claritatem divinitatis Filii sui inspiciente dulci affectu est ejus amori jugiter infixa. Nunc circumdant eam flores rosarum et lilia convallium quia rubedo martirum, albedo virginum dulci melo jubilat ejus perenne præconium; et merito: nam ipse Deus transiens fecerat sibi in ea hospicium, sicut hodie retulit evangelium: *Intravit Jesus in quoddam castellum (Luc. x)*. In castello est turris alta in qua contra hostes sunt propugnacula, murus vero exterius qui est tutela civibus interioribus. Hoc castellum fuit illud Spiritus sancti sacellum, scilicet gloriosa Dei Genitrix virgo Maria, quia jugi angelorum custodia fuit undique munita; in qua turris alta erat, videlicet humilitas pertingens ad cœli culmina; unde dicitur: *Respexit Dominus humilitatem ancillæ suæ (Luc. i)*. Murus vero exterius ejus castitas fuit quæ cæteris virtutibus interioribus munimen præbuit. Hoc castellum Dominus intravit quando in utero Virginis humanam naturam sibi copulavit. *Et mulier quædam, Martha nomine, excepit illum in domum suam; et huic erat soror, nomine Maria. Per Martham activa vita, per Mariam contemplativa vita designatur, quam utramque perpetua virgo Maria in Christo excellentius excoluisse prædicatur. Omnia namque Evangelii opera impendit ei per activæ vitæ ministeria. A patrio namque regno, propter nos exulem, et in hoc mundo hospitem, suscepit uteri sui hospicium, gemmis virtutum conspicuum. Propriis uberibus pavit eum esurientem, super genua consolabatur flentem. In-*

B firmum enim sedit balneis, nudum involvit pannis; vagientem fasciis cinxit, arridenti dulcia oscula fixit. Nimium erat sollicita circa frequens ministerium, fugiens a facie Herodis in Ægyptum et denuo (f° 222 v°) rediens ut audivit regnare Archelaum. Multum turbabatur erga plurima, ubique tuta credens abscondendi et celandi eum latibula. Quod autem dicitur conqueri de sorore; quod eam solam reliquerit in labore, hoc est Maria videns Christum ab impiis capi, crudeliter trahi, ligari, colaphizari, cædi, derideri, cum reis damnari, in crucis patibulo acerbiter cruciari, si possibile esset vitam suam libenter pro sui ereptione dedisset. Et cum in eo divinitatem corporaliter habitare sciret, quodammodo in animo suo anxia querebatur quod ei non subveniret, sed quasi noxium reliquisset quem velut abjecticium tot malis exposuisset. *Sæcus pedes Domini sedens* verba illius corde et aure siciebat, quæ etiam in corde suo per contemplativæ vitæ officium conferens conservabat et semper spiritualia meditans cœlestia desiderabat. Ipse quippe fons sapientiæ in ea mansionem fecerat, et ideo omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi in ea erant (*Coloss. ii*). Nunc Marthæ labore sublato, in illa vita fruitur non significans, sed vera Maria illa uno necessario æternæ dulcedinis gaudio quo Filii sui inhærens complexibus, perhenniter divinitatis ejus cum angelis saciatur aspectibus. Ad quam gloriam hodie gloriosa migravit in qua eam Filius suus reginam cœlorum super omnes ordines angelorum sublimavit. *Optimam partem* quam hic elegit hodie duplicem de manu Domini percepit quæ ab ea nunquam auferetur, sed cum plenum gaudium sanctis dabitur, centupliciter augetur. Karissimi, quod hæc singularis meriti regina cœlorum singulare sit asylum miserorum quanquam plurima exempla astruant, tamen præcipue hoc salvatio Theophili approbat. Hic quippe Theophilus multis elemosinis multisque bonis operibus erat inclytus; unde defuncto episcopo ab omni clero et populo præsul eligitur; sed ipse ob humilitatem obstinaci mente renuitur, et ob hanc necessitatem alius pontificali sedi præficitur. Qui episcopus dignitates sui regiminis constituit prout sibi suisque placuit; unde Theophilum, qui vicedomnus floruit, dignitate privans, eam alteri con-

tulit. Lixivius taque (f° 224) coluber, hostis animarum diabolus, transactis viri invidens piis laboribus, mortiferum virus ei inspirans, mentem ejus sauciat et clandestino dolore graviter instigavit. Cœpit nempe æstuanti ingerere se privatam dolere ac solito honore populique favore carere. Unde Judæi magi auxilium implorat, et ut sibi in hoc negotio subveniat magnopere exorat. Qui perfidus perditum cum carta ad diabolum mittit, adjutorium ejus efficacem promittit. Quo perveniens ecce diabolus quasi rex coronatus in sublimi sedebat, exercitus malignorum spirituum quasi turba militum astabat, et qui se in angelum lucis transfiguratur, ad deceptionem miseri multa luminaria circa se ardere simulabat, accipiensque ab eo cartam celerem opem spondet si modo Mariam et Filium ejus Jesum in scripto abneget. At ille infelix nichil moratus per cyrographum Dei virginem Deique Filium ex ea progenitum abnegat, litterasque sigillatas in manum perditoris complicat. Quem deceptum deceptor animarum per osculum in suum dominium allegat, pollicens quod celerius primatum totius episcopatus ferat. Alia die episcopus quasdam dignitates mutavit, Theophilum suo officio restituens in tota sua potestate eum vicedomnum exaltavit, cumque per aliquot tempus in hujusmodi nacta dominatione exaltaretur, et perdita mente sibi divicias affluere lætaretur, divino instincto cœpit intra se anxius meditari quod hodie vel cras aut quovis tempore moriens æternis tormentis deberet pro his cruciari. Divinum vero perhorrescens judicium, clam ecclesiam intrat, XL dies jejuniis, vigiliis, lamentis continuat, actus suos toto corde abdicat, indignum se suffragio omnium sanctorum judicat, quippe cum ipsum Deum largitorem bonorum ejusque præ omnibus electam virginem Matrem abnegaverit, insuper in scripto diabolo tradito januam sibi veniæ obcluserit. Tandem spe ani-

A matus ejus misericordiæ qui omnes homines vult salvos fieri (*I Tim. ii*), inexhausta divinæ pietatis viscera continuis precibus pulsat ejusque piam Genitricem largis fletibus invocat; et misericors et miserator fons pietatis non sprevit neque despexit deprecationem (f° 224 v°) pauperis (*Psal. xxi*). Quadam namque nocte nimio ploratu fatigatus obdormivit, et ecce beata Dei Genitrix, consolatio miserorum, refugium peccatorum, reparatio lapsorum, mœrenti astitit, Christum preces exaudisse, veniam reatus sui ea opitulante eum consecutum retulit. Qui expergefactus magno quidem gaudio perfunditur, sed rursus maximo mœrore concutitur dum abominale manuscriptum diabolum habere reminiscitur. Unde iterum humi prosternitur, uberimis lacrimis turbatur, ejus vultus conteritur rursusque fessus sopore premitur; et ecce iterum salus mundi, porta cœli, Domina regum, decus mulierum, gemma virginum, lux sæculorum, gratulatio angelorum, honor credentium, astans tristem consolatur; cartam super pectus ejus ponens, ut gaudeat de beneficiis Dei hortatur. Ille evigilans manuscriptum super se inveniens exultat in Domino, ineffabile gratiæ ejus solvit ymnum in júbilo; cor ejus et caro exultaverunt in Deum vivum (*Psal. lxxxiii*), quem cœli, terra, mare et omnia quæ in eis, laudent in æternum, quoniam ipse solus, quoniam in sæculum misericordia ejus (*Psal. cxxxv*). Reliquum tempus quod supervixit, in Dei servicio duxit, et accepto Christi corpore ut lampas a lumine illuminatur, et mox per Dei Genitricem ad videndum verum lumen Christum in lumine Patre ad superna regna vocatur. Ad hanc omnes, karissimi, tota mente fugiamus, vota precum, hostias laudum ei reddamus, quatenus eam cum Filio suo cœtibus angelorum imperantem videamus et aliquam particulam gaudii ejusdem regni ea favente obtineamus. Quam oculus (*I Cor. ii*), et cætera.

Si in die Dominico festum sancti Bartholomæi evenit hæc addere sermoni licebit :

De sancto Bartholomæo.

Hodie, karissimi, beato Bartholomæo devotio nostra supplicet quatenus nos ejus deprecatio Deo nostro conciliet. Hic est enim unus de XII orbis judicibus, et ideo assiduis precibus flagitemus ut nos cum dextris in judicio statuat et gaudia cum justis nobis obtineat. Hic Spiritu sancto instigatus, vexillo sanctæ crucis armatus, Indiam ad expugnandos dæmones ingreditur, multusque populus per eum ad verum Deum convertitur: ad cujus ingressum dii gentium, scilicet dæmonia, obmutescunt, infideles signa et prodigia per eum facta obstupescunt (f° 226). Ydolatriam in India destruxit, nomini Jesu Christi ecclesias ubique instruxit, regem Indorum cum omni populo ad agnitionem æterni Regis adduxit. Unde a fratre regis comprehensus fustibus mactatur, dein excoriatur, exin decollatur, sicque sanguine laureatus superno senatui associatur. Post hæc omnes fautores mortis apostoli a dæmonibus

arrepti expiraverunt, reliqui omnes Christo Deo crediderunt. Nunc, karissimi, clamemus ad Altissimum, deprecantes ejus apostolum ut ejus sancto oramine gaudia percipiamus in extremo examine. Quam oculus non vidit, et cætera.

De sancto Augustino.

Collaudabunt multi sapientiam justî (Eccli. xxxix). Non est justum, karissimi, ut hodie sileamus præconia sancti Augustini, præsertim eum ipse Deum omnesque sanctos multis præconiis extulerit, Deusque eum nunc inter omnes sanctos idoneum collaudatorem suum transtulerit. Hujus sapientiam multi collaudant et usque in sæculum non deletur per quam Ecclesia usque in finem copiose instruetur; a qua ejus non recedet memoria quia et hic dies celebris est et in æterna gloria. Nomen ejus per omnes generationes ad ædificationem requiretur quod in cœlo conscriptum de libro viventium nunquam deletur. Hic adhuc gentilis hæreticorum fau-

tor venit de Africa Romam ob literarum studium, A quo tempore Ambrosius rexit Ecclesiam Mediolanensem. Qui Mediolanenses fratres miserunt Romam pro rhetore quo eorum civitas hac arte possit florescere. Romani vero destinaverunt eis Augustinum, scientes eum rhetorica arte egregie peritum. Qui cum sæpius audisset Ambrosium de Deo et æterna vita sermocinantem, credidit et uterque Spiritu sancto plenus ymnium *Te Deum laudamus* tunc in primis cecinit. Ab Ambrosio itaque habunde in divinis instructus, patriam revertitur, ibique populo Dei episcopus præficitur. Si quidem eo tempore Ecclesia domus Dei in fide titubans casumque minitans tremuit, sed summus opifex firmam argenteam columnam Augustinum priusquam laberetur opposuit, in quem tota machina incluta innixa corroboratur, dum omne instrumentum impugnantium hostium ab eo fortiter expugnatur. Ipse quippe in templo Dei eloquentia ut argentum (f° 226 v°) enitebat; illud sancta vita, contra vicia et hereticos, firmus et rectus ut columna fulciebat, domumque Dei ipse bonus pictor mira cælatura pinxit miroque modo variis gemmis distinxit, dum eam miris sententiis nobilis insigniter undique cinxit. Denique hæretici hostes Christi, præcursores Antichristi, illo tempore variis hæresibus Ecclesiam impugnabant, simplices quoque a vera fide deviare et in præcipitium erroris ruere dogmatizabant. Quibus fortis propugnator Augustinus gladio verbi Dei occursabat, et feroces hostes procul a civitate Dei propulsabat luposque rapaces qui ovile Christi invadentes agnos Dei strangulabant, bonus pastor baculo sacræ Scripturæ exterritos confutatosque fugabat. In vinea Domini infatigabilis agricola sub pondere diei et æstus multum desudavit, multos palmites veræ viti inserere curavit, quos magna affluentia Scripturarum copiose rigavit et ad flores odorem operumque virtutem perducere non cessavit. In messe Domini multa multum ipse messuit, impiger operarius multa horrea condidit in quibus multos manipulos cum gaudio collegit. Pro quibus nunc a Domino messis centuplum recepit.

Refert Dominus quod quidam peregre abierit qui pecuniam suam servis suis tradidit atque uni quinque talenta, alii duo, alii unum commiserit. Sed is cui quinque talentorum pondus commendatur, alia quinque lucratur. Is autem qui duo accepit, in lucro alia duo recepit. Cui vero unum committitur, ab eo terræ infoditur et ad nullius usum provenire patitur. Post multum vero temporis dominus revertitur, pecunia a servis cum lucro repetitur. Qui V talenta accepit, V lucratus retulit, a Domino laudatur, in gaudio gaudens exaltatur. Qui duo accepit, duplum insuper reddidit, quem dominus in gaudio bonis suis prætulit. Cui vero unum erat commissum, retulit hoc sine lucro terræ effossum, dicens dominum metucendum, et ideo se ad usuram non dedisse talentum; a quo dominus iratus jussit tolli eumque in carcerem recludi (*Luc. xix*).

Dominus qui peregre abiit est Christus, qui in nostra carne de hoc mundo in cælum transiit. Hic (f° 228) servis pecuniam paritur dum fidelibus carismata gratiarum largitur. Per V talenta V sensus intelliguntur quibus æterna lucrari præcipiuntur: Per visum homo talentum lucratur, si non vanitatem sed equitatem videre delectatur; per auditum talentum acquiritur, si non detractionibus vel fabulis, sed verbis divinis aures præbere nititur; per olfactum talento plaudent, qui non voluptuosa carnis odorama, sed virtutum haurire gaudent; oris officium talentum refundit, sed minime per mala colloquia bonos mores corrumpit, si laudem Domini annunciat et alios in verbo Dei ædificat; si non per illecebrosam gustum ventrem ad libidinem farcit, sed corpus tantum simplici victu ad servitium Dei pascit; tactus talentum operatur si a malo declinans bonum facere conatur. Qui sic quinque sensibus lucrabitur, tot præmiis in gaudio Domini remunerabitur. Per duo talenta intellectus et operatio designantur quibus cœlestia lucrari imperantur. Qui ergo bona quæ intelligunt bonis actibus implere satagunt, in gaudio Domini pro duplo talento duplicia recipiunt. Per unum talentum intellectus exprimitur quo superna patria lucrari præcipitur. Quod talentum in terra abscondit quisquis bonum ingenium in terrenis tantum negociis expendit; unicuique talentum commendatur dum ei scientia vel quodlibet artificium divinitus donatur; quod ab eo in terra absconditur dum nulli utilitati proximorum impenditur. Sed tunc talentum ab eo tollitur, ipseque inutilis in carcerem recluditur dum donum sibi a Deo collatum per mortem sibi aufertur, et ipse ad puniendum pro nequicia sua in infirmorum deferatur.

Beatus itaque Augustinus utilis et fidelis servus fuit, qui talentum sibi creditum non humo operuit, sed conservis habundanter erogans in dilectione Dei et proximi duplicavit, immo omni generationi quæ ventura est duplicaverit dum nobile ingenium suum toti Ecclesiæ mille voluminibus transfundere curavit. Hujus lumbi præcincti erat dum vitam suam castitate constringebat; lucernæ ardentes in manibus ejus lucebant dum præclara opera ejus coram hominibus splendebant. Primam vigiliam in somnis duxit dum in puericia omnem sæcularem sapientiam (f° 228 v°) avido pectore suxit. Secunda vigilia somno non indulsit dum in juventute philosophicam disciplinam quoslibet studiose instruxit. Tercia vigilia pervigil permanebat dum in senectute sacros libros multipliciter exponebat. Primam quoque vigiliam vigilavit dum nobis tempus ante legem scriptis dilucidavit. Secundam vigilavit dum tempus legis prophetarumque obscuritates exponendo reseravit. Terciam vigilavit dum tempus gratiæ multis libris commendavit. Et quia eum Dominus vigilantem invenit, in civitate sua eum super omnia bona sua constituit, de qua ipse multa gloriosa disseruit. Tempora sua præclaris signis et doctrinis

ornavit, sponsam Christi sibi commissam variis modis decoravit, civitas Dei diversis ferculis et poculis lætificavit. Et ideo cum Christo peracto iudicio in gloriam Patris transierit, atque Ecclesiam de hac Babylonia in Patris sui civitatem traduxerit, regnumque Deo et Patri tradiderit, tunc faciet eum in convivio suo recumbere, scilicet cum omnibus electis in pleno gaudio requiescere ubi ipse mini-

strabit dum se ipsum qualis est in Patre omnibus se diligentibus demonstrabit.

Hodie etiam sanctus Hermes, illustrissimus Romanorum, effuso pro Christi nomine sanguine mercatus est regna cœlorum. Hoc, karissimi, deprecamini quatenus eis in illa beatitudine associari mereamini. Quam oculus non vidit (*I Cor. ii*) et cœtera.

DE S. JOHANNIS BAPTISTÆ DECOLLATIONE.

Justus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit (Sap. iv). Sanctus Johannes, qui in hac valle lacrimarum magna pressura premebatur, dum ab Herode morte præoccupatur in refrigerio cum Abraham ab angustia relevatur. Tres Herodes leguntur; unus sub quo, nato Domino, pueri occiduntur; alter, hujus filius, a quo Johannes decollatur; tertius, filius Aristoboli, a quo Jacobus capite truncatur. Primus, qui Dominum occidere quærit, se ipsum interemit; secundus, qui Dominum alba veste indutum illudit, exilio deperiit; tertius, qui Petrum comprehendit, ab angelo percussus interiit. Et Philippus itaque, filius primi Herodis, Archelai Arethe regis filiam uxorem duxerat, quam ei Herodes frater suus abstulerat, ob quam rem eum Johannes arguebat. Dum autem populus undique ad Johannem conflueret, metuens Herodes ne ob verba Johannis (f° 230) populo exosus fieret, eumque regno ob incestum pelleret, Johannem tenuit et vincitum in carcerem posuit. Quem adultera occidere voluit, sed quonam pacto id aggredi posset invenire non potuit. Quadam itaque die dum mœchus rex ob natalem sui grande convivium suis principibus instruxisset, filiaque meretricis coram convivis docte saltavisset, rex puellæ jurat quidquid ab eo petat, accipiat. Quæ persuasum matris caput Johannis petit, quod protinus abscisum rex in disco afferri præcepit, acceptumque puella matri dedit (*Matth. xiv*). Porro corpus ejus a discipulis in Samaria sepelitur, caput vero a regina in turri Stratonis terra alius cooperitur, metuens, si corpori jungeretur, denuo resurgeret atque regem de incesto sollicitaret. Cujus corpus a Sarracenis postea effoditur, igni comburitur cinisque per agros spargitur.

Pensandum est, fratres karissimi, quantas tribulationes multas et malas Dominus electos suos in ista vita pati permittat, et qualiter eos de abyssis terræ educat, et cum quanta gloria eos suscipiat (*Psal. lxx*). Ecce enim inter natos mulierum major ob incestum catenatur, incarceratur, decollatur, saltatrici præmium datur, corpus ejus ob ludibrium concrematur. Petrus, qui a Deo princeps Ecclesiæ janitorque cœli constituitur, versis pedibus ut canis suspenditur; Bartholomæus ut bos excoriatur; Laurentius ut piscis assatur. Quidam secto ventre, impleti tritico, porcis devorandi exponuntur; quibusdam pudenda ferreis pectinibus unctim trans-

figuntur. Sed hii qui ita hic ab impiis habiti sunt ludibrio, de abyssis terræ ab angelis educti sunt cum jubilo et in æterna gloria excepti sunt cum sanctorum tripudio. Sanctus autem Johannes circa Pascha decollatur; sed ideo hodie celebratur quia caput ejus hodie secundo inventum gloriosis miraculis clarificatur. Postquam enim ultio sanguinis servorum Dei in conspectu ejus introiit et sanguinem eorum requirere recordatur, Hierosolima a gentibus totaque regio ferro et igne vastatur ac denuo constructa ob Christi loca a fidelibus frequentatur. Duobus ergo monachis advenientibus, sanctus Baptista revelat ubi caput suum absconsum lateat. Qui designatum locum effodiunt, caput invinentes cum gaudio abeunt. Quibus in via quidam associatur eique caput ad (f° 230 v°) portandura datur. Ipse vero eis dormientibus cum capite fugam iniit preciosumque thesaurum in Edissam civitatem detulit. Qui pridem ob diversa infortunia patrios fines excesserat, sed nunc ob meritum sancti Johannis divitiæ ei undique affuebant; qui hoc sentiens, cœleste monile in domo sua celavit, condigno honore cottidie adoravit, moriensque soli successori hæreditatis indicavit, qui similiter debitum honorem sancto impendere curavit. Deinde paulatim caput a successoribus negligitur locusque ab habitatoribus vacuus redditur. Post aliquot tempus beatus Baptista cuidam religioso apparuit, caput suum in eadem civitate esse humatum aperuit. Hic videbat in somnis fluvium, sanctumque Johannem accurrentem baptizare populum; baptizati vero in alba veste per portam clarissimam egrediebantur et a viris splendidis in amœna loca recipiebantur. Quo dum et ipse accedit, sanctus eum læta facie intuens indicat ei qualiter caput suum eo venerit et quo in loco conditum sit. Qui episcopo hæc omnia pandit, episcopus vero indicto jejuniis cum clero et populo ad locum tendit. Oratione itaque facta caput in urna inveniunt, Deo omnipotenti gratias referunt, cum ymnis ad ecclesiam deferunt. Guttæ etenim sanguinis de eo cadebant sicut ea hora cum abscisum fuerat; cumque quidam de clero protenta manu diceret quo modo hoc sancti Johannis caput credere posset, mox manus ejus cura brachio riguit totusque populus laudans Deum timuit. Processione autem facta, clericus ante venerandum caput prosternitur, se reum vocibus et fle-

tibus fatetur, orantique manus ablata sanitati restituitur, et iterum populus in Dei laudibus exultans attollitur. His et aliis præclaris signis caput ejus hodie inventum ab omnibus honoratur, et hæc dies in honore ejus ab omni populo veneratur ut per eum capiti Christo inseratur. Quod autem caput ejus a monachis invenitur, in festo sancti Mathiæ recollitur.

Legitur, karissimi, quod, Moysæ mortuo, Johannes, qui et Josue, principatum suscepit et populum per Jordanem in terram repromissam introducit, duos exploratores ab Jericho mittit quos Raab metretrix hospitio recepit. Rex autem civitatis eos perdere quærit, sed Raab illæsos remittit. Deinde Hiericho cum omni (f° 252) incendio vastatur, sola Raab cum tota domo sua per signum coccinei funis salvatur (Jos. II, VI). Quæ etiam principi de tribu Juda matrimonio jungitur, et tunc terra in possessionem populo sorte distribuitur. Sicut Moyses per legem peccata demonstrabat et non relaxabat, sic Johannes populum baptizans peccata confiteri faciebat nec crimina auferebat. Moyses terram repromissionis prædicabat et nulli eam dabat; ita Johannes regnum cælorum docebat, nulli dare poterat. Johanne vivente, Christus latuit qui et peccata relaxare et regnum cælorum dare voluit; Johanne mortuo, verus Johannes Salvator noster primatum suscepit, qui

A populum fidelium per baptismum in terram viventium inducit. Occiso enim Johanne in primis Christus publice prædicavit, signis mundum illustravit. Duos exploratores ad Hiericho mittit, quia legem et Evangelium in mundo prædicari docuit. Quos Raab suscepit, quia Ecclesia de gentibus utrumque Testamentum recepit. Rex autem civitati voluit eos perimere, quia diabolus per membra sua, scilicet persecutores et hæreticos, nisus est utramque legem destruere et observatores earum perdere. Sed Raab eos admittente mittit, quia prædicatores Ecclesiæ et observatores sanctarum legum ad Christum remittit. Hiericho subruitur, et domus Raab cum coccineo fune eripitur, quia hic mundus igne solvetur et Ecclesia cum omnibus suis per purpuram sanguinis Christi de excidio ad regnum tollitur. Principi de tribu Juda Raab copulatur, quia Ecclesia tunc Christo, vero principi omnium, de tribu Juda orto, felix sponsa associatur. Tunc possessio populo distribuitur, quia regnum cælorum pro diversis mansionibus electis dividitur.

Igitur, dilectissimi sponsi amicis cum toto corde deposcamus ut in alba veste virtutum per portam clarissimam Christum amœnitatem paradysi intrare valeamus et cum omnibus sanctis partem æternæ hæreditatis capiamus. Quam oculus non vidit (I Cor. II), et cætera.

DE NATIVITATE SANCTÆ MARIÆ.

Egredimini, filiæ Hierusalem, et videte regem Salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua in die sollemnitatis (f° 252 v°) et lætitiæ (Cant. III). Filiæ Hierusalem sunt animæ fideles, filiæ Ecclesiæ, pacem veram visuram [visuræ] in cæli culmine. Hæc jubentur egredi per mentis contemplationem et videre regem Salomonem, scilicet verum pacificum Christum in gloria Patris et pacis, præ sole fulgidum, in diademate quo eum mater sua in die sollemni coronavit, videlicet in carne qua eum mater sua virgo Maria in tempore gratiæ humano generi generavit. Hunc regem debemus et nos in diademate considerare quod in die sollemni portavit, quando eum mater Synagoga spinea corona pro nobis in die Paschæ coronavit. Materiam autem carnis in qua hæc pati voluit, de Virgine matre induit, de qua ut sol aurora processit et lucem æternæ claritatis mundo invexit. Hæc est quam Dominus benedixit in sua virtute dum eam ex omni carne eligens, per ipsam apparuit pro mundi salute. Per ipsam inimicos nostros ad nichilum redegit dum dæmones humano generi hostes fidelibus subegit. Ideo non deficit laus ejus de ore hominum, quibus hodie celebris est et cœtibus angelorum. Ipsa est cœlestis Hierusalem gloria et spiritualis Israel, scilicet *videntis Deum*, populi læticia. Hæc cedro comparatur quæ nimis multiplicatur, a qua putredinis et vermium corruptela fugatur; ita hæc Virgo beata

C erat virtutibus dilatata, ut cedrus multiplicata; quæ non sensit putredinem corruptionis et per quam fugantur dæmones æternæ damnationis. Hæc maris stella dicitur quia genus humanum de salo hujus sæculi ad æternam vitam per eam dirigitur; sed qualiter hæc stella maris hodie ad ortum processerit de qua sol justitiæ mundo resplenduit, vestram dilectionem audire convenit.

Fertur quod pater ejus Joachim in Hierusalem natus fuerit et Annam de Bethlechem uxorem duxerit. Qui omnibus mandatis Domini [obedientes] sine querela vivebant, plurimos annos absque sobole ducebant. Quadam die dum Joachim Deo sacrificat, sacerdos ejus sacrificium ob sterilitatem reprobatur, qui inde verecundatur atque in solitudine cum pastoribus commoratur; cui angelus Domini apparuit, filiam de se generandam Mariamque nuncupandam retulit. Deinde Annæ apparens eadem nunciat certaque (f° 254) signa insinuat. Ambo igitur conveniunt, visum alterutrum referunt. Post hæc Anna filiam peperit; secundum angeli dictum Maria ei nomen imposuit ablactandamque Deo in templo obtulit. Quam in domo Domini ponentes per gradus ad altare cum sacrificio scandunt, et ecce infantulam per omnes gradus post se conscendisse conspiciant, quam mox culmen virtutum ascensuram non ambigunt. Hæc dum infra septa temporis cum aliis puellis Deo oblatis nutritur, et eis aliquod opus injan-

gitur, semper Mariæ aurum vel purpura sorte datur et inde regina ab eis appellatur. Hæc prima inter mulieres vovit Deo virginitatem, et ideo sola inter mulieres meruit virgo summæ prolis fecunditatem. Itaque dum sacerdos omnibus puellis nuptias imperaret, et omnibus prono animo obedientibus, hæc sola virile consortium recusaret, Dominum pro hac re consuluit qui omnes de tribu Juda cum virgines adesse jussit; inter quos dum Joseph cum affuit, virga ejus floruit, columba cœlitus veniens flori incubuit. Hoc viso a mirantibus Deus laudatur huicque virgo sacra desponsatur. Ad Nazareth autem adducta ab angelo officiosissime salutatur, æterni Regis introitus ei annunciat, sicque certo tempore de stella Sol generatur. Hujus natalis olim minime agebatur, sed hoc modo institutus traditur.

Quidam de sanctis audiebat singulis annis hæc nocte dulcem armoniam in cœlis personare et quasi choros angelorum festum celebrare. Qui cum a Deo precibus inquireret cur hæc non alio tempore nisi illa sola nocte audiret, dictum est illi ea nocte mundo esse genitam Dei Genitricem, et ob hoc illam noctem angelis esse celebrem. A quo dum hoc publicatur, sancitum est ut etiam hominibus natalis ejus sollemnis habeatur.

Quibus autem præconiis hæc gloriosa Virgo ab omni sæculo sit colenda testantur dulcia ejus beneficia sapius miseris impensa. Cuidam namque morienti et valde de actibus suis pertimescenti pia Virgo cum magna gloria apparuit, et utrum se agnosceret inquisivit. Qui cum diceret se minime eam agnoscere, dixit se matrem fore [*pro* esse] misericordiæ, afflictumque consolatur, qui mox in gaudio Domini lætificatur. Huic Virgini solvamus (f° 254 v°) omnes laudis præconia de qua processit ipsa misericordia. Ad hanc confugiat omnis miserabilis, ut per eam ei reconcilietur qui in sanctis suis est

A mirabilis. Igitur, karissimi, natalem Dei genitricis gloriosæ virginis canticis ovantes celebremus, eamque ore et corde jubilantes laudemus, quatenus ipsius obtentu eam quandoque cum angelis exultantes glorificemus.

Festa hujus diei Deo dicati augent nobis merita beati martyris Adriani. Hic erat Maximiani imperatoris miles antecessimus et postea summi regis Christi martyr carissimus. Qui cernens Christi milites acerrimis suppliciis cruciari, inquit quod præmium pro his pœnis sperent sibi recompensari. Qui cum dicerent quod oculus non vidit et auris non audivit et in cor hominis non ascendit (*I Cor. II*) sibi a Domino redonari, rogat tortores nomen suum cum his notari. Quod audiens Maximianus jubet eum catenatum in carcerem recipi et omnibus pœnis affici. Uxor autem ejus Natalia, summa laude digna, postquam Adrianum pro Christi nomine inclusum comperit, gratias cum gaudio Christo egit, ingressaque carcerem multis verbis eum ad passionem confortavit, omnibus pro Christo inclusis necessaria ministravit; vincula eorum osculatur, ut pro suo domino orent precatur. Hanc aliæ mulieres imitata cœperunt sanctis in carcere ministrare; sed cum jussu Maximiani mulieres prohiberentur ne ad damnatos ingrederentur, Natalia comam totondit, virilem habitum induit sicque sanctis fidele habitum [servitium] exhibuit. Post hæc Adrianus cum plurimis multis flagris dilaceratur atque cum viginti martyribus crurifragio ad mortem cruciatur, et sic a dolore mortis ereptus, auctori vitæ laureandus associatur. Deinde Natalia ab uno de martyribus vocatur ad cœlestia, moxque sanctis jungitur in gloria. Hodie, karissimi, beatam Dei Genitricem cum istis martyribus invocate, pro vestris necessitatibus obnixè exorate, quatenus post mortem carnis liceat vivere cum illis. Ubi oculus non, etc. (*Ibid.*)

DE EXALTATIONE SANCTÆ CRUCIS.

Radix Jesse stabit in signum populorum (Isa. XI). D Jesse pater David regis erat de cujus semine Christus processerat. Hujus Jesse (f° 256) radix erat Christus secundum divinitatem, natus de virgula ex eo pullulante secundum humanitatem. Hic stat in signum populorum, quia sancta crux Christi passionis nostræ redemptionis est signum omnium christianorum. Hoc est signum cui a Judæis et gentibus contradicitur, sed fidelium multitudo omnisque sacramentorum creatura per illud benedicitur, omnis adversitas depulsa revincitur. Hæc sancta crux est angelis veneranda, hominibus adoranda. Per crucem quippe diabolus est captivatus, mundus liberatus, infernus despoliatus, paradysus jocundatus, omnis per orbem Christianus populus ad regna cœlestia invitatus. De triumpho sanctæ crucis cœlestis exultat patria, gaudet Ecclesia, Judaica tabescit

perfidia; mors subjugatur sanctæ crucis victoria, expoliatur tyrannide nequissima; sancta crux facta est nobis clavis cœli, fortis destructio inferni. Quæ enim corpore et sanguine Christi sanctificatur, dignissime ab omnibus fidelibus honoratur; quæ peccatores munit, sanctos regit, fovet parvulos, corroborat senio confectos, lapsos erigit, justos dirigit, injustos corrigit, omnibus cultoribus suis protectionis auxilia porrigit. Postquam primus parens per lignum in pelagus sæculi hujus quasi in vorticem naufragii corruit, atque avidus Leviathan sæva morte totum genus humanum absorbit, placuit Redemptori nostro vexillum sanctæ crucis erigere et hamo carnis suæ squamea hostis guttura constringere, ut cuspede vitalis ligni perfossus evomeret quos per vetitum lignum improbus prædo devorasset. Hæc sancta crux est nobis lampas lucis æternæ in hujus

vitæ caligine, quæ suos sequaces ducit ad cœlestia, A suis amatoribus gaudet confert [conferre] angelica. Hujus sanctæ crucis virtus sæpe notificata est divinitus.

In quadam civitate quidam Christianus formulam sanctæ crucis habebat, cujus mortui domum quidam Judæus possederat. Illic contribules suos invitavit ad convivium, ignorans in domo esse sanctæ crucis signaculum. Inter epulas vero cum sanctæ crucis signum conspiciunt, cum clamore surgentes formam arripiunt; « Patres nostri, inquit, feruntur Jesum flagellasse et nos oportet formam illius flagellis dehonore. » Hæc perfidi conclamantes flagellis formulam inficiunt (f° 256 v°) et, quod mirum dictum [dictu] est, guttas sanguinis plagis ducunt. Hoc insani deridentes prodigium, aiunt Jesum B a suis prioribus esse vulneratum, ejus quoque signum ab eis similia patiendum. Itaque lanceis punctim transforant, sed ad Christi gloriam rivi sanguinis manant. Post hæc fama divulgat, turba fidelium convolat, vasculis stillantem cruorem excipiunt, membra sua debilia perungunt. O mira Jesu Christi miracula quæ operatur per sanctæ crucis signacula! Mox cæci visu jocundantur, surdi auditu gratulantur, muti voce lætantur, claudi gressu exultant, quique debiles sospitate tripudiant, Judæi laudem Christi magna voce jubillant. Qui protinus credentes baptizantur, sanctam crucem summo honore venerantur.

Quodam tempore quidam Judæus Romam pergebat, qui nocte imminente in quodam antiquo templo ydolorum juxta viam quiescebat; sed quia hæc locum horrore [hic loci horrorem] expavit, signo sanctæ crucis se signavit; et media fere nocte multitudo dæmonum advenit, inter quos quidam ut rex in sublimi consedit, ab aliis inquit quid quisque mali egerit. Illis suas nequicias referentibus, unus in medium prosilit, se Andreæ, summæ religionis virum, in amorem cujusdam monialis perduxisse, retulit, hocque negotium eo perductum ut nocte sero cum de ea discesserit, alapam ei in posteriora blandiens dederit. In cujus laudem dum omnes conclamant, industriamque omnes collaudant, simulque cohortantur ut cœptum opus perficiat, princeps maliciæ jubet inquirere quisnam præsumpserit D in ejus domo delitescere. Maligni autem satellites accurrunt, Judæum diligenter inspiciunt, admirantesque: « Ecce, inquit, vas vacuum et tamen signatum. » Hoc audito maligni spiritus ut fumus disparuerunt, quia nomen sanctæ crucis ferre non valuerunt. Judæus autem surgens eadem hora ad episcopum venit cunctaque quæ viderat retulit. Episcopus vero humi prostratus Deum laudat quod eum a peccato custodierat, Judæum credentem baptizat, non multo post presbyterum ordinat, templum in quo dæmones convenerant in honore sancti Andreæ apostoli dedicat. Sic uterque per virtutem crucis salvatur quos diabolus in sua potestate habere gloriabatur. Sed sicut per crucem prædesti-

nati ad vitam reparantur (f° 258), sic reprobi per eam strangulantur, nam Julianus Apostata, adhuc puer, magicam artem discere volebat; quem magus in deserta domo includebat; ipse autem egressus cepit dæmones invocare; de quorum visione perterritus Julianus cepit se signo sanctæ crucis signare. Hoc viso, dæmones aufugerunt et miserum pavefactum solum reliquerunt. Magus ingressus inquit si quid viderit. At ille dixit se horridos Æthyopes vidisse, sed signo crucis a se edito subito non comparuisse. Ille vero affirmat eos de hæc signo indignatos fuisse et ideo præsentiam sui subtraxisse, unde ipse infelix tanto odio cepit Dominicam crucem execrari quod omnem Christianam religionem cepit toto corde abhominando detestari, atque imperator factus paganismum per orbem exercere ac Christianum nomen, in quantum potuit, conatus est sub cœlo delere. Ecce crux quæ omnibus est causa salutis extitit huic fovea mortis.

E contra per hanc salvatus est Cyprianus, ad vitam ante sæcula prædestinatus. Hic famosus magus cum plurimos magicis artibus dementasset, multa horribilia flagicia perpetrasset, plures mulieres prægnantes carminibus divisisset parvulos earum dæmonibus immolavisset, per virtutem sanctæ crucis tali modo venit ad viam salutis. Erat quædam Justina virgo Deo amabilis, quem (sic) hic magus conabatur inclinare ad consensum suæ libidinis. Spiritum itaque fornicationis ei immittit, quem illa facto signo crucis a se reppulit. A quo dum Cyprianus requisisset cur virginem non adduxisset, dixit se signum vidisse terribile et mox ab ea fugisse. Quem ille deridens fortiolem misit, qui signum crucis similiter aufugit, seiscitantique Cypriano cur virginem non adduxerit, ob quoddam terribile signum se non potuisse respondit. Tunc principem dæmoniorum mittere curavit, qui se in mulierem transfiguravit, virginem blandis verbis et igneis telis sollicitavit. Quæ mox ut signum crucis edidit, ille malignus ut fumus evanuit confususque ad magum rediit, se quoddam tremendum signum fugisse retulit. Interroganti autem Cypriano quod illud signum esset quod omnem fortitudinem eorum solvisset, respondit diabolus Christi crucem omnes vires eorum enervare omnesque (f° 238 v°) diabolicas artes crucem triumphare. Hoc audiens Cyprianus, diabolum respuens, ad Christum convertitur et in omni Christiana religione perfecte pollens, episcopus et nobilis doctor Ecclesiæ præficitur, atque cum eadem Justina ad diversa supplicia se hostiam vivam Deo offerens gloriosus martyr efficitur. Sic per crucis vexillum referunt electi tropheum. Quæ autem sit hodierna festivitas scire debet vestra fraternitas.

Cosdras rex Persarum Judæam depopulavit, crucem sanctam ab Hierosolimis in terram suam asportavit, ibique æream turrin pro cœlo construxit, in qua similitudinem solis et lunæ stellarumque finxit: Quæ turris quoddam artificio movebatur et mugitum

tonitruorum imitabatur. Aqua quoque per fistulas occultas ascendebat, per quasdam cavernas pro pluvia descendebat. In hac turrin (*sic*) crucem a dextris suis pro filio suo fixerat, a sinistris autem gallum aureum pro Spiritu sancto posuerat, in medio ipse in throno sedens se ut Deum Patrem celi jusserat. Ad quem Heraclius imperator Romanorum cum exercitu venit, eique filius Cosdræ cum manu valida ad Danubium occurrit. Placuit itaque populo ut principes singuli duellum in ponte inirent vincentique omnes obedirent. Quo facto Heraclius victoriam obtinuit omnisque exercitus ei paruit. Qui regnum Cosdræ sibi subjugans in cœlum ipsius cum paucis ascendit, tyrannum in solio repperit, si velit baptizari interrogat, rennienti caput amputat. Filium ejus adhuc puerum omnemque exercitum baptizari imperat, quem ipse de fonte elevat, tradito sibi regno in solio patris collocat, ablata cruce cum gaudio Hierosolimam adiit. Qui de monte Oliveti imperialibus insignibus falerato equo vehitur, sed porta civitatis ante eum conjuncto muro obstruitur; et ecce crux sancta nimio fulgore in cœlis resplenduit quam angelus Domini in porta stans manu tenuit: « Quando, inquit, rex cœlorum per has portas passurus est ingressus, non purpura nec

A diademate nitens, equo superbo, sed vilis aselli dorso est invehctus. » His dictis angelus recipitur cœlis. Imperator autem, depositis ornamentis, crucem manu bajulat, ymnum Domino cum omni populo jubilat. Cui mox porta reseratur, crux sancta in loco sibi præparato venerabiliter (f° 240) exaltatur. Eodem die per crucem gloriosam recepit mortuus vitam, quatuor paralitici adepti sunt sanitatem, decem leprosi sospitatem, XV cæci luminis claritatem, plurimi a dæmonibus liberati, quamplures a variis languoribus curati. Mox etiam ut crux de fano Cosdræ bajolatur, suavissimus odor de illa provincia volitans omnium in Hierosolimis pectoribus infundebatur.

B Hodie etiam Cornelius Romanorum episcopus atque Cyprianus Kartaginensis Ecclesiæ episcopus sanguinem suum pro ovibus sibi creditis effuderunt atque regna cœlestia coronandi intraverunt.

Nunc, karissimi, sanctam crucem laudibus exaltate, hos sanctos precibus pulsate, ut qui vos cruce redemit, sanguine suo regni cohæredes fecit, concedat vobis per vexillum sanctæ crucis de mundo triumphare et cum sanctis in cœlesti Hierusalem perhenniter exultare. Ubi oculus non, etc. (*I Cor. II*).

DE SANCTO MATTHÆO.

Hodie, karissimi, retulit nobis evangelium qualiter Dominus de vili fecerit preciosum, qui Mathæum publicanum constituit evangelistam et apostolum. Hunc quippe de theloneo in apostolatam vocavit, judicem orbis super thronos XII collocavit. Hic primus Evangelium scripto edidit per quod gloria Christi universo mundo innotuit. Non sunt enim loquelæ neque sermones quorum non sint auditæ voces eorum (*Psal. xviii*); hunc inter evangelistas forma hominis representat quia Christum pro peccatoribus in humana forma venisse præ aliis narrat. In Æthiopia verbum vitæ disseminavit, multum fructum signis et portentis Deo congregavit. Filium namque regis de morte suscitavit, regem cum omni populo baptizavit; sed postquam hic rex ad Dominum perrexit, et alius sceptro ejus successit, voluit

C filiam regis a Mathæo velatam sibi copulare, sed apostoli mentem non potuit ad consensum harum nuptiarum inclinare. Unde jussu ejus apostolus missas celebrans super altare decollatur, sicque senatoribus cœlestis curiæ laureandus associatur. Post hæc jussit rex domum regis filiæ copioso igne circumdare, sed conversum incendium consumpsit regis palacium. Rex vero vix evasit cum filio, sed filius arripitur mox a dæmonio flebilique strangulatur exterminio; pater autem ejus totus lepra per-fusus insania mentis capitur, proprio mucrone perfoditur. Hunc, karissimi, apostolum Dei deprecamur ut mortem animarum evadamus et in vera vita cum illo sine fine gaudeamus. Ubi oculus, etc. (*I Cor. II*).

DE SANCTO MAURICIO ET SOCIIS EJUS.

Hodie, dilectissimi, sanctus Mauricius miliaque martyrum quorum hodie festa colimus, possunt multum vota nostra apud Deum juvare, si solliciti sitis vos eorum meritis commendare. Eo tempore Romani imperatores universo orbi imperabant, cunctaque regna eorum imperio obtemperabant; unde a remotis Orientis partibus Maximiano imperatori legio cum ducibus in auxilium mittitur quæ in transitu ab Hierosolimorum episcopo fide et ha-

D ptismate imbuitur, a Romano pontifice præceptis divinis instruitur. Qui ad Maximianum pervenientes ad persequendos Christianos coguntur, sed nefario edicto parere contemnentes omnes pro Christo occiduntur. Erant autem sex milia sexcenti LXVI viri numero quorum nomina scripta sunt in cœlo, qui omnes contemnentes scelestâ jussa principum meruerunt sanguine laureati adire Regem omnium regum. Fertur quod per tota montana hac nocte

caelitus ardeant lumina, quo a bestiis vel volucris A rissimi, ut de tenebris eripi [valeatis] et perenni luce delata sunt illorum morticina. Hos precamini, ka- cum eis fruamini.

DE SANCTO MICHAELE.

Si locutus fuerit homo devorabitur (Job xxxvii). Homo, karissimi, loquens de Deo ita immensitate magnitudinis ejus devoratur, velut lapillus si magno mari immittatur. Omne enim quod summa eloquentia de Deo protulerit, ita est quasi stillam de immenso pelago hauriens tulerit. Quid enim homini nisi vermis et quid Deus nisi majestas incomprehensibilis est? Cujus autem intellectus potest in ista vita capere aut cujus mens valet intelligere Deum cuncta pugillo concludere, et tamen totum in omni loco subsistere? Sed cum homo, qui est putredo, nichil dignum valeat loqui de Deo, qui est inedicibilis dulcedo, saltem pro modulo nostro aliquid hodie loquamur de angelicis (f° 242) spiritibus donante Dei gratia in superna patria civibus. Dignum est enim ut de his inter nos suspirando conferamus cum quibus Regem gloriae in caelesti Hierusalem nos speculaturos speramus, praesertim cum hodie sollempnia angelorum colamus. Ipsi namque de nostris profectibus gratulantur, de nostris excessibus tristantur. Preces et vota nostra Deo repraesentant, opera et voluntates jugiter renunciant, nos in perenni gaudio sibi associari optant. Horum itaque novem ordines referuntur qui ad summæ Trinitatis ministeria mire disponuntur, scilicet angeli qui singulis hominibus ad tutelam vel solatium vel auxilium mittuntur, a quibus daemones ne quantum volunt noceant reprimuntur; archangeli, qui ad summa peragenda vel nuncianda mittuntur quibus singulis gentibus praesse creduntur; virtutes, per quos (sic) signa et miracula administrantur; potestates, per quos vicia et daemones refrenantur; principatus, qui angelorum agminibus principantur; dominationes, qui ipsis principibus dominantur; throni, per quos judicia Dei exercentur; cherubin, per quos scientia divinae cognitionis exhibetur; seraphin, per quos ardor divini amoris praebetur. Hos quippe Dominus in Evangelio denotat, qui mulierem fuisse commemorat quæ decem dragmas habuit, sed unam perdidit, quam accensa lucerna quærere curavit, inventa amicas ad congratulandum convocavit (*Luc. xv*). Mulier quæ X dragmas habuit est Dei sapientia quæ X ordines electorum ad caeleste palacium condidit; sed una dragma tunc periit cum homo de gaudio in exilium decidit. Quam mulier accensa lucerna quæsivit quando Divinitas in carne mundum signis illustrans hominem redire docuit. Inventa amicas ad congratulandum convocavit, cum angelicas dignitates ad collatandum salvato homini invitavit. Item dicit quod quidam homo oves centum habuerit. Qui

postquam unam perdidit, nonaginta novem in deserto reliquit, perditam quærere abiit, inventam humero imposuit, domum veniens amicos congratulari monuit (*ibid.*). Homo qui centum oves habuit est Deus qui supernam patriam in centum choros electorum disposuit; sed una ovis aberravit dum homo (f° 242 v°) lupum diabolum sequens a pascuis paradysi deviavit. Bonus autem paster Christus nonaginta novem in deserto reliquit dum angelorum agmina in caelo deseruit, hominem perditum in terris quæsivit; humeris imposuit, dum diram noctem [mortem] pro nobis in cruce sustinuit; domum veniens amicos jubet congratulari dum in caelum rediens angelicos cives monet redempto homini collatari.

Hodie etiam retulit evangelium quo modo Creator angelorum et hominum praecipit ne proximi a nobis contemnantur, quorum angeli semper faciem Patris contemplantur (*Matth. xviii*). Proximi nostri non sunt a nobis in necessitate contemnendi, sed potius pro posse nostro confovendi, qui angelis sunt in caelis coequandi et regni Christi nobiscum participandi. Quibus etiam angeli singulis deputati sunt ad custodiam, cum quibus, si eis consenserint, haereditabunt gloriam. Qui etiam ad nos quando missi veniunt, semper tamen faciem Patris inspiciunt, quia cum non excedunt, sed in eo qui ubique est discurrunt. Hos utique offendimus si proximos nostros, eorum scilicet alumnos, contemnimus; et si eis obsistimus, et ipsi nostris obsistunt precibus. Hii septuplum solem vincunt sua pulchritudine et tamen jugiter desiderant in Solem justiciæ insaciabiliter saciando prospicere. Caelestis autem curia ex angelis et hominibus est perficienda, et ideo tot homines in caelum ascensuri sunt quod [quot] angeli ibi remanserunt. Qui etiam pro diversis meritis cum diversis angelorum agminibus gaudia sortiuntur, sicut et ipsi diversis ordinibus disponuntur. Angeli namque dicuntur *nuncii*. Qui ergo quo [quæ] de futura vita sapiunt, ea pie proximis nunciare contendunt, hii nimirum in ordinem angelorum tendunt. Archangeli autem *summi nuncii* dicuntur; et qui summa de Deo sentiunt eaque aliis insinuare solliciti sunt, hii profecto in consortium archangelorum currunt. Qui vero virtutibus pollentes mirae operantur, virtutum utique contubernio aggregantur; et qui vicia calcant, daemonibus imperant, profecto in consortium potestatum properant. Qui autem hic primatum tenent sanctitatis, hii nimirum erunt ibi participes principatum dignitatis. Qui vero sanctimonia cunctis motibus carnis et vitæ desideriis dominantur in claritate (f° 244) dominationum utique sublimantur. Et qui zelo Dei impios et

peccatores impugnando judicant, inter thronos se censi gaudeant, quibus Deus præsident cuncta juste ordinat, remunerat, judicat. Qui autem pleni scientia terrenis se deprimi, a cœlestibus tamdiu differri suspirant, in ordinem profecto cherubim festinant. Qui vero in amore Dei ardentibus alios in dilectionem accendere anhelant, revera in altitudinem ordinis seraphim meant.

Porro ut Lucifer rutilat inter astra, sic primus angelus fulsit inter ista agmina. Qui mox ut his despectis Deo æqualis esse voluit, a summa gloria in ima baratri corruit omnesque qui ejus elationi consenserunt de cœlo præcipitati sunt. Unde Johannes refert quod mulierem in cœlo amictam sole viderit quæ lunam sub pedibus et coronam de XII stellis contactam in capite habuerit, et ipsa præ dolore ventris, ut puta jam parturiens, clamaverit. Ante quam draco rufus VII capita habens stare videbatur, qui mox genitum puerum devorare minabatur; sed hac spe frustratur, quia statim ut puer nascitur, ad thronum Dei rapitur. Mulieri vero duæ alæ dantur quibus in solitudinem volans a dracone salvatur. Interea oritur bellum in cœlo a Michaele archangelo et dracone eptacephalo. Michael et angeli ejus præliabantur et draco angelique ejus pugnantibus vincebantur. Victi de cœlo projecti in terram mittuntur. Draco vero tertiam partem stellarum cum cauda sua de cœlo traxit et obscuratas in terram dejecit. Tunc persultant voces in cœlo laudantium angelorum quia projectus est accusator fratrum nostrorum. Draco autem magnum flumen de ore post mulierem evomit, quod terra opem ferens mulieri absorbit (*Apoc. xii*). Post hæc terribilis bestia in terra apparuit cui draco suam virtutem tradidit, quæ milia sanctorum calcavit, ipsam demum cum dracone stagnum ignis et sulphuris devoravit (*Apoc. xiii*). Deinde nova Hierusalem cernitur quæ mira varietate gemmarum disponitur, angelorum custodia circumvallatur, summa claritate æterni solis illustratur (*Apoc. xxi*). Hæc, karissimi, valde mira sunt quidem ad audiendum, sed multum dulcia (*l. 244 v.*) ad intelligendum.

Mulier hæc quæ in cœlo conspicitur est Ecclesia quæ a Christo in cœleste regnum introducitur. Hæc ideo mulier dicitur quia jugiter per eam spiritualis soboles gignitur. Hæc sole amicitur quia fulgore solis justiciæ ambitur. Sub cujus pedibus luna esse memoratur, quia mutabilis gloria hujus mundi ab Ecclesia calcatur. Corona de XII stellis contacta [contexta] redimitur, quia doctrina de XII apostolis conscripta insignitur. Hæc parturiens præ dolore clamat, quia Ecclesia spirituales filios gignere cum magno gemitu laborat. Draco rufus est diabolus. Ideo draco, quia plenus maliciæ veneno; idcirco rufus, quia homicida ab initio lividus. Hic natum mulieris devorare conatur, quia diabolus jugiter bonis operibus Ecclesiæ insidiatur; sed natus puer ad Deum rapitur, quia

A bonum opus cujuslibet fidelis, tutante Deo, a nequicia diaboli celatur et in ultimis ab eo recompensatur. Duæ alæ mulieri dantur quibus a dracone liberatur, quia Ecclesiæ duo præcepta caritatis dantur quibus quasi geminis alis per contemplationem ad alta volans in deserto hujus mundi a dracone salvatur. De quo dracone surgunt VII capita, quia de fonte diabolo oriuntur VII principalia vicia: primum est superbia cum homo cor suum exaltat et Domini Dei sui præcepta transgrediendo calcatur. Hæc est initium omnis peccati (*Eccli. x*), separans animam a consortio Dei, iniens [uniens] eam corpori diaboli. Secundum est invidia, cum quis invidet alium habere quod ipse solus vellet possidere. Per hanc mors in orbem terrarum intrasse dicitur (*Sap. ii*), per hanc membrum diaboli efficitur. Tertium est inanis gloria, cum quis laborat vanitate hujus mundi florere et cuncta opera sua facit pro humano favore. Hii in futura vita partem non habebunt, quia hic mercedem suam receperunt (*Matth. vi*). Quartum est odium, quod est spirituale homicidium. In morte enim qui proximum non diligit, et homicida est qui odit fratrem suum (*I Joan. iii*). Quintum est avaricia, cum tantum terrenam congregat et in his spem suam collocat. Hæc est radix omnium malorum, quia est servitus idolorum (*Coloss. iii*). Sextum est crapula, cum quis tantum gulæ illecebris deservit, et omne studium ventri ut porcus impendit (*l. 246*). Quorum autem corda hic crapula gravantur, illic cum divite in flamma arescentes cruciantur. Septimum est luxuria, cum quis tantummodo inmundiciæ sordibus se involvit et templum Dei qualibet spurcicia polluit. Horum dulcedo vermum dicitur et Dominus ignem et vermem super carnes eorum daturus scribitur.

De his VII capitibus quasi de VII fontibus omnia vicia oriuntur cunctaque peccata his ducibus committuntur. Hæc VII nociva capita sunt per VII dona Spiritus sancti superanda. Contra hæc etiam capita dedit Deus activis VII legalia præcepta, contemplativis similiter mandata evangelica.

Activis: *Honora patrem tuum et matrem. Non occides. Non mœchaberis. Non furaberis. Non falsum testimonium dices. Non concupisces rem proximi tui, non uxorem nec omnia quæ illius sunt* (*Exod. xx*).

Contemplativis: *Beati pauperes spiritu, mites, lugentes, justiciam esurientes, misericordes, mundicordes, pacifici* (*Matth. v*).

Cum hoc dracone Michael pugnat quia per ejus ministerium Deus hunc in extremo examine damnat. Michael etiam quod *quis sicut Deus?* sonat, Christum magni consilii angelum designat, qui pro Ecclesia diabolum expugnavit, quod solus Deus facere prævaluit. Hic draco de cœlo eicitur, quia diabolus de Ecclesia expellitur; in terra mittitur quia in Judæam terrena sapientem propter perfidiam ire permittitur. Draco partem stellarum de cœlo in terram trahit, quia multos in virtutibus fulgidos pe-

carnis illecebras deicit. Ecclesia habet tres partes, scilicet perfectos, imperfectos, ypocritas. Perfecti sunt qui per caritatem voluntarie Deo serviunt; imperfecti sunt qui per timorem quasi coacti subiecti sunt; ypocritæ sunt qui bona publice simulant, mala occulte perpetrant. Hii tertia pars stellarum dicuntur, quia inter stellas vitæ scilicet sanctos fulgere cernuntur; sed hos draco cauda sua de cœlo in terram pertrahit dum eos a simulata sanctitate in apertam maliciam prorumpere facit. Cauda etiam draconis Antichristus erit, qui ultimam persecutionem exercebit et plurimos de Ecclesia ad iniquitatem pertrahit. Terciam partem stellarum dicitur draco de cœlo traxisse, quia fertur tertia pars angelorum corruisse. Flumen magnum draco de ore post mulierem misit, quia suo instinctu sævam (f° 246 v°) persecutionem Ecclesiæ inmisit; quod terra absorbit quia caro Christi tempestatem persecutionum consumpsit. Bestia quæ apparuit, cui draco virtutem suam [tradidit], est Antichristus, quem totum replebit diabolus. Bestia sanctos conculcavit, quia Antichristus omnes fideles sibi resistentes inmanibus pœnis exterminabit. Quæ postea cum dracone damnabitur quando diabolus cum toto corpore suo, cunctis videntibus, in stagnum ignis et sulphuris per Michaelem præcipitabitur. Post hæc nova Hierusalem cernitur, quia, peracto iudicio, per Michaelem Ecclesia in cœlestem Hierusalem in-tromittitur. Hujus civitatis discolorum gemmæ trans-lucidæ sunt, diversis virtutibus animæ splendidæ. Custodia angelorum est dulcis societas eorum; lu-minis Dei illustratio est vultus claritatis ejus facie ad faciem perennis contemplatio. Tunc sancti de ejectione sui accusatoris laudem Deo jubilabunt, quia de separatione diaboli sui que corporis in æter-num exultabunt.

Quidam mirantur de angelis cur non pius quam tria nomina, scilicet Michael, Gabriel, Raphael

A habeantur; unde scire debetis hæc nomina eis indita ab hominibus, cum tanta scientia sit in angelis ut non indigeant nominibus.

Ideo autem præcipue hodie sancti Michaelis memoriam recolimus quia ipse dicitur paradysi præpositus et ad suscipiendas fidelium animas constitutus. Hic etiam archangelus legitur Israeliticæ plebis princeps fuisse et eos de Ægypto cum columna ignis vel nubis præcessisse cunctaque signa Deum per eum in via fecisse. Hic Josue et populo Dei cum hostibus pugnaturus venit in adiutorium; hic Daniel orante de Babylónico jugo absolvit populum. Hic fertur in monte Gargano fidelibus apparuisse et specum sibi ad solatium nostri pro ecclesia dedicavisse. Quodam autem tempore barbari Christianis bellum indixerunt, qui triduo jejunio auxilium archangeli Michaelis imploraverunt. Quibus idem angelus apparuit, hostibus obviam ire monuit, se eis opem laturum innotuit. Christiani igitur animati paganis obviam præcesserunt, juxta montem Gargano aciem instruxerunt. Et ecce subito mons (f° 248) contremuit, caligo magna cum operuit, crebra fulgura micant, ignea tela in hostium catervas volantia se vibrant. Quid plura? Hostes partim trucidati, partim fulminati, in fugam vertuntur; Christiani per auxilium sancti Michaelis victoria læti potiuntur. Hodie, karissimi, in conspectu angelorum Domino psallamus (155) ac jugiter ei in timore serviamus, quia angelus Domini in circuitu timentium Deum se inmittet et de omni angustia eos eripiet (*Psal.* xxxiii). Ideo omni tempore sanctum Michaelem invocemus, ut sicut in illo prælio victor per eum extitit Christianus populus, ita in ultimo prælio archangeli Michaelis et eptacephali draconis nos cum muliere amicta sole duabus alis caritatis ad cœlestia volare, et cum victore archangelo Michaeli omni que militia angelorum cunctaque frequentia sanctorum mereamur in cœlesti Hierusalem triumphare. Ubi oculus non vidit, etc. (*I Cor.* ii).

DE SANCTO DIONYSIO ET SOCIIS EJUS.

Oportet, karissimi, ut hodie sanctum Dionysium cum sociis suis cum laudibus habeamus in memoria, quatenus ipsi nostri dignentur memorari in æterna gloria. Hic sapientia et dignitate Atheniensium princeps per Paulum apostolum ad veram sapientiam Christum convertitur, ab eodem apostolo eidem civitati antistes præficitur. Qui mox inhianter Christi nomen dilatavit, infidelium multitudinem fidelium numero aggregavit. Deinde Romam prope-rat videre Petrum et Paulum in vinculis constitutos, sed invenit eos jam martyrio coronatos. Qui a Clemente papa in Galliam ad prædicandum dirigitur, Parisius præsul efficitur. Virtutibus et signis gentem illam illustravit, factis et dictis populum Christo

D Domino subjugavit. Deinde cum Rustico archipresbytero et Eleuthero archidiacono a paganis capitur, colaphizatur, conspuitur, illuditur, loris crudeliter ligatus trahitur, præfectus [præfecto] sistitur. Qui cum nec minis nec præmiis possent a vero Deo flecti, expoliantur, acerbiter flagellantur, tenebroso carceri mancipantur; inde producti in catasta extenduntur, flagellis cæduntur. Post hæc hostia Dei Dionysius super lectum ferreum extensus flammis exuritur, (f° 248 v°) adustus bestiis devorandus objicitur. Signo autem crucis edito non læditur, unde in clybanum ardentem mittitur; sed oratione fusa, ignis extinguitur. Ut aurum vero examinatus de fornace extrahitur, patibulo appensus diutissime

cæditur, demum in carcerem retrudi jubetur. In quo dum missas celebraret, fideles Dominicis sacramentis confirmaret, subito lux immensa de cœlo resplenduit, Dominus Jesus cum multitudine angelorum adveniens, athletam suum consolans panem sanctum ei tribuit, mox regnum Patris donaturum spondit. Post hæc sancti a carnificibus educuntur, multis injuriis, diversis suppliciis affecti, capite plectuntur. Postquam ergo pastor occiditur, grex Domini a sævis lupis invaditur; nam eadem die magna multitudo fidelium exemplo magistri pro Christo occisa occubuit et cum palmis in conspectum Agni introire meruit. Ut autem pius Dominus suorum militum gloriam declararet, lumen desuper effunditur permaxi-

imum, et ecce subito cadaver Dionisii se erigit, manu caput truncatum longius gerit, angelo utique gressum ejus regente et cœlesti luce circumfulgente. Cœlestis namque turba prosequitur, dulcisonus ymnus Deo concinitur. Multi admirantes Christo crediderunt, increduli timore perterriti fugerunt. Post hæc basilica super corpora sanctorum fabricatur, in qua usque hodie pie petentibus gratia divina eorum meritis præstatur. His, karissimi, corda vestra fundite qui per dira supplicia potuerunt sanguinem suum fundere, ut vos Deus de angustia in latitudinem educat et in regno suo cum illis salvos faciat. Ubi oculus, etc. (I Cor. II.)

DE SANCTO LUCA, DIE DOMINICO.

Sanctus Lucas cujus hodie agimus festa, ortus de Antiochia, imbutus arte medicina (*sic*), apostolica instructus doctrina, fidus erat comes Pauli apostoli, in Achaia scripsit evangelium Christi. Hic formam vituli gerit quia refert quomodo Christus vitulus saginatus pro nobis oblati sit. Postquam plurimum

fructum Domino scriptis et dictis attulit hodie plus quam LXX annorum virgo plenus Spiritu sancto in Bithinia obiit et Regem gloriæ in gloria adiit. Hujus scripta, karissimi, sequamur et ejus merita præcæmur ut mansuris gaudiis (f° 250) inseramur. Quæ oculus non vidit, etc. (I Cor. II.)

IN DOMINICA DE SYMONE ET JUDA.

Symon et Judas, apostoli Dei, quorum hodie natalicia colimus, karissimi, fratres leguntur Jacobi fratris Domini. Hii cum aliis apostolis nationes judicabant et cum iudice Deo in æternum regnabunt. Hii quoque ut duo luminaria mundum signis et doctrinis illuminaverunt et hodie cum triumpho vitæ senatum possederunt. Ex his postquam Symon in Ægypto, Tatheus (*sic*) in Mesopotamia Christum populis notificavit, uterque Persidam intravit in qua ydola subvertunt, regem Babylonie cum omni populo convertunt. Post multa signa et prodigia in quodam templo ydola destruunt, unde pontifices

templorum per duos magos Zaroen et Arfaxar incitati in apostolos irruunt, cunctis (*sic*) eos perimunt; sicque stola sua purpura sanguinis tincta cœlestia templa adeunt. Mox fulgura terribilia micuerunt quæ magos cum templo consumpserunt. Rex autem, qui per apostolos credidit, pontifices templorum perdidit, basilicam magnifico sumptu construxit in quam apostolorum corpora transtulit. Ad hanc, karissimi, manus et corda extollite, votis et precibus eos deposcite ut in die iudicii sitis cum illis a dextris Dei. Ubi oculus non vidit, etc. (I Cor. II.)

DE OMNIBUS SANCTIS.

Confitebuntur cœli mirabilia tua, Domine, etenim veritatem tuam in Ecclesia sanctorum (*Psal.* LXXXVIII). Cœli cottidie repræsentant Dei mirabilia dum mundum illustrent per solem et lunam et sydera. Veritatem ejus confitetur Ecclesia sanctorum dum omnia per Christum, qui est veritas, facta esse plaudit congregatio justorum. Cœli mirabilia Dei confitebuntur quando cum astris omnique creatura incomparabili splendore inmutabuntur. Tunc Ecclesia sanctorum veritatem Dei confitetur, quia in iudicio a Christo generatio rectorum benedicetur (*Psal.* CXI). Mirabilia Dei confitentur cœli quia angeli, in quibus Deus habitat, jugiter jubulant magna Dei. Veritatem ejus confitetur sanctorum Ecclesia, quia perhenniter

collectio beatorum in cœlesti Hierusalem resonat Christi beneficia. Et quia hodie, (f° 290 v°) karissimi, sollemnia omnium sanctorum celebramus, in congregatione nostra Christum Dei veritatem cum angelis corde et ore concinamus, sanctos ejus dignis præconiis extollamus, ut eorum meritis adjuti in gaudio Domini æternaliter congaudeamus.

In primis igitur in voce exultationis et jubilationis magnificemus Dominum Deum summum qui sua majestate totum condidit mundum, quem jugiter jubilat concentus angelorum cujus dulcis laus est in Ecclesia sanctorum (*Psal.* CXLIX). Recolenda est nobis devote in unitate trinitas; adoranda est suppliciter in trinitate unitas, per quam angelica

dignitas sublimatur, hominum humilitas ad celestia sublevatur. Sanctus, inquam, sanctorum in sanctis suis est hodie laudandus, cujus sanctitate fidelium populus est sanctificandus, aeterna vita remunerandus, perhenni gloria beatificandus. Deinde gloriosa Dei Genitrix perpetua virgo Maria summis laudibus a nobis extollatur per quam perditus mundus ad vitam restauratur; quæ regina cælorum cunctis angelis est honorabilis, domina mundi omnibus sanctis venerabilis. Huic hodie dulci armonya jubilemus per quam cum sit porta vitæ, ingressum ad vitam perpetuam habemus. Post hæc sunt a nobis glorificanda beatorum spirituum novena agmina miranda, in quibus expressum est signaculum Dei similitudinis, quique feliciter perfruuntur claritate summæ beatitudinis. Hii digni sunt semper faciem Patris cernere, et quia sol et luna mirantur ejus pulchritudinem, jugiter in eum prospicere. Ex quibus tres, scilicet Michael, Gabriel, Raphael, Patrem et Filium et Spiritum sanctum suis nominibus præferunt; alii ter trino numero sanctam Trinitatem exprimunt. Hos si digna vita collaudantes venerabimur, eis utique in vera vita cum sanctis Domino consonantes coequabimur. Dehinc justum est ut homines angelorum concives hodie ymnis effera-
mus, quos angelis jam polo socios summum Deum cum illis laudare prædicamus. Ex quibus in primis series patriarcharum laudibus recolatur, de quorum semine Christus propagatur, qui est gloria omnium sanctorum et gaudium et læticia angelorum. Hii figuris Christum et Ecclesiam præsignaverunt et quodammodo vivis (f° 252) operibus mysteria Ecclesiæ repræsentaverunt. Adam namque, qui de munda terra procreatur, de cujus latere femina formatur, figuram Christi gerit qui de casta virgine generatur, de cujus latere Ecclesia ædificatur. Alii præcipui patriarchæ bissemi forma sunt senatus apostolorum duodeni. Per hos etenim, scilicet Seth, Enoch, Noe, Melchisedech, Abraham, Ysaac, Jacob, Joseph, Moyses, Job, Samuelem, David, qui nominatim exprimuntur, quasi firmis columnis fideles ante legem in justitia fulciuntur. Post hos sunt nobis prophetæ rememorandi et magnis præconiis recitandi, qui futura Christi mysteria quasi præsentia prænunciaverunt, et Christum pro mundo passurum suis passionibus glorificaverunt. E quibus Helyas vel Helyseus Christum prænotat, quorum alter mortuos suscitatur, alter vivus cælos penetrat. Quatuor autem præcipui, videlicet Esayas, Jeremyas, Ezechiel, Daniel, figuram Illor evangelistarum habuerunt, qui quadruplum mundum copiosis scriptis impleverunt. Porro XII, scilicet Osee, Johel, Amos, Abdias, Jonas, Micheas, Naum, Abacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias, XII apostolos expresserunt, qui populum sub lege fidelem scriptis et exemplis ad vitam instruxerunt; inter quos major inter natos mulierum Johannes Baptista maximus fulsit, qui velut Lucifer verum Solem præveniens nuncius æterni diei mundo illuxit. Hic Patris Agnum crimina mundi

ablaturum digito demonstrare, unda tingere meruit, quem prophetarum chorus futurum longe præcinnuit.

Nunc, karissimi, novæ gratiæ prædicatores, vitæ æternæ præcones, mundi iudices, Ecclesiarum principes, apostolos scilicet et evangelistas, dulcisono melo resonemus, summa devotione celebremus qui Verbum Patri coæternum, pro nobis incarnatum, oculis videre, manibus contrectare, auribus audire, secreta Patris ab ore ipsius ediscere, ipsum Deum videre ad patrium thronum conscendere, et omnia linguarum genera per Spiritum sanctum percipere meruerunt, qui sponsam Christi Ecclesiam signis et scriptis, velut gemmis et monilibus, ornaverunt, proprio sanguine laverunt atque impositam naviculæ sanctæ cruceis strenui (f° 252 v°) nautæ de salo hujus sæculi ad portum vitæ evexerunt; quam Illor evangelistæ velut quadrigæ Dei doctrina sua de Illor angulis orbis in cœleste palacium perduxerunt. Ex quibus Petrus in Ytalia pro Christo crucifigitur, Andreas in Achaia crucis supplicio addicitur, Johannes in dolio ferventis olei Romæ afficitur, Jacobus in Judæa gladio occiditur, Thomas in India lancea perforatur, Bartholomæus in India inferiore excoriatus decollatur, Philippus in Asia cruci appensus lapidibus interimitur, Jacobus Hierosolimis de templo præcipitatus conto perimitur; Symon et Tatheus (sic) in Persida feriuntur, Matthæus in Æthiopia gladio, Mathias in Judæa ferro astris mittuntur. Paulus quoque, qui plus illis omnibus laboravit, pro Christo cervicem Romæ præbere non dubitavit. Hii summi Dei amici summi que imperatores, gloriosi senatores, jam in angelica curia gloriantes triumphant, per quorum censuram omnes illorum imitatores verique laudatores in sorte justorum tripudiant.

Post hos martyrum est a nobis laudandus chorus quorum suffragio mundus in maligno positus (I Joan. v) est salvandus; qui æterni Regis boni milites, pro donativo suo pugnantes, sanguinem suum fuderunt, jamque victoria ab hostibus petita vernanti sermo laureati in cælis triumphare meruerunt. Ex quibus signifer Stephanus lapidatur, Laurentius sequax vivus assatur, Georgius rota dissipatur, Mauricius gladio transverberatur, Cæsarius hodie in mare præcipitatur. Alii variis suppliciis excruciatii ferro trucidantur, alii laqueis vel flammis vel undis strangulantur, alii a bestiis dilacerantur, alii flagris, alii fame, alii præcipicio cœcantur. Hii omnes diversis modis mundo facti ludibrium jam amicti stolis albis in conspectu Agni meruerunt cum palmis angelorum contubernium. Hos laudibus prosequamur ut quandoque Agnum cum ipsis sequi laudando mereamur.

Exinde lucernas Ecclesiæ, scilicet confessores, domus Dei inclitos pictores, exaltemus; merita illorum digna laude prædicemus qui fluentis Scripturarum totam Ecclesiam irrigaverunt, signis et bonis exemplis egregie decoraverunt. Ex quibus Martinus

(f° 254), Nicolaus, Remigius, Odalricus (156) et alii quamplures gloriosis miraculis velut luminaria mundi fulserunt. Ambrosius, Augustinus, Ieronimus, Gregorius et alii quamplurimi affluentia Scripturarum, ceu quatuor paradysi flumina, hortum Dei perfundentes, impetu prædicationis civitatem Dei lætificaverunt (*Psal.* XLV). Hii quia Dominum a nuptiis revertentem pervigiles expectaverunt, jam in gaudio Domini super omnia bona ipsius constitui meruerunt (*Luc.* XII).

Horum laudibus conjungitur monachorum et heremitarum cœtus, qui carnem suam viciis et concupiscentiis crucifixerunt (*Gal.* V) et ideo cohæredes Christi (*Rom.* VIII) jam centuplum receperunt (*Matth.* XIX). Horum conversationem mundus inhorruit, atque a se perhorrescens, ut immunda purgamenta evomuit; et ipsi habitu et actu mundo illuxerunt seque ab eo toto corde et corpore clongaverunt, hominum frequentiam fugientes, in solitudine bestiis cohabitantes et ideo colloquio et visione angelorum perfrui meruerunt. Inter quos præcipue Benedictus præclaris signis et prodigiis ut ignivomum jubar resplenduit, atque egregia doctrina lucernam viæ properantibus ad vitam præviis dux nobiliter præbuit. De quorum etiam collegio Antonius, Bachumius [Pachomius?] Hylarion, Macharius et alii innumerabiles signis et sanctæ vitæ exemplis tamquam stellæ in caligine noctis hujus mundi lucebant, et multos se imitantes de naufragio hujus sæculi ad veram lucem pertrahabant. Hii quia aliquando in derisu et in similitudinem improperii habebantur, et vita illorum insania, finis autem illorum exterminium estimabantur, ecce jam inter filios Dei computantur (*Sap.* V).

Hinc dignum est ut melos candidulis virginibus aptemus et earum præconia sonoris vocibus concrepemus. Quæ sexum cum sæculo vicerunt, carnis illecebras et mundi pompas spreverunt, minas et præmia tyrannorum contempserunt et per diversa supplicia in Sponsi sui amplexus diu cupitos venerunt. Ideo nunc secuntur Agnum quocumque ierit et canticum novum cantant quod nemo alius cantare poterit (*Apoc.* V). Ex quibus Tecla bestiis objecta igni cruciatur; Agatha præcisis mamillis super ignitas testas volutatur; Agnes flammis invecta jugulatur; Cæcilia (f° 254 v°) ferventi balneo imposita gladio enecatur; Margareta variis pœnis dilaceratur; Lucia, rogo imposita, ferro trucidatur. Simili exitu aliæ innumeræ discruciatæ Christum Virginis Filium adierunt; aliæ vero per pia studia ad matrem Virginem his sociandæ pervenerunt. Hæc quia accensis lampadibus venienti Sponso obviabunt, cum eo ad nuptias intrabunt (*Matth.* XXV).

Harum laudibus viduæ associantur, in quibus nuptiæ Christi causa non iterantur. Ex quibus Felicitas cum filiis VII se hostiam vivam Deo obtulit; Symphorosa cum totidem victima Christi succubuit;

A Theodota cum tribus filiis, Sapientia cum totidem filiabus pro Christo immolari meruit. Sic aliæ plurimæ diversis pœnarum generibus affectæ regnum cœleste sunt adeptæ. Aliæ vero piis laboribus continentia studentes, jam cum prudentibus virginibus sunt gaudentes.

Jam nunc plectrum linguæ conjugatis solvamus eosque condigno honore solvamus, per quorum procreationem sæculum reparatur, a quibus et Christo cottidie in suis membris ministratur. Ex quibus Adrianus, hortante conjugate, pro Christo mortem sustinuit; Marcellianus cum Marco, instigante Sebastiano, spretis uxoribus, se discrimini obtulerunt; Eustachius cum uxore et filiis hodie necem subiit. Alii vero innumerabiles per bona opera consecuti sunt divicias incomparabiles

B Cum his laudem prosequamur pœnitentes, eorum exempla sequi studentes, qui peccata sua elemosinis redemerunt, ac sequentibus bonis transacta mala operuerunt. Ex quibus ille quem species monialis decepit, kartam diabolo traditam per Basilium recepit, Theophilus, ob ambitionem apostata factus, manuscriptum per Dei genitricem pœnitens a diabolo rehabuit. In Vita Patrum facinorosus, in sepulchris a dæmonibus flagellatus, multis signis claruit; Maria Ægyptiaca, Pelagia, Thays sororque solitarii, fœdæ meretrices, per pœnitentiam factæ sunt fervidæ Christi amatrices. Alii vero absque numero pœnitendo ditati sunt vitæ præmio.

C Horum laudibus omnes fideles subjungamus ex quorum numero nos ipsi esse satagamus. Qui ut Ecclesiæ membra corpori effuse inhæserunt et per operationem nunc ad caput Christum pervenerunt. Ex quibus multi militam (f° 256) ut matrem Ecclesiam defendant sæpe pugnando proprium fundunt cruorem; plerique agricolæ ut eam pascant per laboris liquescunt sudorem; plurimæ mulierum per castitatis pollent pudorem; quamplures puerorum florent parentibus deferendo honorem. His quia in vinea Domini desudantibus impii insultant, jam in requie laudes Deo persultant. Hii omnes ut varii flores hortum Dei ornaverunt atque æternæ vitæ odorem factis et dictis spiraverunt. Unde cum Ysaac Jacob benedixit, talia verba dixit: *Ecce odor filii mei sicut agri pleni, cui benedixit Dominus* (*Gen.* XXVII). Ysaac Jacob benedixit quia Christus fidelium populum benedictum addicit. Ager plenus est totus mundus odore sanctorum repletus. Diversi flores sunt diversi justorum mores. Ex quibus patriarchæ ut flos narcissus fide vernabant; prophetæ ut jacinthus spe coruscabant; apostoli velut palmites de vera vite pullulantes, uvæ florem caritate præferabant; martyres patientia ut rosa candebant; confessores ut crocus sapientia fulgebant; virgines castitate ut lilium nitebant; monachi purpuram regni humilitatem ut viola præmonstrabant; conjugati aliique fideles per alios flores expressi in virtutibus

radiabant. Hii omnes in aspectu Dei exultantes epulantur et in lætitia delectantur (*Psal. lxxvii*). Amplius non esuriant neque sicient (*Apoc. vii*), sed omnibus deliciis pro voto affluent, adhuc duplex gau-

Si vis, potes hic finem facere; si autem expedit, hæc adice:

De hac felici angelorum et hominum copulatione promittit Dominus prophetica locutione: *Ecce ponam Hierusalem in lapides preciosos (Isa. liv)*. Hierusalem, quod dicitur *visio pacis*, est angelorum et hominum cohabitatio quæ veram pacem Christum in Patre facie ad faciem contemplatur. Hæc in lapides preciosos ponetur quia Hierusalem ut civitas de electis hominibus in virtutibus preciosis constructur. *Sternam per ordinem lapides ejus*. Lapidem Hierusalem per ordinem sternentur dum electi pro meritis inter ordines angelorum disponentur. *Muros ejus (f° 256 v°) in smaragdos*. Muri Hierusalem smaragdinei sunt angelici ordines noveni, qui jugi visione Dei viridescunt et perhenni gloria splendescunt. *Fundamenta ejus in saphiris*. Fundamenta Ecclesiæ patriarchæ fuerunt qui eam cœlestibus factis præfigurando fundaverunt, et ideo ut saphyrus acris colore fulserunt. *Propugnacula ejus in jaspides*. Prophetæ sunt Ecclesiæ propugnacula, quia eorum scripta sunt tuta contra dæmones et hæreticos defensacula. Hii erant ut jaspis viridantes, quia in fide erant pulchre vernantes. *Portas ejus in lapides sculptos*. Portæ sunt apostoli, per quorum doctrinam intramus Ecclesiam, et per quorum censuram introduceamur ad gloriam. Hæc de sculptis lapidibus ædificantur, quia bona exempla scriptis et factis apostolorum veluti sculpta fidelibus representantur. *Omnes terminos ejus in lapides desiderabiles*. Omnes termini Ecclesiæ sunt omnes populi, omnes linguæ, omnes nationes, omnes gradus, omnis conditio, omnis ætas, omnis sexus. Hii ponuntur in lapides desiderabiles, quia de his omnibus eliguntur ædificio Dei aptabiles. *Universos filios tuos doctos a Domino*; universos [universi] filii Ecclesiæ a Domino docti erunt cum in illa vita omnia in Deo videbunt; nichil est enim quod eos lateat cum Deum, in quo omnia consistunt, inspiciunt. *Multitudinem pacis filiis tuis*. Ibi multitudo pacis filios Ecclesiæ occupabit, quia torrens pacis de omnimoda gloria in eis redundabit. *In justitia fundaberis*. In justitia hæc civitas fundabitur, quia in Christo locabitur per quem uniuscujusque meritum juste remunerabitur. *Ponam visitationem tuam pacem (Isa. lx)*. Cum hic a Domino visitamur, pro peccatis flagellamur; ibi autem nostra visitatio erit pacis multiplicatio. *Et præpositos tuos justiciam*. Cum prælati hic a nobis facta nostra juste exigunt, digne nos pœnis subigunt; ibi autem justitia nobis imponitur cum Christus justiciam nobis in præmio dabitur. *In terra tua non audietur ultra iniquitas*, quia ibi regnabit æterna æquitas. *In terminis tuis non erit contritio et vastitas*, quia exuberat ibi dulcis consolatio et caritas. *Salus muros tuos occupabit et portas tuas laudatio*, quia inter angelos et sanctos per apostolos

ad diem habituri cum corpore et anima simul Regem gloriæ in decore suo sunt visuri. Tunc quippe sicut sol fulgebunt et æquales angelis erunt.

introducitur erit perpetuæ salutis jocunda congratulatio (f° 258). *Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor lunæ per noctem, sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam et Deus tuus in gloriam æternam. Non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur*, quia Dominus pro luce sempiterna tibi stabilietur. *Populus tuus omnes justi in perpetuum, terram hæreditabunt*, ubi gaudium et læticiam obtinebunt. *Non audietur in te ultra vox fletus, et vox clamoris non erit ibi amplius*, sed vox salutis et exultationis et vox gaudii cantici et gratulationis. In civitate quippe sonant jugiter organa sanctorum; ibi suavissimo melo dulcisonum ymnum jubilant sine cessatione concentus angelorum. Hæc civitas vocatur Dominus ibidem, quia Deus ibi erit in omnibus electis idem. In hac gloria angeli per caritatem permanserunt, ad hanc omnes sancti per fidem et operationem pervenerunt. Horum neutrum sine altero valet; conjuncta hominem ad vitam transferent. Sine fide est enim impossibile placere Deo (*Hebr. xi*), et fides sine operibus dicitur mortua esse (*Jac. xx*). Unde et populo Dei lex in duabus tabulis datur (*Exod. xxxi*), quia per fidem et operationem homo salvatur. In una namque tabula tria ad Deum pertinentia continebantur quibus fides Trinitatis exprimebatur. In altera VII ad proximum pertinentia promulgabantur, per quæ operatio instruebatur.

Legitur etiam quod Jacob duas sorores habuerit pro quibus septenis et septenis annis servierit, et ex una VI filios, ex altera duos tantum genuerit (*Gen. xxix, xxx*). Jacob populum fidelium exprimit, qui per duas vitas, activam scilicet et contemplativam, ad hæreditatem vitæ æternæ pervenit. Lia quippe est sæcularis vita, quæ VI filios generat dum VI opera Evangelii perficere properat, esurientes scilicet pascendo, sitientibus potum tribuendo, nudos vestiendo, hospites recipiendo, infirmos visitando, incarceratos omnesque afflictos consolando (*Matth. xxv*). Pro hac conjugem Jacob VII annos servit dum devotus populus VII legalia præcepta implere contendit, scilicet patrem et matrem honorare, nullum manu vel lingua mortificare, non mœchari, nec furari, non falsum testimonium dicere, non rem alterius concupiscere, non uxorem nec omnia illius auferre (*Exod. xx*). Porro Rachel pulchra est spiritualis vita (f° 258 v°); quæ duos filios parit dum jugiter vel legere vel orare aut verbum Dei audire vel aliis prædicare satagit. Pro hac etiam Israel VII annos famulatur dum fidelis populus VII evangelicis institutis inhiante subjugatur; dum student esse spiritu pauperes, mites, lugentes, justiciam esurientes, misericordes, mundicordes, pacifici (*Matth. v*). Et ut his florere mereantur, VII donis Spi-

ritus sancti informantur, et hæc assequi VII petitionibus Dominicæ orationis precantur (*ibid.*). Per spiritum namque timoris sunt voluntarie pauperes ut a malis liberari valeant et regnum cœlorum hæreditate capiant. Per spiritum pietatis sunt mites ne in temptatione inducantur et terram viventium possidere digni habeantur. Per spiritum scientiæ sua et proximorum mala lugent; in se peccantibus debita indulgent ut et illorum debita relaxentur et tristitia eorum in gaudio conversa consolentur. Per spiritum fortitudinis fame et siti justiciæ afficiuntur, et ideo pane cottidiano vel supersubstantiali saturabuntur. Per spiritum consilii misericordes esse conantur ut voluntas Dei sicut in cœlis cum angelis, ita et in terra cum hominibus perficiatur, et ipsi misericordiam Christum consequantur. Per spiritum intellectus sunt mundicordes ut eis regnum Dei adveniat et Deum facie ad faciem sicuti est videant (*I Joan. III*). Per spiritum sapientiæ sunt pacifici ut Patris nomen in eis sanctificetur, et ipsi filii Dei vocentur (*ibid.*). Et quia in his singulis persecutionem propter justiciam patiuntur, ideo regnum cœlorum jure hæreditario cum angelis summa beatitudine sortiuntur. Et quia eis homines exprobrant, maledicunt, omne malum propter nomen Domini mentientes dicunt, beati erunt, quia in gaudio et exultatione copiosam mercedem habebunt (*Matth. V*).

Debet autem nosse vestra fraternitas cur hæc sancta instituta sit sollemnitas. Romæ antiquum

A templum Pantheon in honore omnium deorum, immodæmoniorum, erat, quod papa Bonifacius, eliminata omni spurcicia ydolorum, in honore Dei Genitricis Mariæ et omnium martyrum in Maio dedicaverat. In primis enim non nisi sanctæ Mariæ et martyrum festivas colebatur, sed processu temporis, Christiana religione crescente, etiam confessorum sollemnitas instituebatur. Unde quidam Gregorius papa eandem festivitatem in honore omnium sanctorum (fº 260) hodierna die instituit celebrari, ut quicquid toto anno humana fragilitas in celebrationibus sanctorum neglexisset, eorum meritis possit hodie relaxari. Igitur, karissimi, omnium sanctorum meritis et precibus quærite hodie Dominum (*Psal. CIV*) orando, quærite faciem ejus semper (*ibid.*) bene vivendo, et invenietis requiem animabus vestris (*Matth. XI*) in æterna gloria regnando. Omnes sanctos ore et corde invocate, votis et laudibus vos eis commendate ut quicquid toto anno gessistis contra Christianam religionem, Sanctus omnium sanctorum Christus relaxet vobis per illorum intercessionem; et cum idem Rex gloriæ admirabilis fieri in omnibus sanctis suis venerit, atque de angelis et hominibus unam rempublicam fecerit, vos in hac copulatione mereamini in clarissimo regni ejus palacio conregnare, et in nuptiis Sponsi et sponsæ cum omnibus choris angelorum et sanctorum perenne alleluia decantare.

DE SANCTO MARTINO EPISCOPO.

Dilectus Deo et hominibus, cujus memoria in benedictione est (Eccli. XLV). Sanctus Martinus, dilectissimus, fuit Deo dilectus, et ideo est gloriosus pontifex super plebem suam electus. Hominibus extitit dilectus, quia nimirum populus Dei ejus patrocinio ab hostibus animæ et corporis est protectus. Idcirco in benedictione est ejus memoria, quia per universum orbem ab hominibus, et in cœlis a beatis spiritibus benedicitur in perhenni gloria. Ab universa quoque Ecclesia hodie nomen Jesu Christi per eum benedicitur, a quo ei tantus patronus præficitur. Hic gemma sacerdotum appellatur quia ejus preciosa vita ac præclaris miraculis per totum mundum sacerdotalis dignitas decoratur. Unde a solis ortu usque ad occasum laudabile nomen ejus (*Psal. CXII*) celebratur et ab omnibus laborantibus in auxilium ejus invocatur. Omnibus se invocantibus celeri ope subvenit, Deusque per ejus merita quæque pelita cuilibet tribuit. Nam absque multis signis quibus est glorificandus, tres mortuos per eum ad vitam resuscitavit.

Hic a Romanis parentibus, tamen gentilibus, in Pannonia generatur, in Italia educatur. Duodennis toto animo heremum concupiscit; sed pater ejus, dum (fº 260 vº) esset tribunus militum, devotum

C desiderium ejus minis compescit. Denique catenatur, militaribus armis invitatus implicatur. Adhuc unda baptismatis eum non abluebat, et tamen evangelica præcepta sollicitè implebat, scilicet alentes alebat; et oppressis prout potuit in tribulatione subveniebat, uno tantum servulo contentus, cui ipse sæpius versa vice serviebat. Quodam hiemis tempore dum pergit Martinus cum commilitonibus, obviat eis nudus pauperculus, poscens misericordiam a transeuntibus; et dum omnes prætereunt miserum, Martinus arripuit gladium, clamidem qua indutus erat dividit, partem pauperi tribuit. Cui Dominus nocte insequenti cum multitudine angelorum apparuit, partem vestis a Martino datam prætulit; hac se a Martino, necdum baptizato, vestitum retulit. Qua visione sanctus Martinus animatus, et majoris gratiæ spe roboratus, cum esset decem et octo annorum fonti Christi immergitur et mox totus in Dei servicium convertitur. Interea Juliano Deo odibili ad pugnam properante, et militibus donativum erogante, Martinus miliciam cum donativo abnegat; sed cum tyrannus in carcerem recipi imperat ut eum inermem hostibus objiciat. Pius autem Dominus omnium utilitati consulit dum suum fidelem militem periculo eximit, quia necessitatem pugnae

admit. Postera namque die hostes pacem petiere, se cum suis omnibus imperatori subdidere.

Exinde Martinus, relictis armis, monachico habitu induitur, Hylario Pictaviensi episcopo conjungitur, cum quo aliquamdiu commoratus ad parentes tendit; sed ei diabolus in via occurrit, se ei in omnibus adversaturum promittit. Qui silvam ingressus a latronibus capitur, ligatur, in abdita ductus uni incustodiendus commendatur. Qui per Martini verba Deo credidit eumque solvens adviam deducit, latrocinium execratur, Martinum fidus comes discipulus committatur. Martinus autem ad parentes perveniens matrem suam convertit ad Dominum, patrem converti [convertere] non potuit. Inde ad Hylarium revertitur et ab hæreticis variis pœnis afficitur. Eo tempore quidam catechuminus se ei associaverat qui absente Martino (f° 262) non baptizatus abierat. Martinus autem reversus in lacrimis solvitur, sed Domino eam consolante tristitia ejus in gaudium convertitur, moxque mortuus ab eo resuscitatur. Alio tempore transeunte Martino lugubris vox auditur in quodam vico. Qui dum causam luctus sciscitatur, ei quidam suspendio sibi animam extorsisse narratur; inde Martinus miseratus miseri, ejectis omnibus, preces fundit misericordiam Miseratori. O quam prope est Dominus omnibus cum in veritate invocantibus! (*Psal.* cXLIV.) Statim mortuus vitæ redditur et cum Martino, cunctis stupentibus, vivus progreditur. O cujus meriti apud Deum hic vir extitit qui hunc vitæ restituit qui se ipsum occidere non pertimuit! His miris miraculis mundo notificatur, Deo disponente sublimatur insula Turo-

nicæ pontificatus. Qui mira humilitate et sollicitudine gregem sibi commissum regerat, dulci doctrina et vivis exemplis subditos instruebat. Tempora sua signis et prodigiis ornavit, totam Ecclesiam aurea columna inflexibiliter sustentavit.

Martino ad ecclesiam procedente dæmonia in ecclesiam mugitum edebant, et clerici per energuminos episcopum adventare sentiebant. Torquebantur maligni de præsentia antistitis Deo digni. Mox vero ut ille cilicio obvolvitur, cineri prosternitur, inmundorum spirituum caterva ab obsessis hominibus expellitur. Quadam sollemni die missas celebraturus in sacrario consedit et ecce quidam pauper vestem ab eo petit. Qui protinus diaconem mittit, vestem pauperi afferre præcepit. Illo morante Martinus vestem suam exuit, pauperi tribuit. Diaconus reversus hortatur episcopum missas celebrare, dicens populum lassum diu expectando laborare. Qui dixit pauperem prius vestiendum et sic servicium Dei peragendum. Ille stomachatus ex proxima taberna nigram brevemque vestem paucis nummulis coemit, ad pedes episcopi cum ira projecit. Ipse vero nichil penitus commotus diaconem exire præcepit, vestem allatam clam induit, sicque seminudis brachiis ad missarum sollemnia accedit, sed Dominus astanti populo meritum præclari præsulis patefecit. Nam eo missas celebrante globus igneus de

A capite ejus surgebat et flamma crescente in alta poli tendebat. Crebro (f° 262 v°) etiam visæ sunt manus Martini inter missarum sollemnia gemmis radiare atque auro et electro crepitare.

Quodam tempore populo paganorum Martino in campo prædicante, puer quidam opprimitur a turba constipante. Quem mater cum ejulatu sancto attulit, moxque vivum coram omnibus ejus precibus recipere meruit, quæ cum omni populo credens grates Deo retulit. Sic Trinitas sancta electum suum coram hominibus glorificat dum tres mortuos per eum ad vitam revocat.

Hujus beati viri tot egregia signa scribuntur quod nullo sermone explicabuntur. Unde pauca hæc vos audisse sufficiat ne prolixior sermo vobis fastidium ingerat. Cum quidam Postumianus, peragratis mundi partibus, sanctos Patres in Ægypto, in Judæa, in Græcia visitasset, ac multa præclara et digna relatu fratribus reversus enarrasset, inventus est Martinus omnium merita et facta signis et sanctitate transcendisse et illi omnes ad solius Martini mensuram non pervenisse. Nam cæcis visum, surdis reddidit auditum, mutis loquelam, leprosis reparabat mundiciam, claudis gressum, populum consolidavit paralisi oppressum; ardorem febrium mitigavit, furorem dæmonum ex hominibus effugavit, et non solum ipse per se signa exhibebat, sed etiam multi in nomine Martini mira faciebant. Oleum a Martino benedictum omnem languorem pellebat; literæ ab eo missæ fugato dolore salutem reddebant; aves, bestię, serpentes ejus imperio parebant; vestis ejus tacta vel stramen in quo dormivit dæmones vel quamlibet adversam valitudinem fugabat, celerem sanitatem præstabat. Hujus cappa Francorum regibus ad bella euntibus pro signo anteferebatur, et per eam victis hostibus victoria potiebantur; unum et a custodibus illius cappæ usque hodie cappellani appellantur. Angeli sæpe ei colloquebantur, sancti quique frequenter cum eo sermocinabantur. Oculis ac manibus in cælum semper intendebat, ore et corde Christum gerebat. Regibus potenter imperabat, hæreticos cum magna auctoritate superabat. Episcoporum invidia a subditis illatam injuriam patienter tolerabat, exemplum sanctimonie omnibus præ [per] omnia dabat. Obitum suum longe (f° 264) ante præscivit, fratribus diem exitus sui prædixit. Igitur cum Dominus gloriosa merita beati Martini decrevisset remunerari, et meritum militem post multos agones perhenni sermo laureare, corporis dolore corripitur sicque a dolore et morte pariter eripitur, atque angelis et sanctis concinentibus gaudium Domini sui lætus ingreditur, sed cœlestis modulatio a multis percipitur. Nam Severinus Coloniensis episcopus, multis virtutibus prædictus, ea hora cum diacono suo Ervelgiso, postea ejusdem loci episcopo, inter monasteria causa orationis ibat quando anima Martini a carne soluta cœli templa adibat. Qui angelicam audiens armoniam, igne-

rante diacono quid significaverit, Martinum Turonensem præsulē de hac vita migrasse retulit atque animam illius choros angelorum excepisse; sed turbam dæmonum occurrisse et nichil suum invenisse, confusos abcessisse et ideo cœlestem exercitum laudisonum ymnū tanta exultatione concrepisse. Heu, karissimi, quid fiet de nobis miseris omnibus flagitiis involutis, si turba dæmonum Martino occurrat qui omnibus virtutibus floruit? Hic beatus cœlestia petens etiam Severo apparuit qui ejus Vitam jam scripto edidit.

Erat autem dies Dominica quando de carcere corporis ac mundi exiens cœli alta intrabat palacia. Ipsa die Ambrosius Mediolanensis episcopus, omnibus Ecclesiis pro sanctitate et affluente doctrina memorandus, astitit altari missarum solemnia celebraturus. Qui a Spiritu sancto rapitur, ad sepeliendum corpus Martini Turonis desertur. Quo sepulto ad se ipsum rediit; omnibus mirantibus ac merito stupentibus quæ gesta sunt retulit.

Celebri igitur laude, karissimi, est nobis beatus Martinus venerandus, dulcibus melis cum angelis personandus cui Dominus adhuc pagano militi inter angelos ostenditur; per quem jam Christianum et abbatem factum vita mortuis redditur; qui pontificali dignitate sublimatur, virtutibus et miraculis decoratur; cui a regina servitur, et dum ei a rege non assurgitur, thronus ejus flammis corripitur; qui a servis regis verberatus eos cum animalibus

Die dominico adice de sancto Briccio :

Hodie, karissimi, sanctum Briccium votis nostris favore poscimus, cum eum plurimum apud Deum posse noscimus. Ipse enim didicit in suis pressuris qualiter subveniendum sit in miseris constitutis. Virtutem namque semper invidia committatur; quod hoc exemplo maxime comprobatur. Cum sanctus Martinus signis et virtutibus ut sol splenderet, et dulcis fama ejus longe lateque [per] populos crebresceret, multi, heu! episcoporum cupientes laudis ejus præconia, rennuentes autem adornari vitæ ejus sanctimonia, egerunt ut aliquo ingenio deponatur qui dextera Dei exaltabatur. Interea quædam mulier male conceptum filium genuit, cujus sceleris auctor latuit. Itaque episcopi, suæ vesaniæ oportunitatem inveniētes, concilium ineunt, consilio cum muliere inito, Martino crimen imponunt (f° 266). Martinus autem infantulum sibi afferri jussit, quem brachiis complexus blandiens « fili, fili » dixit. Puer vero cum adhuc septimanam non compleverit, in vocem absolutam erupit, « non es tu, inquiens, meus pater, sed Johannes mercator. » Unde omnes stupefacti genibus ejus se advolvunt, veniam petunt. Quibus dignus Dei sacerdos injuriam suam benigne relaxat, infantem baptizat, de fonte lavat [levat], Briccium nominat. Quem adultum monachicis disci-

A ad fluvium ut simulachra figit, pœnitentes vero transire (f° 264 v°) permittit; qui arbores dæmonibus dicatas succidit, cadentes illæsus excipit, umbram latronis occisi conspicit, verba loquentis percipit, aram ejus (?) aliaque delubra destruit; sed turba paganorum cum funere sistit, et iterum abire permittit; turbam canum figit, lepusculum a dentibus eorum eripit; qui percussos a serpentibus depulso veneno sanat; præstigia deceptorum declarat; qui incendium circa se extinguit, infantis trium dierum linguam ad loquendum aperit; in cujus nomine canis importune latrans obmutuit, et cujus stramen, obsesso homini a monialibus alligatum, dæmonium expulit; qui serpentem fluvium transire, mergos vero in desertum de fluvio ire jussit; qui obitum suum longe prædixit, discordantes in pacem reduxit; cui obeunti agmina angelorum occurrunt, chori sanctorum concentibus applaudunt, venienti cœli patescunt, omnia cœlestia hylarescunt. Traditur etiam de eo cuidam revelatum solitario quod quadam die sollemnitatis ejus tot animæ a pœnis ipsius meritis liberatæ sint quod (157) homines illa die ad festivitatem ejus convenerint. O vere beatus pontifex, ab omni Ecclesia digne beatificandus, per cujus beata merita animabus beata conferuntur gaudia! Hunc, karissimi, devota mente flagitemus quatenus ejus suffragio in superna patria cum Christo regnemus. Ubi oculus non vidit (I Cor. II), et cætera.

C plinis imbutum presbyterum ordinat, multisque contumeliis ab eo perpressis, pro mercede ei episcopatum a Deo impetrat. Martino itaque ad Dominum migrante, Briccius episcopus præficitur, et anno episcopatus sui tricesimo quod in magistrum peccavit de manu ejus requiritur. Nam infelix mulier de stupro peperit et totus populus episcopo crimen imposuit. At ille exemplo magistri puerum adduci præcepit qui XXX dies ætatis implevit. Quem coram omni populo adjurat ut si ipse pater ejus sit palam edicat. Puer autem clara voce negat eum suum patrem esse. Cum vero ipsi hoc magicæ arti ascriberent, fornicatorem et magum assererent, Briccius prunas ardentes circa civitatem in byrro suo portans ante sepulchrum sancti Martini exposuit, vestis ejus inusta apparuit; sed populus furens non credidit et ab episcopatu eum expulit quia hoc in Martino præmeruit. [Qui ejulans Romam venit apostolicusque eum honorifice excepit. Post VII annos ad sedem suam remittitur, ab omni populo cum magno honore et gaudio recipitur et expleto digne officio hodie sanctis in gloria conjungitur. Ut huic associemur toto corde precemur, ubi oculus non vidit, etc. (I Cor. II.)

(157) Sic cod. semper pro quot.

DE SANCTA CÆCILIA.

Si ejus est ecclesia.

O quam pulchra est casta generatio cum caritate! (Sap. iv.) Florentes hic castitate, si fervent caritate, splendebunt coram Domino ineffabili claritate. Qui autem absque dilectione caste vivunt, per difficilem vitam ad interitum ibunt. Qui enim omnis voluptatis impleverit desiderium, quasi per gramineam viam ducitur ad eculeum. Qui vero vixerit in carnis distractione, non habens dilectionem, quasi per spinetum trahitur ad suspensionem.

Refert Dominus quod decem virgines (f° 266 v°) fuerint quarum quinque Sponsum accensis lampadibus exceperint, et cum eo ad nuptias intraverint; quinque vero extinctis lampadibus foris remanserint. Prudentes virgines sunt quæ corpore et spiritu caste vivunt; quæ cum nubere possunt, nolunt, sed Christi amore carnis voluptates respuunt. Quæ ideo V scribuntur, quia per V corporis sensus castitatis opera implebuntur, per quæ Deo acceptæ redduntur. Quinque etiam in ternarium et binarium dividitur, sed per ternarium fides sanctæ Trinitatis, per binarium gemina dilectio exprimitur. Qui ergo in fide sanctæ Trinitatis per geminam dilectionem operantur, recte quinario numero notantur. Per ternarium quoque fides, spes et caritas intelligitur; per binarium castitas corporis et animæ accipitur. Quæ in his virtutibus corpore et spiritu caste vixerit, procul dubio ad quinarium hunc pertinebit. Fatuæ autem virgines sunt quæ per superbiam conjugatas despiciunt, aut de carnis virginitate gloriam humanam quærunt. Quæ enim de virginitate superbiunt, coram Deo immundæ sunt quia, ut scriptum est, immundus est coram Deo omnis qui exaltat cor suum. Quæ autem laudem ab hominibus per castitatem quærunt, a Deo mercedem non habebunt, quam hic ab hominibus receperunt. Quæ vero toto desiderio viris admiscuntur, et etiam corpore, si facultas daretur, libenter commiscerentur, a Deo ut corruptæ pœnis subdentur nisi ipsæ per pœnitentiam hoc punire conentur. Sicut enim viri videntes mulierem ad concupiscentiam, mœchantur (Matth. v), ita utique et feminae viros concupiscentes mœchantur. Quæ autem obscena quæque operantur, etiamsi nunquam viris admisceantur, a Deo juste ut meretrices damnantur. Et hæc V referuntur quia V sensibus immundiciam cordis explere nituntur. Accensæ lampades sunt bonæ actiones; oleum æterna gloria; vasa sunt corda. Prudentes ergo virgines lampades accendunt, quia bonis operibus pro æterna gloria coram hominibus splendescunt. Fatuæ autem lampades quidem habent, sed oleo carent, quia continentia opera pro humano tantum favore exhibent. Sponsus est Christus, sponsa vero Ecclesia. Quam tunc ad nuptias ducet cum peracto iudicio in cœlestem Hierusalem introducet; sed illo nunc morante omnes virgines obdormiunt, quia quique mortis (f° 268) somnum sub-

aeunt. Media autem nocte per clamorem Sponsus venire nunciatur, virgines ei obviam ire adhortantur, quia nimirum media nocte magno clamore vocis et tubæ angelorum adventus æterni iudicis mundo inclamatur et mortui in ejus occursum a somno mortis excitantur. Quem tunc prudentes accensis lampadibus exceperunt, cum eo ad nuptias intrabunt, quia pro bonis operibus æterna præmia recipiunt, pro castitate in perhenni gloria exultabunt. Fatuis autem tunc janua clauditur, quarum lampas extinguitur, quia ibi præmio vitæ carebunt, cum hic acceperint laudes ab hominibus quos amaverunt (Matth. xxv).

Interim narrat Dominus quod quidam thesaurum in agro absconditum invenerit et venditis omnibus agrum illum emerit (Matth. xiii). Thesaurus est Christus in Patre absconditus. Qui in agro latens reperitur dum in Patre manens per contemplationem ei coæternus invenitur. Pro quo thesauro omnibus venditis ager emitur, quia pro Christo terrenis cunctis spretis facies ejus promerebitur. Iterum dicit quod quidam preciosam margaritam invenit et datis omnibus eam comparaverit (ibid.). Decor preciosæ margaritæ est dulcedo cœlestis vitæ. Quæ datis omnibus comparatur dum quis omnibus abrenuntians, cuncta desideria mundi calcans, æterna dulcedine remuneratur. Iterum dicit quod sagena in mare missa sit quæ omne genus piscium conclusit, quam plenam ad litus eduxerint, bonos pisces in vasa elegerint, malos autem foras emiserint (ibid.). Sagena est fides catholica ex multis sententiis Scripturarum contexta. Hæc in mari laxatur dum in toto mundo a doctoribus prædicatur. In qua omne genus piscium concluditur dum de omnibus linguis, de omnibus populis, de omnibus tribubus, de omni gradu, de omni sexu genus humanum fidei inhærens Christo subditur; sed sagena plena ad litus pertrahitur cum summa humani generis fine mundi terminabitur. Tunc boni pisces in vasa eliguntur, cum electi per angelos in diversas mansiones pro meritis disponuntur. Mali vero foras mittuntur cum reprobi in caminum ignis perpetuo cruciandi retruduntur.

Sancta Cæcilia una de prudentibus virginibus fuit quæ lampade castitatis splendide (f° 268 v°) fulsit. Et quia Sponso ardente lampade obiavit, ideo jam cum eo ad nuptias æternæ epulationis intravit. Hæc pro thesauro emendo omnia vendidit, quia pro Christo adipiscendo se suaque omnia in morte tradidit. Hæc margaritam inventam datis omnibus comparavit, quia cunctas carnis illecebras et mundi pompas contemnens dulcedinem cœlestis vitæ jam gustavit. Hæc ut bonus piscis evangelicæ sagenæ inhærens in vas est electa, quia de hoc mundo in perhenni gaudium ab angelis est evecta.

Hæc de nobili prosapia Romanorum ortu nobili

viro desponsatur, et factis nuptiis, subtus cilicio, de-
super auro vestiebatur. Dum autem ventum esset ad
secreta cubicula, dulcibus colloquiis convertit spon-
sum ad fidem Christi. Qui dum ejus persuasu ab
Urbano papa baptismum percipit, reversus angelum
Domini cum Cæcilia repperit. Qui duoserta ex
paradysiacis floribus tecta [texta] suave olentibus
detulit, ex quibus unum Cæciliæ, alterum Vale-
riani capiti imposuit; insuper cuncta quæ a Deo pe-
terent impetraturos retulit. Post hæc Tyburcius,
frater Valeriani, advenit, quem Cæcilia mellifluis
verbis ad Christum convertit, papa Christi tunica
induit. Cotidie itaque Christo Deo devote serviunt,
multas elemosinas faciunt, angelis cotidie confabu-
lantur, signa et prodigia operantur. Post hæc a præ-
fecto comprehenduntur, ad immolandum ydolis

A compelluntur, et respuentes ambo pro Christo occi-
duntur. Quorum animas vidit quidam Maximus no-
mine ab angelis excipi et cum magna gloria super-
nis sedibus inferri. Unde et ipse Deo credidit et mox
jussu præfecti plumbatis cæsus pro Christo occu-
buit. Deinde Cæcilia flammivomis balneis includi-
tur, sed fonte vitæ ei irrorante non comburitur.
Quæ tercio gladii ictu percussa, ac proprii sangui-
nis flumine lota, sponso Christo munera consocia-
tur, eumque nunc inter agmina martyrum et virgi-
num ipsa gloriosa martyr et virgo committatur.
Hanc imitantes Dei clementiam imploremus ut ejus
meritis intervenientibus in æterna læticia exulte-
mus. Quam oculus non vidit et auris non audivit
et in cor hominis non ascendit (I Cor. II), et cæ-
tera.

DE SANCTO CLEMENTE.

(f° 270) *Nemo accendit lucernam, et in abscondito
ponit neque sub modio, sed super candelabrum, ut
qui ingrediuntur lumen videant (Luc. XI).* Sanctus
Clemens, karissimi, erat lucerna Ecclesiæ divinitus
accensa, super candelabrum Romani culminis po-
sita; qui largum lumen doctrinæ cunctis præbuit
quos domus hujus mundi inclusos retinuit. Hujus
mater Mathidia nobilis nobili Faustidiano Romano-
rum copulatur, ex quibus ipse tercius fratrum suo-
rum procreatur. Quæ insigni forma dotata a fratre
mariti sui de stupro est interpellata; cujus insanam
inopportunitatem declinans, cum duobus filiis in Græ-
ciam navigio proficiscitur; Clemens admodum par-
vulus cum patre relinquitur. Orta autem tempestate
navis solvitur; aliis pereuntibus ipsa tabula undis
in insulam devolvitur. Filii vero Faustus et Fausti-
nus natantes a piratis rapiuntur, diversis in locis
diversis hominibus venduntur. Cum autem mulier
reverti tardaret, misit maritus servum qui eam per
totam Græciam investigaret. Qui cum reversus di-
ceret se nullum vestigium famæ ejus repperisse:
vir dolore tactus, relictis omnibus, abiit eam quæ-
rere, et non inventa, placuit ei secretam vitam in
exilio ducere. Igitur parentibus et fratribus amissis
Clemens remansit hæres rebus dimissis. Qui cum
philosophiæ studeret et de immortalitate animæ
anxie quæreret, Domino disponente, Barnabas su-
pervenit, qui ei de hac re satisfecit, cum quo re-
licta Roma Hierosolimam petit. Audita autem doctri-
na Petri, baptismum consequitur et ei fidus comes in
omnibus consequitur. Porro Niceta et Aquila fratres
ejus tunc nominati erant, a Symone Mago seducti
et ejus magisterio discipuli introducti. Cum autem
Symon Magus publica disputatione Petri esset con-
clusus, profugissetque confusus, ipsi, relicto Sy-
mone, Petro adhærent atque baptizati veram fidem
omnibus tenent. Cum quibus dum Petrus pergit in
quandam insulam, mulier ab eo petit elemosinam;

quam cum ipse requireret cur sana mulier elemo-
sinam peteret, ipsa cum fletu cœpit ei infortunium
suum retexere, dicens se ex summa opulentia ad
summam indigentiam devenisse; Romæ præpotentem
virum (f° 270 v°) cum filio reliquisse, duos natos
naufragio periisse, se in exilio positam præ lacrimis,
præ dolore brachio contorquendo factam clenicam.
Filii autem cum verba narrantis audirent, et se
fratres esse nescirent, matrem esse recognoverunt
et se germanos esse stupuerunt. Quæ a Petro ba-
ptizatur et gaudens filiis associatur. Deinde ad
patrem suum veniunt, quem post longam despera-
tionem recognoscunt, sacræ fidei adiscunt. Interea
Symon Magus Antioensem populum fallaciis suis
subvertit, ad quem pater Clementis, cum esset
C philosophus, disputare pergit. Quem Symon ita fa-
cie per magicam artem mutavit, quod o! quilibet eum
inspiciens ipsum Symonem esse putavit. Filii quo-
que cum matre ad eum reversi, præsentiam ejus
exhorruerunt Symonemque esse per omnia putave-
runt. Qui monitis Petri ad Antiochiam remeat,
populum convocat, se errasse, se impie contra Deum
et Petrum prædicasse fatetur, de cætero emenda-
tionem pollicetur. Omnes autem æstimantes Symo-
nem Magum ejus consilium, miserunt post Petrum
apostolum, quem honorifice suscipiunt, colla jugo
fidei submitunt. Post hæc Symone ut prius er-
rorem suum prædicante, et Deum apostolosque ejus
blasphemante, Antiocenses comprehensum fallacem
seductorem nominant, qui abnegatum errorem iterum
prædicare audeat, multis flagris afficiunt, cum
nimio dedecore de suis finibus ejiciunt.

His transactis Petrus cum Clemente Romam ve-
niens, Symone Neronem instigante, crucifigitur, et
Clemens, Petro designante, episcopus Ecclesiæ præ-
ficatur. Qui cum aliquandiu Ecclesiam apostolica
doctrina nobiliter rexisset, et multum populum
signis et prædicationibus fidelibus junxisset, uxor

Sisinnii imperatoris amici ad Christum convertitur, quam vir ob curiositatem ad ecclesiam sequitur, sed inter sollemnia missarum cæcus et surdus efficitur. Cui Clemens visum et auditum precibus reddidit et ad Deum convertit. Dum vero per Sisinnium multitudo illustrium Christo Deo subjugatur, decreto Trajani imperatoris Clemens cum pluribus in exilium relegatur. Ibi fontem de petra produxit, multas ecclesias construxit, omnem populum per gyrum sancta fide instruxit; unde imperator iudicem direxit qui Clementem cum omnibus Christianis diversis pœnis addixit. Quosdam gladio (f° 272) interemit, quosdam vertigine rotarum confregit, quosdam flammis iniecit, quosdam bestiis objecit, ipsum vero papam anchora ad collum ejus ligato [ligata] in mare dimersit. Orationibus autem Christianorum mare undas in sinum suum ad tria milia stadiorum retraxit, et ecce templam marmoream in medio maris apparuit. Quod fideles ingressi sarcophagum inveniunt, sanctum Clementem anchora ad collum ejus ligata in eo conspiciunt. Quibus etiam

A revelatur ne corpus ejus tollant, quia mari singulis annis undas retrahente, VII diebus ingredientibus iter præbeat. Sic voluit Deus martyrem suum glorificare et virtutem nominis sui omnibus gentibus notificare. Quodam tempore peracta sollemnitate, et populo ad litus properante, quædam mulier infantem suum intus obhiviscitur, qui revorto anno dormiens et incolomis quasi unius noctis spatio invenitur, et ab omnibus laus Deo redditur. Fertur etiam quod singulis annis duo virginali corpore florentes intus remaneant, qui transacto anno totius Scripturæ noticiam habeant, quique servitio Dei deputentur in loco qui *Familia sancti Clementis* nominetur hisque obitus suos sæpè ante unum annum reveletur. Hunc gloriosum martyrem, karissimi, hodie invocemus, devota laude personemus, ut cum impii in ignem dejecti in miseriis non subsistent, et viros injustos in interitu capient, nos cum justis nomini Domini confiteamur et cum rectis habitare cum vultu ejus mereamur, ubi oculus ejus non vidit, etc. (I Cor. II.)

DE SANCTO ANDREA APOSTOLO.

Olim celebrabant gentes natales regum, hodie celebrat Ecclesia natalicia martyrum, in quo (158) de mortali matre nati in hanc mortalem vitam intraverunt, sed quo immortalis Ecclesiæ utero moriendo nati de morte inmortalem vitam adierunt. Sicut enim regum filii, non tamen omnes, de matre prodeuntes, hunc mundum intrantes ad terrenum regnum gignuntur, sic filii (?) de hoc mundo transeuntes, in æternam vitam migrantes, ad cœleste regnum nascuntur. Qui enim boni milites hostes fortiter pugnando devicerunt, et causa imperatoris summi augustæque Ecclesiæ sanguinem suum fuderunt, ideo victoria potita jam coronati cohæredes regni esse meruerunt.

Legitur quod (f° 272 v°) beatus Job inter omnes Orientales magnus fuerit et VII filios tresque filias genuerit et filii sorores ad convivium convocaverint. Hæc quamvis ita sint gesta, tamen propter figuram sunt scripta. Sanctus namque Spiritus, cui præterita non abeunt, futura non succedunt, sed omnia præsentia semper assunt, qui fecit quæ futura sunt, per opera priorum in Scriptura contextuit futura facta apostolorum. Idem quidem Spiritus qui per prophetas sacram Scripturam composuit, per apostolos et eorum sequaces eandem exposuit; gesta enim præcedentium umbra erant sequentium. Itaque Job, quod *dolens* sonat, in figura Christus fuit, qui pro nobis in passione deluit. Hic extitit magnus inter omnes Orientales, quia magnificentior, ut puta Filius Dei inter omnes angelicas dignitates. Septem filios habuit, quia Christus XII apostolos cohæredes sibi statuit. Septenarius namque dividitur in ternarium

et quaternarium, et ter quatuor faciunt duodenarium; et ideo apostoli, septenario numero expressi sunt, quia per VII dona Spiritus sancti IIIor partes mundi ad fidem sanctæ Trinitatis perduxerunt. Qui tres sorores ad convivium invitaverunt, quia Asiam, Africam et Europam per fidem, spem, caritatem ad cœleste convivium convocaverunt.

Ex quibus beatus Andreas extitit præcipuus, cujus hodie natalicia colimus. Hic beati Petri erat germanus eique in apostolatam et in passione socius. Sicut enim Petrus cruce Christum glorificavit, sic Andreas in cruce moriens Deum magnificavit. De hoc multa stupenda feruntur, multa mira et gloriosa leguntur. Ex pluribus enim quæ fecit fertur quod Matthæum apostolum a paganis excæcatum in carcere illuminaverit, multos mortuos suscitaverit. Demum in Achaiam pugnaturus progreditur, innumerabilis populus per eum cœlesti regno ascribitur. Tandem in Patras civitate ab Egæa proconsule comprehensus, carceri includitur; eductus, multis flagris afficitur; deinde in crucem levari præcipitur. Qui crucem a longe aspiciens eam cum gaudio salutavit, suspendium tamquam epulas optavit. In cruce vero suspensus funibus alligatur ut longo cruciatu moriatur. Qui cum biduo vivens in crucem penderet, et populum astantem de beata vita doceret, Egæas, timore populi coactus, cum multis advenit cum deponere, sed nullus (f° 274) potuit eum manibus contingere; et ecce subito super pendentem immensa lux de cœlis resplenduit, in qua exultans a carnis dolore ereptus æternam lucem adiit; cujus corpus Maximilla, uxor Egææ, sepeli-

(158) Cod. prima manu *non quo*; corr. *in quo*; sed legendum *non quo*.

vit; de sepulchro vero manna et oleum fuit. Egæas vero a dæmonio arreptus interiit, populus omnis Christo Domino credidit. Sic emeritus Christi miles pest victoriam, angelica turba commitante, hodie laureatus in gloria triumphat, et in vitæ senatu cum

A XII consortibus, orbis iudicibus, ipse gloriosus iudex tripudiat. Hunc, dilectissimi, rogemus ut ejus meritum nobis obtineat quatenus Deus omnes petitiones nostras impleat, omni gaudio nos repleat. Quod

DE SANCTO NICOLAO.

In memoria æterna erit justus; ab auditione mala non timebit (*Psal. cxi*). Cuncta quæ fiunt in terra oblivionis oblivioni traduntur; et universa quæ sub sole eveniunt, a memoria tanquam mortuus a corde elabuntur. In cujus enim nunc versatur memoriæ regum et tyrannorum olim opulens gloria? Quis habet nunc in recordatione magnificas urbes quas extruxerunt vel inelytos titulos nobilium triumphorum quos erexerunt? Ubi nunc sunt pompæ vel divitiæ quibus affluerunt vel supplicia aut cruciatus quos sanctis inflixerunt? Omnia velut umbra transierunt et ipsi ignem et vermem hæreditaverunt. Qui autem Deum coluerunt, in memoria æterna erunt; opera eorum per omnes generationes vigent et nomina eorum in sæculum sæculi vivent. Nam unus spiritus cum Deo est qui ei per dilectionem adhæret, et ei per spiritum unitus cum eo in æternum permanet. Ex quibus est sanctus Nicolaus in memoria æterna, quia et hic hominibus est celebris in terra, et angelis in vita sempiterna. Ab auditione mala, scilicet, *Discedite, maledicti, in ignem æternum* (*Matth. xxv*) non timebit, sed de dulci voce *Venite, benedicti* (*ibid.*), in æternum gaudebunt (*sic*).

Hic ortus ex nobili prosapia Græcorum, multis miraculis fulsit præclarus præsul Mirreorum. Recens natus ponitur in Pelium abluendus, sed per unam horam stetit a nullo tentus, quia nimirum in gradu virtutum erat stabiliendus. Mox bonæ indolis vir cœpit repatriare per parsimoniam, unde primus parens exulabat per castrimargiam (*sic*). Nam III et VI semel tantum in die de papillis bibebat; unde affluentia cœlestis (fº 274 vº) gratiæ largiter influebat. Transcursa autem infanti meta sitibundo pectore hausit de fluentis Scripturæ cœlestis vitæ secreta. Adultus quoque, utroque parente orbatus, et ipse innormis patrimonii hæres subrogatur. Porro in eadem civitate nobilis vir degebat qui de maximis divitiis ad ultimam egestatem pervenerat. Hic statuit tres filias forma insignes fornicari ut per eas pisset saltem victum lucrari. Quas Nicolaus auro redemit et patri quidem inopiam, puellis autem infamiam benignè ademit, sibi vero cœlestes civitias coemit. Interea Mirrensiurum Ecclesia pastoris morte viduatur, sed grex devotus a Deo postulat ut ei dignus pastor præficiatur. Bonus autem pastor citius consolatur ovile desolatum, cui sancto [sanctum?] insinuans Nicolaum a Deo præsulem esse designatum. Qui postquam cleri et populi electione prudens et fidelis dispensator super familiam Domini constituitur, mox jubar virtutum ejus ubique diffunditur.

PATROL. CLXXII.

Dulcis etiam fama ejus per orbem spargitur, per quam populus undique ad videndum eum catervatim attrahitur. Navis ergo populis onusta ad eum velis ferebatur, quæ sæva tempestate quassata nautis discrimen naufragium minabatur. Qui turbati Nicolaum invocant et mox eis apparens, mare sedatis procellis a furore tranquillat. At illi omnes grates ei referunt cui venti et mare obediunt (*Matth. viii*).

Hic sanctus demolitus est ædem Dianæ, quod diabolus molitus est hujusmodi arte vindicare. Navis turbis plena ad eum pergens sulcat mare, et ecce diabolus vas cum oleo affert in specie Dianæ, flebiliter supplicans ut hunc liquorem ad concinnanda lumina sancto suo deferant, conquerens sibi multa obstare quæ se ad illum pervenire differant. Qui accepto oleo in altum remigant, et ecce vox desuper clamitat ut oleum a muliere datum abjiciant, datorem ejus diabolum sciant. Ut autem oleum projicitur, mox contra naturam unda flammis corripitur. Illis vero præ pavore vociferantibus, Nicolaus apparuit et confestim fraus disparuit. Populus autem illi laudem concinit qui eum de ebullienti maris olla eripuit.

Quodam tempore fames prævalida regionem invaserat et populum Nicolai quammaxime prægravaverat. Interea naves regiæ tritico onustæ transmeant, a quibus vir Dei aliquot (fº 276) modios tritici impetraverat. Ex quibus omni populo habundanter distribuebat et nautæ ad litus pervenientes mensuram tritici quasi nihil dederint reperiebant: in hoc illum imitatus qui de paucis panibus multa milia hominum saturavit et de sublati fragmentis plus quam de appositis superavit. Alio rursus tempore tres juvenes injuste accusati a proconsule ira vel potius avaricia sunt ad necem damnati. Quod præsul Dei audiens, quantocius supervenit eosque de imminente exitio exemit. Alio tempore tres nobiles viri ad Constantinum imperatorem rei ob invidiam accusantur et ab imperatore damnantur. Qui in carcere positi ad Nicolaum clamant, et ipse mox in sompnis Constantinum minis et terroribus de interitu eorum placat. Imperator expergefactus optimates convocat, visionem indicat, juvenes sine mora laxari imperat; at illi laudibus extulerunt clementiam liberatoris qui eruit eos de manu fortioris.

His et aliis multis gloriosis signis patris Regi gloriæ in perhenni gloria associatur; sed marmor tumbæ ejus liquore olei resudare memoratur. Quo

dum quisque debilis perungitur, protinus depulsa ægritudine salus refunditur. O mira virtus Christi! Quantum distat ortus ab occidente, et quantum dif- fert lux a tenebris, tantum sunt retributiones ju- storum a reprobris discretæ. Sicut enim de istius tamba dicitur oleum manare, ita fertur de sarcofago Juliani apostatæ pix tetra et putida sudare. Quodam autem tempore antistes ejusdem sedis propter in- vidiam urbe pellitur, et statim stillas acri [stilla sa- cri] liquoris restringitur; et dum ipse in propria cathedra recipitur, confestim stillicidium salubre gaudentibus redditur. Quidam autem præpotens vir accersito aurifice aureum vas fieri imperat quod sancto Nicolao pro voto offerendum deputat. Quod ut artifex miro modo sculpsit ac variis gemmis dis- tinxit, vir ille insigne opus miratus concupivit et suis usibus retinendum censuit, aliudque vas ad instar prioris patrare voluit quod pro illo sancto Ni- colao deferendum disposuit. Aurifex vero summam diligentiam adhibuit, sed nullo modo secundum formam prioris insignire valuit. Ut autem opus minime processit, vir idem aurum tulit, cum uxore et filio multisque aliis navim intravit, aurum pro vase sancto Nicolao (f° 276 v°) offere cogitavit. Ma- xima autem pelagi parte emensa sitit et de aureo vase sibi male retento bibere voluit; quod filius ejus accipiens cui soli hoc tangere licuit, mundans lavandum tenuit; sed de manu incauti juvenis elabatur ipseque hoc apprehendere nisus, fluctibus maris immergitur. Quo casu omnes nimium con- tristati portum attingunt, moesti basilicam sancti Nicolai introeunt; dominus munus allatum altari imponit, sed divinitus repulsum longius resilit. Omnibus stupentibus ipse per ordinem retulit qua- liter vas promissum sibi retinuerit, et ob hanc causam filium cum vase in mari amiserit, istud autem sanctus accipere rennuerit. Unde cum om- nes laudes Deo et sancto Nicolao personarent, pater vero et mater pro reatu suo et filii amis- sione fletibus graviter instarent, et vota votis multiplicarent, ecce repente juvenis cum vase inco- lomis advolat qui cunctis mirantibus sanctum Ni- colaum sibi in gurgite apparuisse, se in pelagus cadentem excepisse, ad litus illæsum detulisse, ad ecclesiam suam ei ducatum præbuisse narrat. Qui

omnes obstupefacti iterum atque iterum laudant Deum in omnibus qui facit mirabilia solus (*Psal.* cxxxv). Pater itaque adolescentis vas cum preciosis muneribus sancto Nicolao obtulit ac lætus in sua rediit cum propriis.

Quidam etiam locuples mercator prodige et im- provide vixit; quem incuria ad ultimam egestatem perduxit. Hic petit a Judæo pecuniam sibi dari mu- tuo. Cui Judæus ait, si vadimonium ponat, pe- cuniam commodet quam petat. Ille negat se habere vadimonium nisi forte fideijussorem velit recipere Nicolaum. Judæus inquit: « Audio Nicolaum esse fidelem; hunc recipio fideijussorem. » Dedit ita-

que Christiano homini aurum, retinens in vadimo- nio Nicolaum. Postquam autem ille habundantia pecuniarium excrevit, Judæus datam pecuniam re- petit. Quem ille inducias poscit et Judæus nichilo- minus tribus vicibus præstolando concedit. Deinde repetenti pecuniam denegat, seque reddidisse jurat. Res ante iudices ventilatur, et ut aut in præsentia- rum pecuniam reddat, aut sacramento abneget lege promulgatur. Christianus itaque acceptum aurum baculo callide inclusum Judæo portandum tradit, cum quo omnique populi frequentia ad ecclesiam Sancti Nicolai (f° 278) juraturus vadit. Quo per- veniens super altare jurat quod in vadimonium posuerat se aurum reddidisse quod mutuo accepe- rat. Tunc vero Judæus: « Confido, inquit, quod me vindicabit Nicolaus. » Ille autem baculum a Judæo recipit, domum lætus cum suis repetit. Qui mox di- vina ultione multatur quia de proximi læsione glo- riabatur; in itinere quippe ingens sopor eum occu- pat ut se putat animam exhalare nisi parum dor- miat. Itaque collocaat se dormiturus in bivio, posito juxta se baculo: Et ecce charrum onustum advenit quod in neutram partem declinare nequit; cumque bubulei nec clamando nec pulsando stertentem ex- citare valerent, super letifero somno pressum cum vehiculo transierunt anima que excussa fraudolen- tum contriverunt. Qui ut aurum confracto baculo splendere viderunt, res cunctis patuit pro qua culpa Dei iudicio occubuit. Concurrente undique populo aurum redditur Judæo qui ecclesiam cum populo intrat, laudes Deo et sancto Nicolao resonat. Deinde voto se constringit si vita æmulo suo red- datur, ipse mox baptismate abluatur. O clementia Jesu Christi! O merita sancti Nicolai! Illis laudes canentibus homo totis membris in mortem contri- tus ingreditur vivus, reatum suum confitetur coram omnibus. Quo viso Judæus cum omni domo sua fidei nostræ associatur, Christus Dominus ejusque fidelis famulus Nicolaus ab omnibus magnis voci- bus collaudatur.

Item quidam thelonearius paganus sancti Nicolai habuit imaginulam, cum quadam die profecturus suam commendabat pecuniam. In nocte vero latro- nes adveniunt, cunctam viri pecuniam auferunt. Qui dum reversus pecuniam sublatam invenit, ma- gnis ululatibus domum implevit. Deinde accepto flagello imaginem cædit, pecuniam ab illa reposit. Interea latronibus prædam dividendis sanctus Nicolaus apparuit, minis et terroribus cuncta in nocte reportare coegit. Thelonearius itaque mane surgens et pecuniam suam cernens gaudio repletus, imaginem amplexans deosculatur. Cui sanctus Ni- colaus apparuit, de salute animæ admonuit. Qui mox cum omnibus suis baptizatur et facta ecclesia in honore sancti Nicolai laudibus Christo Domino famulatur.

Hujus eximii corpus pontificis dum de Myrrea ad Varim (159) est translatum, multis gloriosis (f°

278 v°) miraculis est glorificatum. Denique infra unam septimanam cæci, surdi, muti, claudi, aridi, dæmoniacy et aliis languoribus fatigati ad centum et XI homines sunt redditi ejus meritis sospitati. Quem Deus sic inter homines magnificavit et inter sanctos exaltavit, hunc, karissimi, laudi-

bus invocemus, hunc precibus pulsemus, ne Deus cum impiis animam nostram perdat et cum viris sanguinum vitam nostram, sed ut vocem laudis cum sanctis audiamus, et omnia mirabilia Domini enarrare valeamus. Quem oculus.

DIE DOMINICA. SANCTA LUCIA.

Fallax est gratia principum et vana est pulchritudo mulierum (Prov. xxxi). Sancta Lucia fallacem gratiam hominum sprexit et vanam pulchritudinem rerum contempsit; ideo veram gratiam et æternam pulchritudinem Christum habere meruit; et quia Deum timuit, ab angelis et sanctis laudabitur atque de fructu manuum suarum in portis vitæ ditabitur. Hujus mater irremediabiliter patiebatur fluxum sanguinis et ideo cum filia perrexit ad sepulchrum sanctæ Agathæ martyris. Lucie autem in precibus obdormienti apparuit sancta Agatha in veste fulgenti, sororem appellavit, cur ab ea peteret, quæ ipsa mox prestare posset interrogavit, præsertim cum dignum habitaculum Christo in sua virginitate præparaverat. At illa evigilans matrem sanam reperit, a qua ne unquam ei virum nominet petit, domumque reversa omnem facultatem egenis erogare cœpit. Unde a sponso suo comprehensa, Paschasio iudice præsentatur, a quo in lupanar damnatur. Igitur a lenonibus tracta moveri non potuit; a militibus impulsæ, ut columna immobilis perstitit. Funibus autem pedibus vel [pro et] manibus ejus

inductis, et multis boum paribus adjunctis, trahitur, impellitur, sed pondere Spiritus sancti in ea manentis ut mons immobilis figitur. Deinde flammis circumdata non læditur; demum mucro gutturi ejus immergitur; et quia jam veram pacem aspexit, pacem Ecclesiæ prædixit Diocletiano persecutore de regno ejecto, Maximiano tyranno interfecto. Interea Paschasius ante oculos ejus catenatus Romam ducitur, senatus sententia capite plectitur. Sponsa autem Christi balneo sanguinis abluta splendidis associatur virginibus stola gloria induta.

Cum hac hodie resonat cantica Agni beata (f° 280) virgo Odilia. Hæc, cæca nata, a patre exilio damnatur, sed ab episcopo Ratisponensi Erhardo baptizata illuminatur. Multis virtutibus præclara virginibus ipsa virgo est prælata. Plurimis signis divinitus decorata, glorioso sine castis hodie in astris aggregatur. Has, karissimi, ad auctorem castitatis mittite ut labe sordidum [sordium] exuti mereamini in æterna læticia cum illis vivere. Quam oculus non vidit (I Cor. ii).

Hæc in die Dominica adice de sancto Thoma :

Quia nobis appropinquat Natalis Domini, imploremus hodie auxilium sancti Thomæ apostoli, ut sic Christum excipiamus in peccatricis cordis nostri habitacula, quatenus ipsi quandoque ab eo excipiamur in æterna tabernacula. Hic latus Domini resurgenti palpavit et eum nobis in vera fide resurrexisse testificavit. In India verbum Dei disseminavit, signis et miraculis populum regno Dei assignavit. Qui a rege acceptam infinitam pecuniam ad construendum palacium distribuit turbis egentium. Unde a rege comprehensus carceri includitur,

sed interim frater regis vita exiit; qui Deo disponente ad vitam rediit, fratri inæstimabile palacium a Thoma constructum in cœlis retulit. Rex autem cum fratre omnique populo a Thoma baptizatur; ipse vero apostolus Christum prædicans a pontifice idolorum lancea perforatur, sicque vitæ senatui laureatus copulatur. Hunc orbis iudicem, karissimi, deprecemur ut in adventu æterni iudicis salvemur quatenus qui credimus quæ non vidimus, per ejus merita in cœlesti palacio beati esse possimus, ubi oculus.

DOMINICA I POST PENTECOSTEN.

Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona? (Psal. iv.) Revera, karissimi, multi verba Dei audire cupiunt, sed heu! qui dicant pauci sunt; immo, quod gravius est, plerique qui [del. qui] dum verbum vitæ proferre nolant aut nesciunt, odiis eos persecuntur qui bona dicunt vel faciunt. Hii in tantum veritatem Christi abhominantur quod etiam de eo loqui audire dedignantur; et quia eos vitæ verbum cruciat, utique Verbum Dei Christus eos tantum a regno suo quantum tenebras a luce dis-

gregat; et cum a regno Dei excludantur, necesse est per omnia ut tartareo carceri cum diabolo auctore (f° 280 v°) invidiæ ipsi invidi includantur. Si nulla Scriptura esset nisi hodiernum evangelium, sufficeret fidelibus ad vitæ exemplum. Refert namque Dominus quod quidam homo magnis divitiis affluerit, cottidie sollempnes epulas duxerit, pauperi Lazaro insuper ulceroso micæ de mensa cadentes denegaverit. Qui mortuus inferno mancipatur; Lazarus vero in sinu Abrahæ collocatur. Dives ergo

dum se graviter flammis cruciari, Lazarum vero A cerneret gremio Abrahamæ lætari, magno ejulatu Abraham postulat ut Lazarum mittat qui minimo digito guttam aquæ instillet et linguam ejus ardentem refrigeret. Sed quia hic mendico denegavit panis micam, ibi ipse mendicus non meruit aquæ guttam. Postquam vero de se desperavit pro salute fratrum rogavit. Quos Abraham scripta Moysi et prophetarum habere indicavit, quibus si non crederent, nec mortuis, si ad eos irent, credituros affirmavit (*Luc. xvi*). Hic homo rex fuisse insinuat cum purpura vestitus memoratur, quia olim soli reges purpura utebantur; sed quia rex a regendo est dictus, et ipse servus peccati vicis erat subjectus, non rex sed homo appellatur, quia vociferati [voracitati] tantum et libidini ut animal irrationale famulabatur. Cujus B nomen ideo non exprimitur quia in libro viventium cum justis non scribitur. Lazarus autem pauper nominatur quia nomen ejus in cælo scriptum inveniebatur. Dives in inferno sepultus legitur, quia infernus sub terra esse fertur; et qui ibi mergitur, terra cooperitur, sicut corpus pulvere cum in tumulto sepelitur. Sinus Abrahamæ erat locus a pœnis quietus in quo Christum expectabat sanctorum cœtus. Ante Christi adventum omnes descenderunt ad infernum; et si Abraham cum Lazaro apud inferos fuit, quæritur quomodo dives elevatis oculis eos a longe viderit. Duo leguntur inferni, inferior et superior: inferior, in quo animæ reproborum torquebantur; superior, in quo electi Christum præstolabantur. De inferiori scribitur: *Eruisti animam C meam ex inferno inferiori (Psal. lxxxv)*; de superiori autem: *Educ de inferno animam meam ad confitendum nomini tuo (Psal. xxix)*. In inferiori autem novem speciales pœnæ esse feruntur, scilicet ignis inextinguibilis, frigoris horror incomparabilis, vermes immortales, fetor intollerabilis, (° 282) mallei percutientes, tenebræ palpabiles, confusio peccatorum, visio dæmonum, et auditio insultantium, ignea vincula singulorum membrorum. Superior autem infernus erat ultima pars terræ, locus inferno vicinus, sed a pœnis disjunctus, in quo justis positi potuerant a malis conspici qui erant in inferiori. Quidam dubitant utrum se animæ in alia vita cognoscant; sed cum dives Abraham cognoverit quem nunquam ante viderat, constat quod mali bonos ibi agnoscant. Cum vero Abraham divitem ibi cognoverit, quem ante nunquam viderat, patet quod etiam boni malos ibi agnoscant. Rursum quæritur utrum justorum animæ quicquam de viventibus intelligant, vel animæ pravorum aliquid de vivis sentiant; sed cum Abraham dicat: *Recepisti D bona in vita tua et Lazarus mala*, constat quod boni homines actus viventium aspiciant, præsertim cum se invocantibus continuo subveniant. Cum vero dives pro fratribus male viventibus preces fundat, patet quod damnati quædam, non tamen omnia, de vivis sciunt. Ante judicium autem reprobi electos in gaudio conspiciunt, ut magis doleant

quod hoc assequi neglexerant; aspiciunt electi et reprobos in supplicio, ut amplius gaudeant quod hoc gratia Dei adjuvante evaserant; post judicium vero boni semper quidem malos videbunt, mali autem nunquam bonos videbunt. Notandum vero quod is linguæ specialiter petit refrigerium quem in omnibus membris coquebat incendium. Per hoc datur intelligi quemlibet in eo membro amplius tormenta passurum in quo majorem exercuit peccandi usum; et quia hic deditus edacitati jugiter inserviebat loquacitati, juste dicitur in lingua plus cruciari quam semper laxabat inania fari. Et quia [del. quia] notandum quod nulli legitur quicquam rapuisse, sed tantummodo propria non tribuisse. Et si is, fratres, tanto supplicio plectitur qui propria minime largitur, quid de his est sentiendum qui semper parati sunt ad rapiendum? Dicit Scriptura de ociose comedentibus Sulci: clamabunt adversus eos; de furibus autem et rapacibus, Terra convertetur eis in picem et sulphur ardentem. Hic dives aliqua bona pro humana laude fecit et bonam mercedem horum per bona temporalia recepit; Lazarus vero aliqua mala gesserat quæ hic dolore corporis luerat. Pensate, quæso, karissimi, quam districta sunt judicia Dei. (° 282 v°) Ecce guttam aquæ petit qui micam panis non dedit; et quia micam negavit guttam non impetravit (*Luc. xvi*).

Unde vos, domini mei, quibus Deus concessit divicias hujus sæculi, cavete ne vos divitiæ ut servos possideant et a veris divitiis vacuos ad tartara pertrahant. Possidete vos divitias egenis distribuendo et veras divicias per has fallaces acquirendo. Non est malum divicias habere, sed valde grave est eas in pravum usum contorquere. David enim et Ezechias atque Josias, ut puta reges, alique eorum similes multas divicias possederunt, sed per eas indeficientes sibi comparaverunt. Cyrus et Antiochus atque Cresus, alique illorum consimiles, viri diviciarum erant quia eas ad superbiam et luxuriam converterant; et quia hic regnum cælorum habuerunt, obeuntes nihil in manibus suis invenerunt, sed cum illo divite in æterna egestate dolebunt. De talibus dicitur: *Facilius est camelum per D foramen acus transire quam divitem in regnum cælorum (Matth. xix)*.

Narrat Dominus cuidam plurimas divicias affluisse, huncque destructis horreis majora construxisse, atque illic omnibus bonis collectis animæ suæ dixisse ut epularetur, lætaretur, quia multos annos victurus esset et in his bonis lætos dies ducturus. Eadem nocte infelix mortuus alienis divicias suas reliquit, ipse sola peccata secum partans tartara subivit. Quid huic profuerunt diviciæ qui his neglexit æternas acquirere?

In illor partes homines dividuntur: quidam divites, ut Abraham et Job, salvantur; quidam vero divites, ut Cheneres, Pharao, Nabuchodonosor, damnantur; quidam pauperes, ut Lazarus et monachi,

cauantur; quidam autem, ut Judas alique fraudolenti, miseris traduntur æternis.

Dives etiam qui purpura et bisso induebatur est Judaicus populus qui regno et sacerdotio legis gloriabatur. Per purpuram quippe regnum, per byssum designatur sacerdotium. Hic cottidie splendide epulabatur dum in exteriori cultu de ferculis legis et prophetarum saginabatur. Per pauperem vero gentilis populus præfiguratur qui ulceribus peccatorum sauciabatur. Hic micæ de mensa cadentes non accipiebat, quia nec minimam sententiam de sacra Scriptura audiebat. Canes autem venientes ulcera ejus lungebant, quia apostoli, canes Dei, eum copiose legem Dei instruebant, ulcera peccatorum medicamine poenitentiae claudebant. Hic mortuus in sinum Abrahamæ portatur, dives in inferno (f° 284) tumulatur, quia multi fideles ab Oriente venient et Occidente et cum Abraham et Ysaac et Jacob in regno cælorum recumbent. Filii autem regni, scilicet perfidi Judæi, ejicientur in tenebras exteriores, quia non crediderunt Moysi nec prophetis nec Christo resurgenti a mortuis. Nunc quoque bella leguntur regum et victoriæ eorum ut per hæc instruamur peccata debellare et victores existere viciorum.

Legitur autem quod quidam vir duas uxores habuerit, quarum una secunda, altera sterilis fuerit, et tandem sterilis Samuelem genuerit (*I Reg. 1, etc.*). Qui Heli sacerdotio, Saulem abdicavit a regno, David ungens oleo sublimavit sceptro. Qui David Golyam fortem funda et lapide stravit, proprio ense caput amputavit; pluribus præliis desudavit, devictis hostibus egregium Domino tabernaculum præparavit, cujus filius Salomon templum toto orbe famosum constituit, pacem omnibus gentibus.

Vir qui sibi duas uxores copulavit est Deus, qui Synagogam et Ecclesiam sibi desponsavit; ex quibus Synagoga secunda fuit quia Judaicum populum ad carnales ceremonias genuit. Ecclesia autem, diu sterilis, fidelem filium, scilicet Christianum populum, ad speciales observantias generavit. Qui Heli a sacerdotio et Saul a regno repudiaverunt (*sic*), quia Judaicum populum incredulum a Christi sacerdotio et gentilem populum fideles persequentem a regno Dei alienat, David autem verum, scilicet desiderabilem Christum, a Patre oleo læticiæ præ omnibus consortibus unctum regem omnium adorat. Hic fortem Golyam funda dejecit dum fortem diabolum sua humanitate confregit. Funda quippe erat circumdata Christi humanitas, passionibus circumrotata. Lapis qui frontem Golix penetravit erat divinitas quæ maxillam Leviathan perforavit. Porro mucrone caput ejus desecuit dum per reges et philosophos, utique arma ejus, ad fidem conversos diaboli vires enervans idolatriam depulit. Hic David multa bella constituit dum milites suos apostolos et martyres debellare Judæos, paganos, hereticos instituit. Prostratis hostibus fecit Deo tabernaculum. In hujus regis milicia, karissimi, contra vicia armis virtutum pugnemus ut vite præmio laureati in su

A perno regno triumphemus. Milicia est enim vita hominis super terram (*Job VII*), et sicut mercennarii dies ejus. Miles militat pro beneficio, mercennarius laborat pro annuo præmio: ita nos, dilectissimi, militemus pro æterni regis beneficio, desudemus pro perhennis (f° 284 v°) vite præmio. David gessit tipum Christi hic cum hominibus conversantis et pro sponso [sponsa] sua Ecclesia contra hostes dimicantis. Salomon expressit ejus figuram jam in gloria Patris regnantis et in pace perpetua cum sanctis triumphantis. Devictis itaque ut David hostibus, sicut Salomon templum ædificavit, quando ultimo judicio damnatis Ecclesiæ hostibus, supernam Hierusalem ex angelis et hominibus ut civitatem ædificans congregabit.

B Est avis perdix nuncupata quæ fovet ova ab alia ave furata; postquam pulli exeunt, audita voce matris ad eam redeunt. Deus Pater duos primos homines quasi duo ova in nido paradysi posuit; quos perdix diabolus, perditor animarum, furatos fovit dum seductos a Deo omnem maliciam docuit. Qui de testa exeuntes ad matrem reversi sunt quando tunicam peccati excientes [exuentes], ad matrem, scilicet Dei sapientiam Christum, redierunt.

Sanctorum facta vel dicta sunt nobis, karissimi, ad exemplum præscripta. Gesta sancti Paulini instruunt nos reditum ad patriam paradysi. Hic venerandus præsul dum gregem sibi commissum pervigili cura pasceret, contigit ut paganorum exercitus regionem invaderet, populum captivum duceret. Et dum vir Dei cuncta pro redimendis captivis tribuisset quæ in episcopio suo invenire potuisset, quædam vidua ab eo precium poscit quo filius ejus rediri possit. Qui aliud non habens, se ipsum pro eo tradidit in servitium et vidua recepit filium suum. Porro dominus suus, gener videlicet regis, constituit eum hortulanum, frequenter habens cum eo colloquium, cognoscens eum sapientem virum. Cui Paulinus prædixit regem citius moriturum, eum pro socero regnaturum. In nocte autem vidit rex in somnis se a Paulino et aliis judicari et vita ac regno privari. In crastino genero visionem indicat, Paulinum convocat quisnam in terra sua fuerit interrogat. Quem postquam episcopum didicit, quicquid vellet pro injuria sibi illata petere dari proposuit. Paulinus vero omnes de suo episcopatu captivos laxari postulavit, quod mox impetravit. Nam protinus missa regali præceptione cuncti captivi adducuntur ex omni regione. Paulinus vero cum omni populo suo naves omnibus bonis onustas ingreditur, cum mago honore et gaudio in patriam revehitur, imitatus boni pastoris exemplum qui se ipsum pro capto tradidit in servitium et captivum populum secum revexit ad patriæ supernæ palacium. Hunc, karissimi, debetis (f° 286) imitari, hunc omnesque Dei electos deprecari ut cum peribit impiorum iter vos Dominus agnoscant (*sic*) in via justorum, ubi oculus non vidit (*I Cor. II*).

DOMINICA II.

Beati qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt (Apoc. xix). Refert Evangelium, karissimi, quod quidam magnam cœnam fecerit multosque vocaverit. Paratis omnibus misit servos suos invitatos vocare et cœperunt se omnes excusare. Et alius dixit se villam emisse, alius quinque juga boum comparavisse, alius uxorem duxisse et ideo venire non posse. His auditis jussit dominus servum in plateas et vicos exire, pauperes, debiles, cæcos, claudos introducere; et cum adhuc locus vacaret, præcepit servo ut de viis et sepibus compulsi intrarent, jurans quod nemo de vocatis cœnam suam gustaret (Luc. xiv). Homo qui magnam cœnam instruens multos vocavit est Deus qui pro nobis homo factus, qui omnes gentes ad epulas æterni convivii invitavit. Hic misit servum suum ad convivium vocare quando Moysen misit per legem populum ad vitam invitare; sed omnes se a cœna excusant quia profecto Judæi convivium Dei adire recusant. Primus namque dixit se emisse villam et se exiturum videre illam. Judaicus populus quasi villam emit dum terram repromissionis per carnales observantias obtinuit. Exiit illam videre dum de Ægypto exiit eam possidere. His [hic] quoque juga boum emit dum bis quinque præcepta gemina dilectione jugata percepit, quibus se agrum Domini velut bubus colere debuit; sed ivit illa probare, dum ea studuit pro terrenis tantum observare. Hic etiam uxorem duxit quia legem carnali intellectu conjunxit et ideo se a convivio Dei subtraxit. Per illum quoque qui villam emit intellegitur ordo principum Judæorum qui terram populo divisit et qui postmodum munitiones obtinuit. Per illum quoque qui V juga boum emit, subjectus populus designatur qui jugo legis ad subjectionem stringebatur. Per illum vero qui uxorem duxit leviticus ordo declaratur cui lex specialiter ut uxor copulatur. Hii singuli quia terrenis negociis insudant, se a convivio Dei excusant. Unde paterfamilias servo imperat ut in plateas et vicos civitatis exeat, pauperes ac debiles introducat. Servus qui nunc mittitur ordo prophetarum accipitur. Civitas autem Hierusalem notatur in qua archa testamenti venerabatur et in qua templum erat in quo ab omnibus immolabatur. Hujus plateæ israhelitæ (f° 286 v°) erant qui se in latitudinem XII tribuum diffuderant. Vici autem Judæi extiterant, qui se in angustia duarum tribuum constrinxerant. De plateis itaque et vicis prophetæ introduxerunt dum Israhelitas et Judæos de errore scriptis et dictis correxerunt. Hii pauperes erant quia virtutibus carebant; debiles extiterant quia vicis languebant; cæci erant quia sensum legis non videbant; claudi fuerant quia cultum Dei relinquentes post idola declinaverant. His introductis adhuc locus vacat, et dominus servo jubet ut in vias et sepes exeat et intrare compellat. Servus qui de viis et sepibus intrare compellitur [compellit] est ordo apostolorum qui de sectis et ritibus gentilibus multos in domum Dei collegit. Viæ

namque sunt diversæ sectæ philosophorum, sepes diversæ ritus paganorum. De his compulsi intraverunt dum gentes per signa et prodigia apostolorum idolatriam respuentes Deum verum crediderunt. Paulus etenim proconsul compulsus intravit dum Paulus apostolus coram eo magum excæcavit. Constantinus compulsus intravit dum Silvester eum a lepra in baptismate curavit. Gentes igitur introductæ cum Domino cœnabunt, Judæi vero nolentes intrare de cœna Domini non gustabunt.

Et vos, dilectissimi, ad cœnam Dei estis vocati, videte ne quolibet negotio impliciti, ne cujuslibet amicitia impediti ab ea sitis excusati. Nos etenim summi Patrisfamilias servi sumus ab eo missi; vos ad epulas æternæ societatis invitamus. Igitur ad nuptias Agni festinate omnes ingredi antequam janua claudatur, et tunc intrantibus et intrare desiderantibus numquam aperiatur. Dicit Dominus: *Si oculus tuus dexter scandalizet te erue eum et proice abste; et si pes tuus scandalizet te abscide eum et proice abs te. Melius est tibi luscum vel debilem vel claudum ad vitam ingredi quam duos oculos vel duas manus aut duos pedes habentem in gehennam mitti, ubi ignis non extinguitur et vermes eorum non moritur* (Marc. ix). Notandum autem quod tria a Salvatore ponuntur: scilicet oculus, manus, pes, per quæ infelices a convivio Dei retrahuntur, quia aut prælati aut cognati aut subjecti a cœna Domini nos retardant, quos ista membra designant. Oculus qui nos ducit est sacerdos qui nos de tenebris mundi ad lucem vitæ dirigit. Qui ideo dexter oculus appellatur, quia nos de sinistris ad dextros ducere conatur. Hic si nos hæretica doctrina de via Dei abducere et in (f° 288) errorem nitatur ducere, aut pravo exemplo a cœna Dei retrahere, ab injuncto officio ut inutile membrum est ciciendus et ab amicitia nostra penitus prociendus. Manus dextra, per quam operamur, est pater vel mater aut uxor vel quilibet amicissimus per quos in omnibus juvamus. Hii si nos aliquo modo a convivio revocant, zelus Dei eos a nobis abscidat et procul a sedulitate abiciat. Pes, per quem portamur, est quilibet subjectus per quem in necessariis vitæ sustentamur. Hic si quolibet modo nos a cœna Dei impedit, est nobis evellendus, et a familiaritate nostra procul excludendus. Multo enim melius est a nobis his salvari quam cum his perpetuo igni deputari. Nam qui talium amicus est, inimicus Dei constituitur (Jac. iv); et qui his hominibus placet, confusus a Deo spernitur. Qui villam emit est is qui terrenis tantum lucris inservit et ideo a cœna Dei recedit. Qui autem quinque juga boum emit et ea probare abiit, est is qui V sensus corporis per binarium jugatos ad alienos actus scrutandos convertit et a convivio Dei divertit. Unde legitur quod Dina filia Jacob videre mulieres regionis illius egreditur et a Sichem principe regionis opprimitur (Gen. xxxiv). Penset, quæso, vestra fraternitas quam grave vicium sit

curiositas. Ecce summi patriarchæ filia dum curiositatem sectatur a pagano homine constupratur, civitas cum omni populo ferro et flamma exterminatur. Dina quippe egressa violatur dum quælibet anima alienos actus curiose perscrutans diabolo copulatur. Civitas cum populo incendio vastabitur, quia corpus curiosi cum malis actibus æterno igni cruciabitur. Qui vero duxit uxorem est is qui tantum luxuriæ studet explere ardorem; et quia vestimenta nuptialia coinquinat, cœnæ Domini minime appropinquat. Et quia hi a convivio Dei excusantur, de plateis et vicis pauperes et debiles vocantur. Plateæ sunt latæ viæ publicæ atque per potentiam crimina perpetrantium; vici angusta itinera occulte flagitiis insudantium. Pauperes sunt qui se bonis operibus vacuos agnoscunt; debiles sunt qui se in præceptis Dominicis languisse conspiciunt; cæci sunt qui oculos cordis a luce veritatis clausurunt; claudi sunt qui in viis Domini non ambulaverunt. Sed hii omnes vocati ad convivium Dei veniunt dum doctrina justorum correcti per pœnitentiam epulas æternæ dulcedinis adeunt. Porro plurimi de viis et sepibus intrare compelluntur (f° 288 v°) dum de diversis erroribus, ipsa mundi difficultate cogente, ad pietatem convertuntur. Hii omnes in conspectu Dei epulentur et in lætitia delectentur (*Psal. LXVII*) quia magis gaudium est angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente quam super nonaginta novem justis qui non indigent pœnitentia (*Luc. xv*). Ad has epulas, karissimi, sponte voluntaria omnes totis nisibus curramus ubi nunquam esuriamus et siciamus, sed cum angelis in æternum gaudeamus, et ut sine offendiculo illuc properemus, callem prævii Alexii consideremus.

De sancto Alexio.

Hic nobilissimis natalibus procreatus, generosæ ac speciosæ sponsæ est copulatus. Quam prima nocte in lecto relinquens peregre abiit, pœcuniam secum allatam egenis distribuit, multos annos inter pauperes ipse degit, inter quos a servis patris eum ubique requirentibus invenitur, sed minime agnoscitur. A quibus elemosinam accepit, Deo gratias egit; sed quia Deus lumen in tenebris latere non potuit, eum per verba cujusdam imaginis hominibus innotuit. Qui humanam gloriam declinans fugam navigio iniit; sed navis vento impulsa Romanum portum subiit. At ille domum patris ingressus a nullo est agnitus. In qua iterum plurimos annos pauper latuit, multa bonitate conspicuus claruit. Nam parentes suos potentia et divitiis pollere, subjectos eorum vario ornatu florere, sed hæredem summa egestate squalentem a propriis servis subsannari, multis injuriis dehonestari, alacriter per-

Sermonem « Venite, filii, » quamvis Dominico, loquere; et si de sanctis occurrat, adice Dominica VII :

Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus; in verbo autem tuo laxabo rete (Luc. v). Sanctus Petrus tota nocte in piscatione laborans nihil cepit; in verbo autem Domini rete laxans, multitu-

A tulit, patris dolorem, matris mœrorem, dulcis sponsæ suspiria, lugentis familiæ pro se lamenta flebiliter et patienter sustinuit, acceptas elemosinas pauperibus erogavit, post diuturna jejunia tenui victu corpus recreavit, talique modo XXXIII annis certavit. Postquam vero pio Domino placuit hanc ei patientiam per centuplum recompensare, et eum de miseria ad epulas gaudii sublevare, cunctis declaravit ejus meritum ut accenderet ad coelestia mentes fidelium. Clero namque missas celebrante vox coelitus missa intonat, virum requiri imperat per cujus suffragia Romanum imperium vigeat. Ille vero ut intimus dolor sibi diem ultimum imminere prædixit, cuncta gesta sua in carta sua scripsit, quam manu claudens de carcere corporis educitur et angelico melo personante, convivio Dei lætabundus inducitur (f° 290). Papa autem cum Augusto omni- que populo ad domum Eufemiani, scilicet patris sui, invenit [convenit], vultum defuncti velut angeli splendentem invenit. Pater ejus kartam tollere voluit, sed non potuit. Omnes obstupescunt, laudes Deo precesque fundunt. Apostolicus accedens kartam accepit, legendam tradit. Eufemianus autem textum kartæ audiens, nimio dolore contremuit, cum magno ejulatu super corpus filii procubuit. Mater vero scissa veste ejulans accurrit, flebili voce flumen lacrimarum fundit. Porro nobilis sponsa multa laude digna, rupto speculo, miserabiliter sponsum suum lamentatur, se turturem imitaturam protestatur, quæ cum comparem amiserit non ultra alium eligit. Interea corpus signis glorificatur cujus spiritus inter angelos jocundabatur. Nam cæci illuminantur, dæmones ab obsessis corporibus fugabantur. Ruunt itaque populi cupientes tangere corpus mortuum. Quotquot autem tangebant, ab omni languore salvi fiebant. Cuncti itaque manus et voces tulere ad sidera glorificantes Deum qui facit mirabilia. Vix tandem corpus cum multo labore præ multitudine ad ecclesiam est perlatum, quod VII diebus ymnis et laudibus mansit inhumatum. Nam undique catervæ populorum confluebant, sanctum corpus contingere cupiebant de quo miram fragrantiam (*sic*) suavissimi odoris hauriebant, ac depulsa adversa valitudine omnes de percepta sanitate gaudebant. Demum cum magnifico honore carnis materia terræ mandatur, anima in coelis exultans omnibus se invocantibus opitulatur. Hunc, karissimi, cum omnibus sanctis petamus, ut convivæ esse Dei valeamus, atque cum ira ejus in brevi super eos exarserit quos in furore suo conturbabit, nos Domini salus excipiat et super populum suum benedictio ejus veniat. Quam oculus non vidit (*I Cor. ii*).

dinem piscium conclusit. Ita nos cum viciis et peccatis contenebratis prædicamus, quasi in nocte frustra laboramus. Et ideo nihil capimus, sed verba incassum fundimus, quia nimirum sermo Dei in

hoc [non] capit qui tantum terrena sapit. In hoc verbo autem Domini rete laxans [laxamus] dum populo justiciam esurienti verbum vite administramus. Tunc multitudinem piscium concludimus, quia plurimos rete sermonis captos de gurgite peccatorum ad litus poenitentiae perducimus. Inde dicit Scriptura: Loquere verbum auri audienti; inaniter enim perstrepat vox loquentis ubi aversa est mens audientis. Narrat Evangelium turbam multam Dominum triduo sustinuisse, eisque victum defuisse, et quosdam ex eis longe venisse. Unde Dominus misertus dicit si eos jejunos dimitteret in via deficerent. Septem ergo panes cum paucis pisciculis inter eos divisit et plene saturatos dimisit. Erant illor milia qui manducaverant et discipuli VII sportas de fragmentis tulerunt (*Marc. viii*). Turba quae Dominum triduo sustinent (*sic*) est populus fidelium qui signaculum fidei in tribus personis retinet. Hic victum non habet dum verbo Dei caret. Sicut enim corpus pane pascitur, ita anima verbo Dei reficitur. Qui de longe venerunt sunt hii qui post multa flagitia ad Dominum redibunt; nam de prope veniunt qui a puericia in sanctitate vivunt. De longe venientes ne in via deficiant reficiuntur, quia poenitentes ne desperent sacrae Scripturae consolatione pascuntur. Turba super terram discumbit, quia populus fidelium se pulverem attendit; quem Dominus VII panibus reficit dum ei VII dona Spiritus sancti distribuit. Uno pane eum saciat dum ad divina sapienda cor ejus spiritu patientiae illuminat. Altero pane eum saciat dum ei mysteria Scripturae spiritu intellectus aperit. Tercio pane eum reficit dum utile eligere, nocivum respicere spiritu consilii tribuit. Quarto pane eum saturat dum eum in bonis spiritu fortitudinis roborat. Quinto pane eum recreat dum eum spiritu sapientiae illustrat. Sexto pane eum refocilat dum eum sectandam justiciam spiritu pietatis informat. Septimo pane cor ejus confirmat dum eum a malo spiritu timoris avocat. Pauci pisciculi adduntur dum ei exempla fidelium proponuntur. Quatuor milia saturantur quia illor mundi partes per illor (*sic*) Evangelia ad VII dona Spiritus sancti vocantur. Septem sportae de fragmentis superant, quia VII libri agiographiae de VII donis Spiritus sancti redundant, de quibus adhuc doctores refectione quasi de sportis fidelibus ministrant. Pisce quoque turba pascitur dum Christi corpore vescitur. Ipse namque piscis dicitur sicut in Evangelio legitur, dum homines ab illo exigent censum, cui (f° 292) angeli devotum impendunt obsequium, jussu Petrum hamum in mari mittere et de ore piscis qui primus ascenderet, aureum didragma tollere pro se et pro semetipso censum solvere. Piscis hic erat Christus qui in undis hujus saeculi latuit. Qui dragma in ore habuit, quia geminam legem divinis factis splendentem protulit. Hic hamo divini consilii est captus, in igne passionis nobis ad esum assus. Didragma pro Christo et Petro census datur dum uterque lex et gemina dile-

ctio ad Christi et Ecclesiae honorem a fidelibus completur. Populus Dei VII panibus reficitur et X praecipis instruitur; populus autem Pharaonis VII capitibus draconis captivatur et X plagis devastatur (*Exod. vii-xii*). Prima plaga convertitur in sanguinem aqua: aqua in sanguinem commutatur dum baptismum vel sacra Scriptura illis in peccatum reputatur, qui baptismum per immundiciae opera coinquinat ac sacram Scripturam ad suos errores corroborandos depravat. Secunda plaga operuit terram rana: ranarum loquacitas est poetarum garrulitas per quorum fabulas miseri decipiuntur dum eas in desideriis suis secuntur. Tercia plaga scynifes ignitis stimulis terebrabant corpora: hoc sunt haeretici qui nocivis argumentis simplices circumveniunt, mentes eorum perfidia terebrantes ad ignis aeterni stimulos deducunt. Quarta plaga venit muscarum molestia, et sunt importuni in saeculari eloquentia, qui carnes alterutrum per avariciam lacerant, et importune callidis verbis alios impetunt ut bona earum auferant. Quinta plaga est pestilentia perimens animalia: est autem foeda libido irrationabiliter viventes interimens aut in turpitudine putrefactos demonibus ut canibus lacerandos exponens. Sexta plaga producuntur vesicae ferventes et ulcera: ulcera sunt dolositates maliciosorum; vesicae, inflationes superbiorum; hii malos excruciant et moribus foedantes quasi peste deturpant. Septima plaga sunt grando, ignis et tonitrua: tonitrua sunt terrores principum; grando et ignis, saevicia praedonum; hii impios exterminant dum eos cum rebus violenter dissipant. Octava plaga est bruchus et locusta: bruchi sunt voraces; locustae, discordes, voluptatibus salientes; hii flores arborum et segetum devorando corroduunt, quia tales bona desideria per prava exempla et mala colloquia corrumpunt. Nona plaga erat chaos tenebrarum palpabile et murmur quoddam formidabile: sunt autem infideles (f° 292 v°) qui futura non credunt, et a luce retrahunt, et se tenebris aeternae mortis inserunt, ubi terribile est murmur, scilicet fletus et stridor dentium. Decima plaga sunt primogenita extincta: primogenita Aegypti sunt principes mundi saecularesque dignitates quae a demonibus bellis et variis modis exterminantur ut potentes potenter tormenta paciuntur.

Esissimi nitamur bonis actibus ab his decem plagis liberari et VII panibus saturari, a VII draconis capitibus erui, X praecipis legalibus instrui. Imitemur illos qui nos praecesserunt et per multas tribulationes gaudia vitae intraverunt.

De sancta Eufrosina.

Sequamur teneras puellas ad vitam nos praevias. Dirigamus gressum per vestigia Eufrosinae, quae ducunt nos ad atria vitae. Hujus parentes illustrissimi Alexandrinorum multis elemosinis et precibus rogant a Deo haeridem ingentis substantiae ipsorum. Quibus dedit filiam quam septennem baptizantes vocaverunt Eufrosinam. Cujus mater de hac vita

migravit, sed eam pater duodennem jam eminenti viro desponsavit. Cum autem ad nuptias deberet tradi, a patre in quoddam monasterium introducitur ut ab abbate benedicatur; quam ille benedicens ad castitatem hortatur. Illa autem considerans conversationem monachorum, beatificat eos qui hic essent imitatores angelorum, post futuri consortes eorum. Domum veniens, deposita veste muliebri, virilem induit, ad monasterium venit dicens se eunuchum nomine Smaragdum et poscit se fieri monachum. Quæ inter viros suscepta plurimis annis vixit in omni sanctimonia. Pater vero demum rediens filiamque non inveniens, cum servis et amicis per omnia monasteria, per omnia loca totius Alexandriæ, totius Ægypti eam quæsiit et non inventam absque consolatione luxit. Post hæc ad idem monasterium veniens multam pecuniam fratribus largitur ut Deum postulent, sibi aliquid de filia revelari precatur. Qui vigiliis jejunia continuant, septimanam orantes nihil impetrant; et cum essent trecenti quinquaginta oratio Eufrosinæ omnium superavit oramina, quæ die noctuque deprecabatur ne in hac vita manifestaretur. Abbas autem consolatus Pafnutium, jussit eum duci ad Smaragdum, nam ipse in cella solitaria deguit et tota conversatio ejus in cælis fuit. Videns autem patrem, et timens agnosci, in lacrimas solvitur, sed minime agnoscitur. Imperialis quippe vultus ejus præ multis vigiliis emarcuit ac ingens decor (f° 294) ejus præ fletibus ac jejuniis elanguit. A qua consolatus discessit,

A multas elemosinas ejus hortatu gessit. Smaragdus itaque in sancta conversatione XXX et novem annos impletis, finem vitæ suæ sibi adesse sentiens, patrem suum, qui tunc aderat, vocavit, ne ulterius de filia sua sollicitus sit rogavit, se filiam suam indicat, et ut hoc nullus sciat postulat, monasterio res suas conferat, pro se preces suas fundat. His dictis oculos in morte sopitat, claudit, et lucem inaccessibleem per angelos ducta abiit, pater vero semivivus in terram corruit. Qui ad se reversus cum magno ejulatu super corpus cecidit, vocibus et fletibus dolori satisfacit. Quo audito omnes fratres occurrunt, mira cernentes in laudes Dei prorumpunt; qui dum sanctum corpus osculantur, frater quidam, qui unum oculum tantum habuit, altero recepto lætabatur. Iterum atque iterum congeminat ejus magnalia qui etiam in sexu fragili tanta operabatur mirabilia. Corpus igitur in monumento patrum tumultatur, cujus anima ut aurum in igne probatum, sic in camino tribulationis examinata inter candidulas virgines gratulatur. Pater vero se ipsum cum omni substantia sua in monasterio contulit, monachus factus in sancta conversatione finiens vitam filiam suam in gloria visurus cœlestia adiit. Hujus, karissimi, Virginis meritum omniumque sanctorum imploremus suffragia; ne nos Deus simul tradat cum peccatoribus et non nos perdat cum iniquitatem operantibus sed nos cum hæreditate benedicat et usque in æternum extollat. Ubi oculus non vidit.

DOMINICA X.

Vix Syon lugent eo quod non sint qui veniant ad C solemnitatem (Thren. 1). Syon, quod sonat specula, est Ecclesia, quæ regem gloriæ in decore suo est speculatura. Hujus viæ sanctorum vitæ et doctrinæ accipiuntur, per quos fideles ad mœnia cœlestis urbis perducuntur. Hæc viæ lugent paucos venire ad solemnitatem, quia justi graviter deflent raros frequentare Dominici sacramenti celebritatem. Nam qui se hic alienat ab Ecclesiæ festivitate, utique in futuro excluduntur (sic) ab angelorum solemnitate. Unde legitur hodie quod Dominus videns civitatem Hierusalem, flevit eamque ab hostibus obsidendam, circumfodiendam, cum omnibus filiis suis destruendam prædixit. Civitas hæc, super quam Deus flet, est quælibet anima quæ non plangit sua crimina; quam (f° 294 v°) inimici circumdabant dum imminente morte catervæ dæmonum eam vallabant. In circuitu vallum fodiunt dum transacta mala ante oculos ejus ducentes eam in foveam desperationis ducunt. Undique coangustabant dum horribili vultu et gestu eam exire ad pœnas compellunt. Ad terram eam prosternunt dum corpus morte interimunt. Filios ejus trucidant dum eam ad tartara perducunt pro malis operibus in supplicio cruciant. Lapidem super lapidem non relinquent (Marc. XIII),

quia nullam duri cordis cogitationem impunitam dimittent. Et hoc totum ideo contingit quia tempus visitationis suæ non agnoscit (Luc. XIX). Anima visitatur quando cum hominibus a Deo flagellatur; sed ipsa visitationem non agnoscit quia disciplinam recipere rennuat. Dominus autem de templo suo vendentes et ementes eicit, quia culpas homines diabolo vendentes et pœnas ementes flagello pœnitentiæ a conversis expellit. Hoc præfiguravit Hierosolimorum subversio quæ contigit hoc modo.

Hierusalem visitatio erat Christi Incarnatio. Hanc quippe Oriens ex alto visitavit dum in medio ejus regnum cœlorum prædicavit, signis et miraculis illustravit; sed ipsa tempus suæ visitationis non cognovit dum hunc a lege et prophetis promissum Deum credere noluit. Insuper dum terrenam gloriam perdere timuit, Regem gloriæ crucifixit et ideo cœlestem gloriam amisit. Ipse autem alas crucis expandit atque eas [eam] sub umbra alarum misericordiæ suæ congregare voluit, quemadmodum gallina pullos suos sub alis a milvo protegit. At illi calce Dominum projecerunt, vocantem audire noluerunt, manus post eos extendenti dorsa in faciem dederunt. Deus autem patiens et multum miseri-

cors qui vineam de Ægypto transplantavit (*Psal.* LXXIX) et eam agricolis locavit, cujus prophetas ipsi ad se missos contumelia affectos, insuper et unicūm filium suum de vinea ejectum occiderunt, dedit eis XL duos annos in pœnitentiam quo possent reatus sui consequi indulgentiam. Ipsi autem tempore gratiæ abusi sunt in superbiam et irritaverunt Deum jugiter augentes culpam; ideo ira Dei ascendit super eos et disperdidit eos. Postquam enim prophetas sapientes et scribas ad eos missos a se repulerunt, insuper quosdam flagellaverunt, quosdam lapidaverunt, quosdam diversis pœnis interfecerunt, alios de sinibus suis propulerunt, Deus ultionum, Dominus sanguinem eorum requirere est recordatus, venitque super (f° 296) eos sanguis Christi omnium justorum quem a sanguine Abel effuderunt usque apostolos Christi occiderunt (*Luc.* XIX). Et quia Patrem et Filium offenderunt pater Vespasianus et filius Titus hoc vindicaverunt, ac vineam summi Patrisfamilias, quam in vineam Sodomorum converterant, de qua vinum Gomorrhæe biberant, exterminavit aper de silva et singularis ferus depastus est eam (*Psal.* LXXIX). Silva erat gentilitas de qua aper Vespasianus exercitum ducitavit (*sic*) et vineam, scilicet Judæam, ferro et igne examinavit. Singularis ferus erat Titus, qui longa obsidione Hierosolymam est depastus; sed antequam civitas everteretur, toto illo anno stella instar gladii super eam pendere videbatur. Vitula enim sacrificiis admota agnum est enixa; et continuis XL noctibus igneæ acies in aere cernuntur; templi januæ media nocte ultro aperiantur, maxima luce intus coruscante. Voces hujusmodi audiuntur: « Transeamus de sedibus istis: » Igitur transactis post passionem Domini XL duobus annis Vespasianus et Titus duces Romanorum, cum magno exercitu Judæam intrans (*sic*), universam regionem incendio devastavit (*sic*). Populus autem ex cunctis urbibus ob paschalem festivitatem in Hierosolymam confluerat; quem exercitus in paschali tempore obsederat, sicut ipse Dominum in paschali die crucifixerat. Itaque, secundum verba Domini, vallo circumdatus, machinis undique destructis, fortiter ab hostibus impugnatur, sed et summa vi a civibus defensatur; sed quia in Domino Deo scutum protectionis non habuerunt, in manu hostili corruerunt. Quosdam namque famas, quosdam consumpsit tabes; quidam ab ipsis civibus crudeliter trucidati, quidam fetore mortuorum sunt præfocati. Nam pessimi quique ut canes civitatem circuibant, escam de manu mulierum, de ore etiam infantum rapiabant. Cives in platea jacentes, extremum spiritum præ fame trahentes impio ferro cruciabant, volentesque mori non ex toto extinguiebant, sed miseros vulneribus torquebant. Postquam vero asinos vel equos cæteraque animalia ad esum illicita in cibos consumpserunt, ipsæ matres filios suos ad edendum mactaverunt. Unde magno clamore in civitate exorta, milites propugna-

(160) Sic. Forte censemur.

acula relinquunt; sed hostes undique muros irrum-punt, civitatem violenter invadunt, universa voraci (f° 296 v°) flammæ tradunt, cunctum populum diversis suppliciis extinguunt, cunctas turres et ipsum templum murumque in circuitu a fundamentis destruunt. Omnibus autem subversis, fertur quod in loco in quo civitas pridie fuerat aratrum duxerunt, salem pro semine sparserunt. In hac itaque obsidione legitur quod undecies centena milia fame perierint totidemque gladio perempti sint, ejusdem numeri in captivitate distracti, trecenti in ultionem Dominicæ necis crucifixi sunt. Traditur etiam quod XXX pro denario venditi sunt, sicut ipsi Dominum pro XXX denariis tradiderunt. Sic, karissimi, reddidit Dominus septuplum in sinu eorum qui effuderunt sanguinem sanctorum (*Psal.* LXXVII). Sic relicta est domus deserta (*Luc.* XIII) quam ipsi speluncam latronum fecerunt (*Matth.* XXI); sicque Romani et locum et gentem illorum tulerunt (*Joan.* XI).

En, dilectissimi, audistis captivitatem Judæorum; cavendum est nobis a captivitate dæmoniorum. Illa enim scripta est ad correctionem nostri, ne nos incautos circumcludant castra hostis maligni. Etenim ut nos essemus captivitate liberi, summi Regis Filius datus est obses pro redemptione nostri. Atque ut hoc tenaciter nostræ memoriæ imprimatur, panis Christi in modum denarii formatur: quia profecto ille pro XXX denariis traditus est in manu impiorum qui verus denarius dabitur in vinea usque ad vesperam laborantibus præmium omnium justorum.

Hæc captivitas præcessit in figura, sicut nobis refert sacra Scriptura. Cum Helyas igneo curru in cælum transferretur et Heliseus, pallio Helixæ Jordane diviso ad Hiericho reverteretur; eo inde ad Bethel ascendente pueri ei illuserunt: *Ascende, calve, ascende, calve* (*IV Reg.* II), clamaverunt; quibus dum ille malediceret, duo ursi de silva egressi sunt qui XL duos pueros laceraverunt (*ibid.*). Heliseus erat in figura Christus. Hinc ad Bethel ascendit, dum de Jerusalem ad crucem tetendit. Huic pueri illuserunt, *Ascende, calve, clamaverunt*, dum Judæi puerili sensu Domino pro nobis flagellato, decalvato in Calvari loco in cruce illuserunt. Mos quippe apud antiquos erat crucifigendos prius flagellari ac decalvari, sicut potest etiam in sacra Scriptura notari. *Devorabit, inquit, gladius carnes de cruore occisorum et de captivitate nudati capitis inimicorum* (*Deut.* XXXII). Nam et captivi decalvabantur (f° 298) qui vendebantur. Hoc videtur tonsura nostra exprimere, qui censura (160) Christi figuram gerere. Pueris autem ab Heliseo maledicitur dum maledictio sanguinis ejus super nos et super filios nostros Judæos inducitur. Unde duo ursi de silva egressi XL duos pueros laceraverunt, dum per XL duos annos duo imperatores de gentibus egressi armis Judæos atrociter strangulaverunt. Nos ergo, karissimi, nitamur manus hostium effugere, captivitatem animarum effugere, ad verum regem

nostrum pervenire, veram libertatem obtinere; ut hic consequamur, per vestigia sanctorum gradiamur. Solius Marinae acta nobis sufficerent si alia exempla deessent. Hujus pater dixit se velle animam suam salvam facere, sæculum habitumque mutare, ipsam rerum suarum hæredem instituere. At illa: « Et vis, inquit, animam tuam salvare, meam vero perdere. » Patre autem dicente quid sibi placeret, dixit ut se tonderet, virilem habitum indueret, pro filio secum ad monasterium duceret. Qui pro verbis ejus laudes Deo dixit; detonsam ad conversionem secum duxit. Suscepti autem a fratribus monachi fiunt; in omni religione vitam ducunt. Post aliquot annos pater transiit in locum tabernaculi admirabilis (*Psal.* xli); sed filia in omni virtutum exercitio fit omnibus admirabilis. Cujus nomen pater dixerat esse Marinus, ob nimiam autem religionem ab omnibus dicebatur Christianus. Qui erat multum formosus, morum gravitate et verborum suavitate omnibus gratiosus. Unde a Patre monasterii dirigitur cum fratribus pro utilitate cœnobii. Lividus itaque diabolus, draco tortuosus, olim se volens Deo æquiparare, dolet teneram puellam squamea colla sua calcare, virus suæ malitiæ effudit in feminam Deo placentem per feminam sibi obedientem; sed lubricum caput ejus ab ea conteritur, ipsaque palma victoriæ gloriosæ potitur.

Quidam namque sæpe euntes et redeuntes fratres hospicio suscepit; ejus filia a quodam milite concepit. Quam pater detumescente utero discutit; sed ipsa instinctu diaboli Christiano monacho crimen imponit; quod pater furore plenus, abbati retulit. Dum ergo Marinus ad cellam regreditur, ab abbate ei crimen stupri opponitur. Qui mox pedibus ejus advolutus, se errasse, se ut hominem fecisse profitetur. Ab abbate vero multis flagris (f° 298 v°) afficitur, de monasterio ut reus cicitur. At ille fores monasterii in omni labore cum summa patientia permanebat, publicam poenitentiam velut flagiciosus peragebat, in victu tantum elemosynam peragebat (*sic*). Interea illa infelix mulier peperit infantulum, quem pater puellæ attulit ad monasterium.

A Abbas vero jussit eum projici ante Marinum, dicens ut nutriret filium quem male acquisisset. Ille vero sublato infante pastores circuit; accepto ab eis lacte cum omni diligentia nutrit. Ad portam monasterii redit, soli Deo secreti sui consciò placere contendit. Triennio taliter peracto, rogatu fratrum in monasterium recipitur; vasa coquinæ lavandi et fratrum habitacula purgandi cura ei injungitur; quod cum omni alacritate peregit: primus ad ecclesiam ire, ultimus exire consuevit. Dum igitur diu talis lucerna diu coram hominibus latuit quæ magno fulgore in conspectu Dei claruit, lux lucis eam de tenebris extulit, et cunctis eam in domo ecclesiæ lumen præbuit. Incidit itaque corporis infirmitatem per quam evasit mortis et miseriæ acerbiter et intravit vitæ et gaudii jocunditatem. Qui cum in ecclesia secundum morem non videretur, jubet abbas inquiri ne forte infirmetur. Quem cum obiisse comperit, miserum pronuntiavit qui nec plene tempus poenitiæ promeruit, eumque longe a fratribus sepeliri jussit. Dum autem corpus ad lavandum nudatur, mulier conspicitur; clamor cum laudibus ad sidera tollitur. Amens abbas accurrit, coram sancto corruit corpore; cum magno ejulatu se errasse, se peccasse tandiu vociferat quousque vox cœlitus intonat quæ reatum suæ ignorantie per merita sanctæ Marinae sponsæ Christi indultum pronunciat. Populus itaque ob stupendum miraculum confluit, inter quos et pater puellæ advenit. Qui audiens Christianum obiisse, Deum sibi indulgere petiit quod domum suam destruxerit. Interea filius (*sic*) ejus a dæmonio obsessa, catenis constricta adducitur; de cujus ore diabolus auctorem sceleris, injuriam Christi virginis profitetur. Omnes ergo laudes Deo personant ejus tanta beneficia in hominibus exuberant. Puella autem VII hora ad sepulcrum virginis liberatur, et iterum Dominus in sanctis suis glorificatur. Hanc assidue cum omnibus electis Domini flagitemus ut luxum mundi superemus (f° 300) quatenus nos Dominus in portis mortis exaltet, ut omnes laudationes ejus anima nostra in portis filia Sion annunciet, ubi oculus (*I. Cor.* ii).

DOMINICA XI.

Beatus vir cui non imputabit Dominus peccatum (*Psal.* xxxi). Qui hic peccata sua lacrymis abluit, elemosynis redimit, huic Dominus ea in futuro non imputabit, quia ipsemet ea hic puniens damnavit. Qui autem non cogitat quid jam fecerit, sed quid adhuc facere possit, hic provocat Domini vindictam, quia qui diligit iniquitatem odit animam suam (*Psal.* x); et qui animam suam odit, Dominum utique odit; et qui odit Dominum, hujus iniquitas invenitur ad odium. Sunt plerique in peccatis sordidi qui se justos reputant et alios velut peccatores damnant. Horum pervicaciam Dominus hodierno evangelio reprimit; ab eis autem despectos veniæ erigit.

D Narrat quippe duos in templum Hierosolymis causa orationis ascendisse; unum Pharisæum, scilicet Judæorum clericum, alium publicanum fuisse. Pharisæus, altari appropinquans, manus et oculos ad cœlum elevans, Deo grates retulit quod aliis hominibus dissimilis fuerit, qui raptores, injusti, adulteri forent, ut ille publicanus qui retro astaret, bis in ebdomada jejunaret, decimas omnium rerum suarum daret. Publicanus autem in angulo quodam latebat et oculos ad cœlum levare non audebat, peccatus tantum percutiebat, Deum sibi propitium fieri petebat. Deinde dicit Dominus quod peccata confi-

tens descenderit justificatus; facta autem sua jactans abierit reprobatus: quia *omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur* (Luc. xviii).

Ideo, dilectissimi, cum ad orationem convenitis non benefacta vestra jactare, nec alios damnare, sed vos ipsos accusare, alios omnes justos reputare debetis. Animas vestras in conspectu Dei humiliare, ipsum ore et corde invocare, et in die tribulationis vos liberabit, et super inimicos vestros exaltabit. Prohibite linguam vestram a malo et labia vestra a dolo, quia ex verbis suis quisque justificabitur et ex verbis suis condemnabitur (Matth. xii). Qui ita orat sicut Dominus docuit, hunc Dominus exaudiet; qui vero aliter orat, hujus oratio in peccatum fiet. Vitæ necessaria et gaudia æterna petite, et dabit vobis Pater utraque. Multi orant et non impetrant, sed oratio eorum erit execrabilis, quia aurem suam avertunt a clamore (s^o 300 v°) pauperis. Non enim omnis qui dicit ei: *Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum; sed qui facit voluntatem Patris ejus, ipse intrabit in regnum cœlorum* (Matth. vii). Voluntas Patris est ut in nobis peccantibus dimittamus, et rebus nostris opem indigentibus feramus. Per hæc petitiones cordis nostri impetrabuntur; per hæc regnum cœlorum intrabimus.

Per duos homines qui in templum ascendisse leguntur, duo populi, Judaicus scilicet et gentilis, intelleguntur. Phariseus qui ad altare accedebat est Judaicus populus, qui sanctuarium et archam habebat. Ille merita sua in templo replicat, quia de observantia legis in mundo se jactat. Non erat sicut cæteri hominum, quia circumcissione discretus erat a populis nationum. Gentiles raptores erant, quia bona Domini quasi per vim rapiabant, dum ei de collatis beneficiis debitum servicium non reddebant. Injusti extiterant dum, Creatore spreto, creaturam colebant. Adulteri erant dum, vero sponso Domino deserto, cum dæmonibus se polluebant. Judæi quoque raptores erant qui sibi merita justorum usurpabant. Rapinam (sic) namque est laudem justis velle habere et sanctitatem justis imitari nolle. Unde scriptum est: *Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo* (Philipp. ii). Quam æqualitatem dum primus angelus rapere voluit, a beatitudine corrui. Injusti extiterant dum nec Deo sua nec homini sua solvebant. Adulteri fuerant dum lege nobili sponsa abjecta cum idolatria se commaculabant. Per septimanam omne tempus volvitur. Bis in ebdomada jejunit, quia opere et voluntate malum declinat. Decimas dat omnium quæ possidet, quia decalogum legis per X sensus corporis implet: quinque namque duplicata decem faciunt, ut duo oculi, duæ aures et cetera. Sed Judæi malum actu et voto operabantur, præcepta Dei cunctis sensibus transgrediebantur.

Publicanus qui a longe stabat est gentilis popu-

lus, qui a cultu Dei procul erat. Oculos ad cœlum non levabat, quia terrenis tantum irhiabat. Pectus percutiebat dum errorem suum per pœnitentiam deflebat. Et quia se per confessionem humiliabat, Deus illum per veniam exaltabat. Et nos ergo, karissimi, a longe stemus, ut nos Dominicis sacramentis et sanctorum consortio indignos judicemus. Oculos ad cœlum non levemus ut nos cœlo indignos judicemus. Pectus tundamus ut commissa fletibus puniamus. Ante Deum procidamus; coram Domino qui fecit (s^o 302) nos ploremus, ut ipse planctum nostrum in gaudium convertat, et scisso sacco tristitiæ, læticia nos induat. Non simus raptores, quia rapaces regnum Dei non possidebunt. Nullius rem concupiscamus; nullius laudem meritis nostris indebitam nobis (161) ascribamus, quia hæc facientes raptorum erunt consortes. Non simus injusti, quia iniqui regnum Dei non consequentur. Dominum diligamus; proximis nostris necessaria impendamus. Non simus adulteri, quia fornicatores et adulteros judicabit Deus. Rectam fidem servemus, ad nullam hæresim declinemus, quia hoc spiritualis fornicatio appellatur, et Deus perdet omnem qui ab eo fornicatur (Psal. lxxii). Bis in ebdomada, scilicet III et VI feria, jejuneamus, quia si hoc fecit Phariseus, multo magis facere debemus. Et si cibus minime abstinenceamus, cor a mala voluntate, manus a prava actione confineamus. Decimas omnium rerum nostrarum Deo demus, quia si hoc fecit Judæus, multo magis debet facere Christianus.

Non solum, karissimi, sacri apices ad vitam æternam nos ducunt, sed etiam gentilium litteræ nos instruunt: de quibus quædam ad ædificationem preferenda sunt. Et ut nemo inde scandalizetur, sacra auctoritate exemplificetur. Filii quippe Israel Ægyptios spoliaverunt; aurum, argentum, gemmas, vestes pretiosas tulerunt, quæ postea in denaria Dei ad consiciendum tabernaculum obtulerunt. Dum vero ipsi de Ægypto exierunt, omnia templa ydolorum corruerunt. De Ægypto exeunt et ad terram repromissionis tendunt qui hoc sæculum deserunt et se ad sanctam conversationem transferunt: tunc namque delubra dissolvuntur, quia ipsi qui templa viciorum erant, a peccatis destruuntur; jam enim Dei habitaculum esse incipiunt, et ideo maligni spiritus in eis manendi locum diutius habere non poterunt. Qui Ægyptios despoliant dum sæcularia studia in spirituale exercitium commutant. Ad faciendum tabernaculum ea offerunt dum philosophica argumenta ad ædificationem Ecclesiæ proferunt. Aurum Ægyptiorum donant, dum per sæcularem sapientiam spiritualem disciplinam ornant. Argentum Ægyptiorum offerunt, dum sæcularem eloquentiam ad utilitatem Ecclesiæ convertunt. Gemmas illorum donant dum sententias a philosophis bene prolatas ad exhortationem proximorum narrant. Vestes eorum offerunt, dum exempla gentilium ad imitationem fratribus referunt. In

magna (f° 502 v°) enim domo non solum vasa aurea et argentea, sed etiam ferrea et fictilia sunt necessaria. Domus magna est Ecclesia. Vasa aurea et argentea sunt sacrae auctoritatis volumina. Vasa ferrea et fictilia sunt saecularium scripta ad exteriora necessaria. Sicut enim aurum per ferrum splendescit, sic sacra scriptura per saeculares disciplinas fulgescit.

Traditur etiam quod reversi a captivitate templum Dei reaedificaverunt per pecuniam quam apud Babyloniam acquisierant. Apud Babylonios captivi tenentur qui a fide Catholica deviantes apud haereticos, vel a sancto proposito apostatantes, apud saeculares in captione daemone habentur. Qui si, Deo propicio, ad Hierusalem scilicet ad matrem Ecclesiam, reversi fuerint, et utilia quae foris didicerint ad aedificationem proximorum protulerint, profecto templum Deo ex pecunia construunt quam apud Babylonios lucrati sunt. In lege quoque praecipitur: si populus civitatem obsideret, et aliquis puellam pulchram apud hostes conspiceret, ungues et crines ei praecideret, postea uxorem duceret. Civitatem obsidemus, dum aliquam haeresim vel errorem gentilium scriptis vel disputatione impugnamus. Puellam pulchram apud eos conspicimus, dum aliquam sententiam bene ab eis prolatam invenimus. Cui debemus ungues et crines praecidere et sic nobis conjungere, quia superflua et contra fidem posita debemus spernere; bene autem dicta et fidei nostrae non contraria ad instructionem fidelium libris nostris intexere.

Scribunt itaque philosophi quod mulier rota innexa jugiter circumferatur; cuius caput nunc in alta erigatur, nunc in ima demergatur. Rota haec quae volvitur est gloria huius mundi quae jugiter circumferatur. Mulier rotae innexa est fortuna gloriae intexta. Huius caput aliquando sursum, aliquando fertur deorsum, quia plerique multociens potentia et divitiis exaltantur, saepe egestate et miseriis exalliantur (*sic*). Dicunt etiam quod quidam apud inferos damnatus per radios rotae sit divaricatus; quae rota sine intermissione ab alto montis in ima vallis feratur et iterum alta repetens denuo relabatur.

Ferunt iterum quod quidam ibi saxum in altum montis evolvat, ac pondus saxi volventem de vertice montis praecipitem pellat, rursusque miser saxum in altum revolvat. Tradunt iterum quod ejusdam jecur ibi vultur exedat, quod jam consumptum iterum (f° 504) recrudescat.

Haec quia sapiens ratio composuit, debet scire vestra dilectio quid velint. Is qui in rotae vertigine de monte in ima praecipitatur, est is qui de altitudine potestatis vel divitiarum in profundum baratri praecipitatur. Qui autem saxum in montem evolvat, quod ipsum mox revolvit, est is qui eum magna difficultate dignitates vel quaelibet cupita assequitur et per eadem ad ima inferni dimergitur. Cujus vero jecur (*sic*) vultur vescitur et denuo revirescere fer-

tur, est is de cujus corde luxuria pascitur; et expleta concupiscentia, iterum foeda libido renascitur. In jecore enim est concupiscentia; vultur vero amat mortuorum cadavera.

De hac peste iterum dicunt quod Medusa egregia forma plurimos ad amorem sui incitaverit, quae omnes se intuentes in saxa commutaverit [commutaverint cod.]. De huius facie se Perseus cristallino clipeo protexit, eamque falcato ense interemit. Haec femina est luxuria, quae se formosam fingit per hominum pectora, sed se inspicientes in lapides commutat, quia corda libidinosorum per delectationem indurat. Ab hac se Perseus cristallino clipeo protegit, quia vir fortis speculum virtutum intendens, ab huius intuitu vultum cordis avertit. Falcato ense eam interemit, quia timore aeterni ignis eam a se abscidit.

Inde legitur quod quidam patrum parvulum filium in heremo nutrierit, quem adultum luxuria titillaverit. Pater autem jussit eum in heremum secedere et solus jejuniis et orationibus XL diebus vacare. Expletis vers xx diebus vidit tetram et nimis fetidam mulierem nudam super se irruere; cuius fetorem ferre non valens coepit eam a se repellere. At illa: « Cur, inquit, me tantum exhorrescis cuius amore tantum inardescis. Ego enim sum luxuriae imago, quae dulcis in hominum cordibus appareo, et nisi patri tuo obedisses, sicut et alii a me prostutus esses. » Ille vero grates Deo retulit qui eum a spiritu fornicationis eripuit. Multa alia exempla deducunt nos ad vitae itinera.

(162) Legitur quod quidam patrum egressus vidit quendam Aethiopem in silva succidentem ligna, ac ligata levare temptantem. Quae dum viderentur gravia, dissolvens auxit onera: et cum tunc magis essent onerosa, addens fecit ea; inportabilia. Quae dum tollere nititur a pondere opprimitur. Ille autem progressus (f° 504 v°) vidit ubi (*sic*) quaedam aquam in vas fundebat, quae infusa subitus confluebat, quia vas fundum non habebat. Ulterius progreditur, et ecce duo viri portae civitatis appropinquabant qui lignum transversum ante se ferebant; et neuter alteri volens cedere, ambo foras remanebant. Aethiops qui auget onus lignorum est is qui semper cumulat pondus peccatorum; et cum vix sufficeret tempus ad emendanda transacta, semper infelix non cessat addere recentiora, usque dum desperationem incidens, poenitentiam non meretur, sed mole criminum in mortem deprimitur. Ille autem qui aquam vasi fundo carenti immittit, est is qui elemosinas vel aliqua bona committit, sed ea per immundiciam vel alia vicia amittit unde scriptum est: Congregavit pecuniam et misit eam in saccum pertusum. Pecuniam in saccum pertusum congregat qui bona quidem perpetrat, sed ea pravis operibus coinquinat. Qui vero ligna ferebant transversum, sunt hi qui ferunt grave superbiae jugum; qui dum

alterutrum eegere nolunt, portam cœlestis civitatis ingredi non poterunt. Qui autem suave jugum Domini cervicibus suis imponunt, et leve onus ejus tollunt, hii porta (sic) supernæ urbis intrabunt. Ad hanc, karissimi, toto corde suspiremus; ad hanc

A totis viribus properemus, quatenus fundum puteum non habentem evadamus et hostiam laudis Domino in atriis Hierusalem sacrificare valeamus oculus.

DOMINICA XIII.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum (Psal. 1). Adam infelix vir fuit qui per consilium impiorum de patria paradysi abiit et omnes posteros suos in hoc exilium traduxit. Hic in via peccatorum stetit, quia in peccatis stabilis mansit. In cathedra pestilentiae sedit, quia peccata alios per mala exempla docuit. Christus autem beatus vir extitit qui consilio Patris ab aula cœli in carcerem post perditum servum abiit. In consilio impiorum non abiit quando diabolus omnia regna mundi et gloriam eorum ei ostendens, se adorare persuasit (sic). In via peccatorum non stetit, quia peccatum non fecit. In cathedra pestilentiae non stetit quia nec verbo nec facto malum docuit. Et ideo sicut ille infelix omnes carnales filios in mortem attraxit, ita iste beatus (f° 506) vir cunctos filios in vitam revexit. Sicut enim ipse refert in Evangelio: Homo quidam descendit ab Hierusalem in Iericho, in quem latrones irruentes vulneraverunt, ac despoliantes eum abierunt. Porro sacerdos eandem viam pergens, ac semivivum videns, pertransit; similiter levita iterfaciens viso eo præterivit. Samaritanus autem per eandem viam pertendens, miseri miseretur, ac ligatis vulneribus, vino et oleo medetur, impositumque jumento in stabulum duxit. Altero die duos denarios stabulario protulit, curam illius gerere petit; si quid de suo supererogaverit; in reversione se ei redditurum promittit (Luc. x).

Homo quippe ab Hierusalem in Iericho descendit dum primus parens de gaudiis paradysi ad defectum mortis venit. Hiericho namque, quod luna sonat, defectum nostræ mortalitatis designat. Qui latrones incidit, quia exulem protinus turba dæmonum circumdedit. Qui etiam eum despoliaverunt, quia non solum divitiis paradysi, sed veste immortalitatis denudaverunt. Plagas imposuerunt, quia ei peccata influxerunt. Semivivum reliquerunt, quia in anima mortuum, in corpore vero per Dei mysteria circumdatum dimiserunt. Per eandem viam sacerdos descendit dum patriarcharum ordo per iter mortalitatis tetendit. Qui vulneratum pertransiit, quia generi humano opem ferre non valuit, dum se etiam peccatis graviter sauciatum doluit. Levita quoque idem iter carpebat, quia ordo prophetalis etiam per callem mortis tendebat. Qui saucium præterivit, quia perditio hominis adiutorium ferre non potuit, dum se quoque peccatis vulneratum ingemuit. A

Samaritano autem semivivus curatur, quia nomen seductus per Christum sanatur.

B Samaria erat civitas caput regni Israhelitici, cujus caput (sic) ad idolatriam in Ninive erant captivati et gentiles in ea locati. Quorum consortia Judæi in tantum exhorruerunt, quod illos participio eorum adduxerunt quibus maledicere voluerunt; unde et Dominum maledicendo Samaritanum vocaverunt. Ipse enim verus Samaritanus erat, quod *custos* dicitur, quia ab eo genus humanum custoditur. Hic iter fecit dum de cœlis in hunc mundum venit. Viatorem vidit plagatum, quia hominem conspexit peccatis et miseriis circumdatum. Super eo movetur misericordia (f° 506 v°), quia omnes dolores pro eo experitur. Et appropians vulnera ejus alligavit, dum vitam æternam nuncians, a peccatis cessare prædicavit. Per duas partes ligaminis vulnera constrinxit, dum per duos timores peccata compescuit. Servilis enim timor (163) pœnas a peccatis prohibet, filialis autem sanctos ad bona opera monet. Inferiorem partem ligaminis traxit, dum gehennæ timorem sic cordibus hominum incussit. Vermis, inquit, eorum (164) moritur et ignis non extinguitur, Superiorem partem traxit dum boni studii timorem instruxit. Filii, inquit, regni eicientur in tenebras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium. Vinum et oleum infundit, dum pœnitentiam et veniam docuit. Per vinum quippe putrida expurgantur, per oleum sota curantur. Vinum infundit dum dixit: Pœnitentiam agite; oleum addidit dum dixit, *appropinquabit enim regnum cœlorum* (Matth. iii). In jumentum posuit dum peccata nostra in corpore suo super lignum crucis pertulit. In stabulum duxit, dum eum supernæ Ecclesiæ conjunxit. Stabulum, quo animalia in nocte congregantur, est præsens Ecclesia, in qua justi in caligine hujus vitæ stabulantur donec aspiret Dies æternitatis, et inclinentur umbræ mortalitatis.

Altero die protulit duos denarios. Una dies erat mortis, altera vitæ. Dies mortis cœpit ab Adam, in quo omnes moriuntur. Dies vitæ inchoavit a Christo, in quos omnes vivificabuntur. Ante Christi resurrectionem omnes homines ad mortem tendebant; post suam resurrectionem omnes fideles ad vitam surgebant. Altero vero die duos denarios protulit dum post resurrectionem suam duo Testamenta per duo præcepta caritatis impleri docuit. Stabulario

(163) Suppl. per.

(164) Suppl. non.

denarios dedit, dum ordini doctorum legis vitæ docenda commisit. Ægrum præcepit curari, quia genus humanum jussit a peccatis salvari. Quem ægrum fetor de stabulo exire compellit, quia justos adversitas hujus mundi ad cœlestia appetenda impellit. Duo etiam denarii stabulario dantur, dum doctores scientia Scripturarum et honore sæcularium sublimantur. Si quid ipsi supererogaverint, ille reddet eum redierunt (165), quia si bonis, quæ populis prædicant, operibus exemplificant, cum verus Samaritanus ad iudicium redierit, et olim saucium, tunc jam sanatum, de stabulo in cœleste palacium (f° 308) induxerit, sollicitis procuratoribus sempiterna præmia recompensabit.

Humani quoque generis formiam surdus ille et mutus habuit, quem Dominus ut sanaret per fines Decapoleos transivit (*Marc. vii*). Decapolis est regio decem civitatum, et significat legem decem præceptorum. Per Decapolim Dominus transit cum sub decalogo legis nasci voluit. Surdum et mutum ei adducunt cum prædicatores genus humanum ad fidem convertunt: quod surdum erat, quia mandata Dei audire nolebat; mutum erat, quia a laude Conditoris tacebat. Cui Dominus auditum reddidit dum ei ad intelligendas Scripturas sensum aperuit. Vinculum linguæ ei solvit, dum os ejus Dei laude replevit.

Hoc etiam decem leprosi expresserunt qui Domino castellum introeunte mundati sunt (*Luc. xvii*). Dominus quippe intravit castellum dum incarnandus descendit in Virginis uterum, Spiritus sancti castellum. Decem viri leprosi erant omnes homines, X præceptorum transgressione vel X plagarum Ægypti percussione maculosi. Qui a Domino ad sacerdotes destinantur, sed in itinere mundantur, quia dum peccatores delicta sua confiteri ad sacerdotes currunt, protinus veniam de commissis habebunt. Unus qui pro sanitate gratias retulit, est Catholicus populus qui pro salute sua jugiter Domino gratias agit.

Beati autem oculi, sed non omnium erant, qui Christum et ejus facta viderunt (*Luc. x*); et aures quæ ejus doctrinam audierunt (*ibid.*); beati etiam sunt qui ea non viderunt et crediderunt (*Joan. xx*). Quod enim reges et prophetæ videre voluerunt (*Luc. x*), hoc fideles apostolos vidisse credunt, scilicet Dominum cum hominibus conversatum fuisse, et signis atque doctrinis perditum hominem ad patriam reduxisse. Hunc, karissimi, ex toto corde, ex tota anima, ex omnibus viribus, ex omni mente, et proximum nostrum sicut nos ipsos diligamus (*Matth. xxii*), ut eum in regno claritatis ejus videamus. Omni tempore eum benedicamus, ut eum in domo sua in sæculum sæculi laudare valeamus.

Legitur quod quidam jugiter aut legerit, aut ymnis vel psalmis laudem Dei in ore habuerit. Hic quadam nocte vidit quomodo ex odoriferis floribus

A corona in caput ejus cœlitus descendit. Qui dum postmodum defunctus sepelitur, omnis turba astans miri odoris suavitate repletur.

Fertur de alio quodam idiota quod ymnum jugiter *Gloria Patri, et Filio, et* (f° 308 v°) *Spiritui sancto* recitaverit, et postea mortuus cuidam gloriosa facie et splendida veste apparuerit. Qui dum ab eo requireret quomodo se haberet, qui nunquam litteras didicerit, in hæc verba respondit: *Dominus regit me et nihil in me deerit; in loco pascuæ ibi me collocavit* (*Psal. xxii*). O quantum differt simplicitas fidelium a subtili ingenio gentilium! En idiota iste per fidei stulticiam tribus verbulis adeptus est gaudium et omnium rerum noticiam. Plato vero, exundans fluvius humanæ sapientiæ; Aristoteles, torrens argutæ sapientiæ, per sæcularem prudentiam sortiti sunt miseriæ et æternæ perditionis insipientiam. Sic sic nimirum Christus Dei sapientia se diligentes remunerat, sic se contemnentes et beneficiis suis abutentes reprobat. Jam etenim Petri piscatoris (166) fides Aristotelica argumenta sillogismavit; jam Tulliana eloquentia coram Christi professoribus obmutescens os oppilavit.

Legitur etiam quod quædam ad Christum conversa multis bonis operibus floruerit; vigiliis, jejunis, orationibus jugiter insudaverit. Quæ gravi languore correpta, pervenit ad extrema. Cujus lecto dum a fidelibus assistitur, ecce subito media nocte lux immensa cœlitus effunditur; ejus nimio radio omnium visus ita obtunditur, quod nihil aliud præter illa claritas (*sic*) cernitur. Interea januæ a multitudine ingredientium crepitare audiuntur; voces infirmanti colloquentium percipiuntur, sed præ splendore luminis non conspiciuntur. Præterea fragrantia (*sic*) maximi odoris efferbuit, quæ omnium olfactum mira suavitate replevit. Appropinquante autem die lux discessit; sed odor triduo ibi remansit. Quarta autem nocte maxima iterum luce cellula illustratur, ejus fulgore totius noctis caligo effugatur. Et ecce duo chori psallentium in platea audiuntur; voces sexus canentium discernuntur, nam viri psallebant, feminae respondebant. In hac igitur lucis claritate, in hac odoris suavitate, in hac modulaminis jocunditate, sancta illa anima eximitur de carnis acerbitate, et cum sanctorum jubilo deducitur perfruitura perhennis dulcedinis amœnitate. Et quanto altius ducitur, tanto minus vox ymnizantium percipitur, usque dum lux et (f° 310) concentus subtrahitur; suavitas odoris manet quousque corpus sepelitur, sic Dominus humilia respicit, sic de stercore erigit pauperem (*Psal. cxii*). Hæc enim paupercula fuit et nullius momenti inter homines extitit. Sed quod hominibus est abjectum, Domino nostro est acceptum; et quod hominibus est altum, abhominabile est apud Deum. Ecce etenim preciosa gemma in sterquilinio latens de cloaca mundani fetoris tollitur ac regio diademati ignitis lapidibus

(165) Leg. reaverit.

(166) Cod. piscatores.

rutilanti corusco loco imponitur. Hinc, karissimi, A ter mereamur, atque pro annis quibus vivimus (167) omnibus sanctis animas nostras committamus, bonis operibus jugiter insistamus, quatinus pro diebus hic videmus mala, unam diem in atris Domini videamus, quæ melior est super millia (*Psal. lxxxiii*). Quibus nos humiliamus, lætari cum illis perhenni-
Quam.

DOMINICA XX.

Beati qui audiunt verbum Domini et custodiunt illud (*Luc. xi*). Multi sunt, karissimi, qui verbum Dei nec aure corporis audire volunt. Plerique vero hoc aure quidem audiunt; sed minime beati sunt, quia illud operatione non diligunt. Qui autem illud sollicita aure audiunt, intento corde custodiunt, devoto opere implere satagunt, hii beati sunt, quia cum Verbo Dei in æternum exultabunt.

Idem Verbum refert hodie in Evangelio quod quidam rex fecit nuptias filio suo. Qui misit servos suos invitatos vocare; et nolebant venire. Iterum alios misit, quibus ut invitatis prandium paratum, tauros et vitula occisa et omnia parata dicerent, præcepit. At illi negligentes, alius in villam, alius ad negotiationem suam abierunt; alii tentos servos et contumelios affectos occiderunt, quos rex missis exercitibus perdidit et civitatem illarum succendit. Deinde ad exitus viarum misit et quoslibet advocari jussit. Postquam autem impletæ sunt nuptiæ discumbentium, intrans rex vidit quendam non habentem vestem in nuptiis utentem; jussit eum ligatis manibus et pedibus proci in tenebras exteriores ubi esset fletus et stridor dentium; dixitque multos esse vocatos, paucos vero electos (*Matth. xxii*).

Rex qui nuptias filio fecit est Deus Pater, qui Jesu Christo Filio suo sponsam Ecclesiam conjunxit. Hujus nuptialis thalamus erat sacræ Virginis uterus. Servi qui invitatos (1° 310 v°) vocaverunt, erant prophetae qui Judæis per patriarchas invitatis Christum incarnandum prænuntiaverunt. Qui venire nolebant, erant hi qui prophetis non credebant. Servi secundo missi apostoli fuerunt qui per totam Judæam Christum pro nobis incarnatum prædicaverunt. Prandium paratum erat saginati vituli, scilicet Christi corpus pro nobis jam oblatum. Tauri feroces tyranni extiterunt qui cuncta orbis regna perdomuerunt. Vitula vero erant philosophi qui perscrutando volaverunt mente ad sidera cæli. Hi occisi erant, dum Dei sapientia superbiorum et sublimium colla calcaverat, humiles et pauperes parentes elegerat, sapientiam prudentium reprobaverat, idiotas et simplices homines ad prædicandum constituerat. Omnia parata erant, quia cuncta ad salutem pertinentia fuerant prolata. Scripturam omnibus aperuerat; baptismus et poenitentia cunctis patebat. At illi, neglecta salute, ad nuptias Domini venire noluerunt, sed alius ad villam, alius ad negotiationem suam abierunt, quia tantum terrenis lucris inhiaverunt, et ideo cælestia amare non potuerunt. Reliqui vero servos regis contumelios affectos occiderunt, quia Pharisei et principes sacer-

dotum apostolos carcere, vinculis, verberibus affecerunt; quosdam ex eis occiderunt, alios de finibus suis cum contumelia propulerunt. Rex autem missis exercitibus homicidas illos perdidit et civitatem illorum succendit, quando ministri Dei Romani principes cum exercitibus Judæam intraverunt, parricidas Judæos variis suppliciis interemerunt, civitatem Hierusalem igni succenderunt. Deinde ad exitus viarum servi diriguntur et quoslibet vocare præcipiuntur, quia profecto dum Judæi ad nuptias Dei venire recusant, apostoli, in viam gentium abeuntes, idolatras ad epulas Dei invitant. Bonos et malos congregaverunt, quia multos reprobos cum electis ad fidem traxerunt. Nuptiæ discumbentium implentur, quando numerus electorum implebitur. Rex intrabit discumbentes videre, quando ad judicium veniet cunctos pro meritis discernere; sicut scriptum est: Veniet Dominus ad judicium cum omni despecto; hoc est, tam diligenter judicabit in hoc mundo despectissimum quam omni gloria excellentissimum. Non vestitus veste nuptiali foras prociatur, quia carens caritate Dei nuptiis ejus, qui est caritas non admittetur. Vestis namque nuptialis est caritas, per quam adipiscitur (1° 312) æterna claritas. Manus et pedes ibi funibus peccatorum ligantur quæ hic pravis operibus constringuntur. Membra quippe quæ hic ad malum laxantur, ibi ad supplicium coartantur. In tenebras exteriores prociuntur qui nunc interiores tenebras delectabiliter patiuntur. Ibi erit fletus et stridor dentium, quia transibit ab aquis nivium ad calorem nimium; a fumo etenim ignis fletum, a nimio frigore patiuntur stridorem dentium. Multi autem sunt vocati, pauci vero electi, quia videlicet multi ad fidem vocantur, sed soli electi salvantur. Duæ vocationes sunt: una exterior, altera interior; per exteriorem multi per apostolos et prædicatores vocati sunt ad fidem; per interiorem pauci per Filium traci sunt ad Patrem. Per exteriorem multi pisces sagenæ fidei inhæserunt, quos electores iterum foras miserunt; per interiorem pauci latuerunt, quos in vasa elegerunt. Nunc sunt reprobi permixti electis, ut paleæ granis; Christo autem cum ventilabro veniente, paleæ excussæ igni inextinguibili traduntur, grana autem in horreum Dei congregabuntur.

Et nos, dilectissimi, ad nuptias Dei cum multis vocati sumus, studeamus bonis actibus ut cum paucis electi simus. Prandium nobis cottidie paratur dum sacra Scriptura cum corpore Christi nobis præponitur. Tauri ad hoc convivium occisi sunt quia apostoli, tauri gregis Domini, pro invitatione

harum epularum extincti occubuerunt. Ad hoc etiam convivium altilia occisa sunt, quia quique ad cœlestia mente convolantes, pro his epulis prostrati sunt. Tauri quoque persecutores fuerunt qui cornibus infidelitatis fideles ventilaverunt, sed Christo veniente enervati sunt. Volatilia autem hæretici extiterunt, qui quodammodo ad alta volaverunt quando in cœlum os posuerunt et iniquitatem in excelso contra Dominum locuti sunt; sed a Catholicis victi et exterminati sunt. Et quia hæc omnia per Christi potentiam sunt sedata, omnia sunt nobis ad salutem præparata, ideo ob nulla negocia neglegamus, quin tota festinantia ad epulas Dei veniamus, Dei quippe convivium est perhennis vitæ gaudium. Ad hoc currit quisquis Dei præcepta implere satagit. De exitibus viarum vocati ad nuptias jam discumbimus, quia de variis erroribus ad sacramenta Dominica convenimus. Et ideo, dilectissimi, veste nuptiali resplendeamus, ut videlicet (f° 512 v°) Dominum præ omnibus et proximos sicut nos ipsos diligamus. Quem in hac veste rex intrans non invenerit, ligatum de convivio suo ejici jubet, tenebras infernales videbit. Horum autem civitates ipsis perditis cremantur a quibus servi missi injuriis affecti enecantur; quia nimirum dæmonibus perdendi permittuntur, a quibus prædicatores hic contumeliis affliguntur et corpora illorum demum igni inextinguibili succenduntur.

De his nuptiis texuit rex Salomon dulce epithalamium, dum in laude Sponsi et Sponsæ per Spiritum concinuit *Cantica canticorum*. Filius quippe regis Hierusalem desponsavit sibi filiam regis Babylonis, acceptamque tradidit erudiendam atque ornandam sub manu custodis; ipse vero abiit instruere convivium; quam denuo reversus cum ingenti apparatu maximoque cultu in stellatum introducet thalamum, secum ad nuptias sponsæ ornatores ducens in palacium, ejus vero corruptores tradens in carceris supplicium.

Rex Hierusalem est Deus, cujus Filius est Christus. Rex Babylonis est diabolus. Gentilitas vero erat ejus filia cum esset idolatriæ dedita. Hanc ipse a Patre desponsavit dum postea sanguinem fundens de diabolo in cruce triumphavit. Hanc custodi tradidit, dum eam ordini doctorum divina lege instruedam, gemmis virtutum decorandam commendavit. Ipse vero abiit convivium procurare, quia profecto ascendit in cœlum, locum ei aptum in domo Patris per nullas mansiones præparare. Denuo cum exercitu omnium angelorum veniet eamque de Babylonicæ (169) peregrinationis exilio eruet, atque in civitatem Patris sui, gloriosam Hierusalem, cum summo tripudio introducet. Tunc sponsæ ornatores simul intrabunt, quia qui Ecclesiam hic scriptis vel dictis instruxerunt et bonis exemplis perornaverunt, cum illa tunc in nuptiis Agni ut sol fulgebunt; persecutores vero qui eam laceran-

(169) Cod. *Babylonæ*.

tes vim intulerunt, et hæretici atque schismatici qui eam corruerunt, tunc in stagnum ignis et sulphuris missi, perpetuo ardebunt.

Ne hujus exortes convivii simus variis documentis instruit nos Dominus. Narrat etiam quod quidam ficulneam in vinea sua habuerit, et per tres annos veniens fructum in ea non invenerit; et ne diutius sterilis occuparet, succidere præcepit (*Luc. xiii*). Ficulnea sterilis in (f° 514) vinea erat Synagoga in lege infructuosa. De qua Dominus tribus annis fructum quæsivit, quia eam ante legem per patriarchas, sub lege per prophetas; sub gratia per apostolos ad fructum boni operis menit; sed quia per perfidiam arefacta terram sterilis occupavit, securim judicii sui ei ad radicem posuit dum eam Romanorum gladio succidit.

Ficus etiam sterilis in vinea est quilibet homo sine bonis operibus in Ecclesia. De hoc fructus trium annorum quæritur dum operatio fidei Trinitatis ab eo exigitur; et nisi citius confessione circumfodiatur, et stercus poenitiæ mittatur, morte excidetur et in ignem gehennæ mittetur.

Hoc quoque præfiguravit mulier inclinata, sed a Domino pie sanata (*Luc. xiii*). Mulier ad terram inclinata erat Synagoga sub pondere legis curvata. Quæ a Domino erigitur dum multitudo de Judæis conversa de onere legis per gratiam eripitur. Mulier etiam decem et octo annis incurva est quælibet anima sub utraque lege infirma (*ibid.*). Denarius namque ad Vetus Testamentum propter decalogum legis, octogenarius autem pertinet ad Novum Testamentum propter octavam Dominicæ resurrectionis. Decem ergo et octo annis mulier incurvatur dum anima utriusque legis prævaricatione prægravatur; sed a Domino ad salutem sublevatur dum gratia ipsius per poenitentiam salvatur.

Per pauperes, karissimi, debemus pervenire ad convivium Dei. Præcepit enim Dominus ne ad prandium nostrum divites vel potentes invitemus, a quibus retributionem hic recipiemus, sed ut ad convivium nostrum pauperes, debiles, claudos, cæcos, evocemus, a quibus nullam retributionem speremus (*Luc. xiv*). Hoc enim facientes beati erimus, quia recipient nos in æterna tabernacula cum defecerimus. Ad Dei epulas gradiendum nobis est per sanctorum vias.

Legitur de quadam nobili quia sæculum relinquens monasterium in quo quingentæ puellæ erant, intravit, et ut vere sapiens fieret, stultam se simulavit. In coquinæ ministerio serviebat; omnium se famulam exhibebat; nunquam cibum ad mensam cum aliis sedens accipiebat; ablumenta tantum vasorum et micæ de mensa tersas in cibo sumebat. Omnibus risui erat, omnium odia patientissime sustinebat; cum nulla aliquando colloquium habebat, soli Deo placere studebat, Interea revelavit Dominus cuidam solitario ejus conversationem; qui veniens ad cellam, rogavit se intronitti (f° 514

v^o) in congregationem. Et cum omnes puellæ ante eum congregatæ essent, et illa sola propter quam venerat, deesset, postulat cunctas evocari; et illa vix compulsa, immo tracta est ab aliis se præsentari. Quæ circa caput nigerrimum panniculum gerebat de quo sæpius ollas vel cacabos tergebat. In capite autem eminens venientis cernit ille sanctus coronam auro gemmisque radiare, vestemque ejus magna claritate coruscare. Cui protinus occurrens provolvitur protinus pedibus ejus, se ab ea benedici precatur. Et illa similiter ejus prosternitur pedibus, commendans se ejus orationibus. Omnes moniales obstupescunt; ne sibi talem injuriam faciat petunt; hanc insanam petunt (*sic*). Quibus ipse

A palam retulit qualem gloriam in ea viderit et qualiter ei Deus de ea revelaverit. Quæ omnes vestigiis ejus se prosternunt; aliæ alapas ei in facie dedisse, aliæ nares ipsius sinapi implevisse, aliæ alias injurias ei fecisse referunt. Pro quibus ille orationem fudit, ad heremum rediit. Illa autem metuens ab hominibus honorari, clam de monasterio fugit, malens in deserto loco cruciari; in quem vero locum se immereret, aut quo sine defecerit ad nullius noticiam pervenire potuit. Certum est autem quod post hujus vitæ miseriam adepta sit æterni regni gloriam. Quam cum omnibus electis postulemus, ut in nuptiis Dei sine fine exultemus. Ubi oculus (*I Cor. II*).

DOMINICA XXII.

Beati qui custodiunt iudicium et faciunt justiciam in omni tempore (*Psal. cv*). Duo sunt iudicia: unum quod hic per iudices Christi vivarios exercetur; aliud quod in novissimis per Christum, qui a Deo constitutus est iudex vivorum et mortuorum, exhibetur. Est autem iudicium bonos a malis discernere; bonis bona, malis mala retribuere. Sic Christus in iudicio bonos a malis est discreturus, et justis gaudia, impiis supplicia est redditurus. Iudicium ergo custodiunt qui Dei cultores diligunt, Dei contemptores respuunt. Iudicium quoque observare est suis malis meritis quempiam dignas pœnas irrogare. Qui enim se hic vigiliis, jejuniis et aliis piis laboribus pro peccatis affligunt, beati sunt quia non cum impiis æternum iudicium subibunt. Quæ etiam sunt justitiæ: una naturalis, scilicet divina; altera

C
D
Hodiernum evangelium monet nos ad justitiæ iudicium. Dicit namque quod quidam rex rationem cum servis suis posuit; cui oblatus est unus qui x, milia talenta debuit; et quia unde redderet non habuit, dominus eum cum uxore et filiis omnibusque suis venundari iussit. Qui prociens misericordiam postulavit; et dominus misertus omnia ei donavit. Illo vero egresso, debitor centum denariorum obviat, quem tenens suffocat, violenter stringens ut debitum redderet. Qui etiam ipse prociens misericordiam poposcit, sed nihil ei profuit, nam miserum carceri mancipat donec debitum solvat. Quo audito dominus servum nequam revocat, dare increpat, tortoribus tradit, universum debitum ab eo exigere præcepit (*Matth. xviii*). Et quid per hæc verba significaverit Dominus concludens innotuit: *sic*, inquiens, *faciet vobis Pater meus cœlestis si non remiseritis hominibus ex cordibus vestris (ibid.)*. Karissimi, ista sunt nimis metuenda ac jugiter in memoria retinenda!

B Rex qui rationem cum servis posuit est Christus qui omnes homines pro actibus suis in iudicium adducit. Debitor decem milium talentorum est quilibet transgressor decem præceptorum; debitor vero decem denariorum est calumpniator proximorum. Qui ergo volumus nobis a Deo dimitti gravia, dimittamus proximis levia; levia quippe sunt omnia quæ nobis homines faciunt, quia cito transeunt; quæ autem nos contra Deum facimus, valde gravia sunt, quia nos in interitum mergunt. Unde cœlestis scolasticus nos docuit ut conditionem cum iudice faciamus, ut scilicet nobis debita nostra sic dimitti petamus sicut nos debitoribus nostris relaxamus. Et Petro interrogante quoties fratri peccanti esset dimittendum, si usque septies: *Non usque septies, inquit, sed usque septuagies septies (ibid.)*, id est quadringentis nonaginta vicibus; hoc est ut quidquid in nobis delinquitur, dimittamus. Et item Scriptura dicit. Homo homini servat iram et a Deo sperat misericordiam. Qui ergo non dimittit homini in se peccanti, nunquam dimittitur ei in Dominum (*Ps. 516 v°*) peccanti; immo in tormentis ab eo exigitur quod per pœnitentiam ei dimissum creditur. Sed dicis: non possum dimittere ei qui mihi facit injuriam, nec amare illum a quo patior calumniam. O amice, quid fecit tibi is quem quæris occidere? Amicum meum, inquis, occidit. Et quid ad te occisio hominis? Omnes servi sumus unius Domini, regis omnium, qui justus iudex vindicabit omnes injurias hominum. Qui ergo hominem occiderit, non in te, sed in illum delinquit cujus servum occidit. Et si inde ultionem quæris, dupliciter reus eris in uno, quod conservum tuum occideris, in altero quod Domino tuo iudicium suum abstuleris. Igitur si homicidium facto vel consilio vindicaveris, cum homicidio utique damnaberis, quia qui odit fratrem suum homicida est, et hic non habet partem in æterna vita (*I Joan. iii*). At tu, bone vir, cujus vis illius membra mutilare quem summi imperatoris Filius secum vult conregnare. Abstulit, inquis, bona mea. Quæ bona? Aurum, inquis, aut argentum, aut equum, aut aliquid hujusmodi. O homo, nonne nu-

dus in hunc mundum venisti et nihil horum tecum attulisti? Nec dubium quin nudus etiam de hoc mundo discedas et omnia hic relinquant. Hæc universa de terra venerunt et iterum in terram redibunt. Nihil habes hic proprium; sed totum est alienum. *Domini est terra et plenitudo ejus* (*Psal. xxiii*). De bonis suis partem tibi concessit quandiu sibi placuit; cum diutius te habere noluit, alium tollere jussit. Quandiu voluit bona sua Job tribuit; cum iterum sibi placuit, ei auferens diabolo dedit. Unde et ipse: *Dominus, inquit, dedit, Dominus abstulit* (*Job i*). Non dixit: Diabolus abstulit, quia Deus solus inde potestatem habuit. Cum igitur sis vermis et putredo, ne injuriam facias Deo vindicans te in proximo. Tu autem, care, cur vis illum fustigare vel rebus suis privare? Male, inquis, locutus est mihi. O insensate! quid est verbum nisi ventus; postquam enim de ore volaverit, mox in auras evanuit. Qui autem male locutus est, non tibi sed sibi nocuit; quia qui etiam fatue dixerit, reus gehennæ ignis erit (*Matth. v*). Sed si tu male vixeris, quid tibi proderit alicujus benedictio; si vero bene vixeris, quid oberit tibi alicujus maledictio. Miserum est ergo horum miserorum augere miseriam per vindictam, cum ipsi miseri provocaverint super se Dei iram. Dominus namque homicidas damnabit, (° 318) raptores quoque pœnis subjugabit, maledictos [maledicos] etiam ab æterna damnatione segregabit. Igitur cuncta in nos commissa sunt dimittenda; in Deum commissa sunt a prælatis punienda. Quæ ipsi in Deum peccamus, digna pœnitentiamur. Quæ nobis subjecti in lege Dei peccaverunt, non crudeliter, sed misericorditer castigemus, ut animas eorum salvemus, quia iudicium sine misericordia ei qui non fecit misericordiam (*Jac. ii*), quæ autem in nos verbo vel facto commiserunt, relaxemus, et gaudium et læticiam recipiemus.

Nunc autem vestra dilectio audiat quam juste Deus peccatores (170) et quam misericorditer se invocantes muniat; ipse autem est clemens Pater bonorum, potens Dominus malorum.

Rex David Uriæ duci uxorem suam abstulit, ipsum quoque per consilium occidit. Quos Dominus ulciscens, infantem ex adulterio natum mortificavit, filiumque ipsius Absalonem, quem præcipue amavit, contra eum instigavit. Qui uxores patris publice violavit, insuper ipsum regno privavit. Quem sic castigatum regno iterum Dominus restituit, parricidam autem filium in reprobam mortem tradidit. David autem pœnitens magis adhuc consolatur dum Salomon, ex eadem femina ipsius filius, in regno collocatur.

Legitur etiam quod rex Cambyses, cupiens solus regnare, jussit Holofernem, principem miliciæ, cuncta orbis regna sibi subjugare. Qui cum valida manu egressus, omnes in circuitum civitates munitas confregit; tandem ad Judæam perveniens, Be-

thuliam obsedit. Populus autem Domini metuens ne Hierusalem sicut alias civitates destrueret, jejuniis et obsecrationibus invocat Deum, qui est protector omnium sperantium in se, ut clipeum suæ protectionis opponeret. Habitatoribus itaque Bethulie victus defecerat; quibus exercitus aquæ ductum succiderat. Quos jam deficientes principes consolantur, Domini auxilium pollicentur. In eadem civitate religiosa vidua, Judith nomine, fuit; quæ post triduanum jejunium se ornamentis induit, ad castra Holofernens descendit. Qua visa, statim captus ejus pulchritudine, nuptias instruit celebris cultus magnitudine. In nocte vero omnibus nimio vino soporatis, Judith surgens Deum invocat; gladium in lectulo pendentem evaginat, caput ebrii ducis amputat; ad suos quantocius cum capite (° 318 v°) remeat; convocatoque universo populo, caput protulit, Deum laudare monuit qui eis liberationem et victoriam pariter contulit. At illi recuperato spiritu Deum adoraverunt atque cum magna læticia laudes persultaverunt. In crastino de civitate, Judith consilio, cum magno tumultu exeunt, impetum in hestes faciunt. Illi vero ut dominum suum capite truncatum invenerunt, nimio dolore perculsi, omnes pariter in fugam versi sunt. Quos insequentem multa milia passim straverunt, reliquos cum magno dedecore profugaverunt; reversique ingentem prædam collegerunt, Hierosolymam venerunt; victimas Deo obtulerunt qui populum suum per feminam redemit, et tristitiam eorum in gaudium convertit. Sic Deus superbos dispersit, humiles autem exaltans protexit (*Judith x-xvi*). Quod hæc vidua vicit tyrannum, significat quod caro Christi vicit diabolum.

Legitur quoque quod rex Asuerus (*sic*) grande convivium cunctis principibus et populis regni sui fecerit, et inter epulas reginam Vasti corona redimitam introduci jusserit. Quam intrare rennuentem rex regno privavit, Hester pro ea regno sublimavit. Post hæc rex quendam Aman super regnum exaltavit cunctosque principes ei subjugavit. Cui cum omnes cœpissent genu curvare, Mardocheus, reginæ patruus, noluit eum adorare. Unde indignatus disposuit eum cum omni progenie sua neci tradi, cum regis sigillo decrevit omnes Judæos per regnum Asueri exterminari, altumque erexit eculeum in quo voluit suspendere Mardocheum. Interea duo volebant regem occidere, quos per Mardocheum proditos jussit rex perdere, Mardocheum vero jubet purpura et corona indui, regio equo per civitatem circumduci, Aman cum militibus præire, laudes ei concinere. Hoc facto Mardocheus reginæ dixit quia Aman eam cum omni parentela sua morti addixit. Quæ omni populo jejunium indixit, se cum eis vigiliis, jejuniis, orationibus afflixit. Quo peracto convivium instruxit, regem invitans; Aman quoque adesse jussit. Inter epulas regem pro sui populique vita

rogat; se omnesque suos ab Aman damnatos narrat. Quem rex, furore repletus, jussit suspendi in eodem eculeo quem ipse præparaverat Mardocheo. Porro (f° 520) ipsum Mardocheum pro eo principem constituit; qui omnem cognationem Aman suspendio interire jussit. Sic Deo disponente innocens populus liberatur; semen nequam juste exterminatur (*Esther i-xvi*).

Hic rex, quamvis gentilis, typum Christi gessit, qui verus Rex regum genitus, de radice Jesse surrexit. Hic principibus et populis regni sui convivium fecit, quia apostolis orbis principibus et fidelibus regni superni populis corpus suum et sacram Scripturam in epulas dedit. Reginam Vasti coronatam ad convivium vocavit, quia Synagogam lege et prophetis redimitam ad cœlestes epulas invitavit. Quæ rennuens intrare regno privatur. Hester captiva in solio ipsius locatur, quia Judæa incredula de regno Christi ejicitur; Ecclesia de gentibus, a diabolo captiva, in thalamum regis consors cœlestis regni ducitur. Aman qui a rege exaltatur, est Judaicus populus qui a Deo regno et sacerdotio ac divino cultu sublimatur. Qui quærit reginæ progeniem extirpare, quia Judaicus populus quærit Ecclesiæ populum exterminare. Aman quoque, qui Mardocheo eculeum erexit, diabolum significat qui Christo crucem erexit. In eundem eculeum suspenditur quia diabolus in crucis patibulum comprehenditur. Quo (171) qui super regem conjuraverant sunt duo infideles populi: Judaicus et gentilis, qui Christum regem occidi consilium dederant. Quos Mardocheus

A accusat, quia Christianus populus opera eorum improbat. Illi a rege enecantur, et isti a Christo damnantur. Mardocheus purpura et corona insignitur, et Christianus populus martyrio et æterna gloria vestitur. Equo regio per civitatem ducitur, quia Christianus populus per totum mundum a doctoribus colitur. Ordo namque prædicatorum equus Christi regis dicitur, in quo ipse per orbem vehitur. Aman cum militibus laudes ei consonat, quia Judaicus populus cum gentilibus velit nolit Christiani populi præconia celebrat. Regina regem ad convivium vocat, quia Ecclesia Christum ad sollempnia sui corporis invitat. Aman etiam adesse jubet, quia infideli populo suas epulas prædicando præbet. Aman quoque, qui Mardocheo erigit eculeum, est Antichristus, qui populo fidelium indicit mortis supplicium. Qui eodem eculeo suspenditur, quia et ipse mortis supplicio interimitur. Mardocheus a rege præficitur princeps, quia fidelis populus peracto judicio (f° 520 v°) super omnia bona Domini constituitur. Semen Aman exterminatur, quia tunc generatio malorum damnatur. Populus autem reginæ liberatur, et tristitia ejus in gaudium commutatur, quia generatio rectorum benedicetur, læticia et exultatione perfruetur. Nunc, karissimi, toto corde Dei obsecramus clementiam qui sedet super thronum et judicat justitiam, faciens judicium omnibus injuriam patientibus, ut nos illa die ab infideli populo segreget; fideli autem in suo regno associet, ubi oculus... (*I Cor. ii*).

DOMINICA XXIII.

Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis ejus (Psal. cxxvii). Deum timere est a malo declinare; in viis ejus ambulare, est bonum facere. Qui ergo Deum timent peccata devitando, beati sunt, quia pœnas evadunt; et qui in viis ejus ambulant bona operando beati sunt, quia gaudium Domini intrabunt. Viæ Domini præcepta illius sunt quæ homines ad supernam patriam ducunt. *Universæ autem viæ Domini misericordia et veritas (Psal. xxiv).* Viæ Domini sunt misericordia omnibus in eis ambulantes, verita cunctis ab eis declinantibus. Ideo Deus noster est ut dominus a servis timendus, ut pater a filiis diligendus. Timore ejus peccata fugiamus, amore ipsius bonis actibus insistamus, quatenus de hac misera vita transeuntes, luctuosam vitam evadamus et ad beatam vitam ipsius ope perveniamus. Tres vitæ sunt: una super nos beata, quam sancti cum angelis beate vivunt; altera misera, in qua justii adhuc hic suspirantes ingemiscunt; tertia subter nos luctuosa, in qua spiritus damnatorum cum dæmonibus consistunt. Nobis ergo in

media vita constitutis duæ viæ se offerunt quæ quosdam ad superiores, quosdam autem ad inferiorem ducunt. A dextris se præbet via arta et angusta ducens de hac miseria per se ambulantes ad beatæ vitæ amœnitatem; a sinistris vero pandit se platea lata et spaciosa ducens in se gradientes ad luctuosæ vitæ calamitatem. Arta via et angusta est mundi desideria et carnis concupiscentias fugere; malum pro malo non reddere; vigiliis et jejuniis corpus macerare; orationibus et assiduis Dei laudibus insudare. Lata autem et spaciosa via est ludere, edere, bibere, fornicari, venari, inimicos opprimere (f° 522), deliciis carnis diffluere. Hoc diabolus docuit, et per eam genus humanum ad interitum deduxit. Illam Christus factis et dictis ostendit et per eam perditum hominem ad gloriam reduxit. Et quia prophetæ per hanc solam viam genus humanum rediturum ad patriam præviderunt, ideo Christum verum et certam viam omnes consona voce prædixerunt, eumque omnes videre desideraverunt. Jacob namque moriens dixit: *Salutare tuum expectabo,*

Domine (Gen. XLIX). Et Moyses: *Obsecro*, inquit, *Domine mitte quem missurus es* (Exod. IV). David quoque ait: *Domine, inclina cœlos tuos. et descende* (Psal. CXLIII). Esaias inquit (172): *Utinam*, inquit, *disrumperes cœlos et descenderes* (Isa. LXIV). Et merito ejus desiderio deficiebant quia eum futurum præsciebant. Nam ante ipsius adventum fusca mors mundum obtexit, omnes per iter sinistrum in perditionem direxit. Omnes quasi in tenebris errabant quia lumen Christum non habebant, et ideo per spaciosam viam a sinistris cæco corde in morte ruebant. Christo autem sole solis in mundo apparente, immo vita angelorum se mortalibus exhibente, tetra mors pavefacta fugit, seque in abdita Tartari confusa abscondit, sicut oriente sole caligo noctis fugatur et mundus ipsius jubare illustratur. Idcirco dilectissimi, cum iter salutis nobis per Jesum pateat, et lucerna verbi Dei ex utraque parte viæ resplendeat, toto corde sinistrum tramitem relinquentes, dextrum callem toto annisu carpamus ut ad summam beatitudinem perveniamus. Hæc autem via est caritas per quam aditur summæ beatitudinis claritas.

In hanc tendunt XV semitæ ducentes ad atria vitæ: scilicet patientia, benignitas et aliæ quas enumerat Apostoli subtilitas. Porro summa beatitudo in hac via ambulantes quasi per X et VII brachiis ad se attrahit, quia per X præcepta legis et per VII dona Spiritus sancti portas vitæ nos Christus intrare docuit. Has autem X et VII distinctiones beatitudinis Spiritus sanctus per prophetam nominatim exprimit et singularem dignitatem subtiliter innuit.

Primo dicit beatos scuto fidei vicia et concupiscentias superantes et in lege Domini die ac nocte meditantes. *Beatus*, inquiens, *vir qui non abiit in consilio impiorum quomodo [quoniam] novit Dominus viam justorum* (Psal. I). Primus (f° 522 v°) homo infelix pravo consilio consensit et omnes sequaces suos in mortem traxit; Christus, beatus vir et via justorum, omnes per se gradientes reducet ad gaudia angelorum. Qui ergo peccatis non consentit ad hunc tendens beatum virum, erit in summa beatitudine ut lignum vitæ in paradiso plantatum (*ibid.*).

Secundo dicit beatos spe gaudentes, in Domino, non in se confidentes. *Beati*, inquit, *omnes qui in eo confidunt* (Psal. II), quia in monte sancto ejus, id est in Christo, gaudebunt. Inde iterum: *Beatus vir qui sperat in eo* (Psal. XXXIII), quia dies bonos videbit in cœlo (*ibid.*). Et iterum: *Beatus vir cujus est nomen Domini spes ejus* (Psal. XXXIX), quia canticum novum inmittetur in os ejus (*ibid.*).

Tercio dicit beatos pœnitentes dilectione ferventes, quia caritas operit multitudinem peccatorum (I. Petr. IV), et per Spiritum sanctum, qui est caritas, datur remissio peccatorum. *Beati*, inquit, *quorum remissæ sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata* (Psal. XXXI). Per caritatem remittuntur, per

bonam operationem conteguntur. Beatus vir talis erit, quia ei Dominus peccatum in iudicio non imputabit. Hic in Domino cum justis exultans lætabitur, cum rectis corde gloriabitur (*ibid.*).

Quarto dicit beatos Deum pure colentes et ejus hæreditas fieri cupientes. *Beata*, inquit, *gens cujus est Dominus Deus, ejus populus quem elegit in hæreditatem sibi* (Psal. XXXII), Hii exultent in Domino, quia tales decet collaudatio (*ibid.*). Inde iterum: *Beatus*, inquit, *populus cujus Dominus Deus ejus* (Psal. CXLIII), quia hii canticum novum Deo cantabunt cum de manu filiorum alienorum eruti exultabunt (*ibid.*).

Quinto dicit beatos hospitalitatem sectantes, per pauperes sibi cœlestes divitias thesaurizantes. *Beatus*, inquiens, *qui intelligit super egenum et pauperem, quia in die mala liberabit eum Dominus* (Psal. XL). Dies mala est cum homo aliquam afflictionem vel in manus inimicorum incidit, unde eum Dominus statim liberabit. Dies etiam mala est dies ultima, ubi eum Dominus conservans, in animam inimicorum non tradet, sed beatum in terra viventium faciet (*ibid.*).

Sexto dicit beatos de plebe Domini electos et ad laudandum eum assumptos. *Beatus*, inquit, *quem elegisti et assumpsisti; inhabitabit in atriis tuis* (Psal. LXIV). De his iterum: *Beati*, inquit, *qui habitant in domo tua; in sæculum sæculi laudabunt te* (Psal. LXXXIII).

Septimo dicit beatos orationi instantes, auxilium Domini jugiter invocantes. *Beatus vir cui est auxilium ab te* (*ibid.*) (f° 524), hii de virtute in virtutem ibunt et Deum deorum in Syon videbunt, ubi est melior dies una super milia (*ibid.*). Inde iterum: *Beatus cujus Dominus Jacob adjutor ejus, spes ejus in Domino Deo* (Psal. CXLV), quia in sæcula regnabit cum eo.

Octavo dicit beatos Deum laudantes et cœlestia contemplantes. *Beatus*, inquit, *populus qui scit jubilationem* (Psal. LXXXVIII), quia hii in lumine vultus tui ambulabunt et in nomine ejus in æternum exultabunt (*ibid.*).

Nono dicit beatos a Domino eruditos et in lege ejus doctos. *Beatus*, inquit, *homo quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum* (Psal. XCIII). Horum animas consolationes Domini lætificabunt (*ibid.*) quando docti sicut splendor firmamenti fulgebunt, et quasi stellæ qui multos ad justiciam erudiunt (Dan. XII).

Decimo ponit beatos justum iudicium custodientes et justiciam in omni tempore facientes. *Beati*, inquit, *qui custodiunt iudicium, et justiciam in omni tempore faciunt* (Psal. CV). Hii de nationibus secerentur ut in laude Dei gloriantur ad videndum in bonitate electorum Dei, ad lætandum in læticia gentis sanctorum (*ibid.*).

Undecimo ponit beatos, ut filii patrem timentes et

mandata ejus custodire cupientes. *Beatus*, inquit, *vir qui timet Dominum; in mandatis ejus volet nimis* (*Psal. cxi*). Hic timor sanctus permanet in sæculum sæculi et introducet filios in conspectu patris æterni. In hac beatitudine currentes in memoria æterna erunt; gloriam et divicias in domo Domini possidebunt (*ibid.*).

Duodecimo ponit beatos in via, id est in Christo, macula peccati carentes et in lege Domini, id est in caritate ambulantes. *Beati*, inquit, *immaculati in via, qui ambulant in lege Domini* (*Psal. cxviii*). Horum anima vivet in æternum et laudabit Dominum in sæculum (*ibid.*).

Tertio decimo ponit beatos mandata Domini ad faciendum perscrutantes et in toto corde Dominum exquirentes. *Beati*, inquit, *qui scrutantur testimonia ejus, in toto corde exquirunt eum* (*ibid.*). Hii erunt a Domino benedicti, sicut hii qui declinant a mandatis ejus maledicti (*ibid.*).

Quarto decimo ponit beatos desiderium suum in bonis implentes. *Beatus*, inquit, *qui implevit desiderium suum ex ipsis; non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta* (*Psal. cxxvi*). Inimicos suos dæmones per humilitatem vincentes. Porta, dies iudicii est, per quam intratur in palacium cœli. In hac porta tales de peccatis non confundentur (f° 324 v°), cum inimicis suis insultantes loquentur, sed ipsi hæreditas Domini erunt, fructum ventris Mariæ Christum mercedem habebunt (*ibid.*).

Quinto decimo ponit beatos Deum ut servi domini timentes et in viis ejus ambulantes. *Beati*, inquit, *omnes qui timeant Dominum, qui ambulant in viis ejus* (*Psal. cxxvii*). Hic timor hominem a peccatis abducit, caritatem animæ adducit; caritas vero intrans eum foras mittit, quia hic timor poenam habet (*I Joan. iv*). In hac beatitudine festinantes bona Hierusalem omnibus diebus vitæ suæ videbunt et pacem Israel Christum habebunt. Qui enim labores manuum suarum manducabit, id est qui bona opera in viis Domini fructificabit, beatus est et bene ei erit. Hujus uxor erit sicut vitis habundans; id est caro ejus cum Christo, qui est vitis vera, exultans. Filii ejus sicut novellæ olivarum, scilicet opera in benedictione sanctarum (*ibid.*).

Sexto decimo ponit beatos Babylonis retribuentes mala nobis inferentes [inferentibus]. *Beatus*, inquit, *qui retribuet filia Babylonis retributionem quam retribuit nobis* (*Psal. cxxxvi*). Filia Babylonis est caro nostra filia confusionis. Hæc mala nobis retribuit cum nos ad peccandum illicit. Huic retributionem suam retribuimus dum eam pro commissis illicitis affligimus. Qui hoc faciunt, principium lætitiæ in die Hierusalem percipiunt (*ibid.*).

Septimo decimo ponit beatos parvulos filia Babylonis tenentes et ad petram allidentes. *Beatus*, inquit, *qui tenebit et allidet parvulos tuos ad petram* (*Psal. cxxxvi*). Parvuli filia Babylonis sunt suggestiones carnalis delectationis. Hos ad petram allidunt qui ob Christi passionem carnalia respuunt.

Hii cum de Babylonia hinc ad Hierusalem remeabunt, ymnus de canticis Syon in æternum cantabunt (*ibid.*).

Ecce quot beatitudines hæreditabunt qui in via Christo ambulabunt. Et quia propheta per spiritum tot dotalia Christum Ecclesiæ allaturum intellexerunt, ideo tantopere ejus adventum concupierunt. Hujus duos adventus prædicat Ecclesia: unum quo languidum mundum visitavit, alium quo collapsum mundum judicabit.

Ipsius adventum per quatuor Dominicas extendimus, quia hunc a quatuor ordinibus, scilicet a patriarchis, a iudicibus, a regibus, a prophetis prænunciatum legimus, A patriarchis, ubi Abel agnum, Melchisedech panem et vinum, Abram (f° 326) filium obtulit; a iudicibus, ubi Josue, qui et Jesus, hostes expugnavit, terram populo divisit, et ubi Gedeon vellus exposuit in quod ros descendit, qui et ipse hostes cum lagenis vicit; et ubi Samson in Gazam ad meretricem introivit et per hostes in montem ascendit; a regibus, ubi David Goliath stravit, et ubi Salomon templum ædificavit; et ubi Josias pascha celebravit; a prophetis, ubi eum Esaias de Virgine nasciturum, Hieremias cum hominibus conversaturum, Daniel Sanctum sanctorum venturum prædixit.

Per quatuor etiam Dominicas ejus adventum recolimus, quia ante legem Abraham et patriarchis est promissus, a Moyse et prophetis præscriptus, sub gratia a Johanne et apostolis ostensus, adhuc venturus omnibus manifestus.

Ideo nunc intermittimus *Gloria in excelsis*, quod in nativitate ejus cantabimus, quia ipse nascens gaudium mundo attulit, qui prius tristitiam habuit. Hujus adventum Enoch et Helyas prævenientes, eum mundum [mundo] affuturum prænunciabant, sicut illum olim prophetæ nasciturum prædixerunt. Per quorum prædicationem Judæi ad vesperam mundi ad fidem convertuntur et famem verbi Dei patientur atque ut canes civitatem, scilicet Ecclesiam circuibunt (*Psal. lviii*), et micæ sermonum Dei de mensa Christianorum colligere cupiunt.

Illo tempore Antichristus regnabit, qui totum orbem diversis modis conturbabit, nam cunctos principes sibi per pecuniam attrahit; cum divitibus in occultis, ut leo in insidiis ad decipiendum sedet; clerum per mundanam sapientiam decipiet cum verba contra Altissimum proferet; religiosos signis et prodigiis seducet, quando etiam ignem de cœlo descendere faciet; vulgus terrore concutiet, cum maxima persecutio in Christianos sæviet. Henoc enim et Heliam interficiet, et omnes sibi resistentes crudeli examinatione perdet. Quem Dominus Jesus spiritu oris sui sive jussu, seu Michahelis archangeli ministerio interficiet, ipseque tunc ad iudicium veniet. Qui prius venit iudicandus, tunc veniet iudicaturus; qui prius venit occultus, tunc veniet manifestus. Ad ejus adventum omnes homines resurgunt eique catervatim occurrunt. Omnium oculi eum

videbunt et qui eum pupugerunt. Ignis ante ipsum procedet et inimicos ejus in circūitu consumet. Sicut olim aqua diluvii super omnes montes xv cubitis excrevit, (f° 326 v°) ita nunc ignis super omnia montium cacumina xv cubitis ascensurus erit. Tunc justis a dextris Christi positus, impiis autem a sinistris, omnia manifesta omnibus erunt quæ unquam homines cogitando, loquendo, faciendo commiserunt, et singuli pro meritis dignam retributionem sortiuntur, dum justis in gaudia, impii in supplicia decernuntur. Ideo dies judicii dies illa dicitur (*II Mach. vi*), quia tunc justus judex, injuste judicatus, omnia juste judicabit, qui orbem terrarum in justicia et populos in æquitate judicabit (*Psal. xcvi*). Hæc etiam dies Domini vocatur (*Soph. i*), quia illa die unicuique pro opere suo justa merces a Domino recompensabitur.

Tunc diabolus coram omnibus vincetur adducetur, et videntibus cunctis in stagnum ignis et sulphuris præcipitabitur (*Job xl*), corpusque ejus, scilicet malorum universitas, cum eo mittetur, terraque convertetur eis in picem et sulphur ardentem (*sic*) in sæcula sæculorum (*Isa. xxxiv*). Tunc Ecclesia Christi sponsa, diu in peregrinatione Babylonis oppressa, de exilio Babylonis a Sponso suo educetur et cum magno angelorum tripudio in civitatem Patris sui cœlestem Hierusalem introducetur. Tunc justis sicut sol fulgebunt (*Matth. xiii*) et æquales an-

gelis erunt (*Luc. xx*); et innovatis omnibus erit Deus omnia in omnibus (*I Cor. xv*).

Itaque, karissimi, hora est jam nos de somno desidia surgere (*Rom. xiii*), ut in bonis operibus pervigiles possimus Christum venientem læti excipere, quatenus ipse conformet corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ (*Philipp. iii*).

Superius est dulcedo, inferius amaritudo; in hoc mundo, qui consistit in medio, utriusque umbratilis imago. Dulcedo ergo cœli nos sursum trahat, amaritudo inferni nos impellat ut hujus mediæ vitæ perhorrescamus miseriam, et beatæ vitæ pleni gaudii percipiamus gloriam,

Dum mundus gloria et opibus floruit, urbibus et viribus viguit, et tamen justis ornatum ejus spreverunt quo habunde nitescere potuerunt. Nunc mundi gloria aruit, nunc omnis sæculi honor extabuit; et nos miseri florem ejus aridum toto corde amplectimur; nos fugientem et aridentem toto desiderio sequimur; et quia jam caritate frigescente nullius oratio, nullius meritum eum fulcit, jam senio confectus, iniquitate nimia impulsus quantocius corrumpit, omnes sibi mente inhærentes opprimit.

Nunc, karissimi, corda cum manibus ad Deum levemus, (f° 328) faciem ejus in confessione præoccupemus, ut in appropinquante festo nos in salutari suo visitet, et in adventu suo sibi occurrentes in cœlesti palatio collocet: Ubi o...

IN ADVENTU DOMINI.

Beati sunt servi illi quos cum venerit Dominus invenit vigilantes (*Luc. xii*). Si quis vestrum, karissimi, dominum suum ad se noctu venturum speraret, tota vigilantia adventum ejus expectaret; venientem summopere excipere festinaret quo se magis gratiæ ipsius commendaret: ecce verus Dominus noster ad nos indignos servulos se venturum denunciat. Suum adventum pervigiles præstolantes, sibi venienti occurrentes beatos pronunciat; idcirco cum nesciamus diem neque horam quando veniat, oportet ut unusquisque nostrum in bona actione vigilare studeat, ne sero aut media nocte, vel galli cantu aut mane adveniens nos imparatos inveniat. (*Marc. xiii*). Sero Dominus venit cum aliquem in senectute de hac vita exire præcipit. Média autem nocte advenit cum aliquem in juventute inopinata morte vocaverit. Galli cantu adventat cum quemlibet in adolescentia obire imperat. Mane supervenit cum quempiam in pueritia subtraxerit. Beati ergo sunt quos in fide et operatione invenerit vigilantes, quia erunt cum eo in æterno convivio epulantes. Nimium vero infelices sunt quos somno desidia deditos inveniat, quia ab electis suis eos dividet, et partem illorum cum ypocritis, id est cum dæmonibus, ponet (*Matth. xxiv*). Et notandum quod Domi-

nus non in die, sed in nocte venturus dicitur, quia quando veniat a nullo præscitur. Si enim paterfamilias sciret qua hora fur veniret, utique vigilaret et domum suam perfodi ac res suas tolli minime sineret (*Luc. xii*). Domus est nostrum corpus, paterfamilias est animus, fur est mors. Hæc in nocte venit dum hominem inopinate premit. Dominum invenit dormientem dum animum repperit in bonis torpentem. Domum perfodit, quia mox corpus occidit. Occiso autem Domino bona ejus tollet, quia miseram animam a bonis æternæ vitæ avellit et ad Tartara cruciandam pertrahit.

Nox XII horas habere cognoscitur, quæ in IIIor vigilias dividitur, et unaquæque vigilia tribus horis (f° 328 v°) ascribitur. Humana quippe vita nocti comparatur, quia tenebris ignorantia obscuratur. Hæc XII horis dimensuratur, quia præsens vitæ XII mensibus circumrotatur. In IIIor vigilias partitur, quia annus IIIor temporibus, vere, æstate, autumno, hieme metitur. Tres horæ singulis vigiliis annotantur, quia III menses unicuique tempori assignantur. Quatuor etiam vigiliæ IIIor ætates intelleguntur, in quibus bene vigilantes cœlesti præmio remunerabuntur. De his vigiliis dicit Dominus:

Si in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit, A sol ideo magnum lumen exhibet, quia magno corpore beati sunt quos vigilantes invenerit (Luc. XII).

Prima vigilia est pueritia. In hac bene vigilant qui innocentiam conservant. Hii Domino pulsanti confestim aperiunt dum mortem securi suscipiunt, quia mox se cum Christo regnatos sciunt.

Secunda vigilia est adolescentia. In hac pervigiles excubant qui se carnis illecebris non coinquinant. Hii quoque Domino venienti læti ostium reserant, quia post mortem gaudia se percepturos sperant.

Tertia vigilia est juvenus. In hac pervigiles Dominum præstolantur qui mundi desideriis non superantur, sed divinis præceptis exercitantur. Hii etiam alacres Domino accurrunt (173), quia mox in gaudio metunt quod in lacrymis seminaverunt (Psal. CXXV).

Quarta vigilia est senectus. In hac vigilando Dominum expectant qui in bona actione usque in finem perseverant. Hii diu desideratum Dominum orantes suscipiunt, quia statim ab eo denarium vitæ pro labore percipiunt. Sicut enim nunc celebraturi sumus, cœlestis rex venit in hujus mundi Babyloniam accipere sibi conjugem Ecclesiam; quam servis custodiendam contradidit, ipse convivium instructurus in cœlum abiit. Servis præcepit vigilare ut quacunque hora advenerit, parati sint ei cum lampadibus obviare. Promisit autem se cum magno apparatu adventurum, et sponsam suam in præparatam civitatem inducturum. O nimium beati qui ei occurrere tunc sunt parati! Nam in gaudium Domini sui cum eo ad nuptias intrabunt, et super omnia bona ipsius constituti in cœlum exultabunt. Heu! quam nimium miseri qui tunc in peccatis sopiti inveniuntur, quia clausa jam janua ab æternis epulis excluduntur (Matth., xxv). Igitur, Karissimi, cum horam Christi adventus, scilicet diem mortis nostræ, (f° 550) ignoremus, omnes simul juvenes et virgines, senes cum junioribus, in bonis operibus vigilemus, faciem Domini in confessione præveniamus, ut in Nativitate ejus sacramentum corporis ejus digne percipiamus, quatenus, cum secundo venerit, cum ipso in gloria appareamus.

Totum quoque tempus hujus sæculi nocti comparatur, cui serenus dies venturi sæculi superveniens Sole justitiæ illustratur. Sicut enim tempus noctis luci diei collatum tetra caligine obfuscatur, ita lux omnium dierum hujus sæculi luci dierum venturi sæculi comparata, prorsus densa obscuritas reputatur. O qualis splendor qualisque gloria lucis illius diei prædicatur, quæ ab ipso Sole angelorum illuminatur, cujus pulchritudinem hic sol et luna mirantur! O qualis gratia illius diei, quam omnes angeli omnesque sancti illuminabunt, qui singuli septaplum plus hoc sole radiabunt! Et si hic mundus tam amœnus prædicatur qui uno sole tantum illustratur, quid æstimandum est de illa vita quæ tot solibus illustratur. Sed forte dicit aliquis: Hic

(173) Leg. *occurrunt*.

(174) Leg. *penetrare*.

sol ideo magnum lumen exhibet, quia magno corpore fulget; animæ vero, quamvis serenissimæ, quid luminis exhibere poterunt quæ omnino parvæ sunt. Certe hic sol oculis nostris circumscribitur, radius ejus quolibet corpore opposito penetrari (174) non sinitur, nubibus obtegatur, noctibus prorsus a nobis oculitur; angelici autem spiritus vel animæ sanctorum a nullo corporali loco comprehenduntur; soli Deo incomprehensibili atque incircumscripto circumscripti creduntur, cuncta obstantia luce suæ claritatis penetrare noscuntur. Hii singuli ab æterno sole illustrati, inmensum fulgorem suum cum illa die participantur, ipsique invicem alterutra claritate deliciantur. De hujus diei incomparabili gloria cecinerunt omnium prophetarum præconia, quia hæc dies melior est super annorum milia.

Nox itaque hujus temporis quasi in IIIor vigiliis dividitur, quia hic mundus IIIor interspiciis distinguitur.

Prima vigilia ab Adam usque ad Noe fuerat, in qua pauci in bono pervigiles periculum evaserant, somno vero malitiæ oppressos diluvium dimererat.

Secunda vigilia a Noe usque ad Moysen extiterat, in qua bene vigilantes colloquio Dei frui meruerant, sopore vero neglegentiæ (f° 550 v°) gravatos partim sulphur et ignis consumpserat, partim mare Rubrum absorbuerat.

Tercia vigilia a Moyse usque ad Christum erat, in qua galli quasi a media nocte cantus edebant, dum Moyses lege, prophetis, scriptis dormientes ad laudem Dei excitabant. Vigilantes in præceptis Domini terram lacte et melle manantem capiebant; torpori desidiæ dediti captivitate et bellis disperierant.

Quarta vigilia ab Christi adventu usque ad finem mundi tendit, in qua verus Lucifer Christus apparuit, per quem exortus æterni diei adesse patuit. In hac nobiles galli alii et vocibus somno desides excitabant, dum apostoli et eorum sequaces factis et dictis omnes gentes ad lumen veri diei evigilare incitabant. In hac pervigiles Sponsi per adventum ejus lætificabuntur, errores (175) vero somno involuti torrente ignis devorabuntur. Hii autem vigiliis singulis ternæ horæ ascribuntur, quia in his singulis temporibus justi fidem sanctæ Trinitatis habuisse noscuntur.

Harum ergo IIIor vigiliarum custodes ad vigilandum nos informaverunt dum nos IIIor principales virtutes verbis et exemplis docuerunt.

Primæ vigiliæ namque observatores, prudentiam; secundæ excubitores, fortitudinem; terciæ custodes, justitiam; quartæ vigiliæ bellatores nos instruxerunt temperantiam. Et quia in his quatuor vigiliis justi adventum Christi præstolabantur, ideo quatuor Dominicæ de adventu Domini inofficiantur. Et quia IIIor mundi elementa per secundum ejus

(175) Leg. *erroris*.

adventum sunt purganda, ideo quadripartita Ecclesia adventum ejus celebrare solet per quaterna officia. In hujus autem temporibus caliginosa nocte quædam stellæ diversis temporibus cum jocunditate luxerunt lumenque suum super nos fuderunt; et quamvis horrorem noctis effugare non potuerunt, tamen iter gradientibus ad verum solem præsignaverunt.

In prima quippe vigilia Abel velut stella claruit, qui nos pro justitia mori docuit dum ipse innocens occubuit. Post hunc alii ut astra in nocte micuerunt dum Enos per pietatem Deum invocare, Enoch per mundiciam cum Deo ambulare, Lamech per piam operationem futuram requiem nos sperare docuerunt.

In secunda vigilia alii ut sydera cœli resplendent, (f° 552) dum Noe rectitudinem, Sem verecundiam, Heber stabilitatem, Melchisedech devotionem, Abraham fidem, Loth hospitalitatem, Ysaac obedientiam, Jacob tolerantiam, Joseph castitatem nobis præmonstraverunt.

In tertia vigilia varii stellarum globi noctem radiis depinxerunt dum Moyses mansuetudinem, Phinecs zelum, Josue constantiam, Job patientiam, Gedeon fidem, Samuel temperantiam, David humilitatem, Salomon prudentiam, Ezechias obsecrationem, Josias religionem, Helias abstinentiam, Heliseus honorificentiam, Esayus (sic) sanctitatem, Hieremias sinceritatem nos informaverunt. Duodecim prophetæ quoque ut Pliades (sic) micuerunt dum nos con-

A cordiam imbuerunt; et Ezechiel benignitatem, Daniel fidelitatem, tres pueri laudationem, Tobias eleemosinas, Hester honestatem, Judith modestiam, Machabæi sufferentiam exemplis ostenderunt.

In IIIa vigilia stella maris virgo Maria flamma splendida rutilavit dum iter ad æternum solem humilitate atque castitate demonstravit. In hac quoque Johannes Baptista velut planetarea stella resplenduit, qui peccantes poenitentiam primus docuit. In hac etiam vigilia verus Lucifer, decus astrorum Christus lux angelorum fulsit, qui fulgorem æterni diei astruxit dum nos caritatem instruxit. In hac nichilominus rutilantia sydera flammivomum jubar per orbem sparserunt dum apostoli dilectionem, martyres fortitudinem, confessores sobrietatem, heremitæ mortificationem, virgines pudicitiam, viduæ continentiam nos instruxerunt. Hii omnes ut astra in hac nocte claruerunt et nobis iter ad æternum Solem præbuerunt. Transacta autem ista nocte verus Sol in virtute sua splendebit, cum Filius Dei splendor Patris in majestate sua in iudicium fulgebit. Tunc lunam, scilicet Ecclesiam, de tenebris exemptam æterna claritate illuminabit, omnesque stellas in solis gloriam commutabit. Tunc harum vigiliarum excubitores remunerabit quando a iudicio transiens in nuptiis Agni eis æterna dulcedine ministrabit. Igitur Karissimi, in hoc adventu Domini sobrie, et juste, et pie vivamus quatenus in secundo adventu læti eum suscipere et in æternum cum eo regnare valeamus. Ubi oculus (I Cor. ii).

Si potens defunctus est sepeliendus, taliter populus est admonendus.

(F° 552 v°) *Beati mortui qui in Domino moriuntur* (Apoc. xiv). Tres mortes sunt: una bona et omnibus appetenda; altera mala et omnibus fugienda; tertia misera et omnibus ferenda. Qui sæculum pro Deo relinquens se viciis et concupiscentiis crucifigit, mundo mortuus est, sed Deo vivit; et quia peccato moritur, vita ejus cum Christo in Deo absconditur. Beati taliter mortui qui sic in Domino moriuntur, quia in Christo, qui est æterna vita, vivificabuntur. Hæc est preciosa mors sanctorum, per quam acquiritur vita angelorum. Qui hac morte moritur, nunquam in æternum morietur. Porro corporalis mors justorum somnus dicitur, per quam requies æterna tribuitur, sicut scriptum est: *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini* (Psal. cxxvi). Qui autem criminale peccatum committunt, in anima moriuntur, quia a vita Deo deseruntur. Hac morte mortui mortuos sepeliunt dum compeccantes per adulationem decipiunt. Hæc mors peccatorum est pessima (Psal. xxxiii), quia ducit ad dæmonum consortia. Hanc mortem omnes fugiamus, illam autem appetamus ut in æternum vivamus. Corporalis mors malorum dicitur exterminium, per quam rapiuntur ad æternum supplicium.

Tercia mors est corporis quæ omnibus est communis, qua omnis homo ob peccatum Adæ moritur, et proprio merito aut [ad] gaudium, aut ad tormen-

tum ducitur. Inde dicit Scriptura: *Grave jugum super omnes filios Adam a die matris eorum usque ad diem matris omnium* (Eccli. xl). Omnes homines filii Adam dicuntur quia cuncti de ejus semine nascuntur. Grave jugum est labor quo homo hic premitur; lorum est jugis miseria qua constringitur. Horum jugum est super omnes homines a die qua a matribus profunduntur usque in diem qua in terram matrem omnium revertuntur. Nam sicut avis ad volatum, sic homo nascitur ad laboris cruciatum (Job v). De hoc jugo volens Dominus nos absolvere, jussit nos suave jugum et leve onus suum tollere (Matth. xi); laborantes et oneratos præcepit ad se fontem vivum venire, ut possemus requiem animabus nostris invenire (ibid.). Dum ergo lucem vitæ habeamus [habemus], ad hunc fontem vitæ peccata confitendo et poenitendo curramus, ne subito tenebris mortis comprehensi (Joan. xii), velimus et minime possimus. Si enim homo tardat, mors non tardat. Et cum neque diem, neque (f° 554) horam mortis nostræ sciamus, omnes in bonis actibus pervigiles maneamus, ut in die mortis Domino læti occurramus, et a labore jam cessamus (sic) et in gaudio pausare valeamus. *Milicia est vita hominis super terram, et sicut mercennarii dies ejus* (Job vii). Mercennarius diem pacti sui magnopere advenire optat, quo, mercede recepta, liber a labore abeat,

Sic dies mortis est dies a labore emissionis, ubi qui in vinea Domini tota die, scilicet in lege Domini tota vita sua laboravit, denarium vitæ reportabit (*Matth.* xx); qui vero ut sterilis ficulnea terram occupavit (*Luc.* xiii), et ut palme arescens non fructificavit (*Joan.* xv), de vite Christo securi mortis excidetur et in ignem gehennæ mittetur (*Matth.* vii). Omnibus hominibus Deus terminum vivendi constituit, quem nullus prætereire poterit. Multi autem ad præscriptum terminum non perveniunt dum spacium vivendi malis operibus perdunt. Et ideo quia mali nunquam cogitant se morituros, omnes subito morte rapiuntur; justi autem quia jugiter pertractant de hinc discessuros, nunquam repentina morte præveniuntur. Dicit Dominus: *Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam* (*Luc.* xii). Dies mortis sicut fur in nocte ita veniet. Fur in nocte veniens et patremfamilias dormientem inveniens, domum irrupit; ipso occiso bona ejus diripit: ita cum inopinata mors advenerit, et animum a bono opere torpentem invenerit, domum corporis perfodit, animam exstinguit, delicias vitæ ei abstraxit, ad supplicia non prævisa pertrahit. Dies enim hominis sicut umbra declinant, et quasi nubes vento impulsæ pervolant. Quid namque homo nisi putredo? Et quid filius hominis nisi vermis? Homo quippe de immundo conceptus semine, de fragili nascitur muliere, brevi hic vivens tempore. ut harundo temptationibus movetur, multis miseris repletur (*Job* xiv). Quasi flos in pueritia egreditur, variis doloribus in juventute conteritur, in senectute viribus deficiens fugit velut umbra, in morte tabescens recipitur iterum a terræ vulva. Omnis homo cum dolore mundum ingreditur, cum dolore iterum egreditur. Mox natus plorat, quia laborem et dolorem sibi futurum pronunciat. Deinde supervacuo labore totum studium ut aranea (f° 554 v°) impendens thesaurizat, nesciens cui ea congregat (*Psal.* xxxviii). Post pusillum alienis divicias suas relinquit et solum sepulcrum domus ejus in æternum erit (*Psal.* xlviii), sicque homo vermes, bestias, serpentes hæreditabit. Caro namque partim in vermes vertetur, partim ab ipsis consumetur, partim in putredinem, deinde in pulverem redigitur; medulla autem in serpentes, cerebrum ejus dicitur D verti in bufones. Et quia homo serpenti ad peccandum consensit, moritur, et post mortem ideo juste in serpentes vertitur. Dicit Scriptura: *Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii* (*Eccle.* vii). In convivio quippe homines mortis et æternæ vitæ obliviscuntur; in luctu mortui hominis futuræ mortis recordabuntur. Si homines nobis mori referrentur, forsitan non crederemus; ecce cottidie ante oculos mortuos cernimus, et nos æternos putamus. En cujus corpus in præsentiarum conspiciatis: flos mundi, gloria patriæ, honor regni, omne decus extitit generis, a principibus honorabatur, ab æqualibus venerabatur, a subjectis timebatur, ab omni plebe honorificatur (*sic*). Nunc si pallium quo ope-

ritur tollitis, quique amicissimi eum inspicere, ei appropinquare perhorrescitis, et quemlibet pauperimum tamen viventem eo meliorem judicatis. Porro si post aliquot dies eum in sepulcro videretis, utique fetorem putredinis ejus quam maxime fugeretis; quanto enim quis fuerit pinguior, tanto fetor ejus erit intolerabilior. Hodie, karissimi, pro anima ejus orate, sacrificium salutare pro eo sacrificate, ut Deus omnes noxas ejus relaxet, et sicut hic eum fidelibus, ita ibi eum sanctis in gloria associet.

Ideo etiam ad ecclesiam deferuntur corpora mortuorum ut eis subveniat oratio conventus populorum. Et sicut peccatis et sæculo morientes in morte Christi per baptismum in utero matris Ecclesiæ sepe-
liuntur, ita carne mortui in gremio Ecclesiæ terra operiuntur, quatenus cum fideles ibi convenerint, visis eorum sepulcris, preces pro eis fundant, et quid eis futurum sit in memoria habeant. Justis non nocet si extra ecclesiæ cimiterium tumulantur, sicut econtra nihil prodest impiis si in ecclesia sepe-
liantur. Horum officia secundum officium mortis Domini ideo agimus, quia in Domino morituros [mortuos?] mortis ejus participes credimus. Hos ideo ad orientem versos in sepulchris (f° 556) ponimus, quia eos resurrecturos novimus, sicuti solem cottidie in oriente surgere cernimus.

Primo die tantopere pro eis laboramus ut eis coram iudice consistentibus succurramus; nam post mortem unicuique illud iudicium irrogatur quo omne genus humanum in ultimis iudicatur. Tunc autem gloria vel pœna duplicatur cum corpus animæ associatur.

Septimum diem ideo recolimus ut eis dimit-
tatur quicquid commiserunt in ebdomadæ VII diebus. Tricesimum ideo agimus ut eis relaxetur quod delinquerunt in mensis XXX diebus.

Anniversarium autem propterea commemoramus ut peccatum eorum toto anno patratum deleamus.

Karissimi, frequenter orare debetis pro omnibus fidelibus defunctis, maxime pro vestris propinquis, quia sic in æstu ambulans et sitiens fonte frigidæ aquæ refocillatur, sic in pœnis positi vestris orationibus vel elemosinis refrigerantur. Cum pro bonis oratis, illis proficit ad honorem, vobis autem ad salutem. et oratio vestra in sinum vestrum convertetur, quia ipsi orant ut unusquisque eis in gloria associetur. Cum autem pro his qui in pœna sunt oratis, et vos ipsos liberatis, quia [qui] pro aliis orat, se ipsum liberat. Pro damnatis vero, scilicet paganis, judæis, hæreticis, malis catholicis non est orandum, ne oratio vestra fiat in peccatum, quia, sicut Scriptura dicit, Deum blasphemat qui pro impio orat.

Justi morientes ab angelis velut sponsa suscipiuntur et cum cœlesti armonia in gaudium Domini deducuntur; quidam autem, minus emendati, quibusdam pœnis purgabuntur, quarum minimæ ma-

ximas nujus mundi pœnas vincere traduntur. Quidam nimio calore, quidam maximo cruciantur algore; quidam magno fetore; quidam autem puniuntur tenebrarum horrore. Et sicut hic diversis peccatis subduntur, ita ibi diversis pœnis afficiuntur. Et secundum modum peccati extenditur modus supplicii. Hii omnes orationibus, vigiliis, jejuniis, elemosinis justorum liberabuntur et sanctis in gaudio associabuntur. Hæc vero his tantum proderunt qui viventes hæc pro aliis fecerunt.

In inferno damnati diversis suppliciis pro diversis meritis, alius minus, alius plus, cruciabuntur, nunquam autem liberabuntur. Pro mortuis frustra oraremus si nos minime resurrecturos speraremus. Resurgent autem omnes mortui ea ætate et mensura qua Christus (f° 536 v°) resurrexit, scilicet XXX annorum, tam infans unius noctis quam aliquis nongentorum (sic) annorum. Tunc justis fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum (*Matth. xiii*); et sicut est alia claritas solis, alia claritas lunæ, alia claritas stellarum (*I Cor. xv*), sic erit et diversitas justorum. Stella ab stella differt in claritate (*ibid.*), sic et resurrectio mortuorum, quia docti ut splendor firmamenti ad justiciam multos erudientes quasi stellæ lucent in gloria justorum (*Dan. xii*). Omnes quidem ut sol fulgebunt, sed alii præ aliis, sicut quædam stellæ præ stellis splendebunt; alii vere præ illis, ut luna nitet præ stellis; itemque alii præ illis rutilant in gloria ut sol radiat præ luna. Sic, karissimi, beati in gloria vivificabuntur, et hic peccatis in Domino moriuntur. Qui autem in anima mortui, hic per pœnitentiam non surgunt, mortui corpore in æternum peribunt. Qualiter hostia salvari vel elemosinis sæpe animæ liberatæ sint, multa quidem legimus, sed pauca vobis referre volumus.

Quidam presbyter pro medicina aquas de terra calidas manantes balneabat; qui in ipso feryore virum stantem inveniebat, isque presbytero balneum intranti et egredienti obsequium præbebat. Cui presbyter die quadam panem pro caritate attulit, quem

A ipse recipere noluit; mœrens et anxius se hominem fuisse illamque pro peccatis suis post mortem subisse pœnam retulit; ut eundem panem Deo pro se offerret petiit, et si reversus eum non inveniret, se liberatum sciret. Hæc dicens evanuit, et quod spiritus fuerit apparuit. Presbyter autem ad ecclesiam regressus, vigiliis, jejuniis, orationibus per septimanam pro eo laboravit, hostiam salutarem immolavit, deinde ad balneum pergens, virum non invenit quia jam in refrigerium pervenit.

Quidam miles in bello capitur, vinculis astrictus carcere includitur. Quem uxor putans mortuum, cottidie pro eo obtulit sacrificium. Qui post XXX dies de angustiis eripitur, domum revertitur. Gaudenti uxori retulit qualiter cottidie per XXX dies aliquot (sic) solatium ei evenerit, ac demum solutis vinculis carcere reserato ipse liber exierit. Per hoc patet si hujus anima in pœnis fuisset, utique sicut corpus de carcere liberata esset.

Alius in bello miles vulneratus inter vulneratos corruit; deinde resumpto spiritu surgens abiit, qui ab hostibus comprehenditur, catenis innectitur, sed (f° 538) mox rigor catenarum solvitur. Cum autem sæpius ligaretur et toties a vinculis solveretur, cunctis mirantibus novamque rem stupentibus, ait quidam eum arte peritum quo sciat solvere nexum. Ille negat se aliqua arte imbutum, dicens autem se habere fratrem presbyterum quem putet pro se Domino obtulisse sacrificium, et hoc modo solutum vinculum; et ita erat; nam ab hostibus dimissus ad suos rediit, fratrem suum cottidie pro se quasi pro mortuo missas celebrasse didicit. Ecce quantum valet deprecatio justorum quæ pie impenditur spiritibus mortuorum, per quam etiam redimuntur capta vivorum corpora. Igitur, karissimi, diligenter oremus pro defunctis, et orabitur pro nobis quandoque mortuis. Quod si neglexerimus, et nos in neglectum vivis veniemus. Si bene vixerimus, certe oratione non indigebimus, sed cum Christo in gloria cœlesti erimus. Quam oculus non (*I Cor. ii*).

COMMENDATIO HUIUS OPERIS.

Qui ad cœlestia inardescunt et alios verbo accendere cupiunt, sunt multi sermones sanctorum, diversæ omeliæ Evangeliorum, passiones martyrum, vitæ sanctorum, de quibus omnibus poterunt copiose instruere populum Christianorum. Rogo autem laborantes in caribdi sæcularis philosophiæ ne despiciant hoc pitaciolum legis divinæ, scientes hoc non sibi sed civibus Hierusalem, scilicet humilibus, conscriptum, quibus solummodo et supernum regnum ut filiis est promissum. Cives autem Babylonæ, videlicet superbi, habunde sunt a suis præceptoribus instructi. Horum doctrinis innitantur quorum et vitam summopere imitantur. Et ideo qui

D nœnias opinionis mundanæ dispositionis amplectuntur, legant Platōnem; quos cavillare delectat, discant Aristotelem; bella amantes habent Maronem; libidini vacantes, Nasonem; discordes incitat Lucanus et Stæcius; petulantes instruit Horacius et Terentius; sed quia horum nomina de libro viventium sunt deleta, non memor ero nominum eorum per labia mea. Ego autem humilis assertor humilis Jesu Christi, humilitatem, castitatem, misericordiam et concordiam doctus, ad vitam properantes docui. Magnam silvam ingressus, diversas frondes decerpsi; de lato campo multicolores flosculos collegi; pulchram mitram contexens capiti sponsæ Christi

imposui. In navicula Petri (f° 358 v°) residens, limum ad capiendos evangelicos pisces contexui, quo et ipse toto corde opto de mundi gurgite extrahi. Justiciam esurientibus, famem verbi Dei patientibus paravi pulmentum de herbis bene olentibus, ne deficient in via cum pane non habentibus. De magno mari dulces guttas hauriens congregavi, quasi sitientium labiis instillavi. Sed qui sint asueti splen-

A didis epulis adeant mensas instructas copiosis ferulis, quas summæ sapientiæ dapiferi Augustinus, Gregorius et eorum consimiles instruxerunt et convivis omnibus bonis repleverunt. Porro variis negociis impliciti ista pauca facere et docere studeant, et Domino opitulante, perennem gloriam se cum illis adepturos gaudeant. Præstante Domino nostro Jesu Christo.

IN CONVENTU FRATRUM.

Beati immaculati in via qui ambulant in lege Domini (Psal. cxviii). Perpendere oportet nos, fratres, qui sumus et ubi simus, unde venerimus, quo futuri simus. Certe cives Hierusalem sumus, sed heu! certe in Babylonia positi sumus. A patria in exilium venimus, de vita in mortem futuri erimus. Rex namque cœlestis gloriosos milites in suo clarissimo palacio constituit, inæstimabilis gloriæ sui decoris nos frui voluit; sed heu! nos nimium miseri! Dominum et Regem nostrum sponte fugimus; fraudulentum prædonem, crudelem latronem, apostatam furem transfugæ secuti sumus; amœnam patriam, immensam gloriam, omnium deliciarum affluentiam deseruimus, in exilium, in peraculum, (*sic*) in laborem et dolorem, in angustiam et in omnem miseriam decepti pervenimus; sed hoc fallacissimo deceptor non suffecit nos gloria denudasse atque in hanc calamitatem seduxisse, quin etiam doceret quosdam per publicas, quosdam per occultas semitas post se currere, qui eos de exilio in exitium æternum posset perducere. Publicæ quippe viæ sunt homicidia, adulteria, furta, perjuria, idolatria, luxuria, quia pene omnes noverunt quod per hæc gradientes ad interitum tendunt; et qui talia agunt, videntes scientesque ad mortem vadunt. Occultæ autem semitæ sunt hæereses, sectæ, falsa justitia, vana gloria, simulationes, vanæ traditiones, immoderata jejunia, incongrua vota vel sacrificia in interdictis locis, vel in inconvenientibus locis conventicula: Hæc viæ ab hominibus quidem (f° 340) justæ videntur, sed coram Domino malæ sunt, et ideo novissima illarum ad perditionem ducunt. Qui per has gradiuntur,

quasi cæci et ignari ad Tartara trahuntur. Porro Rex noster misertus suos quondam milites per præcipicia viciorum ad interitum ruere, misit Filium suum eos ad amissam miliciam per callem virtutum reducere. Hic docuit nos itinera impiorum declinare, per viam caritatis ambulare, et sic de hac Babylonia ad supernam Hierusalem remeare. Hæc quippe est via justorum, hæc recta semita rectorum, ducens per se ambulantes ad atria beatorum. Beati immaculati in hac via qui ambulant in lege Domini. Lex Domini est Deum et proximum diligere et hac lege per hanc viam gressum ad patriam paradysi dirigere. In hac via repatriantes prævia dux sapientia debet nos ducere; sacræ Scripturæ scientia, velut lucerna, ante nos splendescere, cœleste gaudium nos trahere, gehennæ timor impellere, et ne a regia via liceat a dextris vel sinistris deviare, hinc consilium, inde discretio rectum callem præsignare. Ne autem in hac via deficiamus, pane lectionis et orationis necesse est nos lassantes frequenter reficiamur; et ne forte lubricantes gradu labamur, normam quasi quandam perticam sanctus Benedictus per longitudinem viæ tetendit, qua sustentemur. Cui si totis viribus inniti curabimus, inoffenso pede regiam civitatem cum triumpho intrabimus. Multæ autem et diversæ semitæ in hanc viam tendunt, quas calles justiciæ magisterium et studium ostendunt, quæ singula per se gradientes, in viam caritatis et per hanc in supernam patriam ducunt. Sunt autem hii calles utrinque in caritatem tendentes

Plurima sanctorum sunt hæc moderamina morum,
Per quæ qui pergunt, ad gaudia cœlica vertunt.

Hinc diaboli abnegatio, inde Dei adoratio.
Hinc mundi abrenunciatio, inde vitæ annuntiatio.
Hinc sæculi abalienatio, inde secreti amplexatio.
Hinc mali abdicatio, inde boni approbatio.
Hinc veri affirmatio, inde errantis avocatio.
Hinc cibi abstinentia, inde boni appetentia.
(f° 340 v°) Hinc virtutum affluentia, inde bonorum adipiscentia.
Hinc voti alacritas, inde ejusdem agilitas.
Hinc amabilitas, inde affabilitas.
Hinc adversitas, inde amaritudo.

D Hinc austeritas, inde anxietas.
Hinc admonitio, inde afflictio.
Hinc affectio, inde abjectio.
Hinc angustia, inde astucia.
Hinc amicitia, inde adminicula.
Hinc mundi ariditas, inde spiritualium viriditas.
Hinc bonitas, inde benignitas.
Hinc beneficentia, inde benivolentia.
Hinc benedictio, inde beatificatio.
Hinc conversio, inde confessio.
Hinc cognitio, inde iustorum compactio.
Hinc contritio, inde justorum conjunctio.
Hinc colluctatio, inde consolatio.

Hinc collaudatio, inde contemplatio.
 Hinc consideratio, inde consiliatio.
 Hinc constantia, inde concordia.
 Hinc continentia, inde clementia.
 Hinc castitas, inde claritas.
 Hinc credulitas, inde commoditas.
 Hinc cantatio, inde clarificatio.
 Hinc custodia, inde castimonia.
 Hinc virtutum congregatio, inde earumdem conservatio.
 Hinc bonorum collatio, inde sanctorum copulatio.
 Hinc artium contractio, inde justorum confabulatio.
 Hinc virtutum copia, inde spiritualium copula.
 Hinc correptio, inde collectio.
 Hinc dilectio, inde discretio.
 Hinc devotio, inde directio.
 Hinc deprecatio, inde boni desideratio
 (f° 342) Hinc doctrina, inde disciplina.
 Hinc dulcedo, inde demulcedo.
 Hinc æquitas, inde egestas.
 Hinc erubescencia, inde virtutum excellentia.
 Hinc bonorum electio, inde miserorum ereptio.
 Hinc fraternitas, inde fidelitas.
 Hinc felicitas, inde firmitas.
 Hinc fides, inde fames.
 Hinc frugalitas, inde familiaritas.
 Hinc fortitudo, inde fiducia.
 Hinc fructificatio, inde federatio.
 Hinc glorificatio, inde gratiarum actio.
 Hinc gaudium, inde gaudimonium.
 Hinc virtutum abundantia, inde honorificentia.
 Hinc honestas, inde justiciæ hæreditas.
 Hinc hospitalitas, inde humilitas.
 Hinc justitia, inde judicia.
 Hinc intellegentia, inde innocentia.
 Hinc judicatio, inde justificatio.
 Hinc Dei invocatio, inde vitæ immaculatio.
 Hinc jubilatio, inde jocundatio.
 Hinc indulgentia, inde indigentia.
 Hinc calamitas, inde captivitas.
 Hinc lætitia, inde lectio.
 Hinc largitas, inde longanimitas.
 Hinc misericordia, inde memoria.
 Hinc meditatio, inde miseratio.
 Hinc mundicia, inde moderantia.
 Hinc magnificentia, inde munificentia.
 Hinc mansuetudo, inde mortificatio.
 Hinc modestia, inde peccati molestia.
 Hinc nuditas, inde morum nobilitas.

Hæc sunt pravorum diverticula morum,
 Per quæ quisquis abit vivens ad tartara vadit.

Hinc avaricia, inde audacia.
 Hinc ambitio, inde iniqui quæstus amaritudo.
 Hinc adulatio, inde accusatio.
 Hinc animositas, inde atrocitas.
 Hinc blasphemiam, inde blandiciam.

A Hinc oratio, inde operatio.
 (f° 342 v°) Hinc obsecratio, inde occupatio.
 Hinc obedientia, inde observantia.
 Hinc pax, inde paupertas.
 Hinc pietas, inde puritas.
 Hinc probitas, inde in bonis prosperitas.
 Hinc prædicatio, inde postulatio.
 Hinc peregrinatio, inde propiciatio.
 Hinc prudentia, inde perseverantia.
 Hinc patientia, inde pœnitentia.
 Hinc pudicitia, inde perseverantia.
 Hinc perfectio, inde protectio.
 Hinc boni professio, inde duri perpersio.
 Hinc probatio, inde prolatio.
 Hinc purgatio, inde placatio.
 B Hinc sanctorum potentia, inde viciorum punientia.
 Hinc requies sancta, inde quietudo appetenda.
 Hinc ratio, inde reverentia.
 Hinc remissio, inde redemptio.
 Hinc remuneratio, inde reconciliatio.
 Hinc religio, inde rectitudo.
 Hinc sapientia, inde scientia.
 Hinc spes, inde morum salus.
 Hinc sustinentia, inde sufferentia.
 Hinc sollicitudo, inde sanctitudo.
 Hinc suavitas, inde sobrietas.
 Hinc societas, inde sinceritas.
 Hinc sanctitas, inde stabilitas.
 C Hinc studium, inde suspirium.
 Hinc temperantia, inde tolerantia.
 Hinc taciturnitas, inde tranquillitas.
 Hinc timor, inde tremor.
 Hinc virtus, inde veritas.
 Hinc victoria, inde vigilantia.
 Hinc visitatio, inde ad bonum vocatio.
 Hinc bona voluntas, inde boni facultas.
 Hinc virginitas, inde viduitas.
 Hinc Dei ymnus, inde boni zelus.

Hæc sunt, dilectissimi, semitæ justorum quæ per latitudinem caritatis ducunt ad convivia beatorum. Has nobis patriarchæ exemplis præsignaverunt, has prophetæ scriptis præmonstraverunt. Per has apostoli prævii ambulaverunt, has martyres calcaverunt. Has virgines eundo æquaverunt, has viduæ triverunt. Has pueri alacres cucurrerunt, per has omnes justi ad cœlestia regna pervenerunt. Porro ab hac regia via plurima diverticula vergunt, per quæ gradientes ad interitum pergunt. Sunt autem hæc itinera quæ deviant a caritatis via.

D Hinc cæcitas, inde crudelitas.
 Hinc crapula, inde contumelia.
 Hinc concupiscentia, inde contumacia.
 Hinc conjuratio, inde commessatio.
 Hinc confusio, inde contentio.

Hinc clamor, inde contemptus.
 Hinc discordia, inde duricia.
 Hinc detractio, inde devoratio.
 Hinc dissensio, inde deceptio.
 Hinc delegatio, inde desperatio.
 Hinc elatio, inde æmulatio.
 Hinc ebrietas, inde edacitas.
 Hinc exacerbatio, inde elevatio.
 Hinc eloquentia, inde extollentia.
 (f° 344 v°) Hinc flagitium, inde furtum.
 Hinc fornicatio, inde fascinatio.
 Hinc facundia sæcularis, inde favor popularis.
 Hinc fraus, inde furor.
 Hinc fallacia, inde fraudulentia
 Hinc gula, inde garrulitas.
 Hinc hæresis, inde hebitudo.
 Hinc horror, inde homicidium.
 Hinc ira, inde idolatria.
 Hinc jactantia, inde ignorantia.
 Hinc invidia, inde inanis gloria.
 Hinc injuria, inde iracundia.
 Hinc immundicia, inde inpuccicia.
 Hinc insania, inde infamia.
 Hinc impudentia, inde inpenitentia.
 Hinc intemperantia, inde immoderantia.
 Hinc inconstantia, inde jurgia.
 Hinc inflatia, inde indignatio.
 Hinc inquinatio, inde infestatio.
 Hinc illusio, inde irrisio.
 Hinc iniquitas, inde impietas.
 Hinc vanitas, inde inmanitas.
 Hinc ignominia, inde ignavia.
 Hinc inquietudo, inde irritatio
 Hinc insultatio, inde impropertio.
 Hinc calumnia, inde castrimargia
 Hinc cachinnus, inde casus,
 Hinc labor, inde livor.
 Hinc loquacitas, inde levitas.
 Hinc læsio, inde libido.
 Hinc luxuria, inde lascivia.
 Hinc litigatio, inde laceratio.
 Hinc malicia, inde malefecia.
 (f° 346) Hinc molestia, inde mœsticia.
 Hinc malignitas, inde mordacitas.
 Hinc mendacia, inde maledicta.
 Hinc nequicia, inde negligentia.
 Hinc noxæ, inde neces.
 Hinc oblivio, inde occisio.
 Hinc odium, inde obprobrium.
 Hinc pravitas, inde perversitas.
 Hinc perjurium, inde parricidium.
 Hinc mali persuasio, inde mali pervasio
 Hinc persecutio, inde pollutio.
 Hinc pigricia, inde pervicatio.
 Hinc prævaricatio, inde provocatio.
 Hinc præsumptio, inde prostitutio.
 Hinc pernicies, inde perfidiæ lues.
 Hinc rixa, inde rapina.
 Hinc rebellio, inde reprehensio.

A Hinc superbia, inde socordia.
 Hinc saturitas, inde severitas.
 Hinc scurrilitas, inde simultas.
 Hinc tristitia, inde temulentia.
 Hinc temeritas, inde tenacitas.
 Hinc timiditas, inde tumiditas.
 Hinc tarditas, inde torvitas.
 Hinc terror, inde torpor.
 Hinc titillatio, inde turbatio.
 Hinc vanitas, inde voluptas.
 Hinc vinolentia, inde violentia.
 Hinc versutia, inde vexordia.
 Hinc violentia, inde vexatio.
 Hinc veneficia, inde vaniloquia.
 Hinc xenodoxia, inde ypocrisis.

B Hinc zeli amaricatio, inde zabuli imitatio.

(f° 348 v°) Hæc sunt, dilectissimi, viæ pravorum quæ ducunt ad consortia dæmoniorum. Per has quicumque ambulaverunt, in stagno ignis et sulphuris in æternum ardebunt. Has ergo toto annisu declinemus; per semitas autem justorum toto desiderio ambulemus, quatenus ad eos pervenire mereamur quos nos præcessisse gratulamur. Recordemur quod sæculum pro superna patria relinquimus, et quia claustralem servitutem pro æterna libertate subivimus. Claustralis namque disciplinæ observatio est quasi cujusdam camili examinatio, in qua rubigo peccatorum nostrorum debet purgari et imago Dei in animabus nostris reformari. Postquam vero in igne tribulationis ut aurum probabimur, tunc de fornace sumpti in palacio celestis regis angelis coæquabimur. Qui enim monachi nuncupamur, inter martyres computamur, si professionem nostram factis exæquamur. Martyres nempe quamvis gravia, tamen brevia perpessi sunt supplicia, nos vero diuturna patimur martyria. Claustralis etenim inclusio, regularis districtio, vestium abjectio, jure silentium, alienum imperium, crebra jejunia, assidua flagella, juges vigiliæ, cottidianarum horarum excubiæ, insuper confessionis confusio, penitentia amaritudo, publica coram fratribus objurgatio, vel corporis castigatio, orationum instantia, lectionum vigilantia, hæc omnia sunt carnis cruciamina. Et ideo quantum ab argento auri premium, tantum differt ab aliis justis nostræ remunerationis premium. Alii quippe justis secundum voluntatem suam Deo servierunt et quod libuit omiserunt, nos vero jugo obedientia subditi, ac regularium præceptorum loris constricti, non nos sed alium sequimur imperantem, ut jumentum sequimur [sequitur] se minantem. Christi enim animalia sumus, et ideo pascua præparavit nobis in dulcedine Deus. Vineæ Domini nos operarios noscamus, pondus diei et æstus patienter et perseveranter feramus, ut peracto labore cum Christo remuneratore requiescamus. In castris summi regis quasi in procinctu milites excubamus, nocte ac die in acie contra hostes pugnando laboramus.

Et ideo, dilectissimi, habitum nostrum secundum formam Dominicæ crucis attendamus, mundum nobis nosque mundo crucifixos sciamus, vexillum crucis per patientiam bajolantes in viam caritatis properemus contra phalanges viciorum

A armis virtutum (f° 348) viriliter dimicemus, quatenus victores ad Regem gloriæ læti perveniamus et in cœlesti curia cum frequentia angelorum triumphantes perenniter cum Christo laureati gaudeamus. Ubi oculus.

IN CONVENTU POPULI.

Beati qui te diligunt, Hierosolima, et qui gaudent super pace tua. Quia, dilectissimi, Dei animalia hodie frequentius ad pascua vitæ confluxistis, et famem audiendi verbum Dei pabulo Scripturæ mitigare optimum duxistis, oportet vobis de thesauro Domini nova et vetera ministrari, prout bonus pastor ovibus et hædis disposuit erogari.

Licet enim una professio Christianæ religionis vos omnes quasi in unum gregem congreget, valde tamen pertimesco ne vos omnes censura summi pastoris in uno ovili in extremis non stabiliet. Diversitas quippe morum faciet diversitatem locorum. Multi enim ex vobis verbum Dei libenter audiunt, libentius opere perficiunt. Hii ex ovibus Christi sunt et hii in iudicio a dextris ejus erunt. Plurimi quoque ex vobis sunt qui verbum Dei audire negligunt, opere implere despiciunt. Sunt etiam plerique qui ex verbis Dei cruciantur, et nos salutaria monita proferentes cum veritate, Christo abhominantur. Hii profecto ex hædis sunt, C et hii a sinistris stabunt. Oportet ergo nos proferre quæ ovibus congruunt et ea quæ hædis conveniunt. Porro verus pastor adveniens vos ab invicem ut oves ab hædis segregabit (*Matth. xxv*); et oves quidem in loco pascuæ ubi eis nihil deerit collocabit (*Psal. xxii*), hædos autem in inferno ubi mors depascet eos (*Psal. xlviii*), mancipabit.

Nempe, fratres, duæ sunt civitates, quarum una Hierosolima, altera vocatur Babylonia. Hujus rex est Christus, illius vero diabolus: utriusque autem cives sunt hic permixti et quasi uni militiae ascripti; sed magna discordia inter se flagrant, et nunc clam, nunc palam alterutrum acriter impugnant, et hoc certamen tamdiu durabit quamdiu mundus iste stabit. Ad extremum vero cives Hierusalem cum suo rege in superna curia triumphabunt, cives autem Babyloniæ in infernali ergastulo æterna supplicia cum suo rege cruciabunt.

Omnipotens namque Deus, summus opifex, præclarissimam urbem, scilicet Hierusalem (f° 348 v°) in supernis condidit, in qua fulgentissimam rempublicam decentissimo ordini instituit, dum excellentissimo archangelorum velut quendam venerandum senatum constituit, reliqua vero angelorum agmina quasi legiones cujusdam invicti exercitus distribuit. In hac republica quidam princeps tyrannidem arripuit, qui primus civile bellum sociis intulit, dum Lucifer archangelus altissimo imperatori

similis esse voluit. Cum [hoc] ergo Michael archangelus, princeps militiae cœlestis exercitus, bellum conseruit, victorque existens eum cum omnibus suis de finibus supernæ civitatis expulit, atque hujus mundi exilium subire compulit. Qui cum in exilio adhuc non solum rebellaret, verum etiam regnum sibi impudens usurparet, æternus imperator paradysum, quasi quoddam castellum in amœnissimo loco plantavit, in quo primum hominem quasi quendam principem ad expugnandum tyrannum collocavit; quem tyrannus dolo circumventum suæ ditioni subegit, captumque secum in exilium abire coegit. Qui in exilio duos homines progeniit, quorum unus terrenæ civitatis, alter cœlestis civis extitit. Inter quos civilis discordia mox oritur, et Abel a Cain occiditur, atque alius civis Hierusalem, videlicet Seth, pro eo nascitur.

Cain itaque civis terrenæ civitatis primus civitatem condidit, sub cujus ditione exercitus regis diaboli crevit, quæ in diluvio cum universo populo suo periit. Seth autem, qui hic non manentem civitatem habuit (*Hebr. xiii*), sed futuram non manu factam, sed æternam in cœlis acquisivit (*II Cor. v*) exercitum Christi prætulit, qui tempestatem diluvii in archa velut in quodam castro delituit. Deinde de archa, sicut prius de paradiso, per duos homines duo exercitus quasi de quadam civitate in locum certaminis prodierunt, dum electi de Sem, reprobi vero de Cham exierunt. Sem itaque civis cœlestis Hierusalem terrestrem Hierusalem in figura illius supernæ condidit, in qua exercitus electorum se peregrinari doluit.

Nemroth autem gigas, de semine Cham, Babyloniam fundavit, in qua exercitus reproborum sub dominio regis diaboli gloriabundus regnavit.

D Interea populus Dei in Ægypto peregrinans, a Pharaone rege iniquæ partis graviter affligitur, sed a suo rege signis et prodigiis mirabiliter eripitur, (f° 350) per mare Rubrum sicco vestigio educitur, Pharaonem persequens cum omni populo suo fluctibus inmergitur.

Rex autem cœlestis civitatis exercitui suo ducatum per columnam ignis in nocte, per nubem in die præbebat, quem pane angelico omne delectamentum suavitatis habente per XL annos pascebat, melliflua aqua de petra producta reficiebat, et in terram fluentem lac et mel introducebat; debellatis undique hostibus Hierusalem civitatem Melchisedech regi justitiæ reddebat. In qua David rex sub figura Christi

sti exercitus hujus princeps extitit, qui exercitum A Domini hic peregrinum et advenam futuram patriam esse inquirendam docuit.

Porro Nabuchodonosor rex Babyloniae, princeps iniquae partis, Hierusalem expugnans, populum Dei captivavit, quem LXX annis variis injuriis cruciavit: sed hunc rex suus iterum eripuit et ablata castra restituit. Bello itaque utrimque acerrime ingravescente, et nemine laborantibus succurrente, Rex gloriae de aula caeli descendens loricae carnis induit, suis militibus festinum auxilium praebuit. Nam mox cum tyranno hujus mundi principe propria manu congreditur, victumque fugientem carnis lorica exuta prosequitur, captumque cum regina morte in abyssum religat, regnum ejus proturbat, captos ejus inde liberat. Depositam carnem vestem pugnae aptam reinduit, electam apostolorum cohortem legionemque martyrum in confertissimos hostium cuneos inducit, ac cives Babyloniae undique versum expugnari edicit. Deinde caeli arce se recipiens, misso Spiritu sancto, suis animi constantiam spemque victoriae tribuit; insuper plurima confessorum et virginum aliorumque fidelium agmina in aciem pugnae direxit, victoribus praemia coronae praefixit. Tali itaque delectu summi imperatoris contra principes tenebrarum et spiritualia nequicia (sic) armatura Dei viriliter colluctavit, et loricae justitiae ac scuto fidei galeaque salutis ac gladio verbi Dei cum adversariis strenue dimicante (Ephes. vi) (176), Antichristo ad auxiliandum hostibus cum omni copia C ingruet, totasque iniquorum legiones per castra Christi diffundet; sed post rex suis militibus in conflictu laborantibus citius succurret, finemque diu protracto bello tandem imponet. Nam Babyloniam (f° 550 v°) publice rebellem cum rege suo omnique populo in stagnum ignis et sulphuris praecipitabit, sponsam suam hic diu peregrinam, imo captivam, gloria et honore coronans sibi copulabit; milites suos post victoriam laureatos ad nuptias convocabit, hisque comitatus triumphali gloria, curia angelorum ovante, caelestem Hierusalem Rex gloriae perhenniter pacifice regnaturus intrabit. Beati ergo qui hanc Hierusalem diligunt et qui gaudent super pace ejus. Hii eam diligunt qui ea quae de illa et rege ejus Christo dicuntur, credunt et praecipua ejus D opere perficiunt. Hii super pace ejus gaudent, qui carnis vicia spiritum impugnantia per virtutes subjugant et amore caelestis pacis a tumultibus saeculi et strepitu mundani negotii in tranquillitate spiritualis vitae pausant.

Ecclesia namque, id est populus fidelium, a primo Abel usque ad ultimum electum Hierusalem vocatur, quod *visio pacis* interpretatur, quia in caelesti Hierusalem, ut puta regina est regnatura et visione aeternae pacis fruitura. Hierusalem haec de vivis lapidibus, scilicet universis electis, ut civitas aedificatur, legibus et justitiis decentissime infor-

atur. Hujus civitatis religio est cultus Dei, lex dilectio proximi, studium, pax et concordia civium. Ejus quippe rex est princeps pacis. Hujus rectores primitus patriarchae extiterunt, deinde prophetae, exin apostoli; qui ei jura civilia instituerunt; post hos episcopi qui priorum scita suis decretis firmaverunt.

Hujus civitatis senatores sunt praelati, contemplativae vitae sectatores, per quorum scripta, vel dicta, vel exempla haec publica res disponitur, et populus hujus civitatis moribus et disciplinis competenter regitur. Milites autem hujus civitatis martyres sunt qui pro legibus sui imperatoris usque ad mortem certaverunt. Porro populus hujus civitatis sunt omnes fideles, non secundum hominem, sed secundum Deum viventes; hiique filii Dei et cives hujus civitatis sunt qui non secundum se, id est secundum desideria carnis, sed secundum Dei voluntatem vivunt, dum ejus praecipua faciunt. Hoc sunt casti, modesti, humiles, misericordes, benigni, pacifici, vel aliis virtutibus florentes. Talibus civibus haec civitas inhabitatur, talibusque lapidibus haec Hierusalem ut civitas aedificatur. In hac civitate gymnasia sunt virtutum exercitia, ludis scenicis impensa, divini officii cujusque conversatio, stadium per quod currit (f° 552) ad aeternae vitae brevium, palaestra et agonia martyrum certamina.

Multitudo autem iniquorum a primo Cain usque ad ultimum reprobum Babylonia nomenatur quod *confusio* interpretatur quia aeterna confusione induetur et a gloria caelestis Hierusalem confusa longe removetur. Haec consensu malitiae et nequiciae aedificatur et viciis et criminibus informatur.

Religio ejus est idolatria; lex ventris, ingluvies et luxuria; studium, civilis discordia. Rex quippe ejus est qui semper fervet invidia et odio, qui erat homicida ab initio.

Hujus civitatis rectores primitus tyranni extiterunt; post hos haeretici qui eam variis haeresibus inter se diviserunt.

Hujus senatores erant daemoniacae culturae ac scelerum institutores; milites vero, persecutores. Populus ejus sunt omnes infideles et omnes non secundum Deum, id est secundum Dei praecipua, sed secundum sua desideria viventes. Et hii omnes filii diaboli dicti sunt, qui non Deo subditi sed viciis subjecti, secundum se vivere volunt, hiique cives Babyloniae existunt.

Sunt autem superbi, protervi, malivoli, inmundi, raptores, fornicatores, adulteri, crudeles, inmites et aliis viciis inservientes. Talibus ovibus haec civitas congregatur, et talibus filiis ipsa gloriatur. Porro cives utriusque civitatis gravi odio inter se flagrant, jugi bello alterutrum impugnant. Nam cives Hierusalem Babyloniae sancta praedicatione, salubri admonitione impugnant, quo eos a laqueis diaboli abstrahant et ad sui consortium pertrahant.

Contra Babylonii cives Hierusalem occulto odio et manifesta persecutione impugnant, et non solum ipsis, sed rebus illorum damna inferre non cessant. In hoc conflictu adhuc Cain dolo petit fratrem, Cham irridet patrem, Hismahel Ysaac affligit, Esau Jacob odio habet, Joseph fratres vendunt, Hebraeos Aegyptii premunt, David a Saul fugatur, Helyæ Jezabel, Joanni Herodias insidiatur, Judas pro Domino precium accipit, Symon Petro munus porrigit, et singula membra Synagogæ armantur contra membra Ecclesiae.

Hæc Hierusalem ab hostibus exterius oppugnatur, a civibus interius occulte impugnatur. Pagani quippe, Judæi et hæretici, ejus hostes, numero exercitu eam exterius machinis persecutionum et arietibus perversorum dogmatum oppugnant; (f° 552 v°) mali autem catholici, nominatenus ejus cives, sed occulte hostes, pravis moribus interius eam impugnant. Sed licet tot ictibus pulsetur, tamen nulla ruina a statu rectitudinis movetur, cum supra firmam petram Christum fundata ab ipso firmetur. Sæpe cives ejus ad adversarios transfugiunt, in castris tyranni multis erroribus impliciti diu militando insanunt, demum cum habitantibus Cedar se habitare ingeniunt, ad sui imperatoris castra per poenitentiam confugiunt, arma justiciæ induunt, acrius in hostes insurgunt, sicque in pristinam regis gratiam strenui milites redeunt. Sæpe econtra cives Babyloniae, amicitiam simulantes, inter cives Hierusalem falsi amici, sed veri exploratores, latent; sed cum eis arma virtutum offeruntur, perterriti ad suos refugient.

Cujusque autem fidelis corpus hujus civitatis castellum prædicatur, quod ab anima principe et populo virtutum inhabitatur, in qua contra exercitum viciorum decertatur. Hoc castellum a turba hostium exterius obsidetur, a factione civium interius commovetur, dum proximi exteriora damna ei inferunt, vicia autem et carnis desideria interiora bona obruunt. Sed qui hoc castellum, cuncta adversa patienter tolerando, tutabitur, hic victor in aula coelestis Hierusalem laurea beatitudinis summæ a Rege gloriæ triumphans coronabitur.

Quia vero utrique cives sunt hic permixti, non bene poterunt dinosci, præsertim cum nobiscum Ecclesiam adeant, sacramenta Christi nobiscum percipiant, nobiscum jejument, nobiscum prædicent, et cætera sanctitatis opera exercere videantur pro quibus militibus Christi coelestia præmia donantur. Sed coelestis imperator suis quoddam signum imposuit per quod agnosci possint. Hoc signum est dilectio. In hoc, inquit, cognoscent omnes quia mei discipuli estis si dilectionem habueritis ad invicem.

Sunt aliquando duo sub una professione monachica degentes, diversa studia gerentes. Alter quippe sæculum funditus cum habitu deseruit, nil de terrenis appetit, humanam gloriam fugit, carnem vigiliis et jejniis affligit, cuncta dura patienter tolerat, ad

coelestia totis desideriis anhelat. Hic profecto civis Hierusalem existit, hic regis Christi militiam gerit. Alter vero habitum, non sæculum mutans, terrenis inhiat, (f° 554) gulæ carnisque desideriis vacat, torpori et desidie deditus, præcepta Dei negligit, majora monita contemnit, humanam laudem sectatur, cunctis illecebris oblectatur. Hic si forte ab alio verbo dilectionis corripitur, protinus maximo odio hunc persequitur, per hocque civis Babyloniae cognoscitur.

Item sunt duo canonicam vitam profitentes, sed diversa exercitia habentes. Alter enim caste vivit, judicia mundi respuens assidue legit, divinum officium devote peragit, populum verbo et exemplo instruit; quem ipse prævis dux bonis moribus ad pascua vitæ perducit, hic utique civis Hierusalem existit. Porro alter, Dei ordinisque sui oblitus, libidini et luxui deservit, negociis sæcularibus insistit, divinum officium postponit, ludis, spectaculis, venationibus tempus consumit, populi salutem negligit, immo ruina populi existit, quem pravis moribus ad interitum præcedit. Hic vitæ alterius maximis odiis derogat, per hocque se civem Babyloniae aperte insinuat.

Item sunt duo laicalem vitam ducentes, sed diversis moribus viventes. Alter etenim, ecclesiam frequentans, Christianam religionem scrutatur; mala declinans, bona sectatur, pauperes recreat, proximos pace et concordia conciliat, conjugem causa prolis diligit, filios in Dei timore nutrit, et hic procul dubio civis Hierusalem existit. Alter autem furtis, rapinis vel latrociniiis insudat, ebrietatibus, commensationibus, luxuriis, immundiciis se ingurgitat. Hic alterius vitam summo odio lacerat, et sic se civem Babyloniae demonstrat. Cives itaque Babyloniae, cum veritatem per nos audiunt, quæ in se ipsis minime recognoscunt, protinus dentibus in nos frendentes, maximo odio exardescunt; et cum crudeles manus inferre non præsumant, occulta detractioe famam nostram commaculant; sed cum rex convivii intraverit, et hos sine veste nuptiali, scilicet charitate, invenerit, ligatis manibus et pedibus in tenebras exteriores ejici jubebit; suos autem recumbere faciens in gaudio, illis ministrabit.

Dilectissimi, quia servi inutiles salutifera imperatoris nostri edicta contemnimus, et letifera hostis consilia per carnis desideria sequimur, idcirco non solum extra palacium regis nostri et civitatem civium nostrorum, (f° 555 v°) scilicet coelestem Hierusalem excludimur, sed etiam hic in exilio multis flagellis cum adversariis atterimur. Nam propter peccata nostra hostium vel civium incursions, paganorum captivitates carorum suscitantur, pestilentia, fames, ægritudines, mortalitas hominum et animalium, incommoditas aeris, siccitas, pluvialis tempestas, tonitrua, fulgura, noxia frigiditatis, ardoris vehementia, reges iniqui, judices pessimi, sacerdotes cæci, bestiarum infestatio. re-

rum ablatio et his similia super nos juste provocantur. Insuper leges promulgantur, decernuntur, proponunt supplicia, vincula, torturas, flagella, exilia, amputationes membrorum, amissiones honorum, varios cruciatus corporis, mortes diversi generis. His tot pœnis, tot malis attriti, heu! pro dolor! indurati, inde securi pergimus ad exteriores tenebras, quasi nobis ibi cubilia auleis ornata extruantur, epulæ, deliciæ instruuntur, obsequia ministrorum nos ambient, conventus amicorum cingant, thesauri apportentur, ornamenta multiplicentur, nescientes, immo scire dissimulantes scriptum: Nec opus, nec ratio, nec sapientia est apud inferos quo tu properas, sed est terra tenebrosa et operata mortis caligine, ubi nullus ordo et sempiternus horror inhabitat, ubi caminus ignis, in quo fletus et stridor dentium, ignis inextinguibilis, stagnum ignis et sulphuris, cubilia draconum, antra ignitorum serpentium, horribilis societas dæmonum. Talia quippe loca sunt hostibus præparata. Karissimi, Deus creavit tria viventia, angelos, homines, animalia: angelos in cœlo id est in summo; bestias in immo, id est in terra; homines posuit in medio, id est in paradyso. Sicut ergo homo inferior, ita extitit iumento superior, ut si conditoris sui præceptum servaret, angelis superius adæquaretur; si autem contemneret, bestiis inferius assimilaretur.

Homo itaque, cum in honore paradyssi esset, datorem honoris Deum non intellexit. Ideo projectus in hanc miseriam, doloribus et ærumnis comparatus est iumentis insipientibus, et per carnales appetitus similis factus est illis. Idcirco adhuc, sicut

A bestiarum catuli, ita lacte nutriuntur infantuli. Filius ergo Dei, Patri æqualis, inter Deum et homines mediator est factus, ut homo inter angelos (f° 356) et bestias medius erat conditus, a similitudine iumentorum rediret ad æqualitatem angelorum; factusque est in imis via, existens in summis vita, quatenus per ejus exempla et præcepta gradientes, ad glóriam regni perveniamus gaudentes.

Et quia homo de gloria in miseriam pulsus in labore nascitur, in dolore nutritur, omne quod laborat ob duas causas laborat, ut videlicet malum effugiat et bonum habeat. Quid autem morte pejus, quid vita melius? Quod ergo homo arat, seminat, metit, fructus colligit, vel aliud quid laboris assumit, hoc ideo utique facit, ut malum, scilicet mortem, evadat, et bonum, videlicet vitam, habeat. Sed hoc frustra conatur, cum omnis homo ex necessitate quandoque moriatur, sicque multis miseris repletur, dum per laborem mortem incurret qui laborabat ne moreretur. Igitur, dilectissimi, cum hoc malum miserabile sit omnibus inevitabile, totis viribus, laboremus ut summum malum, scilicet, æternam mortem, evadamus, et summum bonum, videlicet æternam vitam, sine fine habeamus, cum Christus rex noster, cum ventilabro veniens, paleas a granis segregabit, et paleas, id est reprobos, per ultimum iudicium igni inextinguibili comburens, triticum, id est electos, in horreum cœlesti congregabit, cum fines Hierusalem pacem ponens, regnum Deo Patri tradiderit et Deus omnia in omnibus erit. Qui sit benedictus in sæcula. Amen.

SERMO DE DEDICATIONE.

Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Lybani, columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum media caritate constravit propter filias Hierusalem (Cant. III). Rex Salomon, quod dicitur *pacificus*, est veræ pacis auctor Christus, in quo æternam pacem habebimus, quando nec hostes corporis vel animæ ultra timebimus. Hic fecit domum convivii, et hoc de lignis Lybani.

Lybanus est mons de quo fluit Jordanis et in quo crescunt cedri inputribilis naturæ. Per montem Lybanum quod *candidatio* dicitur, altitudo Jesu Christi intellegitur. De quo oritur Jordanis, scilicet fons baptismatis, in quo electi a sorde viciorum candidantur et in virtutibus ut cedri ad alta succrescentes ad inmarcescibilis gloriæ coronam vocantur. De quibus fecit rex noster domum refectionis, (f° 356 v°) videlicet Ecclesiam de electis in domum æternæ contemplationis. In tali domo *fecit columnas argenteas*. Per columnas argenteas rectitudo et firmitas consideratur, per argentum nitor et sonori-

tas declaratur. Apostoli namque et doctores in hac domo argenteæ columnæ extiterunt, qui nitore vitæ et sonoritate doctrinæ Ecclesiam perornaverunt, et recti in virtutibus et firmi contra vicia et persecutores atque hæreticos machinam domus Dei sustentaverunt.

Reclinatorium aureum fecit, ascensum purpureum. Mundi contemptores reclinatorium aureum prædicantur, quia in camino tribulationis velut aurum examinantur; in quorum mentibus Deus quodammodo reclinator, dum eorum bonis actibus delectatur. Martyres vero ascensus purpureus extiterunt, dum sanguine suo purpurati per crucem Christi ad cœlestia ascenderunt. *Media caritate constravit.* Media, id est pavimenta, crustis marmorum aut tapetibus vel palliis erant strata, in quibus cuncta quæ ad caritatem pertinent mira sunt pictura atque textura variata. Per quæ reliqua plebs accipitur, cui legem et prophetas in duobus præceptis caritatis implere præcipitur.

Et hoc totum *propter filias Hierusalem*, id est ut

hæc imitentur animæ fidelium, quæ sunt filia Hierusalem. Per hoc Salomonis consistorium figuratur Ecclesie rectorium, scilicet hæc domus cujus annum festum hodie celebratur, in qua vitulus sanguinatus ad convivium fidelium cottidie Deo Patri immolatur et præclarus calix sanguinis ejus inebrians a convivis potatur.

Hæc festivitas, karissimi, dies nuptiarum vocatur, quia sicut sponsa per convivium et frequentem amicorum conventum Sponso copulatur, ita hæc domus hodie frequenti populo ovante consecratur

Si vis hic incipe :

(F° 558.) *Sapientia ædificavit sibi domum, excidit VII columnas, posuit mensam, inmolavit victimas, miscuit vinum, misit ancillas invitare ad convivium (Prov. ix).* Sapientia, karissimi, quæ sibi domum ædificavit est Christus, Dei virtus et Dei sapientia, qui Ecclesiam de vivis et electis lapidibus ad habitandum sibi fundavit. Ad hanc domum fulciendam VII columnas excidit, quia VII libros qui agiografa, id est sacra Scriptura, appellantur, omni sapientia et scientia perpolivit; quorum doctrina totius Ecclesie fructura [structura] ita ad cœlestia sustentatur, ut aliqua machina in aera columnis libratur. Has columnas VII dona Spiritus sancti ædificio Dei subposuerunt et his domum Dei ornando firmaverunt.

Prima columna est liber Johannis, quam spiritus sapientie erexit, qui maximam sapientiam per hanc Ecclesie invexit.

Secunda est psalterium, quam spiritus intellectus subdit, quia in hoc quam maxime ad intelligenda spiritualia sensum Ecclesie aperit.

Tercia columna est proverbialia, quam spiritus consilii firmavit, quia in his perplura vitæ consilia Ecclesie donavit.

Quarta Ecclesiastes est, quam spiritus fortitudinis fixit, quia in hoc habunde Ecclesiam contra vicia fortitudine cinxit.

Quinta columna est Cantica, quam Spiritus scientie corroboravit, quia in his plurimam scientiam Ecclesie reseravit.

Sexta est liber Sapientie, quam spiritus pietatis stabilivit, quia in hoc summa pietate Ecclesiam erudit.

Septima est liber Ecclesiasticus, quam spiritus timoris Domini subdidit, quia in nullo libro magis timorem Domini Ecclesiam instruxit.

Has VII columnas per septiformem Spiritum domui Dei subpositas nobiles pictores postmodum exponendo depinxerunt et mira cælatura domum Dei ornaverunt.

Primam namque egregius pictor Gregorius spiritu sapientie præditus, miro modo decoravit, et totam domum Dei incomparabili opere honestavit.

(176) Illic membrana mutila est.

A in qua multitudo fidelium per baptismum et corpus Christi ut sponsa Christo associatur. Omnes namque huic ecclesie obediens una ecclesia et sponsa Christi nuncupantur, et hunc diem ideo nuptialem suum summo gaudio celebrare imperant. Ideo, karissimi, constituite hodie diem sollemnem in condensis usque ad cornu altaris (*Psal. cxvii*), ut mereamini in voce exultationis et confessionis sono epulantis (*Psal. xli*) de hac vita transire in domum Dei, in locum tabernaculi admirabilis (*ibid.*). De hac domo dicit Scriptura nobis in alio loco.

B Secundam nihilominus nobilis pictor Augustinus, spiritu intelligentie inclitus, vario ornatu cinxit, ac totam domum in circuitu quasi præfulgidis gemmis distinxit. Alii quoque atque alii qui decorem domus Domini dilexerunt alias exponendo quasi præstanti pictura insignes reddiderunt.

In tali domo sapientia mensam posuit, cum sacram Scripturam fideles ubique (f° 558 v°) docuit. Hæc mensa quatuor pedibus fulcitur, quia sacra Scriptura IIIor modis intelligitur.

Primus pes est hystoria, cum ita ut litera narrat accipitur. Secundus allegoria, cum aliud dicitur, aliud intellegitur. Tercius moralitas, cum per ea quæ leguntur mores instituuntur. Quartus anagoge, id est superior sensus, cum cœlestia et æterna docentur.

Super hanc mensam diversi diversa fercula ministraverunt, et variis sententiis quasi variis epulis convivas saciaverunt. Moyses etenim, dum mundi creationem, paradysi dispositionem, diluvii inundationem, Abrahæ obedientiam, Joseph castimoniam, filiorum Israel liberationem, ac per maris rubri ac heremi deambulationem, eisdem manna de cœlo pluisse et aquam de petra fluxisse retulit, quasi suavia et diversi generis fercula convivantibus. David autem et cæteri prophetae, dum de dulcedine supernæ patriæ dulciter narraverunt, quasi dulcia pocula epulantibus propinaverunt. In hac domo victimas inmolavit, dum corpus suum pro humano genere Deo Patri sacrificavit. Vinum miscuit, dum sanguinem suum pro nostra redemptione fudit. In quibusdam locis (176) v... dinem cum aqua miscent; ideo dicunt vinum miscuit, quia de latere Christi aqua sanguine mixta fluxit. Ad has epulas invitandum non servos sed ancillas misit, quia non nobiles, sed apostolos, rusticanos scilicet homines, ut puta piscatores, invitare populos ad cœleste convivium misit.

Hujus domus figuram habet ista ecclesia in qua altare ponitur pro mensa. Ad quam populi ad spirituale convivium confluunt et aqua baptismatis abluti, a corpore et sanguine Christi pasti, dum de

Scripturis diversas sententias audiunt, quasi varia A genter unam rem a Domino petite, hanc sæpe bonis pocula æternæ dulcedinis hauriunt. Hoc ergo tem- operibus requirite, ut in domo Domini habitetis plum sanctum Domini, karissimi, visitate frequen- omnibus diebus vitæ vestræ (*Psal. xxii*). De hujus ter, voluntatem Domini videre in ea discite, dili- ædificii structura dicit alio loco Scriptura.

Si vis hic incipe.

Ecce mitto in fundamentis Syon lapidem angularem, preciosum electum. Qui in hunc offenderit confrin- getur; super quem vero ceciderit, conteretur (Isa. xxviii).

Syon fuit arx Hierusalem, et dicitur *specula* et est Ecclesia quæ regem.

Hic desinit codex manuscriptus Rhenoviensis, cujus hiatum non habemus unde suppleamus. Editio Coloniensis duplicem hic sermonem exhibet De dedicatione ecclesiæ, sed utrumque a nostro diversum. Hos hic attexere operæ pretium duximus ex unico, quod nunc exstet, editionis principis exemplari; hunc nobiscum summa humanitate communicavit v. cl. comes de L'ESCALOPIER.

IN DEDICATIONE ECCLESIAE

SERMONES DUO.

(*Speculum Ecclesiæ sive sermones aliquot evangelici tam de tempore quam de sanctis, divi Honorii presbyteri Augustodunensis, qui floruit ante annos quadringentos et inter illustres Ecclesiæ scriptores connumeratus est. — Editio prima. — Coloniae ex ædibus Quintelanis, 1531.*)

SERMO PRIMUS.

Dilectissimi, consideranda est constructio hujus B laudare. Activa vero vita est castam vitam cum domus, gratæ, cujus hodie solemniam colimus festivæ dedicationis. Domus hæc quam hic videtis, cujus dedicationem colimus secundum Ecclesiæ consuetudinem vocatur ecclesia, et Ecclesia dicitur congregatio, quia in ea populus congregatur ad colendum et adorandum Deum. Ex quatuor parietibus compaginatur, quia ex quatuor Evangeliiis consolidatur.

Sanctuarium habet in quo clerus anteriorem domum in qua consistit populus; ita et Ecclesia habet contemplativam vitam, in qua spirituales, habet et activam, in qua constituti sunt sæculares. Contemplativa vita est cuncta terrena pro Dei amore relinquere, sola coelestia quærere, assidue orare, sæpe lectitare, hymnis et canticis jugiter Deum

laudare. Activa vero vita est castam vitam cum conjugē ducere, filios in Dei timore nutrire, pauperes cibo et potu recreare, infirmos et viduas visitare, et omnibus necessitatem patientibus propter dilectionem proximi pro viribus opem ferre.

In sanctuario est altare, in quo sunt reliquiae sanctorum, hoc est in Ecclesia Christus, in cujus contemplationem requiescunt mentes beatorum, et in cujus conspectu justī exsultent et epulentur, et in lætitia delectentur (*Psal. lxxvii, 4*).

Fenestræ quibus hæc basilica illustratur, sunt doctores per quos coeleste lumen in Ecclesiam ingreditur. Laquear picturæ quoque hæc Kirica, id est Dominicalis decoratio, significat vitam et exempla sanctorum quæ quique pii in Ecclesia imitantur.

Convivium, lumen quo illuminatur, est Spiritus sancti gratia, qua Ecclesia jugiter irradiatur. Crux Christi hic fixa adoratur, et Christi passio a cunctis Christianis veneratur. Quod crux portatur nos sequimur, quia Christi vestigia sequi debemus, si ad cœleste templum venire volumus.

Turres sunt Ecclesiae praelati, campanæ eorum prædicationes. Ista domus significat templum Hierosolymis, unde ejecit Dominus vendentes et ementes columbas (*Matth. xxi, 12*). Columbæ sunt spiritualia dona. Omnes ergo qui ecclesias, vel ordines, aut aliquod spirituale donum emunt vel vendunt de hoc templo, id est de sancta Ecclesia cum Simone Mago separantur, et in ignem æternum mittuntur.

Hæc omnia, charissimi, nos respiciunt. Hæc universa nobis ad exemplum facta sunt. Nos sumus Dei templum, ad habitaculum Dei dedicatum, sicut scriptum est: *Vos estis templum Dei vivi (II Cor. vi, 16)*. Et iterum: *Templum Dei sanctum est, quod estis vos (I Cor. iii, 17)*. *Inhabitabo in eis, dicit Dominus, et ipsi erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum. Ero quoque eis in patrem, et ipsi erunt mihi in filios et in filias (II Cor. vi, 18)*.

O quam beatus, in quo habitat Deus! Sicut namque hæc domus ex quatuor parietibus construitur, ita templum corporis nostri ex quatuor constat elementis. Et sicut ista domus in dedicationem prius aqua benedicta aspergitur, deinde chrismate consecratur, ita corpus nostrum prius aqua baptis-

amatis abluatur, deinde sancto chrismate sacra-

tur. Quædam basilicæ in modum crucis fabricantur, corpus in modum crucis formatur. Sanctuarium hujus templi est mens nostra, quæ spiritualia cogitat; anterior domus est anima, quæ per sensus corporis vitæ necessaria dispensat; altare super quod sacrificia offeruntur, est cor nostrum, in quo mundæ cogitationes et puræ orationes Deo offeruntur; turris est caput nostrum; campana est nostra lingua, qua proximos debemus vocare ad cœlestia. In hac domo fenestræ sunt nostri oculi, picturæ vero bona opera. Lumen lucernæ est lumen scientiæ. Sicut ergo sacrilegium perpetrat qui hoc templum violat, ita et quicumque templum Dei aliqua immunditia, vel aliquo criminali peccato violaverit, hunc Deus disperdens damnabit.

In hac festivitate hæc domus scopis mundatur, aqua lavatur, floribus et auleis perornatur. Ita, charissimi, debemus nos hodie templum sancti Spiritus scopis confessionis purgare, sterces peccatorum eliminare, et lacrymis poenitentiae lavare, floribus honorum operum et auleis virtutum decorare. Et sicut Zachæus ascendit in arborem ut posset Jesum videre (*Luc. xix, 4*), ita nos ascendamus in arborem charitatis, ut mereamur Christum in superna patria conspiceret. Et sicut eum Zachæus in domum suam excepit, et convivium ei fecit (*ibid.*, 6), ita nos eum in cordis nostri hospitio suscipiamus, et sanctis operibus ei convivium faciamus, ut ipse in nobis habitare et ad Agni nuptias dignetur vocare, atque post laborem hujus miseriæ in templum æterni regis in lætitia et exultatione adducere. *Quod oculus non vidit, etc. (Cor. ii, 9)*.

SERMO SECUNDUS.

Omnis qui audit sermones meos, et facit eos, similis est homini ædificanti domum supra petram (Luc. vi, 48). In qua flumina, et venti impingunt, sed cum supra petram fundata sit, eam movere non poterunt (*ibid.*). Domum ad cœlum ædificat, qui castitatem super humilitatem, obedientiam super patientiam, opera misericordiae super charitatem locat. Hujus domus fundamenta, super petram Christum ponit, qui omnia pro fide Christi, pro æterna tantum remuneratione facit. Flumina sunt humanæ infestationes, venti vero diabolicæ tentationes. Hæ non prævalebunt hanc domum subruere, quia stabilita est in Christi fundamine, per quam possit sic ædificans cœli culmen conscendere. Beatus quem Dominus sic ædificantem eligit, et assumit, quia in atris ejus habitabit (*Psal. lxiiv, 5*).

Unde in primis orta sit ecclesiae dedicatio, debet scire vestra dilectio. Cum Jacob benedictionem quondam a patre suo accepisset, et fratris sui furorem declinans in agro lapide sibi supposito obdormisset, vidit scalam a terra subrectam ad cœlum, et Dominum scalæ innixum, angelos Dei per eam descendere, et ascendere in cœlum. Qui territus surrexit, lapidem ad altare erexit, oleo superfuso consecravit, et nomen loci Bethel, id est *domum Dei* appellavit, ac de peregrinatione reversus ibidem Domino sacrificavit; traditurque quod Salomon postmodum in eodem loco templum Domino fundaverit. Jacob et Esau fuerunt filii Isaac, qui fuit filius Abraham. Per Abraham, Deus Pater; per Isaac qui *gaudium* dicitur, Filius intelligitur, per quem fidelibus æternum gaudium tribuitur; per Jacob au-

tem et Esau fidelis populus, et incredulus accipitur. Ex quibus fidelis populus ut Jacob ab Isaac, sic a Christo benedicetur, cum ei in extremo examine dicitur: Venite, benedicti Patris mei (*Matth. xxv, 54*). Perfidus vero a Patre, ut Esau, benedictione privatur, cum ultima maledictione mulctatur: *Discedite a me; (inquiens), maledicti, in ignem æternum (ibid. 41)*.

Nunc Jacob fratrem fugiens in agro dormit, et lapidem capiti supponit, quia fideles rabiem perfidorum humiliter declinant, et se ad contemplativam vitam transferentes a vitiis mundi et concupiscentiis in sancto proposito, quasi soporati, se alienant. Lapidem capiti supponunt, quia quæque dura sub Christo tolerare proponunt. Cœlum apertum vident, per scalam angelos ascendere conspi-

ciunt, quia talibus cœlestia panduntur et ipsi per scalam charitatis scandentes in cœleste palatium inducuntur. Reversi a peregrinatione Domino sacrificium offerunt, quia ab exsilio hujus vitæ ad patriam paradisi reversi ipsi Dei sacrificium erunt, verique Salomonis Christi templum fiunt. Unde habet Ecclesia hodie in consuetudine, quod eadem Jacob verba canit in dedicationem, quia *hæc domus est aula Dei, et porta cœli (Gen. xxviii, 12)*. Aula Dei jure dicitur, quia cum corpus Christi qui est Deus omnium hic conficitur, exercitus angelorum in obsequio sui regis hic astare creditur. Porta quoque cœli juste vocatur, quia cum per baptismum originalia, et per confessionem actualia peccata hic relaxantur, cœlum fidelibus hic aperiri non dubitatur.

Finis speculi ecclesiastici divi Honorii, cunctis sacræ Scripturæ studiosis maxime necessarii.